

Sárospataki Református Lapok 1942.

TARTALOMMUTATÓ.

I. Vezércikkek és hasonló irányúak.

- Benke József: Templomozás télen. 21.
 Benke József: A belmisszió új útjai. 63.
 Benke József: Árvaházainkért. 171.
 Benkő Barna: A rejtett zsinagóga. 139.
 Dr. gróf Bethlen Pál: Alsózemplén megemlékezése vitéz nagybányai Horthy István Kormányzóhelyettes haláláról. 167.
 Vitéz Bonczos Miklós: Összefoglaló a Darányi Kálmán diákházról. 183.
 Brunner-Biró: Jézus Krisztus. 215.
 Dávid Zoltán: A nyolcadik tehetségvizsga tanulságai. 125.
 Egyetemes Konventünk a tehetségmentő mozgalom megszervezéséről 97.
 Dr. Enyedy Andor: Lelki fegyergyakorlat. 155.
 Dr. Enyedy Andor: Püspöki jelentés. 193. 199. 213.
 Dr. Enyedy Andor: Püspöki szolgálatom irányelvei. 37. 48.
 Farkasfalvi Farkas Géza: Közgyűlést megnyitó beszéd. 207. 211.
 Dr. Gulyás József: Farkasfalvi Farkas Géza. 121.
 Hodossy Béla: Rítmus és psalterium. Árokháty Béla cikkéhez. 15.
 Ilyés Bertalan: Beszámoló a tapolcai konferenciáról. 93. 98.
 Dr. Jánosi Ferenc: Új lelkipásztor — ősi falu. 143.
 Komjáthy Aladár: Az egyházi alkalmazottak súlyos helyzetéről. 159.
 Dr. Magda Sándor: Az egyház hőse. 132.
 Dr. Marton János: Dr. Enyedy Andor püspök. 7.
 Dr. Marton János: Ősi egyszerűségű internátus. 117.
 Dr. Marton János: Pálóczi Czinke István. 129.
 Dr. Marton János: Nagybányai vitéz Horthy István. 147.
 Mitrovics Gyula: A pataki „Értesítő” forgatása közben. 179.
 Óriási visszhang egyházkerületünkben a reverzálisok ellen indított mozgalomra. 203.
 Pásztor István: Alázat és hála. 136.
 Dr. Ravasz László: Hősies koncentráció. (Szemelvények.) 192.
 Svingor Jenő: A mi belmisszióinkról. 23.
 Svingor Jenő: „Az idő nem alkalmas.” 71.
 Svingor Jenő: Konferencia előtt. 152.
 Sz. D.: Mikor legyen a tapolcai kerületi konferenci? 111.
 Tárucz Árpád: Meginduló Munka. 163. 167.
 Tornallyay Zoltán: Pálóczi Czinke István és a beretkei árvaház. 175.
 Tóth Gusztáv: Utánpótlás. 8.
 Újszász Kálmán: „Webster Úr”. 139.
 Virágh József: A belmisszió új eszközei. 75. 79.
 Dr. Zsiros József: Pünkössti pátens. 87.
 Dr. Zsiros József: Sub gratia Dei. 191. 106. 112. 121. 134.

II. Közéletünk.

- Az alsóborsodi presbiteri konferencia Miskolcon. 102.
 Benke József: Elmélet és gyakorlat. 88.
 Benke Kálmán: A sárospataki lelkipásztori konferencia. 160. 164.
 Baráth Imre: A pataki református templom a „diakoké...” 84.
 Bh.: Szirénfalva ünnepe. 197.
 B. K.: Alsózemplén közgyűlése. 175.
 Családi címerek képei az avasi ref. templom ablakán. 69.
 Dr. Csomár Zoltán: Presbiteri konferencia Ungváron. 85.
 Dr. Csomár Zoltán: Az ungi egyházmegye közgyűlése. 180.
 Dr. Cs. Z.: körzeti ifjúsági konferencia Palágyon. 91.
 Dr. Csomár Zoltán: Az ungi ref. egyházmegye nőszövetségének megalakulása Csapon. 216.
 Dallos Sándor: Népi tehetségkutatóink nyomában. 16.
 Derencsényi István: Református nap Bükkaranyoson és Ónodon. 156.
 Diákjótétemények a sárospataki főiskolában az 1941—42. isk. évre. 107.
 Egyházmegyei tanácsülés Alsózemplénben. 114.
 Dr. Enyedy Andor püspök Sárospatakon. 49.
 Dr. Enyedy Andor püspök egyházlátogató körutja Ung megyében. 192.
 Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok püspöküdvözlő beszéde. 36.
 Faragó György: Az alsózempléni ref. egyházmegye rendkívüli közgyűlése. 216.
 Dr. Finkey Ferenc: Emlékezés az 1790—91. évi XXVI. tc. megalk. 150. évford. 2.
 A felsőborsodi egyházmegye lelkészértekezlete. 127.
 Felsőzempléni presbiteri konferencia Sátorlajújhelyben. 114.
 F. I.: Torna kögyűlése. 194.
 A gimnáziumi Önképzőkör újabb falunapja. 21.
 Dr. Gulyás József: Széchenyi a pataki főiskolában. 5.
 Dr. Gulyás József: A sárospataki bölcsészeti akadémia története 20.
 Dr. Gulyás József: Iskoláink életéből. 136. 140.
 G. J.: Pálóczi Czinke István irodalmi munkássága. 145.
 Gy. I.: Emléksorok néhai özv. tolcsvai Bonis Bertalannéról. 33.
 Dr. Harsányi István: Sárospatak a magyar nevelési szolgálatában. 27.
 Dr. Harsányi István: Mikor lesz Sárospatakon az idén tehetségvizsga. 33.
 Dr. Harsányi István: A pataki iskola képe a XVII. sz. elején. 59.
 Dr. Harsányi István: Lorántffy Zs. és Comenius korá. 64, 68, 73.

Dr. Harsányi István: Comenius Sárospatakon. 76.
 Dr. Harsányi István: Erdélyi János korszaka. 94.
 Házasságkötési statisztika a miskolci ref. egyházban az 1941. évben. 29.
 Hejőpapi árvaházainkról. (Jelentés 1931 végén.) 13.
 I. B.: Egyházkerületi közgyűlés. 200
 I. J.: Az abaúji lelkészegyesületi közgyűlés. 152.
 —i —n.: Felsőzemplén közgyűlése. 181.
 Kádas Miklós: Püspökszentelés és püspök beiktatás Miskolcon. 38.
 Komjáthy Aladár: A Kálvin János Társaság konferenciája. 17.
 Komjáthy Aladár: Sajókeszi. 60.
 Komjáthy Aladár: Mentsük meg a kövecsesi iskolát. 209.
 Kormáuzógyűrűs doktorra avították V. 16-án Harsányi Lászlót. 91.
 Kőrösi Csoma Sándor emlékünnepe Főiskolánkban. 80.
 Kovács Dezső: Az új énekeskönyv előkészületeihez. 65.
 Kovács István: Vége és folytatása... (VI. Népfőisk. tanf. Sárospatakon.) 4.
 Kövér Pál: Hogyan végezzük a missziói munkát? 41, 50.
 K. P.: Leventegyesületi vezetőképző tanfolyam 119. Lelkészi-tanítói értekezlet. 46.
 Lenkey Gyula: Nagyobb figyelmet. 212.
 Dr. Maller Sándor: A mi márciusunk. 55, 58.
 Dr. Marton János: Diógyőrvasgyári főgondnoki tisztéről lemondott nagybányai v. Horthy István kormányzóhelyettes úr Ófőméltósága. 54.
 Dr. Marton János: Országos zsinat. 68.
 Dr. Marton János: Egyházkerületi tanácsülés. 122.
 M. J.: Főiskolai igazgatótanács gyűlés. 168, 171.
 M. J.: Országos theol. tanári konferencia. 189, 193.
 Meghívó a spataki lelkészi konferenciára. 144.
 Móricz Zsigmond halála. 161.
 Német József: A falujáró miniszter. 208.
 N. J.: Az alsóborsodi egyházmegye közgyűlése. 184.
 Az Orjő-iroda rövid tájékoztatója. 46, 61.
 Az Orsz. Ref. Jóléti és Gazd. Társ. egy éve. 205.
 Dr. Panka Károly: Tassonyi Ernő halálára. 213.
 Pósa Péter: Egységben az erő! 137.
 Presbiteri konferencia. 114.
 Román Ernő: Az egyetemes konvent ülése. 83, 88.
 Román Ernő: Lelkészözvegyek és árvák segélyezése Alsóborsodban. 213.
 Samu István: A gömői egyházmegye új tisztikarának beiktató közgyűlése. 188.
 A sárospataki főiskola igazgatótanács júniusi gyűlése. 113, 117.
 Segédlelkészkonferencia Debrecenben 126.
 S. Szabó József honoris causa theol. doktor. 165.
 A tanítóképzőintézet szórványmissziója. 9.
 A tapolcai konferencia programja. 83.
 A tiszáninneni egyh. ker. 1942. márc. 24—25-iki konferenciájának programja. 51.
 Ti voltatok az elsők. 172.
 Történelmi sorok. 169.
 Tóth Gusztáv: Sajókeszi. 72.
 A „nagy” Vay József kora. 89.
 V. J.: A gömői egyházmegye közgyűlése. 136.
 V. K.: A felsőborsodi egyházmegye közgyűlése. 201.

III. Versek.

Román Ernő: Cipruság Pálóczy-Czinke István sir-jára. 134.
 Szigethy Ferenc: Patakon ősz van. 172.

IV. Könyvismertetés és irodalom.

Balázs Győző: Senki leánya. 157.
 Bereczky Albert: Szeret az Isten. 13.
 Dr. Földváry Antal: Augusztinus: De civitate Dei. 65.
 Dr. Fonyad Dezső: Katonák könyve. 43.
 Dr. Gesztelyi Nagy László: Széchenyi. Komjáthy Aladár. 42.
 G.: A sárospataki református főiskola értesítője. 156.
 Dr. Gulyás József: A sárospataki református templom. 61.
 Imre Lajos: Ekléziasztika. 25.
 Isten szuverénitása és az emberi élet. 65.
 U. K.: Két tanulmány. 128.
 Nyáry Pál: Isten fegyverei. 66.
 Nyáry Pál: Szívemet Hozzád emelem. 181.
 Dr. Panka Károly: Pataki Krónika. 66.
 Trombitás Dezső: Hitből hitbe. 9.
 Szendrey László: A Tisza regénye. 25.
 Vásárhelyi János: Krisztus szolgálataiban. M. E. 176.

V. Igehirdetések, imádságok, elmélkedések.

Darányi Lajos: Forrás a pusztában. 1.
 Darányi Lajos: Amíg elmúlnak a veszedelmek. 19.
 Darányi Lajos: Az örök templomtisztítás. 63.
 Darányi Lajos: Krisztus az örökélet. 57.
 Darányi Lajos: Az itéletől a kegyelemig. 105.
 Darányi Lajos: Velünk az Isten. 148.
 Darányi Lajos: Hitben. 183.
 Dr. Enyedy Andor: Jöjj be Istennek áldott emberre. 130.
 Dr. Enyedy Andor: Imádság v. nagybányai Horthy István kormányzóhelyettes urunk koporsójánál. 151.
 Muraközy Gyula: Szabadság! Egyenlőség! Testvériség! 45.
 Dr. Nagy Barna: Kálvin János kommentárja a II. Zsoltárhoz. 143. 149. 196. 211.
 Rovasz László: Az igazi pásztor. (Püspökszentelő beszéd. 35.

VI. Halottaink.

Árokháty Béla 61. Faragó Gyula 66. Gecse Lajos 26. Harangodi Nagy András 133. Horkay János 34. Sárospataki Harsányi Gusztáv 22. Nagybányai Vitéz Horthy István 147. id. Kántor Lajos 22. Kóródy Andorné sz. Szalóczy Ilona 209. Koronkay Károlyné sz. Janka Erzsébet 209. özv. Kovács Jánosné 62. Kovács Sándor 62. Mauritz Árpád 123. Dr. Nagy Sándor Béláné 62. Pálóczy-Czinke István 128. Pósa Péter 204. Révai Ödön 9. Sallay Gyula 156. Soltész Lenke 86. Téglássy Andor 115. báró. Vay Lászlóné 69. Dr. Webster James Macdonald 171.

VII. Vegyes közlemények.

Minden számban hírek, hivatalos rész, pályázati hirdetések, szerkesztői üzenetek stb.

Selyes!

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Darányi Lajos*: Forrás a pusztában. — *Dr. Finkey Ferenc*: Emlékezés az 1790—91. évi XXVI. t.-c. megalkotásának 150-ik évfordulójára. — *Kovács István*: Vége és folytatása. — *Dr. Gulyás József*: Széchenyi a pataki főiskolában. — Koszorúmegváltás (Folyt. köv.) — Hírek. — Hiv. rész.

Forrás a pusztában.

Lekció: Zsolt. 63:1—12.
Textus: Zsolt. 63:2.

Az az idegen, aki Magyarországról valamit is hallott, aki tíz magyar szót tud, az egészen bizonyos, hogy ismeri ezt a magyar szót is, hogy: *puszta*. Igénk nemcsak a magyar földről, hanem az egész teremtett földről azt mondja, hogy puszta, ahol a lélek szomjasan eped. *Az elinduláskor is fáradt emberi léleknek Isten az ő Igéjében ad szomjúságot oltó élő vizet.*

1. Amikor az új esztendőre elindul az ember és amikor azt veszi szamba, hogy mik is az utra-valók, akkor ez csendül legelőbb a fülébe: Isten. Így, mint az Írásban is van: Isten. Távolian és idegenül. Elérhetetlenül és mégis nélkülözhetetlenül. Isten! Van valaki, akinek ereje, hatalma van. Van valaki, aki mindent tud, az útát is tudja, a holnapot is tudja. Van valaki, akinek a tervében és a hatalmában van az egész világ sorsa. Ez Isten. Már régen túl vagyunk azon, hogy tagadnánk. Ép ésszel Istent tagadni nem lehet. Van. Csak messze van. Van, csak idegen és olyan félelmetes reánk, bűnösökre, mint a tűz az eléghető anyagra. De így is számolnom kell vele. Kikerülni, elmellőzni, letagadni nem lehet. Mindenütt ott van. Mindenütt a nevét olvasom. Ugy, mint a Szentírásban. Felkiáltójel van utána. Isten! Isten!

2. Az Írás nem mondja ki névszerint, de ekkor társul hozzánk Krisztus. Nem úgy találkozzunk vele, mintha most mentenék a pusztán át Józsefék Egyiptomba, hanem úgy találkozzunk Krisztussal, mint a Megváltóval, mint a feltámadt és megdicsőült Urral. És Krisztus a távoli, az elérhetetlen Istent olyan közel hozza, hogy felismerem benne az Atyát. Olyan közel hozza, hogy így kiáltok fel: Én Istenem vagy Te. Nem idegen Isten, hanem az enyém. Nem nélkülözhető, hanem az enyém, mint mondjuk a szívem. Nem felesleges, hisz az enyém. Sőt több, mint az enyém. Én vagyok az övé. Ő az Ur. Ő teremtett. Ő váltott meg. Az elmúlt esztendőkön is ő tartott és ő öröközte meg. Ő kell nekünk. Ki merne elindulni nélküle? Annyira ő kell, hogy szinte *csak ő kell*. Ugy borulok le előtte, mint Tamás a megbizo-

nyosodás pillanatában: én Uram és én Istenem.

3. Amikor az ember Krisztusban meglátja Istent, akkor vall önmagáról és az Istenre való szorultságáról.

a) Jó reggel kereslek téged. Olyan drága, régies kifejezés, hogy szinte rajta érezzük az ősapáink lehelletét. Jó reggel, korán reggel, jókor reggel. Nem segít rajtunk az éjszakai pihenés sem. Nem az a bajunk nekünk, hogy fáradtak vagyunk. Nem ez a főniba, hogy kimerült a testünk. Hiába alusszuk át az éjszakát, akkor is már korán reggel fáradtak vagyunk. Mi lesz azzal este, aki már reggel fáradt? Hogyan juthat az célhoz, aki már az elinduláskor is botladozik? Nem a test, nem az anyag, nem a külső gépezet van itt veszélyben, hanem a lélek. Azért olyan fáradt, kimerült és elégedetlen a test, mert *áthallatszik* a testbe a lélek jaja, insége. *Szomjuhozása*.

b) A lélek szomjuhozását csak Isten képes kielégíteni. Hiába takarja a földet fehér hó, a lélek csak a fehérségét irigylő a hónak, de ételnek nem fogadja el és tovább gyötrődik a szomjúságtól. Hiába van annyi víz, hogy árrá nő és házak dőlnek össze benne az Alföld közepén, hiába lesz tenger az egész magyar föld. A lélek csak lebeg a vizek felett, de nem oltja, mert nem olthatja vele a szomját. Minden hiába. A lélek szomjúságát csak maga Isten olthatja el. A maga számára teremtette Isten az embert. Ezért csak ő kell az embernek. Találkozni akar velünk Isten az úton, azért tette olyanná az életünket, hogy kin és gyötrellem, sőt nem is élet nélküle az élet. Elemi erővel eped utána a lélek. Se parancsolni, se vissza parancsolni nem lehet a szomjúságot. Ki kell elégténi. Csak Istennel lehet kielégíteni.

4. Isten pedig éppen azt akarja, hogy vele induljunk, vele járjunk és tőle soha el ne maradjunk. Ő a forrás, ő a kút a pusztában. A magyar pusztában is.

Az óramutató nem állt meg, az új naptár felváltotta a régit, az idő megy. És nekünk is menni kell.

Ha idegenek vagyunk is Isten világában, ha csak tíz szót tudunk is az ő nyelvén, ezt tanuljuk meg és az egész esztendőben újra mondjuk el: nekünk, a bennünk levő szomszjas léleknek Isten kell.

Boldog és áldott lehet ez az esztendőnk, mert Isten Krisztusban tudtul adja, hogy mi kellünk neki. Ő forrás, kút a pusztában és várja, hogy már most, az elinduláskor, jó reggel hozzá menjünk, őt keressük.

Darányi Lajos.

Emlékezés az 1790-91. évi XXVI. t.-c. megalkotásának 150-ik évfordulójára.

Emlékezzünk régiekről!

Százötven esztendő a Mindenható szemében, aki előtt „ezer esztendő annyi, mint a tegnapi ő elmúlása“ . . . bizonyára egy rövid szempillantás számba megy, de nekünk, földi halandóknak már ez is igen nagy idő. Négy-öt generáció múlik el ennyi idő alatt. Eleven hirmondója sincs a 150 év előtti eseményeknek és az akkor élt elődeinknek. Csak az emlékezés szárnyain röpködhetünk vissza hozzájuk.

Ujabbán divatba jött a száz éves fordulók megünneplése. Legújabbán pedig az a generáció, mely a száz éves forduló nem ünneplhetette, a kétszázadikat pedig aligha éri meg, divatba hozta a százötvenedik évfordulót is. S van ebben a divatban sok jó dolog is. Miért maradjon ki a mi generációnk abból a lélekemelő ünneplésből, mellyel ötven év előtt az akkori magyar társadalom — hivatalos és nem hivatalos körök — áldoztak gróf Széchenyi István, a „legnagyobb és leghívebb magyar“, a magyar felébredés volt apostola emlékének. Vagy nem felemelő-e Katona József, a legnagyobb drámaírónk emlékét nekünk is felelevenítenünk? Nem magasfokú szellemi élvezet-e áldozni Mozart, az örökszép dallamok költőjének halála 150-ik évfordulóján?

Ha a magyar nemzetnek és a magyar társadalomnak ilyen lélekemelő jogcíme volt a Széchenyi István és a Katona József születésének 150-ik évfordulója megünneplésére, azt hiszem, a magyar protestáns társadalomnak, különösen a református és evangélikus egyházaknak nemcsak jogcímük van, de lélekszerinti kötelességük megemlékezni az 1790/91. évi XXVI. t.-c. megalkotásának 150-ik évfordulójáról. Hiszen ez a t.-c. az, mely annyi véres harcok és oly ádáz irodalmi és országgyűlési viták után meghozta a két protestáns egyházunknak a sóvárgott békét, a valódi újjászületést, a békés fejlődés lehetőségét. Ez a t.-c. iktatta országos törvénybe a két prot. egyház bevett felekezeti jellegét, ez adta meg a méltó tiszteletet a bécsi és a linci békekötéseket kivívott nagy hithőseink emlékének, — ez dekretálta a vallás szabad gyakorlatának, a templomépítésnek, a minden rendű iskolák állításának, az oktatásnak teljes szabadságát a protestáns egyházaknak.

Az 1790—91. évi országgyűlés ugyan nem csupán a vallásügyi XXVI. és XXVII. (a görög nem

egyesült felekezetről) törvénycikkek meghozatalával tette magát örökre nevezetessé a magyar jogtörténetben, de sok más nagyobb szabású alkotmányjogi törvény megalkotásával is. Elég ezek közül csak a magyar állam függetlenségét önérzetesen dekretáló X. — a koronázásról, a koronaörzésről szóló III., VI. és VIII. — a nyilvános ügyeknek magyar nyelven intézéséről szóló XVI., a kinczó valatást eltörlő XLII. és az ország közigazgatási és jogszolgáltatási rendjének újjászervezésére szükséges javaslatok kidolgozására kiküldött kilenc országos Választmányról szóló LXVII. törvénycikkeket megemlítenem, hogy kegyeletes hálával emlékezzünk meg erről az első igazi reform-országgyűlésről és annak vezető férfiairól. Méltán írja *Horváth Mihály*, nagy történetírónk, hogyha az utolsónak említett t.-c által kiküldött kilenc országos választmány 96 folio kötetben kidolgozott „munkálatai az országgyűlés elé kerültek volna, a magyar nemzet a maga felmérhetetlen előnyére példát adott volna a világnak, miként alakulhat újjá egy állam forradalmi rázkódtatások nélkül.“ (Magyarország története VII. kt. 135.)

A mi kegyeletes megemlékezésünknek azonban elég méltó tárgya a XXVI. t.-c. Ez a törvénycikk a hazai két protestáns egyháznak a bécsi és linci békéket becikkelyező előző törvények mellett ma is az igazi sarkalatos törvénye. Az én rövid megemlékezésem keretében nem lehet céltom, de teljesen szükségtelen is lenne ennek a sarkalatos törvényünknek létrejövetele körülményeit és a meghozott törvény tartalmát bővebben ismertetnem. Ezen a nevezetes évfordulón elég lesz hálás kegyeletünket kifejeznünk e törvénycikket kiharcoló nagy elődeink emléke felett és hálát adni a Gondviselésnek, hogy azokban a nehéz időkben ilyen bátor hithősöket adott a prot. egyházaknak, akik *svaiviter in modo* és szívós kitartással, a klérus minden erőfeszítése ellenére ki tudták vívni, ha nem is minden jogos kívánságainkat, de azok sorából a leglényegesebbeket és elvi döntést eszközöltek ki országos törvényben a két prot. egyház bevett felekezeti jogállása tekintetében.

Legfőbb tényező volt ebben a diadalban maga *II. Lipót királyunk*, a felvilágosodott autokrata II. Józsefnek, a türelmi rendelet halhatatlan érdemű kibocsátójának hozzá méltó testvére, sőt az alkotmányosság tiszteletében nála nagyobb és helyesebb gyakorlati érzékű fegyvertársa. Az 1790—91. országgyűlésről írott történeti munkák, egyháziak és világiak egyértelemmel állapítják meg, hogy a klérus aggályoskodása és akadékoskodása ellenében maga a király emelte fel hatalmi szavát, hogy a felekezeti béke és az igazságosság nevében orvosolni kell a protestánsok sérelmeit és alaptörvényben biztosítani jogos kívánságaikat és törekvéseiket. Mint *Ballagi Géza* írja: A kath. papság utóljára is kénytelen volt a fegyvert lerakni s a protestánsok vallásszabadságát biztosító XXVI. t.-c. — keserves küzdelmek árán ugyan — de létrejött.“ (A politikai irodalom Magyarországon 1825-ig. 1888. 617. l.)

De legyünk igazságosak. A klérus és a világi kath. férfiak is a saját vallási felfogásukat védték

és ha egyesek túlmentek is a vita hevében a kötele határokon, viszont több egyházi és még több világi kath. férfiú bátran szót emelt a vallásfelekezeti béke és a testvériség mellett.

Ezek közt az emelkedett szellemű világi kath. férfiak között legjelentékenyebb volt *gróf Battyányi Lajos*, akinek az alkotmányreformok, a jobbágyság sorsának javítása körüli úttörő érdemeit minden közjogi írónk a legteljesebb elismeréssel örökíti meg. Battyányinak Ad amicam aurem c. 1790-ben megjelent négy kötetes nagy munkáján — melyben éles elmével fejtegeti a jogegyenlőség eszméjét („le kell venni a nép nyakáról a szolgaság jármát”) — valamint számos nagyértékű kisebb röpiratán kívül reánk nézve legnevezetesebb az 1790—91-iki országgyűlésen a vallásügyek tárgyalása során mondott beszéde, melyet három nyelven írt füzetekben is kiadott. Ezek a beszédek oly liberális elveket tartalmaznak, hogy — Ballagi ítélete szerint — bizvást beleillenek a modern szabadelvűség programjába is. A vallásszabadság biztosítását kívánó királyi resolutio becikkelyezése feletti nagy vitába éles szavakkal pirít rájuk a becikkelyezést ellenzőkre („a hazaárulás terhes gyanuja nélkül senki vissza nem utasíthatja a resolutiot, melyben az emberi nemnek ama megsérthetetlen szentséges törvényei foglalvák össze, melyeket mi atyánkfiaiunktól, barátainktól és véreinktől — értve alatta a protestánsokat — meg nem tagadhatunk, kik oly gyakran bizonyosságát adták a fejedelem iránt érzett különös tiszteletüknek, a haza szeretetének és a közjó előmozdítása körüli fáradhatatlan buzgalmuknak.” (Ballagi id. m. 748.)

Egy másik, ismeretlenül maradt katolikus író „Egy igaz katolikus” szerzői cím alatt, 1790-ben megjelent: Az erőszakos térítőknél — káros visszaélésekről c. munkájában az erőszakos térítéssel ellen száll síkra szintén igen éles hangon. A protestánsok üdözése szerinte nemcsak az isteni, de a világi törvényekkel is ellenkezik. Csak rosszakarátú hazafiak tekinthetik a bécsi és linczi békekötést érvénytelennek. Helyteleníti a protestánsokkal szemben a türelem kifejezést, mert a prot. felekezett bevett vallásfelekezett.

Szintén egy ismeretlen kath. szerző: Declaratio sincera, christiana et patriotica civis hungari catholici . . . c. mélyen szántó röpiratában a lelkiismereti szabadság védelmére abból indul ki, amire a vallási erőszakos térítést alapítják: a társadalom üdvét a „viribus unitis” elve által véli előmozdítani. „Csakhogy míg a katolikusok az erők egyesítése céljából . . . az egész emberiséget az egyedül üdvöztető vallásra akarják kényszeríteni, szerző az ember természetét és individuális szabadságát véve tekintetbe, a lelkiismereti kényszerrel azt tartja, hogy az gyűlölködést kelti a társadalmi osztályok közt s ez lehetetlenné teszi a közboldogságnak közös akarral való munkálását . . . Az emberiségnek vissza kell térnie a Krisztus tanához s akkor szóba sem jöhet, hogy a hithagyás, az áttérés büntettnék tekintessék.”

Elég még csak azt felemlítenem, hogy a kalocsai érsek által a királyi resolutio becikkelyezése tárgyában való állásfoglalás végett egybehívott ér-

tekezleten a kath. követek és főrendek közül összesen 82-en írták alá a tiltakozó feliratot, míg 291-en távol maradtak és nem írták alá. Az értekezletre meg nem jelentek később külön röpiratban (Harmínckét okok . . . 1792.) azzal indokolják elmáradásukat, mert „nem úgy mint hazafiak, de tsupán tsak mint katolikusok hívtak meg . . . mert előbb vagyunk magyarok, csak azután katolikusok.” (Concha Győző: A kilencvenes évek reformeszméi. 1885. 97. l.)

De legszebb bizonyíték a 150. év előtti nagy elődeink szabadelvű gondolkozásáról az a tény, hogy a hosszú és sokszor elkeseredett küzdelem végén — a katolikus klérus ellenmondásának és a protestánsok viszont-ellenmondásának elintézése után — maga a kath. klérus vezére: *gróf Battyányi József* bibornok-primás ezekkel az igazi keresztényes (ma is nagyon megszívlelendő!) szép szavakkal fejezte be beszédét: „Arra fordítsuk minden igyekezetünket, tettel, szóval és példával, hogy az ellenmondás alapja és oka magában megszűnjék és így annak használatára sohase legyen szükség; soha ne keljen fel egymás ellen — ámbár különböző vallásúak és érzelműek — egyik rend a másik ellen s a községek és egyének bosszantásokra és szidalmakra ne ragadtassanak; a kedélyek anynyira óhajtott nyugalomát nem érhetjük el biztosabban, mintha mindenkinek megadjuk a magáét; *ha ágostai és helvéciái hitvallású polgártársainkat*, kik a polgári jogok és rokonság által úgyis hozánk vannak csatolva, ámbár vallási véleményben tőlünk különböznek, az örök béke és egyesség végett királyi rendelet által kapott *legszerényebb vallási gyakorlatukban valódi és őszinte szeretettel . . . szemléljük s tőlük ugyanazon őszinte szeretet viszonzását várjuk.*”

Méltó választ adott erre a befejezésre *gróf Teleky József*, ugcsoi főispán, az evangélikusok (értve alatta a két prot. egyházat) nevében. „Ha volt valaha törvény — úgymond — sokszoros és széles kiható hasznú, úgy méltán ilyennek lehet azt tekinteni, mely a vallás ügyében a jelen országgyűlésen a legigazságosabb fejedelem és az ország rendei megegyezésével hozatott . . . Örök hálat mondunk tehát Isten után először is felséges II. Lipót királyunknak, ki mint . . . mind a két fél által felkért bizalmi bíró, úgy járt el, hogy *ámbár nem nyertük meg minden visszakért jogunkat*, de magunk átlátva, hogy áldoznunk kell valamit a béke és egyetértés végett . . . a kiegyeztető határozatában megnyughatunk. Nem lehet továbbá itt az ország színe előtt a legnagyobb gyönyörűséggel ki nem jelentenünk, hogy *r. kath. polgártársaink*, nevezetesen mind a nagymélt. főrendek, mind a tek. Karok és Rendei, *mennyi örökös hálára köteleztek minket . . .* Sőt magát a tisz. *r. kath. papságot* sem mellőzhetjük itt hallgatással. Azon része iránt, mely vagy nyilván előmozdította ügyünket részvételével vagy minden akadály-támasztástól tartózkodott, nem kevésbé érezzük magunkat hálára kötelezetteknek, a másik résznek pedig, mely eddig ügyünket elnezte, miután ezen világos törvény rendelkezése által a szilárd és állandó béke meg van állapítva, *őszintén ajánljuk jobunkat és jóindulatunkat . . .*

csak gyakran legyenek a magyar r. kath. egyháznak olyan prímásai, minőt a maiban tisztel hazánk, ki ugyanis az igazság szeretetét és a szelídséget mind parancsral, mind pedig és főleg példával tudja is, akarja is, papságának kitűzni... nem vélünk nagy veszélyt fennforogni, hogy az eltemetett ellenmondás ismét életre támadjon. Mind közös keresztyén vallásunk, mind a két fél nyugalma azt ajánlja, hogy ezentul nem gyűlölséggel, nem visszavonással, nem bosszantásokkal, hanem mint azonegy haza polgárihoz illik, a kölcsönös jóindulat és szeretet legnemesebb vetélkedésével versenyezzünk." (L. Irinyi József: Az 1790—1-iki 26. vallásügyi törvény keletkezésének története. 154—157. l.)

Azt hiszem, eza két utolsó fenkölt nyilatkozat magában véve igazolja, kogy kegyelettel és hállával emlékezzünk meg a 150. év előtti sarkalatos törvényünk megalkotásáról és megalkotóiról.

Dr. Finkey Ferenc.

Vége és folytatása

VI. Népfőiskolai tanfolyam Sárospatakon.

Vége. Szomorú szó s még szomorúbb, amit kifejez. Érzések egész raja támad bennünk, amikor életünk húrjain ez a szó üti meg az akkordot. A jónak nem szeretjük a végét látni. De kössük most egy másik szóhoz gondolatainkat, érzéseinket: folytatás. A jónak pedig szeretjük, igen óhajtjuk a folytatását. Ezért fáj, hogy vége van a népfőiskolai tanfolyamnak és ezért nagy az örömünk, hálaadásunk, bizakodásunk, hogy folytatása van. Vége van a hatodik esztendő, hatodik kötet számú élet- és valóságregényének s a végén most is ez a reménység szó áll: folytatása következik. Ki tudná nyomon kísérni, még a „Kerékvágás” nyomán is azt a folytatást, mely 31 falu 43 ifjú emberének lelkében megy végbe. Hiszen sokszor olyan messze visz a nyom, mint a Tomori Pál paszabi volt népfőiskolásunk esetében, aki az orosz fronton, Ukrajna mezején Szeretefalvára gondolt s a Kerékvágásra emlékezett és amikor szabadságra jött első dolga volt meglátogatni a most folyó munkát. Ki tudná nyomon követni a folytatást? Az egyik talán mélyebben fog szántani, a másik méhészkedni kezd, a harmadik többet fog olvasni, irodalmat, történelmet tanulmányoz, egyszóval beáll az élet sodrába öntudatosabb lélekkel, segítő szíves szándékkal. Mind folytat valamit. Igaz tehát: nincs vége, mert jó folytatása van, mert jó. Dalban ezzel a nótával fejezték ki ezt a gondolatot: Ugy tetszik, hogy jó helyen vagyunk itt . . .

Felsoroljuk, kik végeztek jó munkát a folytatódás szolgálatában. Kiegészítése ez annak a sornak, melyet az 50. számban elkezdtünk: Bartoss Károly: Általános háború, általános honvédelem; Valády Béla: A tengeritermesztés kérdései; Dr. Urbán Barnabás: Gyakorlati számolás; Eberlein Antal: A méhcsaládok teletetése; Dr. Nagy Barna: Sárospatak jelentősége a magyar nemzet hitéletében; Nagybéányi Dezső: Az állattenyésztés mezőgazdasági és közgazdasági jelentősége; Szemler Mihály: Gyümölcsös létesítése; Oppert Jenő:

Szövetkezeti hálózat; Vasárnapi igehirdetés: Adventi várakozás a bomló világban, végezte Kovács István 2 Péter 3:11—14. alapján; Dr. Nagy Barna: Széchenyi István hite; Dr. Urbán Barnabás: Az áram hatásai; Kovács István: A falu; Valády Béla: Remélhetjük-e termésátlagaink növekedését?; Dr. Szabó Lajos: A Szeretetszövetség; Dr. Gesztelyi Nagy László: 1. A mezőgazdaság fejlesztéséről, 2. Gróf Széchenyi István mezőgazdasági politikája; Dr. Szabó Lajos: Kabai Márton; Dr. Móricz Miklós: Hogy alakult ki a földművelés; Erdődy László: A természetrajzi szerfár; Balla Péter: 1. Egyházi éneklésünk. 2. A magyar népdal magyar voltáról; Dr. Sebeők István: Vemhesség, vemhes állatokkal való bánásmód; Dr. Móricz Miklós: A földműves helye a nemzet életében; Balla Péter: Népdalok és népi hangszerek; Dr. Nagy Sándor Béla: Egyházi szabályrendeletek Kálvin genfi egyházában 1541-ben; Fűrjész István: Két év tapasztalata a faluban és gyülekezetben; Dr. Móricz Miklós: A földműves ember szerepe; Dr. Harsányi István: Az író rólunk ír, nekünk ír (II. előadás); Csuka Andor: Oktató film; Berey András: Adókedvezmények; Z. Elek Béla: Közjóléti szövetkezet célja és feladata (2 előadás); Palumby Gyula: Látogatás a Humán internátusban; Dr. Harsányi István: Szemeivények magyar íróktól; Bazsó Béla: Látogatás az angol internátusban; Dr. Erdélyi Dezső: Látogatás a tanítóképzőben; Dr. Jánosi Ferenc: Sárospatak és a magyar irodalmi élet kapcsolata; Gaborjáni Szabó Szabolcs: A finn-ugor rokonság kérdése; Türi Sándor: A faluszeminárium; Kántor Mihály: Ami drága; Bazsó Béla: A regős mozgalom. — Van a fent hallottak alapján sok folytatni való.

A vasárnapi záróünnepélyen is erről tett bizonyosságot Szeretefalva Előljárósága, Dr. Enyedy Andor püspökhelyettes, Bornemisza Miklós alispán, a Zemplén vármegyei tanfelügyelőség, népművelési titkárság, közigazgatási és iskolai előljárók és a nagyszámú közönség előtt. Már a hangjukban is volt valami biztató bátorság; mintha az egész világnak szóltak volna (a kassai rádió közvetítette.). Szinte a bírótól kezdve a kisbíróig és postásig, a kurátortól, KIE és gazdaköri elnöktől kezdve a hitesekig mind arról vallottak szent meggyőződéssel: valaminek vége van, de valami most kezdődik és folytatódik; az egyik leteszi a törvénybírótságot, de a törvény: rend és szeretet folytatására hív; a másik leteszi a hitességet, de a hitet nem, a harmadik üzeni az igével: a szeretet soha el nem fogy; a lánci származású bíró láncszem, folytatás a többivel együtt. És így tovább. Csodás érzés járja át a szívünket.

Istennek hála! Nincs vége, van folytatás . . .

Kovács István.

— **Az Angol-internátus ifjúsága** december 5-én tombolával egybekötött jótékonycélú műsoros estet rendezett, melynek tiszta jövedelmét (350 P) helybeli szegény családok és a györgyarlói iskolás gyermekek megsegítésére fordították karácsonyi ajándékkul. A tombola-tárgyakat legnagyobbbrészt az internátusi szülők adták össze, akiknek ez uton is hálás köszönetet mond az intézet vezetősége.

Széchenyi a pataki főiskolában.

Széchenyi első pataki látogatásáról Gesztelyi Nagy László Széchenyi című művének (Kecskemét, 1941.) 134. lapján ezt olvassuk: „A sárospataki kollégiumi nagykönyvtár vendégkönyvébe 1845. szeptember 29-én van beírva Sz. I. neve. Sem több, sem kevesebb. A következő beírás október 8-án következik. Hogy miért járt ott Sz. I., kikkel volt ott, nem tudni, erről semmi feljegyzés nem szól.“ (V. Ö. Sp. Ref. Lapok 1941. 110. l.) „Hogy miért volt a kollégiumban azt, eddig megállapítani nem sikerült.“ — Megmondjuk. Szeptember 28-án gróf Sz. I., nagy hazánk fia gözhajón jött fel Tokajból Sárospatakra s a vár alatt kikötve, a várban megszállott, hova az egész tanári kar üdvözlétére sietett. Viszont a nemes gróf másnap tanintézetünket meglátogatván, az egész tanári kar, a főiskolai ifjúság és énekkar által a könyvtári nagyteremben ünnepélyesen fogadtatott. Az üdvözlő ünnepélyt a karzaton elhelyezkedett énekkar nyitotta meg egy szép dallal e dallamra: Messze a kéklő távolban. Ezután a főiskola nevében az igazgató, az ifjúság nevében Orbán József esküdt diák üdvözölte; a felköszöntőre a magas vendég röviden válaszolt, majd a könyvtár és muzeum ritkaságait megtekintve, az ifjúság éljenzése között elhagyta az intézetet. Későbbi pataki útjai alatt is megtisztelte a tanulóság. (1846 aug. 16; 1847 július 24, 27, aug. 9, 16—19, szept. 6, 30) Halálakor, 1860 máj. 17-én gyászünnepet tartott az iskola. Szobra (ifj. Vay Miklóstól) 1867—1868 óta van a főiskolában.

Gr. Széchenyi tiszteletére, midőn 1845. szeptember 29-én Patakon keresztül utazott, mint a vízszabályozás elnöke, a következő dalt énekelte az énekkar:

Mint az est hús alkonyatán
Beborult virágkebel
Felnyilik, ha az érkező
Nap rá fényugárt lövel,
Oly vidáman, kitárt karokkal
Fogad Pataknak múzsája
Téged, magas vendég, közjóra
Világlo kis hajlékába.
Idvez légy hát kised körünkben,
Hazánk érdemdús polgára
Ki életedet buzgón szenteled
Királynkn s Hazánk javára.
(Kt. 1766: II. 90.)

Kemény Zsigmondnak Széchenyiről szóló műve sajátkezűleg írt kéziratát is bírja a kéziratár, melyet Csengeri Antaltól Erdélyi János kapott. (Kt. 1889.). Halálának félszázados fordulóját is megünnepelte a főiskola. Novák Sándor méltatta érdemeit.

Gulyás J.

— **Népi tehetségkutatóink nyomában** címmel rendkívül érdekes közlemény jelent meg az *Uj Magyarság* karácsonyi számában. A kitűnő tollú *Dallos Sándor* írta meg sárospataki meglátásait nagy kifejező erővel. A sárospataki munka odaadó lelkű vezetőit megelégedéssel töltheti el az *Uj Magyarság* meleg elismerése. Harsányi István dr. néhány erőteljes megállapítását Széchenyi-idézetekkel helyezi egy sorba.

Koszorúmegváltás.

Farkas István püspök halála alkalmával koszorúmegváltás címen az egyházkerületi pénztárba még a következő összegek fizetettek be:

Nyiry Gáspár	10.— P
Veres Elek	10.— ”
Dr. Daday Dezső	10.— ”
Tompa Társas Kör	10.— ”
N. N.	10.— ”
N. N.	10.— ”
N. N.	10.— ”
Dr. Tolnay Ferenc	10.— ”
Hollender Fülöp	10.— ”
Bodnár Béni	10.— ”
Dr. Óváry Zoltán	10.— ”
Felsővárosi leánykör	10.— ”
Tóth Ferenc Mályi	10.— ”
Ilosvay Ferenc	10.— ”
Szép Benő	10.— ”
Soós Lajos Szeged	10.— ”

(Folyt. köv.)

HIREK

Lapunk olvasóinak Istentől megáldott új évet kíván a Szerkesztőség.

— **Farkasfalvi Farkas Géza** egyházkerületi főgondnokot a sárospataki főiskola nevében tisztelettel és szeretettel üdvözölte az új év eljötté alkalmából *dr. Zsiros József* akad. és közigazgató.

— **Farkas István emlékalapítvány.** Farkas Istvánné úrnő, boldogult püspök urunk özvegye férjének még életében kifejezett óhajára és rá való örök emléktől főiskolánknál 1000 P alapítványt tett egy szegénysorsú szülőktől származó tehetséges és jól tanuló alsógimnáziumi kisdíák segélyezésére. Övezze áldás a haló poraiban is csupa szív-ember emléket s a vele lélekben és szeretetben egybeforrott nemeslelkű özvegy kegyeletes cselekedetét.

— **Dr. Bethlen Pál gróf,** a sárospataki főiskola világi gondnoka a felsőházban feltűnést keltő beszédet mondott nagyon egzisztenciális kérdésekről.

— **Január hó 8-án** ül össze Miskolcon *Pósa Péter* legidősb esperes és *Farkasfalvi Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok elnökelete alatt a szavazatbontó bizottság a püspöki tisztre beérkezett szavazatok felbontására. A szavazatok beadásának végső határideje: január 6. Ez a bizottság fog dönteni az egyházkerületi rk. közgyűlés idejére nézve is.

— **Január 1-én** az ünnepi istentisztelet után a sárospataki főiskola és testvérintézete, a tanítóképzőintézet tanári kara testületileg jelent meg *dr. Zsiros József* akad. és közigazgató előtt és *Tárczy Árpád* gimn. igazgató tolmácsolta az egybegyűltek előtt, hogy ilyen évfordulók alkalmával tisztább fényben ragyog fel a sárospataki főiskola egyházi és nemzeti nagy missziója és ennek a küldetésnek a szolgálatában a főiskola minden egyes tanárának

ki kell vennie a maga részét. A közigazgató viszont arra mutatott rá, hogy Isten a főiskola hűséges szolgálata által beiktat az ő szent országa, Isten-országja szolgálatába.

— **Móricz Zsigmond** kitűnő lapja, a *Kelet Népe* a 6. sárospataki népfőiskolai tanfolyam indítására külön róvatot nyit népfőiskolai kérdések széleskörű, beható tárgyalására. Az újévi szám ennek a tervét felvázolta. A kivített a legnagyobb érdeklődéssel várjuk.

— **Fejes István-utca Sátoraljaujhelyen.** Az új utcakeresztelek során egy utcát a nagy Fejes István után neveztek el Sátoraljaujhelyen.

— **Coetus gyűlés volt** Sárospatakon, amelyen *dr. Nagy Sandor Béla* sátoraljaujhelyi lelkipásztor olvasott fel értékes tanulmányt a genfi, 1541-ik évi egyházi szabályrendeletéről. Nagyon kívánatos volna, ha ennek a szabályrendeletnek a magyar fordítása kisleveletben megjelenhetne.

— **Tízezer pengőt utaltak ki az avasi templom rendbehozatalára.** A vallás és közoktatásügyi miniszter, Homrogdi Lichtenstein László főispán, kormánybiztos közbenjárására 10.000 P segélyt utalt ki a ref. egyháznak az avasi templom rendbehozatalára. Az avasi templom helyreállítását még néhai Farkas István püspök szorgalmazta. Kezdeményezésére a ref. egyház és a miskolci reformátusok példás adakozásával az ország egyik legértékesebb műemlékét az elmúlt esztendőben belsőleg sikerült rendbehozni, amikor az ásatások befejezése után a templomot lekövezték, új padokkal és szószékkel rendezték be. A templom külső renoválási munkálataira már nem futotta az előirányzott költségekből. Éppen ezért nagy jelentőségű a vallás és közoktatásügyi minisztérium támogatása, amely végre lehetővé teszi, hogy a történelmi avasi templomot külső képében is rendbehozzák. (Miskolci Magyar Élet.)

— **Varga Lajos** zsiói református lelkésznek és fiának Varga László Miklós VII. gimn. tanulóknak a Kormányzó Ur Ő-Főméltósága — még az első négyezres csoportban kitüntetettek között — a Nemzetvédelmi Keresztet adományozta.

— **Zempléni lelkésznek figyelmébe.** Januári Bibliaóráinkat kedden, január 6-án d. e. 10 órakor tartjuk a sárospataki lelkészlakáson. Testvéreinket szeretettel várjuk.

— **Pályatételek.** Az abaúji egyházmegye Lelkészegegyesülete a kebelbeliek részére a következő pályatételeket tűzi ki: 1. Egyházi beszéd irandó Lukács 18: 35—43. versei alapján, pályadíja 25 P. 2. Egy családlátogatás lefolyása, ahol a családfő, vagy az egyetlen fiu-gyermek a harctéren esett el, pályadíja 25 P. 3. Egy heti teljesen kidolgozott missziói munkaprogram, pályadíja 100 P. 4. Mik az okai a hitéleti hanyatlásnak? tanulmány, pályadíja 50 P. A pályamunkák idegen kézzel, vagy írógéppel írva, lelkészegegyesületi elnök címére küldendők 1942 május elsejéig, csatolva jelíges levél. *Kiss József* lelkészegegyesületi elnök.

— **„A házasság a szentírás fényében“** címmel rendez meg a *Kálvin János Társaság* 1942. január 14—15-én Országos Konferenciáját Budapesten a Ráday-utcai Református Theológiai Aka-

démia dísztermében a következő előadásokkal: A Szentírás tanítása a házasságról. — A házasság jelentősége az emberiség életében. — A házasság legfontosabb orvosi kérdései — A házasságra való nevelés református elvei. — A házasság a modern élet tükrében. — Válságos idők a házasságban. — A házasság magyar egyházi, társadalmi és nemzeti szempontból. — A megszentelt házaset. Előadók: *Dr. Ravasz László*, *Ágoston Sándor*, *dr. Sebestyén Jenő*, *dr. Hetessy Kálmán*, *dr. Patay Pál*, *dr. Bilkei Pap Zoltán*, *Pap Ferenc*, *dr. Sipos István*, *Hontvári Szabó Lajos*, *dr. Csekey Sándor*. — Kedvezményes vasuti jegy váltására szolgáló igazolványok megszerzése folyamatban van. Részletes programot külön meghívókon később közöl és felvilágításokat készséggel ad, jelentkezéseket már most elfogad a Konferencia Rendezősége Budapest IX. Ráday-u. 28. szám.

HIVATALOS RÉSZ.

I. sz. Körlevél.

Valamennyi iskolaszék figyelmébe.

Felhívom a figyelmét valamennyi iskolaszéki elnök testvéremnek, hogy az 1940: XX. tc. végrehajtása tárgyában kiadott utasítás könyvalakban is megjelent. Boltiára 1*60 P. Ezt a könyvet tartozik valamennyi népiskola helyi hatósága beszerezni annyi példányban, hogy egy példány álljon az iskolaszéki elnök, egy az iskola igazgatója és egy példány a tanítótestület használatára. Az 1—2 tanerős iskoláknál egy példány az iskolaszéki elnök és egy példány a tanító, illetve a tanítók részére szerzendő be. A rendelkezés megjelent a 26.000/1941. V. K. M. szám alatt.

Atyafiúi szeretettel:

Miskolc, 1942. január 2. *Dr. Enyedy Andor*
püspök h.

A hernádnémeti ref. iskolaszék kiségitő tanítót, vagy tanítónőt keres január és február hónapokra. Díjazás megegyezés szerint. *Göndöcz István* lelkipásztor.

Keresem atyai nagyanyám, *Csalán Mária* keresztlevelét, aki 1820—1835 között születhetett, és *Zsiska (Siska) János—Csalán Mária* házasságlevelét. A házasságkötés ideje 1850 körül lehetett. A keresztlevél, illetve házasságlevelét beküldésekor egyenkint 10—10 pengőt küldök egyházi célra, a felmerült költségeken kívül. Az okmányok ajánlottan való feladását kérem. *Zsolnai Frigyes*, Gazdák Bizt. Szövetkezete igazgatója, Budapest III. Drugeth-u. 24.

Keresem Naményi Katalin születési adatait az 1796-vs évekből, és Cserépi Imrével kötött házassági adatát kb. 1818-as évből. Mindkét okmányt 5—5 P-vel honorálok. Ref. Lelkészi Hivatal, Abaujkér.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre --- --- --- --- **10 Pengő.**
Fél évre --- --- --- --- **5 Pengő.**
Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes előfizetési díj a **Egész évre 5—P.**

Nyomtatta: *Kisfaludy László* a Ref. Főiskola betűivel
Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *M. J.*: Dr. Enyedy Andor püspök. — *Tóth Gusztáv*: Utánpótlás. — —: A tanítóképzőintézet szórványmissziója. — Könyvismertetés. — Koszorúmegváltás. (Folyt. köv.) — Hírek. — Hiv. rész. —

Dr. Enyedy Andor püspök.

Tiszánineni egyházkerületünk tizenharmadik püspöke, *Farkas István* „ama nemes harcot megharcolván, futását elvégezvén“, átvitetett az örökkévalóságba. 1941 vége püspökválasztás elé állította egyházkerületünket. Kun Bertalannak, aki egymaga négy évtizednél tovább, 44 évig ült a püspöki széken, 1910. szeptember hó 28-án bekövetkezett halála óta, három évtized (31 év) alatt ötödikszere választ püspököt egyházkerületünk. Fejes István, dr. Tüdős István, dr. Révész Kálmán és Farkas István egymásután elmentek a minden élők útján.

Elvégezték, amit Isten reájuk bízott!

Fejes István már kész aggastyán, 73 éves volt, amikor elhunyt Kun Bertalan. Azonban annyira kifejeződött egyházkormányzói alakja a Kun Bertalan hosszú püspöksége alatt, hogy igazán véve, nem kellett volna a püspökválasztásnál ellenzékének lenni. Ám felnőtt közben egyházkerületünk több vezetőemberének ellenzése mellett a dr. Baltazár Dezső lelkésztestvéri összefogást hirdető és létesítő egyesülete, a Lelkészegyesület. Ez püspöknek jelölte már az ő hőjét, a felekezeti kérdésekben és egyéb ügyekben is félelmetes tollú és rettenthetetlen bátorságu Tüdős Istvánt. Mellette a ragyogó tollú, szentséges hevületében és prófétai látásaiban a földi előrehaladással, taktikával és népszerűséggel semmi közösséget nem vállaló, az irodalmi alkotások elefántcsonttoronyában élő Radácsy György már alig jöhetett szóba. Még a Fejes István püspökségét is jelentékeny számú ellenzék tette kétségessé. A fiatalabbak egyik legfényesebb vértetű egyénisége, Révész Kálmán ugyan sietett Fejes Istvánt biztosítani róla, hogy vele szemben ildomtalanak találná a püspökjelöltség vállalását. De az ellenzék megszervezkedett. Azonban az egyházkerület nyugodt többsége a nagy aggastyán, az országosan elismert tekintély, a tiszánineni egyházkerület önálló színei öntudatos képviselője mellett szavazott. Fejes István 1913-ban elhunyván, természetesnek találták a dr. Tüdős István megválasztását, az egyházkerület egyik dicsekedésének, Radácsy Györgynek és másik kétségtelen nagy értékének, Révész Kálmánnak a mellőzésével.

1914-től így dr. Tüdős István volt a püspök. Nagy munkaerőt és nagy erkölcsi komolyságot vitt a püspöki székbe. De kitört az első világháború és a spanyol nátha kioltotta életét 1918. október 8-án. Az év végére már versenytárs nélkül lett a püspök Révész Kálmán. A trianoni jogfosztás előbb elképzelhetetlennek gondolt szörnyűsége és a velők oszlásáig ható fájdalmai közt biztató volt a püspöki széken, amelynek menekülnie kell Kassáról Miskolcra, a magyar református egyház jogi és történeti öntudata grandiózus inkarnációjának, a Révész Imre fiának a tömör, keményvágású, súlyos szavú alakja. A trianoni évek első bódulatában az ő higgadtsága és világos elméje adott némi nyugvó pontot. Révész Kálmán 71 évvel a vállán, 1931 végén, Istenhez költözvén, Farkas István lett 6 versenytársa közül az utóda, aki püspöksége tíz éve alatt elsőrenden a nemzeti reménykedés tüzeit lobbantgatta, a maga elézésének árán is.

Közben kiderült, hogy az utolsó harminc éveknek nem a személyi és külső változásai a legnagyobbak, mégha a megcsonkított ezeréves ország és a megcsonkított, 239 anyaegyházközségétől megfosztott egyházkerület történetét vesszük is tekintetbe.

Az a „kopernikusi fordulat“, amelyen ref. theol. gondolkodásunk átment, multtá, tegnapá, antikválttá tette egész kulturánk, világnézetünk, theol. felfogásunk, ígéretésünk, egyházi eljárás-módunk büszke, magabizó, emberi erőkre fundált palotáját.

Az abszolút szuverén Ur Isten döbbenetes fensége előtt nem állhatott meg többé semmi mivel felvilágosodás, még olyan fedhetetlen erkölcsi idealizmus sem, se közvetítő teológia, se kifogástalan orthodoxia, se lángoló hevű nacionalizmus.

Isten itéletének viharában élünk. Minden sarkán ég a világ. Isten az egész föld felett csattogtatja szörnyű ostorát. Még a gonosz is ostor a mindenható Ur kezében.

A válságba, bűnbe és halálba sodródott világ felett áll örök változatlanossággal Isten és az ő szent Igéje: „Az ég és föld elmúlnak, de az ő beszédei semmiképen el nem múlnak.“ (Luk. 21 : 33). Ő vá-

laszt magának eszközöket akarata kijelentésére. Ő ruház fel kegyelmi ajándékokkal szeretete tolmácsolására. Nem emberi elgondolások megvalósítására, nagyszerű eltervelések és erő kifejtések keresztülvitelére, fényes képességek kiteljesítésére, hanem az Ige alázatos, odaadó, hű szolgálatára.

Kicsiny kezdetekből így indította el Isten a szerény szirénfalvi (Ung m.) tanítói lakból a sárospataki tanuló évek után Enyedy Andort.

A rideg diákszobában, amelyet, — amint maga mondja, talán éppen ridegsége miatt neveztek kamarának, összebújtak a pattogó tűzű kályha körül és emlékezni, beszélgetni kezdtek az édes otthonról, amelyet átjár és bemelegít az édesanyánk lelke, templommá szentel a családi érzés és vágytak az otthon után. Majd vágytak az igazi, a valódi otthon után, amely a miénk Istenben a Jézus Krisztus, Isten testet öltött szeretete által. Ez a szeretet forrósította át az ifjú segédlelkész szívét. És ennek a segítő, mentő, védő, óvó, kereső szeretetnek, ennek a pásztori léleknek a melegét, Isten drága kegyelmi ajándékát érezték meg először a sátorlajújhelyi gyülekezet kicsinyei. Gondozásra és szeretetre szomjas kisemberek. Csizmadiák és vasútasok. S Fejes István püspök halála után a fiatal, mosolygó szemű és sugárzó arcú segédlelkészt lelkipásztorrá választották. S minden felebbezés dacára hívek maradtak hozzá. Nagyok, tekintélyesek, világ szerint hatalmasok, okosak és bölcsék intése dacára rendíthetetlenül megálltak mellette, hogy ez a hűség is kötelezze az ifjú pásztorot mennyei ura igéje behatódó ismeretére, odaadóbb és föltétlenebb szolgálatára.

Az egyetemi tudományos fokozatot nem magáért a tudományért szerzi meg. Az Ige szolgálatáért.

Miskolcon is, ahová 1922-ben kerül, a futó, siető, csetlő-botló, imbolygó, kereső lelkek hű pásztora. Híven, kedvvel és szeretettel szólja az Igét. Együtt épül a gyülekezetével. Ujabb kiadványok, kötetek jönnek ki a keze alól és feledtetik az előbbieket kezdő lépteit.

Enyedy Andor élete a kegyelemben növekedő élet példája, a fejlődő, mélyülő, Ura szolgálatát egyre tökéletesebben átölelő élet.

Ismerete, tanulmányai, tanulmányújtjai, látókörének kiszélesülése nem intellectusát, hanem lelkiségét gazdagítják. A lelkek pásztoralása nem módszer, technika és kézügyesség nála, hanem alázatos baráti, testvéri odavezérlés a lelkek mennyei Urához. Nem racionalista, hanem a józan, értelmes és okos, magyar előadásmód természetes megszólaltatója. Nem pietista. hanem akire nézve élet és halál kérdése lett az Ur, akire nézve szenteséges vallástétel: „Nekem az élet Krisztus.“ Az emberi történelem nem ismer korszakot, amely ijesztebb és fenyegetőbb volna napjainknál. Enyedy Andor a tiszáninneni egyházkerület tizennegyedik püspökévé választatván, püspök elődei drága sorozatához csatlakozva, vezesse Isten tiszáninneni küzdő magyar református népét minden vész, nehézség és háborgatás közt úgy, amint eddig élt, küzdött és munkálkodott: az Ur nevében.

És hadd köszönthessük az új elindulásakor ebben a jelben: „Áldott, aki jön az Urnak nevében.“

M. J.

Utánpótlás.

Rövid idő óta az az egyházi rémhír terjedt el, hogy az ORJÓ köztisztviselőben álló igazgatója, *Egerházy Lajos a legrövidebb időn belül nyugdíjba megy és helyére egy világi református ember kerül majd.*

Bizonyos, hogy nagy csapás és pótolhatatlan veszteség érne bennünket, ha ez az agilis, utólérhetetlen praktikus érzékkel megáldott férfi valóban elhagyná a közért való szolgálat porondját.

Bármennyire fáj is azonban nekünk Egerházy Lajos állítólagos, hamari távozása, sok lelkipásztor nevében megmondom, hogy sokkal jobban fáj — *Egerházy Lajos utódjának a kérdése.*

Mert ha figyelembe nem vesszük is a rémhír hiteit nem érdemlő találgatását, akkor is nem árt, ha idejében számolunk azzal a ténnyel, hogy előbb-utóbb szembe fogjuk találni magunkat ezzel az égetően fontos kérdéssel: — *ki legyen Egerházy Lajosnak az utódja az ő fontos őrhelyén?*

A kérdéssel kapcsolatban szükségesnek tartjuk elmondani az alább következő, megfontolásra érdemes dolgokat.

1. Az ORJÓ-t református lelkipásztor hozta létre a semmiből nagy erőfeszítések árán, egyedül az Istenre támaszkodva. Az ORJÓ-nak annyira nélkülözhetetlen és leghűségesebb támogatói a református lelkipásztorok, hogy azt merjük mondani: — a református lelkipásztorok támogatásával virágozik tovább, vagy pusztul el ez a ma már — Istennek hála — életerős intézmény.

Ha azért az ORJÓ élete ennyire össze van fonva és forrva a református lelkipásztorokkal, akkor joggal elvárhatjuk a „Gazdák Biztosító Intézetétől“, mint anya intézménytől, hogy *a református egyház jóléti intézményének élére református lelkipásztort, vagy legalább is lelkész-jellegű egyént állítson!*

Minden időben, míg csak él ez az intézmény! 2. Második megjegyzésünk a kérdéssel kapcsolatban *elvi szempontból* sokkal jelentősebb és fontosabb.

Felelős állásban lévő, fontos őrhelyeinken vigyázó egyházi nagyjainknak — meghajva előttük a teljes elismerés zászlóját, ha eddig még senki elmondotta, meg kell mondanunk — *van egy egyetlenegy nagy mulasztásuk* — s ezt Isten előtt állva nekik is be kell vallaniuk — *hogy nem neveltek maguk helyébe utódot!*

Dicselkedésünkre szolgáló intézményeink élén tisztességben megvénült, nehéz munkájukban nem sokára megfáradó férfiak állanak: — szeretettel kérjük őket, hogy míg nem késő gondoskodjanak utódaikról.

Isten bizonyára ad még nekik erre elegendő időt. Nekünk — sokunknak — igen nagy megkönnyebbülést jelentene, ha tudnánk, hogy annak idején ki fogja majd az ORJÓ igazgatói tisztét betölteni! Vagy gondoljunk csak a magyar református egyház mindnyájunk által legfőltöbben szeretett intézményére, a Szeretetszövetségre. Ha Isten egyszer Magához szólítja majd az „árvák öreg atyját“, ki fog majd az 50 intézmény éltető lelkévé elhivatni?!

Idejében gondoljunk az utánpótlásra!

Az ifjabb nemzedék sorából jó előre ki kell választani azokat, akiknek a lángot és fátylát átadhatják az öregek!

Hogy a láng világítson és ki ne aludjon!

Mert az eredményt Isten adja, — de csak az elhívott és munkára fel is készült emberek munkája nyomán! (Sajókeszi) Tóth Gusztáv.

A tanítóképzőintézet szórványmissziója.

Sárospatak környékén számos tanya van, melynek lakóit 5—10 kilométer választja el a templomtól és sokszor az Isten Igéjétől is. Ezt a távolságot sokszor erősen megnöveli a sár.

A tanítóképzőintézet ifjúsága mindig felelősséget érzett az iránt, hogy ezek a templomtól távol élő lelkek el ne kallódjának. Nyolcadik esztendeje, hogy valamilyen formában állandóan fenntartják a kapcsolatot egyik vagy másik szórvány többnyire zsellérsorsban levő embereivel.

Ez évben az intézet SDG kollégiuma Halászhomok reformátusságának gondozását vállalta magára. Vasárnaponként viszik az Igét a lelkes növendékek a hálás tanyai emberek közé.

December 17-én dr. Erdélyi Dezső vallásnár vezetésével 18 növendék kereste fel a halászhomoki parányi gyülekezetet. Össze is gyűlt ez alkalommal a reformátusok apraja és nagyja. Negyvenen szorongtak a kis tanyai iskolában, munkától fáradt férfiak, gondtól ráncosarcú asszonyok, csillogó szemű gyerekek.

Az istentiszteletet urvacSORAOSZTÁS követte. Volt olyan ember, aki állandó elfoglaltsága miatt hosszú éveken keresztül nem részesülhetett a szent jegyekben. Öröm volt nézni a boldog arcokat és könnyes szemeket.

A gyerekek tekintete akkor ragyogott fel, mikor megpillantották a gyertyák és csillagszórók fényétől beárnyozott karácsonyfát. Családi ünnepély keretén belül emlékezett meg a kis gyülekezet Krisztus születéséről. A lelki javak mellett a gyermekek örömét a kiosztott cukor, egy kilenc gyermekes család boldogságát pedig az ajándékba kapott karácsonyfa okozta.

Hazafelé vígan, az örömszerzés örömeivel taposták a sötétben a lelkes diákok a sarat.

KÖNYVISMERTETÉS

Hitből hitbe címmel értékes kis könyvet állított össze egyházi dolgozataiból *Trombitás Dezső*. Az ismert nevű szerzőt e kötetéből is úgy ismerjük meg, mint mélyen hívő és éppen ezért mélyen író teológust. Ahogy olvassuk dolgozatait, valami sajátosan egyéni, sokszor szenvedélyesen liktető erő sodor magával bennük: a hívő léleknek, a kérdéseket tisztán látó szellemnek, az írói készségnek az ereje. Akár a hitnek minden lelkipásztori program fölötti elsőbbségéről, az egyházi hitvallás egyre aktuálisabb kérdéséről, a vallás és hit viszo-

nyáról ír, akár Ady vallásosságáról, a politizáló lelkipásztorról, Blumhardt, Balázs Ferenc és Kiss Géza példa-életéről rajzol képet, akár pedig a Református Egyházi Múzeum-ot sürgeti meg, vagy a „választott nép” sorsának titkát tárja fel, avagy a Filemon-levél exegézisét adja, mindenütt egyformán érezzük a hívő tehetség és írói készség pompás együttműködését. Méltó, hogy amit a szerző ír, az valóban hitből jöven — hitbe szálljon s könyve kézről-kézbe kerüljön. Megrendelhető a szerzőnél: Nagyvázsöny (Veszprém m.) J. F.

Koszorúmegváltás.

Farkas István püpek halála alkalmával koszorúmegváltás címen az egyházkertületi pénztárba még a következő összegek fizetettek be:

Lovass Miklósné	10.—	P
Sajóecseg	9 90	„
Egy özvegy asszony	5.—	„
Pócsay Károly	5.—	„
Szikszay Zoltán	5.—	„
Boros Rezső	5.—	„
Papp Miklósné	5.—	„
Putnoky Pál	5.—	„

(Folyt. köv.)

HIREK

Révai Ödön

A sárospataki ref. tanítóképzőintézet ny. tanára, volt igazgatótanácsos január hó 4-én, életének 67. évében Sárospatakon elhunyt. Január 6-án temették el a tanítóképzőintézet udvaráról. Koporsójánál dr. Egey Antal mondott búcsúbeszédet s rajzolta meg a megboldogult vonzó tanári képét és tett bizonyosságot róla, hogy Révai Ödönt erdélyi szülőföldjéről „a Bethlenek és Rákócziak szelleme vezette Sárospatakra a nagymúltú intézetbe. Szülőföldjének lelki rokonsága forrasztotta ide egész életére olyan erősen, hogy a kedves Sárospatakot, a drága tanítóképzőintézetet még felsőbb kívánságra sem hagyta el. Ide kötötte az a szellem, amelyet még diákéveiben a kolozsvári tanítóképzőben szívott magába.” Élete utolsó éveiben súlyos betegség kötözte ágyhoz. Holt testét a család Kassára szállította a családi sírboltba. A. B. F. R. A.

— Szavazatbontás a püspökválasztásnál.

Miskolcon január hó 8-án, delben fél egy órakor ült össze a szavazatbontó bizottság. Megállapította, hogy a leadott szavazatok közül 623 *Enyedy Andor dr.* miskolci lelkipásztor, egyházkertületi főjegyzőre esett. 12 pedig *Pósa Péter* miskolci lelkipásztor, alsóborsodí esperesre.

— **Egyéb választások a tisztáninneni egyházkertületben.** Ujlaky Sándor zsinati lelkészi póttagra 595; dr. Tóth Dezső 613; Gödz Pál 615; Zsupán László 632; vitéz Fábíán Vilmos 628 szavazat esett.

— **Szombat** megindult újra a központi fűtés a kollégiumban. Meleg szobák várják a vakációról visszatérő diákjainkat.

HIVATALOS RÉSZ.

II. sz. Körlevél.

Valamennyi lelkipásztor, tanár és tanítótestvérem figyelmébe.

Az egyetemes konvent elnökségének utasítása alapján felhívom testvéreim figyelmét az egyetemes konvent 1941. évi május hó 6—8. napjain tartott ülésén 346-1941. szám alatt hozott határozatra, melyben a ref. és ev. vallásu egyházi tisztviselők házasságkötésénél kövendő eljárás van szabályozva. A konventi határozattal elfogadott „tájékoztató“ alkalmazásának kezdő időpontját az egyetemes konvent elnöksége az ev. egyház elnökségével egyetértően 1942. január hó 1. napjában állapította meg. Kérem Testvéreimet, hogy adandó alkalmakor a fenti tájékoztató szerint járjanak el.

II. Értesítés a középiskolai vallástanár képesítő vizsgálatról.

A kolozsvári theol. akadémia igazgatója az alábbi értesítést küldötte hozzánk: Az egyetemes konvent 248-1941. jkvi számú határozata értelmében az 1942—1944. évi hároméves ciklusban a vallástanári vizsgálat helye Kolozsvár lesz. A vizsgálat lefolyását és anyagát az egyetemes konvent 1941. május 6—8. napjain tartott ülése jegyzőkönyvének 9. számú melléklete szabályozza. Az első vizsgálat valószínűleg 1942. június második felében lesz később közlendő időben. A vizsgálat pontos dátumáról és az egyéb tudnivalókról idejében tájékoztatni fogja a bizottság az érdekelteket a hivatalos egyházi lapok útján.

III. Valamennyi esperes és iskolaszéki elnök-testvérem figyelmébe.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter 151 900/1941 VI. f. o. számú következő leiratát küldötte hozzám: Szíves tudomásvétel végett van szerencsém a Főtiszt. Egyházi Főhatóság nagybecsű tudomására hozni, hogy a nem állami elemi népiskolához kiküldött kiegészítő tanítókat 1942. január hó 1-től ugyanolyan elbánásban kívánom részesíteni, mint amilyen elbánásban a hasonló szolgálattal bíró állami helyettes tanítók részesülnek. Ezért mindazoknak a kiegészítő tanítóknak, akik eddig csak segélydíjas tanítói illetményben részesültek, az 1942. évi január hó 1-től helyettes tanítói fizetékiegészítő államsegélyt utalványozok, azonkívül nekik államsegély címén átmenetileg a helyettes tanítókat megillető lakáspénzt is folyósítom. Mivel azonban a kiegészítő tanítóknak jogi helyzete így sem válik még véglegesen rendezetté, felkérem a Főtiszt, Egyházi Főhatóságot, méltóztassék oda-hatáit, hogy a bölcs főhatósága alatt álló nem állami iskolák a szükséges állásokat szervezzék meg és amikor a megszervezett állásokra fizetékiegészítő államsegélyt engedélyeznek, az állást, vagy az ott működő kiegészítő meghívása, vagy szabályszerű választás útján a legrovidebb idő alatt töltsék be, mert a jövőben a kiegészítő tanerőket a tanker. kir. Főigazgató olyan iskoláktól, amelyeknek fizetékiegészítő államsegélyt engedélyezem, az engedélyező rendelet keltétől számított 2 hónap után, amennyiben ez alatt az idő alatt nem hivatnának meg, más népiskolához fogja átosztani.

IV. Valamennyi esperes és iskolaszéki elnök-testvérem figyelmébe.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter 152.104/1942 VI. f. o. számú következő leiratát küldötte hozzám: Tisztelettel értesítem a Főtiszt. Egyházi Főhatóságot, hogy a rendelkezésemre álló fedezeti összeghez képest a nem állami népiskolákat ingyenes tanszeradományozásban van módom részesíteni. Az 1907: XXVII. tc. 17. §-ából folyóan a nem állami népiskoláknak tárcám terhére a következő tanszereket adományozhatom: 1. nemzeti zászlót, 2. nemzeti címet, 3. Himnusz-táblát, 4. Szózat-táblát, 5. történeti képsorozat, 6. számológépet golyókkal, 7. métermértékek gyűjteményét, 8 métermértékek fali tábláját, 9. Magyarország politikai térképét, 10. Magyarország hegy- és vízrajzi térképét, 11. Európa hegy- és vízrajzi térképét, 12. föld képét feltekékben, 13. földgömböt.

Egyéb tanszereket tárcám terhére költségvetési fedezet hiányában nem adományozhatok és egyéb tanszerek beszerzésére (mint pl. padok, iskolai tábla, fizikai eszközök beszerzésére) pénzbeli segínyt nem nyújthatok, mert ahhoz költségvetési fedezettel nem rendelkezem. Tisztelettel kérem a Főtiszt. Egyházi Főhatóságot, hogy a fentebb elmondottak figyelembevételével, a **rászorultság** sorrendjében, a bölcs főhatósága alá tartozó népiskolák tanszerszükségletéről két példányban kimutatást méltóztassék hozzám legkésőbb 1942. évi január hó végéig felterjeszteni. A kimutatást méltóztassék a fentebb 1—13. sorszám alatt felsorolt tanszerek elnevezése szerint rovatoztatni és a megfelelő rovatban (több tanerős iskolánál) a kérelmezett tanszerek darabszámát feltüntetni, méltóztassék gondoskodni arról, hogy a kimutatás „jegyzet“ rovatában a kérelem indokai iskolánként feltüntetessenek. A kérelmek elbírálásánál és a szóbanlévő kimutatásban való foglalásánál méltóztassék figyelemmel lenni arra, hogy az iskola tárcám terhére részesült-e már ingyenes tanszeradományozásban. Természetesen csak az indokoltan nehéz anyagi helyzetben lévő iskola-fenntartók részére lesz módomban ingyen tanszereket adományozni.

Atyafiuai szeretettel:

Miskolc, 1942. január 7. **Dr. Enyedy Andor**
püspök h.

Magyarsas ref. anyaegyházközsége pályázatot hirdet katonai szolgálatra bevonult tanítója helyettesítésére az 1941—42. tanév végéig ideiglenesen betöltendő kántortanító állásra. Javadalom: Tanítói: 1. Jó lakás, 2. szoba, konyha, kamara, melléképülettel. 2. 2 köből 1 véka rozs. 3. Törvényes államsegély. Kántori: 1. 2 köből 2 véka rozs. 2. 6 kat. hold 746 □-öl szántóföld és rét, melynek adóját az egyház fizeti. 3. Stóla az egyházkerületi szabályrendelet szerint. Kötelessége: a törvényben és szabályrendeletekben előírt tanítól és kántori teendők végzése. Pályázhatnak tanítói oklevéllel bíró lelkészek, illetve segédlelkészek is, valamint tanítónők is. Pályázati határidő: 1942. január 31. Állás a választás megejtése után azonnal elfoglalandó. Szabályszerűen felszerelt kérvények Ref. Lelkészi Hivatalhoz, Magyarsas, up. Céke, Zemplén m. küldendők.

A lak-i ref. Iskolaszék kiegészítő tanítót keres, esetleg tanítónót január és február hónapokra, de valószínűleg továbbra is. Fizetés megegyezés szerint — **Nagy Lajos** lelkipásztor.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Dr. Enyedy Andor válasza Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok üdvözlésére.* — *Hodossy Béla: Egyházi közérdek és magánérdek.* — *Benke József: Hejőpapi árvaházunkról.* — *Irodalom.* — *Koszorúmegváltás. (Folyt. és vége.)* — *Hirek.* — *Hivatalos rész.*

Dr. Enyedy Andor válasza Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok üdvözlésére.

A január 8-i püspöki szavazatbontáskor.

Nem tudom, de nem is akarom elleplezni, hogy ez a perc, amikor püspökké választatásom hírét méltóztatnak velem közölni, életemnek egyik legjelentőségtebb pillanata. Ugy érzem magam, mint a vándor, aki hosszas és küzdelmes fáradozás után felért a tetőre. Hálát adok Istennek, aki engem mindig felfelé és mindig előre menni segített. Kegyelettel gondolok elhalt szüleimre, akik engem olyan útravalóval indítottak el az életre, hogy életem utolsó szakaszán ide a püspöki székbe juthattam. Könnyes mosollyal nézek feleségem arcára, aki nekem az idevezető küzdelmes uton mindig hűséges, megértő és mindenben osztályos társam volt. Szívből áldozok tanítóim és tanárain emlékének, akik engem a szellemi és lelki élet nagy harcára felvérteztek. Köszönetem száll a sárospataki anyaiskola felé, ahol magasba vágó lelkem a szárnyait, világosság után sóvárgó elmém a látását, a szempontjait; jellemem acél tartalmát nyerte. Elvonulnak lelki szemeim előtt az egyházkerületnek volt püspökei: Kun Bertalantól Farkas Istvánig, akiktől megtanultam magaslatokon járni, az elsőséget a szolgálatban látni. Bejárom gondolatban szülőföldem szép határát, ahol lelkembe oltódott a magyar földnek és fajtának izzó szerelme. Bekopogtatok a sátorlajújhelyi nemes és szent gyülekezetbe, amely mint kezdő segédlelkész felkarolt, átkarolt, lelkipásztorává választott és azután könnyes, csókos áldásával Miskolcra elbocsátott. Megköszönöm a miskolci egyházközségnek, hogy bizalmával ismeretlenül is felém hajolt, szeretetének és megbecsülésének ezernyi jelével elárasztott, a mindig több és mindig hűbb munkára annyi áldott ösztönzést adott. Meghatott érzésekkel merülök el a szinte egyhangú bizalomnak abba az ölelésébe és biztatásába, amelyet nekem a szavazatbontás eredménye jelent. Szeretném, ha minden lelkipásztori hajlékba és gyülekezetbe, ahonnan bizalmukkal megtiszteltek, eljutna az az üzenetem

és ígéretem, hogy a bizalomnyilvánításra hűséges és odaadó szolgálatom s a szolgálat oltárára feltett életem lesz a felelet.

Kérem Istent, hogy tegye eljövendő szolgálatomat olyan jelentőségtebbé az egyházkerület életében, amilyen jelentőségtebb ennek a szolgálatnak elnyerése nekem. Kérem, hogy állítson oda nagy kegyelmével méltó társnak a főgondnok úr mellé, aki alkotásokban, súlyos sorscsapásoknak hősies hordozásában, kormányzói bölcsességében adja igaz elhivatottságának jó bizonyosságát. Kérem Istent, hogy segítsen folytatni a jó munkát, amit elődeim kezdtek és végeztek s különösen engedjen járni a mindig békét és megértést kereső szeretet amaz útjain, amelyben megboldogult közvetlen elődöm járt. Kérem Istent, hogy kiváló munkatársaimmal az egyházkerületnek és a kebelbeli egyházmegyéknek vezérkarával együtt segítsen e nehéz időkben is megóvni egyházunk lelki és anyagi birtokállományát, megőrizni a gondjainkra bízott lelkeket és segíteni előre a Krisztus nyomában az üdvösség útján. Kérem Istent, hogy tegyen hű őrállójává iskoláinknak és egyéb intézményeinknek és adjon módot, lehetőséget azok fejlesztéséhez és felvirágoztatásához. Kérem Istent, hogy szolgálatom, amely a világháború vérzivatarában kezdődik el, mielőbb kiérjen békés korszakok napsugaras térségeire és mutathasson nagy teljesítményeket a lelkemben hit által lakozó Krisztusnak ereje által.

Végül kívánom, hogy az én életemnek ez a jelentőségtebb pillanata nyújtson biztatást mindazoknak, akik a mélységből igyekeznek felküzdeni magukat. Én is küzdöttem, szegénységgel, emberi képességeim korlátozott mivoltával, külső és belső gátlásokkal és Isten megsegített és felemelt. Legyen az én példám biztatása mindazoknak, akikben Isten lelke felébresztette a magasbátörés vágyát, hogy Isten nem hagyja el az ő kicsinyeit, hogy mindegyikben didalmaskodhatunk Krisztus által, akiben

Istennek szerelme kitöltetett a mi szívünkbe. Az ő nevében mondok mégegyszer mindnyájuknak forró köszönetet és ajánlom magamat Isten oltalmába, méltóságos főgondnok úrnak, az én kedves munkatársaimnak testvéri támogatásába.

Egyházi közérdek és magánérdek.

Árokháty Béla cikkéhez.

Természetes és egyben örvendetes jelenség is, hogy a készülő új református énekeskönyv az érdeklődés előterébe jutott.

A református gyülekezet istentisztelet alkalmával nem zenét *hallgat*, hanem zsolnárt, dicsőretet *énekel*. A református gyülekezet éneklő gyülekezet. Nem közömbös tehát, milyen lesz az új református énekeskönyv? Ennélfogva egyházi közérdek, hogy az énekügy kérdései általában is —, a leendő új énekeskönyvvel kapcsolatos kérdések pedig különösen is kellő figyelemben, megvilágításban —, és ha kell, *megvitatásban* is részesüljenek.

Árokháty Béla Psalteriumának bírálata, vitása nem közérdek. De ha tudjuk, hogy a munkát szerzője egyuttal az énekügyi bizottság előadója: már akkor felfigyelünk, mert érdekel bennünket, miként gondolkozik, milyen irányt képvisel az új énekeskönyv problémáinak megoldásában? Az előadó nem mindig szokott tárgyilagos lenni, hanem sokszor legegységibb akarata is igyekszik a megvalósulásig kifejezésre juttatni. Ébernek kell tehát lennünk és egyházi közérdekből minden mozzanatot figyelemmel kísérenünk.

Bizonyos kérdések tisztázása Árokháty Béla szerint is „egyházi énekügyünk nyilvánvaló érdeke” ugyan, de ő, cikkének folytatásában mégis *kevesebb vitát* óhajtana. A vita — szerinte — nem is lehet termékeny, „mert nálunk az egyházi zenének nem hozzáértői, csak hozzászólói vannak.”

Igaz volna ez?

Képtelen, valótlan állításnak mondhatnám, de azt hiszem, hogy inkább csak elszólás. Mert vannak nálunk ének-zenéhez értők nagy számmal. Az énekügyi bizottságban is vannak, még ha a valóban hozzáértők száma eggyel kevesebb is, mint ahogy Árokháty Béla hiszi.

Vajjon, kellemetlen Árokháty Bélára nézve a vita? És kellemetlen, ha az énekügy dolgait, sőt az új énekeskönyv ügyeit is feszegetik? Minden érdeklődőnek joga van, akár hozzáértő, akár csak hozzászóló, hogy az új énekeskönyvvel kapcsolatban kívánságát kifejezhesse, vagy észrevételt tehesen. Az egyházi közérdek úgy követeli, hogy az új énekeskönyv nem rejtve, dugaszban, nem a kulisszák mögött, hanem a legnagyobb nyilvánosság előtt készüljön. Keserves tapasztalataink vannak már e téren. Mai énekeskönyvünkbe váratlanul, valóban meglepetés gyanánt, az utolsó pillanatban vették be a Hozsánnaénekeket. És éppen itt, ebben található egyik legnagyobb gyengéje. Csak félremagyarázott, vagy félreismert közérdek vétethette föl ezeket az énekeket.

És a nyilvánosság előtt készült-e a jugosz-

lái magyar református énekeskönyv? A nagyközönség csak csillag alatti jegyzetekből és apró híresekékből értesült arról, hogy új énekeskönyv fog kiadatni elszakított testvéreink számára s hogy azt Árokháty Béla készíti. Siralmas lett az eredmény. Mosakodhatik, ahogy jól esik, de a nyilvánosság kizárásának, és emellett a szerkesztő tájékozatlanságának lett áldozata ez az énekeskönyv. Hogy a szerbek uralma alá került magyar református testvéreink kénytelenek voltak elszivelni azt, hogy a kísérleti nyul szerepét eljátszották velük: elég volt egyszer! Mi nem akarjuk ezt a szerepet újból eljátszani. A „sic volo, sic jubeo” elvével nem lehet, nem is szabad gyülekezeti énekeskönyvet készíteni. Ne tessék tehát a vitát sokallani, se lesajnáló nyilatkozatokkal a nyilvánosságot korlátozni akarni. Az új énekeskönyv egyházi közérdekből, valóban a köznek készüljön. Itt fontos lehet minden megnyilatkozás.

Ha a vita valóban eredménytelen, vagy nehéz, ennek oka az, hogy Árokháty Béla több kérdésben változtatgatja álláspontját, nem lehet tudni, melyik nézetét tartja komolynak. Mást írt annak idején az „Ut”-ban, mást a Protestáns Szemlében, valamint egyébütt megjelent írásaiban, és ismét mást ír mostani cikkében. Legközelebb ezt idézetekkel fogom bizonyítani. De most még egyre föl kell hívnom a figyelmet.

Meglepő Árokháty Bélának az alábbi sorokba foglalt közlése. A zsolnárok ritmizálásáról, ütemekbe szedéséről írva egyebek között ezt mondja: „Ez a kérdés még sok alapos megfontolást, komoly zenei megvizsgálást . . . igényel.” . . . „Várnunk kell, míg először komoly egyházzenei kutatások komoly alapon problémásítják ezt a mezőt s lesznek tudományos szempontok az érdemleges hozzászólásokhoz.”

Ha nem a gyengébb szívűek elérhetősére szánt frázisnak kell tekintenünk, hanem komolyan kell vennünk ezeket a mondatokat, akkor méltán döbbenünk meg. A használatban levő gyülekezeti énekeskönyvünket leszólta; a református közvéleményt föllármázta, hogy új énekeskönyvre van szükség; az énekügyi bizottságot is megszerveztette és ime utólag kitűnik, hogy éppen ő, ki az énekeskönyv készítéséhez a mozgalmat megindította, — és éppen ő, az énekügyi bizottság előadója: nincs még tisztában a kérdéssel, hanem most keresi még csak az ütemvesszők elhelyezéséhez is a „komoly tudományos” szempontokat és alapot. Önkénytelenül is fölmerül a kérdés, hogy kellő felelősség érzettel fogott-e munkához az, ki a ritmus ügyével nincs tisztában s még csak most akar tanulmányokat folytatni olyan elemi téren, melyen — magától értetődik — már eleve jártasnak kellett volna lennie. Hiszen a ritmust megállapítani és az ütemvesszőket elhelyezni a munkának a legkönnyebb része. Meg vagyok győződve róla, hogy az énekügyi bizottság e tekintetben nem osztozkodik Árokháty Béla véleményében és aggodalmában. Szomorú fényt vetne egyházi életünkre és annak vezetésére, ha ez nem így volna.

A ritmus és az ütemezés kérdésének bővebb fejtegetését, térszűke miatt, a következő alkalomra halasztom.

Hodossy Béla.

Hejőpapi árvaházainkról.

(Jelentés 1941. év végén.)

Isten kegyelméből immár 10-ik éve végzi árvaházunk az Ur kicsinyeinek az árva és elhagyott gyermekeknek gondozását és nevelését. Három otthonban, három árvaanya felügyelete alatt 60—65, 2—14 éveskorú gyermeket gondozunk. 10 év alatt 253 gyermeket vettünk fel. Az elmúlt 1941. évben a megnehezült idők erősen próbára tették árvaházainkat, vagy inkább a mi hitünket és kitartásunkat. Költségvetésünket teljesen felborította az állandóan növekvő drágulás, — volt idő, mikor csak máról-holnapra éltünk, kicsinyhitőségünkben már-már arra gondoltunk, hogy be kell zárni árvaházunkat, vagy legalább is el kell bocsátani gyermekeink nagyrészét. Hol a tüzelő, hol a zsírozó fogyott ki, hol meg személyzet nélkül maradtunk. Be kellett állítani költségvetésünkbe egy eddig még kevésbé figyelembe vett tételt, az imádságot. Amíg csak a gyülekezetektől kértünk, sokszor visszhang nélkül maradt kérésünk, de mikor hittel tudtunk Istentől kérni, kaptunk is. Ha sok adomány levéleni megköszönésével adós maradtam is, a magam restsége miatt, bocsássák meg jölteveink, — Istennek megköszönték gyermekeink, úgy tekintve minden fillért, minden marék lisztet, mint amit Ő küldött. Ha sokszor nagyon szűken is, nagyon soványan is, — mindig megvolt a mindennapi kenyér. Komolyabb betegségek, s ami árvaházunkban a legfélelmetesebb, — járványoktól is megőrzött az Ur. Személyzeti ügyek is. — egyik legnehezebb kérdésünk. — mindig megoldódtak. Gazdálkodásunk, — bár éppen az őszi munkák idején hívták be katonai szolgálatra kocsisunkat, — nem akadt fenn. Földjeink közepes termést adtak. Kertészetünk az esőzések, talajvizek miatt ráfizetéssel végződött, úgyszintén gyümölcsösünk is, mely nagyobb részben kiveszett. A különböző közigazgatási, felügyelő és ellenőrző hatóságok jóakarattal és megértéssel voltak árvaházainkkal szemben. A hejőpapi gyülekezet igen jelentős természetbeni adományok mellett vasár- és ünnepnapokon vendégül látja gyermekeinket. Kerületünk sok gyülekezetéből, az alsóborsodi egyházmegyének pedig 14 kivételével minden egyházközségéből kaptunk adományokat. Egyházmegyénkben mindössze 6 olyan egyházközség van, amelyből fennállásunk óta adományt nem kaptunk, bár egyik-másikból voltak és vannak gondozottjaink. A múlt évi összes adományok értéke: 3189·69 P. Ebből az alsóborsodi egyházmegye gyülekezeteiből 2722·82 P. más egyházmegyéből 466·87 P. folyt be. Az ORSz. központi pénztára 9743·46 P.-t adott ellátmányként. Mindeddig megsegített minket az Ur! S bár az idők mindinkább nehezebbek, — gondjaink nőnek, de ez csak Urunkra való rászorultságunk érzését növeli s mert tudjuk, hogy Ő tegnap és ma és mindörökké ugyanaz marad, hisszük, hogy nem hagy el s ha Néki tetszett minden emberi akarás és számítás nélkül, sőt ellenére létrehozni árvaházainkat, bizonyosan meg tudja azt tartani továbbra is, minden emberi gyarlóság és erőtlenség ellenére

is S hisszük, hogy gyülekezeteink s hittestvéreink szívéből sem fogy ki az áldozatos felelősség érzése. Ha úgy látszik is, hogy a mostani nehéz időkben a szeretet sokakban meghidegült, — az Ur kicsinyei iránti szeretet megvan népünkben, csak meg kell hozzá találni az utat. Az ige és imádság pedig mindig felfakasztja a rejtett forrásokat.

Hivatalos nyugtázásképen közöljük egyházközségeinkből befolyt s eddig még nem nyugtázott adományokat, az 1941. év második feléből: Czecz Sámuel I. gimn. tan. Sajókeresztur 1 P., Bethánia Bibliakör Gégény élelmiszer 12 P. értékben, Berecz József lp. Sajókeresztur 10 P., Horváth Jánosné Nemesbikk élelmiszer 136 P. értékben, Arday László lp. Mezőkeresztes 29 P., Takács Mihály lp. Hejőszalonta 10 P., Hejőszalontai gyülekezet élelmiszer és pénz 82 P. értékben, Sárospataki diákok bibliaköre 10 P., Katrics János r. kat. tanító 29·40 P., Halász Gábor Poroszló alma 60 P. értékben, Noszvaji gyülekezet élelmiszer és pénz 75 P. értékben, Nyékládházai gyül. 22·12 P., Zarándi Bertalan Bodrogeszt 2 P., Kisgyőri egyházközség 20 P., Nekézsenyi gyül. élelmiszer és pénz 52·20 P. ért. Diósgyőrvasgyári egyházközség 20 P., Diósgyőrvasgyári ref. Nőegylet 30 P., Dr. Tóth Sándorné Tiszakeszi élelmiszer és ruha 30 P. ért., Tiszakeszi egyház. 29·50 P., Poroszlói gyül. élelmiszer 27 P. ért., Ónodi gyül. élelmiszer és pénz 200 P., Marton János dr. Sárospatak 6·90 P., Mezőcsáti hívek 18 P., Alsóborsodi egyházmegye pénztára 60 P., Molitorisz gyerekek Királyhelmec, ruhanemű, játék 25 P. ért., Bertha Kálmán Eger élelmiszer és pénz 20 P. ért., Kovács Béláné Füzéradvány élelmiszer és pénz 15 P. ért., Pongrácz Sámuel Karos 15 P., Sályi ref. egyházközség 25 P., Gönci ref. isk. élelmiszer és pénz 30 P. ért., Váradi Pál lp. Borsodgeszt 12 P., Tiszapalkonyai ref. Nőegylet 65 P., Miskolc, Verbőci utcai bibliakör 5 P., özv. Gönci Józsefné Tiszadorogma élelmiszer 13 P. ért., Tiszadorogmai gyül. élelmiszer 47 P. ért., Káli ref. hívek élelmiszer 32 P. ért., Göncruszkai gyül. élelmiszer 15 P. ért., Bükzsérci ref. asszonyok élelmiszer 25 P. ért., Kesznyéti gyül. 45 P., Gyarmathy Béla lp. Tiszaszlár termény 28 P. ért., Névtelen 100 P., Hejőpapi gyülekezet természetbeni és pénz 443·50 P. értékben.

Reméljük, hogy folytathatjuk!

I R O D A L O M

Szeret az Isten. Bereczky Albert pozsonyi-uti lelkipásztor 6 előadását adta ki 60 oldalas könyvecskében. Az előadások címe: Így kezdődött. — Isten nem nyugodott bele. — Lehet-e a rosszat szeretni? — Van-e gondviselés? — Amik ellene mondanak. — Megkaptál-e mindent? — Az előadások a ma kérdéseit, a megpróbáltatások és szenvedések nehéz problémáit igyekeznek az evangélium világosságába állítani. A könyvecske megrendelhető a Református Ighirdető címén, Budapest, V. Pozsonyi-ut 58. Csekkszám: 11.968. Ára 1 P., portó 10 fillér.

Koszorúmegváltás.

Farkas István püspök halála alkalmával koszorúmegváltás címen az egyházkerületi pénztárba még a következő összegek fizetettek be:

Dabóczy István	5.— P
N. N.	5.— „
Osztálytársai 8-an	40.— „
Ládháza, Nyék, Mályi	30.— „
Abaúji egyházmegye	30.— „
Alsóborsodi egyházmegye	30.— „
Kőrössy S. Hernádsadány	10.— „
Miskolci vallásoktató lelkészek	25.— „
Tiszadorogmai egyház	15.— „
Miskolci állami elemi iskolák	50.— „
Kalmár András	10.— „
Nádházy Bertalan	15.— „
Bencs Lajos és neje	5.— „
Ungi egyházmegye	30.— „
Komjáthy József Diósgyőr	20.— „
Wertheimer Dezső	10.— „
Kondói egyház	5.— „
Husztly Géza	20.— „
Alsózempléni egyházmegye	30.— „
Felsőborsodi egyházmegye	30.— „
Gombos Imre Kistokaj	5.— „
Berecz József Sajókersztur	5.— „
Takács Mihály H. szalonta	10.— „
Ujj Lajos Kázmárk	5.— „
Okos Gyula Ókésce	10.— „
Eddig összesen befolyt:	3.063.05 P

HIREK

— **A püspöki szavazatbontás után** Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok a bizottsággal együtt tudatta dr. Enyedy Andorral a választás eredményét és meleg szavakkal üdvözölte. Ekkor mondotta a lap élén közölt választ dr. Enyedy Andor.

— **Dr. Ravasz László püspök**, az egyetemes konvent elnöke az újév feladatairól nyilatkozott az őt üdvözlő küldöttség előtt: Az egész földkerekség lángokban áll. Nincs emberi elme, mely átláthatja, mi lesz ennek a következménye. *Isten a holnapot Magának tartotta fenn.* Mi világosan érezzük, hogy rettenetes ellentétes lehetőségek között állunk. Megtörténhetik az, hogy mindent nyerünk és megtörténhetik, hogy mindent veszítünk. Megtörténhetik, — ahogy újév elsőnapján Kormányzó Ur mondotta — hogy a magyar nemzet kiállja történelmének utolsó nagy próbáját és utána egy páratlan kivirágzásnak a kora jön el. A legáldottabb földön a legcsodálatosabb nép végre a maga urává lesz. De megtörténhetik az is, hogy mint egy avarlevél, pusztul el egy kis nemzet a világégésben. Nemzeti lét és keresztyén anyaszentegyház romokba kerül. Amily világos dolog, hogy mindez lehet, éppen olyan világos dolog, hogy csak az lesz, amit Isten akar. Az Ő kegyelme sohasem sok és sohasem kevés. Az ilyen roppant nehéz időkben a szol-

gálatnak fokozottan hűségesnek, alázatosnak és odaadónak kell lenni. —

— **Az egyetemes tanügyi bizottság** 1942. február hó 24-én tartja ülését Budapesten.

— **Dr. Incze Gábor** a bécsi magyar keresztyéneknek legközelebbi magyarnyelvű istentiszteletet tart január 25-én délután három órakor.

— **Püspöktató rendkívüli közgyűlést egyházkerületünk** a hírek szerint február hó végén tart. A pontos dátumot a közgyűlési meghívó fogja adni.

— **III. Országos Ref. Konferencia** lesz Nyíregyházán január 31 február 1. és 2. napjain a ref. iskola termeiben és részben a templomban. Részvételi díj 1 P. Jelentkezni lehet január 25-ig.

— **Günther Humbert**, theol. akadémiánk volt kedves német vendégdiákja még a múlt év végén írt néhány érdekes sort hozzánk. „Ismét szabadságon vagyok néhány nap óta s felhasználom az alkalmat, hogy hosszú idő után hallassak valamit magamról. Künn a harctéren nehezen kerül ilyenre is sor. Csapategységem nem keleten van, hanem nyugaton s nem sokára a brit szigetek naponta a szemeim előtt lesznek. A háboru több mint három éve tart, de hálásaknak kell lennünk mindazért, amit eddig elértünk. A német és a magyar népismét fegyverbarátságban küzd a nyugati kultúra halálos ellensége és a kaos inkarnációja ellen. Én hálás vagyk Istennek azért, hogy ezt a harcot a fronton harcolhatom, mert éppen reánk, német teológusokra nézve nagy jelentőségű, hogy mi ennek a nagy leszámolásnak ne csak nézői legyünk, hanem népünkkel sorsközösségben egzisztenciális-an éljük át. Véleményem szerint egyházi bajainknak döntő oka az itt nálunk érezhető kapcsolathányban van. Adná Isten, hogy a háboru ezt a hiányt megszüntetné.“

HIVATALOS RÉSZ.

A nemesbikki ref. egyház pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett tanítónői állásra. Javadalma: áll.-i fizetés s egyh.-i fizeteskiegészítés. Értékegység: 1. lakás: 2 szoba konyhás, orvos, patika helyben. Kötelessége: I—IV. oszt. tanítása s belmissziói munkában való segédkezés. Pályázati határidő: 21 nap. Allás azonnal elfoglalandó.

Keresek megvételre egy teljesen jó karban lévő nagy képes bibliát. Ladamóc, 1942. január. **Dobos Sándor** ref. esperes-lelkész.

Keresem Mészáros János és Horváth Zsuzsanna házassági adatát 1846—49-es évekből. A házasságkötés Felsőzemplén és Abaujban kereshető eredménnyel. A kivonatot 5 pengővel honorálom. **Ref. Lelkészi Hivatal, Ujcsanólos.**

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 10 Pengő.
Fél évre 5 Pengő.
Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes előfizetési díj a **Egész évre 5.— P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Hodossy Béla*: Ritmus és a Psalterium. — *Dallos Sándor*: Népi tehetségkutatóink nyomában. — *Komjáthy Aladár*: A Kálvin János Társaság konferenciája. — Hírek. — Hivatalos rész.

Ritmus és a Psalterium.

Árokháty Béla cikkéhez.

Innen-onnan tíz éve lesz már, mikor megállapítottam, hogy „Árokháty Béla nem ismeri a magyar ritmus törvényeit s általában nincs tisztában azzal, hogy mi a ritmus, mert az ütem fogalmát összetéveszti a ritmus fogalmával.”¹ Sajnos, azóta ennek még több bizonyítékát szolgáltatta. Igazolja ezt nemcsak az a ritmusedzés, mit a jugoszláviai magyar ref. énekeskönyvben régi és újabb szép magyar dicséret-dallamokon elkövetett, hanem mostani merőben téves ritmikái fejtegetése is.

Az első nagy tévedése a Psalteriumnak, hogy „a szövegre való tekintet nélkül, csak a tiszta dallamanyagot” akarja az olvasók elé tárni és magyaráztatni. Népénekben, vagy általában szöveges dalban ritmust szöveg nélkül megállapítani akarni hiú törekvés; az eredmény, mint látjuk Árokháty Psalteriumában is a szöveggel össze nem férő, használhatatlan „genfi ritmust” adott.

A magyar zoltárénekekben döntő jelentősége Szenczi Molnár Albert szövegének van. A nép tősgyökeres nyelvén és hamisítatlan ősi ritmusán adja remek fordításait. Az ő versei révén lettek nálunk a zoltárok igazi népénekké.

Helyt nem álló az a vélemény, hogy „Szenczi Molnár Albert magyar verssorai nem is hasonlíthatók a mai magyar versekhez ritmusuk tekintetében.” Dehogy is nem hasonlíthatók! És hogy a magyaros ütem „még az akkori magyar verselésben nem is alakult ki a mai értelemben, sőt még a cezura sem!”

Akárki azonnal megállapíthatja, hogy a legrégibbi magyar költői verses maradványoknak, aztán Szenczi Molnár Albert zoltárfordításainak, valamint a mai népi daloknak és mai műköltészetünknek magyar ritmusa miben sem különbözik egymástól. Továbbá az ütem és cezura is csak mai értelmű az akkori versekben is. Összehasonlítás céljából, hely szűke miatt csak pár példára szorítkozom:

És mi | atyáinknak || ő erős | hitőkről
Hogy ne | feledkezzünk || soha mi | ezekről...
(*Székel Balázs, 1546.*)

És a liliomnak || szép fejérségéről
Susannának mondják || ő keresztnevéről...
(*Bathizi András, 1541.*)

Sírva | vesziköl most || szegény | Magyarország...
(*Tinódy, 1542.*)

Rettenetes | e világnak || mostan minden | dolga...
(*Szkárosi Horváth András, 1547.*)

Minden embert | erre || szívem szerint | intek...
(*Dézy András, 1550.*)

Tehozzád | Úr Isten || kiáltok | szüntelen...
(*Sz. Molnár A., III. zs., 1607.*)

Lásd még: „A magyar nemzeti ritmus” című munkámat. De ha valaki nem akar utána nézni, idézem Beöthy Zsoltot, ki ezt mondja Sz. Molnár-ról: zoltárverseiben „élénk zenei érzékkel rendezte el a sorok szótagzárait és metszeteit.”

Alaptévedés Árokháty Bélának az az állítása, hogy Szenczi Molnár verssorai polimetrikusok. Egyáltalán nem metrikusok, hanem hangsúlyosak. A magyar vers ritmusa a szótagoknak nem *időméretén*, hanem *hangsúlyán* alapszik. Ennek tudása és figyelembe vétele nélkül Sz. Molnár énekszövegének ritmusát vizsgálni és magyarázni nem lehet.

Megjegyzi Árokháty Béla „azt a jelenséget, hogy a XVI—XVII. század dallamainál a sorkezdő szótag egyaránt lehet hosszú, vagy rövid; hangsúlyos, vagy hangsúlytalan.”

Ezzel szemben alapigazság, mit megint tudni kell, hogy a sorkezdő, sőt egyáltalán a kezdő szótag a magyarban sohasem hangsúlytalan. Az csak zenei babona, hogy a XVI. századi szöveges dallamoknak külön ritmikai sajátágaik volnának. Költött mese az is, mit szerzője a Psalterium révén akar terjeszteni, hogy „a XVI. századbeli dallamoknak polimetrikus jellege a hangsúlyok elrendezésében bizonyos szabadságot enged...” Egész fogalomzavarrá dagad a folytatása, mely szerint a dallamok *polimetrikus* jellege adná ugyan a szabadságot a *hangsúlyok* elrendezésében, de aztán: „Ezzel a szabadsággal bátran élhetünk a régi dallamok *metrumai* tekintetében.” A Psalterium énekről-éneke súlyos merényleteket követ el Szenczi Molnár zoltárainak magyar hangsúlyaival szemben, ami ellen itt is a legnagyobb mértékben tiltakozom.

¹ Lásd: Prot. Szemle, XLII. évf. 6—7. sz., 273. l.

Milyen tévedés az is, hogy „tehát nem kell felütéseknek tekintenünk a sorkezdéseket.” A való az, hogy nem kellett felütéseknek írni, mint ahogy Árokháty Béla tette. Annyira szereti ezt az idegenszerűséget, hogy felütés nélkül legfeljebb 3–4 dallamot találai a Psalteriumban.

Nem győzőm feltárni minden hibáját és tévedését, de meg kell említenem még, hogy Árokháty szerint a genfi ritmust „a Kálvin által felkért zene-poéták kottázták le.” A való az, hogy ők csak a dallamot kottázták le, ellenben a ritmust — régi szokás szerint — az ének szövege után az előadókra bízta. *Egy csomó hangjegy, vagy valamely kottasor még nem ritmus.* A ritmusban rend, arány és szabatosan meghatározott, időközönként ismétlődő lüktetés van, ez írásban mind feltüntethető. A metrikusok: a *Livre d'Orgue*, (Paris Nancy, 1897); E. Schild: *Choralbuch*, (Frankfurt am Main, 1931); *Gesangbuch für die Provinz Sachsen und Anhalt*, (Halle - Saale, 1931); *Psautier Romand*, (Lausanne, 1936); *Psalmen en Gezangen*, (Brandt et Zoon, Amsterdam-c, 1938); Árokháty Béla: *Psalterium*, (Budapest, 1941), mind másként fejtik meg a genfi zoltárdallamok ritmusát. Másként foglalják ütemekbe a dallamok hangjait, egymástól eltérően rakják fel az ütemvonalakat, másként helyezik el a hangsúlyokat és másként állapítják meg a záradékokat (kadencia) is és egymástól igen sokszor és igen sokban élesen különböznek. Sz. Molnár Albert az ő nagy tudásával és meg nem romlott nemzeti érzékével egyenest a zoltárok szövegébe írta bele az ősi magyar ritmust. A magyar lélek csak erre a ritmusra rezonál, a levegőből kitalált külön genfi ritmusra nem. De Árokháty Béla a Psalteriumban is valósággal kerékbe töri s a genfi ritmus fikciójának keresztifájára feszíti Sz. Molnár Albert ritmusát.

A legnagyobb aggodalommal vagyunk eltelve az új énekeskönyv sorsa iránt és előre is tiltakozunk, hogy a leendő énekeskönyvben olyan „szabályok” érvényesüljenek, mint amilyeneket az egyetemes énekügyi bizottság zenei előadója, Árokháty Béla úr erőszakolni próbál.

Hodossy Béla.

Népi tehetségkutatóink nyomában.

Felhívtuk a figyelmet annakidején, hogy mit írt a fenti címen az *Uj Magyarországnak Dallos Sándor* Sárospatakról. Folytatja tanulmányát.

„Miskolc a második állomásom. Pontos címre jövök: a *Lévay József református gimnáziumot keresem, ott Csorba Zoltán tanárt.* Az iskolát nem nehéz megtalálni. Ott áll az *Avas-hegy* lábánál, egy nagy pirostéglás épület, már messziről leri róla, hogy a milleniumi izlés építette. Ám maga az intézet csaknem négy évszázados multra tekint vissza: *1560-ban alapították, a török idők alatt.* Egy kicsi, földszintes épület volt akkor, szerény vára a szellemnek, míg körül tombolt a fegyver. Ő győzött s szándéka, meggyőződése azóta se változott. *Tizenöt tehetségvizsgás zsellérfiu tanul a pirostéglás falak mögött.*

Az iskola tehetségkutató munkáját itt *Csorba Zoltán* vezeti. Ime személyi adatai, az iskola idei értesítőjéből veszem őket: „Született Miskolcon, 1905-ben. Amerikában felszentelt református lelkész, teológiai baccalaureatus és magister, egyháztanácsos, a miskolci evangélikus jogakadémia angol nyelvi lektora. Tizenhárom éve tanár...”

A könyvtárban fogad ő is. Így külsőre egész más típus, mint *Harsányi István* — egy magas, csontos, sovány arcú ember, — de benne ugyanaz a cél-látás, ugyanaz a hit, odaadás, áldozatosság, akarat, lendület, szívósság: ő is egy a Széchenyi-seregéből. Ezt mondja:

— Igazság szerint a harmadik hely illet bennünket: Patak után előbb Hódmezővásárhely kapcsolódott bele a munkába, mi csak azután kezdődött. Két esztendeje dolgozunk mindössze s egyelőre hatókörünk is kisebb, mint Pataké: csak Borsod megyére szorítkozik.

A tizenöt fiú tehát már borsodi?

— Igen. *Meglepően tehetséges nép* ez. Két év alatt 15 növendék: a kép nem is egészen hűséges. Több növendékünknek kellene lenni, ha anyagi eszközeink engedik. *Tavaly például 26 jelentkező közül mindössze 8 at vehettünk fel — a legjavát — tizennyolcat haza kellett küldenünk, holott néhány nagyon biztató tehetség volt közöttük. Az idén 21 jelentkezőből 14-et kellett elutasítanunk, noha tehetség szempontjából körülbelül ugyanaz volt a helyzet, mint tavaly.*

— Kár.

— Az. De mit csinálhat az ember? Az idén ugyan a visszautasítottak „elbántak” velünk.

— ?

— *A tizennégy közül tizenkettő mégis gimnáziumba került. A szülőfalujuk nem engedett. Fél-évre kifizették értük a tandíjat s a fiúkat beírták „próbaidőre.”* Például *Bodnár Pistát Sajókápolnáról.* A falu gulyása mellett volt bojtár a fiú s biztosra vették, hogy bekerül a tehetségvizsgán. Nem került be. Értelmes gyerek, feltétlenül tehetséges, de voltak nála kiválóbbak is, azokat kellett felvennünk. *Horváth Gyulát, Kónya Józsefet s még ötöt.* Így *Bodnár Pista* kimaradt. *de Sajókápolnán összeállt a pap, a tanító, a jegyző, a szociális titkár, még néhány ember s vállalták a fiú taníttatását.* Igazuk volt. *Bodnár Pista* e pillanatban általános jó osztályzatú tanuló, de meglehet, hogy év végére jeles lesz.

— A többi tizenegy?

— A legtöbbje körülbelül ugyanígy áll. Ez részben nekünk is igazolás: *valóban a legjavát válogattuk, részben azoknak is, akik így „letromfolnak” bennünket: az anyag még mindig jó.*

Egy pillanatra megüt a gondolat: *21 jelentkező közül 19 alkalmas — nem túlzás ez?* Előtttem fekszik az iskola tavalyi értesítője, egy statisztikai adatra esik benne a tekintetem: *„A szegény magyarság lakosságunknak 35 százalékát teszi, gyermekei viszont csak 3 százalék arányban ülnek a középiskolák padjaiban. Gimnáziumba csak minden 478-ik szegény gyermek kerül, holott tehetség tekintetében nem ez az arány.”*

A hátrány 32%; valóban van behozni valónk.

— Valamennyi „próbaidőre“ beiratottat a faluk intelligenciája taníttatja, mint Bodnár Pistát?
— ezt kérdezem.

- Körülbelül — bólint a tanár.
- Gazda például nincs köztük?
- Nem tudok róla.
- Mivel magyarázza ezt, tanár úr?
- Sok mindennel lehet.

Csönd. Fejemben összegyűl egy csomó vád s egy csomó mentség. Lehet, hogy a mentségek messzebb érnek, mint a vádak. Alkalmadtán esetleg be is lehetne bizonyítani.“ *Dallos Sándor.*

A Kálvin János Társaság konferenciája.

Mintha minden esztendőben, úgy most is az lett volna a hivatása a Kálvin János Társaságnak, hogy megnyissa a konferenciák sorozatát anyaszentegyházunk életében. Január 13-án este közgyűlés volt részletes programmal. A beszámolóból, illetve a főtájkári jelentésből tudjuk meg, hogy milyen munkát végzett a Kálvin János Társaság 1941-ben. Adja Isten, hogy ebben az évben is hasonló eredmény legyen a mult esztendőhöz. A konferenciát január 14-én bibliaolvasás és imádság után Sebestyén Jenő elnök nyitotta meg, majd délelőtt és délután a következő előadások hangzottak el: A Szentírás tanítása a házasságról: Pap Ferenc vallástanár. A házasság jelentősége az emberiség életében: Dr. Sipos István teol. magántanár. A házasság legfontosabb orvosi kérdései: Dr. Bilkei Pap Zoltán orvos. A házasságra való nevelés református elvei: Dr. Sebestyén Jenő teol. tanár. Szentírásmagyarázat: Ágoston Sándor püspök. — Januári 15-én bibliát olvasott és imádkozott: Dr. Komjáthy Aladár lelkipásztor; előadtak: Hontvári Szabó Lajos: A házasság a modern élet tükrében. Dr. Patay Pál teol. magántanár-lelkipásztor: Válságos idők a házasságban. Dr. Hetessy Kálmán: A jó református házasság egyházi, társadalmi és nemzeti szempontból. Dr. Ravasz László püspök: A megszentelt házaselet címen. Szentírásmagyarázatot: Dr. Csekey Sándor teol. tanár tartott.

Az előadásokat mindig termékeny vita követte, a jelenlevők kérdéseket intéztek az előadókhöz szóban és írásban. Azonban csaknem minden előelőadásból és hozzászólásból kicsendült a tiszta református keresztyén házasság gondolata. Egyházi életünk sok helyen azért sekélyesedik el, mert egy-egy gyülekezetünkben alig van tiszta református keresztyén házasság. Vegyes házasságban pedig vagy úgy van, hogy mind a két fél enged a maga vallási meggyőződéséből tisztán azért, hogy a családi békesség fel ne boruljon, vagy az egyik túri és szenvedni a másik uralmát még vallási tekintetben is. Lehetőleg mindenütt arra törekedjék a gyülekezet nevelni és irányítani a maga ifjúságát, hogy református keresztyén ifjak és leányok kerüljenek össze, mert lehet sok ellentét a házaselek között, mint ahogyan van is, de azt ne tetézze még a vallási, illetve felekezeti surlódás is. Bele kell

vinni az egyházi köztudatba még jobban azt a vágyódást, hogy vegyesházasságot nekünk sem szabad megesketni reverzális nélkül, mert e téren amúgy is nagyon sok károsodás ér bennünket. Mindaddig nekünk is követelnünk kell a reverzalist, amíg a róm. kath. részen csak azzal esketik meg a vegyesházasságokat, mert a lágságunk és engedékenységünk a szomorú jelennel a még szomorúbb jövő képét vetíti elénk. A házasságnak, mint Isten által elrendelt közösségnek erkölcsi tekintetben tisztának, szereteten felépültnek kell lenni, de egyben mentesnek is minden világi tulajdonságtól. Az igazi református keresztyén házasság nem pusztán e földi életre köttetik, hanem az örökkévalóságra is.

A konferencián néhányan voltak a Délvidékről, Erdélyből, de eljöttek Beregből és Gömörből is. Budapestiek pedig annál többen voltak, különösen az esti előadások alatt telt meg a díszterem teljesen, érdeklődőkkel. *Komjáthy Aladár.*

HIREK

— **Adományok.** A főiskolánkban folyó tehetőségkutatásra *dr. Szabó Zoltán* teol. profeszor, országgyűlési képviselő 50 P-t, a teol. tanári kar ugyancsak 50 P-t adományozott.

— **Dr. Szabó Zoltán** teol. tanár, országgyűlési képviselő a pécsi népfőiskola hallgatói számára „A magyarság legégetőbb problémái“ címen előadást tartott.

— **A sátoraljaújhelyi Kazinczy-kör** által január 16-án rendezett felolvasó ülésen gimnáziumunk tehetséges tanára: *Hegyi József* „A magyar nép északi rokonai“-ról lebilincselő felolvasást tartott.

— **Dr. Nagy Lajos** zsarnói református lelkipásztor január 31-én 17-15 órással kezdettel felolvasást tart a kassai rádióban.

HIVATALOS RÉSZ.

KÖRLEVÉL.

Egyházkerületi közgyűlési meghívó.

Egyházkerületünk püspökszenteléssel egybekötött rendkívüli közgyűlését Miskolcra, 1942. évi február hó 23. napjára (hétfő) ezennel összehívjuk.

A püspökszentelés ünnepi istentisztelet keretében a Kossuth-utcai templomban történik meg. A kerületi közgyűlés alkotó tagjai és hivatalosai február hó 23-án délelőtt fél 11 órára gyülekeznek (lelkészek palástosan) a Palóczy utcai gyülekezeti teremben. Az istentisztelet 11 órakor kezdődik.

A püspökszentelés szertartását D. dr. Ravasz László püspök ur végzi s ezután a felszentelt püspök hirdeti az Igét. Istentisztelet után a Palóczy utcai gyülekezeti teremben folytatódik a közgyűlés és a felszentelt püspök megtartja székfoglaló beszédét. Ezután a közgyűlés a püspökkválasztásból eredő szükséges intézkedéseket fogja véghezvinni.

Rásony—Miskolc, 1942. január 21.

Farkasfalvi Farkas Géza
egyházkerületi főgondnok.

Pósa Péter
püspök h. esperes.

Valamennyi Felvidékkel visszatért lelkipásztor figyelmebe.

Az egyetemes konvent elnökségétől az alábbi irat érkezett a püspöki hivatalhoz:

„A vallásügyi jogszabályoknak a visszacsatolt felvidéki és kárpátaljai területen hatálybalépésével kapcsolatos átmeneti rendelkezésekről szóló 5900/1939. M. E. és 1440/1940. M. E. számú rendeletek kiegészítése tárgyában 1941. évi november hó 16. napján kihirdetett és ugyanakkor hatálybalépett 8110/1941. M. E. számú rendelet 1. §-a a következőképpen rendelkezik:

„(1.) A házastársaknak a visszacsatolt felvidéki területen az 1921. évi július hó 26. napjától az 1938. évi november hó 2. napjáig terjedő időben a gyermekek vallására vonatkozóan kikötött és akár közokiratba, akár mind a két fél által aláírt magánokiratba foglalt meg-egyezés érvényes, ha

1. valamennyi gyermek vallásául a magyar jogszabályok szerint bevett vagy elismert vallást jelölte ki és ha

2. az eredeti okirat *a jelen rendelet hatálybalépésétől számított három hónap alatt* vagy a jelen rendelet hatályba lépése után legközelebb született gyermek születésétől számított harminc nap alatt bármelyikük bemutatja bármelyik házastárs lakóhelye szerint illetékes állami anyakönyvvezetőnek.

(2.) Az anyakönyvvezető a bejelentőnek a szülők és a gyermekek vallására vonatkozó előadását jegyzőkönyvbe foglalja.

(3.) Ha az (1.) bekezdés értelmében érvényes meg-egyezés a házassági anyakönyvben nincs feljegyezve, a megegyezést az utólagos bejegyzések rovatában fel kell jegyezni, ha pedig a megegyezés a házassági anyakönyvben már fel van jegyezve, azt kell az utólagos bejegyzések rovatában feljegyezni, hogy a megegyezés a jelen rendelet értelmében érvényes. Ha a házasság megkötésére vonatkozó bejegyzést tartalmazó anyakönyvet nem az (1.) bekezdés 2. pontjában megjelölt anyakönyvvezető vezeti, a bejegyzést és az iratokat az utólagos bejegyzés végett átteszi ahhoz az anyakönyvvezetőhöz, ahol a házasság anyakönyve van; ilyen esetben a bejelentőnek a házassági anyakönyvi kivonatot be kell mutatnia.”

Felhívom a lelkipásztorok figyelmét, hogy ennek a kormányrendeletnek az alapján komoly figyelemmel vegyék számba az egyházközség területén azokat az eseteket, amelyekről ebben a rendeletben intézkedés történt és a hivatkozott határidő pontos betartásával figyelmeztessék azokat a házasságfeleket, akikre a jelen rendelet vonatkozik, hogy járjanak el gyermekeik vallásának az ügyében s ebben a tekintetben a lelkipásztor-testvérek is minden segítséget adjanak meg a házasságfeleknek.

Atyafiúi szeretettel:

Miskolc, 1942. január 21. püspökhelyett

Nádházy Bertalan
e. ker. jegyző.

Lelkészképesítő vizsgai tételek.

I. Az 1942. évi szeptemberi I. lelkészképesítő vizsgálatra:

1. Prédikáció irandó: II. Péter 3:18 alapján. (Konfirmációi alkalomra.) — 2. Ószövetségi teológiából: A hit fogalma és jelentősége a prófétáknál. — 3. Újszövetségi teológiából: Pál apostol tanítása a szeretetről. — 4. Dogmatikából: Az egyházfegyelem.

II. Az 1943. évi II. lelkészképesítő vizsgálatra:

1. Gyakorlati teológiából:

a) Szakdolgozat: 1. Egy egyházvidék gyülekezeti élete és vallásos szokásai. 2. Egyház és evangélium szolgálatának lehetőségei és módjai nem lelkipásztori tiszteletbetöltő lelkészek számára. (Jelöltek a két tétel közül tetszés szerint választhatnak.)

b) Prédikáció irandó: A 127. Zsoltár alapján.

c) Írásmagyarázat irandó: Máté 14:22-33 alapján.

d) Kátémagyarázat irandó: A Heiderbergi Káté 81. és 82. kérdései és feleletei alapján.

2. Magyar református egyháztörténetből: II. József türelmi rendeletének létrejövetele.

3. Egyházjogtanból: A magyar ref. egyház vagyoni és háztartási berendezése.

Megjegyzés: Figyelmeztetjük a lelkészképesítő vizsgálatokra készülő teológus és s. lelkész atyánkfiait, hogy a dolgozatok beadásának határideje 1942, illetve 1943 augusztus hó 1-e. A dolgozatok *lehetőleg gépirással és okvetlenül fűzve, vagy bekötve adandók be.* Később érkezett dolgozatok csak rendkívül indokolt esetben (betegség) és csak püspöki engedély alapján vétetnek figyelembe. Az I. lelkészképesítő vizsgálatra a prédikáció, a II-ra az írásmagyarázat könyv nélkül is megtanulandó.

Egyházkerületünk lelkészképesítő bizottságának 1937 szeptember 13-án hozott 2. számú határozata értelmében a Főtiszteletű Püspök Ur megbízásából a II. lelkészképesítő vizsgálatra állókkal közöljük:

A Szentírással való naponkénti épülés céljából történő foglalkozás előmozdítására és bizonyosságul a II. lelkészképesítő vizsgálatra állók kötelezettenek arra, hogy a theol. akadémián elkezdett bibliaolvasási naplót (magánexegézis) a s. lelkészi évek alatt is tovább folytassák. Minden napot felőlelő naplóikat munkanaplóikkal és más írásbeli dolgozataikkal *egyidejűleg* tartoznak a jelzett határidőig a theol. igazgatói hivatalba beküldeni.

Miskolc—Sárospatak, 1942. január hó 12.

Dr. Enyedy Andor
püspök.

Dr. Zsiros József
theol. igazgató.

Az ungi ref. egyházmegye lelkész és tanító egyesületének tagjait ezúttal is értesítem, hogy a XX. számú esperesi körlevélben meghirdetett vasárnapi iskolai tanfolyamot és a lelkész-tanítói konferenciát, illetve csendes napokat február hó 3-4-én Ungváron meg fogjuk tartani. A program külön közölve nem lesz. A konferencia február hó 3-án reggel 9 órakor kezdődik a ref. Otthon helységében. Szürte, 1942. január 20. *Gencsy Béla* egyesület elnöke.

Felsőcsáj református egyháza pályázatot hirdet eltávolozás folytán megüresedett előkönyörgő kántortanítói állásra. Javadalom: 1. 3 szobás lakás mellékhelyiségekkel, 2. kert, 3. 11 kat. hold 243 □-öl föld, 4. 8 hektoliter búza, 5. 12 és fél hektoliter rozs, 6. 16 szekér-tüzifa tanító udvarára szállítva, 7. 16 ígás, 10 gyalog napi közmunka teljesítése, 8. stóla és a törvényes államszegély. Köteleességek: díjlevél és a fennálló rendeletek szerint. Pályázati határidő a megjelenéstől számított három-hét. Állás azonnal elfoglalandó választás után. Pályázatok Ref. Lelkészi Hivatal, Györke up. Regeteruszka — címre küldendők.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Darányi Lajos*: ... Amíg elvonulnak a veszedelmek. — *Dr. Gulyás József*: A sárospataki bölcsészeti akadémia története. (Vége köv.) — *Benke József*: Templomozás télen. — A gimnáziumi Önképzőkör újabb falunapja. — Hírek. — Hivatalos rész.

... Amíg elvonulnak a veszedelmek.

Lekció: Zsolt. 57.
Textus: Zsolt. 57:2.

Dávid egy „óvóhelyen“, egy barlangban imádkozta ezt a zsoltárt. Ókori lehet, de benne van mindaz, ami a veszélyben lévő embernek a *könnyörgése, bizodalma és reménysége*.

1. „Könnyörülj rajtam, óh Isten, könnyörülj rajtam!“

Dávid a maga helyzetét szánalomra méltónak látja. Földönfutó lett, az életét is bármelyik pillanatban elvesztheti. Semmi más menekülési mód nincs, csak a könnyörgés. Senki más meg nem szabadíthatja, csak Isten.

Semmi dicsekedése nem lehet annak, aki könnyörületet kér. Semmi olyat nem tud az önmagában és helyzetén felmutatni, ami méltóvá tenné őt a könnyörületre. A könnyörület lényege mindig az, hogy nem érdemli meg az, aki kapja. Más, éppen az ellenkezőjét érdemelné. Nem magára mutat azért, amikor mégis kéri a könnyörületet, hanem Istenre mutat. A könnyörület alapja mindig Isten. Az ő hűsége és kegyelme, amely a felhőkig ér. Mi már egészen világosan látjuk, nem úgy, mint Dávid látta, hogy Isten könnyörületének az alapja az Ur Jézus Krisztus. Érette kérhetünk és kaphatunk könnyörületet. Dávid megérdemelte azt, hogy üldözik. Megérdemelte azt, hogy halálos veszedelem fenyegeti. Mint ahogyan mi is megérdemlünk minden ránk szakadt nyomorúságot, inséget és háborút. De Istennek az a lényege, hogy könnyörüljön. Krisztus azért jött, hogy megkeressen és megtartsa. Várja, hogy a barlangból, a nyomorúságból, a bűn rabszolgaságából kiáltunk: könnyörülj rajtunk. Ne nyugodjunk bele az üldözetésbe, a nagy veszedelembe. Egyedül azért, mert Isten irgalmas, kegyelmes, egyedül Krisztusért: kiáltunk. A fáradt és gyötört test verejtéket izzad. A fáradt és szorongatott lélek könnyörgést harmatozzon!

2. Dávidnak akkor, mikor kiált, bizodalma is van, hogy meghallgatja Isten. Igen, Isten önmagáért hallgat meg, de Isten a könnyörgő embert is

nézi. Isten előtt akkor *alkalmas* a könnyörgő ember a meghallgatásra, ha a könnyörgő embernek a szívében hit és bizodalom van. Hiába mutatjuk Istennek az elnyeini akaró hullámokat, a szegénységet, a nagy hideget, a már adott, vagy adandó áldozatot, Isten azon még nem indul könnyörületre. Isten akkor indul könnyörületre, amikor hitet és bizodalmat lát az emberben.

Hit nélkül alkalmatlan az ember arra, hogy megszabadítsa Isten. Ha egy mély vízben fuldokolna egy ember és mentőövet dobának be neki, akkor ha nem lenne keze, vagy össze lenne kötve a keze a vízben lévő embernek, nem tudná megfogni a mentőövet. Menthetetlenül elmerülne a mentőöv szomszédságában. Hit kell, ha könnyörületet várunk. Bizodalom kell, ha meg akarunk menekülni. Rendíthetetlenül hisszük, hogy hittel és Istenbe vetett bizodalommal győzünk.

A hit alkalmassá teszi az embert arra, hogy Isten megszabadíthassa. Ez az igazság, ha az embert nézzük. He pedig Istenre tekintünk, akkor azt kell mondanunk, hogy hit nélkül lehetetlen Istennek tetszeni. Szóba se áll velünk Isten, ha nem hiszünk. Nem hozzá tartozunk, nem az ő táborában vagyunk, ha nem hiszünk. A Benne bizókban gyönyörködik az ő lelke. Hit kell minél több. Hívó szív kell. Könnyörögjünk a hitért és hallgassuk az Igét, mert a hit hallásból van.

A hittel és bizalommal elmondott könnyörgés a meghallgatott könnyörgés.

3. Reménysége is van. „Szárnyaid árnyékába menekülök, amíg elvonulnak a veszedelmek.“

Dávid nemcsak a barlangban érzi magát, hanem Isten szárnyainak oltalmában is. Isten szárnyáról beszélni lehet azon a vallástörténeti alapon, hogy a zsidó hit szerint Isten a frigidán a kherubok között lakott. De lehet azon a szemléleti alapon is, hogy a madár szárnyaival védi az övét napfény és vihar ellen. Van oltalom és van óvóhely. Isten az oltalom. Krisztus nemcsak Jeruzsálemben akarta, hanem ma is akarja összegyűjteni az övéit. A nagy viharban akarjuk mi is.

Elvonulnak egyszer a veszedelmek. Idői minden próba. Nem a pusztulás, hanem a szabadulás vár reánk.

De nemcsak addig maradunk Istennél, amíg elvonulnak a veszedelmek. A megszabadított életünk az övő. Isten nem másnak, nem önmagunknak, hanem önmagának szabadít meg. De addig nem tudunk egészen hinni és bízni, míg el nem mulnak a veszedelmek. Ha elmulnak, akkor látjuk, hogy Istennek minden ígéje valóság és oltalom.

Az igazi veszedelmek teljesen az ítélet után mulnak el, amikor Isten Krisztusért könyörül rajtunk és helyet ad az ő országában.

Addig, amíg elmulnak a veszedelmek, hittel, bizalommal könyörögjünk. *Darányi Lajos.*

A sárospataki bölcsészeti akadémia története.

A sárospataki akadémián a bölcsészeti szak a *filozófia* tanításán alapult. Dr. Rác Lajos megírta „A filozófia oktatása és oktatói a sárospataki főiskolában” című dolgozatában a filozófia oktatásának történetét, majd ennek folytatásául „Comenius Sárospatakon” című munkáját. Erdemes volna folytatni az ő félbehagyott művét. 1648 után csak vázlatosan tudjuk megjelölni a filozófia művelőit. Például:

Szölösi János 1654, Szatmári Ötves István (1654—55), Sellyei András 1669 (akire ráhatározták, hogy Cartesius tanait nem követheti), Buzinkai Mihály és Pósházi János (1656—83, ill. 1657—86), (később theológiát tanítottak), Köpeczi Bálint (1665—1668), id. és ifjabb Csécsi János (1686—1708, ill. 1713—34), Sárkány Dávid (1734—58), Szathmári Paksi Pál (1759—1766), Szentgyörgyi István (1767—1791), Tóthpápai Mihály (1791—1805). 1768-ban a logika Patakon osztályá lett. Ezt 1838-ban áttették az akadémiába. 1845—46-ban a gimnáziumot végzetek felsőbb tanulmányok végzésére átbocsajtottak lettek. 1851—52-ben a filozófusok alsó és felső csoportra oszlottak, az addigi I—II. évet pedig visszatették a gimnáziumba. Az antikantianus Rozgonyi József (1797—1823) után Nyiri István következett a filozófia katedráján (1724—38), akit Milotai József követett (1825—46). Utána Szeremley Gábor (1847—51) volt a bölcsész tanára, akinek utóda Erdélyi János lett (1851—63). Mikor ő átment a magyar irodalmi tanszékre, Bihari Imre lett az utódja (1864—77), ugyanabban, hogy Felmeri Lajos volt egyidőben a neveléstan tanára (1868—72). Bihari után Bokor József következett (1877—85), majd Finkey József (1885—89 nov.). Utána Kun Pál lépett fel a gimnáziumból (1889—91), akinek örökébe Székely György lépett (1892—1907). (1891/2-ben Finkey J. helyettesített.) Székelyt Rác Lajos váltotta fel (1907—1929). A tanszéken most Újszászy Kálmán működik.

A bölcsészeti szak másik pillére a *történelem* volt. 1862 őszén az egyetemes történet s a latin irodalom tanítására az akadémiára helyeztetett át Orbán József. Székét 1863 szeptember havában foglalta el „A világtörténet feladatai s a történeviszonya a történelemhez” c. értekezésével. 1875-ben felmentetett a latin irodalom s oklevél tanítása

alól s magyar alkotmánytan és az európai egyetemes jogtörténet bízott rá, mint hatodik jogtanárra.¹ 1885-ben művelődéstörténetet adott elő, mely azelőtt nem volt (csak Ballagi Aladár hirdette, mint rk. tanár egyszer művelődéstörténetet a collegiumban 1877—78-ban). Orbán 1891-ben vonult nyugalomba 43 évi szolgálat után. — Az egyetemes történetet Molnár Lajosra bízta. Mellette még művelődéstörténetet Kun Pál is adott elő, mint rk. tanár (1888). Főleg jogászok hallgatták. Később Székely György adta elő.

Harmadik pillére a bölcsészeti szaknak az *irodalomtörténet* volt.

Bod Athénása 1766-ban, Pápay Sámuel Magyar literatura esmérete című műve 1808-ban jelent meg. Csak ezután lehet beszélni az iskolákban irodalomtörténet-tanításról. (Maga az „irodalom” szó is 1840-ből, megcsaladosodása még későbből való.) Patakon már 1743-ból említi Szombathi János Bányai Istvánt, aki (igaz, hozzátéve: körülbelül csak a latin írókra szorítkozva) irodalomtörténetet tanított. „Egyetemesebb irodalomtörténet nyilvánosan én kezdtem tanítani az 1783. évben”, írja tovább. Az általa 1788-ból felsorolt tantárgyak közt I.) betű alatti szerepel ez. (A sárospataki főiskola története 200—1. l.) Szombathi, a nagy könyvgyűjtő, írásba is foglalta előadását. 1780. júl. 20-án fejezte be Márkusfalván könyvrajstromát, majd 1783. január 24-én újra átdolgozva megkezdte a hallgatóknak való lediktálását s 1789. dec. 5-én be is fejezte. Első címe: Bibliotheca Theologico-Historica cum Appendice de scriptoribus rerum Hungaricarum concinnata; 1783-ban már Introductio... címet adott neki. A kézirat végén olvashatók a leíró diákok nevei: Galgóczi László, Porkoláb István, Juhász András (Kézirattár 51. sz. — Az 52. számot Porkoláb másolta). Ennek legérdekesebb része az Appendix (227—267. l.), melyben magyar tárgyú s származású írókról ír. Cvittinger, Bod, Horányi s Wessprémi a forrása.² Szombathi jól ismerte a régi magyar irodalmat s Kazinczynak is sokszor adott felvilágosítást (Krakkói ábécé, Sylvester bibliája, Anonymus, Bocskai életírói s antik szabású magyar versek).

Szombathi után sokára eszmélnek rá arra, hogy mennyire szükséges tárgy az irodalomtörténet. 1822-ben az akadémia számára irodalomtörténeti tankönyv írására kéri fel Kazinczyt.³ Majoros András tanár is tervez egy irodalomtörténetet, de egyikből sem lett valóság. Majoros azonban önként vállalkozott 1829-ben heti 1 órai irodalom-

¹ Nem lesz érdektelen itt jelezni, hogy a theologia és a jog tanszékei hogyan szaporodtak. 1799-ben a II., 1819-ben a III., 1868-ban a IV., 1895-ben a V., 1914-ben a VI. theologiai tanszék állított fel. 1793-ban az I. jogi, 1875-ben a VI. jogi, 1896-ban a VIII. jogi tanszék sűrített (római jog, politika, perrend, statisztika, magyar alkotmánytörténet, jogbölcselet, magyar-osztrák magánjog, nemzetgazdaság).

² Sárospataki Füzetek 1904. 93—96, 145—149. l.

³ Debrecenben Récsei János 1829-ben tanszékét alapította a magyar irodalom számára. 1832-ben megkezdte a tanítását, 1839-ben választják rá Kalós Mózes (s főkönyvtárnoknak is), 1856-ban újra megkezdik az akadémián a tanítását.

történet-tanításra az akadémián s tartotta is az órákat 1838-ig. — 1838-ban a legfelső, ú. n. logikai osztály az akadémiába került, így Majoros is akadémiai tanár lett. (Amit Lónyay Gábor gondnok már 1822-ben is óhajtott, így megvalósult.) Az Entwurf miatt azonban újra vissza kellett (bár nem szívesen) mennie a gimnáziumba 1853-ban. A következő évben meg is halt. Tankönyvei (magyar nyelvtana, logikája stb.), továbbá kézíratos jegyzőkönyve, melyből a III. kötet fennmaradt, mutatják, milyen komolyan vette a munkáját.

Ezután 1863-ig nincs az akadémián irodalom-történet-tanítás. Ekkor állítják fel újból a tanszéket, és pedig az 1851 óta itt, bölcsészeti tanszéken működő Erdélyi János számára, összekötve a főkönyvtárnoki állással. Kritikai munkásságával már addig is hatott az ifjúságra, de bölcséleti előadásai nagyon mélyre jártak számukra. Az első évben a régi irodalommal foglalkozott, azután már csak a világ-irodalmat adta elő, mint rendes tanár; mint docens, a gyakorlati esztétikát, majd metafizikát. Sok cikket, könyvet írt. Egyetemes irodalomtörténetét befejezetlenül hagyta hátra. Szerkesztette a Sárospataki Füzeteket is (2 éven át). Főleg a philosophusok, s az I. éves jogászok hallgatták. 1863. január 23-án halt meg. Sok kézírata maradt, de köztük az előadásaié nincs. Az Akadémia és a Kisfaludy-Társaság tagja volt.

(Folyt. és vége köv.) *Dr. Gulyás József.*

Templomozás télen.

Falusi gyülekezeteinkben az esztendőnek két olyan szakasza van, amikor nagyon megfogyatkozik a templomlátogatók száma, nyáron az aratás és cséplés idején és télen, különösen a leghidegebb január és február hónapokban, amikor sok helyen szinte kiürül a templom s ha el is jönnek kevesen, gondot okoz az igehirdetőnek, hogy tudjon olyan rövid prédikációt mondani, hogy minél rövidebb ideig szenvedjék az áthúlt templom dermedő hidegét. Így bizony legtöbbször illuzori-kussá válik az igehirdetés s szó szerint vett áldozattá az istentisztelet. Egyik fontos megoldásra váró kérdésünk templomaink fűtése. Természetesen még messze vagyunk tőle, nagyon sokféle akadály van megvalósításának.

Van azonban egy más lehetősége a téli istentisztelet tartásának az, hogy tegyük át a hideg hónapokban az istentisztelet helyét iskola terembe, vagy, ha van, kulturházba, esetleg gyülekezeti terembe, ahol meleg helyen nyugodtan hallgathatják híveink az igehirdetést. Természetesen ott lehet erről szó, ahol általában kevesen járnak templomba, — vagyis falun gyülekezeteink legnagyobb részében. Egyházközségünkben pár év óta meleg iskola-teremben tartjuk az istentiszteleteket egész télen át, ott végezzük a keresztelést, ott osztunk urvaszorát, ott tartunk minden az istentisztelet keretébe tartozó funkciót. Nekünk nem kell beépített oltár, nem kellene templomi képek, szobrok, viszont dobogóra helyezett, urasztali terítővel letakart asz-

talból könnyű szőszéket rögtönözni. Természetesen voltak eleinte, akik rossz szemmel nézték s helytelenítették ezt, azok, akik sohasem járnak templomba, — rövid idő alatt azonban nemcsak megszokta a gyülekezet, de a hidegebb idők jöttével maguk sürgetik és kéri az iskolába való átköltözést. S ezáltal megkétszereződött, sőt megháromszorozódott a téli templomozók száma s olyanok is résztvettek az istentiszteleteken, akik valami régi széksérelem miatt a templomba „fogadásból” nem jönnek el.

Igaz, fel lehet hozni ez ellen azt, amit a házi istentisztelet ellen is felhoznak sokan, még lelkipásztorok is, hogy elszoknak a hívek a templomtól s elhomályosul a lelkekben a templom iránti szeretet. Ez a vélekedés azonban evangéliumi alapon egyáltalában nem áll meg, mivel mi nem a templom, hanem az Ige egyháza vagyunk. Éppen az a baj, — egyik bajunk a sok közt, hogy hátérbe szorult az Ige tekintélye a templom tekintélye mellett. Templomaink egy kicsit bálványá lettek. Népünk nagyobb részére is ráillik Jeremiás proféta keserű kifakadása: „... ezt mondjátok; Az Ur temploma, az Ur temploma ez... és öltök, loptok, paráználkodtok, hamisan esküdtök... és eljöttök és megálltok előttem e házban, mely az én nevemről neveztetik...” (Jer. 7.) Nem az ember van a templomért, hanem a templom van az emberért, nem a templom teszi élővé és hatóvá az Igét, hanem az Ige teheti templommá az iskolát, vagy kulturházat, amint azzá tette annak idején az efézusi színházat, a római katakombákat, a magyarföld nádasait, hegyek barlangjait és erdők rejtékelyeit.

Nekünk pedig egyetlen feladatunk és megbízatásunk van, hogy az Igét hirdessük alkalmas és alkalmatlan időben. Minden más, akár szociális, akár gazdasági vagy karitatív tevékenységünk mellékes, legfeljebb ennek kiegészítője lehet. A templom önmagában senkit sem tesz hívővé, de az Ige, az Ur Igéje ma is teremtő és életformáló erő. Mindent megpróbáljatok, ami jó azt megtartsátok!

Benke József.

A gimnáziumi Önképzőkör újabb falunapja.

Az önképzőkört eddig minden évben tisztelességgel eltemettük, de makacsul feltámadt szeptember vége felé. Gimnáziumi évkönyveink tanuskodtak idült betegségéről, de a biztos szert csak részben sikerült olykor-olykor megtalálni. Voltaképpen senki sem akar pontot tenni az önképzőkörök végére. Ezt nem is lehet. De abban mindenki egyetért, hogy új életet, új munkaterületet kell nyitni számára. Mert ahogy van, csak teng évről-évre. Csak a régi, évtizedek által szentesített keret maradhat: a tartalomnak meg kell újulnia.

A gimnáziumi Erdélyi János önképzőkör vezetősége erre gondolt, mikor nagy névadójához méltó s Pataknak csakugyan megfelelő tartalmat próbált adni a kör számára. A nagysikerű falunapokról lapunk mindannyiszor beszámolt. Most

a Göncön, január 24—25-én tartott kiszállás van soron, mely a vajdácskai, a bodroghalászi, a nagy- és kiscigéresi után következett, bizonyítva a gondolat életrevalóságát, de az újszerű munka hatóságának állandó terjedését is.

A gönci falunapon dr. Maller Sándor tanár-elnök, Harangi László és Ruszkay András tanárok vezetésével 17 gimnáziumi tanuló vett részt. A műsoros előadást a zsufolásig megtelt kulturházban tartották. Ennek keretében megemlékeztek Károlyi Gáspár nagy művéről, az első teljes magyar nyelvű bibliafordításról. A változatos és könnyen pergő műsort regősszámok, komoly és víg felolvasások, tréfás jelenet, magyar táncbemutató és szavatok színezték. A tehetségvizsga alapra 165 pengő gyűlt össze. Ezzel együtt az Önképzőkör már közel 300 pengőt adott ebben az évben szegénysorsú tanulók neveltetésére.

A kör vezetősége e helyről is hálás köszönetét fejezi ki Farkas Elek református esperes úrnak előkészítő munkájáért és a gönciek szíves vendéglátásáért. Hisszük, hogy az iskola és Gönc kapcsolata, mely a multban — az iskola menekülésekor — vált barátivá, a mostani találkozó alkalmából még őszintébbé mélyült.

HIREK

Sárospataki Harsányi Gusztáv

ny. kuriai bíró, a sárospataki Öreg Diákok debreceni egyesületének elnöke életének 88. ik évében, január 26-án rövid szenvedés után elhunyt. Az elköltözöttben Alma Materünk nemes lelkű, áldott életű, szíve utolsó dobbanásáig hűséges fiát veszítette el. Temetése január hó 29-én volt Debrecenben. A. B. F. R. A.

Id. Kántor Lajos

ny. református tanító, aki 42 éven át nemzedékeket nevelt fel Karcsán, január hó 29-én, Dunakisvársányban elhunyt. Szeretteit vigasztalja meg Isten vigasztalása. Emléke legyen áldott.

— **Szívünk szerint ír a dr. Enyedy Andor tiszáninneri püspökké választásáról** az Erdélyi Ref. Egyházkerület hivatalos lapja, a *Református Szemle*. „Enyedy Andor“ — írja — „igazi pásztori lélek, aki örömmel, sugárzó tekintettel és szível szolgál minden rászoruló léleknek. Amint az Igét az ajkára veszi, akár a szószéken, akár hívei közt, vagy konferenciákon, vagy a Konvent misszió asztalánál, megtelik az ő lelke is, hallgatóinak a lelke is örömmel és derüvel, mert egész lelki alkatánál és hiténél fogva igazi örömondó, evangéliumi lélek. Ugyanez a lélek illatozik felénk építő írásai-ból is, amelyeknek a száma nagy.“

— **Konviktusi s internátusi díj emelése.** A főiskola gazd. választmánya felettes hatóságainak előterjesztést tett az 1941. június havában megállapított díjaknak az emelésére az azóta beállott drágulásra tekintettel. Az emelés az iskolai év második felére a konviktusban 30 P, a humán és az angol internátusban 60—60 P. A többi iskolai díjak nem változnak.

— **A Magyar Ev. Ker. Diákszövetség** országos téli diákkonferenciáján dr. Victor János február hó 2-án bibliaórárt tart: „Csenedesedjétek és ismerjétek el, hogy én vagyok az Isten“ bevezető ige alapján.

— **A „Péntek Esték“** január hó 23-iki összejövetelén dr. Harsányi István gimn. tanár tartott előadást *Sárospatak a magyar nevelésügy szolgálatában* címmel. Az előadás hallgatására a rendkívül kedvezőtlen idő dacára szép közönség gyűlt össze. Lapunk bő részleteket fog közölni az előadásból, amely bizonyára kis füzet alakban is megjelenik.

— **Zempléni lelkésznek figyelmébe.** Bibliá-óránkat február 3-án, kedden délelőtt 10 óraker tartjuk a pataki lelkészlakáson. Testvéreinket szeretettel várjuk.

— **A ricsei gyülekezet életében** áldásokban gazdag volt az elmúlt 1941. esztendő. Lélekszáma a természetes uton kívül is megszaporodott, mivel 45 korábban kitért felekezeten kívüli szektáskodó visszalépett az egyház kebelébe. A prépostsági tanácson élő reformátusokkal való kapcsolat kiépítésére és fenntartására tanyagondnokot állított be. Megkezdte a rendszeres, gyümölcsöket ígérő házi istentiszteletek tartását. Gyülekezeti énekkart létesített. Dűledező parókiáját lebontotta és helyébe 15.000 pengős értékben újat emelt. A sok vihart, harcot és elszakadást jelentő közelmúlt utáni megnyugtató jelenért és biztató, ígéretek jövőért a hála legyen Istené.

— **Menetrend.** Az új rend szerint a Budapest-Sátoraljaújhely közötti fővonalon az alábbi vonatok közlekednek: *Sárospatakról indul:* 5:05 óraker személyvonat, de csak Miskolcig közlekedik. A kassai áramvonalas gyors megszűnt, így ezzel nem lehet Budapestre utazni. Ugyancsak Miskolcig közlekedik a 14:54-kor induló vegyesvonat is. Budapestig megy a 13:28 kor induló Árpád gyors-sinautóbusz és az éjjel 22:21-kor induló személyvonat. *Sárospatakra érkezik:* személyvonat Budapestről 6:59 óraker, Miskolcra személyvonat 19:45 kor és Budapestre Árpád gyors-sinautóbusz 20:47-kor. A menetrendből tehát kiténik, hogy a gyors-sinautóbusz kivételével beszüntettek minden gyorsvonatot. Budapestre csakis a déli gyors-sinautóbuszal és az éjjeli személyvonattal lehet utazni.

HIVATALOS RÉSZ.

Keresem: *Tóthfalussy Mihály* születési anyakönyvi adatait. Sárospataki levéltári bejegyzések szerint szül. 1755-ben, *Ragályon*. Kik voltak a szülei, esetleg a testvérei? 1774-ben tógátus a sárospataki főiskolán. 1787-ben csáti iskolaigazgató. 1789-ben külföldre indul, tanul a trajectumi és erlangeni akadémiákon. 1792-ben Miskolcon, 1793—94-ben Sajószentpéteren káplán. 1795-ben rendes prédikátor Sajókazán, majd Aszalón lelkész és felsőborsodi esperes. A pontos kivonatot 30 pengő tiszteletdíjjal jutalmazom. Két heti határidőre kérem a kutatás megejtését. *Tóthfalussy Gyula* ezredes, *Sopron*. Lovassági laktanya.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Svingor Jenő*: A mi belmisszióinkról. — *Dr. Gulyás József*: A sárospataki bölcsészeti akadémia története. (Folyt. és vége.) — Irodalom. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek. —

A mi belmisszióinkról.

Az 1940/41. évi egyházmegyei missziói jelentések csaknem egyértelmű megállapítása szerint a missziói munkában az elmúlt munkaévben bizonyos visszaesés mutatkozik. Ennek okaira is rámutatnak s ugyancsak egyértelemben a háborus körülményeket jelölik meg magyarázatul az észrevehető hanyatlásra. Mélyreható és megdöbbentő, egyben igen alapos és kimerítő rajzokat adnak az egyházmegyei missziói életéről, őszintén mutatnak rá a hibákra és nagy örömmel emelik ki a sikereket és biztató jeleket, a történelmi időkben valóban történelmi értékű monográfiákat szolgáltatva.

Különösen megkapó és nehéz gondolatokat ébresztő a felsőzempléni előadó: vitéz Koncsol János következő néhány sora: „Nem én, hanem az elmúlt év őszén tartott belmissziói értekezlet egyik felszólalója mondta annak az illusztris társaságnak általános helyeslésétől kísérve, hogy az egész belmissziói munkának még csak a kezdetén járunk, még csak a tapogatózásnál tartunk, a kevés siker és sok sikertelenség scillája és chiaribide közt evickélünk. Nem merete az illető kimondani, de valahol ott rezgett a szavai között a keserű megállapítás, hogy a belmisszió csődbe jutott. Nem merem általánosítva én sem kimondani a csődbejutás tapasztalati tényét, de ahhoz viszont meg van bennem az erkölcsi bátorság is, meg az őszinteség is, hogy megvalljam, Deregnőn, az én gyülekezetemben igenis csődbe jutott a belmisszió. Csak aki ismeri Széchenyinek, a legnagyobb magyarnak mártíriumát, mely őt Döblingbe juttatta, amikor látni kényszerült, hogy minden addigi munkája, építése veszendőbe megy, csak az tudja megérteni és felmérni az én lelkem fájdalma kinjárt is, amikor többtermelő munkám csendes halódását és agonizálását láttam, míg végre kimúlt kezeim közt a gyermek és csődbe jutott a belmisszió. Már a tavalyi lemondásomnak is ez volt a be nem vallott oka, ez a munkámmal való szomorú meghasonlás, mely öntudatosította bennem az igazságot, hogy nem lehet belmissziói előadó az, aki maga sem tud eredményt felmutatni; s ezt vallom ma is. De

nem csak én vagyok így; a befutott jelentésekből látom, hogy rajtam kívül még jónéhányan vívják ugyanazt a belső lelkiharcot, isszák ugyanannak a kehelynek keserű italát, csak nyiltan megvallani még átalják.“

Vitéz Koncsol János atyánkfia megrázó őszinteségű szavait hadd egészítse ki egy epizód, ami a nyár folyamán történt egyik közeli gyülekezetünkben. Ebbe a helységbe katonákat szállásoltak pár napra. Vasárnap következőn, a parancsnokló tiszt illő tisztelettel jelentette a lelkésznek, hogy az istentiszteletre ki fogják vezényelni a katonákat, legyen szíves a templomban helyet kijelölni számukra. Harangozás nem volt, egy külön megbeszélést érdemlő hatósági intézkedés következtében. A katonaság helyet foglalt és várta a gyülekezetet. „Hol van a gyülekezet?“ — kérdi a vezénylő tiszt. Mire a lelkész szégyenkezve s a Koncsol Jánoséhoz hasonló kínban égve, megvallja, hogy itt egyáltalában nem lesz gyülekezet. Igen, minek tagadnánk, vannak templomok, ahol az évnek egy igen hosszú szakaszán egyáltalában nincs gyülekezet. Meg tudom érteni azt a fiatal segédlelkészt, aki első szereplésére várakozott a papszékben az öreg lelkipásztor mellett s a hívek csak nem jöttek, csak nem jöttek, az ő szívére pedig egyre jobban ránehezedett valami szorító érzés és egyszer csak úgy érezte, meg fog fulladni. Főállott, ki akart menni, hogy soha többé ne kössön palástot. Az öreg principális összetett kezekkel rimázkodott neki, hogy végezze el a szolgálatot az ott lézengő pár léleknek.

A helyzet tényleg tragikusnak látszik és az igazság érdekében tisztázni kell, megfelelő-e a valóságnak ez a most már elég általános megállapítás: a belmisszió csődbe jutott? Nem, mert ezen az alapon ezt is mondhatnánk: Csődbe jutott az egyház, sőt hogy az evangélium jutott csődbe. A misszió, éspedig mind a kül-, mind a belmisszió, az egyház életműködése, sőt az evangéliomnak, az Igének a lelkek közt és lelkek fölött végzett munkája. A belmisszió nem vasárnapi iskola, nem ifjúsági egyesület, nem biblia kör vagy iratterjesztés, hanem Krisztusban élő lelkek harca emberi lelkekért, azok idvességére. Ez a harc nem juthat csődbe, mert ez azt jelentené, hogy Isten Lelke jutott csődbe.

Miről van tehát szó? Mindenesetre arról is, hogy mi gyarló, gyenge katonák, csapnivalóan rossz munkások vagyunk s a nagy Számadáskor igen sok ember vérét mirajtunk fogják megvenni. De ezen felül még egyébről. Egy világháború kel- lős-közepében vagyunk, amelyhez hasonlót a tör- ténelem megközelítőleg sem tud felmutatni. Ez még hagyján: Ebben a harcban eszmék mérkőznek, a legnagyobbak, amiket eddig az emberi agy ezen a Földön kigondolhatott. Mindaz az erő, amit az ember tőkében, munkában, az elme csodálatos ta- lálmányában fel tudott halmozni, egymásra van zuditva agyvelőt fájdtató irtózatossá váltságban és kavargásban. Isten gyermekei úgy érzik magukat, mint Gulliver, akinek törpékkel és óriásokkal kel- lett viaskodni, csak éppen nekünk egyszerre kell viaskodni a világháború óriásaival és az élet kegyetlenül erős köznapi kérdéseinek törpéivel. A krízis közepén itt vagyunk mi: a Krisztus egyháza s benne Krisztus szolgálói. Minden idegszálam érzi, a lelkesztéstevéremmel együtt és talán egy kicsit helyettük is, ennek a mi különös harcunknak le- hetetlenül nehéz feladatait és sajátosságát. Meg- ható látvány. Isten gyermekei az egymásra rohanó világ közepén, talán éppen a célszalag felé sodró- dás tébolyító pillanatában. Semmi más fegyverünk, csak az Ige. Semmi más módszerünk vagy eszkö- zünk, mint egy kis vasárnapi iskola, egy kis ifj. egylet, bibliakör és az üresen maradt templomok. És mégis, — éppen ez a megható — ez a gyámol- talan hadsereg, ezek a százalmasnak látszó esz- közök, ezek fognak győzni. A földetrazó viharok, a világrengető eszmék régen elhallgattak, elmerül- tek az idő fátyola mögött, a kor nagy problémái régen szétfoszlottak, mint a kék madarat kereső gyermekek kísértetei, a lángoló erdő szellemei s megmarad az Egyház, az Evangélium, a mi mun- kánk, amit olyan ügyetlenül, csüggedezve építettünk.

A mi feladatunk ma nagyon egyszerű és vi- lágos: tiszta evangéliumot hirdetni. Semmi mást, csak a tiszta evangéliumot, akár hallgatnak rá, akár nem. A Koncsol János tapasztalataival szívemben mindennap eszembe jut a Carlyle jelszava: Dol- gozni és nem kétségbeesni. A világrengető eszmé- ket hirdessék a világ gyermekei, én pedig így szö- lok magamban a Zsoltáráróval: „Nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Úrnak cselekedeteit!” (118. zs. 17. v.)

Természetesen a fentebb mondottak nem azt jelentik, hogy Isten gyermekei, közelebbről pedig Isten hivatalos szolgálói szakadjanak ki e világból, legalább is lehetőség szerint kapcsolódjanak ki e jelen való világ izgalmas, sorsdöntő problémáiból. Az egyház nem aquarium, amelyben a tenger ritka halai, állatsodái üvegfal mögött elkülönítve, biz- tonságban élnek, hanem mint Istenországának expo- nense tengerbe vetett háló s szerepe és rendelte- tése itt van ebben az emberocéánban. A halászok- nak itt kell elvégezni a munkát s ezért ismerni kell, nagyon jól ismerni kell a baljós szélcsendet, az égretornyosuló viharokat, a mélység titkait, a tengeráramlások, a hullámverések törvényeit. Az evangélium szolgálóinak ki kell ismerni magukat a jelenkor, a mai nagy idők célkitűzései és a cél

elérésére használt eszközei és módszerei között. Pontosán tudnia kell, hova tartozik, mit szolgál, milyen álláspontot képvisel s miképp szolgálja leg- méltóbban és legbiztosabban azt az eszmét, ame- lyért egykor a legdrágább Vér folyt ott a Golgo- thán. Sajnos köztünk ma éppen ilyen tekintetben igen nagy tanácsatlanság és tájékozatlanság ural- kodik. Tenni kellene valamit hivatalos vezetőink- nek a szerepünk tisztázására. Hogy vezessen em- bereket az, akinek magának sejtelve sincs arról, merre menjen a sötétségben?

Erre az érdeklődésre készítet maga a tény, hogy Isten minden idők legérdekesebb és talán legjelentősebb korszakába mérte ki földi életünket. Olyan napokat és hónapokat élünk, amikor az ese- menyek óriási illusztrációkkal szolgálnak a lélek és a hit felsőbrendülésére az anyag és a nyers erő fölött. A harcot ugyyszólván a szemünk láttára nem a tengeren és szárazföldön mozgó páncélvá- rak, nem a levegőben fivöltő stuka-gépek, hanem a maga igazában bizó ember több hite és erősebb lelke dönti el. Isten kicsinyhitű gyermekeire rop- pant tanulságok rejlenek korunk eseményeiben. A lélek napja emelkedőben van s micsoda lehetőség nyílnék Istenországa ügyére, ha a győzelmes em- beri lélek áttüzesednék Isten Lelkével!

Végül és talán nem utolsó sorban napjaink világeseményei már csak azért is igényt tarthatnak érdeklődésünkre, mert az Úrnak 1941. évében a keresztyénség sorsa s vele a mi legszemélyesebb sorsunk is kockán forgott az orosz puszták, az er- dők és mocsarak végelláthatatlan téreire. Templom- ok nyíltak meg, amelyek 20 esztendeig mint rak- tárok, mulatók, börtönök vagy kinzókamrák szere- peltek, meggyalázva, vérbe, szennybe keverve; a róluk készített képek ijesztő mementók lehetnek időtlen időkhöz, mi várja Isten házat és népét az istentelenség hatalmában. Harangok zendültek, Is- tentől elszakított szívek vonaglottak földöntúli ér- zések közt a hideg templomtéglaikon, mint lázalom után a gyermek az atya karjain. Isten gyermekei- nek éppen elég ok az elgondolkozásra és a hálára.

Svingor Jenő.

A sárospataki bölcsészeti akadémia története.

(Folyt. és vége.)

Erdélyi János halála után Szinyei Gerzson veszi át örökségét s tanított 1868-tól 1902-ig. Elő- adásait a legújabb költészet történetével kezdte, azután váltakozva előadta az egyetemes magyar irodalomtörténetet (1772—1807), majd folytatva napjainkig; Tompa, Petőfi, Arany költészetét, a Kazinczy-korszakot (1807—30), utalással a nyelv- újításra, a XVI. századi magyar irodalom történetét, az Aurora és Atheneum korát. Utolsó előadása: az újjászületés kora volt. 4 órás irodalomtörténeti előadásán kívül az első években egy 2 órás kol- legiumot is tartott (gimn. paedagogika), de ezt csak 4 évig adta elő, azután neveléstannal foglalkozott (1887—88 óta). Hallgatói I. éves hittanhallgatók,

a speciálkollégiumnak pedig IV. éves jogászok voltak. Az V. sz. teremben szokott előadni, magával vivén a tárgyalt írók műveit is bemutatás végett. Kéziratai közt több előadásé fennmaradt. Ő maga nagyon sok irányban dolgozott. (Székfoglalója: A classicismus és romanticismus.)

Szinyei Gerzson nyugdíjazása után kiírták a pályázatot az állására. Több pályázó (Bernáth Lajos, Gyöngyösi László, Horváth Cyrill, Mitrovics Gyula) közül Horváth Cyrillt választotta meg az egyházkerület (1902) Szinyei örökébe, aki székét 1903-ban foglalta el, a Batthyányi-codexről szóló értekezésével. Heti 8 órán át irodalomtörténetet és művelődéstörténetet adott elő I éves theologusoknak s IV. éves jogászoknak (Ez utóbbiak csak mint speciálkollégiumot hallgatták egyik előadását.) Zemplén vármegye monográfiájában Horváth Cyrill panaszosan említi, hogy a fontos katedra csak mellékes tanszék. Irodalomtörténeti előadása csak 1904–5-ben van pontosan körülhatárolva: a középkori költészet folytatása. Sokat dolgozott. Ujra megindította a Sárospataki Füzeteket (1904–1905), de 1905 őszén már pesti tanár. Bizonyára érezte, hogy tanszéke nem biztos. (Zsindely István is leköszönt ugyanilyen okból 1868 nyarán az akadémiai tanárságáról.) Studiuma nem maradt.

A pályázatot kihirdették ugyan s pályáztak is elegen (Bartók György, Kristóf György, Gyöngyösi László, Kiss István stb.), de a döntést elhalasztotta az előjáróság. várván a theol. tanterv alakulását (Ilg. tan. jkv. 1905. szept. [41]: 6. p. 1906. május [43]: 4. pont). Egyelőre Harsányi Istvánt bízta meg a h. főkönyvtárossággal. Azóta irodalomtörténeti előadás nem volt a theológián, jöllehet a vallás-tanári vizsgának is anyaga. Hivatkoztak ugyan Debrecen példájára (Lugossy, Imre S., Géresi), de itt is megszünt (főleg 1896 óta) az irodalomtörténeti tanszék, legalább egyelőre.

Az irodalomtörténet azonban nem árvult el, mert a gimnázium 1865 óta egyre sürgette, hogy publicus praeceptorok helyett e tárgyat tanárok tanítsák és a Somossi István tanszékének a betöltését is sürgette, ami 1872–73-ban meg is történt. A pályadíjak is serkentették az ifjúságot a munkára. Pl. a Tóth–Fischer díj többször erre volt kítűzve (1872–73, 1876–77), hasonlóképpen a Péczely-díj is (1875–76), 1879–80, 1881–82, 1884–85 stb.). Az Akadémián a Kazinczy-aranyakat 1888 óta hosszú időn át elvitte egy-egy akadémiai hallgató Kazinczyval foglalkozó dolgozatával. (Az első három évben Szathmáry József.) A Kazinczy széphalmi emlékünnepeyén Horváth Cyrill is beszélt egyszer. Az akadémiai önképző is segítette a tanár munkáját. Tény azonban az, hogy a bölcsészeti szak, mely sokszor nagyobb tanári létszámú volt, mint a másik (1868–69-ben theol. 4, jogi 3, bölcsészeti 7; 1869–70-ben theol. 4, jogi 3, bölcsészeti 4), lassan megfogyott s 1905-ben rajta már csak 1 tanár működött, hogy aztán az is átmenjen a theológiára. 1906 óta tehát már nem külön szak.

A többi tárgyak.

Az 1860–61-i értesítő említi, hogy érzi az iskola a hiányát a megszünt jogi, nyelvészeti s tör-

téneti katedráknak. (A jog ugyanis 1853–1861 közt szünetelt.) Az 1865. évi tavaszi egyházkerületi gyűlés 2–3. jkvi pontja, az 1867. évi aratási gyűlés 108. pontja sürgeti az egyetemi színvonalat az akadémián. 1863-ban Árvai József is akadémiai tanári rangot kap s előadott az akadémián 1866–67-ben neveléstant. Ugyanekkor docenstül működik az akadémián Szívós Mihály is (előadván a menyenyiségtanból) s Kun Pál (a hasonlító nyelvészetből). 1871–72-ben 4 tanár működött (Orbán, Bihar, Felméry, Szinyei). 1874–75-ben 3, melléttük Bokor József a hébert, Soltész Ferenc a latin irodalmat adta elő. Az 1867-ben francia s angol nyelv tanítására megválasztott Kun Pál 1878–79-ben a német s francia nyelvoktatás terén volt segítségükre. 1881–82-ben Buza János, 1885–86-ban Radácsy György, 1887–88-ban Zoványi Jenő, 1889–90-ben Molnár Lajos segített a rendes tanároknak. Majd Nagy Gusztáv angolt adott elő, s Csontos József történetet; 1890–91-ben Rác Kálmán tanítja a hébert, Rác Lajos franciát. Később Kun Zoltán, sőt Pásztor Sámuel tárgyait (orvostan, ének) is ide osztották be.

1867–68-ban a következő előadások voltak a bölcsészeti szakon: metafizika, újkori bölcsészet tört., észjog, államjog, nemzetközi jog, egyetemes történet, magyar történet, latin irodalom, nevelés-és oktatástan, logika és tudománytan, művészet-és művelődéstörténet, török nyelvtan és (bizonyára irodalomtörténet).

1868-ban választották meg akadémiai tanárrá Zsindely Istvánt, de másnap lemondott. (Nem bízott a szak állandóságában). Pedig ekkor szó volt egy polytechnikum létesítéséről is P. Horváth Mária hagyatékával kapcsolatban (1866–67. ért. 18. l.) A Bokor József székfoglalója: A vallás és tudománya, a Székely Györgyé: A legújabb filozófiai mozgalmak Németországban, a Kun Pálé: Mi a filozófia?, a Rác Lajosé: A mai psychologia álláspontja. A bölcsészeti kar tanárai közül Horváth Cyrill 1895-ben, Székely György 1906 januárjában, Újszászy Kálmán 1939-ben egyetemi magántanárságot szerzett. Nyiri István 1831-ben akadémiai tag lett. Felméryt innen nevezték ki egyetemi tanárrá.

Dr. Gulyás József.

I R O D A L O M

Örömmel adunk hírt róla, hogy a *Coetus theologorum — Református Theologusok Munkaközösségének* kiadásában az 1941. év illetménykötetül megjelent dr. Imre Lajos: *Ekléziasztika* (Az egyház élete és szolgálata) című műve. A mű nemcsak értékes, hanem mostanában egyes, kisebb theol. munkák magas árával szemben olcsó is. A mű ismertetésére visszatérünk.

A Tisza regénye címmel nemrég hagyta el a sajtót Szendrey László új könyve. Az ismertnevű lelkipásztor-író a tőle már megszokott gazdag mesélő kedvvel, olykor sodró liraisággal s ügyes tollal jeleníti meg a Tisza életét, a Tisza-táj hol regényesen szépséges, hol meg leverően komor törté-

netét, a Tisza-szabályozás Széchenyi szellemétől vezetett hősi erőfeszítéseit, a Tisza és a Tiszavidék boldog, gazdag, színes jövődjét. Annyi szeretettel, annyi hűséges ragaszkodással beszél a legmagyarabb folyóról, hogy mindvégig érezzük: szavaik szíven szűri át s a Tisza szerelmeseinek írja minden sorát. Nem nagyigényű könyv, mondanivalójában is csapongó, akár a benne megénekelt szöke Tisza, de a belőle gazdagon áradó melegség, ideális lelkesedés, közvetlenség megjutalmaz az elolvasásáért. Megrendelhető a szerzőnél, Hejőbábaról.

Dr. Jánosi Ferenc.

HIREK

Gecse Lajos kesznyéni lelkipásztor, az alsözempléni egyházmegye dékánja január 29-én, életének 66-ik, boldog házasságának 22-ik esztendejében Miskolcon meghalt. Február 1-én temették el Kesznyétenben a gyülekezet meghatározó részvétmegnyilvánulásai mellett. Gecse Lajos nagyértékű lelkipásztori munkát végzett. Keményszabású, puritán egyéniség volt. A tudás, a munka, a kötelességteljesítés hűséges megtérsítője, régi, nagy papok tradicionális vonásainak tükröztetője. Hosszú időn keresztül páratlan odaadással vitte az egyházmegyei dékáni tisztelet. Temetésén az örök élet igéit Veress Imre taktaharkányi és Faragó György monoki lelkipásztor hirdette. A nehéz közlekedési viszonyok miatt lelkésztestvérek csak a legközvetlenebb szomszédságból jelentek meg. Emléke legyen áldott. Őveit vigasztalja meg a mi kegyelmes Istenünk!

— **Dr. Enyedy Andor püspök február 28-ra** tervezett sárospataki látogatása, amely legelőször az Alma Mater kebelére hozta volna, terminus halmozódás miatt megvalósíthatatlan, valamivel későbbre marad. A patakiak a terv és szándék kedvességét így is hálával könyvelik el.

— **A máramaros-ugocsai reformátusok tisztújítása.** A máramaros ugocsai református egyházmegye a tisztújítás során esperessé újból Isaák Imre técsői lelkipásztort, gondnokká Nagy Iday Ferenc földbirtokost választotta, a tanácsbírák sorában ott van Végh József dr. és Ajtay Gábor dr. alispán, Szilágyi Antal dr. törvényszéki elnök, Kovács Lajos dr. árvaszéki elnök is, főügyész Siménfalvy Árpád dr. főispán, világi főjegyző Varga János dr. vármegyei főjegyző lett.

— **Dr. Nagy Barna theol. tanár előadása.** Sátoraljaújhelyben érdekes előadást tartott dr. Nagy Barna theol. tanár ezen a címen: „Mit tanít Isten Igéje a háborúról.“

— **A népfőiskola állandósítására** a gönczi téli gazdasági iskola „Aranykalászfalva“ jelképes községbe tömörült ref. tanuló 25 P-t, a szépsí-i ref. egyház presbitériuma pedig 30 P-t küldött főiskolánk pénztárába. Meleg köszönet érte.

— **Alsözempléni választások.** Az alsözempléni egyházmegye Csathó Józsefet egyházmegyei főjegyzővé, dr. Bálint Zoltánt világi aljegyzővé választotta.

— **Csendes napok voltak** február 5—7-ik napjain a sárospataki theológián. Végzett munkájukról a legközelebb beszámolunk.

— **Ülésezett az Országos Református Tanár-egyesület tehetségkutató bizottsága.** Február hó 2-án gyűlést tartott Budapesten az Orte tehetségkutató bizottsága dr. vitéz Bessenyei Lajos ny. tanterületi főigazgató elnöklésével. Az egyetemes konvent elnöksége elé terjesztendő javaslattal foglalkozott a bizottság s állást foglalt több elvi jelentőségű kérdéssel kapcsolatban. Az országosan megszervezendő központi református tehetségkutató bizottság előadójául egyhangúlag dr. Harsányi István sárospataki tanárt ajánlotta a konvent elnökségének.

— **A geleji Keresztyény Leányegyesület** február 1-én szép sikerű Arany János kulturestélyt rendezett.

— **Kérelem.** Minden református lelkési hivatal, amelynek bélyegzőjén, vagy pecsétjein valami címerrajz, embléma, vagy bármilyen más ábrázolás van, szeretettel kérek, hogy szíveskedjék egy levelezőlapra annak tisztán kivehető lenyomatát reá nyomni és címekre megküldeni. A levelezőlapra 3 filléres bélyeget kell csak tenni. Egyik neves református rajzolóművészünkkel együtt most készítjük a magyar református egyház pecsétjeiről és emblémáiról szóló művet s ehhez a munkához kellene a kért pecsétjegyek. Cim: dr. Szabó Lajos ref. lelkész, theol. m. tanár. Budapest, XIV. Stefánia ut 29. a.

HIVATALOS RÉSZ.

Borsod- és Gömör-megyei lelkipásztorok figyelmébe. Keresem Bay Pál és Cégényi Hermin házasságkötését az 1847—58. évek között. Bay Pál született 1824-ben Balogújfaluban, neve szerepelhet Balyi, vagy Balyo néven is, Cégényi Hermin született Aggteleken 1832-ben. A származás igazolására szükséges házassági anyakönyvi kivonatot Bay József lelkész, Gyoma, Békés megye címre utánvétellel kérem megküldeni.

Hegymegi ref. iskolaszék pályázatot hirdet el-távozás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javaldalom: Törvényes államegély és 25 értékegység, amely a következőkből áll: lakás, 7 kat. hold 150 □-öl szántó, 1 kat. hold 316 □-öl rét, 12 köből rozs, 8 m. tűzifa, 4 köből buza munkaváltság, stóla. A földek adóját az egyház fizeti. Kötelessége: I—VIII. oszt. vezetése, kántori teendők, énekkar vezetése, akadályoztatás esetén lelkész helyettesítése, belmissziói munkákban segédkezés. Pályázati határidő: február 15. Állás a választás jogerőre emelése után azonnal elfoglalandó. Szükség esetén helyettesként folyó iskolai év végéig megegyezés szerinti, nők is alkalmazhatnak. Bemutatkozás önköltségen. Fel-szerelt kérvények válaszbélyeggel mellékelve: Ref. Lelkészi Hivatal, Hegymeg, P. Lak., küldendő.

Szerkesztői üzenetek. K—y A—r: Ki van szedve. Jön. N—gy S—r G—j: Kis hír küldhető lev. lapon. Olcsóbb. De híreket szívesen veszünk. B—ó B—a: Előjegyeztük a közlésre.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNEI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNEI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Dr. Harsányi István*: Sárospatak a magyar nevelésügy szolgálatában. — Házasságkötési statisztika a miskolci ref. egyházban az 1941. évben. — Hírek. — Hivatalos rész.

Sárospatak a magyar nevelésügy szolgálatában.

Írta: **Dr. Harsányi István.**

A sárospataki református főiskolához tapadó jelzők, mondattöredékek kisgyermek korom óta élnek bennem. Nagypám¹ és édesapám² Patakról mondott meséinek hangulatában nyilott ki bennem először valami homályos, valami bizonytalan sejtés, hogy a pataki iskola különb, mint akármelyik más iskola. Pataki diáknak lenni valami többletet jelent. Ezzel az érzéssel könnyen megbarátkoztam. Elfogadtam mint valami természetes tény. A bővebb magyarázat keresésére azonban jóideig nem támadt bennem semmiféle komolyabb érdeklődés.

A budapesti egyetemen jöttem rá arra, hogy a Patakon annyiszor hallott, de lényegükben soha magunkévá nem tett pataki jelzők mögött súlyos tartalom lappang. Az ország más vidékeiről összesereglett „kollégák” magatartásából, kérdéseiből lehetetlen volt észre nem vennünk, hogy egy kicsit más szemmel néznek minket, patakiakat, mint akármelyik más iskola növendékeit. Valamivel több figyelemre méltattak bennünket. Volt a tekintetükben valami gyanakvásféle is. A labanc-érezelmű magyarok nézhetek ilyen tekintettel a kurucgyanus magyarokra. Nem lehetett meg nem érezni a fogadtatásnak ezt az ízét. Sokszor még azt is éreztem, hogy többet várnak tőlünk, mint amennyit valójában érünk. Aztán meg egyre-másra apró intimitásokat emlegetnek nekünk a pataki iskola történetéből, amit lényegében szinte jobban ismertek, mint mi. Kérdezősködtek olyan pataki vonatkozású dolgokról, amelyekről alig volt fogalmunk. Professzoraink is, mikor bemutatkoztunk nekik, vagy ha belelapoztak friss indexünkbe, legalább egy pillanatra ránk néztek, s ha nem kérdezett is mind-egyik valamit, félhangosan, inkább magának elmormolta: Sárospatak... Sárospatak...

Igy kezdtem aztán lassan-lassan határozottan érezni ugyanazt, amiről egyik volt tanítványom levelében ezt írja: „Nem fogom soha megbánni,

hogy pataki diák voltam, mert csakugyan van pataki szellem, amit én nagyon sokszor kétségbe vontam. Ma sem tudnám még meghatározni, de érzem, hogy van és volt is.” Ennek az érzésnek a parancsszavára kezdtem aztán lassan-lassan kutatni, hogy mit is jelent tulajdonképpen a „pataki szellem”, mi az igazi tartalma annak, hogy „pataki diák.” Mert nem elsősorban a talajban, a vízben, a táj képében, még nem is a sokszor emlegetett kövekben van a szellem, az éltető erő igazi kútforrása, hanem abban a tényben, hogy itt vagy ott valamikor csodás erők, isteni elrendelés következtében *értékes emberi munka folyt*, dinamikus emberi szellem gondolkozott, összefüggéseket keresett, nemzeti értékeket termelt. Az emlegetett *Genius loci* nem más, mint annak az emléke, élő emléke, hogy valamelyik helyen nagy nemzeti, politikai, vallási, nevelésügyi megmozdulások születtek, értek meg vagy robbantak ki, hozzáfűződtek a város, a hely, az intézmények nevéhez, tőlük szinte elválaszthatatlanok lettek. Ugy egymáshoz tartoznak, mint a név és viselője.

De hiszen más magyar református iskolánk is van, amelyekben hat a *Genius loci*, amely semmivel sem tartja magát kisebbnek, mint Sárospatak, bőségesen tapadnak hozzájuk — éppoly elválaszthatatlanul, mint Patakhöz — ragyogó nevek: fészkelődött bennem a megmozdult kritikai szellem. Debrecen, Pápa, Nagyenyed! Szinte parancsoló szükségességgel kínálkozott az ellentézés: a párhuzamba állítás. Egy anekdota jutott eszembe, amelyben egy pápai, egy debreceni és egy pataki teológus diák, légátus szerepel. Egy idősebb lelkipásztor egy tojást adott kezükbe, s felszólította őket arra, hogy mondjanak a tojásra egy-egy jellemző textust. Kezdte a debreceni imígyen: Megtörlek, mint Éva a kigyó fejét — s megtöré azt. Folytatta a pápai: „Meghintlek a földnek savával” — megsózá azt. A patakira került a sor, aki ezt a textust mondta: „Menj be a te uradnak örömébe” — s jóízűen megette a feltört és megszózott tojást.

Talpraesett, élelmes, csillogó szemű, gátlások nélküli, amolyan jég hátán is megélő pataki diákok képét varázsolta elém ez a kis emlék. Kissé nyers, nem sokat teketóriázó, könnyen odaütő pataki

¹ Radácsy György theol. akad. tanár (1846—1928).

² Harsányi István theol. akad. tanár (1874—1928).

diákismerőseim, kuruc harcokban edzett, pirossapkában harcoló. Marosvásárhelyre nyomdával költöző, szőlőt művelő, kályhalyukfénynél is tanulni tudó, érvényesülni akaró diákőseim, diáktársaim és tanítványaim jutottak eszembe.

Egyik legkedvesebb olvasmányomnak, Petőfi „Uti levelei“-nek lapjairól is egymás mellé kérekedtek bennem azok a sorok, amelyekben ugyanegy ember, aki nem volt se debreceni, se pataki diák, ilyen képet rajzol a két anyaiskoláról, illetőleg városukról! „Voltál-e már Debrecenben, barátom? láttad-e a pusztai várost, vagyis e városi pusztaságot? ha porba vagy sárba akarsz fulladni, csak ide jöjj, itt legkönnyebben célt érhetsz; de az orrodát jól befogd, mert különben, mielőtt megfulnál, a guta üt meg a szalonnaszagnak miatta. Mennyi szalonna, mennyi hizott disznó van itt! a szellem mégis oly sovány, hogy csak úgy csörög a bordája, éppen mint az idevaló híres taligáslovaknak. Itt, ha vesznek is könyvet, tán csak azért veszik, hogy bele szalonnát takarjanak.“ — Patakról néhány kevésbé fontos soron kívül csak ennyit ír: „Délután értem Patakra. Szent föld. E város volt a magyar forradalmak oroszlánbarlangja. Itt tanýáztak a szabadság oroszlánai.“

Petőfi szemén keresztül Debrecen az anyagi örök bátyája, zsiros jólét biztonsága, a kis Sárospatak mozgékony, korszerű, cselekvő, újításokra, megújulásokra mindenkor kész kirepítő fészke, magasba ivelő sasoknak. Mai hasonlattal: Debrecen a só, Patak a rádium; Debrecen a csatahajó, Patak a harci repülőgép.

Még mindig nem nyugodtam meg, nem állapodtam meg a pataki szellem megismerésének útján. Még mindig izgatott a kérdés, amikor néhány évvel ezelőtt eljött Patakra Révész Imre püspök, akkor a debreceni tudományegyetemen az egyháztörténelem kitűnő professzora, s előadást tartott a debreceni és pataki szellemről. Az igazi történésségbe látó biztonságával két szólásmondásban vetítette hallgatóságára az örök debreceni és sárospataki diák arcképét. Debreceni professzor ajkáról hallani e jellemzést — valami egészen különös élményt jelentett. Ime a két mondás:

„Eltűnk, megyünk, mint a pataki diák.“

„A debreceni diák kipipál a kollégium ablakán és várja a tavaszt.“

A pataki diák evett és megy. Nem marad sokáig egy helyben. Élménye volt, megpihent: feláll, megy tovább. Megy oda, arrafelé, ahonnan a kor eszméit, mozgatóerőinek a morajlását jobban hallgatja. A pataki diák a jövő elé megy. Egy kicsit maga csinálja a jövőt. A pataki szellem nem vár addig, míg ajtaján kopogtatnak az új gondolatok: a reformáció, a korszakos irodalmi ébredés, a nyelvújítás, a magyar nyelvi mozgalom, az új didaktikai módszerek, a korszerű nevelési áramlatok. A pataki szellem elébük megy, *első kézből szerzi be az eredményeket, vagy ösztönösen ráérez a társadalom, a nevelés csirázó gondolataira.*

Mit tesz ezzel szemben a debreceni diák? Beül várába, a kollégiumba, kényelmesen, saját

biztonságának, kimozdíthatatlanságának a tudatában pipára gyújt, kinéz az ablakon és várja a tavaszt. Nem megy elébe. Nem sietteti. Tudja, hogy ugyis eljön, ha egy lépést se tesz érdekében, akkor is. Ő éli nyugodtan, biztosan, elbástyázottan: vastag fallal, magas kapuval védetten a maga életét. A debreceni szellem megőrző szellem, konzervatív. Irodalmi, nyelvészeti szempontból orthológus, dogmatikai tekintetben orthodox. Védi önmagát s védi az eddigi eredményeket. Számptalan értéke közül csak kettőt, a legjellegzetesebbet említsük: *Mélius Péter* és *Arany János*. Kimozdíthatatlan, biztos fundamentumok.

A Révész Imre megállapítását nem tekintem értékelésnek. Minthogy nem is az. Egyszerűen jellemzés. Nagyon jól tudom, s egyre jobban érzem, hogy mind a kétféle magatartásnak egyformán megvan a maga jelentősége, hogy mind a kétféle magatartás mélyben gyökerező magyar jellemvonásokból fakad. Nem ellenségei: csak bizonyos mértékben ellentétei egymásnak. Egyikre éppen olyan nagy szüksége van a magyar szellemnek, a magyar életnek, mint a másikra. Szerencsésen egészítik ki egymást.

Ezek előrebocsátása után most már következő feladatunk annak a kimutatása, hogy ez az újító, alkotó, teremtő, a koreszméket korán megéjtő pataki szellem hogyan dolgozott évszázadokon keresztül a pataki iskolában.

Nagyfokú elfogultság kellene ahhoz, hogy azt mondjuk, hogy főiskolánk története csupa dicőségek, csúcsonk járások sorozata. Azt elmondhatjuk, s ez is büszkeségünk lehet már, hogy négy-száz év alatt sohase süllyed a kor színvonala alá, sohase rosszabb, mint az illető kor más magyar iskolái. Vannak azonban olyan korszakai is, amelyekben a jellegzetes pataki szellem ráébred lényegének tudatára, szinte felharsannak benne az eddig tárolt örök, s olyan kezdeményezőként, a korszalem maradéktalan kifejezőjeként lép fel, hogy megmozdulását nemcsak országszerte észreveszik, hanem példaadását követik is. Pihenő, feldolgozó, önfenntartó jellegű korszakait pompásan alkotó, dinamikus, sűrített lényegű szakaszok váltják fel. Talán még az is igaz, hogy aránylagosan nem is olyan nagy ezeknek a kétségtelenül magas, tiszta levegőjű csucsonk a száma. Annyi azonban bizonyos, hogy e néhány csucspont olyan erős pillér, hogy rajtuk teljes biztonságban épül fel a kisebb-nagyobb, egyszerűbb-merészebb ivекből álló hatalmas híd: a pataki főiskola négyszázados, s hisszük, még sokszázados története. Az óriáskigyó ritkán vesz magához táplálékot, de egy-egy áldozat hosszú ideig táplálja. A cet is csak nagy időközökben jön fel a víz színére, hogy lélekzetet vegyen, de ezzel a lélekzettel jó hosszú ideig képes a víz alatt maradni. Ez jut eszembe, mikor a pataki főiskola történetét tanulmányozom. Néhány mozzanat, egy-egy ember arcéle lelkembe markol, rabul ejt. Felfedezem bennük azt, ami Patak lényege, a pataki szellem félreismerhetetlen jegye. Rostálom a felfedezett korokat, a kiugró személyiségeket. Részletes képet, ennek a szellemnek minden alkotását, emlékező, megőrző korszakait

úgyse sorolhatnám fel. Válogatok tehát. Se néhány mozzanaton, néhány alkotáson, néhány erőfeszítésen keresztül igyekszem megragadni és bemutatni azt, ami értékeset Patak a magyar nevelésügynek adott. Ezekben a mozzanatokban igyekszem meglesni a Patakra jellemző szellem munkáját, értéktermelését, önkifejtését.

Házasságkötési statisztika

a miskolci ref. egyházban az 1941. évben.

A miskolci állami anyakönyvi hivatalban az elmúlt évben házasságra lépett 340 pár, amelyből legalább az egyik fél református vallású volt. Ebből miskolci illetőségű 323, vidéki 17.

A 340 pár közül: megáldottunk	219 (177)
polgári házasságot az előző években kötött, de egyházi megáldást nem kértek közül megáldottunk	15
reverzálíst ellenünk kötött	47 (65)
egyházi megáldást nem kért	57
más helyen kértek egyházi megáldást	14
vidéken áldatott meg	3
összesen:	355

Egyházközségünkben áldatta meg házasságát:	
tiszta református pár	100
róm. kath. vegyes pár	112
evangélikus vegyes pár	10
gör. kath. vegyes pár	10
izr. vegyes pár	2
összesen:	234

Nem áldatta meg házasságát:	
tiszta református pár	11
róm. kath. vegyes pár	32
evangélikus vegyes pár	7
gör. kath. vegyes pár	5
izr. vegyes pár	2
összesen:	57

Örvendetes tényként említhetjük nemcsak a házasságkötések mult évihez viszonyított emelkedését, hanem azt is, hogy örvendatosan csökkent azoknak a száma, akik egyházi megáldást frigyükre nem kértek.

Egyházunk javára megegyezés kötött 72 esetben. Tavaly 59. Emelkedés tehát: 13. Ebből:	
az alsóvárosi egyházból	19
a központi egyházból	30
a felsővárosi egyházból	19
Martin-telepről	4
összesen:	72

Egyházunk kárára megegyezés történt 47 esetben. Tavaly 65. A kárunkra kötött megegyezések száma tehát 18-al kevesebb, mint az elmúlt évben volt. A mult évi szomorú eredmény után bizakodó örvendezéssel tölthet el bennünket.

A 47 pár közül: róm. kath. vegyes:	fi 18, nő 20 = 38
gör. kath. vegyes	fi 4, nő 4 = 8
ev. vegyes	fi —, nő 1 = 1
összesen:	fi 22, nő 25 = 47

A 47 pár közül: az alsóvárosi egyházból	19
a központi egyházból	11
a felsővárosi egyházból	13
a Martin-telepről	4
összesen:	47

Egybevetve az egyházunk javára és kárára kötött megegyezéseket, örömmel állapítjuk meg, hogy a különbség egyházunk javára 25. Ha a mult esztendei szomorú egyenlegre gondolunk, Isten iránt való hálaadással, örömmel telik meg a lelkünk. Ez azonban csak arra int, hogy továbbra is éberén és vigyázva kell szolgálnunk.

Az egyházi megáldásban részesült párok felekezeti megoszlása a következő:

tiszta református pár	100
református vőlegény	
róm. kath. menyasszonnyal	41
gör. kath. menyasszonnyal	5
ev. menyasszonnyal	5
izr. menyasszonnyal	1
összesen:	52
református menyasszony	
róm. kath. vőlegénnyel	71
gör. kath. vőlegénnyel	5
ev. vőlegénnyel	5
izr. vőlegénnyel	1
összesen:	82
A kettő összesen:	234

HIREK

— **Félévnyitó csendesnapok a sárospataki theol. akadémián.** Három napig folytak, február 5—7. napjain. A theol. akadémia tanárain kívül szolgálatot végeztek dr. Ecsedy Aladár és dr. ifj. Victor János. Február 5-én áhítatot tartott a theol. akadémián rendszeres helyettesítő munkát végző Darányi Lajos sárospataki lelkipásztor. A *theol. internátusi élet* rendjét és tényleges állapotát fejtegette dr. Marton János, aki egyúttal alkalmat vett arra, hogy behatóan ismertesse a pataki theol. internátusi élet öntudatosítása és mélyítése szempontjából is a *Debreceni Theológus Gyülekezet Alapszabályzatát*. Eseménynek mondotta e munkálat megjelenését. Ilyen következetesen, gondosan és mélyen a theológus-nevelés módját a magyar ref. egyházban még nem gondolták át és nem dolgozták ki. A Szabályzat valódi gyöngyszem nemcsak jogi, egyházi szempontból, hanem theológiai, a leendő lelkipásztor hitvalló egyéniségét, missziói készségét, keresztyén erkölcsi jellemét, pásztori egyéniségét fejlesztő szempontból is. Valóban pompás összefoglalása az Ige szolgálatára való nevelés módjának. Említette, hogy már régen sárospataki eszmény és gyakorlat a theol. ifjúság gyülekezeti formában való nevelése. Azért van nemzedékek óta a theol. tanárok közül főiskolai lelkész és azért van főiskolai segédlelkész a szenior szemléjében. A theol. internátus életének újabb szabályozása óta valamennyi theol. professzor végzi a theol. ifjúság körében a lelkipásztori munkát is

rendszeres igehirdetéssel, szentírás-magyarazattal és bibliaköri munkával. Csak elismeréssel óhajt szólni a debreceni munkálatról és kívánja, hogy — amint annak megalkotói tervezték — az ne csak forma legyen, hanem a theologus gyülekezetben végezze munkáját az emberi terven, elgondoláson és munkára felajánkozásokon túl az Ige, Isten Szentlelke. Intéseket és figyelmeztetéseket fűzött ezután a theol. ifjak internátusi jelentéseihez, felhozott problémáihoz. — *Dr. Mátyás Ernő*: Theológusaink élete és munkája címen tartott nagyon eszméletű, a pataki theológia munkáit gyökerében megvilágító előadást. *Dr. Ujszászy Kálmán*: Szellem és világnézet címen adott elő, azt hangsúlyozva, ami ebben a ker. theológusra fontos. *Dr. Nagy Barna*: A megszentelődésről mondott nagyon megszívlelendő dolgokat. *Dr. Ecsedy Aladár*: A mi bűneink és A mi szolgálatunk címen tartott evangélikációs előadást, *iff. dr. Victor János* pedig: A mi hitünk a gyakorlati életben és A hitből fakadó kegyelem által való élet című előadással járult hozzá a csendes napok lelki áldásai felfakasztásához. Az úri szent vacsora vétele zárta be a három nap lelki áhitatát.

— **Komjáthy Aladár** ózdi lelkipásztor meghívása mellett foglalt állást a miskolci presbitérium február 7-én tartott gyűlésében. Novotny Gyula missziói lelkész ugyanis rövid szolgálati ideje miatt nem volt megválasztható. Kívánjuk, hogy a miskolci gyülekezet a lelkészválasztásnál is legyen példa a híveknek „a szeretetben, a hitben, a lélekben, a tisztaságban.”

— **A rendkívüli és javító lelkészsképesítő vizsgák idejét** jóváhagyta egyházkerületünk elnöksége. A vizsgálat írásbeli része eszerint mindkét vizsgázó részére 1942. március 14-én, a szóbeli része pedig március 16-án lesz.

— **A sárospataki KIE otthonban**, melyet a ref. egyház a Kossuth Lajos utca 19. számú házában tart fenn, élénk élet folyik. A barátságosan berendezett otthonban rádió, újságok, folyóiratok, sakk, billiárd s egyéb játékok és jó könyvek szolgálgják az ifjúság nemes szórakozását. Minden pénteken este Darányi Lajos lelkipásztor bibliakörben találkozik az ifjakkal. Szeretettel vezetnek továbbá őket Szathmári Lajos igazgató-tanító, Nagy Géza lelkész-tanító, Deák István és Baksy Rezső segédlelkészek.

A kassavidéki lelkipásztorok baráti köre március 2-án tartja legközelebbi összejevetelét a ref. egyház tanácstermében. Érdeklődőket is szívesen lát. Kölessé lev. III. 23—25.

HIVATALOS RÉSZ.

A lelkipásztortestvérek figyelmébe.

A főtiszteletű Püspök úr ünnepélyes beiktatása február hó 23-án, délelőtt 11 órakor veszi kezdetét a Kossuth utcai templomunkban. Az egyházkerületi elnökség meghívója megjelent a Sárospataki Lapok 4. számában. Ez a közgyűlés, illetve beiktatás a nagy nyilvánosság előtt történik és így a meghívás szól a lelkipásztortestvéreknek is. Az ünnepségekkel kapcsolatban a

következő dolgokat ajánlom a lelkipásztortestvérek figyelmébe:

A beiktatás iránt olyan nagy az érdeklődés, hogy a templomba kénytelenek vagyunk csak azokat beengedni, akik erre elsősorban jogosultak, így elsősorban az egyházkerület lelkészeit és azok hozzátartozóit. A rendezőbizottság jegyeket bocsát ki a templomi belépésre, ezért mindenkinek, aki a beiktatásra szándékozik jönni, levelező lapon be kell jelentenie, hogy jön a beiktatásra és jegyet kér. Kérem lelkipásztor testvéreimet, hogy tekintettel a várható igen nagy közönségre, két három jegynél többet ne igényeljenek. A jegyeket azoknak, akik azt ideje korán bejelentik, postán fogjuk kiküldeni; egyébként a püspöki hivatalba vehetők át, bár a 23-án reggelre megmaradt jegyeket a miskolci egyháztagoknak fogjuk rendelkezésére bocsájtani.

Előtte való nap, azaz 22-én este 6 órai kezdettel a Püspök úr tiszteletére a református nőegylet műsoros teaestélyt ad a Korona szállóban s kérem a lelkipásztortestvéreket, hogy ha már vasárnap délután vagy este megérkeznek, vegyenek részt ezen a teaestén is.

A Turista szállóban olcsó szállást 50 személy részére tudok biztosítani, de csak kizárólag férfiak részére. (1-50 P.) Szívesen elintézem a szállodai szobafoglalást is, ha erre lelkésztestvéreim kérnek (egyágyas szoba 6, kétágyas 10 P.)

Az istentisztelet végeztével kb. fél 1 órakor az egyházkerületi közgyűlés a gyülekezeti teremben összeül, ahol a Püspök úr fogja elmondani beiktatási beszédét. A gyűlés után kb. negyed 2 órakor a küldöttségek tisztelgése következik ugyanott, majd fél 3 órakor ebéd a Korona szállóban. Az ebédre feltétlenül megkívánjuk az előzetes jelentkezést mindenki által ismert okoknál fogva. (ebéd ára 2 50 + 0/0, kenyér nélkül!)

Püspöki Titkár.

Kérelem. A püspöki hivatal kéri az egyházkerületbeli lelkipásztorokat, hogy szíveskedjenek az egyház levéltárában utánnanézni, hogy dr. Révész Kálmán püspök úr álta 1919. évben kiadott 419/1919. számú körlevél az akkori zavaros időkben a püspöki levéltárban nem lett elhelyezve s most egy felmerült ügyvel kapcsolatban igen fontos okmányt képezne. *Illyés Bertalan* püspöki titkár.

Segédlelkész cserélne hasonló jövedelmű állásban működő kartársával. Jelenleg 3000 lelkes városi gyülekezetben szolgál. Jövedelme teljes ellátáson kívül havi 110 pengő. Felbélyegzett ajánlatokat „Tiszáninnen” jellegre a szerkesztőség továbbítja.

Torday Géza János ügyvéd, keresztyén származása igazolására, kutatási díj felajánlására, keresi nagyszülei házasságlevelét és nagyanyja keresztlevelet Nagyatyja Torday Gábor, aki 1802-ben született Tállyán, majd Tállyán, Devecserben és Léhen, 1824—49 között volt lelkész. Felesége Kurecska Anna katolikus volt, áttért, szülei Kurecska Ferenc szül. 1795-ben Weselín és Machata Mária szül. 1793-ban Sáros Nagy Patak, mindketten rk. voltak. Megtalált adatok dr. Torday Géza címére: Budapest, IX., Ferenc-körút 41. I. e. 2. küldendők.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *M. J.*: Két nyilatkozat. — *Dr. Harsányi István*: Mikor lesz Sárospatakon az idén a tehetségvizsga? *Gy. I.*: Emléksorok néhai özvegy Bónis Bertalannéról. — Kormányzóhelyettes választása. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Két nyilatkozat.

Ismeretes, hogy a budapesti, pápai és sárospataki theol. akadémiák megbízásából dr. Kováts J. István budapesti theol. akad. tanár egy munkálatot írt A lelkészképzés reformja („Válasz dr. Vasady Béla hasonló című tanulmányára“) címmel. A munkálattal kapcsolatban két jegyzőkönyvi kivonat közlésére kérték lapunkat. Ezeket közöljük Két nyilatkozat címen.

I.

Kivonat a debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem református hittudományi karának 1942. évi január hó 31-én délelőtti tartott VII. rendkívüli ülésének jegyzőkönyvéből.

249. szám. Elnöklő Dékán jelenti, hogy megkapta Dr. Kováts J. István „A lelkészképzés reformja“ című füzetét. Tudomása szerint ez a kar több tagjához is megérkezett. Dékán eme jelzésével kapcsolatban beható eszmecsere után

hittudományi karunk, bár Dr. Kováts J. István „A lelkészképzés reformja“ c. és a budapesti, pápai és sárospataki theológiai akadémia professzorainak megbízásából írt füzetét hivatalosan nem kapta meg s annak tartalmát csak tagjainak nyilatkozataiból ismerheti, mégis — szükségesnek tartja a maga részéről kijelenteni, hogy

1. a lelkészképzésnek az Egyetemes Konvent 1940—275. sz. határozata által történt szabályozása után a füzetben tárgyalt reformtervezettel való foglalkozást nem tartja időszerűnek és sajnálatát fejezi ki afelett, hogy ez a dolgozat a három theológiai akadémia professzorainak megbízásából a jelen formájában, megírási módján és nyilvánosság elé bocsátásával megjelenhetett.

Hittudományi karunk mindazokra az állításokra és feltételezésekre vonatkozólag, melyek ebben a dolgozatban karunkat érintik, határozottan és világosan tudna válaszolni, de a jelenlegi súlyos idők nem tartja alkalmasnak arra, hogy egyházi életünk belső békességét és mindenekfelett szükséges egységét még a legjogo-

sultabb vitával is megzavarja s ebből a magasabb érdekből jelenleg inkább lemond az önvédelemről, rábízva szolgálatának igazságos megítélését az időre és az arra hivatott érdektelen bírálókra.

2. Megdöbbenőnek, méltánytalanoknak és félrevezetőnek tartja és nyilvánítja azonban hittudományi karunk azt, hogy a dolgozat teljes mértékben elhallgat olyan tényeket, melyek karunknak a lelkészképzés reformjával kapcsolatos tényleges magatartását helyesen világítanak meg a nyilvánosság előtt. Ilyen tény az, hogy karunk tagjai — tekintet nélkül esetleges egyéni álláspontjukra — az 1940. év februárjában Pápan tartott theológiai tanári konferencián megjelentek s ott az Egyetemes Konvent elé terjesztendő s később elfogadott új Szabályzat előkészítésében, pontról-pontra való tárgyalásában készségesen résztvettek, ahhoz hozzájárultak s ezzel a legnyilvánvalóbb módon kifejezést adtak annak, hogy karunk a maga tudományos és nevelői munkáját minden tekintetben alkalmazni kívánja az anyaszentegyházunk felelősei által megállapítandó szabályokhoz.

Ilyen tény továbbá az, hogy az Egyetemes Konvent által megállapított lelkészképzési szabályzatot karunk, mielőtt arra bárki is felkérte, felhívta vagy kötelezte volna, teljesen a maga indításából életbeléptette, régi, az Államfő által jóváhagyott saját szabályzatát újraalkotta s mindenben készségesen hozzájárult ahhoz, hogy ebben a szabályzatban az Egyetemes Konvent kívánalmi érvényesülhessenek.

Ez a két tény olyan, hogy ezekről a füzet írójának tudomással kellett bírnia. Ha pedig tudomással bírt ezekről, akkor azt karunk tisztességének, jó hírvének, hűségének és minden kétségen felülálló egyháziasságának elismeréséül kifejezetten meg kellett volna állapítania, már csak azért is, hogy önmagáról elhárítsa azt a gyanút, hogy vádiratának éle lényegében a debreceni egyetem hittudományi fakultásának léte ellen irányul.

Ezzel kapcsolatban karunk megállapítja még azt is, hogy résztvett a tisztántúli egyházkerület

Lelkészképzőintézete új szabályzatának megalkotásában is, azzal a céllal, hogy munkáját a legszorosabb kapcsolatba hozhassa az egyházkerület lelkészképző és nevelő tevékenységével.

Végre szükségesnek tartja karunk megállapítani, hogy a Kováts J. István dolgozatának azok a megjegyzései, melyek karunk hallgatói által fizetendő tandíj és vizsgadíjak nagyságára vonatkoznak, az akadémiákon fizetendő díjakkal szemben, nem felelnek meg a valóságnak, mert a tanulmányait sikerrel végző hallgató karunkon és a Lelkészképzőintézetben is részesül az akadémiákon nyerhető kedvezmény és segítség mérvének megfelelő támogatásban.

Mindezek után karunk nyugodt lelkiismerettel és bizodalommal van az iránt, hogy egyházunk közvéleménye és arra illetékes főhatósága munkánk és magatartásunk igazi mivolta felől helyes és tárgyilagos meggyőződést szerez magának.

Kar eme határozatát jelen ülésében hitelesíti s elrendeli, hogy jegyzőkönyvi kivonat formájában e határozat küldessék meg ezekre a címekre:

A magyarországi református egyház Egyetemes Konventje Elnöksége, mindenik református egyházkerület Elnöksége, valamennyi theol. akadémia Igazgatósága; a Debreceni Protestáns Lap, Lelkészegyesület, Sárospataki Református Lapok, Református Élet (Budapest), Református Szemle (Kolozsvár), Dunántúli Protestáns Lap (Pápa) szerkesztősége.

Kiadta: 327/1941—42. htsz. Debrecen, 1942. február 5. Erdős Károly e. i. dékán.

II.

Kivonat

a sárospataki ref. theol. akadémia theol. karának 1942. február 16-án tartott gyűlése jegyzőkönyvéből.

3. pont. Elnöklő theol. igazgató jelenti, hogy Kováts J. István dr. „A lelkészképzés reformja” című munkálata nyomtatásban megjelent s a theol. kar tagjai közt kiosztatott. Igazgató előterjesztésére olvastatik a debreceni m. kir. Tisza István tudományegyetem hittudományi karának az 1942. évi január 31-én tartott VII. rendkívüli ülésén 249. jkvi. sz. alatt hozott s kivonatban theol. akadémiaink igazgatósága címére megküldött határozata. Theol. kar a debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem hittudományi kara átiratára beható tanácskozás után a következő határozatot hozza:

Theol. kar őszinte sajnálattal értesül arról, hogy a debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem hittudományi kara Kovács J. István dr.: „A lelkészképzés reformja” című és a budapesti, pápai és sárospataki theol. akadémiák megbízásából írt munkálatát, ill. ennek a debreceni theologiai fakultást is érintő részét, akként értelmezhetőnek tartja, mintha az „vádirat” volna, melynek „éle lényegében a debreceni egyetem hittudományi fakultásának léte ellen irányul.” Theol. kar azon a meggyőződésen van, hogy az ő megbízásából is író Kováts J. István nevezett munkálatában kizárólag az egyik debreceni kar-

társunk, dr. Vasady Bélának hasonló című dolgozatában kifejtett *magánvéleményre* válaszolt és e válaszban sem magát a debreceni fakultást, sem annak professzorait egyetlen egy szóval és a legtávolabbról sem támadta. A budapesti, pápai és sárospataki theol. akadémiák megbízásából készült felelet csupán jövőbeli, az államhatalom egyházpolitikai magatartásának radikális megváltozása esetén számbajöhető lehetőségként szól arról, hogy „a mindenkori államhatalom kezelői könnyen nevezhetnek ki a theológiai fakultásra olyan professzorokat és ezek esetleg többségbe is kerülhetnek, akik az államhatalom kezelőinek kívánságát elébe helyezik egyházunk életbevágó érdekeinek, így a kettő eltérése vagy összeütközése esetén távolról sem szolgálnak egyházunk érdekeit. Ezt ma hál' Istennek, nem mondhatjuk, de a jövőben megtörténhetik” (32. lap.). Theol. karunk meggyőződése szerint az akadémiák nevében kelt válaszirat a legkevésbé sem adhat okot, vagy alkalmat bárkinek is arra, hogy a debreceni theol. fakultás tanári karának „tisztességét, jó hírnevét, hűségét és minden kétségen felülálló egyháziasságát” kisebbitse, kétségbevonja, vagy gyanuba fogja.

Kováts J. István a debreceni fakultás tanári kara által kiemelt két tény megemlítését egyszerűen azért mellőzte, mert ezeket nem tartotta a reformtervezet cáfolatával szorosan összefüggő körülményeknek. Theol. karunk el sem tudja képzelni, hogy e két — egyébként köztudomású — tény nem említése, valamint az egész válaszirat tartalma, hangja és stílusa bárkinek is alapot adna arra, hogy a debreceni theol. fakultás tanári karának munkájáról és magatartásáról helytelen meggyőződést szerezzen. Theol. karunk Isten iránti hálával, testvéri szeretettel és nagyrabecsüléssel tesz bizonyosságot arról, hogy a debreceni theol. fakultás tanári karával és ennek mindenegyres tagjával a közös egyházi szolgálat és hűség számai kötik össze s azt is készséggel elismeri, hogy mind a Csikesz—Révész-féle reformtervezet felvetőit, mind annak pártolóit jóhiszeműség vezette akkor, amikor reformtervezetüket felvetették, ill. nyilvánosságra hozták; ők ezzel bizonyára a lelkészképzés jobb jövőjének, tehát egyházunknak vélték jó szolgálatot tenni. Mégis a mai súlyos időben is kötelessége volt theol. karunknak a nyilvánosság elé tárt reformtervezetre a két testvér-akadémiával egyetértőleg méltó választ adni.

Amikor theol. kar dr. Kováts J. Istvánnak, aki alapos munkálatával s épen nem kellemes szolgálata vállalásával ezt a theol. akadémiáink és ref. anyaszentegyházunk életébe vágó kérdést egész súlyában feltárta és egyházunk közvéleménye elé állította, hálás szívvel szívvel köszönetet mond, ugyanakkor mélyszégyen fájdalommal vesz tudomást arról, hogy a debreceni hittudományi kar az 1942. január 31-én hozott s theol. karunkhoz megküldött határozatával, végeredményében a dr. Vasady-féle munkálat mellett kötötte le magát. Testvéri szeretettel hozza a fakultás tudomására, hogy karunk tagjai a sáros-

pataki theol. akadémia lételét, amennyiben az rajtuk fordul meg, még életüknél is drágábbnak tartják, s hüllenség és bűn volna részükről, ha e tekintetben nem így gondolkoznának.

Kiadta:

Dr. Zsiros József
theol. akad. igazgató.

*Kiadtuk a Két nyilatkozatot azzal az óhaj-
tással, hogy a mostani súlyos időkben, még ha
elvi ellentétek merülnének is fel: Istennek bé-
kessége, mely minden értelmet felül halad,
őrízze meg a mi sziveinket és gondolatainkat
a Krisztus Jézusban.* M. J.

Mikor lesz Sárospatakon az idén a tehetségvizsga? (Tájékoztatásul.)

A mult iskolai évben tartott hetedik tehetség-
kutató vizsgán a bizottság 42 jelentkező közül 8-at
talált érdemesnek a tehetség alap támogatására. —
Örömmel jelentjük, hogy az első félévi osztályozás
alkalmával közülük négy lett kitűnő, három jeles,
egy pedig jó. Az eredmény tehát igen jónak mond-
ható. Az eredmény azért lehetett ilyen jó, mert sok
tanuló közül lehetett kiválogatni a legjobbakat. Ez
úton is hálás köszönetet mond a pataki tehetség-
kutató bizottság mindazoknak a lelkipásztor és tanító
uraknak, akik nélkülözhetetlen munkájukkal lehe-
tővé tették azt, hogy támogatásra minden tekintet-
ben érdemes, tehetséges református szegénygyer-
mekek kerüljenek be a gimnáziumba. Ugyanakkor
bizalommal kéri a bizottság a református lelkipász-
tor és tanító urakat, hogy a jövőben is támogassák
ezt az egyre nagyobb jelentőségűvé váló mozgalmat.

A sárospataki gimnáziumban május 8. és 9.
napján tartja meg a bizottság a nyolcadik tehetség-
vizsgát. Ezen a tehetségvizsgán csak azok a jelent-
kezők vehetnek részt, akiknek lelkipásztor vagy
tanítója április hó 25. napjáig eljuttatja a gimnáziumi igazgatóhoz a szabályszerűen kitöltött jelent-
kezési lapot s az elkészített dolgozatot. *Jelentkezési
lapot és tételt idejében küld az igazgatói hivatal
mindenkinek, aki erre vonatkozó kérését levelező-
lapon legkésőbb április hó 10-ig eljuttatja Sáros-
patakra a ref. gimn. igazgató címére.*

Ebben az évben olyan szegénysorsú reformá-
tus ifjak jelentkezhetnek, akik most valamelyik elemi
iskola ötödik, hatodik vagy hetedik osztályának tan-
ulói, igazolni tudják, hogy nagyszülőikig bezáró-
lag tiszta keresztyén származásúak s 1942. szeptem-
ber hó 15-ig még nem töltik be 13. életévü-
ket, valamint olyan szegénységi bizonyítványt tud-

nak felmutatni, amelyből kitűnik, hogy a család
saját anyagi erőiből képtelen volna középiskolába
járatni a gyermeket. Sokgyermekes, nagyon szegény
családok gyermekei az ösztöndíjak odaítélésénél
előnyben részesülnek, s közülük többen csaknem
teljes mértékben ingyenesen kezdhetik meg gimnáziumi tanulmányaikat. A tehetség alapra felvett gyer-
mekek mindaddig jelentékeny anyagi támogatásban
részesülnek, amíg előmenetelük és magaviseletük
kifogástalan.

Akik a gimnáziumi igazgatói hivaltól jelent-
kezési lapot kérnek, legyenek nyugodtan, minden
további irányítást, intézkedést mindig idejében meg-
kapnak.

Dr. Harsányi István.

Emléksorok néhai özv. tolcsvai Bónis Bertalannéről.

88 éves korban, szépen csendesen hunyt
el az Urban a kedves, istenfélő nagyasszony Bónis Aladár nyug. alispán, e. m-i gondnok édes-
anyja, akit oly sokan ismertek, tisztelték és sze-
rettek. Edelényben volt a temetése február 11-én
nagy részvét mellett. Onnan kísérte el a család a
szalonnai sírkertben levő családi sírbolthoz. És el-
kísérte sokaknak áldása és őszinte könnyhullása
azt, aki annyi jót tudott tenni Krisztus nevében,
kinek 24 évi bús özvegységét épen ez tette cso-
dálatosan, napsugarasan széppé: hogy szeretetével
azokhoz fordult, akik az Uréi. A régi református
kegyesség éledt fel újra galamblelke áldozatos cse-
lekedeteiben, mikor ebben találta legfőbb örömét,
hogy áldozhatott a Krisztus kicsinyeiért, az elha-
gyott szegényekért, jöltevé lehetett Isten egyhá-
zának és nagy, szinte megható tiszteletben része-
sítette az Urnak szolgáit. És ez a megható szere-
tet épen azért volt szép és magasztos, mert a kö-
veteken túl mutatott mindig: a küldőre, Jézus Krisz-
tusra! Ravatalánál az örökélet üzenete zengett az
edelényi lelkipásztor ajkán a Zsolt. 91:14–16.
alapján. Az elhunyt úrnő kegyes adományából ké-
szült szalonnai, miskolci és edelényi szószéktaka-
rók sokakat fognak emlékeztetni sokáig a kedves
adományozóra.

Gy. I.

— **Február 18–20-án** kedves vendége volt
főiskolánknak Beliczay Angéla középiskolai tanárnő
személyében, aki a ref. iskolák működését és éle-
tét bemutató film elkészítéséhez szükséges előké-
születekről folytatott tárgyalásokat illetékes ténye-
zőkkel.

Kormányzóhelyettesé február hó 19-én **vitéz Nagybányai Horthy István**, Nagybányai Horthy Miklós Kormányzó Ur Ófőméltóságának idősebb fiát választotta meg a magyar országgyűlés együttes ülése. A választás és annak a módja a kormányzó és a magyar nemzet teljes összeforrtóságának a jele is. Nemzetünk a multra, a Kormányzó Ur Ófőméltóságának történeti érdemeiért hálateljes szívvel gondolhat és törhetetlen reménnyel, mélységes bizakodással nézhet a jövő elébe. Apát és Fiút átöleli a nemzet hűségese ragaszkodása. A felsőház részéről a történelmi ülés jegyzője főiskolánk világi gondnoka, dr. gróf Bethlen Pál volt.

HIREK

Horkay János

ny. községi főjegyző életének 75-ik, boldog házasságának 40-ik éveben február hó 18-án Sárospatakon rövid szenvedés után elhunyt. Az elköltözött ároni család sarja volt. Bölcsője a tokaji ref. parókián ringott; édesanyja egyházkerületünk nagynevű költőpüspökének Fejes Istvánnak testvére. A hazuról hozott nemes puritánsággal s áldott lélekkel indult el az élet küzdelmei közzé s lett a magyar falu népének szerelmese, istápolója és irányítója. Temetése február 19-én volt a családi ház udvaráról. Koporsója mellett *Darányi Lajos* lelkipásztor hirdette a vigasztalás ígét. Legyen pihe-nése csendes!

— **Komjáthy Gábor 90 éves.** Február 12-én családi körben ünnepelte meg *Komjáthy Gábor* ny. ungvári esperes-lelkész 90. születésnapját. Az egyháztagok közül is sokan megemlékeztek a ritka alkalomról. A teljes testi és szellemi erejében lévő hűséges Munkást mi is mélységes tisztelettel, előtte felkelve és orcáját megbecsülve, meleg szeretettel köszöntjük és jókívánságunkkal keressük fel.

— **Csikesz-emlékünnepe**lyt tartottak Debrecenben Csikesz Sándor tanítványai és barátai dr. Szász Imre esperes, Kodolányi János író, Baja Mihály lelkipásztor és dr. Incze Gábor vallásoktatási igazgató közreműködésével.

— **A Péntek Esték** előadója február hó 13-án dr. Szabó Zoltán theol. akad. tanár volt. *Sárospatak szerepe a magyar nemzeti életben.* Meleg egyéni élmény, a mult erőinek tiszta látása és a jövő merész megpillantása tette a hallgatóság egyetemes élményévé az előadó csupa ötlet, kép és fordulat beszédét.

— **Dr. Illyés Endre,** debreceni lelkész-képző-intézeti tanár egyetemi magántanári képesítését a vallás- és közoktatásügyi miniszter megerősítette.

— **Az ungi egyházmegye lelkész-tanító egyesülete** február 3–4-én Ungváron a ref. otthonban csendesnapot és vasárnapi iskolai kurzust tartott. A vasárnapi iskolai kurzus Gencsy Béla elnök áhilitával és megnyitójával kezdődött. A vasárnapi iskolai munka lényegét és módszerét Ecsedy Aladár ismertette meg nagyszerű előadásaiban és mintatanításában a 74 főnyi hallgatóságnak. Előadást tartott még külön a lelkészek és tanítók csendesnapján is, ezenkívül mindkét nap estélyén evangélikációt tartott az ungvári templomban. Előadást tartott még Gaál István belmissziói előadó, Bellágh Barna, Király Zoltán lelkipásztor. A konferencián végig jelen volt az egyházmegye szeretett esperese, Ujlaky Sándor Nyomárkay Sándor gondnokkal együtt. A résztvevők örömmel hallgatták az esperes felolvasásában dr. Enyedy Andor püspök üdvözlő és áldáskívánó levelét. — Isten áldása legyen az elkezdett munkán. Isten kegyelme megsegítette az egyesületet, hogy ilyen nagy télben is ennyi lélek készülhetett az Isten országa szolgálatára.

— **Evangélikáció.** Február 10–11-ig a felső-dobszai gyülekezetben Svingor Jenő radostyáni lelkész evangélikációs napokat tartott. Az összejöveleken és istentiszteleteken a gyülekezet tagjai mindig nagy érdeklődéssel vettek részt. Az iskola helyiségét zsúfolásig töltötték meg a gyülekezet tagjai s meggazdagodva, lélekben megújulva töltötték el azt a két napot, melyet egyházkerületünk áldott lelkü bizonyásgtevője töltött el körünkben. Istené legyen a hála a végzett munkáért!

HIVATALOS RÉSZ.

Alsózempléniek figyelmébe.

I. Az 1942. évi ORJÓ temetkezési díj az átlagkor alapján 20:40 P-ben lett megállapítva. Kérem Lelkipásztor Testvéreimet, hogy jelzett összeget március 5-ig feltétlenül küldjék be az e. m-i pénztárba, hogy egyházmegyénk a kitűzött határidőben eleget tudjon tenni fizetési kötelezettségének.

II. Egyházmegyei pénztárnok jelentése szerint még kevés egyházközség küldte be az e. m-i missziói célokat szolgáló, ó- vagy újesztendei perselypénzt. Érdekelt egyházközségeket ezúton hívom fel a perselypénz haladéktalan beküldésére.

III. Az egyházközségi számadások legkésőbb március 15-ig az illetékes járási számvevőkhöz megküldendők.

IV. Az egyházközségek anyagi helyzetére vonatkozó, Egyetemes Konvent által készített kérdőívet minden lelkészi hivatal megkapta. Kérem Lelkipásztor-testvéreimet, hogy a kellő gondossággal kiállított kérdőíveket a megállapított határidőig vagyis február 28-ig — sürgetés bevétele nélkül — küldjék be az esperesi hivatalhoz.

Atyafiui szeretettel: Nagyrozvágy, 1942. évi február hó 16-án.

Janka Péter
esperes.

Meghívó. Az ungi ref. egyházmegye lelkész- és tanító-egyesülete összejövetelét március hó 2-án délelőtt 9 órakor Ungváron a ref. Otthon helyiségében fogja megtartani, melyre az összes alkotó tagokat ezúton szeretettel hívom meg. Szürte, 1942. február 17. *Gencsy Béla* egyesület elnöke.

Lelkipásztorok, tanítók!

Küldjétek el a pataki tehetségvizsgára kitűnő, szegénysorsú tanítványaitokat!

Alsózempléniek figyelmébe. Az alsózempléni ref. egyházmegye lelkészértekezlete a következő pályakérdéseket tűzi ki: 1. *Lelkészertekezletet bevezető áhitat*-ra alkalmi beszéd, rövid imával. Szabadon választott textus alapján. Pályadíj 25 P. 2. *Az időszerű igehirdetés.* Pályadíj 40 P. Pályázhatnak kebelbeli lelkész, segédlelkész és hitoktató testvérek. Jelíges levéllel ellátott pályaművek 1942. június 1-ig küldendők el az értekezlet elnökéhez. A pályanyertes egyh. beszéd az értekezletet bevezető áhitat kezdéskor elmondandó. Atyafiságos szeretettel: Gesztely, 1942. február hó 18. *Kun Zoltán* lelk. ért. elnök.

Szerkesztői üzenetek. K—l J—s. Előjegyeztük közlésre. B—e J—f. Sorra kerül.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Dr. Ravasz László*: Az igazi pásztor. — *Farkasfalvi Farkas Géza* püspöküdvözlő beszéde. — *Dr. Enyedy Andor*: Püspöki szolgálatom irányelvei. (Folyt. és vége köv.) — *Kádas Miklós*: Püspökszentelés és püspökbeiktatás Miskolcon. — Hírek. — Hivatalos rész.

Az igazi pásztor.

Dr. Ravasz László püspökszentelő beszéde.

— Alapigémet Pál apostolnak Timótheushoz intézett második beszéde IV-ik részének 9–18-ik verséből veszem.

A felolvasott ige egy levéltöredék, amely egy hosszabb fejtegetésbe illeszkedik bele. Magánlevél tökéletesen. Az apostolt állítja elének a maga legbensőbb, szinte azt mondhatnánk hétköznapi mi-voltában s ezzel tanít arra, milyen legyen az igazi lekipásztor. Három oldalról mutatja be az igazi pásztor: a földi dolgokkal, az emberekkel, az Urral való vonatkozásban.

— A dolgoknak hatalma van felettünk. A tudomány fejtegeti, mennyire átalakítja életünket az éghajlat, környezet, az életmód. A dolgoknak ezt a roppant összefüggését nevezzük világnak.

— Mi érdekelte Pál apostolt abból a világból? Egy kopott, foltos köpeny, néhány könyv és avult pergament.

— Ez a köpeny is most jut eszébe, mert az idő őszre vált és hidegek az éjszakák, s az öregedő apostol fázik. Öntudatlanul is keresi a meleget, s most látja, hogy régi hű útítársa, amellyel bejárta az egész világot gyalog, a Kaspi-tó szélétől talán Spanyolországig, nincs vele. Az öreg Pálnak nincs bibora, nincs ezüstszerszámú díszhintója, nincs pompás autója, nincs kastélya, nincs uradalma, nincs üzlete, nincs fejedelmi méltósága, még a kopott köpenyegét is elhagyta valahol.

— Milyen nagyszerű képe ez annak a mély keresztyén igazságnak: uton járó, zarándok emberek vagyunk, akiknek nincsen itt maradandó városunk. Milyen nagyszerű szemléltetés a Krisztus által adott missziói utasításhoz, ne szerezzetek aranyat, se ezüstöt, se rézpénzt... mert méltó a munkás az ő táplálékára. A református püspök is miszionárius, vándorprédikátor, zarándok pásztor, homo viator, akit a Pál apostol foltos és tépett köpenyegre arra emlékeztet: „ha van élelmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele“...

— Pálnak még a köpenyegénél is fontosabb volt a könyv és a hártya. Egy kis kézikönyvtár, a

Pál bibliája, szent tekercek az Ó-Testamentumból. Még ezeknél is drágábbak voltak a hárták, ma úgy mondhatnánk, naplójegyzetei, talán egy gyűjtemény az Ur Jézus Krisztus beszédeiről, mert még az evangéliumok nincsenek készen. Feljegyzések arról, hogy kinek mit mondott az Ur, ki milyennek látta. Pál apostol készül nagy perének második tárgyalására. Tudja, hogy nem sok jól remélhet bírától, mert az állam le akar számolni a keresztyénséggel. E baljóslatú árnyékok között Pál az Igéhez menekül, s Claudius és Néro vérbe aláhanyatló világából csontos kezével magasra tartja az Írást, az Igét. Mi is addig élünk, amíg ez a könyv a mindenünk, s nincs más óhajásunk, mint az, hogy ennek a könyvnek az Igéit hirdessük, a koporsónkban is szívünkre tegyék a bibliát.

— Így tesszük a szivedre az Írást.

— A második kép bemutatja az igazi pásztor az emberekkel való vonatkozásban.

— Mit jelentenek Pálnak az emberek? Pál tulajdonképpen csak az emberek iránt érdeklődött. Észre se vette, hogy körülötte milyen dicsőséges a természet. Ebben a néhány versben is nyolc személy nevét említi fel.

— Ez Pál roppant felelősségérzete a halhatatlan lelkekért. Érti a világ szomjúságát, érzi a közelgő ítéletet, azt, hogy nemsokára letelik a kegyelmi idő és vége lesz a világnak. Sietni kell, amíg nem késő, mindenkit meg kell menteni. Ez a titka hihetetlen fizikai, szellemi erőfeszítésének. Amikor a ház ég, átszakadt gátakon dőlnek fekete árvizek, nem lehet kényelmeskedni, halogatni, habozni, se sakkozni, se tanakodni. Suhogjon a szárny, zengjen az Ige, ropogjon a csont a teher alatt, s törjön fel kezünk a közbenjáró imádságoktól. „*Ordít az oroszlán, ki ne rettegne? Az én Uram, az Ur szólt, ki ne prófétálna?*“

— Ezt a lázas erőfeszítést nem lehet másképp elképzelni, csak egy kicsorduló szeretet folyamánnyaképpen. Ennek az embernek nincs hitvese, nincs gyermeke, nincs rokona, ennek az embernek

csak barátja, munkatársa, Krisztusban való testvére van. Legjobb hivei cserben hagyták. Mások ellene támadtak, talán éppen nagy pörében, az élet és halál roppant birkózásában az ércműves Sándor ellene vall, s ezer és ezer barátja közül senki sincs, aki vele együtt jelenjék meg a prétor előtt, áhitatos és néma tanúságtételre arról, hogy Pál az élő Isten embere.

— Enyedy Andor, leszel Te még nagyon magányos ember. Jaj annak, akit mindenki szeret.

— Pál apostol nagy kérdései nem oldódnak meg az emberek között. Szeretete, felelőssége, szolgálata, szenvedése, ez az egész kavargó, forrongó világ nem tud neki eleget tenni. Ezért az emberek sokadalmá fölötte a csillagos égig magasodik fel a Krisztus neve. „Az Ur mellettem állott.“ „Megerősített engem.“ „Megszabadított az oroszán szájából.“ Az emberi világ is mintha ködfátyolkép volna, valóság csak egy van: az Ur Jézus Krisztus, az ő Megváltója, királya, drága Társa, Egyedül ő ellene vétkezett. Sebeit mélyítette, csontjait tördelte, szent arcát csúfolta, amikor üldözte az ő Anyaszentegyházát. És Krisztus mégis könyörült rajta. Utána nyult, megragadta, térdrekényszerítette, reá bízta az ő Igéjét és elküldte, hogy szervezze meg az ő Anyaszentegyházát. Vonakodott, tiltakozott, könyörgött, reszketett, menekülni akart. Nem lehetett. Elég neked az én kegyelmem, az én erőm erőtlenség által végeztetik el.

— És csakugyan, mindezeideig elég volt az ő kegyelme. Azóta is naponként véghez viszi azt a csodát, hogy az „Igehirdetés teljesen bevégeztessék“. Hatvanhárom nemzedék ajkán halt el és zendült meg újra az első Pünkösöd óta az Ige, — elég lesz az Ő kegyelme neked is.

— De nemcsak azért s arról tett ígéretet Krisztus, hogy Szent lelkével és Igéjével véghezviszi azt a munkát, amit a világ teremtésekor megkezdett, hanem arról is, hogy Pált és téged és engem és titeket, tiszáninneni Atyák és Testvérek, mindnyájatokat, akiket elhívtok, megtart az ő mennyei országa számára. Nem itt a földön dől el életünk célja és értelme. Nem aszerint mérnek, amit sikerült elérnünk, az a legfőbb kérdés, milyen szerszámok voltunk lenni, a Krisztus kezében, mennyire hittünk és mennyire engedelmeskedtünk, egész szolgálatunk, egész belső emberünk, egész lényünk mennyire adott dicsőséget Krisztusnak és az ő Atyjának.

— Végső menedéked, egyetlen gazdád, örök bíród, szószólód ez az Ur, akinek láncával megkötözünk, bélyegével elpecsételünk, dicsőségére megáldozunk, tűzével felgyújtunk, keresztjére oda-szegezzük, mikor a Szentháromság egy örök igaz Isten nevében és dicsőségére a tiszáninneni egyházkerület püspöki szolgálatára felszentelünk.

— **Pataki regősök kárpátaljai szereplése.** Február 17-én Huszton rendezett műsoros estet a regőscsoport, *Orgoványi* György volt pataki diák, segédlelkész, igazgató tanító lelkes fogadtatása mellett. — Técsőn, Királyházán és Nagyszöllősen egyforma melegséggel várták és fogadták szeretetükbe a nótás, dalos, vidám és jókedvszóró diákokat.

Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok püspöküdvözlő beszéde.

Főtiszteendő és Méltóságos Püspök Ur!

Miután feledhetetlen emlékü lelki vezértünk, Püspökünk visszaadta nemes lelkét teremtőjének, egyházi törvényeink előírása szerint, elrendeltük a szavazást a megüresedett püspöki szék betöltésére. A beérkezett és felbontott szavazatok bizonyossága szerint a Tiszáninneni Egyházkerület presbitériumai csaknem egyértelműleg 623 szavazattal 12 szavazattal szemben, az egyházkerület eddigi lelkési főjegyzőjét, Főtiszteletű urat kívánják a püspöki székben látni

Ez természetes, szinte magától értetődő következménye annak, hogy Főtiszteletű uram csaknem egy évtizedes, érdemekben gazdag főjegyzői munkálkodása alatt, az e. ker. közönsége megismerte alázatos, törhetetlen hitét, munkabírást, munkakészségét, fényes szónoki művészetét és a szó szoros értelmében vett arany pennáját.

És kitünő előkészület volt a lelkivezérsége, ez az időszak, melyben főjegyzői tisztét, a szeretet megszemélyesítője, néhai nagy püspökünk oldalán, mint az ő legbensőbb munkatársa betöltött.

Főtiszteletű Püspök Ur! nagy lelki örömkre szolgált hallani azon kijelentését — melyet akkor tett, mikor hírül vittük a szavazatbontás eredményét — mely szerint kéri Istent, hogy „különösen engedje“ járni, „a mindig békét és megértést kereső szeretet amaz utjain, melyben megboldogult közvetlen“ elődje járt.

F. P. Ur! meggyőződésem, hogy összeegyeztethető ez a Krisztusi szeretet, az egyházi életünkre oly egzisztenciális fontosságú egyházfegyelem és tiszta keresztény ethika — legszigorubb, minden személyi, vagy más meliéktekintettől mentes — megkövetelésével és fenntartásával.

F. P. Ur! Teljesen osztom azon megállapítását is, hogy megválasztása „bizalom nyilvánításában részt tulajdonit“ „annak az ugynevezett belmissziói irányzatnak is, mely mintegy meleg hullám járja át az utóbbi években egyházi életünk ereit, s mely hullámnak a mindenható Isteni kegyelem“ Főtiszteletű Uramat „is karjaiba dobta.“

De nemcsak a karjaiba dobta az isteni kegyelem Méltóságodat a belmissziói irányzatnak, hanem annak élére is állította. Felbecsülhetetlen értékű eredményeket ért el Főtiszteletű ur e téren, nemcsak egyházkerületünkben, hanem mint Egyetemes Konventi missziói előadó, az egész egyetemes magyar református egyházban, tudományos, szakirodalmi munkásságával, gyakorlati irányításával és lelkes agitációjával. Azt hiszem, hogy ma már kétségtelen az, hogy az intenzív belmissziói munka, egyik legfontosabb követelménye egyházi életünk jövőbeni virágzásának.

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Ur! Oly súlyos, bizonytalan időkben foglalja el a püspöki széket, mikor minden kockán forog, ami földi életünkben nekünk becses lehet. Amikor Hitünk és

Egyházunk sajkája az istentagadás, a modern pogányság Scyllája és Charybdise között hanyódik.

Mégis nyugalommal nézünk előre, hiszen a jövő nem a mi kezünkben van. Mert az ember dolga a becsületes igyekezet, de az Irás tanítja „sem aki plántál nem valami, sem aki öntöz, hanem a növekedést adó Isten.” Pál I. Kor. 2. r. 7. v.

Mély tisztelettel, meleg szeretettel és teljes bizalommal köszöntöm a Tizáninenni Egyházkerület és a magam nevében, Főtiszteletű Uramat a püspöki székhelyben. Kérve még a magam, mint elnöktársa részére, — de az egyházkerület érdekében — hogy olyan, szinte csodálatos harmóniával intézzük az egyházkerület minden kis és nagy ügyét, mint intéztük azokat, boldog emléktársammal; kívánom, hogy Isten áldása legyen Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Uron, minden jótörekvésén és munkáján!

Püspöki szolgálatom irányelvei.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Mélyen tisztelt kedves vendégeink!

Ugy érzem, hogy az idő rövidege, s a mai alkalomnak rendkívüli ünnepélyessége nemcsak indokoltá, de egyenesen kötelességemmé teszi, hogy püspöki szolgálatom irányelveit lehető rövidséggel tárjam fel. Gyakorlati tennivalók részletes felsorolását ma ugyanis kétségesse, szinte levegőben lógóvá higitják a nehéz körülmények, amelyek között nem igen tehetjük azt, amit akarunk: hanem tesszük azt, amit az adott esetben lehet. Ha azonban megállapítjuk az alapelveket, s azokban való megegyezésünket: akkor nyugodtan indulhatunk az előre nem látott, de a jövőben biztosan jelentkező tennivalók felé.

Mindenekelőtt azt szeretném elmondani, hogy új tisztségemben mi szeretnék lenni?

Szeretnék elsősorban pásztor lenni, az egyetlen Főpásztor, Urunk Jézus Krisztus követségében és szolgálatában. Szeretnék pásztor maradni a miskolci nemes és szent gyülekezetnek, amelyben csaknem 18 év óta boldogan végzem a pásztori szolgálatot. De szeretnék pásztor lenni az egész egyházkerületnek. Pásztorok lelkipásztor testvéreimnek, akik minden oldalról és minden alkalommal szoktak kapni kritikát; kapnak egy és más dologban barátokat, támogatókat is; de igen ritkán és igen kis mértékben kapnak támogatást, segítséget ahhoz, hogy minél jobb igehirdetők és lelkipásztorok legyenek. Ezt a testvéri támogatást kívánom én nyújtani alkalom és lehetőség szerint minden lelkipásztor testvéremnek.

Szeretnék pásztor lenni világi előljáróinknak, akiknek az egyházkormányzásban való közreműködését mi lelkipásztorok azzal szeretnénk vizsgálni, hogy körül vesszük őket egyházi életünknek az ige által megszentelt légkörével.

Szeretnék pásztor lenni tanár- és tanítótestvéreimnek, akikre emberi kulturáruk átadása, világi nevelési célok valóráváltása mellett az a magas hivatás is vár, hogy öntudatos, élő tago-

kat neveljenek evangéliumi egyházunknak, Isten munkatársaiként építsék az ő országát s fogékony gyermeklelkeket s ifjúlelkeket foglyul vigyenek Krisztushoz. Külső, jogos és méltányos érdekeik felkarolása mellett ezen magas hivatásuk felismerésében és teljesítésében, kívánok hozzájuk állni segítőknek.

Szeretnék pásztor lenni minden református keresztyén testvéremnek, főképen természetesen azoknak, akiket hozzám vezet a bizalom, vagy hozzám fordulnak, mert szétszórtságukban, esetleg más sajnálatos körülmények folytán pásztor nélkül való juhoknak érzik magukat.

Szeretnék őrálló lenni elsősorban egyházunk lelki és szellemi birtokállománya: a tiszta tan, az erkölcsi törvény s a nekünk Krisztusban kijelentett igazságok felett. *Boldog vagyok és hálás Isten iránt, hogy oly korban élek, amikor egyházunk a racionalizmus kietlenjéből és a kulturprotestantizmus ingovdnyaiából megtérőben van a tiszta evangéliumban és hitvallásainkban adott köszikla-fundamentumra.* Egyházunkat e fundamentumon megtartani, ebben minél jobban elgyökereztetni minden erőmmel igyekezni fogok.

Őrt akarok állni egyházi törvényeink felett; azokat megtartani, másokkal is megtartatni nemcsak betűjökben, hanem szellemükben is. Különösen számon kívánom tartani és kérni minden egyházi tisztviselőn a hivatali esküt, amiben egyházi törvényünk megtartására magát elkötelezte.

Őrálló leszek egyházunk anyagi javai felett. Sokszor hirdetem, hogy az adó szent pénz, mert dolgozó és küzdő emberek verejtéke tapad hozzá. Az ilyen pénzhez könnyelmű, vagy épen szennyes kézzel nyulni nem szabad. De még inkább szent pénz az egyházi adó, mert ehez a verejték gyöngye mellett a hitnek, a hitből fakadó áldozatkészségnek, keresztyéni reménységnek, hálának és szeretetnek lelki értékei is fűződnek. Az egyház pénzének nem szabad más célt szolgálni, mint lelki érdekeket; Isten dicsőségét, az Ő országa terjedését.

Őrálló akarok lenni egyházunk intézményei, főképen iskolái felett. Őket halálig menő hűséggel védeni, minden eszköz, alkalom és lehetőség fel-tartásával és kihasználásával fejleszteni töreksem.

Őrálló leszek a lelkek belső békéje, egymás-közötti összhangja felett. Ennek felkavarását, megbontását, a mai válságos, összetartást és egységet parancsoló időkben minden erőmmel akadályozni, viszont fenntartását és fejlesztését szolgálni fogom.

Vezér szeretnék lenni, aki elsőnek vesz észre és idéz magára minden ellenséges és veszedelmes áramlatot: de elsőnek veszi észre azt is, ha munkára és harcra megszervezett seregünk, hadállásaink valamely pontján hiány mutatkozik. Alvó, ellenségnek kiszolgáltatott, vagy átadott front-szakaszokat sehol sem fogok megtúrni.

Kormányzó szeretnék lenni, aki éber előrelátással tartja szem előtt a célt, amely felé az anyaszentegyházat és a hiveket vezetni kell és legjobban ismeri a célhoz vezető utat, a célhoz közelebbjuttató módokat is. Természetesen mindig és mindenütt ott leszek, amikor és ahol a céltől eltéved-

teket, vagy az uton elakadt embereket. intézményeket, gyülekezeteket a cél felé kell segíteni.

Utóljára, de nem utolsó sorban *hűséges alattvalója akarok lenni Főméltóságú, tisztelettel és rajongó szeretettel körülövezett Kormányzó urunknak*, a legelső magyar és a legelső magyar református embernek. Hathatósan közre akarok működni annak a lelki háttérnek a fenntartásában, amelyre ő első kiállása idején támaszkodott és amelyen megállva, tud ma is nemcsak hirdetője, de megszemélyesítője is lenni annak a hitnek, amelyet mindnyájan vetünk Magyarország feltámadásába. Hűségnyilatkozatom szól a napokban egyhangú lelkesedéssel megválasztott kormányzóhelyettes úrnak is. Mint közéleti ember, előmozdítója igyekszem lenni annak a népi politikának, amelyről várjuk mindnyájan a dolgozó és küzködő tömegek életszínvonalának az emelését.

Arról is szeretnék szólni, hogy milyen lelkiülettel óhajtanék püspöki szolgálatomban forgolódni? A szolgálatra való készségnek ahoz az indulatához, ami volt Urunkban, a Jézus Krisztusban, kérem Istentől annak a léleknek kettős mértékét, amellyel előttem és mindnyájunk előtt, közvetlen elődeim fénylettek. Kérem néhai *Kun Bertalan* imádságos buzgóságát, mert az imádságban nyílik ki számunkra minden láthatatlan erőnek, a kegyelemnek forrása. Kérem néhai *Fejes István*, egykori főnököm lenyűgöző méltóságteljeségét, amely nem külsőségeken, hanem az ihletésből táplálkozó szellem fölénységén; az érzés, a gondolkodás és cselekvésmód magasabbrendűségén épült fel. Kérem néhai *Tüdős István* lelkiismeretességét, amellyel az egyházi élet minden kérdését a maga legbensőbb szívügyévé tette. Kérem néhai *Révész Kálmán* derült bölcsességét, de az egyházi közérdek védelmében és érvényesítésében tréfát és egyéni kedvezést nem ismerő szigorát is. Kérem közvetlen elődöm Farkas István közvetlenségét, a nagyokkal és kicsikkel való érintkezésben s azt a képességét, amivel mindig és mindenütt családias légkört alakított ki maga körül, még az először látott emberekkel is. Végül kérem egyházkerületünknek a cseh megszállás alatti részében működött egyházi vezérek hithűségét, kemény és dacos magyarságát, amivel ők az egyházi és nemzeti elnyomatás súlyos próbái között a helytállásnak szinte csúcsteljesítményét mutatták fel. (Folyt. és vége köv.)

Dr. Enyedy Andor püspök.

Püspökszentelés és püspök-beiktatás Miskolcon.

Február 23-án, hétfőn délelőtt iktatta be az egyházkerület új püspökét: Dr. Enyedy Andort egyházkerületi közgyűlés és ünnepi istentisztelet keretében Ravasz László dr. dunamelléki püspök.

Már vasárnap este sok vendége Miskolcra érkezett a hétfői installálásnak, hétfő délelőtt pedig feketéllett a végeláthatatlanul hullámzó sokaságtól a Kossuth-utcai templom környéke.

A templom két emeletnyi magas karzati része

köröskörül nemzetiszínű drapériákkal és Miskolc város zászlóival volt díszítve, a szószék és a papi szék ünnepi köntösbe öltözve várta a gyülekezetet, az Urasztala körül örökzöld növények élénkítették az ünnepi fekete tónust.

Tíz óraker nyitották meg a templom kapuit a közönség előtt, amely percek alatt színültig megtöltötte az óriási hajókat. Az egyházi, politikai és társadalmi élet kitünőségei is impozáns számban jelentek meg, akik között ott volt Ravasz László dr. dunamelléki, Medgyasszay Vince dunántúli, Révész Imre dr. tiszántúli püspök, Tavasz Sándor dr. kolozsvári püspökhelyettes, a tiszai evangélikus egyházkerület püspöke: Turóczy Zoltán, homrogi Lichtenstein László Miskolc város főispánja egyházkerületi felügyelővel, Duszik Lajos tb. és Marcsek János ev. esperesek, Schirilla Solon g. kel. és Popovics Konstantin g. kat. lelkészek, a debreceni egyetem képviselőjében d. dr. Kállay Kálmán e. i. rector, a hittudományi kar képviselőjében dr. Erdős Károly e. i. dékán, a budapesti theol. akadémia részéről Kovács J. István professzor jelentek meg, a sárospataki főiskola népes küldöttségét pedig dr. Zsiros József közigazgató vezette. A kormányt Fáy István államtitkár képviselte, a képviselőház részéről Tasnády Nagy András elnök jelent meg, a politikai világ képviselőinek sorában ott láttuk vitéz Lukács Béla titkos tanácsos, MÉP elnököt, Bárczay János dr. államtitkárt, Soldos Béla dr. és Fáy István dr. főispánokat, Patay Sámuel és Horváth Elemér ny. főispánokat, a honvédség részéről Szotyori Nagy Gyula altábornagy, hadtestparancsnok és Rábay István vezérőrnagy, vitéz Sáfrány Géza és vitéz Szabó Sándor ny. altábornagy, vitéz Buttykay Béla ny. ezredes, vitézi szék-kapitány jelentek meg, a vármegye részéről Mikuleczky Gyula dr., Horváth Árpád dr. és Bornemisza Miklós dr. alispánok, Zsóry György, Bónis Aladár, Bernáth Aladár, vitéz Lukács Endre ny. alispánok jelentek meg. Miskolc várost dr. Fekete Bertalan polgármester képviselte. A sátoraljaújhelyi küldöttséget Tóth Dezső dr. kir. törvényszéki elnök vezette.

Tizenegy óraker felbúgott a templom orgonája s a gyülekezet a 7. dicséret 1. versét, majd a 89. dicséret 1. versét énekelte el. — Pósa Péter alsóborsodi esperes szószéki szolgálatában felolvasta János ev. 4. r. 34—37. verseket, majd utána imádkozott.

A Miskolci Ref. Vegyeskar Beethoven „Isten dicsősége” c. fenséges szerzeményét énekelte imádság után s Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok pedig megnyitotta az egyházkerületi közgyűlést. A megalakulás és számbavétel után kihirdette a szavazatbontás eredményét s a megválasztott püspök meghívására báró Bottlik István e. m. gondnok vezetésével küldöttséget alakítottak, melynek tagjai Farkas Elek esperes, Nyomárkay Sándor gondnok és Tóth János esperesek voltak.

A templomba belépő püspököt meleg éljenzés fogadta, majd az egyházkerület főgondnoka megkérdezte Enyedy Andort, elfogadja-e püspökké választását. Enyedy Andor dr. érces hangon jelentette ki, hogy a megválasztását köszönettel veszi

és minden erejét felajánlotta az egyházkerület szolgálatára.

Farkasfalvi Farkas Géza ekkor a lapunk más helyén közölt beszédét intézte a püspökhöz.

A Vegyeskar újabb énekszámát után Ravasz László dr. a lapunk első helyén közölt felszentelési beszédét mondta.

Esküdtétel.

Igehirdetés után dr. Enyedy Andor kezét szívére téve, letette a hivatali esküt, melyet Nádházy Bertalan lelkészi jegyző olvasott előtte — Esküdtétel után a püspök térdreborult s Ravasz László dr. — kezét a püspök fejére téve — költői szépségű felszentelő imádságot mondott. — Utána az esperesek áldották meg a térdelő püspököt egy-egy Igével. — Az esperesek megáldása után Ravasz László dr. megcsókolta új püspöktársát s Enyedy Andor dr. a 63. dicséret 1. versének éneklése közben ment fel a szószékre, ahol Igét hirdetett: Efézus 5. r. 22—27. verek alapján: Szolgálat Krisztus mátkája körül címen.

A megragadó igehirdetés után emelkedett imádságban könyörgött Isten Lelkéért a püspök, a Kormányzóért, a nemzetért és az anyaszentegyházért. A gyülekezet megáldása után a Himnusz és a 8. dicséret 3. versének elénekülésével végetért a püspökszentelés templomi része.

Az egyházkerületi közgyűlés folytatólagos ülése.

Az egyházkerületi folytatólagos ülés a gyülekezeti teremben az új püspök Igeolvasásával — János ev. 15 : 1—8. v. — és szárnyaló imádságával vette kezdetét.

Főgondnok indítványa.

Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok a következő indítványt tette:

— *Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!* Pár nap előtt a Magyar Országgyűlés közfelkiáltásban megnyilvánult lelkesült akaratával vitéz nagybányai Horthy Istvánt — országunkat a romokból újra alapító Kormányzónk fiát kormányzóhelyettségévé választotta, hogy édesatyja oldalán álljon s amikor kell, Őt helyettesítse a nemzet jelenéért és jövőjéért folytatott emberfeletti küzdelmében!

Hisszük, hogy époly istensugallta választás volt ez, mint 22 év előtt édesatyja Kormányzóvá történt választása!

Minden reménységünk meg lehet arra nézve, hogy dicső atyja irányítása mellett az Ő nyomdokain fog haladni. Hiszem, Ő egy minden várakozásra jogosító tehetségekkel megáldott, melegsívű, eszes, nagyműveltségű, széleskörüű, világlátott, erős, bátor, energikus, munkás fiatal férfi!

De lehet-e nekünk nagyobb garancia annál, hogy a Horthy Miklós véreből való vér, lelkéből való lélek — az Ő nevelése! A Horthy név, a Horthy-család a lefolyt két évtized alatt örökre összeforrt a magyar nemzettel, ott él minden becsületes, jó magyar ember hálátelt szívében! Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! Nekünk még külön öröm és büszkeség az is, hogy hittestvérünk és egyik egyházközségünk buzgó főgondnoka!

Indítványozom, hogy Őfőméltóságát kormányzóhelyettségévé történt választása alkalmából közgyűlésünkben táviratilag mély tisztelettel és meleg szeretettel üdvözljük.

A főgondnok indítványát a közgyűlés nagy lelkesedéssel tette magáévá.

Közgyűlési ügyek.

Elhatározta a közgyűlés, hogy felkéri Téglássy András abaúji egyházmegyei gondnokot a konventi tagság elfogadására. A közgyűlés ezután Enyedy Andor dr. püspökké választásával megüresedett egyházkerületi lelkészi főjegyzői tisztségre s egy zsinati rendes lelkészi tagságra elrendelte a szavazást. A szavazatok beadásának határideje: március 31. — A megüresedett konventi lelkészi tagságra a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel Lengyel István dr. szikszói lelképásztort választotta meg. A főgondnok ezután Janka Péter esperest üdvözölte szívből jött, meleg szavakkal.

Ezután tartotta meg székfoglaló beszédét dr. Enyedy Andor, melyet lapunk más helyén közlünk.

A kitörő lelkesedéssel fogadott beköszöntő beszéd után a közgyűlés Horváth Zoltán dr. egyházmegyei ügyész indítványára kimondta, hogy örömmel és szeretettel nyujtja támogatását és munkakészségét a püspöki program megvalósításához.

A küldöttségek tisztelgése.

A közgyűlés bezárása után a küldöttségek hosszú sorát fogadta a püspök a Palóczy-utcai elemi iskola dísztermében.

Fáji Fáy István államtitkár a kultuskormány és Hóman Bálint kultuszminiszter nevében köszöntötte a püspököt, Ravasz László dr. az Egyetemes Konvent és a református intézmények köszöntését tolmácsolta, az evangélikus testvéregyház üdvözlését Turóczy Zoltán püspök hozta el, a felsorolhatatlanul számos üdvözlés végén legutolsónak a püspök szülőfalujának lelképásztora: Bellaágh Béla mondotta el könnyek között a szülőföld köszöntését.

Félnegy is elmúlt már, amikor a beiktatás mintegy 350 résztvevője a Korona különtermében rendezett közebedre gyűlt össze. A közebeden Farkasfalvi Farkas Géza bejelentette, hogy felköszöntők nem lesznek annak az egynek kivételével, amelyet ő mondott el Magyarország Kormányzójára egyetlen, hatásos mondatban. Patay Sámuel ugyancsak egy mondatban köszöntötte a püspököt és a vendégeket.

Kádas Miklós

H I R E K

— **Lelkészeiktatás.** A nagymultú királyhelymeci ref. egyház lelképásztori székébe február hó 22-én iktatták be az egyhangúlag megválasztott lelkészt: Főző Lászlót. A Virágh Béla volt királyhelymeci lelkész és országgyűlési képviselő eltávozásával megüresedett lelkészi állás betöltése nagy feladat elé állította az egyházat. Egy hivatása magaslatán álló, a magyarságért és anyaszentegyházáért mindig bátran küzdő és kiálló lelkész helyét kellett betölteni hozzá méltó utóddal. Ez szerencsésen meg is történt, mert Főző László úgy papi kiváló-

ságaival, mint széles körben ismert munkásságával máris nagy tiszteletre tett szert egyházkerületében. A beiktatás az alkalomhoz illő körülmények közt ment végbe. A megjelent előkelőségek között ott láttuk az egyházkerület és egyházmegye kiküldötteit, világi nagyjait, a Bodrogköz református kiválóságait, a messziről idevándorolt néptömegeit, s ezenkívül emlékezetessé és széppé tette az ünnepséget, hogy azon a különböző keresztyén felekezetek előljárói is megjelentek. A beiktatás szertartását az alsózempléni egyházmegye esperese, Janka Péter végezte, magasszárnyalású beszéddel üdvözölve az ünnepeket. Majd a beiktalott lelkészt Zombory Géza ny. főszolgabíró, egyházközségi főgondnok köszöntötte egyszerű, de szíveig ható beszéddel, melynek elhangzása után az új lelkész mondott köszönetet megválasztásáért, hálát adva Istennek és áldást kérve gyülekezetére és sokat szenvedő szegény hazánkra. — A beiktatást követő közében 120-an vettek részt.

— **Tóth Miklós** szuhafői lelkipásztor és Vincze Vilma február 14-én házasságot kötöttek Gelejen.

— **Félévi eredménystatisztika a sárospataki gimnáziumban.** *Kitűntő* előmenetelű volt a tanulók 5·29 százaléka, *jeles* 5·29, *jó* 29·49, *elégséges* 41·59, 1 tárgyból *elégtelen* 13·23, 2—4 tárgyból 6·62, négynél több tárgyból 0·19 százalék. Megfelelt a követelményeknek a tanulók 79·96, nem felelt meg 20·04 százaléka.

— **Zempléni lelkésznék figyelmébe!** Márciusi bibliaóránkat 3-án, kedden délelőtt 10 órákor tartjuk a sárospataki lelkészlakáson. Testvéreinket szeretettel várjuk.

— **A geleji Keresztyén Ifjúsági Egyesület** február 22-én szépsikerű I. László királyról szóló „magyar-est“-et rendezett. A tárgykörbe tartozó költemények között — melyek életrajzi elbeszélésebe szövődtek — szerepelt a Vörösmarti Mihály „Cserhalom“ című versesműve is, melyből a helybeli ifjak és leányok szavalókórusa adott elő szép, drámai részleteket.

HIVATALOS RÉSZ.

V. sz. Körlevél.

Szavazás elrendelése.

A tiszánineni egyházkerület Miskolcon, 1942. február 23-án tartott rendkívüli közgyűlése a dr. Enyedy Andor püspökké választásával megüresedett egyházkerületi lelkészi főjegyzői állásra elrendelte a szavazatok beadását.

A szavazatok 1942. évi március hó 31-ig küldendők be Miskolcra a püspöki hivatalba.

Minden szavazólap lelkész, gondnok és Presbiteri jegyző aláírásával ellátva és a hivatalos pecséttel megpecsételve küldendő be. A szavazólapot csak egy borítékba kell helyezni, de a boríték külső részén fel kell tüntetni, hogy: „Szavazólap“, valamint a feladó egyházat és a szavazati értékszámot is.

A szavazólapokhoz kísérőkéziratot mellékelni nem kell. Atyafiúi szeretettel: Miskolc, 1942. február 25.

Dr. Enyedy Andor
püspök.

Alsóborsodi lelkipásztorok és egyházközségek figyelmébe ajánlom, hogy az elmúlt napokban 2 darab gondnoki és számadási nyomtatványt küldöttem ki minden egyházközség részére. E nyomtatványok közül az egyik az 1941. évi számadás céljaira szolgál, amit legkésőbb március végéig minden egyházközség *illetékes számvevőjéhez* küldjön be. A másikat meg kell őrizni a f. évi gondnoki számadás céljára. — Az Egyetemes Konvent 68/1939. sz. határozata alapján a tiszántúli püspöki hivatal által megküldött kérdőívet minden anya-, társ-, missziói-, leány- és fiókegyházközség előljárósága gondosan állítsa össze s legkésőbb március 15-ig küldje be az esperesi hivatalhoz, hogy az esperes a rendelt határidőre, (március 20-ra) felterjeszthesse az adatok feldolgozásával megbízott tiszántúli püspöki hivatalhoz. — Lelkipásztor-testvéreimet értesítem, hogy a temetési segélybiztosítás f. évi díját a biztosítótársaság 21·60 P-ben állapította meg az átlagkor alapján. Ez összeget a vizitáció fogja beszélni. Közalapi és nyugdíjintézeti hátrálékok pontos törlesztését kérve atyafiúi szeretettel vagyok: Miskolcon, 1942. február 25. *Pósa Péter* esperes.

Felhívás lelkipásztor-testvéreimhez.

Szeretettel kérem lelkipásztor-testvéreimet, hogy a *husvétii ünnepekre tervbevett legátus- és sublegátus-specifikálásokról* szóló értesítéseiket presbiteri határozattal s az *esperesek hozzájárulásával ellátva, legkésőbb március 15-ig küldjék be a főiskolai közigazgatói hivatalhoz*. A később érkezett és nem szabályszerűen kiállított beírásokat az Elekciónális Bizottságnak az ünnepek specifikálására vonatkozó szabályrendelet értelmében nem áll módjában elbírálni. Szeretettel kérjük lelkipásztor-testvéreinket, hogy a specifikálásoknál a szabályrendeletre és az Alma Mater ősi szokásaira szíveskedjenek figyelemmel lenni: *nagy legációkat, amelyeket hittanhallgatók jótéteményeit szolgálják, ne kössenek le kezdő legátusoknak*. A befolyó kegyes adományok bejegyzésére legátusaink pecséttel ellátott íveket visznek magukkal. Szeretettel kérjük lelkipásztor-testvéreinket arra is, hogy az *adományokat az adományozók nevének feltüntetésével kizárólag ezekre az ívekre vezettessék rá*. A kitöltött íveket az adományok végső összegezése után a lelkipásztor, a legátus és a gyűjtő aláírásával a legátus ünnep után tartozik beszovalgáltatni a főiskolai széniori hivatalnak. Az Elekciónális Bizottság nevében azért kell e felhívást már most közzétenni, mert az elekción március 23-án meg kell tartanunk, hogy a *miskolci és rimaszombati* gimnáziumokból legációba menő ifjakat idejében kiértesíthessük. — Az Elekciónális Bizottság nevében vagyok atyafiúi szeretettel: Sárospatak, 1942. február 28.

Dr. Zsiros József
theol. akad. és közigazgató.

A püspöki hivatalban a beiktatás alkalmával egy táská maradt, benne egy monogrammos palásttal. Igazolt tulajdonosa a hivatalban átvetheti. Egy fekete fél keztyűt szintén itt felejtett valaki. *Illyés Bertalan* püspöki titkár.

— **Keresem** — a keresési díj felajánlásával — *Horváth István* keresztlevelét, aki 1847-ben született, esetleg szorosán a közeli években. Tudomásunk szerint leginkább Gömörben kereshető eredménnyel. Ref. Lelkészi Hivatal, Rimaszombat.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSEG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Dr. Enyedy Andor*: Püspöki szolgálatom irányelvei. (Folyt. és vége) — *Kövér Pál*: Hogyan végezzük a missziói munkát? (Folyt. és vége köv.) — *Dr. Komjáthy Aladár*: Könyvismertetés. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Püspöki szolgálatom irányelvei.

(Folyt. és vége.)

Szolgálatom általánosabb alapelvei közül megemlítem, hogy *jobban szeretem az ünnepet készítő hétköznapot, mint a hétköznapba szétfosló egymás-ünneplést.* Jobban szeretem a szavakat pótló tetteket, mint a tetteket pótolni akaró szavakat. Jobban szeretem a magunk belkörü, csak reánk nézve fontos, de nekünk életbevágó dolgokkal való foglalkozást, mint a szélesebb körre tartozó kérdések taglalását, amik tetszetősek, érdeklődést és visszhangot keltők, de nem tartoznak sem az intézkedésünk, sem a tájékozottságunk és szakavatottságunk körébe. Jobban szeretem, ha személyek forognak ügyek körül, mintha ügyek forognak személyek körül. Jobban szeretem egy-egy felvetett kérdésnek alapos taglalását, végleges megoldását, mint sok kérdés felvetését, halmozását.

Ezek, az általánosságban hangoztatott elvek fogják megszabni, meghatározni részletekbe menő szolgálatomat.

Püspöki szolgálatomnak főbb részei a következő vonalakban rajzolódnak ki előttem:

1. Irodai munka, adminisztráció, — ebben jelszavam a pontosság és gyorsaság.
2. Felekkel tárgyalás. Ebben vezérelvem: minden szükséges megbeszélésre lesz időm, de soha sem lesz felesleges beszélgetésre.
3. Egyházkormányzás. Ebben főcélom lesz minden helyre a megfelelő embert állítani.
4. Egyházlátogatás: meglátni, hogy hol, hogy megy a munka? Kitapintani a sebeket, meghallani a panaszokat, felmérni a lehetőségeket és gyógyítani, segíteni: egyházunk, eszményeink, hiveink, fajtánk és nemzetünk ügyét előrevinni.

5. Csendes óra. A felmerülő kérdéseket alaposan áttanulmányozni, Isten elé vinni, magamnak is az Ő színe elé állni. Tőle kérni bölcsességet, hogy emberek és dolgok felett igazán ítélhessenek. Előtte a bűnbánat és lelki töredelem porába hullani, hogy mint egykor Józsuá főpapról, ő vegye le rólam bűneim, gyarlóságaim, előítéletem, elfogultságom szennyes ruháját és Ő öltöztessen fel

az igaz bölcsességnek, a tiszta igazságnak, szentségnek és szeretetnek Krisztus által szerzett hófehér köntösébe.

A felsorolt részlet-munkákat úgy szeretném végezni, hogy egyik munkám a másik rovására ne essen. Azért, ha az egyik munkának határt szabok, azt mindig a másik munka és sohasem a munkától való elhuzódás érdekében teszem.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! Tudom, hogy egy sir felett, megboldogult elődöm sirja feleit lépek a püspöki székbe. Tudom, hogy Isten által tudott és kijelölt időben rajtam is betelik a mulandóság törvénye. De azt is tudom, hogy mulandó életemben kegyelemből, hit által az örökkévalóságra vagyok eljegyezve s örökkévaló értékek szolgálatára vagyok elhíva. Ezek az örökkévaló értékek: *Isten, haza, egyház, Krisztusban újjászületett ember; az evangéliumban, mint örömmüzenetben kihirdetett új élet, új ég és új föld, amelyben igazság lakozik, Isten dicsősége, a hit, remény és szeretet szépsége tündöklük.*

Amidőn ez örökkévaló értékek szolgálatának útján elindulok, kérem elsősorban a Főgondnok úrnak, azután pedig az egyházkerület minden tagjának, köz- és tanácsos rendjeinek megértő, jóindulatú támogatását. *Dr. Enyedy Andor.*

Hogyan végezzük a missziói munkát?

A fenti címre adandó felelet távolról sem akar kimerítő lenni. E lap hasábjain erre hely sincs. Csak egy-két gondolatot kíván felvetni, tapasztalaton alapuló észrevételt nyújtani a missziói munka minél eredményesebb végzése érdekében. Svingor Jenő missziói jelentésének lapunkban közölt részéből engem különösen megragadott mélységes optimizmusa. Nem a való helyzet előtt szemethunó struccpolitika ez, hanem az Isten ügye iránti hitből fakadó élő reménység és jövőjével szemben való rendíthetetlen bizonyosság. Ugy, ahogyan az általa idézett carlylei mondás is tartalmazza: „Dolgozni és nem kétségbeesni”. Szent meggyőződése, hogy bel-

misszióknak látszólagos csődje, tagadhatatlan hullámvölgye csak próba, a hit próbája elsősorban a mi számunkra, lelkipásztorok számára. Isten hűségünket, kitartásunkat akarja megmérni, azt, hogy hiszünk-e valóban Ő benne, az Ő ügyének diadalában, akkor is, amidőn minden látszat ellenünk bizonyít, amikor csalódások érnek, kudarcok szegyenítenek meg. Én — emberileg szólván — nem csodálkozom azokon a lelkipásztorokon, akik halálosan kifáradva, keserű kiábrándulással abba hagyják a missziói munkának egyik-másik ágát. Hiszen lelkiismeretesen megtartották az összejöveteleket, készültek rá (csakúgy, mint a templomi igehirdetésre), alaposan; galambszelídséggel, kígyóokossággal, komoly és vidám eszközökkel megpróbálkoztak, mindenkinek mindenné lenni igyekeztek, csak hogy minél többeket megtarthassanak az evangéliomnak. S az eredmény mégis a legtöbb helyen az összejövetelek elnéptelenedése lett. Magam is éreztem már ilyen csalódást, ám — Isten iránti mély hálával, dicsekedésmentes alázatossággal szólva — sohasem csüggedtem el, nem fáradtam el, ha 3—4 fiúra apadt is le olykor az ifjúsági egyesületben megjelentek száma. Kitartásomért mindig megjutalmazott a lélek Ura az egyesületi tagok nem várt mennyiségi és milyenségi meggyarapodásával. Egyházmegyémbe nyert, máshonnan hallott értesüléseim, de meg saját gyülekezetemben szerzett tapasztalataim szerint a leányegyesületi összejövetelek látogatottsága kielégítőbb, viszont az ifjúságiaké, továbbá a vallásos estélyeké néptelenebbé vált, azonkívül, hogy a templomlátogatók száma is megfogyott. Az kétségtelen, hogy utóbbit a téli hideg is befolyásolta s ezen a Benke József által javasolt, általam is sikeresen kipróbált módon, t. i. az istentiszteletnek vasárnaponként a fűtött iskolaterembe áthelyezésével lehet segíteni (bár nem túltágas és magas templomokban egy kályha beállítása és annak a téli négy hónap vasárnapján történő fűtése sem jelentene elhordozhatatlan terhet), de ez még csak félmegoldás, nem gyökeres orvoslás, amennyiben nyáron meg a nagy dolog idő miatt üresednek ki a templomok. A vasárnapi munkaszünet felfüggesztésének rovására sem írhatunk mindent. Az őskeresztyének vagy reformáció korabeli elődeinket az üldözések sem tartották vissza az istentiszteleteken való részvételtől. Nem kielégítő magyarázat az istentiszteletek, vallásos estélyek, ifjúsági összejövetelek látogatásának megapadására a háborús állapot, a többszörös behívás okozta bizonytalanság sem, mely arra ösztönzi az embereket, hogy a vasárnap feláldozásának az árán is végezzék dolgaikat. S mivel templomtól könnyebb elszokni, mint azt megszokni, ezen az úton lassankint elmaradoznak az istentiszteletekről s ez a szokás átterjed a többi vallásos összejövetelekre is. Elősegíti ezt a nehéz idők szülte megélhetési, ruházkodási gondok következtében támadt elkedvetlenedés. Mindez csak emberi mentséskeresés. Hiszen ha megnehezült is az idő felettünk, ha bizonytalanná vált a holnap, ha gondok emésztek és ezekkel együtt bűnök és kínok fokozott mértékben gyötrik egyháztagjainkat, annál nagyobb szükségünk van az Isten dolgaival való foglalkozásra, az egyedül megnyugtató, megvigasztaló, meg-

erősítő, reménységadó igére, a békességszerző, mert a Fiú útján, annak drága vére által az Atyával megbékeltetést munkáló evangéliomra. S hiába próbálja a Sátán elfojtani az emberi lelkeknek ezt a vágyakozását, mégis csak ezután epekednek ki mondhatatlanul. S mert ezt nem kapják meg, ezért maradoznak el az Istennel való találkozásnak alkalomával. — Mit tegyünk hát? Az kétségtelen, hogy a megfeszített és feltámadott Krisztust kell prédikálnunk, evangéliomot kell hirdetnünk. Ezért vagyunk református lelkipásztorok. Nem filozófiai észtornával kell hallgatóinkat elkápráztatni, nem dogmatikai fejtegetéseket kell produkálni, noha filozófiai műveltség, logikus vonalvezetés, megfelelő tervkészítés és fegyelmezett betartás nélkül áttekinthetetlen khaosszá, a hallgatók által nyomunkövetésre képtelen dzsungellé válik a beszédünk, a református hitigazságok biztos fundamentumáról lesiklott igehirdetésünk pedig szintelen, általános, szektás hamisítvánnyá, egyházépítésre alkalmatlanná szegényedik. Nem is természettudományt vagy történelmet kell hirdetnünk, — mindez lehet színező, illusztráló, az isteni hatalomnak, igazságnak, bölcsességnek és jóságnak, a teremtő Igének a természetben és a történelemben felismerhető revelációját bizonyító anyagunk —, mindazáltal az evangéliomot kell szólanunk evangélizáló módon. Templomi istentiszteleten, vallásos estélyen, egyesületi összejöveteleken, bibliakörben is ez legyen az irányadó jelleg. A mai helyzet ezt megkívánja, az élet pedig a legkézenfekvőbben illusztrálja. Mikor voltak alkalmasabbak a lelkek az evangélizáció nagy kérdéseinek: az üdvösségnek és kárhozatnak, a kegyelemnek és itéletnek a megértésére, az újjászülő, megmentő, megtartó kegyelem elfogadására, a bűntudat, bűnbánat, megtérés megnyerésére, mint épen ma? (Folyt. és vége köv.) *Kövér Pál*

KÖNYVISMERTETÉS

SZÉCHENYI. Születésének 150-ik évfordulója alkalmából írta: *Dr. Gesztelyi Nagy László* egyetemi magántanár, a Duna—Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara Igazgatója. 174 oldal. Kiadta az Első Kecskeméti Hírlapkiadó és Nyomda Részvénytársaság. — A szerző ebben a könyvben azokat a cikkeket és előadásokat gyűjtötte össze, amelyekben a legnagyobb magyar eszmével foglalkozott. Ugy ismeri Széchenyit, hogy bátran elmondhatjuk róla, egyenesen Széchenyi speciálista. Már ifjú jogász korában Széchenyi eszméi hevitették és még az életpályáját is Széchenyi szabta meg, mert jogásznak indult és mint köz-, vagy mezőgazda érkezett meg. Minden eddig Széchenyivel foglalkozó munkát elolvasott és megvett. Könyvtárának díszai a Széchenyi-kötetek és az országban alig hiszem, hogy akadna még valaki, aki ilyen szorgalommal, mondhatnám szenvedéllyel gyűjtötte volna össze azokat a munkákat, amelyek a legnagyobb magyar eszméit örökítették meg. Ennek a könyvnek az volt a célja, hogy bebizonyítsa azt a közgazdasági tételeket, Széchenyi a magyar gazdasági életben örök

aktualitás, akinek nevét egyetlen magyarnak sem szabad soha elfelejteni. Széchenyi rakta le a modern Magyarország gazdaságának alapköveit, de a jövő Magyarországa sem nélkülözheti Széchenyi egyetlen eszméjét, vagy gondolatát sem. — Nagyon világos ennek a könyvnek minden sora. Mint a láncszemek, olyan logikusan fűződnek össze benne a mondatok. Nincs benne semmi mesterkéeltség, minden olyan természetes benne, mint amilyen volt a legnagyobb magyar egész életében. Aki nem ismeri eléggé Széchenyit, olvassa el ezt a könyvet, látni fogja majd, hogy mi mindent tett a magyar népért, a nemzetért; igaz van a Hóman—Szekfü: Magyar Történet című munkája VII-ik kötetében található jellemzésnek: „Magunkban roskadva kell megállanunk a Széchenyi közéleti működése előtt, mert valóban egész életében egyebet nem csinált, mint dolgozott, áldozott, szervezett, agitált, hogy a magyar fajtának, a nemzetnek hasznára, annak felemelésére tudott lenni.” Széchenyi gazdaságpolitikája valóban népi politika volt, anélkül, hogy ezt a kifejezést egyetlen egyszer is használta volna műveiben. Mintha ez lett volna a jelszava: mindent a magyar népért, a nemzet jövőjéért. Természetesen Széchenyit sem szerették a maga idejében; voltak olyanok, akik veszedelmes újtónak tartották szociális elvei miatt. Azonban Széchenyi nagy egyéniség volt, akit támadások nem keserítettek el, nem is akadályozták, hanem ment tovább azon az úton, amelyet maga a nemzet és fajtája érdekében jónak és hasznosnak látott. Elgondolhatjuk, hogy fizikailag mit fáradt a legnagyobb magyar, amikor a gazdasági élet tanulmányozására Angliába csak 16-szor ment ki az akkori közlekedési viszonyok között? Hát még itthon is mennyit bolyongott, amikor a Tisza és Vaskapu szabályozását végeztette el. Nem is gazda volt Széchenyi, hanem annál jóval több, próféta, aki többnek, jobbnak és gazdagabbnak akarta látni a magyart. — Megkapó rész a könyvben, ami ha jól emlékszem, a Protestáns Szemlében látott napvilágot, a reverzális kérdéstről vallott felfogása Széchenyinek. Hol vannak ettől a katholicizmus mai képviselői? Nemcsak a klerikálisokról beszélek, hanem általában mindazokról, akik a kath. egyházban ma jelentős szerepet visznek és az Actio Catholicában tevékenykednek. Jó lenne Széchenyinek a reverzálisról vallott felfogását minden esztendőben az úrnapi körmenetben résztvevők között szétosztani, hogy menjen bele a köztudatba Széchenyi hitvallása. „Ami keserűséget okoz nekem, azt én sem kívánhatom másnak.” Mikor jön el az idő, hogy a katholicizmus nálunk átveszi a Széchenyi igazi keresztény életfelfogását és türelmességét?! — Szerző szebb emléket nem állíthatott Széchenyinek, tanítómesterének, minthogy ezt a könyvet kiadta. De nagy áldást jelent ez a munka a művelt olvasóközönség számára is, mert könnyen megismerheti Széchenyi sokoldalúságát, a nemzeti élet sok részére gyakorolt rendkívüli hatását.

Komjáthy Aladár.

Katonák Könyve. Református katonák számára imádságos és áhitatos könyvet adott ki a református KIE. Dr. Fónyad Dezső monori lelkipász-

tor állította össze. Minden református gyülekezet a fronton harcoló katonái és a bevonuló katonafiúknak küldje el, illetve adja a kezébe a katonakönyvet! Egy példány ára: 20 fillér. Húsz példánynál nagyobb rendelés esetén 10 százalék engedményt adunk. A könyvek megrendelhetők Református KIE-Központ útján, Budapest, VIII., Horánszky-utca 26. A pénz a 45.580-as csekkszámán, vagy bélyegben is beküldhető. Minden református gyülekezet rendelje meg minél több példányban ezt a könyvet!

Lelkipásztorok, tanítók!

Küldjétek el a pataki tehetségvizsgára kitűnő, szegénysorsú tanítványaitokat!

HIREK

— **Ünnepi estély Sárospatakon a Darányi Kálmán Diákház javára.** Nagyszabású előkészületek folynak Sárospatakon a március 15-ének a szokottnál is nagyobb fénnel való megünneplésére. Az estélyen *dr. Enyedy Andor*, az új püspök fog előadást tartani, aki először jön ez alkalommal püspöki tisztében Sárospatakra. *Dr. Enyedy Andor* püspököt az egyházi és iskolai hatóságok ünnepélyes fogadtatásban részesítik. Március 15-én a pataki diákünnepségek a Darányi Diákház javára tartatnak. Idézik Darányi Kálmán lelkét: „Darányi Kálmán megkezdett egy új barázdát, de belehalt. A magyar ifjúságnak kell kivívnia, hogy éljen a nemzet.” (Ravasz László)

— **Dr. Incze Gábor meghívása Kassa lelkipásztorául.** A kassai református egyház presbitériuma március hó 1-én tartott gyűlésében egyhangú határozatban *dr. Incze Gábor* budapesti vallásoktató igazgató lelkipásztorrá meghívása mellett foglalt állást.

— **Tájékoztatásul** közöljük, hogy a *dr. Enyedy Andor* püspökké választása folytán megüresedett egyházkerületi főjegyzői állásra Sárospatak, Edelény, Sátoraljaújhely, Hernádszentandrás és Gönc szavazataikat *dr. Szabó Zoltán* sárospataki teol. akad. r. tanár, országgyűlési képviselőre adták.

— **Szeretevendégséget** rendezett február hó 12-én a tornaaljai nőszövetség, amely úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben kiválóan sikerült. Végtelenül nagy öröme szolgált az, hogy felekezeti és társadalmi különbség nélkül részt vett ezen az ünnepélyen Tornalja városának minden rétege. Ezen az estén valóban magyar testvéri szeretetben forrott össze ott minden szív és minden lélek, hiszen a jövedelme ennek az estélynek teljes egészében az elhagyott és szűkölködő szegények segélyezésére fordított. Az estélyt imával és bibliaolvasással Kővér Árpád helybeli ref. lelkipásztor nyitotta meg. Előadást tartott Samu István pelsőci ref. lelkipásztor, egyházmegyei belmissziói előadó. Az estély kedves vonása volt, hogy helybeli szavalók, helybeli lakosok költeményeit mondták el szépen és lendületesen. A megrendezés körüli fáradságos munkáért a tornaaljai ref. nőszövetség vezetőségét illeti

köszönet, de a nőszövetség minden tagját is, akik minden szükségeseiket önként és bőven adtak össze. Isten áldása kísérje drága munkájukat. (S. I.)

— **Megjelent Imre Lajos: Ekkleziasztika** című könyve, amely a Coetus Theologorum — Református Theologusok Munkaközösségének 1941. évi illemtényköteté. A könyv előjegyzési ára 6 (hat) P. Bolti ára jóval magasabb (8 P). Megrendelhető a Munkaközösség Főtitkári Hivatalánál, Debrecen, Központi Egyetem. A Coetus Theologorum alapító, működő és pártoló tagjai Imre Lajos könyvét pártoló tagsági díjuk ellenében kapják. A pártoló tagsági díj: hittanhallgatóknak évi 3 P, segédlelkészeknek évi 4 P, lelkipásztoroknak és nem lelkészjellegű természeti személyeknek évi 5 P, jogi személyeknek évi 6 P. A pártoló tagok kedvezményes áron kapják a Munkaközösség folyóiratát, a Theologia Szemlét is. Pártoló tagul lehet jelentkezni a Munkaközösség Főtitkári Hivatalánál, Debrecen, Központi Egyetem. Postatakarékpénztári csekk-számla száma: 49.801.

HIVATALOS RÉSZ.

VI. sz. Körlevél.

I. Valamennyi lelkipásztortestvérem figyelmébe.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur a husvétii csendesórák tárgyában kiadott rendeletét megküldötte hozzám, amelyre felhívom lelkipásztortestvéreim figyelmét.

„Elrendelem, hogy f. évi február 21. és március 28-a között az iskolán kívüli levante ifjúság vallásfelekezete szerint lelkigyakorlatokon, illetve csendesórákon vegyen részt. A lelkigyakorlatokat, illetve csendesórákat úgy kell megszervezni, hogy a levante foglalkozási nap a fent jelzett időpontok között, valamelyik szombati nap délutánjára teendők át, amikor a levanték lelkioktatásban részesülnek. Illetékes egyházi hatóságokat felkértem aziránt is, hogy azoknak a levantéknek, akik különböző munkahelyeikről csak az esti órákban szabadulhatnak, lelkész álljon rendelkezésre, hogy vallási kötelezettségüknek ezek is eleget tehesenek. Másnap vasárnap ünnepélyes istentiszteleten urvacsorához járuljanak, a levante parancsnokok, az időpont és részletek megbeszélése végett, mindenütt lépjenek érintkezésbe az illetékes lelkészekkel. Tekintettel az első ilyen nagyszabású országos levante-lelkigyakorlatokra, illetve csendesórákra, kívánatos, hogy a közös urvacsoraszítés ünnepélyesebb keretek között rendeztessék meg. Ez alkalomból tehát szorgalmazni kell mindenütt a külön levante istentiszteletek megtartását, melyre a levanték zárt rendben, ahol van, zenével és zászlóval vonuljanak fel. A példaadás kedvéért elrendelem, hogy ezeken a vallási gyakorlatokon valamennyi levante parancsnok vallásfelekezete szerint teljes létszámba megjelenjen. Az iskolaköteles levanték a vallási kötelezettségüket, iskoláinknak ifjúságával együtt teljesítik, hacsak az iskola igazgatósága másként nem rendelkezik. Minden parancsnok hasson oda, hogy különösen ezekben a nehéz történelmi napokban a magyar ifjúságnak ez az országosan elrendelt gyakorlata ünnepélyes hitvallás legyen a krisztusi evangélium alapján álló keresztyén Magyarország mellett és például szolgáljon az egész magyar nemzetnek.“

Felhívom lelkipásztortestvéreimet, hogy a helyet és alkalmat figyelembe véve sehol ne mulasszák el a levanték husvétii lelki előkészítését, előzetesen megbeszélve a fenti rendelkezés szerint is a levante parancsnokkal.

II.

Nyilvántartásbavétel céljából közlöm, hogy az egyetemes konvent elnöksége a 149/1915. számú konventi határozattal reáruházott hatáskörében a Debrecen városban 1911. év október 30. napján született Váry László Géza kisújszállási segédlelkész részére a tiszántúli ref. egyházkerület lelkészképesítő bizottsága által 1934. évi október hó 16. napján 220/1934. szám alatt kiállított s állítólag elveszett eredeti lelkészképesítő bizonyítványát érvénytelennek nyilvánította s a másodlat kiadására engedélyt adott.

III.

Az Országos Református Jóléti Társulat központi igazgatósága értesített, hogy a temetkezési biztosítás akciójában a tagok száma meghaladta az 5 ezer tagot s így a kerülettel kötött megállapodás szerint az 1942. év folyamán elhalálozó lelkészek igazolt hozzátartozói után az ORJÓ 100 P temetési segélyt fog folyósítani. A vonatkozó szabályok értelmében a temetkezési segélyhez való igényjogosultság előfeltétele az, hogy „az illető a maga egyházközségében, illetőleg munkakörében az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat temetkezési akciójának jó indulatu és munkás támogatója legyen, ami haláleset alkalmával az esperesi hivatal és az egyházkerületi ORJÓ által igazolandó.“

Atyafiságos szeretettel: Miskolc, 1942. március 4.

Dr. Enyedy Andor
püspök.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

M-r F-c M-k és többeknek: Tájékoztatást adni az egyházi tisztségekre történő szavazásokról általánosan szokásos. Lapunk is a hivatalos helyről érkező ilyen tájékoztatásoknak helyt ad. Kivételt egyetlen állásnál tettünk: a püspökinél. Ennek az állásnak magas presztízse — felfogásunk szerint — nem engedi meg, hogy hivatalos lapban jelenvén meg a tájékoztatás, még az árnyéka is fennforogjon a hivatalos befolyásolásnak — hogy ne mondjuk: presszióknak. Azért nem adtunk hírt arról a püspökjelölő értekezlet-ről sem, amely Miskolcon a legilletékesebb egyén elnöklése alatt tartatott és gondosan mérlegelve a számbajöhető jelöltek esélyeit, egyhangúlag a dr. Enyedy Andor jelöltsége mellett foglalt állást. A választásnak ezt a módját helyesnek, szépnek és megtisztelőnek találtuk. Bár nem volt alkalmunk egyházkerületi jelölő értekezletet tartani, a jelölés a főjegyzői állásnál szintén egyhangúlag dr. Szabó Zoltánra esett volna. (Egész egyházmegegyék állásfoglalásáról vettünk értesítést.) — Tájékoztatásul közöljük ezt. — Valóban az a helyes: minden helyre állítsuk a megfelelő embert. Egyébként mindenki szavazzon meggyőződése szerint a legteljesebb szabadsággal, „imádkozván: Te, Uram, aki mindeneknek szívét ismered, mutasd meg, ... kit választottál“ (Ap. csel. 1: 24).

K-s M-s M-c: A küldött kéziratok nálam vannak. A kerületi jegyzőkönyvnek rendelkezésre állnak.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Muraközy Gyula: Szabadság! Egyenlőség! Testvériség!* — Az ORJÓ-iroda rövid tájékoztatója. (Folyt. és vége köv.) — Lelkészi-tanítói értekezlet. — Hírek. — Hivatalos rész.

Szabadság! Egyenlőség! Testvériség!

„Az Úr Jézusnak kegyelme és az Istennek szeretete és a Szentléleknek közössége mindnyájatokkal.“ II. Korinthus 13 : 13.

A március 15-ének ünnepi fényében olvassuk a történelemkönyvben a legnagyobb magyar nemzeti intést, nehogy a magyarság saját multját megtagadja, történelmének ősi alapjait széthordja. 1848. március 15-én a szabadság, egyenlőség, testvériség volt ráhímezve a felébredő magyarság zászlójára. Ma nagyon sokan szeretnék kifejtetni ezeket a selyemszalakat. A féktelen szabadság helyett — hirdetik — illeszkedjék be az egyén a közösség óriási gépezetébe, mint egy lélektelen csavar, vagy rugó, tegye azt, amit rendelnek neki. Ebben az engedelmes közösségben van a hatalom. Egyenlőség nincs a népek között — mondják — egyik nép uralkodni hivatott, a másik szolgálni. Csak akkor él meg a társadalom, ha a különbözőségek vaskerítéseit az emberek közé odaépíti. A testvériség pedig egy nagy hazugság, altató, ami az életrevalók és erősek izmait elernyesztí.

Ezek az eszmények az evangélium napjából szakadtak ki, csak úgy értjük meg őket, hogyha az evangéliumot látjuk fényforrásuknak. Abból az anyagból vannak, amiből az evangélium. A veszedelem mindig az volt, hogy nem értették meg őket. Próbáljunk mi most egy lépéssel tovább menni abban az irányban, amerre Petőfi, Jókai, Kossuth vezették nemzetüket. Majdnem száz év távolságából a magyar lélek otthonában: a templomban a falak és a jövődő visszhangozzák a márciusi igéket.

Mi a szabadság? Nem féktelen lázadás a rend és a törvény ellen, hanem az Isten teremtő gondolatának a megvalósítása. Ha a csillagok elszabadulnának láthatatlan láncokról és rend nélkül kóvályognának a mindenségben, ha minden ember eltépné minden törvénynek kötelekeit, ledöntené minden rend korlátját, ez anarchia, forradalom volna a mindenségben és a földön és nem szabadság. Együgyű lelkek tévesztí össze a szabadságot a ren-

detlenséggel. Engedelmeskedik a vándormadár, amikor Afrikából felénk száll, mert az Isten gondviselő akarata hajtja és mégis szabad, mert az Isten rendelését végzi. Engedelmeskedik az almafa, amikor kivirágzik a tavasz csókjára, mert az Isten teremtő akarata valósul meg benne és mégis szabad, mert az a lehet, amivé Isten teremteni akarta. Petőfi Sándor forró lelkének szent kényszerűsége volt, hogy a magyar szabadság csodálatos énekeit elmondja és mégis szabad volt, mert az lett volna számára a legnagyobb győzelem, hogyha megfojtották volna ajkán és lelkében az éneket. — — —

A magyar szabadság kérdése tehát ma is ez. Isten külön fajtának teremtett minket, nem szlávunk, nem germánunk, nem sémitánunk, mint ahogy külön-külön fának adta Isten a tölgyet, a cédrust, a pálmát. *A mi szabadságunk az, hogy mélységesen, Isten szerint legyünk magyarok.* Ne valami nyomorult szolgálai másolása akármelyik nemzetnek. Ne legyen a magyarság szüntelenül az emberiség papagája, amely lélektelenül kiáltoz minden megtanult jelszót. Hanem egy külön élő, ezeréves fa maradjunk, amelyik mindent feldolgoz, harmatot, új korszakok napfényét, amelyik gyökereit régen elporladt szívekbe nyújtja, mindent a maga lényé szerint vesz át és a maga sajátos virágát és gyümölcsét adja ennek a világnak. — — —

A magyarság akkor szabad, ha Krisztushoz lesz hasonló, ha Krisztusnak az erői szétáradnak benne. Isten a világot, a nemzeteket az ő Fiára nézve teremtette. Mindegyik népnek az a célja, hogy benne kiabrázoltassék valamilyen vonása Krisztusnak. Szabadságot Krisztus nélkül gondolni annyit, mint naprendszer nap nélkül, mint tavaszi virágfakadást napfény nélkül. A márciusi ünneplő sereg a Golgota felé induljon tovább. Ott van a szabadság.

Hasonlóképpen az egyenlőség nem abban áll, hogy minden embernek egyforma nagyságú földje legyen, ugyanannyi szobája, ugyanannyi anyaga. Ezt az egyenlőséget Oroszország megpróbálta és néhány véreskezű elnyomó korbácsa alatt több mint másfélszázmillió modern rabszolga egyenlővé lett rongyaiban, éhezésében, nyomorúságában. — — — Mindig azt hangsúlyozták eddig, hogy egyenlők vagyunk a *jogokban*. Az evangélium azt mondja,

egyenlők vagyunk felelősségben és a kötelességekben. Isten szeretete először is *vádol*, mert megvilágítja nyomorúságunkat. És *mindnyájunkat vádol*. A világháború után Párizsban világtörténelmi ügyészi leveleket adtak. Ti vagytok egyedül a világ gyujtogatói — mondották a legyőzött népeknek — ezért a nyomorúság börtönébe zárunk titeket. Ma már minden gondolkodó ember tudja, hogy a világháborúért minden nemzet felelős, az emberi mohóság és féltékenység, amelyik Isten szeretetének terített asztalánál nem vette észre, hogy Isten mindenki számára adott ezen a földön elég jót. — — — — —

Az egyenlőség a kötelességek egyenlősége. — Amikor az Isten szeretete megérint bennünket, akkor mindnyájan *kötelesek vagyunk*. Olyan nemzet, ahol egyik résznek joga van és a másiknak kötelessége, egyszerűen forrongó házzá lesz, ahol mindenki jogot követel kötelesség nélkül. Isten népében közös teherhordozás van. Nem lehet, hogy a gyöngébb, a szegényebb adozzon többet, hogy az erősebb érveket keressen, amelyek mögött elvonul a közös teher hordozásától. Nem lehet, hogy gyümölcstől megrakott fát, a sokgyermekes családot hagyja önmagában összeroskadni az ország. Nem lehet, hogy bárki is munka nélkül üljön dúsan terített asztalhoz. Aki nem dolgozik, ne is egyék, mondja az Isten parancsa. Mindenki ott, ahol áll, feszítse meg izmait, égesse az életét. Amikor a hajó viharba kerül, csak úgy menekül meg, ha mindenki végzi a kötelességét. — Jaj, ha egy is nem teszi meg a kötelességét, nem fog partot érni a hajó. Olyan nemzet, amelyiknek tagjai a felelősség és a terhek alól menekülnek, a halál magára hagyott gályája. Mindenkinek egyforma jogot, a jobbágyoknak is, kiáltották 1848-ban. Egyenlőség, feleljük reá ma: a bűnbánatban és a teherhordozásban.

Mennél messzebb ment az ember az evangéliumtól, annál kevésbé értette meg a *testvériséget*. A testvériség a lélek közösségét jelenti. — — — Egy nemzet akkor lesz nemzetté, amikor Isten Lelke millió szíven átsuhan. Mindaddig csak egy viszálykodó család marad, amelyben a jussoló testvérek vitás mesgyn állva panaszkodnak egymásra. Mikor az Isten Lelke megérint egy népet, akkor észreveszi a földesúr, amint 48-ban meglátta, hogy állati élet homályában tengődik sok millió magyar, aki neki testvére. Akkor a felelősség iszonyú súlya rányomakodik száz és százezer gyötrődő, gondolkodó magyar emberre. Délen pusztul a mi drága fajtánk, és ez a könyörtelen társadalom semmit sem tett még érte. Északon rongyosak a gyermekek, pedig a mi ősi dalaink csendülnek fel gyermekjátékaikban. Az egyik fejedelemnek érzi magát roppant földjein, a másik a szürke élet hamuja alatt tartja haragja parazsát, hogy egyszer tüzet csináljon belőle. Bizony a legnagyobb magyar kérdés a *nemzeti lélek*: a Szentlélek közössége köztünk. Ha 15,000.000 magyar szerteszórva a világban csak mély felelősséggel együtt tudna egymásért imádkozni, a menny boltozatai, Isten szíve megrendülne erre a közös könyörgésre. Ha 15,000.000-s nemzet együtt tudna egymásért szenvedni, a szenvedésnek a lángja egy új hajnalfényt mutatna meg itt ezen a sötét napkeleten. Ha együtt tudnánk örvendezni, olyan már-

ciusi induló zúgna át a szívünkön, a világ minden páncélos népe meghallaná s jövő századok is énekelnék. Szabadság, egyenlőség, testvériség! Maradjunk hűségesek a márciusi ifjúsághoz. A nemzeti lélekhez abban az irányban, amelyikben ők elindultak, menjünk tovább, Krisztusban van minden megoldás, ő a magyarság útja, ő a magyarság élete és a magyarság igazsága. A mult róla beszél. A jelenben ő segítségünk. Őseink lelkével, fényes árnyékseregével együtt feléje vezetjük gyermekeinket.

Muraközy Gyula

Az Orjó-iroda rövid tájékoztatója.

Elkészültek az 1941. évi kerületi iroda zárszámadatai. E szerint 5382 tagunk volt a december 31-iki állapotnak megfelelően. 1940. év végén 5302. Szaporulat 80. Hiába szereztünk 600 tagnál többet az elmúlt évben is, valóságban csak 80 a szaporulat, mert az elhalálozás, törles nagyon megszorodott. Temetési segélyt 98-szor teljesítettünk kerületünkben 1941-ben. A többi törles miatt vészelt el. Ennek pedig legelsősorban a rossz inkasszalás az oka. 1933-tól 9200-an léptek már be s mégsem vagyunk 6000-en fizető tagok. Irodánk hiába szerzi meg a tagokat, ha senki sem törődik a pontos fizetéssel. Ezért van az, hogy amikor már magas a felszaporodott hátrálék összege, inkább törlesre kerül a biztosítás, minthogy a hátrálékot ki egyenlítenék. *Szeretettel kérünk azért minden lelkipásztortestvérünket, helyi megbízott útján ellenőrizze a díjfizetést, hogy a nagy fáradtsággal, költséggel megszerzett tagok valóban élvezhessék majd azt az áldást, amit a szomorúság napjaiban Isten segítségével nyújthatunk.* 60 napnál nagyobb hátrálékban lévő tag nem kaphat segélyt, mert az csak természetes, hogy mi is úgy tudjuk kötelességünket teljesíteni, ha tagjaink is teljesítik vállalt kötelességüket. (Vége köv.)

Lelkészi-tanítói értekezés.

Az ungi ref. egyházmegye Lelkészi-tanító Egyesülete 1942. március hó 2-án tartott értekezletén lelkes melegséggel ünnepelte Nagyányai v. Horthy Istvánt, Magyarország megválasztott kormányzóhelyettesét, valamint dr. Enyedy Andort, egyházkerületünk új püspökét, Ung szülöttjét. Gencsy Béla egyesületi elnök Istennek különös kegyelmét és ígéretét látja e két nemeslelkű és nagyreményű férfiú küldetésében, kik hazánknak és nemzetünknek, ill. egyházunknak és magyar fajtánknak büszkeségei.

Meleg szeretettel köszöntötte és küldöttséggel üdvözölte az egyesület Kárpátalja új kormányzó biztosát, Tomcsányi Vilmos Pált.

Az értekezleten Tárca Gyula minaji lelkész Pál Ef. VI:11. alapján bibliatanulmányt tartott. Högye Mihály budapesti lelkész ismertette ezután nagy érdeklődés és figyelem közepette a Darányi Kálmán Diákház ügyében megindított országos

mozgalmat, annak jelentőségét, célját és terveit. Az értekezlet lelkesedéssel tette magáévá a Darányi Kálmán Diákház ügyét és elhatározta, hogy a maga részéről mindent elkövet, hogy az ungi egyházmegye, illetve annak gyülekezetei méltó módon kivegyék részüket a nemes mozgalom támogatásából.

HIREK

— **Dr. Enyedy Andor Sátorajújhelyben.** Március hó 8-án dr. Enyedy Andor püspök Sátorajújhelyben a Lórántffy Zsuzsánna Nőegylet ünnepi estjén a magyar nő hivatásáról tartott előadást.

— **Meghívó.** Egyházkerületi vasárnapi iskolai vezetőképző tanfolyam lesz Miskolcon, 1942. március hó 23—25. napjain dr. Enyedy Andor püspök, Svingor Jenő kerületi missziói előadó, Dr. Ecsedy Aladár, Szabó Dániel, Novotny Gyula, Szakall Olga, Viktor Gabriella, dr. Nagy Mária stb. közreműködésével. A konferencia részvételi díja 7 P., melyben a szállás, étkezés és jelentkezési díj bennfoglaltatik. Jelentkezési határidő: március hó 21. Miután csak 80 személyt tudnak elhelyezni, a jelentkezéseket a beérkezés sorrendjében fogadják el. Kenyérjegy, vagy kenyér hozandó. Jelentkezések Ref. Lelkészi Hivatal, Miskolc, Werbőczy-u. 24. számra küldendők.

— **Dr. Zsiros József** akad. és közigazgató, valamint az ifjúság nagy gonddal és lelkesedéssel készíti elő a március 15-iki estélyt. A *Darányi Kálmán Diákház* minden magyar református ügye.

— **Miskolci ref. presbitérium,** ahogy a miskolci *Magyar Élet*-ben olvastuk március hó 10-én mint az egyházkerület legnagyobb egyházközsége tíz szavazatát Dr. Szabó Zoltán sárospataki theol. tanárra adta az egyházkerületi főjegyző választásnál.

— **Üzenet Babilónból** címen egy kötet prédikációt adott ki Muraközy Gyula budapesti lelkipásztor. A kötetet a munkatárs hálájával és szeretetével dr. Ravasz László püspököknek ajánlotta abból az alkalomból, hogy „a Kálvin-téri szószéken két évtizeden át vezetett, tanított és pásztortolt mindnyájunkat a Lélek világosságával, az Ige erejével és a jóakarattal hatalmával.” A kötetből adjuk mutatólapunk első cikkét. A prédikációt — sajnos — meg kellett rövidítenünk.

— **A jövő Sárospatakja** címen március hó 6-án, *Péntek Esték* záróelőadását tartotta dr. Ujszászy Kálmán theol. tanár. Bizonyos szempontokból programnak is vehetné Sárospatak Ujszászy professzor látásait és kedves álmait.

— **Evangélizáció.** Svingor Jenő egyházkerületi missziói előadó március 4—5-ig a kupai gyülekezetben evangélizációs napokat tartott. Külön tartott a férfiak, külön a nők részére és külön az iskolás gyermekek részére előadásokat. Azután tartott közös összejöveteleket, ezenkívül tartott evangélizációs előadást dr. Makra Zoltán budapesti közigazgatási bíró, kupai földbirtokos tanyáján. Hisszük, hogy az elhintett magvak megtermik áldott gyümölcsüket.

— **Szép lelki találkozó** színhelye volt március 8-án Gelej községe. A Keresztyén Ifjúsági és Leányegyesületek a miskolci Gazda ifjak és leányok népes csoportját látták vendégül. Az istentiszteleteket Novotny Gyula missziói lelkész, a csoport vezetője végezte. A nagy érdeklődéssel kísért műsoros előadás pontjait a vendégek adták. Előadást tartott Tauszig Mária tanárnő és bizonyágtételek hangzottak el Nagy Sándorné lelkipásztorné, Somódy Anna, Novotny Gyula és a helybeli lelkipásztor ajkairól. A testvéri szeretetben találkozó ifjúságot az Egyesületek fogadták szíves vendégszeretettel.

Lelkipásztorok, tanítók!

Küldjétek el a pataki tehetségvizsgára kitűnő, szegénysorsú tanítványaitokat! Jelentkezési lapot április 10-ig kell kérni a gimnázium igazgatójától.

HIVATALOS RÉSZ.

VII. sz. Körlevél.

I. Esperes és iskolaszéki Elnök-testvéreim figyelmébe.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter 202800/1942. szám alatt kelt rendeletének másolatát tudomásulvétel és megfelelő eljárás végett közlöm:

„Az 1942. évi költségvetés kerete lehetővé tette, hogy mindazok az állami népiskola tanítók, akik az 1939. évi december hó 31-ig alkalmaztattak, az 1942. évi január hó 1-i hatállyal *rendes tanítóvá neveztesenek ki*. Kinevezésük meg is történt.

Az egyenlő elbírálás elve azt kívánja, hogy a nem állami népiskolai tanítók is *hasonló szolgálati idő után* véglegesíttessenek.

A nem állami elemi népiskoláknál a segédtanítói szolgálat rendszerezésére vonatkozó és az 1930: XLVII. tc. végrehajtása tárgyában kiadott 865-1-70/1911. sz. rendelet 3. §-ában foglaltak értelmében az 1942. évi költségvetésre évre vonatkozólag a tek. köz. Bizottságot a közvetlen fennhatósága alatt álló (községi, érdekeltségi, egyesületi, társulati, magán) népiskolai helyettesítők véglegesítésénél hasonló intézkedés megtételére hívom fel.

A hitfelekezeti tanítókra vonatkozó összes rendelkezések, kivéve ideiglenesen a fent idézett rendelet 2. §-át, továbbra is érvénybe maradnak. Budapest, 1942. évi február 9. A miniszter rendeletéből dr. Kósa Kálmán sk. miniszteri osztályfőnök.

II. Valamennyi lelkipásztortestvérem figyelmébe a légvédelmi készütség alatti harangozás tárgyában.

Az egyetemes konvent elnöki tanácsa hozzám küldötte a m. kir. honvédelmi miniszter ur alábbi rendelkezését 106.184 szám Eln. 35—1941.

„A légoltalmi riasztószolgálatot szabályozó 88.001 eln. lgv. 1939. H. M. számú rendelete értelmében a honi légvédelmi készütség alatt tilos minden olyan hangkeltő eszköz alkalmazása, amelynek jelzése az illető város vagy község területére megállapított „légvédelmi

riadó" jellel összetéveszhető. A légvédelmi riasztás céljaira városokban a szabványosított motorszirénát irtam elő, mely utóbbi eszköz a repülőgépek közeledését a közismert „üvöltő hanggal" jelzi. A községek számára megkötő rendszabályokat nem állapítottam meg. A hatályos rendeletek értelmében a kijelölt légoltalmi vezető feladata, hogy a légoltalmi terv megszerkesztésével kapcsolatban megállapítsa, hogy a kérdéses község területén milyen módon kívánja a lakosságot az ellenséges repülőgép közeledésére értesíteni. Ez a jelzés pl. gőzkürtökkel, kéziszirénák alkalmazásával, vagy harangfélreveréssel történhet, de ez az utóbbi *kötelezőleg elrendelve nincs*. A községek légoltalmi vezetőinek módjukban lett volna gondoskodni arról, hogy az aránylag kis költséget jelentő házi szirénák beszerzése révén a harangoknak légvédelmi riasztás céljait szolgáló igénybevételét kikerüljék. *Ott ahol a riasztás számára nem a harangfélreverést jelölték ki, a harangok használata a honi légvédelmi készülség ideje alatt is zavartalanul történhet!* Erre vonatkozó tájékoztatásomat még múlt hó 6-án a hadtestparancsnokok útján a közigazgatási hatóságokkal közöltem volt. Azokban a községekben, amelyekben a légvédelmi riadó jelzésére mind maig a harangok vannak kijelölve, a harangozási tilalmat a már ismert és több ízben hangoztatott okoknál fogva semmiképpen nem áll módomban feloldani. Szabad legyen Nagyméltóságod figyelmét felhívni arra is, hogy a honi légvédelmi készülség rendelkezései az országnak már csak bizonyos részein vannak érvényben. Azokon a területeken, amelyeken a honi légvédelmi készülséget már feloldottam, magától érthetődik, hogy a harangozási tilalom semmilyen vonatkozásban sem áll fenn. A fent előadottakkal kapcsolatban szabad legyen Nagyméltóságodat tisztelettel felkérnem, hogy az egyházak vezető hatóságait felkérni, illetve utasítani méltóztassék, hogy a harangozási tilalommal kapcsolatban a községek lelkészeit megfelelő módon felvilágosítsák. Hívják fel a figyelmüket arra, hogy a harangozás betiltása elkerülhető ott, ahol a légvédelmi riasztás végrehajtására a már idézett 88.001/eln. Igv.—1939 számú rendeletem értelmében megfelelő más hanggerjesztő eszközt szereztek be. A miniszter helyett: Littay vezérezredes.

III. Valamennyi esperes- és lelkipásztortestvérem, valamint a tanintézetek vezetőinek figyelmébe.

Az egyetemes konvent elnöksége dr. Harsányi György konventi s. titkárt megbizta egy tájékoztató összeállításával, hogy az egyes református önkormányzati testületnek 5960/1941. M. E. sz. rendelet alapján kiket és milyen biztosításra kell kötelezően bejelenteniök. E kinyomatott tájékoztatót a püspöki hivatal valamennyi lelkészi hivatalnak szíves tudomás és alkalmazkodás céljából megküldi.

IV. Valamennyi iskolaszéki elnök- és tanítótestvéreim figyelmébe.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 1942. február 12-én 750/1942. M. E. számú rendeletével a tanítóknak a gazdasági összeíró munkálatokban való részvétele tárgyában intézkedett. (Megjelent a Hivatalos Közlöny 1942. évi február 15-i számában.) Kérem iskolaszéki elnök- és tanítótestvéreimet a rendelethez való alkalmazkodásra.

V.

Az egyetemes konvent elnökségi tanácsa arra szólított fel, hogy figyelmeztessem a tiszáninneni egyházkerület egyházközségeit arra a jubileumra, amelyet az 1942. év Kőrösi Csoma Sándor emlékével kapcsolatban hozott számunkra. Ez a hazaért minden áldozatra kész tudós, aki a fanatikus hazaszeretetének mintaképe bennünket közelebből azért is érdekel, mert nemcsak egyházunk tagja volt, hanem Nagyenyeden református lelkészi képesítést is nyert. Az országos Kőrösi Csoma Sándor Bizottság szobrot állít ennek a nagy tudósnak halála 100. éves évfordulója alkalmával. Ha minden gyülekezetünk egy vagy két pengőt juttat erre a célra, úgy a szükséges összeg együtt lesz. Kérem lelkipásztortestvéreimet, hogy az erre szánt összegeket közvetlenül a Kőrösi Csoma Sándor Bizottság címére (Budapest VII. Rákóczi u. 29.) küldje el.

Atyafiságos szeretettel: Miskolc, 1942. március 10.

Dr. Enyedy Andor
püspök.

A mezőcsáti járás lelkészkeri értekezletére szeretettel hívom lelkipásztortestvéreimet, március 23-ára, Mezőcsátra. Más járásbelieket is szeretettel hívunk és várunk. Az egész napot együtt óhajtjuk tölteni. *Benke József.*

Felajánlok 20 P tiszteletdíjat annak az anyakönyvvezetőnek, aki anyakönyvében nagyapám házasságkötése bevezetését megtalálja. — Adatok: Fejes János tanító, szül. 1825 február 24. Sárospatakon. Antalffy Julianna, szül. 1832 június 11, Taktaharkányban. Christian Adolfné, Losonc, Kisbég-u. 19.

Születési anyakönyvi adatait kutatom apai nagyapámnak. Neve: Gyulay Nagy József, született: 1829 év körül, apja: Gyulai Nagy Sándor, István vagy József, foglalkozása: patkoló kovácmester (?), anyja: Balog Erzsébet. Eredményes anyakönyvi kimutatási díjat megfizetem. Köszönettel: Gyulay Nagy Sándor póttart. honvéd Budapest, VIII. Népszínház-u. 45. f. 1/a.

Pályázati hirdetések.

A debreceni m. kir. Tisza István tudományegyetem református hittudományi karán megüresedett *egyháztörténelmi tanszék*re a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur pályázatot hirdetett. — A pályázati hirdetmény megjelent a Budapesti Közlöny 1942. évi február hó 27-én megjelent 47. számában. — Pályázati kérvények beadási határideje: *1942. március hó 21.*

Szögliget református egyházközség iskolaszéke az üresedésben lévő tanítói állásra ideiglenes helyettes női tanerőt keres. Kérvények Lelkészi Hivatal Szin címre küldendők.

Az ondi református egyház pályázatot hirdet részben osztott iskolájához kántortanítói állásra. Javadam: 10 hold föld, természetbeni lakás; az egyház pénztárából: párbérváltás, munkaváltás, fapénz, összesen 19 egységben és megfelelő államsegély. Kötelesség a kijelölt osztályok tanítása, kántori szolgálat és énekkarvezetés. Pályázati határidő a Néptanítók Lapjában való megjelenéstől számított 21 nap. Lelkészi Hivatal Ond, up. Szerencs.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *M. J.*: Dr. Enyedy Andor püspök Sárospatakon. — *Kövér Pál*: Hogyan végezzük a missziói munkát? (Folyt. és vége.) — A vasárnapi iskolai vezetőképző tanfolyam programja. — Egy Körlevél margójára. — Hírek. — Hivatalos rész.

Dr. Enyedy Andor püspök Sárospatakon.

Március tizenötödike mindig különösen szép, fényes és egyetlen nap Sárospatakon.

Az ifjúság napja.

Az öröm, reménység és a legcsodálatosabb tavaszra való emlékezés igézetes napja.

Ezt a napot talán csak az ifjúság tudja igazán ünnepelni! Neki még töretlen, rozsdamentes és szárnyaló a lelke.

Volt idő, amikor az öregek, hivatalosak és hatóságok teljesen távol is tartották magukat ettől az ünneptől.

Igazuk volt.

Nekik sokszor kellemetlen lett volna belenézni ennek a napnak az arcába. Nekik, nekünk sokszor pirulniok, pirulnunk kellett volna, hogy milyen keveset valószínűsítettünk meg az első március tizenötödike nagy álmaiból, a többször megismételt fogadalmakból és a dörömbölve megoldást követelő magyar igazságokból.

Sárospatakra ezen az éven ismét csodálatos szépséggel jött el március 15.-e. Dr. Enyedy Andor püspök első sárospataki látogatása adott különös varázst a nagy napnak.

A püspökről tudjuk, hogy az emberélet útjának a felén jár. Ismerjük éveit számát. Tudjuk testi megpróbáltatásait. Egy-egy redőt is rávésett már homlokára a gondok, gondolatok és nehéz problémákkal való viaskodások láthatatlan keze.

De ennek ellenére, mint a bízó, mosolygó, töretlen ifjúság, az üres sablonoktól ment közvetlenség jelent meg. Egy kissé az örök pataki diák frissességével, elleplezhetetlen kedélyével, a self-made man-ek eredetiségével és a diáksor óta messze országokat és a szellem széles területeit bejárt utasnak a drága otthonba hazatérő örömeivel és drága tapasztalataival.

Olyan ifjú, hogy megjelenésére és mosolyára azonnal megnyílnak előtte és újjongó örömben úsznak a diákszívek. És annyira meleg, jóakarató és mély, hogy nyomban kiderül: ez a bizakodás, hit, ifjúság, jóindulat, munkakészség, felelősségvállalás,

biztatás, ígéret, okos áttekintés, bölcs mérséklés, szíveket megtaláló hang már nem földi iskolák, tanulmányi kirándulások, külföldi utazások s csak emberi tapasztalatok leszűrt s megszerzett eredménye.

Lelkének áradó frissesége, ötleteinek pazar gazdagsága, egész lényének a játszi formák közül átsugárzó mélysége már magasabb forrásokra utal. Örökkévaló magasságokban kellett járnia, az élő vizek forrásaiból innia, hogy egyszerre a legkövetlenebbül a közérthetőség aprópénzére váltódik fel ajkán az evangélium súlyos aranya és tüde forrásvízként csobog, mint „örök életre buzgó kútfő”-ből, az a víz, amelyet mennyei Ura adott neki.

Igy lett páratlanul szép március tizenötödike Sárospataknak a dr. Enyedy Andor püspök első látogatásával.

Szolgálat az ifjúság és tanári testületek ünnepe estjén kezdődött.

Ít a püspök a Darányi Kálmán Diákházzal kapcsolatban Darányi Kálmánról beszélt. Arról, hogy Darányi Kálmán közvetlen, magyar jellemét miképpen hatotta át és mélyítette el az evangélium s hogy bibliaolvasó főispán és miniszterelnök volt s mennyire nemzeti és vallási szükség nagy személysége élő példájával és az evangélium lélekformáló erejével Darányi Kálmánhoz hasonló jellemeket nevelni az egyetemes magyar nemzeti életnek.

Egyelőre csak ennyit írunk, hogy az ünnepe estnek nemcsak nagy erkölcsi sikere volt, hanem roppant számottevő, mindenkit meglepő anyagi eredménye. A zárszámadás megejtése még folyamatban van.

Páratlanul bensőséges és feledhetetlenül szép volt aztán, amikor március 16-án délelőtt 11 órakor az imateremben üdvözölte dr. Enyedy Andor püspököt a főiskola és a különböző közületek végét érni nem akaró sora.

A főiskolai imaterem zsúfolásig tele volt.

Az első üdvözlő beszédet Janka Károly főiskolai lelkeszi gondnok mondotta szívbéli öröm-

mel afölött, hogy aki, mint dr. Enyedy Andor, igazgatótanácsosként egész lélekkel szolgálta a főiskolát, új, magas tisztében sem fog tenni másként.

Dr. Zsiros József akad. és közigazgató egyetemes tetszés közt a kis és nagy diákok szeretetére kérte a Püspök urat, akit első útján is a magyar diákok nevelésének szolgálata, a Darányi Kálmán Diákház építésének felkarolása hozott Sárospatakra.

Csorba László főiskolai szénior mindenkit frappirozó kedvességgel tudta megtalálni az alkalom legmegfelelőbb hangját és szavait.

Dr. Enyedy Andor úgy beszélt, ahogy főnőbb vázoltuk.

„Valahányszor idejövök — mondotta — mindig úgy jövök ide, mint a mohamedán Mekkába. Lelket venni jövök Sárospatakra. A régi, szent család közösségében megújulni jövök ide.“
Hallottunk aztán nagyon megszívlelendő és megvalósítandó igazságokat.

„Ez az iskola mindig a teljes embert és a teljes magyar életet szolgálta. Lehetnek itt gazdagok, sőt kell is, hogy legyenek jómódúak, de azért ez az iskola mégis maradjon a szegények iskolája. Itt nem szabad csak egyetlen társadalmi réteget kiszolgálni.“

„Én is voltam mendikáns. Én is álltam fent ott a karzaton. Jártam lyukas cipőben, kopott ruhában, én is hordtam hónom alatt a brügót, de azért lelkemben mindig ott égett az Isten csókja, mert éreztem, hogy a szolgálatra ki-fog választani.“

— „Jól jegyezték meg, pataki diákok: nincs még egy főiskola ezen a világon, amelyik úgy tud egész emberré nevelni, amelyik a diákos, pajkos, humoros, de komoly és tárgyilagos gondolkozást úgy bele tudja vétni a fogékony lelkekbe, amelyik egyrészt a saját lábunkon tanít járni, de másrészt a Krisztusra, mint fundamentumra épít, mint ez a négyévszázados öreg iskola.“

És szakadatlanul folyt a magasba lendítő szó a püspök ajkáról, amint elhangoztak az üdvözlések a közületek részéről:

1. Alsózempléni ref. egyházmegye üdvözlése: Janka Péter esperes. 2. Járás üdvözlése: vitéz Füzesséry Sándor főszolgabíró. 3. Ref. egyház és nőegylet üdvözlése: Darányi Lajos lelkipásztor. 4. Község üdvözlése: Kedves János jegyző. 5. Ev. egyház üdvözlése: Asbóth Lajos lelkipásztor. 6. Járásbírság üdvözlése: Dr. Csapó László járásbíró. 7. Adóhivatal üdvözlése: Téchy Lajos adóhivatali főnök. 8. Move üdvözlése: Dr. Szabó Zoltán elnök. 9. Bodrogközi Tiszaszabályozó Társulat üdvözlése: Murin Miklós igazgató. 10. Mansz üdvözlése: v. Füzesséry Sándorné. 11. Vöröskereszt Egylet üdvözlése: sárospataki Harsányi Gyula elnök. 12. Izraelita hitközség üdvözlése: Soffer főgondnok. 13. Ipartestület üdvözlése: Kiss Tóth Miklós elnök. 14. Áll. elemi isk. igazg. üdvözlése: Rozsonday István igazgató. 15. Légó és tűzoltó parság. üdvözlése: Vas Lajos légó és tűzoltó parancsnok. 16. Gazdakör üdvözlése: Leskó István.

Végezetül a lelkes közönség elénekelt a Szózatot.

Hogyan végezzük a missziói munkát?

(Folyt. és vége.)

Nekünk hirdetni kell teljes határozottsággal, hogy ezt a magyar népet, melyet eddig olyan csodálatosan őrzött ebben a rettenetes fergegben a gondviselő Isten, csak Ő tarthatja meg, szebb, igazabb, boldogabb életre csak Ő segítheti el s a földi élet után a mennyei hazába csak Ő viheti át, ha ez a nép ráeszmél bűneire, megútálja azokat, szakít velük, ha befogadja azt, aki egyedül tisztíthat meg ezektől s aki által: a Jézus Krisztus által minden jóra lesz ereje. Boldogan tapasztalom, hogy mennyire felfigyelnek erre, milyen sóvárgó vágyal tapadnak ehhez az üzenethez a lelkek úgy a templomi istentiszteleten, mint a vallásos estélyen, még számszerint is fokozatosan többen.

Szerintem továbbra is lehet a vallásos estélyen előadást tartani (persze elsősorban megfelelő, a keretbe beilleszthető tárgyról, tehát nem műtrágyázásról és telekkönyvről — hiszen ezek a gazdakörbe valók — hanem a szorosabb értelemben vett hit- és erkölcsstani tárgyakon kívül egyház és nemzet-történelmi, társadalmi, egészségügyi kérdések jöhetnek szóba, mivel ezekből megfelelő tanulságok mindig vonhatók le). Lehet szavaltatni építő verseket, főleg zsoltárokat és dicséreteket s a nem ismert vagy kevésbé ismert dallamokat rögtön utána harmónium mellett énekelni tanítani, hogy azután a rendes istentiszteleten is felhasználhatók legyenek azok. Sok szó esik ma az énekeskönyv-reformjáról, de mit ér minden reform, ha nem énekeljük az énekeket. Lelkipásztortestvéreim tudhatják, hogy gyakran milyen nehéz a predikációhoz megfelelő éneket kijelölni a dallam nem tudás miatt. Olvashatunk fel, vagy mondhatunk el megragadó, színes elbeszélést. A lényeg azonban a mindig befejezőkor elhangzó evangélizáló jellegű bibliamagyarázat legyen. Ezzel, ennek friss hatásával menjenek haza a résztvevők. Tanácsos sorozatos bibliamagyarázatot tartani ekkor is, vasárnap délután is (pl. Jézus életéről, vagy egy apostoli levélről).

Az ifjúsági egyesületben is evangélizáló jellegű legyen a bibliai eszmecsere. Mennyi bűn kíséri a fogékony ifjúságot. Mondjuk ezt meg őszintén minden megdöbbentő testi és lelki következményével. Fájdalom, hiányzik a bűntudat ifjúságunknál. Tudatosítsuk ezt velük. Ne tekintsék természetesen pl. a paráznaságot s az erre vezető tisztátalan beszédet. Ne detektívek és csendőrök legyünk, hanem értük aggódó atyai jóbarátok. Használjuk fel a Levente-intézményről szóló törvényben és a vonatkozó végrehajtási utasításban adott lehetőségeket, melyek szerint egyenesen utasítják a leventéket az istentiszteletek (ahol lehet külön levente-istentiszteletek) látogatására s engedélyt adnak nekik az ifjúsági egyesületi munkában való részvételre. Igyekezzenek a lelkipásztor belekapcsolódni a leventemunkába. Sok helyen ő az elnök. Jó ismeretségbe léphet a körzeti leventeparancsokkal. Az útján, valamint a helybeli leventeoktató által fel-

Hívhatja a fiúkat az ifjúsági egyesületek látogatására. A leventeoktatóval, az ifjú vezetőkkel történő olykori beszélgetésre találjon módot. Rendszeresen a falu fiatalságának elitjéből, hangadóiból kerülnek ki ezek. Velük s más vezetésre alkalmas fiúk útján reábirhatja az ifjúságot az összejövetelek minél gyakrabbi felkeresésére. Ne alkalmazzon e cél érdekében terrort. A kényszer megbosszulja magát. De a vezetésre alkalmas fiúk megnyerése az egész fiatalság megnyeréséhez vezethet. Csak 2—3 szívvel-lélekkel Krisztus mellé álló fiúnk legyen, akkor már — emberileg szólván — biztos a siker. Természetesen az lenne a kívánatos, ha mindenütt állana ifjúsági otthon, ahol a fiúk szabadidejükben nemes szórakozást találhatnának a heti bibliaórán, előadáson kívül, de ahol erre nincs mód, ott is áldott eredményre segíthet az említett módszer.

Azt mondhatná valaki: mit ér a gyermekekkel, fiúkkal és leányokkal végzett munka, ha a felnőttek, a család lerontják azt? Nos, ezért kell a családlátogatás. Ezer lehetőség van erre. Keresztelési, esketési, temetési, konfirmációs évfordulók alkalmával látogatást tehetünk, vagy felkereshetjük a bibliai iskolásokat, ifjúsági, leányegyesületi tagokat otthonukban s velük és hozzátartozóikkal beszélgethetünk. Aki már megpróbálta a rendszeres lelkipásztori családlátogatást az tisztában van a vele járó áldásokkal is. Hogy milyen ne legyen és milyen legyen, erről azt hiszem, hogy senkit sem kell kioktatni. Két végtől mindenestre óvakodjunk: a szemforgató kegyeskedéstől és az üres, hétköznapi szószaporítástól, még inkább a mulatozásba tévedő italozástól. A család dolgai iránt való érdeklődésről, ügyesen váltsunk át a lelki sínekre. Övjünk, intsünk, tanácsoljunk, buzdítsunk. Templomlátogatásra, vallásos összejövetelek felkeresésére, a fiúk és leányok egyesületi órákra küldésére, odahaza pedig a házi áhítatok tartására serkentsük a szülőket. Lassan a figyelmet irányítsuk Arra, akinek a szívekben és házakban szállást kell vennie, kinek a követségében járunk: a mi Urunk Jézus Krisztusra. Ha családlátogatásunk során a szívekben az ő szállásának a megkísztői leszünk, akkor tesszük a legjobb szolgálatot a misszió ügyének, a felnőtteken keresztül az ifjúságot mentő munkának.

Kövér Pál.

A tiszáninneri ref. egyházkerület 1942. március 24—25. napjain rendezett vasárnapi iskolai vezetőképző tanfolyamának és konferenciájának

programja:

Március 24:

Reggel 9 órakor megnyitó áhítat. Tartja: dr. Enyedy Andor püspök.

$\frac{1}{2}$ 10—11 óráig „Ne legyetek sokan tanítók“ (A tanítók felelőssége.) Előadás hozzászólással. Tartja: Svingor Jenő egyházkerületi belmiszteri előadó.

$\frac{1}{2}$ 12—1 óráig. „Akiket mi tanítunk.“ Előadás hozzászólással. Tartja Novotny Gyula miszteri lelkész.

$\frac{1}{2}$ 2 órakor ebéd.

Délután 3—4 óráig vasárnapi iskolai mintatanítás.

Tartja Szakall Olga miskolci vasárnapi iskolai mintatanító.

4—5 óráig. Megbeszélés a résztvevők felszólalásával. Lelki élményeim a vasárnapi iskolában. Vezeti: dr. Ecsedy Aladár a vasárnapi iskolai szövetség ügyvezetője.

6—7 óráig. Nyilvános evangélizáció a Kossuth-utcai templomban. Igét hirdet dr. Ecsedy Aladár.

$\frac{1}{2}$ 8 órakor vacsora.

Március 25:

Reggel 9 órakor megnyitó áhítat. Vezeti Szabó Dániel hejőcsabai lelkipásztor.

$\frac{1}{2}$ 10—11 óráig. „Ahogyan mi tanítunk“. Előadás hozzászólásokkal. Tartja: Dr. Mészáros Istvánné, Victor Gabriella.

$\frac{1}{2}$ 12—1 óráig. „Munkánk gyökerei. Előadás hozzászólásokkal. Tartja dr. Ecsedy Aladár.

$\frac{1}{4}$ 2 órakor ebéd.

2—3 óráig. „A vasárnapi iskolai tanítás módszere.“ Előadás hozzászólásokkal. Tartja: dr. Nagy Mária tanárnő.

3—4 óráig. Mintatanítás. Vezeti: Ferenc Julianna tahitófalu gazdaleány.

4—5 óráig. A vasárnapi iskolai munkára vonatkozó kérdések és a kérdésekre adott feleletek. Közös megbeszélés. Vezeti: dr. Ecsedy Aladár.

5— $\frac{1}{2}$ 6 óráig záró áhítat. Tartja: Svingor Jenő.

6—7 óráig. Nyilvános evangélizáció a Kossuth-utcai templomban. Igét hirdet: dr. Ecsedy Aladár.

A konferencián résztvehet minden vasárnapi iskolai munkával foglalkozó egyháztág. Résztvételi díj, melyben kétnapi ellátás és egy éjjeli szállás, továbbá jelentkezési díj is bennfoglaltatik, 7 P. A résztvevők kenyereit, vagy kenyér utalványt hozzanak magukkal. Étkezési készletet minden résztvevő kap. A szállás a Dayka Gábor-utcai Turista Otthonban lesz. Hálófelszerelésben mindenki részesül. Jelentkezni Lelkipásztori Hivatal Miskolc, Werbőczy-utca 24. szám lehet. A konferencia színhelye Major-utca 2. szám, a Miskolci Mezőgazdák Otthona. Akik már hétfőn estére érkeznek, azok szállásért a Dayka Gábor-utca 9. szám alatti Turista Otthonban jelentkezzenek, ez a szállásdíj azonban a jelentkezési összegben már nem foglaltatik.

Egy Körlevél margójára.

Egyik egyházkerületi tisztségre való szavazás alkalmából egy lelkipásztor Körlevelet látott szükségesnek közézni, kifogást emelve a Sp. Ref. Lapok ellen a választási Tájékoztatás közreadása és egy Szerkesztői üzenet miatt (l. e lapok 10. száma).

I. A Körlevéllel szemben: 1. A legnagyobb nyilvánosság előtt felszólítunk mindenkit, jelentkezék az, akinek bármelyik jelöltre vonatkozó közlését, vagy h iradását a Sp. Ref. Lapok szer-

kesztősége megtagadta, vagy visszaútasította volna! (Ilyen nincs.)

2. E lapok már liberális multja miatt is, de még inkább azért, mert Petőfi azt írta Patakról: „Itt tanyáztak a szabadság oroszlanai” — a teljes választási szabadság híve. Minden Tájékoztatást ellenérzéssel közölt és nagy örömet találna benne, ha ez a műfaj kimulna.

3. Hogy az érdekeltek önmaguk adjanak ki Tájékoztatást, mint a körlevél írója teszi, annyira nyilvánvalóan sebhető, hogy egy hangot sem vesztegetünk rá.

II.

Józan, egyenes, egészséges logika szerint a választási ügygel semmi kapcsolatban nem levő cikk nem közléséről is hangzik a Körlevél-író panasza.

A nyugodt megítéléshez kérjük a következők figyelembevételét:

1. A cikkben említett magas személyiség megválasztásáról maga a lap írt.

2. A cikkíró cikkét írhatta február hó 20-án, a cikk a kísérő levél dátuma szerint február hó 21-én adatott expressz postára és aznap, február hó 21-én, szombaton este 7 és 8 óra közt, a postahivatal kifogástalan expedálásával jutott el a szerkesztőségbe, amikor a Sp. Ref. Lapok példányai már d. u. 6 óra után a postahivatalban feküdtek, várva a szerteküldést. A cikket örömmel vettük.

3. Ám a felelős szerkesztő február hó 23-án, a püspökszentelés napján közölte a késést a cikk írójával, aki ezt felelte: Beteg voltam; kórházban feküdtem, nem tudtam előbb írni.

4. Felelős szerkesztőnk személyesen tárgyalván a cikk szerzőjével, felhívta a figyelmét arra, hogy a kényes témájú cikk az ő hűfűs feldolgozásában nem jelenhet meg a püspökszentelést hozó, egyébként is túlhalmozott számban.

5. A cikkíró a felelős szerkesztő szavai iránt megértést mutatott, azokat látszólag helyeselte s ellenök semmi észrevételt nem tett.

6. Felelős szerkesztőnk a cikkekre nézve egy nagyon illetékes, sőt a legilletékesebb személyiség tanácsát kérvén, a cikk közreadása egy közel várt aktualitás bekövetkeztéig (lemondás!) elhalasztatott.

7. Szerkesztőségünk a tanácsot mindenképpen bölcsnek találta.

8. Mielőtt ez a cikk írójával közöltetett volna, sérelmét a lelkipásztori hivatalok nyilvánosságáig elé hozta.

9. Később felelős szerkesztőnk a halasztás okát a cikkíró tudomására hozta, aki erre március 19-én hozzáintézett levelében ezt írta:

„Ha a közbevettetésről tudok, bizonyára másként értékelem ezt az ügyet”

10. Fenntartjuk magunknak azt a jogot, hogy még a legkiválóbb cikket is akkor közöljük, amikor mi a legalkalmasabbnak tartjuk.

III.

Fentiek részünkről így állván, semmi szükségét nem látjuk annak, hogy a körlevelet tollhegyére vegyük.

IV.

Sőt mivel a Körlevél írója felelős szerkesztőnkhez azt írja, hogy e lapok kérdéses szerkesztői üzenetében és tájékoztatásában reá nézve „bántó, leértékelő, kisebbitő üzenet” jelent meg,

a) e lapok szerkesztőségének azon tagjai, akik ebben az ügyben részesek, kijelentik, hogy eljárásukban a Körlevél írójára abszolút nem gondoltak;

b) annál kevésbé akarták őt „bántó, leértékelő, kisebbitő üzenettel” sérteni, aminthogy ilyenre bizonyára azok a lelkipásztorok és presbitériumok sem gondolnak, akik esetleg nem szavaznak a Körlevél írójára;

c) és kifejezik sajnálkozásukat, hogy egy lelkipásztornak nem szándékosan fájdalmat okoztak.

V.

Egyébként személyi érzékenykedés sem tartana vissza bennünket attól, hogy anyaszentegyházunknak a mi felfogásunk szerinti szolgálatában még a harcot is vállaljuk minden Körlevéllel szemben.

VI.

A magunk részéről az ügyet lezártuk.

Sp. 1942. III. 20.

A Sárospataki Ref. Lapok Szerkesztősége.

HIREK

— **Március 15-én** a városi nagytemplomban a gyülekezettel együtt istentiszteleten vett részt a tanári testület és ifjúság. Az Igét hirdette Csorba László szénior.

— **A főiskola március 15-iki ünnepélyén** az ünnepi beszédet dr. Maller Sándor gimn. tanár tartotta. A beszédet közöljük.

— **Koszorúmegváltás.** Farkas István püspök koszorúmegváltására érkeztek még az alábbi özszegek: Erdőbényei egyház 10 P, Farkas Sándor és neje Bp. 10, Barát Imre Gáva 10, Kérészy István Tiszanána 10, Tamáska János Selyeb 5 pengő.

— **A pataki templom papi székének** hátlapján e latin felirat van:

Non Verbo pietas, at re, Monstret Vr oporet,
Igne CaLens IsthoC speret aD astra rapI.

Magyarul:

Nem szóval, tettel kell, hogy tünjék ki kegyesség.
E hévtől fűtve várja, hogy égbe kerül.

Ha a chronostichont figyelembe vesszük, 1764 jön ki. Tehát még a II. fatemplomból való.

Gulyás J.

HIVATALOS RÉSZ.

KERESEM Gerber Erzsébet születési (1835—1870. évekből), vagy halotti (1871. évektől kezdve) és Kohán József és Gerber Erzsébet (1860—71. évekből) házassági adatait. — Megtaláló illő díjazás ellenében értesítse: *Kassa ref. lelkészi hivatalát.*

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNEI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNEI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Darányi Lajos*: Az örök templomtisztítás. — *M. J.*: Diósgyőrvasgyári főgondnoki tisztéről lemondott nagybányai vitéz Horthy István Kormányzóhelyettes Úr Ófőméltósága. — *Dr. Maller Sándor*: A mi márciusunk. (Folyt. és vége köv.) — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenet. —

Az örök templomtisztítás.

Virágvasárnap Jézus úgy vonult be Jeruzsálembe, mint Király.

Egy életen keresztül lehet a virágvasárnapi igehirdetés alapja az, hogy *hogyan* történt ez a bevonulás. Annyi változata és annyi színe van, ahány színű volt azon a tavaszi reggelen Jeruzsálem környékén a hegyoldal, a mező, az útszéli pálmaliget és a virágokból és a felsőruhákból az útra terített szőnyeg.

Most ne ezt a hogyan nézzük meg. Arra legyünk különösen tekintettel, hogy *hová* ment a virágvasárnapon magát megmutató Király. Azután megnézzük, hogy *mit csinált* ott.

Hová ment Jézus virágvasárnap? A templomba ment.

Akkor lesz egészen beszédes és igen sokat mondó Jézus templomba menetele, ha arra is gondolunk, hogy *hová nem ment Jézus!*

Nem ment tisztelgő látogatásra Pilátushoz. Pedig bizonyára jól esett volna annak az unott, fáradt embernek ez a figyelmesség. Tárgyalni se ment Pilátushoz, pedig a helytartó palota előtti térségen levő nagy sokaság súlyt adott volna minden előadott kívánságnak.

Kajafáshoz se ment. Pedig lélektani tény, hogy nem várt fordulatok, az emberi hiúságot hízlaló udvariaskodások mennyire meg tudják változtatni a véleményt és a kimondott szót.

Nem ment a népvezérekhez sem. Pedig bizonyos, hogy a Makkabeusok ivadékának vére most is nagyon piros volt és a forradalmak hőfokára hevült, valahányszor római katonák indultak el őrjáratra Jeruzsálem utcáin.

Nem ment Jézus a megszenteltnek tartott sírokhoz és emlékoszlopokhoz. Pedig olyan hatásos lett volna a lábai elé szórt zöldágakból és virágokból koszorút kötni és némán letenni valahová, hogy tüzet fogjon minden zsidó szív.

Nem ment Jézus a piacra, pedig ott lakott a szenvedély, a népszerűség, a lehetőség.

Jézus a templomba ment. Nem; sehová se ment, hanem a templomba ment.

Nem azért hagyta ott Jézus a világot, mintha ott mindent rendben talált volna. Nem is azért, mintha megvetette volna. Azért hagyta ott a világot, mert a világon, az emberen csak Isten kegyelmes terve szerint lehetett segíteni. Az Isten akarata pedig a templomban ismerhető fel. A felismert mennyei akarathoz a templomban erősödik meg az ember. Az, hogy Jézus a templomba ment, azt mutatja, hogy minden templomnak, hogy Krisztus egyházának milyen hatalmas szerepe van a nagy kérdések eldöntésében. Van idő, amikor csak a templomban szabad lenni. Van kérdés, ami csak az egyházban látható világosan és csak ott oldható meg. De nem is a hely itt a fontos, hanem Krisztus. Az első virágvasárnapon sem a templom volt a lényeg, hanem Krisztus, aki oda ment. Ennek a világnak mindezen kérdése Krisztusban oldható meg. Mindenek Krisztusra nézve teremtettek. Krisztus az újjáteremtés. Krisztus pedig az anyaszentegyházban van jelen itt a földön, mert az ő teste, mert ő gyűjti össze az övéit, itt alakítja a világtörténelmet. Az egyházat kikerülni annyi, mint Krisztust kikerülni, mint soha megoldásra el nem jutni.

Krisztus bement a templomba, de a templomot nem találta tisztának. Nem az egyház szenteli meg a világot, hanem az egyház világiasodik el. Ez a nagy szomorúság. Amit Jézus a templomban a templomtól néhány méterre szóra se érdekesített volna. Nem amiatt háborodott fel, hogy azt csinálják, hanem hogy a templomban csinálják. A templom maradjon templom. Az egyház maradjon egyház. Minél bűnösebb a világ, minél nagyobb a zsarnokság és minél inkább dühöng az antikrisztus, annál inkább legyen tiszta a templom és csak Istenre hallgasson az egyház. Krisztus a nem tiszta templomot mindig mindenképp tisztítja meg.

Ma is annyi helyre szeretnénk elvinni Krisztust. Szeretnénk neki megmutatni romokat, családásokat, árvizeket és lángtengereket. Krisztus pedig, a virágvasárnapi Király, a templomba jön. A földi

testét, az egyházat nézi meg. Rettenetes a haragja, ha nem találja tisztán. Akkor tiszta a templom, ha az Ige zeng benne. Akkor tiszta, ha bűnbánó lelkek bűnbocsánatot keresnek. Akkor ismeri el az egyházat Krisztus magáénak, ha az egyház Urának, Krisztusának, Királyának vallja Őt.

Virágvasárnap magunkhoz, a hívő gyülekezetbe, a neki átadott szívekbe várjuk Krisztust, a Királyt. Ha a templomot és az egyházat tisztán találja, ha a szíveket hatalmába veszi, akkor örüljön ez az egész világ, mert akkor szabadulás és béke, áldás és boldogság támad a nyomában.

A legnagyobb jóltevő az, aki Isten akarata szerint várja azt, aki Áldott, mert az Ur nevében, az Ur nevével jön! *Darányi Lajos.*

Diósgyőrvasgyári főgondnoki tisztéről lemondott nagybányai vitéz Horthy István Kormányzóhelyettes Úr Öfömméltósága.

Hat évvel ezelőtt, 1936 július hó 5-én iktatta be diósgyőrvasgyári gyülekezetünk főgondnoki székébe immár b. e. Farkas István püspök nagybányai vitéz Horthy Istvánt, akkor a diósgyőri vasgyár vezérigazgató-helyettesét. Beszédében Farkas István püspök a Máté ev. 13. r. 45—46. v. alapján erről a témáról beszélt: Igaz gyöngyök az Isten komótján! S ezt kötötte a nagy remények közt megválasztott ifjú főgondnok szívére:

„Ne feledd, hogy Néked az Isten komótjára tett drága gyöngynek kell lenned!

Mi pedig buzgó szívvel imádkozunk érted, hogy az légy!

S úgy lesz, mert porig alázott nemzetem legelső embere: Édesapád, s egy fehérhajú, szépséges asszony: az Édesanyád is ezért imádkozik most, ez órában a távolból is mivélünk... Ezt az imádságot meghallgatja az Isten.“

A komoly, nemes arcélű, modern sportokon is daliássá edzett ifjú, hiszen még alig 32 éves, készséggel fogadta el egyháza megbízását. Látható örömmel vette el a beiktatás napjának emlékeül átadott ajándékot, az egyház klenodiumai közül egy díszes, drága, öreg Bibliát. És modern főgondnoknak bizonyult, mint aki szakszerű, pontos, előzékeny, lekötözözen szíves s vállalt feladatát lelkiismeretesen teljesítő; aki a külső, az anyagi alapok biztosításán túl a mélyebb, a lelki alapok biztossága felé néz.

Még 1936-ban járunk. Még a magyar remények valóra válása mélyen el van rejtve, mint a vas, az érc a föld mélyébe. Még Trianon népe vagyunk. Az Ember tragédiájának nemzete, a Madách Imréé, akikhez különösen szól: Ember küzdj és bizva bizál. Akiknek az örök küzdés, a szakadatlan, a szünetet nem ismerő harc jutott osztályrészül. Igen. De vannak serkentő hatalmak, biztató erők, megnyugodni, beletörödni nem hagyó nagyságok. Otrantó hőse! Az édesapa. A legendás lovas, akinek a nevét is viseli, az édes nagybátya. S azok a családból,

akik alig tegnap adták oda életüket a vész óráin az imádott hazáért. A halhatatlan „umbrák“. Ezek mást sugallanak, mint a józan bölcsesség, a hívős meggondolás és a könyörtelennek látszó hétköznap. Ez bizony levon a nemzeti álmok és büszke remények világából a realitás földére, a számok, a szabatos eltervelés, a gondos, fáradságos kivitel földére. A mérnök illuziómentes építésének területére. Kossuth Lajos Kormányzó úr fiai is mérnökök voltak. Csak a százezrek, milliók, a mindnyájunk verejtékével épülhet meg a magyar jövő. Biztos és nem tévedő számítás alapján. Ahogy a szaktudomány is tanítja. Igen. A szaktudomány. De ez a szürke valaki mozdítja meg az újkor csodáját: a gépet, a zakatoló, dübörgő, komor óriást az el nem fojtható, vissza nem szorítható nemzeti álmom beteljesüléséért. S egyszerre Otrantó, a tenger hőse, az édesapa, a legendás lovas, az eszménykép nagybátya mellett kibontotta szárnyát a hős számítás, a józan mérlegelés embere: a gépmadár, a repülés feltűnő, bátor, ünnepelet és vakmerő hőse lett ifjú Horthy István. Kibontotta sas-szárnyait. Meglobbant benne ősi családjának nagyra termett saslelke. S amíg hallgatta egyháza anyagi ügyeinek előterjesztéseit, bogozgatta az elintézendő ügyek csomóit, elnökölt a tanácskozásokon, figyelte a vele majdnem egykorúak, a fiatalok lelkének fejlődését, mint az ifjúságbárát Darányi Kálmán, vagy egy másik egyházból gróf Teleki Pál, s hallgatta Isten igéjét, a reális tudományok és a történelem tanításának józan leckéje felett neki is megnőtt a hite s csontjába rekesztetve érezte, hogy igazi otthona, lelkének erőssége ott van, ahol zug az ősi zsoldár: Te benned biztunk eleitől fogva és a másik: Az Isten a mi reménységünk.

S amikor a Farkas István püspök beiktató beszédének profecíája szerint életének drága gyöngye újabb elhelyezést nyer Isten komótján, egyházi megbízását, amelyet nem dísznek, külső dekorumnak tekintett, hanem megbízatásnak és szolgálatnak magyar és kálvinista népéért, a diósgyőrvasgyári gyülekezet lelkipásztorán át, Nádházy Bertalanon keresztül nyugodt öntudattal írja a megbízó gyülekezetnek:

„Kedves Barátom!... Most új tisztem elfoglalása után — bármennyire rosszul esik ez nekem —, nem lehet mást tennem, minthogy a diósgyőri református egyház főgondnoki tisztjéről lemondjak. Kérlek tehát, jelentsd be az elhatározásomat az egyháztanácsnak, ahol annak tudomásul vételét és elfogadását kérem. Mindig szívesen fogok visszaemlékezni református egyházunk érdekében végzett közös munkánkra s amidőn a diósgyőri egyház vezetésétől megválok, kérem a Mindenható, hogy árássa bőséges áldását az egyházra, annak vezetőire és tagjaira. Add át, kérlek, az egyháztanácsnak és az egyház tagjainak szívbéli üdvözlétem. Igaz hitrokoni szeretettel köszönt: Horthy István s. k.“

Mi pedig, lemondván a főgondnok, Kormányzóhelyettes úr Öfömméltóságának szívünk teljességéből kívánjuk:

„Üdv nevére! Áldás életére.“

M. J.

A mi márciusunk.

1942. III. 15-én.

Mélyen Tisztelt Közönség!

Minden igazi emlékezés felette áll az időnek. Egysíti magában a múltat, jelent és jövőt, vagyis jelenné válik benne a múlt s a múlt emlékével átszótt jelen a jövőbe lendül. Mert a múlt sohasincs lezárva, mindig a jelen birtoka, viszont számunkra a jelen a mult hagyatéka.

Mennyire találó ez a körfogás ma, a nemzeti megújulás, a nemzeti reformáció ünnepén. Ezért nem *csak* a multat ünnepeljük ma sem, nem *csak* a történelmi eseményt, mely ma is *példa* lehet! Emlékezünk nem vak megszokásból és süket hivatalból, hanem tudva, hogy sorsunk emlékezetünkbe van meg írva. Jaj annak, aki nem *tud*, vagy nem *akar* emlékezni!

De az a március, mely csak a múlté, önmagának tagadása lenne. Március a mi élő multunk, jövőbe lendítő akaratum és hitünk. Minden idők hősi erőfeszítése és vágya, melyet minden korszak magáénak vall. Gazdag és hosszú mult ereje duzzad belőle a jövőbe, míg teljesen felolvad a történelemben. Így bár a *mult* teremtette, mégsem maradt *csak* azé!

Befejezett márciusról csak akkor lehet beszélni, ha nagy akarásból minden valóra válik. Nem lehet eszményibe merevített torzó, vagy elcsúszott félmunka sem; egész szoborrá kell válnia, a szabadság igazi jelképévé, szabadsággá, „mely épügy testre és lelkire oszlik, mint az ember maga, de mely épügy oszthatatlan is, amíg a földön él!”

Jaj nekünk, ha mi márciusban valami befejezett tényt látunk, valami kész egészet, mely már az utolsó simításokon is túljutott. Nekünk csak hatalmas *kezdést* szabad benne látnunk, egy fenéges *nyitányt* s nyomában állandó *haladást* a cél felé. Legyen hát március féltőn óvott emlékün, de a jövő változzon, alakuljon, forrjon mássá, amivé már akkor szeretnék volna, hogy váljon. Álljon előttünk élve, izgatva, lelkesítve tavaszi izgalmával, mint folytonos küzdelem, állandó haladás, más szóval örökös nemzeti reformáció!

Mert ez március titka! Ezen a nyomon és csakis ezen érthető meg a mult, jelen és jövő márciusának mozaikszerű, de magasztos egységet és értelmet hordozó képe. Ezen a csapáson induljunk el ez alkalommal mi is, mint a mult, jelen és jövő márciusának örökösei, hordozói és munkásai.

Az első március legnagyobb és leghívebb emléke a *szándéka* volt. Akkor sem, de máig is alig jutott sokkal tovább egyszere nekimerészkedésnél. Pedig előfeltételeit századok egyengették! Évtizedek izgalmak alakította azzá, ami. Előbb volt, mint lett, de ma is van, mert volt!

A mult márciusa igazi hőstett volt, nem kiszámított, nem bizonyos, hanem öntudatlan. Ez a feltétele minden nagyságnak, így az övének is! Mert „ki számíthatja ki a sorsot, melyet magunkban hordozunk?”

Nem volt hát kiszámított lendület, hanem egyszere roham. Hogy csak az előfutamig jutott

— a döntőig máig sem —, annak a rendező történelem az oka.

Március folytatásos regény, mely rettenetesen izgalmas, de még ma sem fejeződött be. Mindig csak folytatása következik s ami a legizgatóbb, nem látszik a vége. Ott szakad meg, ahol leginkább várjuk a folytatását. Az egész mű csak ígéret, melyet annyian és annyira várunk. De ennek megírója és kiadója egyedül a megújult nemzet nemzet lehet, mely megértette a márciusi tiltkot.

Március elvben mindent *elért*, de keveset tudott *megérni*! Befutott útja túlrövidre szabott, akárcsak az egyenes út a perspektívában: multunk szomorú perspektívája ez, mely a jelenig kísért.

Az el nem ért célok fájnak, de erőt is adnak. „Fájó elégtelenség a világ árama”, ami hajtja, feszíti az embert is, míg él. Vége az életnek, ha mindent elért, mert csak a halottak vannak a célnál!

Ez az elégtelenség a jelen és jövő márciusának éltető eleme és értelme. Ez az, ami átmentette máig fiatalosan, lendületesen. A korhadó régi elleni kiállásának nem szabad lanyhulnia. „Történelmi végzetünk fojtan annyiban élünk, amennyiben protestálunk!” Ma sem a betegség halálos, hanem a lemondás és vége annak a nemzetnek, amelyik lemond saját nagysága igényléséről!

Pedig mi könnyen lemondunk! Sokszor nekiramodunk a lendületvételnek, de az ugrás elmarad. Sokszor kihagyjuk „volt jobbat” sóhajva és egy még jobbat remélve. Vérjük a jobb kort, mikor minden napunk március tüzeben ég. Talán nem is volt ez sokszor messze az első március óta. Csak valahogy mindig elmaradt: kihagytuk, szédültünk egy kicsit a sok tennivalótól.

Közben pazaroltunk is bőven és sok mindent. Szomorú, tény, de így van, hogy a magyarság a pazarlás népe. Értékeit elhullogatja, vagy másoknak adja, ellefejtí. Gyenge vigasz az, hogy ez nem a szegénységnek a jele és pazarolni csak az tud, akinek van miből.

De meddig lesz? Ilyenkor aztán megpendítjük márciust, mint egy régi, de alaposan betanult leckét. Újra és újra felmondjuk a nagy tanítónak és ez már elég is. Csak jegyre dolgozunk, nem igazi eredményre, akárcsak a felületes diák. Mindannyiszor leemeljük a márciust takaró tüveglapot; nézegetjük a fakuló képet, mely *egy* napra kitisztul és villog, mint valaha. Aztán szemfájósan dugjuk vissza az emléket újabb éves porréteg számára, legyintve és mormolva, hogy talán mégis csak tenni kéne már valamit?!

(Vége köv.) Dr. Maller Sándor.

HIREK

— 2770 pengőt küldött el dr. Zsiros József akad. és közigazgató a Darányi Kálmán Diákház javára a sárospataki március 15-iki estély jövedelméből. A kis Sárospatakhoz mérve jelentékeny összeg egybegyűjtésében az oroszlánrész — a Sárospatakot szívökbén hordozók mellett — a dr.

Zsiros József közigazgatóé, aki ebben az ügyben is a rendezés körülmények között lelkiismeretességével az ősi főiskola nemes tisztességét akarta szolgálni. Ugyanis a téglajegyek elhelyezése folytán még nagyobb összeg járul majd a fenti összeghez és Sárospatak ismét megbizonyítja azt, amit a XVIII. századbeli fatemploma papszékére írt: Non verbo pietas, at re monstretur oportet —, vagyis: Isten kegyelme ismét megsegíti a bizonyágtételre.

— **Dr. Incze Gábor** budapesti vallásoktató igazgató, akinek kassai lelkipásztorra meghívása mellett foglalt állást a kassai presbitérium, a meghívást nem fogadta el.

— **Dr. Jánosi Ferencet**, a sárospataki gimnázium kitűnő fiatal tanárát hívta meg lelkipásztorául a Királyhalmecre távozott Főző László utódjául a vajdácskai gyülekezetre.

— **Svingor Jenő** egyházkerületi belmissziói előadó evangélicizációs napokat tartott Sátoraljúj helyen március hó 19—23. napjain. A gyülekezetre minden rétegében nagyon sok áldás fakadt szolgálatának nyomán. A templomi istentiszteleten kívül a különböző csoportos összejöveteleken 952 lélek vett részt.

— **Sajókesznyéten** gyülekezete Nagy Sándor volt királyhalmeci, sajókesznyéti, szerencsi segédlelkészt választotta meg lelkipásztorává, b. e. Gecse Lajos utódjává. Az Ur gazdag áldása legyen pásztori működésén!

— **Sajóecsegi népfőiskola.** A felsőborsodi egyházmegegyében levő Sajóecsegen február 15-től március 8-ig naponta d. u. 3-tól 7 óráig népfőiskola volt Iglay Ferenc helybeli lelkipásztor és Szabó József ref. gimn. tanár. a „Fiatal Magyarság Szövetség” miskolci csoportjának elnöke vezetésével. Előadások tárgyai voltak: történelem, irodalom, dal, zene, speciális mértan, számtan, fizika, gazdasági tárgyak, kertészet, erkölcsi, közegészségügyi, közgazdasági, szövetkezeti, földtani, időjárás kérdések, regölés. Előadtak: Dr. Árokszállásy Zoltán, Bertalan Imre, Dániel Nándor, dr. Dienes István, Horváth Lajos, dr. Kelemen István, Király Uzor, dr. Kiss Kálmán, Kövér Pál, Lajos Árpád, Nagy József, Orosz Ádám, dr. Rác Mihály, Szabó József, Tussay János, Várady József, Zsupán László, lelkészek, tanárok, gazdasági tanárok, ügyvédek, orvosok. Az előadások célja, a népfőiskola alapja magyarságunk értékeinek megismerésében, megtartásában és hasznosításában jelölhető meg. A sok fáradsággal, hozzáértéssel megrendezett népfőiskoláért illesse elismerés Iglay Ferenc lelkészt és Szabó József tanárt.

K. P.

— **A komjátí-i ref. egyház** egy jókarban lévő erősebb templomi harmoniumot keres megvételre. Ref. Lelkészi Hivatal Komjátí, up. Bodvaszilás.

Lelkipásztorok, tanítók!

Küldjétek el a pataki tehetségvizsgára kitűnő, szegénysorsú tanítványaitokat! Jelentkezési lapot április 10-ig kell kérni a gimnázium igazgatójától.

HIVATALOS RÉSZ.

VIII. sz. Körlevél.

Zsinati lelkészi rendes tagsági helyre szavazás-elrendelése.

Az 1942. év február 23-án tartott rendkívüli egyházkerületi közgyűlés elrendelte dr. Enyedy Andor püspökké választása folytán megüresedett egy zsinati rendes lelkészi tagsági helynek a betöltését. A szavazat kiírása azonban addig nem történhetett meg, amíg a zsinat elnöksége erre fel nem szólítja az egyházkerületünket. Most ez megtörténvén felhívom egyházkerületünk lelkipásztorait, hogy egyházközsegeik presbitériumának szavazatát zsinati lelkészi rendes tagságra f. év április 20-áig adják be.

Minden szavazólap lelkész, gondnok és presbitériumi jegyző aláírásával ellátva és a hivatalos pecséttel megpecsételve küldendő be. A szavazólapot elég egy borítékba helyezni, de a boríték külső részén fel kell tüntetni, hogy: „Szavazólap”, valamint a feladó egyházat és a szavazati értékszámot.

Valamennyi népiskolai tanítótestvéreim figyelmébe!

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium rendelkezését a selyemhernyó tenyésztésre vonatkozólag valamennyi tanfelügyelő közzétette. Kérem tanítótestvéreimet, hogy a jelen körülmények között ezt a rendkívüli fontos ügyet tegyék magukévá és mindent kövessenek el a körülmények és a helyi adottságok figyelembevételével az akció sikere érdekében.

Atyafiúi szeretettel:

Miskolc, 1942. március 25. **Dr. Enyedy Andor**
püspök.

Csongori (Bereg vm.) ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Tanítói helyi javadalom: 350 P. Kántori javadalom: Megújított 3 szoba, konyha, éléskamrából álló lakás, istálló, csűr, magtár, sertésól, pince, fűkamrából álló melléképületek, kert, 11 kat. hold 58 □-öl egy tagban levő szántóföld használata. Évenként 17 és fél köből szemes buza és gabona fele-fele részben. 3 öl fa, fél urbéri telek utáni szabad legeltetés. Kézpénz: 75 P. Stóla az egyh. hatóság megállapítása szerint. Államsegély kérelmezve lesz. Kötelesség: Kántori teendők végzése, reabizott (jelenleg IV.) osztály vezetése. Belmissziói munkákban segédkezés, énekkarok vezetése. Akadályoztatása esetén lelkész helyettesítése. Kántorpróba pályázati határidőn belül vasárnapokon önköltségen. Pályázati határidő 1942. május 15. Kellően felszerelt kérvények Ref. Lelkészi Hivatal, Csongor, u. p. Barkasző, Bereg vármegye.

Novajdrányi (Abaúj vm.) részben osztott református iskolánkhoz egyelőre helyettes keresünk. Pályázhatnak nyugdíjas tanítók és tanítónők is. Fizetés meg egyezés szerint. Vasuti állomás pár perc. Kassa—Miskolc 38—50 km. Pályázatok iskolaszéki elnökhöz küldendő.

Szerkesztői üzenet. Dr. K—y A—r: Nagyon derék gondolat. A cikk kiszedve áll.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Darányi Lajos*: Krisztus az örök élet. — *Dr. Maller Sándor*: A mi márciusunk. (Folyt. és vége.)
Dr. Harsányi István: A pataki iskola képe a XVII. század elején. — *Dr. Komjáthy Aladár*:
Sajókeszi. — Az Orjő-iroda rövid tájékoztatója. — Könyvismertetés. — Hírek. — Hivatalos rész. —

Krisztus az örök élet.

Minden temetésen az elhantolás előtt a hűsvéti Ige csendül fel a nyitott sírnál. Az I. Kor. 15.-ből ez az első mondat, ami ilyenkor elhangzik: „Ha csak ebben az életben reménykedünk a Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk.“ (I. Kor. 15: 19.)

Arról az emberről nem is beszélünk, aki csak ebben a földi életben reménykedik, csak ezt tartja valóságnak. Arról nincs mondani valónk, aki ezt a földi életet teszi Isten helyére.

De szólunk arról az emberről, aki hisz Krisztusban, aki reménykedik Krisztusban, de csak ebben a földi földi életben tartja Krisztust Urnak és áldás forrásának.

Nagy útát tett már meg a keresztyén ember útján az az ember, aki Krisztusban reménykedik. Hisz lelkileg igen sok keresztyén zsidó: nem érti, hogy mi szerepe van az ő hitéletében Krisztusnak. Hiszi, hogy van Isten. Tudja, hogy mi a teremtés. De hogy ki a Fiú és mi a megváltás? Ezt már nem érti. A mi magyar kegyességünk is eléggé Krisztus nélküli. Az igehirdetésünk is csak néhány éve kezdi Krisztust odaállítani, ahová Isten öröktől fogva állította. Nagy darab út van azért annak a háta mögött, aki ebben a földi életben reménykedik Krisztusban.

Krisztus ebben a földi életben is Ut, Igazság és Élet. Benne ismerhető meg Isten, mint Atya. Benne van velünk Isten, mert Ő Immánuel. Krisztusban látja meg Isten a mi szükségünket, benne ér fel hozzá a mi imádságunk és Krisztusban áld és segít, biztat és bátorít minket Isten.

De mégis, ha csak ebben a földi életben reménykedik valaki Krisztusban, az minden embernél nyomorultabb.

Ki az, aki csak ebben a földi életben reménykedik Krisztusban? Az, aki az életet a bölcsőtől a koporsóig méri. „Az, aki nem tartja valóságnak a halál utáni életet. Az, aki nem tartja valóságnak a feltámadást.

Azt épen nem mondom, hogy mi vagyunk az az ember, de azt mondom, hogy legalább féltest-

vérünk az az ember. Nem oldotta meg a keresztyenségünk a földi élet kérdéseit sem, de a legmegoldatlanabb kérdéseink mégis a halállal szemben vannak.

Mi történik egy egy betegágy körül? Titkolódzás és hazudozás. A halál kérdéseiről még beszélni sem lehet. Ha el is hívják a lelkipásztort úrvacsoráztatni, kérik, hogy a halálról ne beszéljen. Nagyon kevés az a beteg, akit készíteni lehet a nagy útra, akit készíteni lehet az Atyához való menetelre. Amikor a hazugság kérdése jön elő egy-egy lelki közösségben, akkor azt szokták mondani, hogy ha másnak nem is, de a betegnek hazudni kell, mert ki lenne olyan kegyetlen, hogy a betegnek megkeserítse a még hátralévő néhány napját. Minden ilyen figyelem arra mutat rá, hogy mi az örök életbe vetett hitet, Krisztus minden ajándékának az elfogadását úgy akarjuk kikerülni és feleslegessé tenni, hogy pótoljuk azt finom hazudozással, erőltetett mosollyal. Ugy hal meg a beteg, hogy összeszorított két kezében verejtéktől elázva viszi azt a hazugságot, hogy ő meg fog gyógyulni. Pedig vihetné azt a hitet is, hogy haza megy, hogy Krisztus által örök életet talál.

Keressünk csak egyszer hűsvétot a gyászjelentéseken! Találunk ott szinte bánatot, vagy hiúságvásárt, de hűsvétnek legtöbbször még a nyomát se.

Nézzük meg, hogy hogyan fogadjuk a halálhíreket. Itt is elérhető a nagy pogányságunk, a csak a sírig tartó Krisztusban való reménykedésünk.

A sírfeliratok sem mutatnak keresztyénibb képet. A legtöbb sírfelirat-gyűjtemény a tréfák és adomák között foglal helyet, de nem a hitvallások és bizonyásgtétélek közé való.

Bizony, bizony, csak ebben az életben reménykedünk mi legtöbbször Krisztusban. Azért sürgetjük, hogy siessen, hogy még a halálig, a sírig adjon meg mindent. Azért gyászoljuk annyira, megvigasztalódni nem akarván, a halottainkat, mert csak ebben az életben reménykedünk Krisztusban.

Pedig: de nagy nyomorúság ez! Krisztus hatalma, ereje, szabadítása sohasem ebben a földi

életben látszik meg igazán. Itt is érdemes hinni, itt is áldott a reménykedés, de akkor látszik meg, hogy ki Krisztus, amikor az ítéletkor mellénk áll, oltalmába vesz, érdemével felruház és részeltet az Atya kegyelmében. Akkor látszik meg, hogy ki Krisztus, amikor a halálból átalvisz az örök életre. Akkor látszik meg, hogy milyen igaz a húsvéti igazság, amikor az elporladt érzéki test megdicsőült lelki testté támad fel. A másik életben, az örökéletben látszik meg, hogy csak egyet volt érdemes tenni ebben a földi életben: Krisztusban reménykedni.

Ne csak a földi életre, hanem az örök életre szólóan reménykedjünk hát Krisztusban. Akkor minden embernél mi vagyunk a legboldogabbak, a leggazdagabbak, mert akkor mindenestül, mindörökké a Krisztusé, általa az Istené vagyunk.

Darányi Lajos.

A mi márciusunk.

1942. III. 15-én. (Folyt. és vége.)

Sokat emlegetjük márciusot, akárcsak ezerévéinket. Mondjuk minduntalan s az újabb ezret is elhisszük, annyit mondjuk. De a hazafias imágépek hangja megtévesztő! Hát melyik komolyabb európai nemzet fiatalabb, mint ezer esztendő? Alig akad egy is! Multunk *egyedül* még nem jogcím arra, hogy újabb ezer lapot nyisson számunkra Klio! Nem, akárcsak a százesztendő aggastyán számára sem megnyugtató az a tudat, hogyha eddig megvolt, ezután is meglesz valahogy. Az ilyen reménység túl egyszerű, túl naiv és nagyon veszélyes. Szembetűkrözi a gyanutlan szajkózót, fátyolt vet arra, ami fontos, ami megállíthatatlanul közeledik. Ilyen utravalóval tarisznyánkban nem lehet újabb ezerévének nekiiramodni. De hát hogyan lehet?

A jövő márciusát a mult és jelen megszálottjai viszik diadalra. Aki történelmet akar folytatni, annak a multon is legyen a szeme. Olyan nekünk a mult márciusa, -- mely sohasem lehet a múlté --, mint Anteusnak a föld: újult erőt adó, kifogyhatatlan forrása minden kezdésnek.

De nem lehet állandóan visszanező szemmel járni. Söhajtozva „régikor árnya felé visszamegengni mit ér?” Ujszerű janusi életformára van szükségünk, mely egy pillantással átlát multat és jövőt, a *már* elértet és a *még* elérendőt. Tovább kell gördíteni azt, amit akkor egyetlen húzással kirántottak a kátyuból, nekidőlni az előttünk levőnek, aztán előre!

De még kell valami: *világosság*. A legfőbb dolog, mire a világnak szüksége van, hogy orra ne bukjon. Sohasem volt belőle elég, sokszor meg egyenesen semmi! Nélküle mi is csak botorkálunk, tapogatunk.

Ha ez megvan, a többi is meglesz. Első lesz a *tiszta látás*, a látó szem, mely a hibákat is látja. Mert a legnagyobb hiba, ha magunk sem vagyunk hibáink tudatában. Esküre nyújtott jobbunk görccsösüljön ököllé, ha kell és üssön kifelé, de befelé is, ha szükséges! Mert merésznek lenni kifelé

könnyebb; befelé már nem. „Magadba vágj, ha bátor vagy. Ezen a téren nem sok merészséget mutattunk a multban, még akkor sem, midőn vágni csak kelevénybe kellett volna!”

A világosságnál meglátszik a *kötelesség* a multtal szemben és a jövő érdekében. Feltűnik a *felelősség*, amit keresnünk kell, nem elodáznunk, félrelegyintünk, mert „semmit sem lehet tagadni holtan!”

Társul szegődik a *józanág* is, felváltva a kapkodó sietséget és az alaptalan reménységet. Jaj annak, aki nem tud türelemmel várni, de annak is, aki abban bizik, hogy az életével macskamódra játszó sors az utolsó pillanatban mindig egéruat hagy!

A hiszékenység is átadja helyét a *hitnek*. Mert ma sokan nem hisznek, csak azt hiszik, hogy hisznek. Nekünk hinnünk *kell*, mert csak így miénk a jövőndő!

A második márciusnak nagyobb lesz a dicsősége az elsőnél, de feladata és eredménye is nagyobb *kell*, hogy legyen! Mert hazát kell teremtenie, egy új hazát, ahogy már Petőfi vágta:

ahol ne legyenek

Kiváltságok kevély, nagy tornyai,
Sötét barlangok, denevértanyák,
Egy új hazát, hol minden szögletig
Eljusson a nap s tiszta levegő,
Hogy minden ember lásson s ép legyen.
Nem mondom én; a régi épületnek
Dobjátok félre mindenik követ,
De nézzetek meg minden darabot, mit
Alapnak veszték, s amely porhatag már,
Vessétek el azt kérlelhetlenül,
Bármily szent emlék van csatolva hozzá,
Mert jaj a háznak, mely alapon gyöngye!

Ezt kell hát tennünk. „Jót s jól, ebben áll a nagy titok”: aki ezt nem érti, álljon félre és hagyja másnak az áldozatot.

Mert az idő rostál, kajánul és kérlelhetetlenül. Világok hullanak ki közeink, aszott nemzetek, renyhe népek és girhes eszmék. Ami már nem jó semmire, az mind kihull, a sóatlan só, az izetlen iz. Vigyázzunk hát! Mi nem erre a sorsra vágunk. Mi új eget és új földet várunk, melyben igazság lakozik. A mult után a dicsőbb jövőt; új csodák hajnalát várjuk Istentől és saját megújult erőnkől. Várjuk már nagyon régen és hisszük, hogy nem hiába! Ezért úgy járjon ma minden magyar, mint aki a szebb jövő váltságáért szenved és törődik. Ugy, mint aki biztosra néz, de alázattal dolgozik; aki hiszi, hogy övé a jövőndő. Mert csak az ilyen bűnbánó és hívő nemzetek a megújuló és győzelmes nemzetek!

1942. március 4.

Dr. Maller Sándor.

— **A Népfőiskolások** seregszemléje volt a KIE budapesti konferenciája. A konferencia beszámolt a végzett munka eredményéről. Megnyitó beszédben *Pógyor István* a népfőiskolás ifjúság hivatását és kötelességeit vázolta. Ezen a konferencián előadást tartott *dr. Szabó Zoltán* sárospataki teológiai tanár és *dr. Kiss Ferenc* ny. e. tanár, a Szeretetszövetség elnöke.

A pataki iskola képe a XVII. század elején.

A sárospataki református főiskola alapításának körülményeit meglehetősen nagy homály takarja. Iskolánk legújabb történetírója, Marton János dr. szedte össze a négyszázéves jubileumra mindazokat az adatokat, amelyek az alapításra és az első évszázad történetére vonatkoznak. Még így sem egészen világos a kép, s nincs is rá reményünk, hogy egyhamar jelentékenyen világosabb lesz. Annyi bizonyos, hogy iskolánk ebben a korban is egyik szemefénye, dicsekedése református nevelésügyünknek.

Első biztos támpontunk, ahonnan mély távlatok nyílnak visszafele és előre egyaránt, 1621. Ebben az évben nézette át a főiskola régi törvényeit I. Rákóczy György, a pataki vár ura. Kibővített, rendszerbe foglaltatja azokat, aláírásával és pecsétjével látja el. Ennek a törvénykönyvnek egyik kéziratos példánya könyvtárunknak ma is egyik legbecsesebb kincse. Tükör ez a törvénykönyv, amelyből élénk tárul csaknem egy évszázad minden fontos nevelői célkitűzése és munkája. Vessünk tehát egy pillantást ebbe a tükörbe. Ehhez a korhoz kell visszatérnünk mindig, valahányszor a legtisztább, legmélyebből fakadó kútfőből akarunk meríteni.

Békefi Remig, e törvénykönyv tudós feldolgozója és kiadója többek közt ezeket a sorokat írja: „A pedagógia története közértelemmel vallja, hogy a jó iskolának első és fő feltétele a jó tanár. A tudomány és a tapasztalás egyhangúlag kiáltja az összes iskolafenntartók felé: Jó iskolát akartok? — Legyenek jó tanáraitok! Ez a meggyőződés fejlődik ki a sárospataki iskola törvényében is, mert a *rectorral szemben* igen magas követelményeket támaszt. A sok érdekes kellék közül hadd álljon itt egynehány: *jámbor, jó s becsületes ember, jó-hírű külföldi akadémiát végzett, alapos képzettségű, hű, szorgalmas, munka- és tudománykedvelő, kedveli az erényeket és emberszerető.* Az őt segítő tanároktól is sokat követel a törvény. *A tanárok legyenek rajta, hogy tanítványaik szeressék és tiszteljék őket. Homlokukról sugározzék le, hogy humánus emberek és tanítványaikat atyailag szeretik. A tanulók vidor arcából meg a tisztelet és szeretet beszéljen.*

A nevelés, a tanítás szelleme a *tiszta vallássság.* Az egész törvénykönyvön végighullámszik a következő bibliai idézet szelleme: „Lábaimnak világossága a te igéd, Uram!” A vallásos érületen kívül legfontosabb a minél biztosabb *latin* tudás, minden értékes tudomány ábécéje. A tanulóknak még otthonukban, egymás között is latinul kellett beszélniük, s akit magyar beszéden kaptak, szigorúan megbüntették és megszégyenítették. — A szigorúság általában igen nagy. A büntetések közül legelterjedtebb a pénzbüntetés és a megvesszőzés. Kikérdeznél a tanárnak meg kell győződnie arról, hogy a tanuló egyfolytában és a saját erejéből mit tud. A tanítás ebben az időben, mint minden más iskolában, a kiszabott tananyag emlékezetbe vésése. Figyelemreméltó azonban az az uta-

sítás, amelynek értelmében a tanárnak gondosan kell ügyelnie arra, hogy a növendékek kiejtése tiszta legyen. Erre a szempontra bizony még ma sem ügyelünk annyira, mint ahogy azt ezek a régi törvények előírják: „A növendékek ne selypítsenek, ne hebegjenek, ne akadozzanak, énekelve, nagyon halkán és lármázva ne beszéljenek, a végső szóttagokat le ne nyeljék, s ne szokják meg a kellemtelen fogcsikorgatást, sípolást, nyögést, hákogást, kőhécselést és torokköszörülést.”

Nagyon érdekesek lehetnek a *nyilvános vitatkozások*, amelyek az iskolai élet legkiemelkedőbb eseményei közé tartoztak. A védő és támadó feleknek meg kellett tartaniuk az „illetmet.” El tudjuk képzelni, hogy milyen hosszadalmasak, a régi emberek idegzetéhez, türelméhez szabottak voltak ezek a vitatkozások, amikor a törvények szerint az első támadó egy óráig, a többi támadó pedig csak egy félóráig beszélhetett. Ugyanezek a jogok illették meg a védőket is. A határidő minden félórás át-hágása bizonyos pénzbüntetéssel jár.

A nyilvános jellegű vitatkozások mellett úgynevezett *collatiók*, magán jellegű, kilenc tagú vitaköz társaságok működtek. Egy-egy *collatio* tagjai tehetségre és előmenetelre, amennyire lehet, hasonlók voltak. A származásbeli különbségek azonban mit sem számítottak. Valóságos kis *isméltő iskolák*, a mai *önképzőkörök* ősei voltak ezek a társaságok.

A tanulók segítkeztek a tanításban is, így félig munkatársai voltak tanáraiknak. A *collaborátoroknak*, *paedagogusoknak*, *cantoroknak* pontosan körvonalazott hatás- és munkakörük volt. Az ügyigazgatásban, a vagyonkezelésben pedig elsőrendű szerepük volt. Az iskola gazdasági vezetése szintén az ő kezükben volt, s mikor *Lorántfy Zsuzsánna* 1648-ban gazdasági intézőt akart a főiskolai vagyonkezelés élére állítani, a diákság fellázadt s elhagyta az iskolát. Ezért a tüntetésért igen megsomorodott a fejedelemasszony. Még halála előtt néhány nappal is sírva emlegette ezt a jelenetet: „Üdvözült urammal ifjúságomtól fogva istenesen éltem, de sem annak, sem édes kedves fiamnak, *Rákóczi Zsigmondnak* halálán annyit nem sírtam, keseregtem, mint az ifjúságnak ez rajtam tölt méltatlan cselekedetén. Te látod Isten, mint az édesanya magzatit, az dajka az ő kicsindedit, úgy igekeztem nevelni Istennek és szegény hazánkunk szolgálatjára, de sok dajkálkodásaimat ime mivel fizetik.”

Értékes mondata a törvénykönyvnek: *Csúnya dolog, ha valakinek van tudománya, de nincs erkölcs.* Épen ezért a tanulóifjúság magaviseletére, fegyelmezettségére igen nagy gondot fordítanak a törvényalkotók. „Előadás előtt, alatt és után tilos a vásottság, láрма, kiabálás, sípolás, ide-oda futkosás és más illetlen tények. Tilos az iskolában mindenféle vendégeskedés, mulatozás, névnapieszem-izsom, búcsúlakoma és bármily részegeskedés, melyek a multban annyi bajt okoztak. A *collatio*knak nevezett baráti vitatkozások utáni ebéden is három tál ételnél és két pint bornál több nem kerülhet az asztalra.” A tanulóifjúság *minőségére* is nagy gondot fordítottak a törvényszerzők, ami abból látszik, hogy kimondták: „Kőbor tanulók,

vagy akik másutt valamely vétséget követtek el, a sárospataki iskolába nem vehetők föl.

Még a *ruházkodásra* is kiterjed figyelmük. A törvények nem engedik meg, hogy akár a csapott kalap, akár más ruhadarab formátlan legyen. Nem tűrik el, hogy valaki a haját török módra viselje, mert ez a fejét elcsúfítja. A haj hátsó része a két fület félig takarja be, vagy legalább a fül hegyéig érjen. Aki szokatlan s tanulóhoz nem való ruhában jár, vagy a fejét, mint a török, borotválja, húsz dénár büntetés alá esik.

Játszani szabad, sőt kell is, de tilos a dárdatetés, a birkózás, a kövel dobálózás és az olyfajta multságok, melyeknek könnyen sebesülés lehet a vége. Erős tilalom alatt áll a kártyázás, kockázás és más nyerészkedő játék is; hiszen van a tanuló felüdülésének más, nemesebb módja is. Aki a jégen csúszkál vagy szánkáz, jégdarabokkal vagy hógolyókkal másokat megdobál, madarászni jár, falra, tetőre, toronyra, fára és sziklára mászik vagy eféle veszélyes dolgot művel, ha nagyobb egyén, tíz dénárt fizet, ha kisebb, ugyanannyi vesszővel büntetik.

Erősen meg van tiltva a veszedelmes fürdés a folyóban, a könnyelmű és szükség nélküli esküdözés, melynek hazudozás és vásottság az oka; a fegyverek, kardok, buzogányok, ijak és más eféle fegyverek szükség nélküli viselése a városban, a puskával és nyíllal lövöldözés, hacsak szükség esete nem forog föl, s ellenséges kihívás nem kényszerít a fegyver használatára. Tilos a szőlők és kertek meglopása, a gyalázkodó versekkel és epigrammákkal való bántalmazás. — Egy élő, pezsgő, örökké ugyanolyan ifjúság képe bontakozik ki előttünk e törvény soraiból.

A *figyelmezésben* maguk a diákok is részt vesznek. Az iskolában *ifjak tanácsa* működik. Ezt a tanácsot a szenior és még kilenc olyan tanuló alkotja, akik tanultság, erkölcs és tapasztalat dolgában kiválóak. Ezek az úgynevezett primáriusok.

Békefi Remig ezekkel a szavakkal fejezi be a törvényeket ismertető értekezését: „Ezekről a törvényekből meggyőződéssel hirdették, hogy megfelelnek az Isten Igéjének, a vallásosságnak, a tisztességnek és a célszerűségnek, s elejét veszik a zavaroknak, összeesküvéseknek és az iskolán kívüli és belüli kihágásoknak. S amit hittek, bekövetkezett. A sárospataki iskola ezen törvények szellemének hatása alatt felvirágozott. Mi több, ezen törvényeket Sárospataktól föbb vonásokban átvette Debrecen is.” — Ime itt is Patak jár elől. Sárospatak szerkeszti meg legelőször s hagyja az utókorra a kor református iskoláztatásának hű képét adó iskolai törvénykönyvet, amelyekből elének áll az a nevelési ideál, mely akkori iskolafenntartóink szeme előtt lebegett: Isten törvényei szerint élés, egyenes jellem, közösségi érzés, teljes felelősség egymás iránt, korán kifejllett önállóság. *Dr. Harsányi István.*

Lelkipásztorok, tanítók!

Küldjétek el a pataki **tehetségvizsgára** kitűnő, szegénysorsú tanítványaitokat!
Jelentkezési lapot **április 10-ig** kell kérni a *gimnázium igazgatójától.*

Sajókeszi.

150 lelkes gyülekezetet Gömörben. Társegyházzal Sajólenkével sem tud felmutatni 300 egyháztagot. Több problémája volna, de anyagi erők hiánya miatt megoldani nem tudja, sem az egyiket, sem a másikat. Mit is lehetne várni ilyen maroknyi gyülekezetektől? Még az is a csodával határos, hogy eddig is tudta magát tartani a sok nehézség között. Itt elmondhatjuk, hogy Isten örökdöött az ő gyermekei fölött Valóban csak az isteni gondviselésnek tudhatjuk be, hogy ez a parányi gyülekezet átlábolta a cseh megszállás 20 esztendejét és átmentette magát a szabad magyar levegőre. Most azért kell beszélnünk róla az egyházkerület közönsége előtt, mert Sajókeszinek ebben az évben meg kell oldani az első és halasztást nem tűrő kérdésének a megoldását, fel kell építeni a paróchiáját. A lelkipásztor jelenleg a tanítói lakásban lakik, mert a tanítónőnek privát lakása van és a természetbeni lakásra nem tart igényt. De a dolog azért sürgős, mert a tanítónő jövőre már nyugdíjba készül és akkor a lelkipásztor nem lakhat a lakásban, mert az a mindenkor tanító illetménye. Sajókeszinek a paróchia építéséhez 1000 pengője van. Különösen a mai időben jelentéktelen összeg, arról szó sem lehet, hogy a maga erejéből építsen. Menjünk valamennyien a segítségére, minden kerületbeli gyülekezet. Meg kell mutatnunk, hogy igenis tudjuk egymás terhére hordozni. De azt is meg kell mutatni, hogy egymásért tudjuk a felelősséget viselni.

Ezzel kapcsolatosan volna egy kis mondani valóm. Az egyházlátogatás alkalmával nem lehetne beszélni minden évben néhány pengőt a törpe gyülekezetek megsegítésére? Mennyi mindent el lehetne intézni közös erővel, amit egymagukban nem tudnak elintézni a gyülekezetek. A székelyek kalákának nevezik azt a közösséget, amikor megmozdul a falu valamilyen fontosabb dolog elintézéséért, egyházkerületünk gyülekezetei is lépjenek kalákába az építkezni nem tudó, a gyöngye anyagi erővel rendelkező szegény eklézsiáért. Ne jajgasunk és panaszkodjunk, mert úgy sem segít senki rajtunk, ha a világot tele sirjuk bánatunkkal. Isten megsegít minket, ha magunk is cselekedni akarunk. Az államot se emlegessük, hanem rendezkedjünk be önellátásra, mert annak a fillérnek sokkal több értéke van, amit magunk teremtünk elő, mint annak, amit koldulásból, vagy befolyásos emberek szánakozása, vagy zaklatásunktól való megszabadulás fejében oda löknek nekünk.

Ne hozakodjunk elő olyan érvekkel, hogy a törpe gyülekezeteket társítani kell, úgy könnyebben megélhetnek. Lehet ebben sok igazság is, azonban ki vállal egy olyan társat, aki csak azért akar társulni, hogy segítsenek rajta? Ugy könnyebben akadna társ még a gyülekezetek életében is, ha a társulás azért történnék, hogy másokon segítsünk. Mi azonban nem a világ szerint gondolkodunk, hanem a Szentírás értelmében. Valljuk keresztyéni alázatossággal, hogy könnyebb adni, mint kapni. Most Sajókeszit segítsük, de holnap egy másik törpe gyülekezetet. Megláthatjuk az ered-

ményt 10 év múlva, ha a segítséget rendszeressé tesszük. Az a föld, ahol a sajókeszii gyülekezet vívja élet-halál harcát, szent föld előttünk, mert onnan a gályarabok légiója ment el református keresztyén hitéért szenvedni, megaláztatni és nyomorultul elpusztulni és mi tőlünk segítséget kérnek csupán és nem nagyobb áldozatot, hiszem, hogy ennyit meg tudunk tenni, minden különösebb kérés, vagy hivatalos felszólítás nélkül is.

Komjáthy Aladár.

Az Orjő-iroda rövid tájékoztatója.

1941. második felében a következő egyház-
községekbe utaltunk ki segélyt:

id. Csiszár Lajos	Szuhafő	190.—	P
Nöd István	Jánosi	120.—	P
Jakab Dezső	Z.-agárd	190.—	P
özv. Nagy Bálintné	Mezőcsát	15.—	P
özv. Kuky Ferencné	Miskolc	320.—	P
Jánoska Béla	Eger	220.—	P
Konti József	Hejőcsaba	70.—	P
id. Grego András	Gönc	120.—	P
Bari Bálint	Ózd	80.—	P
Csiky Árpádné	Rásony	135.—	P
Kentés Andrásné	Szin	120.—	P
Hutka Istvánné	Pálháza	110.—	P
Török József	Alacska	160.—	P
Stefanik László	Emőd	153.—	P
Vágó Károlyné	Ózd	185.—	P
Nagy Lajos	Barcika	95.—	P
özv. Kapy Istvánné	Alpár	95.—	P
Kálmán Sándor	Ózd	160.—	P
Sajabó András	Putinok	100.—	P
Szabó Józsefné	Barcika	160.—	P
id. Boros Pálné	Kondó	60.—	P
Márkus Lajos	Gesztely	190.—	P
Kiss Pál	Sajóhidvég	60.—	P
Szalai János	Alacska	160.—	P
Móré János	Aszaló	135.—	P
Farkas István	Miskolc	1020.—	P
Bari Márton	T.-palkonya	95.—	P
Móré Jánosné	Mokcsakerész	180.—	P
Szücs István	Tiszavalk	60.—	P
Berencsi Ferenc	Ózd	460.—	P
Mészáros Ferenc	M.-nagy Mihály	120.—	P
Tóth Pálné	Ózd	120.—	P
Huszár András	Tarcal	190.—	P
Répási József	Tarcal	100.—	P
Angyal Mihály	Ároktő	80.—	P
Pálóczy Bertalan	S.-ujhely	153.—	P
Szabó István	Berzék	194.—	P
Vincze Kálmán	Gelej	230.—	P
Zsudél Károlyné	Szalóc	200.—	P
	Összesen:	6605.—	P
1941. első felében		9862.—	P
1941. évben kiutalt segély tehát		16467.—	P

Elindulásunktól fogva pedig 63.585.— P az az összeg, mellyel segítséget adtunk azok hozzátartozóinak, akik még életükben „elrendelték házukat.“ (Ézs. 38 : 1.) (Folyt. és vége.)

KÖNYVISMERTETÉS

Dr. Gulyás József: A sáropataki református templom. A sáropataki egyház templomairól Szinyei Gerzson 1896-ban bocsájtott ki egy munkát. Ez már régen elfogyott. A mostani templom építését s felavatását már csak érintette. 1781 óta azonban sok idő telt el. A református Sion felett is sok jó és bal esztendő suhant a végtelenségbe. Fentebbi füzet a fatemplom és a helyette épült kőtemplom 1776—1781 közti építését, az 1824—28 években való javítását, orgonájának, harangjainak, órájának, 100 éves ünnepének, majd 1896-iki renoválásának, papi székének történetét mondja el. Kitér egy-két értékének történetére is. Az izlésesen kiállított kis füzetkét 4 kép díszíti. (A templom külsége, belseje, a harang s a templomajtó képe.) Milyen jó volna, ha minden egyház így megíratná a temploma történetét. — Az előszót Darányi Lajos írta „A mi templomunk“ cím alatt. Elmondja benne, hogy kié is az a templom. A miénk. A polgárság, diákság, katonaság, vidéki fiúk és lányok, paróchiákra innen szétmenő végzett theológusok temploma. A füzet jövedelme a templomfűtés céljait szolgálja. Megrendelhető az egyházközségnél. Ára 50 fillér.

lic. Rácz Kálmán, nemrég elhunyt pápai gimn. vallásnár, főiskolánk volt kiváló diákja több munkáját szeretettel ajánljuk megvételre lelkipásztor-és tanítótestvéreinknek. lic. Rácz Kálmán írásai hitépítő tartalmuknál fogva nagyon alkalmasak arra, hogy gyülekezeteinkben Krisztus szolgálatánál eredményesen használhassuk őket. Különösen a következő munkákra hívjuk fel a figyelmet: 1. „Idegen elemek egyházi életünkben.“ 0 50 P; „Apologetika.“ 4:50 P; „Miért is vagyok én keresztyén?“ 3—P; „Egyházi beszédek.“ 2:50, kötve 3 P; „Jézus a János evangéliuma fényében.“ 1:20 P. A könyvek megrendelhetők: özv. Rácz Kálmánné Pápa, Gyurátz F. u. 4, vagy Kiss Tivadar könyvkereskedése Pápa címen.

HIREK

— Olvasóinknak Istentől gazdagon megáldott húsvéti ünnepeket kívánunk.

Árokháty Béla vallásoktató lelkipásztor, a budapesti vallásoktatók szakfelügyelője, a ref. egyházi zene kiváló művelője keresztyéni hősiességgel hordozott, rövid ideig tartó súlyos betegsége után március 29-én 52 éves korában visszaadta lelkét teremtő Urának. *Árokháty* Bélát Isten ároni családból hívta el az Ő dicsősége szolgálatára. A magas homlokú, nyílt tekintetű, szelíd lelkű gyermek Főiskolánk megszentelt falai között hallotta meg a hívó szót, itt készülgetett a hit nemes harcának megharcolására. Gimnáziumi tanulmányai után az 1910—11. iskolai évben theol. akadémiánknak volt I. éves hallgatója. Tanulmányait befejezve, a magyar ref. zeneügynek lett bátor harcosa s 1918 óta a Goudimel-énekkar kar-

mestere. Temetése április 1-én volt Budapesten a Kerepesi úti temetőben. Legyen pihenése csendes, emléke áldott!

Dr. Nagy Sándor Béláné szül. *Kiss Katalin*, dr. Nagy

Sándor Béla sátoraljaújhelyi lelképásztor hitvestársaságának s jóságos lelkét visszaadta mennyei Királyának, akinek szolgálatát hitvestársaság mellett nemes odaadással vállalta s szíve utolsó dobbanásáig nagy önfeláldozással végezte. Elköltözött asszonytestvérünk az áldottlelkű papnék mintaképe volt. Hűséges hitvestárs, gyermekeit forrón szerető drága édesanyja, a szegények és árvák istápolója, a betegek vigasztalója, Krisztusnak nemes szívű, fáradhatatlan szolgálója, aki a Máriák és Márták vonásait hordozta magán. Váratlan halála, korai távozás a mély részvétet váltotta ki. Temetése kicsi fiával együtt április 4-én volt a sátoraljaújhelyi ref. templomból. Koporsója felett *dr. Enyedy Andor* püspök hirdette a vigasztalás Igéit. Emléke legyen örökké áldott. Hitvestársát s árván maradt gyermekeit áldja és vigasztalja meg Isten a feltámadt Úr Jézus Krisztusban megjelent kegyelmével.

özv. Kovács Jánosné szül. *Szekeres Erzsébet*, néhai Kovács János

volt taktakenézi lelképásztor özvegye, *Kovács László* jelenlegi taktakenézi lelképásztor édesanyja március 22-én, életének 78-ik évében hosszú szenvedés után elhunyt. Az özvegységében osztályrészül jutott nehéz kereszteteket tűrő lélekkel, Istenbe vetett hittel hordozta s úgy szolgálta mennyei Királyát: Krisztust, aki a maga számára elválasztotta s aki szolgálatában és gyermekeiben gazdagon megáldotta. Temetése március 24-én volt a taktakenézi templomból. A. B. F. R. A.

— **Meghalt Kovács Sándor evangélikus püspök.** A magyar protestantizmust súlyos veszteség érte: Kovács Sándor a testvér evangélikus egyház püspöke, a kiváló egyháztörténész életének 73. évében 7 évi püspöki szolgálat után meghalt. Az evangélikus egyházon kívül is ismerték és becsülték a neves teológust, aki egyszerű földmives családból származott, de már huszonhat esztendősen korában a pozsonyi teológiai akadémia tanára volt. Nagycsütörtökön délután fél 5 órakor a Kerepesi-úti temető halottasházából temették el; koporsója felett az Igét egykori tanítványa, Turóczy Zoltán tiszakerületi püspök hirdette.

— **Lelkészeválasztások.** A miskolci gyülekezet virágvasárnapján a b. e. *Farkas István* püspök halálával megüresedett lelkeszi állásra meghívás útján *dr. Komjáthy Aladár* ózdi lelképásztort választotta meg. — A vajdácskai gyülekezet pedig ugyancsak virágvasárnapján *dr. Jánosi Ferenc* sárospataki gimn. tanárt hívta meg lelképásztorának egyhangú lelkesedéssel. Isten áldása legyen a lelképásztorok életén s szolgálatán új órállóhelyükön.

— **A miskolci egyházköztség presbitériuma** március 29-én tartott ülésében az egyházkerület által elrendelt zsinati rendes lelkeszi tag választásánál: Tóth János sajóvelezdi lelképásztor, felső-

borsodi esperesre, mint a zsinati póttagok között jelenleg első helyen álló tagra adta 10 szavazatát.

— **Kömives Sándor** vajáni lelképásztor 20 kötet könyvet ajándékozott a sárospataki főiskola nagykönyvtárának. Hálás köszönet érte.

— **A Magyar Biblia Társulat** április hó 9 én Budapesten a Bocskay-ut 44. sz. alatt levő ref. templomban alakuló közgyűlést tart. A közgyűlésre, melynek tárgysorozatát a megalakítandó *Magyar Biblia Társulat* céljának ismertetése, az alapszabályok elfogadása s az ideiglenes tisztikar, választmány és számvizsgáló bizottság választása adja, minden érdeklődő hivatalos. A személyes részvételben akadályozottaktól az előkészítő bizottság a mozgalomhoz való csatlakozás írásbeli bejelentését kéri.

— **Az Országos Református Szeretetszövetség** sürgősen kéri azoknak a 14 évtől felfelé korú református, dolgozni szerető ifjaknak a jelentkezését, akik a Dunántulra szolgálélynak elmenének. Utiköltségüket fedezzük. Fizetés: havi 15-től 30 pengőig és évente egy első- felső ruha, meg egy pár bakancs. A fiukat a dunántúli gazdák családtagnak tekintik, s nekik a fentiekben kívül teljes ellátást is biztosítanak. Lelkeszi hivatalaink figyelmét felhívjuk erre a lehetőségre. Jelentkezéseket sürgősen kér a Szeretetszövetség (Budapest, XIV. Stefánia ut 29. a.)

HIVATALOS RÉSZ.

IX. sz. Körlevél.

I. Valamennyi iskolaszék figyelmébe!

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr folyó évi február 24-én kelt 105/199—1942. számú rendelkezése értelmében a felekezeti iskolánál működő azok a tanerők, akik állami népiskolához kérik áthelyezésüket, ezt csak abban az esetben tehetik, ha az egyházi főhatóságuk az állami iskolához való átvételhez hozzájárult.

Felhívom azért a Nagytiszteletű iskolaszék figyelmét, hogy egyházaik érdekét szemelőtt tartva terjesszék fel a tanítók kérését az illetékes esperesükhöz. Az egyházhatalóságok véleményezése után fogja csak a tankerületi főigazgatóság letárgyalni a beadott kérvényeket.

II. Felhívom az iskolaszékeket, hogy a rendkívüli tanévzárás ügyében kibocsátott tanfelügyelői rendelkezésekhez alkalmazkodjanak. Atyafiúi szeretettel

Miskolc, 1942. április 1. *Dr. Enyedy Andor*
püspök.

Az ungi ref. egyházmegye lelkeszi és tanító egyesülete április hó 9-én közvetlenül a rendkívüli egyházmegyei közgyűlés megtartása után, Ungváron a Ref. Otthonban megfogja tartani április-havi értekezletét, melyre ezúton szeretettel meghívom az összes alkotó tagokat. Szürte, 1942. március 30. *Gencsy Béla* e. elnöke.

Keresem Veréb András születési anyakönyvi kivonatát. Szülehetett 1815—1821-ig. A megtaláló illő jutalomban részesül. Abaujszántó, 1942. március 28. *Nagymáthé Béla* református lelkeszi.

Nyomtatva: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Benke József*: A belmisszió új útjai. — *Dr. Harsányi István*: Lorántffy Zsuzsanna és Comenius kora. (Folyt. köv.) — *Kovács Dezső*: Az új énekeskönyv előkészületeihez. — Könyvismertetés. — Hírek. — Hivatalos rész. —

A belmisszió új útjai.

Többször hallottuk mostanában hivatalos helyről is azt a keserű megállapítást, hogy a belmisszió csödbe jutott. Ennek a vélekedésnek az elfogadása azt a veszélyt hordja magában, hogy felment a felelőség érzés alól, egyszerűen bele nyugszunk, hogyha nem halad, vagy visszafejlődik munkánk, nem tehetünk róla, nem mi vagyunk annak oka, hiszen a belmisszió csödbe jutott s esetleg várunk, míg valami új módszert talál ki valaki s új utakon indulhatunk el. Pedig erre hiába várunk, mert azonkívül, amit az egyház Ura, az Ur Jézus Krisztus módszer gyanánt adott, jobbat, célravezetőbbet senki nem mutathat. Szembe kell azért nézni őszintén azokkal a tényekkel, amikből a belmisszió csödjére következtethetünk, — egyrészt, hogy helyesen értékelhessük ezt a megállapítást, másrészt, hogy meglássuk, miben kell keresni munkánk sikertelenségének okát.

Az senki előtt nem lehet kétséges, hogy — mégha van is alapja a belmisszió csödjéről beszélni, — az nem az evangélium csödjé, mert az evangélium Istennek hatalma, Istennek munkája, ez tehát csödbe nem juthat. Legfeljebb a mi eddigi munkánk, munkamódszerünk megfenekléséről, eredménytelenségéről lehet szó. Arról, hogy üres keretté váltak a különböző egyesületek, elnéptelenedtek a vallásos esték, bibliaórák, megfogyatkozott a tradicionális templomlátogatók száma is. (Falusi gyülekezetekben határozottan így van.) Szóval látszólag ott vagyunk, — ha ugyan nem hátrább, mint ahonnan 10—15 évvel ezelőtt elindultunk. Igen látszólag, — mert lehet, hogy kiélték magukat pár év alatt a különböző belmissziói munkák, de ahol azokat lélekkel végezték, ott nem volt hiábavaló, magvetés volt az, melynek meg is lesz az aratása, mégha más is a vető, mint az arató. De hogy megálltunk, elkedvetlenedtünk, lendületünkől sokat veszítettünk, az is bizonyos. Miben kereshetjük ennek a megállásnak, látszólagos sikertelenségnek az okát? Először is abban, hogy nem volt előttünk határozott cél, vagy he-

lyesebben, nem volt jó a célkitűzésünk. Célnak tekintettük a templomlátogatás megkedveltetését, az összejövetelek látogatását, magát a bibliaórák, vagy szeretetvendégség tartását, esetleg a szegények számára való gyűjtést és segélyezést. Vagyis azt, ami csak eszköz lehet a magasabb cél, a lelkek üdvösségére vezetése érdekében. Mert az, hogy valaki templomjáró, az összejövetelek buzgó látogatója, — még nem jelenti, hogy egyben öntudatos hívő lélek is, aki elfogadta a váltságot s szívét átadta Krisztusnak. Egy darabig ment is az u. n. belmisszió, míg újszerű volt, azután megunták híveink. A tömeg elfogyott s mi pedig tömegre néztünk s nem fordítottunk elég figyelmet az egyes lélekre s elkedvetlenedtünk, mikor százak helyett tízek, esetleg 2—3 lélek maradt. Azt gondoltuk, hogy ez az eredménytelenség jele, holott talán éppen az evangélium hatásának eredménye. (Lásd Ján. VI: 66.) Missziósnál akartuk az egyházat, a gyülekezetet s nem gondoltuk meg, hogy ilyen nincs, mert missziósnál, Krisztushoz vezetni csak egyes lelkeket lehet.

Ebből a céltalanságból, vagy öncéluságból következett a túlzott alkalmazkodás az egyház közvéleményéhez. Nem néztünk mindig és mindenben Krisztusra, nem azt kerestük, ami neki tetszik, hanem sokszor presbitériumunk és népünk tetszésére vagy nem tetszésére, ebből következőleg sok dologban megalkudtunk, Krisztust és az evangéliumot igyekeztünk az egyházhoz alkalmazni, ahelyett, hogy az egyházunk népét, mégha kiserészen is, nyertük volna meg Krisztus számára az evangélium által.

A másik oka eddigi munkánk eredménytelenségének, hogy mi végeztük vagy mi akartuk végezni a belmissziót, holott annak Isten Lelke munkájának kell lenni, hogy eredményre vezessen, mi csak eszközök lehetünk, akiknek figyelni és engedelmeskedni kell a Gazda parancsának s alázatos lélekkel engedni, hogy Ő munkálkodjék bennünk és általunk. Voltak szép beszédeink, minden kritikát kibíró bibliamagyarázataink, vonzó egyéniségek, buzgóságunk, — fáradhatatlanok voltunk az Istenről való beszédben az embereknek, de kevés imádságunk volt, keveset beszéltünk Istennek az

emberekről. Ebből következik a csőd harmadik s talán legfőbb oka, — mi magunk nem voltunk misszionált lelkek. Pedig igazi s eredményes missziót csak misszionált lelkek végezhetnek, akár palástban, akár palást nélkül, akár lelkeszi oklevéllel, akár oklevél nélkül. Határozottan látom, hogy gyülekezetemben az ébredés akkor indult meg, amikor az én munkám csődbe jutott s ezt felismerve, — fájdalmas felismerés volt ez, — odavittem, letettem az Ur lábai elé azt kérve és engedve, hogy most már Ő végezze tovább a munkát. És Ő végezte is, amit én minden igyekezetemmel nem tudtam megtenni, — Isten Szentlelke öntudatos életeteket támasztott, munkásokat és munkatársakat teremtett.

Néhány évvel ezelőtt a meginduló evangélicizációtól vártuk a csodát. Ebben a várakozásunkban is csalódtunk. Egyrészt, mert bár eleinte tömegesen jelentkeztek evangélicizátorok, lassan nemcsak elfogytak, de pl. kerületünkben Svingor Jenő szinte egyedül maradt, — másrészt azt kellett tapasztalni, hogy ahol — kevés helyen — volt is evangélicizáció, — a gyülekezet felbuzdult, szívek átforrósodtak, de éppen olyan hamar ki is hűltek, maradt minden a régiben, üres templom s közös hívek.

Mi lehet most már a teendő? Várjunk tétlenül, míg megint kitalálunk valami injekciószerű alkalmas módszert? Erre nincs módunk, mert az idők jelei sürgetnek s nem tudhatjuk, meddig tart a kegyelmi idő. Mi a teendő? Elsősorban és mindenképpen felett halálos komolyan venni a *magunk evangélicizációját*. Erről még eddig nagyon kevés szó esett. Magán és hivatalos összejöveteleinken mindig arról beszélünk, mit és hogyan végzünk, melyik a helyes módszer, stb. Mindig a gyülekezet áll beszélgetésünk középpontjában, — sokszor csak az adózás szempontjából, — de nem az élő Krisztus. Sokat beszélünk, kesergünk azon is, hogy híveink nem akarnak megtérni, de hogy mi magunk megtértünk-e... újjászülettünk-e... milyen a mi személyes viszonyunk Krisztussal, hogyan állunk az üdvösség bizonyosságával... ez mintha mellékes volna. A mi személyes hitünk fokmérője nem az, hogy milyen eredményes a munkánk, mennyire vagyunk népszerűek, hanem hogy mennyire tudunk örvendezni a mi Urunkban, mennyire tudjuk közölni, átsugározni híveinkre, népünkre azt a szeretetet, amit mi kaptunk, — ha ugyan kaptunk Tőle a kereszttel?! Vezessünk bibliakört, — de csak úgy, ha mi is leülünk a Mester lábaihoz. Olvassuk a bibliát, ne csak textus keresés végett, de a magunk lelki épülésére is. Tárgyaljuk meg munkánkat, sikertelenségünket Urunkkal is, — a lélek csendességében — s megkapjuk az irányítást s útmutatást. Keressük egymás közelséget is imaközösségben is, mert nem lehet addig lelkiközösség gyülekezetünkben, míg mi lelkipásztorok és hivatalos munkások nem tudunk egymással lelkiközösségben lenni. Így lehetünk Krisztus jó illata mind az idvezülők, mind az elkárhozók között. A mi alkalmas voltunk pedig nem magunktól van, hanem Krisztustól. Hívő, imádkozó lelkipásztor élete nyomán hívő gyüleke-

zetek támadnak s így lesz lehetséges, hogy a belmisszió fogalma más, helyes értelmezést nyer, — misszióvá lesz az, minden felekezeti harc nélkül, a római s minden más, nem evangéliumi keresztényekre vonatkoztatva s megoldodnak anyaszentegyházunknak azok az emberileg megoldhatatlannak látszó kérdései is, melyeknek feltétele Krisztust Urrá tenni életünkben és gyülekezetünkben.

Benke József.

Lorántffy Zsuzsánna és Comenius kora.

Most pedig ugorjunk néhány évtizedet, hogy egy másik időpontban ragadhassuk meg a Sárospatakra jellemző nevelői szellemet. Legalkalmasabbnak látszik Comenius Amos János idehívásának és pataki munkálkodásának korszaka: 1650—1654. Ebben az időben olyan csodálatos aktivitásban ég a pataki nevelői szellem, hogy ahhoz fogható fellobbanást azóta se mutatott főiskolánk.

Fináczy Ernő, a magyar neveléstörténet máig legkiválóbb művelője, így kezdi Comenius pataki szereplésének történetét: „Nekünk, magyaroknak nagy büszkeségünk, hogy Comenius négy évig működött Sárospatakon, s ezzel az itt tartózkodásával világhírűvé tette a kis magyar várost. Nincsen is e kort tárgyaló neveléstörténeti munka, bármilyen nyelvű legyen, mely elhallgatná Sárospatak nevét.“ Valóban nem kis dicsekedésünk Comenius ittjárta. Fogékony lélekre, a kor eszméi elé menetelő szellem hordozóira van szükség ahhoz, hogy valahová idejében érkezék el egy-egy szellemi mozgalom. Mint láttuk, Sárospatakra éppen ez a magatartás jellemző. Így nem véletlen az, hogy a *sárospataki* főiskolában működött Comenius. Éppen Comenius idehívásának mozzanatai azok az értékes kristályok, amelyeknek fényében tündöklük a pataki szellem. Comeniusnak, kora kétségtelenül legkiválóbb, a világtörténet egyik legkitűnőbb nevelői személyiségének sohase jutott volna eszébe, hogy Magyarországra jöjjön tanítani. Sőt, igen sok unszó levélre, baráti kérésre, az őt ide kívánás letörhetetlen akaratára volt szükség ahhoz, hogy öregedő fővel, pihenésre szánt éveiből néhányat Magyarországra, a pataki főiskola teljes reformálására áldozzon. Az iskola akkori vezetőiben, pártfogóiban, így is mondhatnók: fenntartóiban cselekvésre ösztönzően égett a „*Semper reformari*“ gondolata. Mindig megújulni, mindig megújítani! Csak így maradhatunk meg, csak így maradhatunk értéktényező.

Nem értenők meg Comenius ittlétének jelentőségét, homályban maradna előttünk éppen a keresett pataki nevelői szellem, ha — legalább nagy vonásokban — nem vázolnók fel azoknak a személyiségeknek a képét, akik akkor a *pataki szellem maradék nélküli képviselői voltak*, akiknek megmozdulása nélkül sohase jött volna Patakra Comenius. I. Rákóczi György, felesége: Lorántffy Zsuzsánna, fiúk: Rákóczi Zsigmond és pataki főiskola akkori rektor-professzora: Tolnai Dáni János azok, akiknek köszönhető a nagy morva nevelő idehívása.

I. Rákóczi György, a pataki főiskola törvényeinek összegyűjtője, most már mint erdélyi fejedelem, 1645-ben meghívta Comeniust, de ő akkor ezt a meghívást nem fogadta el. Pedig a különben takarékos fejedelem nem riadt volna vissza anyagi áldozatoktól sem, hiszen minden törekvése oda irányult, hogy a pataki iskolát a gyulafehérvári collegium színvonalára emelje.

Halála után felesége: Lorántffy Zsuzsanna veszi át az iskola ügyeinek irányítását. Nevelésügyi terveire ragyogó fényt vetnek azok a levelek, amelyeket a cseh-morva papokhoz, mint Comenius feletteseihez, valamint a nagy pedagógushoz írt. 1650 május 18 án kelt leveléből álljanak itt a következő sorok: „A mi Sárospatak városunknak Magyarország igazhitű iskolái közt ez a kitűnő iskolája, mely már a reformációtól kezdve a többiek fölött kiváló, miután arra nem régen alkalom kínálkozott, a hazánkbeli kitűnő férfiú, Tolnai Dáli János vezetése alatt nekünk tetsző módon javítás alá vétetett, az osztályok számának szaporítása, a tanítás jobb módszerének napfényre hozatala és a sértetlen fegyelemnek törvényekre való összefoglalása által. Miközben ebben a nagy munkában forgolódnunk, ime ezt a férfiút (Comeniust), akit nekünk úgy ajánlottak, mint a tanítás reformálására századunk boldogítása végett született embert, nyertük most meg, akit szíves örömmel ölelünk vendégünkül, úgy fogadva az ő ideérkezését, mint az égtől való hozzánk küldetést.”

(Folyt. köv.) Dr. Harsányi István.

Az új énekeskönyv előkészületeihez.

Amikor a mostani énekeskönyv megjelenését vártam, nem az érdekelt, változtatnak-e a szövegen, felemelik-e, leszállítják-e a dallam egy vagy több hangját, vagy mi lesz a ritmussal; hanem arra voltam kíváncsi, mi lesz az énekeskönyvben az új, a szövegben, dallamban egyaránt új szerzemény.

Ha rajtam állna, nem változtatnék zsoltárainkon. Megszoktuk, maradjanak úgy, ahogy vannak.

Ha a dallamokban azokat a — legtöbbször esetben a könnyebb énekelhetőség céljából becsúszott, a régi hangnemet megbontó hangokat visszaállítanánk az eredetire, ezzel a gyülekezeti éneklésben sokáig tartó zavarokat okoznánk.

A hallás után éneklők (gyülekezeteink) a szöveg ritmusához igazodnak. Ha a szöveg és dallam ritmusa egyezik, jól megy az éneklés. De ott, ahol a szöveg ritmusa a dallam javára engedményt tesz, csak annyit, hogy egy ütés helyett kettőig tartunk egy hangot — idézem a „Térj magadhoz“ kezdetű ének második sorából az „Istened“ szó hosszú hangjait, — már baj van az énekléssel: ingadozóvá lesz és a ritmusa úgy, ahogy az kottába van szedve, nem sikerül. — A zsoltárokban, a magyar szöveg és az eredeti dallam ritmusát összevetve, a felhozott példánál sokkal nehezebb esetek vannak. Arról tehát, hogy gyülekezeteink a zsoltárokat eredeti ritmusukban énekeljék, szó sem lehet.

Az énekeskönyv elé most is azzal az érdeklődéssel nézek, lesznek-e benne új szerzemények. Új énekek nélkül ahhoz a csizmadiához hasonlítanánk, aki egész életében csak foltoz, de új lábbelit soh'se csinál. — Ezen a ponton végre intézményesen kell cselekedni. El kell ültetni a magyar zsoltártermő fát! Azt a hozzáértő, gondos kertész munkájával nagyra kell növelni, hogy virágozzék, hogy évről-évre meghozza termését, hogy mindig új és újabb, és szebbnél szebb énekeket teremjen! Ennek a feladatnak a megvalósítása az Egyetemes Konventre vár.

Budapest székhellyel időszaki református ének- és zenei folyóiratot kell indítani! Annak a szerkesztését hivatásuk magaslatán álló, tanult munkásokra kell bízni.

A folyóirat foglalkozék énekeink multjával, jelenével. Közöl énekszövegeket és dallamokat, vegyeskari, férfikari és gyermekkari műveket. — S mindezek elsősorban az istentiszteletek céljait szolgálják. Ilyen szerzemények megírására időnként pályázatot is hirdet. — A folyóirat minden gyülekezetnek jár. A sikerült énekek az énekkarokon, iskolákon át, idővel, kellő megrostálás után a hivatalos énekeskönyvbe kerülnek és gyülekezeti énekké lesznek.

Olyan fontos ügy ez, hogy minden áldozatot megér.

Kovács Dezső.

KÖNYVISMERTETÉS

Augustinus De civitate Dei című munkájának első része Dr. Földváry Antal református segédlelkész fordításában mint a tervbevett Augustinus fordítási sorozatának első kötete a tavaszi hónapokban megjelenik. Az egyetemes keresztyénység nagy egyházatyjának magyar nyelven több mint 300 oldalon megjelenő nagy jelentőségű munkája 4 P-s előjegyzési árban megrendelhető a fordítónál. (Budapest, XI. Bocskai-u. 42.)

Isten Szuverénitása (Mindenható Urasága) és az emberi élet címen jelent meg a Kálvin János Társaság legújabb nagyjelentőségű kiadványa, amely a református keresztyén dogmatika alapvető tételét tárgyalja és a kálvini világnézet tiszta fényénél mutat rá arra a sokszor elfelejtett, alapvető nagy igazságra, hogy Isten egyetlen örök Úra a teremtett világnak. A 72 oldalas, oktáv alakú könyv, amelynek a kiállítása is rendkívül izléses, a következő tanulmányokat tartalmazza: Isten szuverénitása a református teológiában Hörömpő Gergely; Isten szuverénitása az egyházi életben dr. Csekey Sándor; Isten szuverénitása a hívő ember életében Pap Ferenc; Isten szuverénitása a gazdasági és társadalmi életben dr. Patay Pál; Isten szuverénitása a politikában dr. Sebestyén Jenő és végül Isten szuverénitása a keresztyén család életében Zugor István. Előszót a kötethez dr. Benkó Ferenc ny. állami titkár, egyházmegyei gondnok írt.

A felsorolt tanulmányok igen alkalmasak valóságos előadások és vezérfonalul szolgálnak bibliai tanulmányok tartásához. A kiadvány bolti ára 3

pengő, kapható a Kálvin János Társaság központjánál (IX. Ráday-utca 28.) és a könyvkereskedésekben.

„Isten fegyverei“ címmel csinos füzetkét adott ki katonáink részére Nyáry Pál pécsi lelkipásztor, melyet: „útravalóul kedves honvédeinknek“ ajánlással bocsájt útnak a szerző. A 64 oldalas könyvecske az efézusi levél 6: 13–18-ban foglaltak alapján készült. Tartalma több fejezetből áll: Előszó. — Isten fegyverei: elmélkedés. — Napiparancsok Isten drága Igéjéből a hó minden napjára. — A Lélek kardja: elmélkedések a katonaelet lelki szükségégeinek figyelembe vételével. — Imádságok különböző alkalmakra. — Gyűjtemény Isten Igéjének ígéreteiből.

A könyvecske lelki megerősítését szolgálja azoknak, kik a katonaelet feladatait töltik be. A könyvecske darabja 20 fillér. Százon felüli rendelésnél még ebből az árból is 10 százalék, ezeren felüli rendelésnél 20 százalék engedményt ad a szerző a pénz előleges beküldése mellett.

Pataki krónika címmel dr. Panka Károly szerkesztésében kiadvány-sorozat jelenik meg. Az első szám a Makláry Pap Miklós pataki tanárról szóló emlékezés (Lukács Pál), a második számban Rácz Gábor altábornagyról, Rácz Lajos kúriai tanácselnökről és dr. Rácz Lajos pataki bölcsészettanárról emlékezik meg dr. Finkey Ferenc, dr. Somody János, S. Szabó József, Bodnár István és Komjáthy Sándor. — A harmadik szám Radácsy György emlékének van szentelve (P. Horváth István, S. Szabó József, Bodnár István, dr. Gulyás József). Függelékben Radácsy György egyik kéziratban maradt cikke s Dókus Ernőnek róla írt sorai vannak. — A következő szám a Harsányi István emlékének lesz szentelve.

H I R E K

— **Halálozás.** *Faragó Gyula* nyug. gyárigazgató, m. kir. kormányfőtanácsos, az ózdi misszió-egyház 22 éven át volt főgondnoka április 2-án, 70 éves korában Budapesten elhunyt. Temetése Miskolcon ment végbe húsvét első napján a Deszkatemplomból.

— **Az egyházkerületi szavazatbontó bizottság** dr. *Enyedy Andor* püspök elnöklete alatt április 7-én Miskolcon felbontotta az egyházkerületi főjegyzői tisztségre beérkezett szavazatokat. 640 beérkezett szavazatból 572 esett dr. *Szabó Zoltán* theol. tanárra, 53 *Nádházy Bertalan* diósgyőrvasgyári lelkipásztor, egyházkerületi jegyzőre, 12 szavazat elaprózódott és 3 szavazat érvénytelen volt. A szavazatbontás eredményét a bizottság az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

— **Magyar tanár előadása Finnországban.** A testvér finn nemzet a magyarszabadság emléknapját, március 15.-ét, az irántunk való testvéri szeretetből ebben az évben a szokottnál fényesebb keretek között ünnepelte meg. A Helsinkiben tartott ünnepségen főiskolánk volt tanára: *Képes Géza* tartott ünnepi beszédet finn nyelven.

— **H. Bathó János kitüntetése.** A „Múza“ Zeneműkiadó Vállalat katonadal és nótapályázatán *H. Bathó János*, főiskolánk országos nevű nyug. ének- és zenetanárát aranyéremmel tüntették ki.

— **Virágvasárnapi konferencia Budapesten.** A hívó szóra ez alkalommal is hatalmas sereg gyülekezett össze Krisztus zászlója alá. A konferencia három napig tartott. Vasárnap reggel megnyitó istentiszteleten Bereczky Albert lelkipásztor prédikált. Délelőtt mindhárom napon evangélizáló áhitatok és bibliakörök voltak csoportonként. Délutánokon a konferencia résztvevői előadásokat hallgattak: *Bonczos Miklós*, *Kerék Mihály*, *Pataky László-tól*. A záró istentiszteleten *Ravasz László* püspök hirdette az Igét és *Darányi Lajos* lelkipásztor ágendázott.

— **Ref. tanítók kitüntetése.** Egyházkerületünk közgyűlése *Kató János* lácai és *Puskás Lajos* nagyrozvágyi tanítóknak 25 éves tanítói jubileumuk alkalmából a nemzetnevelés érdekében kifejtett szolgálataik elismeréséül igazgatói címet adományozott.

— **Vasárnapi iskolai vezetői kurzus Miskolcon.** A Tiszáninnyi Egyházkerület vasárnapi iskolai vezetői kurzust rendezett Miskolcon március 24–25-ik napjain népes érdeklődés mellett. A konferencia megnyitó áhitatát dr. *Enyedy Andor* püspök tartotta „Jobban szeretsz-e engem“ címen. Az első napon előadást tartott *Svinger Jeuő* „Ne legyetek sokan tanítók“ és *Novotny Gyula* „Akiket mi tanítunk“ címen. Délután mintatanítás volt *Szakkall Olga* miskolci vasárnapi iskolai vezető tanítással. Dr. *Ecsedy Aladár* „Élményeim a vasárnapi iskolában“ címen vezette a megbeszéléseket. Másnap reggel *Szabó Dániel* tartott áhitatot. Előadást dr. *Ecsedy Aladár* „Munkánk gyökerei“, *Nagy Mária* dr. „Tanításunk módszere“, dr. *Mészáros Istvánné*, *Victor Gabriella* „Ahogyan mi tanítunk“ címen tartottak. Mintatanítást vezetett *Ferencz Julianna* tahitótfalui gazdaleány. A záróáhitatot *Kövéry Pál* végezte. Mindkét nap este a Kossut-utcai nagytemplomban nyilvános evangélizáció volt, amelyen dr. *Ecsedy Aladár* szolgált. — A kurzus rendkívül nagy eredményekkel zárult és biztatást nyújtott arra, hogy megismételve és kisebb területeken rendezve Isten országa számára hasznos és sok indítást kiváltó alkalom lehet.

HIVATALOS RÉSZ.

— **Pályázati hirdetés.** Az abaúji egyházmegyébe kebelezett és halálozás folytán megüresedett **kassai rendes lelkészi állásra** pályázatot hirdetek. Javadalom: Lakóház és 374 □-öl beltelek, 1 (egy) kat. hold 116 □-öl külső gyümölcsös és konyhakert. Kézpénz az egyház pénztárából évi 1392 P. Kongrua évi 1063.26 P. Stóla. A lelkészi állás a választás jogerőre való emelkedése után azonnal elfoglalandó. A pályázati határidő a hirdetés megjelenésétől számított 15 nap. Kellően felszerelt pályázati kérvények *Farkas Elek* espereshez, Göncre küldendők. Miskolc, 1942. április 7.

Dr. Enyedy Andor püspök.

Nyomtatta: *Kisfaludy László* a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *M. J.*: Országos zsinat. Egyházfőhatósági látogatás. — *Dr. Harsányi István*: Lorántffy Zsuzsánna és Comeniuskora. (2.) (Folyt. és vége köv.) — Családi címerek képei az avasi ref. templom ablakán. Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Országos zsinat.

Április hó 9-én tartotta az országos zsinat ötödik ülészeit dr. Ravasz László püspök és gróf Teleki József egyházkerületi fogadónok elnöke alatt. Dr. Balogh Jenő zsinati v. elnököt, akiről nagy tisztelettel emlékeztek meg és a zsinat nevében sürgönnyel üdvözöltek, gyöngékedése tartotta vissza a zsinaton való megjelenéstől.

Ravasz László püspök buzgó imádsága után a jegyző felolvasta dr. Balogh Jenő távollévő világi elnök megszokott széles távlatú elnöki megnyitó beszédét.

Táviratban fejezte ki tiszteletét az országos zsinat *Horthy Miklós* kormányzó és *Horthy István* kormányzóhelyettes személye iránt, biztosítva őket tántoríthatatlan hűségünkről.

Jegyzőkönyvben örökítette meg a zsinat az elhunyt tagok: Farkas István püspök, dr. Puky Endre és Hanvay László áldott emlékezetét.

A zsinat legfontosabb tárgya volt: a zsinati tanácsnak megalkotása és egyházalkotmányunk keretei közé beillesztése. A rendkívüli idők, melyek nehézségei közt élünk, meggyorsította ennek a szervnek a létesítését. A zsinat megválasztotta még a tanács tagjait is.

A Délvidék egyházi visszacsatolása megtörtént. A zsinat 1941. május 20-án 238. szám alatt hozott határozata értelmében a visszacsatolt délvidéki területeken lévő református önkormányzati testületek jogi helyzetének rendezése érdekében alakított országos bizottság a zsinat elé terjeszti az 1942. február 25-én, Budapesten tartott üléséről készült jegyzőkönyvet és kéri az abban foglalt határozati javaslat elfogadását:

Isten különös kegyelméből az Ő vitéz eszközeinek, a magyar honvédeknek erőfeszítésével és vérehullásával Magyarország területe az ősi föld egyrészével ismét gyarapodván, a református egyház híveinek és önkormányzati testületeinek is számottevő része térhet vissza a régi kötelékbe.

A magyarországi református egyház zsinata ezt nagy örömmel és buzgó hálaadással örökíti meg jegyzőkönyvében.

A német gyülekezetek időközben kialakult jogviszonyai fenntartása tárgyában a dunamelléki egyházkerület indít meg tárgyalást.

Az Országos Ref. Tanítóegyesület nagy beadvánnyal fordult a zsinathoz. Észertint „a református tanítószágnak a református iskoláinktól az állami iskolákhoz való tömeges átmenetele és átkívánczolásának okát keresve arra a megállapodásra kellett jutniok, hogy a jelenségnek legfőbb indító oka a református tanító és az elsőfokú iskolai hatósága, az iskolaszék, illetve iskolaszéki elnök mai jogviszonyában gyökerezik. Mindazok az okok, melyek a gyülekezet építése helyett igen gyakran az egyházköztség belbékéjének feldúlását idézik elő, erre a jogviszonyra vezethetők vissza.“ Az egyházi törvények tehát módosíttassanak. A tanító személyi és szolgálati (adminisztratív) viszony tekintetében a kir. tanfelügyeletinek megfelelően az esperesnek rendeltessék alá.

Kéri továbbá, hogy a nagyobb szolgálati idővel bíró családos tanítóknak városi, vagy legalább is vasútállomással rendelkező nagyobb helységekre előhaladása intézményesen biztosíttassék.

A zsinat melegen méltányolva azt az értékes munkát, amelyet a református tanítószág végez, a beadvány kívánalmait részint egyházalkotmányi, részint célszerűségi okok miatt nem teljesíthette. Kimondotta azonban a zsinat, hogy annakidején, ha a köznevelési és közoktatási szervezetről szóló egyházi törvény módosítása napirenden lesz, a kért módosítások közül azokat, amelyeket — esetleg átalakítottan, hasznosaknak, célszerűeknek és az egyházi törvény egyéb részeivel összhangban állóknak talál, a törvényalkotás során figyelembe fogja venni.

Tárgyalta azután a zsinat dr. Enyedy Andor előadásában a hadiársvák gondozásáról szóló törvényjavaslatot.

Délután 6 órakor a zsinati ülés véget ért.

M. J.

Egyházfőhatósági látogatás a sárospataki főiskolában.

A sárospataki főiskola ezévi hivatalos meglátogatására Sárospatakra érkezett április hó 15-én dr. *Enyedy Andor* püspök és a főiskolai gondnokság: *Janka Károly* főiskolai lelkészi és dr. gróf *Bethlen Pál* főiskolai világi gondnok. *Farkasfalvi Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok, a főiskola világi főgondnoka táviratban tudatta, hogy elháríthatatlan akadály miatt nem vehet részt a felügyeleti munka teljesítésének végzésében. A főhatóság megjelenése idején végzett hivatalos látogatást Sárospatakon *Csorba Zoltán* egyházkerületi megbízott is.

A látogatás ezúttal főleg a gimnáziumra és a tanítóképzőintézetre szorítkozott.

A theol. akadémián április hó 16 án d. e. 8 órakor jelent meg *Enyedy Andor* püspök és résztvett a szokásos csütörtöki áhítaton, amelyen *Darányi Lajos* főiskolai h. tanár tartott szentírás-magyarázatot.

Csütörtökön aztán a főiskolai gondnokság és *Csorba Zoltán* egyházkerületi megbízott vettek részt a gimnázium tanítási óráin; délután az összes internátusok kerültek sorra.

Április 17-én *Enyedy* püspök a lelkészi és világi gondnok, valamint az egyházkerületi tanulmányi felügyelő kíséretében a tanítóképzőintézetet látogatta meg. Meghallgatott több órát s azok anyagához kapcsolódva lelkesítő szavakat intézett az ifjúsághoz.

A látogatás után *Enyedy* püspök a tanári testület előtt örömét fejezte ki afelett, hogy az intézet életébe betekintést nyert. Megállapította, hogy az iskolának nemcsak a külseje szép és megnyerő, hanem a munka is eredményes, amely abban folyik.

Kívánatos, hogy az egykori állami intézetben fokozott református jellegű munka folyjék. A tanári munkát minden részletében Isten szolgálatába kell állítani. Ki kell hangsúlyozni, hogy a mi egyházunkban egy fő van: Krisztus, ő körülötte kell egész életünknek forognia.

A Szentírás alapján álló evangéliumi kereszténység a magyarságnak is csak segítő testvére lehet. A református kereszténység az embereket belső minőségük és nem vallási hovatartozásuk szerint bírálja el. Ettől függetlenül azonban önértékre nevel és nem hallgatja el, hogy milyen nagy szolgálatokat tett a magyarságnak.

Ilyen gondolatok közt búcsúzott el *Enyedy* püspök a tanári testülettől s kívánt áldást munkájukra.

A tanítóképzőintézetben végzett látogatás után az egész bizottság visszajött a gimnáziumba és az ott tartott értekezleten meghallgatta és tárgyalta *Csorba Zoltán* egyházkerületi megbízott beszámolóját.

Enyedy püspök itt is elismerését fejezte ki a látottak és halottak felett és ismét nyomatékosan irányította rá a figyelmet az Ige fényében járó pedagógus hivatására.

A két intézeti ág körében végzett látogatás tapasztalatai megnyugvással és őszinte örömmel töltötték el a hivatalos látogatóság lelkét.

A látogatáson különösen bensőséges volt csütörtök este a tanári bibliaköri óra, amelyen a főiskola és a tanítóképzőintézet összes tanárai megjelentek és *Enyedy* püspök vezette a bibliakört.

Az Ur tegye áldottá és bűven termővé a látogatás magvetését!

M. J.

Lorántffy Zsuzsánna és Comenius kora.

2.

Lorántffy Zsuzsánna 1650 május 18-án *Comenius*nak is levelet ír. Ez a pompás írásmű így szól: „Üdvözlétünket és kegyünket jelentjük neked a magunk és jeles fiaink nevében. Mi már előbb, föllelkesítve a te kiváló neved híre által, melyet magadnak Európa iskolái útján méltóképen szereztél, jóakarattal tettünk el irántad, majd a veled való személyes találkozás és beszélgetés folytán, melynek élvezését a te idejöveteled következtében a kegyes sors nekünk néhány napon keresztül megengedte, még inkább feltámadt bennünk a vágy, hogy veled hosszabb ideig együtt éljünk. Ennek a célja pedig az, hogy nekünk pataki iskolánk reformálásában, amiben az ifjú nemzedék javára és Krisztus anyaszentegyházának üdvére kegyesen és serényen forogódnak, szent segítségünkre légy, és itt nálunk, a te kitűnő módszerednek, melyet a nemzetek között szétszórva már terjeszteni megkezdettél, teljes rendszerét kidolgozd és előadd. Mivel tudjuk, hogy te, a kortól terhelve szenteled öregségedet a közjóra, nem akarunk téged a poros iskola terhes munkáira elhívni, hanem azt óhajtjuk, hogy a te igazgatásod alatt a mi tudós férfiaiunk, ennek a mi iskolánknak jelenlegi és jövőendő előjárói, a rektorok és tanítók abban az óhajtott reformációban, minél előbbre haladjanak és a te utasításod szerint a tanulmányoknak keresett módszer ügyében fáradozva, neked gyönyörűséget szerezzenek, — ennél fogva az a nagy dolog, amelyben Isten segítségével fáradozol, a léleknek, a csöndes elmének és a jó reménységnek ezzel a törekvésével minél előbb elérhessék. Ha óhajtásunk szerint egy évre azzal a céllal jössz hozzánk, hogy ezeket úgy, amint a kitiűnő *Idea scholae*-ban körvonaloztad, megvalósítjuk, igérünk és ajánlunk neked tieiddel együtt tisztességes javadalmat, s ha a dolog a terv szerint sikerül, azon fölül még hálás köszönetet. Ha pedig téged a teremtő, mint óhajtjuk és kérjük, a napokkal előbbre visz és nálunk a dolgokat jól elvégezve talán más egyháznak lesz szüksége a te munkádra, ahová téged hív a Krisztus, és neked menni tetszik, tisztességgel és kegyelemből elbocsátva, a legszivesebben ajánlunk. Ha pedig itt nálunk a sors végzéséből a halál utólréve, mivel a legfőbb intéző rendelkezik fölöttünk, halálod után a tiedről gondoskodni kötelességünknek ismerjük.“

Azt hiszem, hogy ezek a sorok eléggé indokolják azt, hogy magyar nagyasszonyaink között

miért foglalja el a legelső helyet *Lorántffy Zsuzsanna*. Egy csudálatosan gazdag női lélek, sugárzó emberszeretet, társadalmi felelősségtudat, nevelői reformtörekvések harcos hordozójaként áll előtünk nemes alakja.

Comenius idejöttét erőteljesen elősegíti, édesanyja törekvését állandóan sarkalja az ifjú *Rákóczi Zsigmond*. Mindössze 29 évet élt, de ez a rövid néhány esztendő elég volt ahhoz, hogy teljes mértékben kifejlessze gazdag, értékes személyiségét. *Könyves Kálmán* szellemi utóda ő, a tudományok, a könyvek hercege. *Szekfü Gyula* „a rendkívül művelt R. Zs.” néven emlegeti. *Rácz Lajos* pedig így jellemzi az ifjú pártfogót: „*Zsigmond*, aki gondos nevelésben, kitűnő kiképzetésben részesült, aki nagyrabecsülte a tudományokat, s maga is foglalkozott velök, aki nemcsak származásánál, hanem emelkedett, igazi filozófusi gondolkozásánál fogva is valóban fejedelmi férfiú volt — magas látókörénél, széleskörű műveltségénél fogva fel tudta fogni annak jelentőségét: mit jelent a sárospataki főiskola korszerű reformálása, teljes értéke szerint tudta *Comenius* munkásságát méltányolni, a főiskola tervbevett reformja felől egy két nap alatt tudott határozni, s fejedelmi bőkezűséggel teremtette elő mindazokat az összegeket, amelyeket *Comenius* ahhoz szükségesnek mondott; *Zsigmond* kész volt arra, hogy nagy vagyonát mind e nemes cél szolgálatába állítsa! Kidöltét sem anyja, sem bátyja teljesen nem pútolhatta. Anyjában is, bátyjában is megvolt a jóakarát, de mindkettőjöknel hiányzott az európai látókör, a modern tudományos követelményekkel való ismeretség, a tudományokért való rajongás, szinte egész életüknek erre a nagy célra való fölvevése...”

Azt, hogy *Rákóczi Zsigmond*ban feltétlenül volt valami egész lényén előmlő felsőbbrendűség, mi sem bizonyítja jobban, mint *Comenius*nak az első találkozásról tett megjegyzése: „Ebéd végeztével a várba üzent (Tolnai), jelentve érkezésemet. Meghagyták, hogy azonnal menjünk. Mikor a várba léptem, a *Zsigmond* herceg lakosztályába vezetett, *remegtem, vacsoráig is elhallgatva teljes lélekkel az ő bölcs beszédeit*“.

III. *Rákóczi Zsigmond*, akinek halála mély gyászba borította az egész főiskolát, akiről *Comenius* dicsőítő költeményt írt, kétségtelenül egyik kitűnő képviselője volt annak a szellemnek, amit maradéktalanul sárospatakinak nevezhetünk.

(Folyt. és vége köv.) *Dr. Harsányi István.*

Családi címerek képei az avasi ref. templom ablakán.

Az avasi templom helyreállítási munkáival kapcsolatban érdekes terv merült fel: a megújítandó keleti ablaknak családi címereket ábrázoló művészi üvegfestményekkel való díszítése. Ez a címerekkel díszített ablak nemcsak a templom belső hangulatát fogja jelentékenyen emelni, hanem alkalmat nyújt arra is, hogy nemesi családok címereik megfestésével emléket állítsanak maguknak a templomban. A ref. egyháztanács az értékes gon-

dolatot legutóbbi ülésén magáévá tette és ezúton hívja fel az érdeklődőket, akik címereiket megfestetni óhajtják, hogy a ref. egyház pénztárában (Miskolc, Papszer) ilyen irányú szándékukat jelentsek be. Családi címereken kívül városi és megyei címerek, valamint a ref. egyetemes egyház címere is díszíteni fogják az ablakokat. Egy-egy címer költsége 250 P-t tesz ki. Megajánlásokat nemcsak Miskolc város és Borsod vármegye, hanem az egész ország területéről elfogad az egyház vezetősége.

HIREK

— **Báró Vay Sándorné**, sz. gróf Waldeck Matild életének 93. évében április hó 6-án elhunyt. Élete gazdag volt hitben és szeretetben. Golop áldott lelkű jóltevőjét veszítette el. Temetése április 8-án volt Kurittyánban. Viszontlátás reményében örizzük emlékét.

— **A zsinati tanács** tagjaiul 1942. április hó 9-iki ülésében megválasztotta a zsinat a következőket: Lelkésziek: Czeglédy Pál, György Elemér, Harsányi Pál, Hetessy Kálmán dr., Imre Lajos dr., Kováts J. István dr., Magda Sándor dr., Papp Ferenc dr., Porzsolt István, Tavasz Sándor dr. Világiak: Bánffy Miklós gr. dr., Bethlen György gr. dr., Bethlen Pál gr. dr., Csajághy Károly, Jókay-Ihász Miklós dr., Kiss Gyula, Lázár Andor dr., Rácz Albert dr., Szentpéteri Kun Béla dr. Tornallyay Zoltán. Póttagok: Farkas Elek, Gaál István, Janka Károly, Kádár Géza, Kállay Kálmán dr., Kiss Zsigmond, Löke Károly, Máthé Sándor, Szabó Imre, Szücs József, Imre Sándor dr., Juhász Nagy Sándor dr., Ormós Lajos, Szilassy Béla dr., Tasnádi Nagy András dr., Téglássy András, Thúry Kálmán dr., Tusa Gábor dr.

— **Szülői értekezletet** tartott a sárospataki gimnázium tanári testülete a nagy számmal megjelent szülőkkel együtt április hó 13-án a tanulók vallásos neveléséről. Előadó volt dr. *Jánosi Ferenc*. Az értekezletet *Tárczy Árpád* gimn. igazgató vezette.

— **Dr. Gulyás József** c. igazgató, egyházkerületi tanügyi előadó több napon át hivatalos látogatást végzett a rimaszombati és a miskolci gimnáziumban.

— **Lelkészeiktatás.** Lelket felemelő szép ünnepség színhelye volt március hó 8-án az ungi egyházmegyébe tartozó sárosmezői ref. templom. Ekkor iktatta be lelkipásztori állásába a teljes egyhangúsággal megválasztott Kormos Andor volt sárospolyánkai s. lelkészt Gencsy Béla e. m. tanácsbíró és Móré Gábor e. m. jegyző. Gencsy Béla I. Timótheus 6. R. 3—14. alapján mutatta be az új lelkipásztort a gyülekezetnek s ragyogtatta fel az igazi lelkipásztor hivatását. A beiktatott lelkész Máté 14. R. 24. alapján tartotta meg székfoglaló igehirdetését szlovák és magyar nyelven. Az ünnepség alatt az egyházi énekhar Hézselly István vezetésével szlovák és magyar énekszámokat adott elő. Az ünnepségen a környékről nagy számmal jelentek meg vendégek is. A tiszta szlovák ajkú

gyülekezetben örömmel hallgattuk a betanított magyar énekeket, biznyságait azoknak a jeleknek, amelyek szerint a szlovák ajkú gyülekezet, szívvel-lélekkel együtt akar élni és dolgozni, az őt körülvevő magyar kálvinista gyülekezetekkel. Isten gazdag áldása legyen a pásztoron és gyülekezetén.

— **A Magyar Biblia Társulat megalakulása.** Április 9-én este tartotta a Magyar Biblia Társulat alakuló közgyűlését a Kelenföld-i ref. templomban. A templomot zsufolásig megtöltötték az érdeklődők. A magyar protestantizmus számos egyházi és világi vezetője jelent meg. A bevezető istentiszteleten az Igét Muraközy Gyula lelképásztor hirdette Márk ev. 4: 12—14. alapján. Istentisztelet után dr. Benkó Ferenc ny. államtitkár, felkért elnök, üdvözölte a megjelenteket és jelentette, hogy a belügyminiszter megadta az engedélyt a Társulat megalakítására. Dr. Kováts J. István theol. professzor ismertette a Társulat célkitűzését. Majd megválasztották az ideiglenes tisztikart és választmányt. Elnök lett dr. Soltész Elemér prot. tábóri püspök, társelnökök pedig dr. Benkó Ferenc ny. államtitkár, Kemény Lajos ev. esperes és Szabadi Gusztáv a Brit és Külföldi Biblia Társulat v. magyarországi vezetője. A közgyűlés a Himnusz eléneklésével ért véget.

HIVATALOS RÉSZ.

X. sz. Körlevél.

I. Valamennyi iskolaszéki elnök figyelmébe.

Tanfelügyelői felkérésre felhívom az iskolaszéki elnökök figyelmét arra, hogy iskoláikban a tanerők személyi viszonyaiban beálló változásokat azonnal jelentsék az illetékes tanfelügyelőnek, mert a késedelemből sok esetben joghátrány származik a tanítók számára. (Ilyen pl. a tanítói állás elfoglalásának időpontja, lemondás, katonai szolgálat, családi pótlék ügy stb.)

II. Valamennyi lelképásztortestvérem figyelmébe.

A magyar református külmisziói szövetség, mint minden esztendőben, úgy az idén is Körlevéllel keresi fel lelképásztor testvéreimet. A Körlevélben foglaltakat meleg szeretettel ajánlom egyházaink támogató figyelmébe.

Atyafiúi szeretettel:

Miskolc, 1942. április 15. *Dr. Enyedy Andor püspök.*

Alsótempléniek figyelmébe!

I. Jó előre tudatom az egyházközségek presbitériumaival és lelképásztoraival, hogy június első hetében egyházmegyei tanácsgyűlést fogunk tartani. Azok az egyházközségek, amelyeknek az emi. tanácsgyűlésen tárgyalandó ügyeik lesznek igyekezzenek azokat előkészíteni és a később közéteendő időben az esperesi hivatalhoz betervezni.

II. Felhívom azokat, akik nem református jellegű iskolában vallásoktatást végeznek, hogy a heti óraszám és a növendékek számának feltüntetésével május 5-ig tegyenek erről jelentést. A jelentés az iskola igazgatójának láttamozásával látandó el.

III. A folyó évi tűzbiztosítási díjak az eme. pénztárába küldendő és az arról szóló postai feladóvevény az egyházlátogatóságnak bemutatandó. Felhívom a presbitériumok figyelmét egyúttal arra is, hogy vizsgálják felül tűzbiztosításaikat és a jelenlegi nagy értékeltolódások arányában — ahol még nem történt meg — emeljék a tényleges értéknek megfelelően tűzbiztosításaikat.

Maradtam atyafiúi szeretettel:

Nagyrosvágy, 1942. április 9. *Janka Péter esperes.*

Alsóborsodiak figyelmébe!

Alsóborsodi lelképásztorok, vallásoktató és segéd-lelkészek figyelmét felhívom a havonként tartandó lelkészértekezletre, *Minden hónap első keddjén d. e. 9 órától Miskolcon* fogjuk tartani ezeket; az első: május 5-én d. e. 9 órakor lesz a Rákóczi u. 12. sz. a. *Kálvin szövetségi társaskörben*, mivel minden számbajöhető egyházi helyiség más célra van lefoglalva.

Felhívom az alsóborsodi *presbitériumok figyelmét a május 26-án, Pünkösöd harmadnapján Miskolcon tartandó egyházmegyei presbitéri konferenciára.* Később fogom közölni a konferencia helyiségét és tárgysorozatát, most arra kérem lelképásztor testvéreimet, hogy közöljék az esperessel a 25, vagy több év óta szolgáló presbiterek nevét kitüntetési oklevél megrendelése és elkészíthetése céljából. E bejelentést április hó végéig kérem.

A Magyar Református Vasárnapi Iskolai Szövetséghez való csatlakozást, valamint a vasárnapi iskola vezetőinek számát, nevét, pontos címét jelentse be minden kebelbeli egyházközség az espereshez április hó végéig. A jelentésben legyen benne az is, hogy az egyházközség és a vasárnapi iskolai vezetők évenként mily összegű önkéntes tagsági díjjal készek támogatni a Szövetség munkáját. — Pontos munkát kérek,

Amennyiben bármi ok késleltette volna a múlt évi zárszámadás letárgyalását és beküldését, április végéig minden egyházközség küldje be azt felülvizsgálat céljából illetékes számvevőjéhez, hogy a májusban tartandó számvevőszéki ülésen letárgyalható legyen.

Atyafiúi szeretettel vagyok:

Miskolcon, 1942. április hó 15.

Pósa Péter s. k. esperes.

Értesítem az iskolaszéki Elnök urakat, hogy az iskolalátogatási iratokat póstára adtam. Kérem azokat idejére és pontosan kitöltetni. Ha valahová kevés nyomtatványt küldtem volna, utánrendelését kérem. *Molnár Béla* tan. biz. elnök.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

V-gh J-f Ó-d: Jön. — **T-th G-v:** Rövidesen jön. Az előbbi cikkekre szakértőnk azt mondotta, hogy az hangulataikk. Pontos számításra kell az ilyen cikkeknél alapulni. Csak így lehet sikerre, változtatásra kilátás. — **K-I J-s:** Sort kerítünk rá. — **B-e J-f:** Erdélyi visszacsatolt területen probléma az a gyermekek válására vonatkozó rendelkezés, amelyről az az újságcikk említést tesz.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Svingor Jenő*: „Az idő nem alkalmas.” — *Tóth Gusztáv*: Sajókeszi. — *Dr. Harsányi István*: Lorántffy Zsuzsanna és Comenius kora. (3.) (Folyt. és vége.) — Hírek. — Hivatalos rész.

„Az idő nem alkalmas.”

Ez a néhány sor, a Püspök úr kívánságára, hívatásnak készült. Isten segítségével pünkösöd másodnapján: május 25-én meg fogjuk rendezni a tapolcai konferenciát, amelyre már ezuton is szeretettel hívjuk meg a tiszánineni egyházkerület gyülekezeteit.

Ezen a konferencián a hűségről fogunk beszélni. Hűség a hazához, az egyházhoz, a családhoz: erről fog szólni dr. Enyedy Andor püspök, vitéz Lukács Béla miniszter, dr. Szabó Zoltán thol. tanár országgyűlési képviselő és Darányi Lajos sárospataki lelkipásztor. Ugy érzem, Isten drága ajándékképpen adta ezt a gondolatot, hogy a magyar református gyülekezetek legnagyobb összejövetelén az előadói emelvényről a hűség gondolata mint isteni üzenet hangozzék el a válsággal terhes tavaszon az egész magyar nemzethez.

A konferenciára vonatkozó szükséges tudnivalókról, utazás, ellátás, gyülekezés stb. más helyen fogjuk tájékoztatni a közönséget. Itt most csupán egyetlen dologra szeretném megkérni mindazokat, akik ezt a néhány sort elolvassák. Ne tessenek azt mondani, amit már ilyenkor szokás: az idő nem alkalmas. Már is hallottam ilyen megjegyzéseket: Nem olyanok az idők. Nem lehet most konferenciákat rendezni. Igy gondolkozni roppant súlyos tévedés; kérve kérek mindenkit, irtsa ki a lelkéből az ilyen gondolatokat, mint ahogy egy szikrát eltaposunk, amely az erdőt felgyújtással fenyegeti. Évek óta látom, micsoda pusztítást viszen véghez ez a felfogás a ref. egyház gyülekezeti munkájában. „Az idő nem alkalmas.” Milyen különös lett volna, ha ezelőtt 30 évvel a Titanic katasztrófájával kapcsolatban a Kárpáthia parancsnoka ugyanezt mondta volna az S.O.S. jeleket felfogva s látva az éjszakai vihart, a jeges hullámokat. Hol tartanának a finnek, ha ezelőtt két évvel, mikor az orosz vízözön támadásra indult ellenük, ezt mondták volna, látva elmerülni Litvániát, Lettországot és Észtországot? Krisztus Urunk egyszer magánosan imádkozott a hegytetőn. Aztán tekintve a Genezárethre látta vesződni a csolnak-

ban a tanítványokat. Látta a harsogva rohanó habokat, az egymást követő villámfényt; milyen különös lett volna, ha azt mondja: Az idő nem alkalmas és térdre borul és tovább elmélkedik. Ugy tudjuk, hogy megindult és jár vala a vizeken, azok pedig kísértetnek nézik és kiáltozának a félelem miatt, hogy aztán idvezült örömmel ismerjenek rá az egyetlen Szabadítóra.

Én úgy gondolom, ez a kijelentés, főként lelkipásztorok ajakán, épen a mai időben Istenkárómlás és hazaárulás. Mikor akarod biztatni az Isten gyülekezetét, ha nem a mai időben? Csakugyan nem tudod elképzelni, hogy a nyugalom-, az erő-, a biztonságérzetnek micsoda mennyből permetező olaja ömlik el ilyen összejövetelen a lázban égő szívek fölött? És ettől akarjuk Isten népét megfosztani?

Én úgy érzem, ezt a konferenciát most minden jelentősebb központban meg kellene rendezni. Ugy kell odagyűjteni a népet, mint mikor a katoná a frontra indul. Azon kell fáradoznunk, hogy a hangulat is az legyen, amit egy igaz magyar katona hordoz ilyenkor a szívében. Valami büszke öröm, derült bizalom kell most ide. Azok a fiatal hősök, jobbára gyerek-íffak egy szörnyű télen át a szuronyuk hegyén tartották a te békességedet, a hazád, a házad, a házadnépe életét és te sáppadt arccal, sóhajtozva akarsz járni-kelni? Nem akarsz játékos jókedvvel vállalni még egy kis próbát, egy kis kitaratást, mikor a vihar talán már a végéhez közelít? Az én kedves öreg tanítómmal hazafelé ballagtunk valamelyik téli estén a szomszéd faluból. Jaj de csunya, félelmes, ködös éjszaka, mondja ő, mire én azt mondom, bizony nagyon megijed most az, aki velünk találkozik. Azt mondom most is. Gyűljetek össze Isten gyermekei. Most van a legalkalmasabb idő. Most féljenek ők. Most kell fölarsanni a zsoldárnak ezek és ezek ajakán. Most kell fölemelt íövel járni s nem rebbenő szemmel Istenre tekinteni.

Svingor Jenő.

— **Dr. Nagy Lajos** zsarnói református lelkipásztor május 1-én 17 óra 15 perces kezdettel a kassai rádióban „Felvidéki történetek” címmel felolvasást fog tartani.

SAJÓKESZI.

Ezzel a kis írással nem az a célom, hogy Komjáthy Aladár megértő cikke után minél nagyobb szájalmat ébresszek a paróchia építéssel bajlódó Sajókeszi iránt. Azt a néhány adatot, amit itt a sajókeszii gyülekezet elmúlt és mostani küzdelmeiről felsorolok, arra szánom, hogy *egy példának a bemutatásával a magyar reformátusság lelkiismeretét ébresztgetni próbáljam a teljesen szegény, törpe gyülekezetek ügye iránt.*

1. Multunkban nincs öröm!

Az 1600 körüli alapítási évben négy kicsi gömöri falu reformátussága társult azzal a céllal, hogy közös erővel tartsanak fel egy egyházközséget: *Sajókeszi, Sajólenke, Kövecses és Kerepec.* Örök dicsőségére a református Sionnak, az ellenreformáció minden próbatételét kibirta itteni népünk. *Saját maga és gyülekezete hitéért hurcolták gályarabságra 1674 március 5-én az akkori prédikátort, Huszti Mihályt s a régi pásztor 1675 novemberében életével fizetett hitvalló bátorságáért.*

Közben pedig az Isten úgy rendelte, hogy a földi javak tekintetében is állja ki ez a nép hamar a próbát. Még az 1650-es években földig leégett a négy gyülekezet közül az egyik, Kerepec. Miután a lakatlanná vált kerepeci puszta Méhihez csatoltatott, a méhi rom. kath. plebánus 1702-ben végleg elperelte a megmaradt hármastól a kerepeci ekkleziái földeket. Így indult el Sajókeszi már a legrégebbi multjában a teljes elszegényedés felé.

Bizony hősök voltak az itteni ősök, hogy a pusztulásnak útját bírták állni. Néha pedig *nemcsak a nincstelenséggel, hanem a földesurak önkényével is szemben találták magukat.* Egykori jobbágy kúratorunkról, Kis Ujpál Gergelyről mondja az írás a régi jegyzőkönyv fakult lapján, hogy még meg is botoztatta szintén református földesura, mert „mindig az ekkleziája dolga után futkosott.”

„Az uniált hármast ekkleziája” 1853-ban hozta egyházáért az utolsó közös nagy áldozatot: a falu közepén összedőlt fatemplom helyett ekkor építette ugyanis fel Keszi—Kövecses—Lenke reformátussága a domboldalon a most is álló sajókeszii templomot.

1859-ben érte a legnagyobb érvágás Sajókeszit: elszakadt tőle Kövecses és anyásította magát. A baj nem az volt, hogy Kövecses máterekleziája lett, hanem az, hogy az elszakadás pillanatában, mint az osztozkodó testvér szokta, a régi testvéregyház azonnal követelte a közös vagyonból az őt megillető részt. Az egyházi felettes hatóság az egyházi földek legnagyobb részét és a meglévő sajókeszii lelkészlakást végkielégítésként Kövecsesnek ítélte oda.

Miután a kövecsesiek — karhatalmat véve igénybe — leszállították kocsival a fa-paróchiát, Sajókeszi és Sajólenke kettesben építette fel új lelkészlakását, természetesen sárból. A két gyülekezet közös egyetértéssel végezte el 1896-ban még a templomrenoválás és toronyépítés feladatát is. Nemsokára azonban a két gyülekezet között is

megromlott a jó békeség. Sajókeszi és Sajólenke is pereskedni kezdtek egymással.

1910-ben Sajókeszi felépítette a mai kornak megfelelő új iskoláját. Néhány év múlva Sajólenke is nekikezdett a külön iskola és külön templom építéséhez. Alig készült azonban el a sajólenkei új templom, 1930-ban már a sajókeszii közös templomot is újra renováltatni kellett. Ezt a munkát már egyedül végezte el Sajókeszi, mert Sajólenke — építvén magának templomot — nemcsak hogy nem volt hajlandó a közös teherviselésben továbbra is részt venni, hanem Kövecses 1859. évi példáján felbuzdulva, követelni kezdte ő is a jussát a közösen épített templomból. A békétlenség vége az lett, hogy Sajólenke a közös templomi jussáról lemondott, de felmentést nyert a paróchiaépítés kötelezettsége alól. Így 1936-ban Sajókeszi maroknyi reformátussága visszavonhatatlanul kötelezte magát arra, hogy az akkor már négy esztendő óta romokban álló lelkészlakást saját maga fogja felépíteni.

Ebből a történelmi áttekintésből a lényeg ennyi: a négy társult egyházból egy elpusztult, egy elszakadt, egy megtagadta a közös teherviselést, — egy pedig vállalta a terheket. El szabad-e pusztulni ennek az egynek, mert magában maradt és igen kicsi? Sajókeszi község közepén ugyanis 12 hosszú esztendő óta éktelenkedik romokban a lelkészlakás, mintha az itteni cseh megszállás alól visszatért egyház pusztulását akarná beszédesen az egyetemes magyar reformátusságnak tádtára adni.

2. Jövönkben van remény?

Ma már odáig jutottunk, hogy az egyházközség elhatározta, hogy nem kíván tovább világcsúfjára élni: — ha Isten megsegít, sürgősen szeretnénk felépíteni Sajókesziben a paróchiát. Erre a célra 8500 P-t és a fuvarát adják meg a gyülekezet tagjai.

Hogy micsoda áldozat ez Sajókeszi részéről, megmutatják a következő adatok. Van összesen 133 egyháztagunk. Az adófizető egyháztagok száma 35. A 35 adófizető közül 20 holdnál több földje van 4-nek, 10—20 hold földje van 3-nak, 5—10 hold földje van 10-nek, törpebirtokos és nincstelen adófizető egyháztagunk van 18. Tehát adófizetőink 50 százaléka törpebirtokos és nincstelen. Ha még elmondom, hogy egyházközségünknek összesen 1 (egy!!) hold földje van és a 35 adófizető minden évben fizet lelképásztorának és tanítójának 32 q. búzát és 25 m. fát, akkor joggal megkérdezhetem, hogy visel-e valamelyik egyház nagyobb terhet, mint ez a gömöri, anyagilag szegény, törpe ekkleziája ???

Végezetül még ennyit: — e sorok írója úgy gondolja, hogy a magyar református egyház legnagyobb szerűbb, eposzi hőstettei azok a küzdelmek, melyeket átvészelték a multban a mi törpe, kicsi gyülekezeteink, az áldozat a legtöbb ilyen gyülekezetben ma is megvan — az egyetemes magyar református egyház pedig, míg nem késő, igyekezzék segítségükre sietni a kicsiknek és szegényeknek !!!

Tóth Gusztáv
sajókeszii lelképásztor.

Lorántffy Zsuzsánna és Comenius kora.

3.

A negyedik személyiség, akinek elévülhetetlen érdemei vannak Comenius idehívásában, *Tolnai Dáni János*. A széles látókörű, modern gondolkodású, energiákkal szinte a robbanásig töltött pataki tanárnak az előképe, a pataki szellem, nevelői gondolat harcos hordozója. Neve, még Patakon is, meglehetősen ismeretlen. Jellemzésénél Rác Lajos a kalauzunk. — I *Rákóczi György* költségén hét esztendeig tanult külföldi főiskolákon. Külföldi tartózkodása alatt magába szívta a puritán eszméket és a presbiteri egyházkormányzati elveket. Az volt a meggyőződése, hogy világiaknak, a választott presbitereknek is bele kell szólniuk az egyházi ügyek vezetésébe. Mikor külföldről hazajött, 32 éves korában (1638) a fejedelem a pataki iskola első rektorává nevezte ki, de az egyházi hatóságok, mivel ismerték modern felfogását, csak vonakodva és úgynevezett reverzálisadnal után iktatták be hivatalába. Működését azonnal a teljes mérvű korszerűsítéssel kezdte meg.

Új filozófiai, logikai tankönyveket hozott be, amelyek a legmodernebb filozófiai gondolatokat hirdették, a fizika tanítását is korszerűvé igyekezett tenni azzal, hogy bevezette a Galilei-féle tanokat, s tetszabadiította a fizikát a skolasztikus tanok békőiből (Ellend: Magy. Paed. 1899. 459. l.). „Mint a szabadabb filozófiai és kutatási szellemnek, a ref. egyházban és iskoláiban uralkodó scholasztikus és dogmatikus iskolafilozófiával szemben való megnyilatkozását tekintették, s erős akciót indítottak ellene, azzal vádolták, hogy az egyházi és iskolai rend felforgatására törekszik.“ (Rác L.) „A papság a merész reformátor letétét követelte, s felizgatta ellene az iskolai ifjúságot is, mely a könnyebb végét fogva a dolognak, irtózott az előtte ismeretlen rendszer mélyére bocsátkozni. A kiváló tudóst, a jeles tanárt, aki a zoltárokat a magyar szöveggel kezdte énekelteni, hallgatóitól benső vallásosságot és szigorú önmérséklést kívánt, s Ramus és Bacon bölcséletével a modernebb filozófiai szellemet és gondolkozást igyekezett Patakon meghonosítani, sem a fejedelmi udvar pártfogása, sem a világi elemnek iránta megnyilvánuló rokonszenve nem menthette meg, s miután újításaival a fejedelem intelme ellenére sem akart felhagyni, 1642. december 18-án tanári hivatalától elmozdították.“ Ugyanazokkal a vádakkal távolították el őt az ifjúságtól, amelyekkel annak idején *Sokratest*, majd *Apácai Csere Jánost* illették. Sok nagy nevelő, nevelésügyi újító közös sorsa ez.

Mikor *Lorántffy Zsuzsánna* — férje halála után — *Zsigmond* fiával együtt Patakra költözött, első dolga volt az, hogy *Zsigmonddal* egyetértésben visszahelyezte Tolnait a pataki főiskola igazgatótanári székébe. . . Tolnai már külföldön megismerkedett Comenius tanaival, egyik könyvét azonnal fel is vették a következő év tanítási tervébe, de Tolnai ezzel nem elégedett meg, hanem állandóan sugalmazta a fejedelemmasszonynak és a hercegnek, hogy hívják meg Comeniumot. Egy diplo-

mata ügyességével ajánlgatta a meghívást s biztatta Comeniumot a meghívás elfogadására. Nem kétséges, hogy *Comenius megnyerésében igen nagy része van Tolnainak, akinek nagy szellemi értékeit még ellenfelei is kénytelenek voltak elismerni*. Kortársai „amaz halhatatlan emlékezetű tudós Tolnai János“ -nak, a „szent hittan fáradhatatlan szorgalmú tanárának nevezik őt.“ Ha egyfelől szigorú és erélyes igazgató hírében állott, másfelől kiválóan értékes munkát fejtett ki avégre, hogy a sárospataki iskoláját a fejlődés magas színvonalára emelje.“ „Ha még ezekhez hozzávesszük a reformokért való lángolását, az azok keresztülvitelénél tanúsított bátorságát és kitartását, meg széleskörű és alapos ismereteit, előttünk fog állni az a férfiú, aki a Comenium Patakra hívásának főtenyezője, Comeniumnak négy évi pataki működése alatt főmunkatársa volt“ — mondja róla Rác Lajos.

Az itt említett erők, emberek végül is megnyerték Comeniumot, s ezzel a ténnyel ismét olyan cselekvésben nyilatkozott meg a pataki szellem, amely teljesen jelleméből fakadt. Az, hogy Comenium minden törekvése nem valósulhatott meg Patakon, hogy kezdeményező tevékenysége többször megtört a konzervatív elemek megnevezésén, hogy *Zsigmond* herceg halála után műve befejezése előtt el kellett hagynia Sárospatakot, mit sem változtat ittlétének, itt kifejtett munkásságának tényén és értékén, különösen nem a *pataki szellem* jellemzése szempontjából.

(Folyt. és vége) *Dr. Harsányi István.*

H I R E K

— **Egyházkerületünk lelkészével** szeretettel közöljük *Enyedy Andorné* főtisztelendő asszony nevében és megbízásából, hogyha Isten szándékunkat jóváhagyja, — Miskolcon a *Palóczy utcai* leányiskolában minden hónap első keddjén d. e. 11 órától 1 óráig bibliaórát tartunk lelkésznek számára. Szeretettel hívjuk ezekre az alkalmakra lelkésznek testvéreinket s kérjük, akinek dolga s útja van Miskolcra, tegye azt ezekre a napokra, 1—2 óra fog jutni ezekre a lelki találkozókra, melyek egymás hite által való növekedést s egymáshoz való közelebb jutást kívánják szolgálni. Ha Isten is úgy akarja első összejövetelünket május 5-én d. e. 11 órai kezdettel tartjuk. „Áron is megvegyétek az alkalmakat, mert a napok gonoszok“ *Ef. 5:16. Benke József* lelképásztor.

— **Dr. Kováts J. István Sárospatakon.** A Hittanhallgatók Egyletének meghívására április hó 18—19-én Sárospatakon tartózkodott *dr. Kováts J. István* budapesti theol. akad. tanár és többféle szolgálatával valóban derekas munkát végzett. 18-án a theológusok előtt beszélt arról a lelki és szellemi fegyverzetéről, amelyet el kell sajátítaniok, ha a magyarázó munkában a Jézus Krisztus jó vitézei akarunk lenni. Délután 6 órakor a főiskolai imateremben nagy közönség előtt tartott hatalmas előadást izzó magyarsággal *Az amerikai magyarságról*. Április 19-én, vasárnap pedig a városi nagytemplomban predikált. Megnyilatkozásai mély benyomást keltettek.

A sárospataki tehetségvizsgák az országosan megszervezett keretben csak később, május végén lesznek. Értesítést idejében kapnak az érdekeltek.

HIVATALOS RÉSZ.

Körlevél

a vallásanári vizsgálatok időpontjának meghatározása tárgyában. Értesítem az érdekelteket, hogy a vallásanári vizsgálatokat 1942. június 10-én reggel 9 órára tűzöm ki. A jelölteknek vizsgára való jelentkezése Kolozsvárott a Theológiai Fakultáson 1942. június 10-én történik a vizsgálati időpont előtt egy órával.

A vizsgálat az új konventi vizsgálati szabályzatban foglalt módon és anyaggal fog lefolyni. (L. 1941. konventi jegyzőkönyv 9. mellékletét.) A vizsgára való jelentkezés a vizsgálóbizottság elnökéhez küldendő és szabályszerűen okmányolt folyamodvány, valamint 60 pengő vizsgadíj befizetése mellett május 15-ig történik. A vizsgára vonatkozó egyéb tudnivalók a jelentkezés után közöltetnek a jelölteknek.

Kolozsvár, 1942. április 17. *Vásárhelyi János püspök, elnök.*

Az alsóborsodi és a Miskolc környékén lakó más egyházmegyei lelkésznék figyelmét felhívjuk, hogy minden hónap első keddjén tartandó egyházmegyei lelkészértekezlet alkalmával a lelkésznék részére is szeretnénk bibliórát tartani. Testvéri szeretettel kérjük tehát nemcsak az alsóborsodi, hanem az abauji, alsózempléni, és felsőborsodi egyházmegyei lelkésznéit is, hogy május 5-én a miskolci Kálvin Szövetségi Társaság (Rákóczi ut 12) helyiségében szíveskedjenek megjelenni. Miskolc, 1942. április 20. *Esperes és Miszsiói előadó.*

Alsózempléni figyelmébe.

1. Az alsózempléni református egyházmegyei tanács tagjait 1912. június 2-án d. e. 9 órakor Sárospatakon a Főiskola tanácstermében tartandó emi. tanácsülésre atyafiai szeretettel meghívjuk. Ugyanekkor az emi, bíróság is ülést fog tartani.

Az emi. tanácsgyűlésen tárgyalandó ügyek május 16-ig terjesztendőek be az esperesi hivatalhoz. A később érkező ügyek nem tárgyalhatók.

Budapest—Nagyrozsóvágy, 1942. április 22.

Egyházmegyei Elnökség.

2. Az ORPSz. kiküldötteinek és Harsányi Gyula m. kir. kormányfőtanácsos, sárospataki egyházi főgondnok közreműködésével egyházmegyénk területén 3 helyen tartunk presbiteri konferenciát és pedig május 4-én Királyhelmeceken a református iskola helyiségében (központi kiküldött: dr. Incze Gábor); május 5-én Sárospatakon a Főiskola tanácstermében (központi kiküldött: dr. Fónyad Dezső) és május 6-án Szerencsen a református iskola helyiségében (központi kiküldöttek: Fodor Lajos és Dienes István). Ezekre a konferenciákra atyafiságos szeretettel hívom és várom egyházmegyénk presbiteréit. A konferenciák mindenütt d. e. 9 órakor kezdődnek. Minden gyülekezet maga válassza ki, hogy a

3 hely közül számára melyik a legkönnyebben megközelíthető. Ne legyen egyetlen gyülekezet sem, amelyikből ne jönnön legalább 2—3 presbiter, a közelebbi falvakból pedig jöjjenek minél többen.

3. E lapok legutóbbi, 16. számában a Magyar Vasárnapi Iskolai Szövetséggel kapcsolatban az alsóborsodi esperes által közölt felhívásban foglaltakra május 5-ig én is jelentést kérek.

4. Felhívom egyházmegyénk tanítóságát, hogy a tavaszi pedagógia szemináriumok valamelyikén — amelyekhez állomáshelyük területileg tartozik — vegyenek részt és a szeminárium idején az iskolában tanítási szünetnapot engedélyezzenek. Maradtam atyafiai szeretettel:

Nagyrozsóvágy, 1942. április 22. *Janka Péter esperes.*

Felhívás lelkipásztor-testvéreimhez.

Szeretettel kérem lelkipásztor-testvéreimet, hogy a **pünköshti ünnepekre tervbevetett legátus- és sublegátusspecifikálásokról szóló értesítéseiket presbiteri határozattal s az esperesek hozzájárulásával ellátva, legkésőbb május 10-ig küldjék be a főiskola közigazgatói hivatalhoz.** A később érkezett és nem szabályszerűen kiállított beírásokat az Elekcionális Bizottságnak az ünnepek specifikálására vonatkozó szabályrendelet értelmében nem áll módjában elbírálni. Szeretettel kérjük lelkipásztor-testvéreinket, hogy a specifikálásoknál a szabályrendeletre és ez Alma Mater ősi szokásaira szíveskedjenek figyelemmel lenni: **nagy legációkat, amelyek hittanhallgatók jótéteményeit szolgálják, ne kössenek le kezdő legátusoknak.** A befolyó kegyes adományok bejegyzésére legátusaink pecséttel ellátott íveket visznek magukkal. Szeretettel kérjük lelkipásztor-testvéreinket arra is, hogy az **adományokat az adományozók nevének feltüntetésével kizárólag ezekre az ívekre vezettessék rá.** A kitöltött íveket az adományok végső összegezése után a lelkipásztor, a legátus és a gyűjtő aláírásával a legátus ünnep után tartozik beszolgáltatni a főiskolai széniori hivatalnak. Az Elekcionális Bizottság nevében azért kell e felhívást már most közzétenni, mert az elkélt május 15-én meg kell tartanunk, hogy a **miskolci és rimaszombati** gimnáziumokból legációba menő ifjakat idejében kiértésithessük. — Az Elekcionális Bizottság nevében vagyok atyafiai szeretettel:

Sárospatak, 1942. április 22. *Dr. Zsiros József theol. akad. és közigazgató.*

Értesítés. Szeretettel értesítem azokat a s. lelkésztestvéreimet, akiknek a második lelkészképzővizsgálata a f. iskolai évben esedékes, hogy a rendkívüli időkre tekintettel június havában is lesznek lelkészképzővizsgák. (A vizsgák pontos idejéről az egyházkerületi elnökséggel való megállapodás után ebben a hivatalos lapban külön értesítést adunk.) Felhívom azért azokat a s. lelkésztestvéreimet, akik a júniusi vizsgálatokon részt ohajtanak venni, hogy kérésüket a szükséges iratokkal (I. lelkészképző vizsgai bizonyítvány, szolgálati bizonyítványok) haladéktalanul, dolgozataikat a megkívánt írásbeli munkákkal együtt pedig június 1-ig küldjék be a theol. igazgatói hivatalba. Sárospatak, 1942. május 20. *Dr. Zsiros József theol. akad. igazgató.*

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN,
DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Virágh József*: A belmisszió új eszközei. — *Dr. Harsányi István*: Comenius Sárospatakon. —
Hirek. — Hivatalos rész.

A belmisszió új eszközei.

Igazat adok Benke József testvérnek e lap 15-ik számában megjelent azon megállapításának, hogy a belmisszió csődbe jutott, hogy az eddigiek helyett új eszközöket kell keresnünk a lelkek körüli munkálkodásunkban. Helyes az a mondása is, hogy nem az evangélium jutott csődbe, hanem az „eszközök” bizonyultak alkalmatlannak. Vagyis tehát, valljuk be teljes komolysággal és alázatsággal: mi, lelkipásztorok. Fájdalmas megállapítás, de tagadhatatlan tény. Hogyan is lehetne velem ázni, ha tele vagyok ragadva sárral, ha nem vagyok élesre kalapálva, ha ketté van a nyelem törve, ha olyan vagyok, mint az útmutató fa, hogy másnak mutatom az útát, de magam hideg és érzéktelen vagyok s egy lépést sem teszek előre. Sok bennem az önhietség, az önteltség, azt hiszem, hogy nekem szabad bejárásom van az Isten lelki kincses kamrájába, hogy szabadon és eredményesen osztogadhatom azokat másoknak. Tele vagyok hangzatos szólamokkal, szószéki áradozásokkal, amelyeknek nincsen a lelkemben aranyfedezete. Azt hiszem, az a kötelességem, hogy *beszéljek*, pedig az Úr Jézus azt várja tőlem, hogy *éljek*.

Ha már az eszköz alkalmatlanságát beláttam a múltira nézve, keresnem kell a módját annak, hogy a jövőben alkalmassá legyek. Szakítsunk már egyszer azzal a álliberalizmussal, amely abban csúcsosodott ki, hogy ha valamelyik gyöngébb lelkésztestvérünk hibát követett el az erényesség, mértékletesség vagy a megbízhatóság útján, azt meg tudtuk neki bocsátani, de ha valaki buzgóságon mert foglalkozni Bibliával, azt mindennap olvasta, sőt annak olvasására másokat is buzdítani merészelt: megbélyegeztük, gyanakodva néztünk rá, törtetőnek vagy akarnoknak tartottuk, talán mintegy kétségbevonva a Bibliának minden emberi elismerését pótolni tudó értékét. Holott kétségen kívül áll, hogy a lelkipásztor lélekbeli vallásosságát nemcsak a minden egyes emberre kötelező erkölcsi szükségesség szabja elő parancsolólag, hanem kötelezi őt erre az a viszony is, melyben a lelkipásztor a gyülekezetével vagy a lelki gondozásra bizottakkal szemben áll. Itt áll

elő az elhivatás nagy ténye és ezzel együtt a lelkipásztori élet bizonyos emelkedettsége, melynek elérésére nem elég az a szellemi képzettség, mely a szigorlatok tárgyainak rideg és lélek nélküli előadásával is megszerezhető, hanem állandó erősségben levő lelki elevenségre van szükség, amely csakis Istennel való állandó összeköttetés által nyerhető el és tartható fenn.

Hogy a lelkipásztor az Isten szőlőjében alkalmas eszköz lehessen, legelőször is önmagában kell kialakítani a krisztusi életet. Valami páratlanul mély, isteni bölcsesség megnyilatkozását láttam abban, hogy a végtelen tökéletességű Isten és a gyarló ember között a maga isteni és emberi természetével összekötő kapocs gyanánt ott áll Krisztus s aki Őt nézi, megismeri az Istent. „Senki sem mehet az Atyához, hanem csak én általam”. Ime, itt van a cél, de itt van az eszköz is, mely az öntudatos, mély és igaz munkálkodásra törekvő lelkipásztorra vár.

A krisztusi élet magunkban való kialakításának útja a céltudatosság, eszköze pedig a rendszeres, állandó, naponkinti bibliaolvasás, elmélkedés vagyis a lelkipásztori csöndes óra betöltése. Ne legyen a lelkipásztor életében egyetlen nap sem, amelyeken ne járulna az Isten színe elé, nem úgy, mint a koldus, aki alamizsnát vár, hanem mint az Úr szőlőjének munkása, aki legelső sorban a saját lelkében végzett munkáról számol el. Gyakorlati kivitele ennek ez: este, lefekvés előtt, végezd el az esteli imádságodat, megemlékezzél abban a nap folyamán kapott áldásokról, szereteteidről stb. Azután olvass fel magadnak egy bibliai verset vagy összefüggő részt elmélkedési alappól, akkor fekjüdj le s ne foglalkozzál többé semmi mással, sőt még éjjel is, ha felébredsz, fordítsd gondolataidat az elmélkedés tárgyára. Reggel fölkelés, elkészülsz az öltözködéssel, de már ezalatt is az este olvasott Igén gondolkodol. Aztán olyan helyre mégy, ahol legkönnyebben feltámadhat benned a szükséges hangulat, tehát: irodába, kertbe, erdőbe vagy akár a templomba. Itt ismét emlékezetembe idézed, vagy ha szükséges újból elolvasod a felvett bibliai szakaszt s igyekszel jól felfogni és átérteni azt a képet, jelenetet, eseményt vagy mondatot, amelyről elmélkedel. Nézed, for-

gatod, összehasonlíthatod, más gondolatokkal kapcsolod össze, szétszeded, kibővíted, ellentéteket állítasz fel, szóval behatolsz az Ige mélyére. Aztán következtetést vonsz magadnak: mit kell itt megfontolnod, milyen gyakorlati igazság folyik ebből vagy abból reád nézve. Ha ezzel végeztél, következik a csöndes óra legfontosabb része: elképzeled, hogy az Isten színe előtt állasz és beszámolsz neki, hogy az elmékedes tárgyát képező erénnyel, hitbeli vagy erkölcsi igazsággal milyen viszonyban vagy. Azt tetted, ezt nem tetted, milyen indító okaid vannak arra nézve, hogy azt tegyed, ezt ne tegyed, mily hasznos és szükséges reád nézve ez vagy az, mik voltak az akadályaid eddig, mik lesznek az eszközeid ezentúl. Lehet, hogy megszegyenülten, lehet, hogy megnyugodva távozol el az Úr színe elől, magadra nézve le kell vonnod a következtetést. Akkor hívod a feleségedet, nagyobb és értelmesebb gyermekeidet, esetleg a háztartási alkalmazottat s velők együtt megbeszéled az Igét s az abból általad leszűrt tapasztalatokat. S befejezitek az egészet egy kis áhitattal, áldást és segédelmet kérve a nap előttetek álló munkáira. Este aztán kezdődik az egész előlről.

Látod, Testvér, ezért voltunk eddig az Úr kezében alkalmatlan eszközök, mert nem mertük, nem is próbáltuk ezeket végigcsinálni.

Pedig ez még nem a cél, ez csak a szolgának állandó készenléte, hogy mikor jön a gazda, ébren találjon bennünket, ez csak állandó ostromlása az Úr irgalmasságának, hogy könyörüljön meg már rajtunk s tegyen bennünket az Ő munkájának alázas és engedelmes eszközévé.

Virág József.

Comenius Sárospatakon.

Comenius idehívásának, megnyerésének valószínűsítésével már tulajdonképpen el is mondtam a legfontosabbakat. Mégis ide kell iktatnom néhány gondolatot azokból a művekből, amelyeket Comenius pataki tartózkodása alatt írt, főleg pedig azokból a beszédekből, amelyeket különböző alkalmakkor a főiskola előljárói, pártfogói, tanárai és diákjai jelenlétében mondott. Lehetetlen bizonyos meghatottság nélkül olvasni azokat a Comenius által Sárospatakon kifejtett gondolatokat, amelyek megtermékenyítették az egész Európa nevelői gondolkodását, s amelyeknek jórésze még ma is nagyon időszerű, mert teljes megvalósításukra még mindig nem volt elég az azóta eltelt csaknem három évszázad. *Comenius* nevelői gondolataiban csaknem annyi az életközelség, mint a *Széchenyi* társadalmi eszméiben. Mindkettőt nagy tanulságokkal forgathatjuk.

Comenius nagy gondolatának, a Schola pansophica-nak, minden tudományok iskolájának a Sárospatakon történő megvalósítására rögtön ideérése után nagyvonalú tervet dolgoz ki. (Illustris Patakinæ Scholæ Idea.) A Tiberis partjáról a Bodrog mellé áttelepítendő Latiumban, a tudomá-

nyok független kis államában, a pataki iskolában „olyan intézetet tervez, melyben minden növendék — szegények és gazdagok, polgárok és nemesek egyaránt — a tudás mindenféle fajában, minden módon oktatásban részesüljenek; hogy a szegényeket inséges helyzetök ne akadályozza a tanulásban, ezek ellátására közös étkezéseket (a konviktus öse) kell lehető nagy számmal berendezni. Ehhez a kezdetet ő Fenségeik fogják megtenni, példájokkal másokat is az utánzásra serkenteni... Az iskolákban mindent kell tanítani, ami az emberi természetet tökéletesítheti. különösen I. az elme tükörét a bölcsességre csiszolni, II. a belső tevékenységnek, a szívnek forrását kegyességre csiszolni, III. a kezét és többi tagokat művészi tevékenységre és erkölcsi finomságra gyakorolni, végül IV. a nyelvet ékes beszédre kiképezni, szóval az egész embert emberiségre és Isten kép-másává kiművelni. Minderre mindezek ki fognak képezettni, ha az oktatásban megtartjuk 1. a fokozatosságot, 2. a szemléletességet, 3. az öntevékenységet, ami azért különösen említésreméltó, mert C. eddigi tankönyveiben nincs róla szó! Az oktatás fokozatossága megkívánja, hogy az iskola hét osztályból álljon. Comenius azt kívánja, hogy ez az intézmény kiváló legyen, hogy az egyház díszére, a nemzetnek a barbárságból való kiemelésére szolgáljon.

1650. november 24-én tartott beköszöntő beszédéből (De cultura ingeniorum: A lelki tehetségek kiműveléséről.) — dr. Gulyás József fordításában — a következő részeket idézem:

„Ha a kölcsönös szolgálatot nézed, művelt népben mindenki mindenkinek szolgál, kiki a maga helyén azt csinálván, ami neki s másoknak hasznos. A műveletlenek közt senki sem magát, sem dolgát nem alkalmazza máshoz, minden széthúzóssággal s ezért kölcsönös akadályokkal és zavarral történik.“

„Művelt nemzetek nem engedik, hogy a föld egy része is tétlenül heverjen, vagy hogy az anyagból valami haszontalanul elveszen. Fákat és fadarabokat, köveket és kövecseket, magát a homokot is és az utcák szennyét felszedik s meghatározott célra fordítják; a műveletleneknél mindent műveletlennek, szennyesnek, piszkosnak, rothadónak s elveszőnek fogsz látni.“

„Az igazán művelt nemzetben még a parasztokból is hiányzik a parasztság, annyira be van oltva a városi erkölcsök finomságával mindenki. A műveletleneknél ellenben a városiak is parasztosok, maga a városi finomság is semmi más, mint falusi nyersség.“

„Vedd el a lélek műveltségét, látni fogod, hogy az emberek legelnek, hasban kövérednek, lélekben mégis soványodnak, testben erősek lélekben gyöngék, a bőrük fénylik, a lelkiismeretük szennyes.“

„A tehetségek, ha helyesen művelik, az anyagi természetekhez lesznek igen hasonlókká, sőt magához az Istenhez, akinek képét mutatják; elhanyagolva pedig az oktan állatokhoz járnak igen közel, vagy teljesen elfordulva az ő ősképiüktől, hej, magukhoz a tisztátlan lelkekhez.“

„Nem elég a bölcsek társaságában élni, maguknak az ifjaknak kell gyakorolniok magukat állandó tevékenység által abban, hogy hozzászokjanak egész életüknek gyakorlati tevékenységben való töltéséhez: csak akkor lesznek végül művészek, ha a gyakorlat őket azokká teszi. A szomszédai szeretet arra készlet, hogy nektek, kedves szomszédok, magyarok, más előtt komolyan tanácsoljam, hogy jó és rossz tulajdonságaitokat jobban ismerjétek, s azokat növelni, ezeket kisebbiteni törekedjétek. Ha javaitokat ismernétek és azokkal élni tudnátok, minden egyes paraszttal nemesi életet tudna élni, minden egyes nemeseték fejedelem módjára dúskálhatna a kincsben és gyönyörűségben.“

„A lelki tehetségek kiművelése nálatok még nem érte el a csúcspontot, a középtájon megrekedt. Ezt mutatja iskoláitok durva, sovány, darabos latinsága; ezt mutatják az azokból eddig ki zárt több tisztességes tudományok; ezt mutatják az eddig még be sem vett felsőbb tudományszakok: az orvosi, a jogi tudományok, szintúgy még a magasabb hittudomány és a bölcsészet is. Mutatják a művészetekkel s mindennemű művészekkel még meg nem telt városok. Ezt mutatják a nép eddigi vad öncélsei és kevésbé művelt külseje és még más. Ugy gondolom, ennek a bizonyítgatásainál nem kell sokáig időznöm, mert tudom, hogy ezt közületek az értelmesebbek saját maguk is beismerik, s a magasabb művelődésre várják az alkalmat. Vágyódjatok ti is utána, kedveseim, valóban nem hiába fogtok vágyódni! Mert látom és nem habozom igazán erősíteni: *ha ti, hunjaim, tudtok élni tehetségetekkel, bölcsesség dolgaiban Európa egy népénél sem lesztek hátrább, mert sem a természet, sem az ég, sem a föld nem elleneségetek, de mint a testeteknek, úgy a lelketeknek is nemes lakhelye van.* Nem füleiteknek beszélek, a lelkeiteknek sarkantyuzom.“

Művelődésednek záloga, ha „gondod lesz rá, hogy a néptől a lustaságot és a dologtalan télenséget elvegyék s mindannyian, főleg az ifjak hasznos dolgokkal foglalkozzanak, hogy a nemzet egész tömege, mint a méhkas és hangyaboly, úgy mutatkozzék.“

„Ha fő- és köznemeseid, nagyságos és tekintetes uraid az alájuk rendelt köznéppel kissé nemeslelkűbben kezdenek bánni, s lassanként jobbakal kezdik édesgetni az alájuk vetett embereket nem mint barmokat, de mint embereket, mint az Isten képében s a jövő életben társaikat kezelvén s azok számára lelkük és testük, erkölcsök és életük műveléséről helyesebben gondoskodván.“

„Állítsuk fel az észretérés iskoláját, a dolgok megjavításának példáját, a mások szemeláttára, ha akarják. És akkor, ha valakik (névszerint a németek) a háborútól fellélekzést nyerve, a műveltség összeomló műhelyeit ez időben megújítani kezdik, (pedig kezdik!), mi azok példájától is sarkalva, csináljuk ugyanazt, hogy egyik a másiknak tüzet szolgáltatva, a közhaszon fáklyáit gyujtsuk fel.“

Mindennek a megvalósítása azért Sárospatak feladata, „mert itt tette le a kegyesség szegeletkövét az ősök jámborsága, a nemzeti iskolának itt

való alapításával, s mivel az egész magyarországi igazhíttű egyház már megszokta úgy tekinteni ezt a pataki iskolát, hogy többnyire innen vitték ki tanítóikat a többi iskolák, semmitse gondolhatunk illendőbbnek, mint azt, hogy itt a lelki tehetségek ama kiművelőinek jól berendezett műhelyük legyen a saját kiképzésükre, hogy megtanulják, hogyan legyenek az iskolának nemcsak az élén, hanem hasznára is.“

A „könyvekről“ szóló beszédéből ime egy gondolat:

Javasolom, hogy inkább reál, mint nyelvészeti tartalmu könyveket olvassatok, t. i. olyanokat, melynek az életre hasznos dolgokat tárgyalnak, nem pedig, amelyek cifra irállyal kérkednek.

Comenius pataki munkálkodását gátolták bizonyos körülmények. Ezekre utal a búcsúbeszéd több helyén. Ime néhány mondat:

„Okunk van panaszkodni és sajnálkozni afőlt, hogy némelyek vadsága erősen ellenünk szegült s ellenállott a durva szokások jobbra fordulásának. Ezek között újból felmerült a nyilvános tanulók s az osztályokbeli nemes ifjak között némi-nemű ártalmas versengés, melynek ellenében gyógy-szert keresni a ti dolgokat honatyák s az iskolának pártfogói, nem az enyém.“

„Annyit azonban mondom, hogy itt bölcs mér-sékletre van szükség; hogy a nemesül szülöttekben szolgáló bánásmóddal a lélek nemessége meg ne töressék, másrésről, hogy némelyekkel velők született ártalmas lelki felfuvódottság elnyomassék. Mindkettő a tanítók éber atyai gondja, nem pedig valakinek kevelysége és szeszélye által lehetséges; ha ezen rendetlenséget tünni fogjátok, iskolátokat az erkölcsök és pallérozottság tekintetében soha-sem fogjátok ujjabb, kedvezőbb helyzetben látni.“

Comenius tanulmányozása ma is gazdag élményt jelent minden nevelői érdeklődésű embernek. Kétszeresen gazdag élmény nekünk, sárospatakiaknak. Ittléte egyik legnagyobb világossága iskolánknak. Bár az általa is hirdetett önismeret fényénél kénytelenek vagyunk bevallani, hogy pataki működésének árnyai is vannak. A nagy nevelő idejötté előtt egész Sárospatak egy hatalmas Comenius-várassá alakult. Alighogy dolgozni kezdett, megmozdultak az ellenséges erők is. Az áhitatos reformvágynak, a mérhetetlen felbuzdulásnak és áldozatkészségnek, a ragyogóan éles feladatlásnak a tőszomszédságában ottvan az irigység, a gátlás, a huzavona, a kicsinyeskedés, a kedvszegés ördöge. Nem térhetünk ki a gondolat elől: *Sárospatak történelmi jelleméhez ez is szinte hozzátartozik. A munkára lendülő erők mellett szinte szükségszerűen megjelenik a visszatartó, megállító fék. A sorozatos fellobbanások azonban hatásosabbak, mint az őket gátló jelenségek, ezért végülis azok diadalmaskodnak. A korszerű erőfeszítésre ugró akarat fényét sohase tudja elhomályosítani a mellette próbálkozó elmaradottság, irigység árnyéka. Éppúgy, mint a hullámhegyre emelkedett korszakok dicsőségét sem tudja elnyelni az utánuk következő hullámvölgyek sötét öle. Eszembe villan: vajjon kiterjesztett formában nem vonatkozik-e*

Madáchnak a nőre tett megjegyzése szellemi természetű intézményekre is, így a pataki iskola történetére is?

Minő csodás kevercse rossz s nemesnek

A nő, méregből s mézből összeszűrve.

Mégis miért vonz? mert a jó sajátja,

Míg büne a koré, mely szülte őt Igen.

Patak nemes fellángolásai, korszerű mozgalmi saját lényéből fakadnak. Az árny, a sötétség az általános emberi és az egyes korok rovására irandó.

Harsányi István.

HIREK

— **Harc téren küzdő pataki diákok alapítványa.** Március 20-iki keltezéssel *Stéphan László* m. kir. tábori lelkésztől, aki jelenleg az orosz harctéren teljesít szolgálatot, kaptuk a következő levelet: „A mai napon 150 P-t postára tettem azzal a céllal, hogy abból egy alapítványt létesítsek. Ez az összeg az alapítvány alapját képezi, melyet időről-időre növelni fogok. Az alapítvány célja: egy hősi halott gyermekének neveltetése. Az itt lévő frontkatonák gondolata valósul meg ezzel, mert hiszen látjuk, hogy az élet könnyen visszatér Istenhez, de mégis az életnek menni kell tovább és ha másképp nem, legalább így maradjon fent nevünk. A pataki diákok törhetetlen ragaszkodása ez az alapítvány ahhoz az iskolához, amely hozzánk hosszú esztendőkn keresztül jó volt.” — Az Alma Mater hűségese fiaának, a jövődő iránt felelősséget hordozó, küzdő léleknek megnyilatkozása ez a levél. Minden sora figyelmeztetés, vád és buzdítás számukra annak részéről, aki szemtől-szemben áll a veszedelmekkel, aki a halál aratásában is lángoló szívvel szolgálja az élet Urát.

— **Zempléni lelkésznek figyelmébe.** Májusi Bibliaóránkát 5-én, kedden d. e. 10 órakor tartjuk a sárospataki lelkészlakáson. Testvéreinket szeretettel várjuk.

— **Nyolcadikosok csengőbúcsúja a Kassai Rádióban.** A Kassai Rádió május 7-én 12 óra 10 perces kezdettel műsorára tűzte a sárospataki gimn. nyolcadik osztály csengőbúcsújának közvetítését. A közvetítést *Palumby Gyula* gimn. tanár vezeti.

Tapolcai konferencia

1942. május 25.

— **Tehetségkutató tanfolyam.** Sárospatakon több év óta folyik a kutató munka a nemzet tehetséges fiainak az elkallódástól való megmentése érdekében. Ma már mintegy hatvan olyan diákja van a főiskolának, akik ennek a tehetségmentő munkának a révén jutottak el a tudomány csarnokaiba. Most már országszerte előtérbe került ez a kérdés, foglalkoznak vele és keresik az utat, amely a legjobb és legeredményesebb megoldáshoz vezet. Ennek az ügynek a szolgálatában rendezett a vallás- és közoktatásügyi minisztérium a főváros-

ban egy háromnapos tanfolyamot, ápr. 30—máj. 2-ig, ahová mintegy 150 gimnáziumi tanárt hívtak össze az ország minden részéből. Sárospatakról részt vettek ezen a tanfolyamon *Dávid Zoltán* c. igazgató, *Harsányi István* dr., akik előadók is voltak, ezenkívül *dr. Urbán Barnabás*, *Ruszkay András* és *dr. Maller Sándor*. A tanfolyamot *Hóman Bálint* kultuszminiszter nyitotta meg.

HIVATALOS RÉSZ.

Tudnivalók a tapolcai konferenciára.

A Sárospataki Református Lapok múlt számában *Svingor Jenő* e. kerületi belmissziói előadó ur már bejelentette, hogy bármilyen nehéz is az idők járása felettünk, a konferencia megtartására talán éppen azért nagyobb szükség van, mint máskor. Nagyobb vállalkozási bátorság, több lemondás és kevesebb igény mellett sikerrel kecsegtet az ideai konferencia is. Hiszen a lelkek most még jobban szomjuhozhatnak az egymás hite által való erősödére. Több és új reménység, bizodalom megnyerésére.

Általános tudnivalókat már részletesen közöltem az elmúlt évek folyamán minden esztendőben e Lapokban. A felvidéki visszatért gyülekezetek szempontjából figyelmébe ajánlom az érdeklődőknek, hogy az 1940. május 5-én megjelent Sárospataki Ref. Lapok 18. számában megjelent cikket olvassák el. Sajnos a gyakorlati része az útmutatásomnak jóval mostohább lesz, mert sem vasuti kedvezményeket, sem pedig kényelmes autóbusz utazást nem ígérhetünk az idejövőeknek.

Mindenki előtt ismeretes körülmények miatt csak 3 autóbusz fog közlekedni s így a konferenciára jövő hívek nagy részének a csabai villamos végállomásától gyalog kell megtenni az utat. A Hejőparti rövidített gyalogúton keresztül mindössze 3 km. az út. Ez pedig nem több, mint egy kellemes séta, úgyhogy a fiatalok és egészségesek számára nem jelent problémát.

A konferenciát csak 10 órakor, esetleg fél 11-kor kezdjük, hogy még a lassan jövők is beérhessenek. Akik vonattal jönnek, az állomásnál egyenesen villamosra üljenek s a jegyet egyenesen Hejőcsabáig váltsák. A Szemere utcai megállónál át kell szállni a csabai vonalra és menni egészen a végállomásra.

Közelebbi részleteket a fürdő kedvezményeiről még nem kaptam az igazgatóságtól s így azokat a következő számban fogom ismertetni.

Miskolc.

Illyés Bertalan.

Meghívó.

Az alsóborsodi református egyházmege tanácsulést tart május 27-én, Miskolcon, a ref. egyházközség *Palóczy-u. 4. sz.* a. gyülekezeti teremben d. e. 9 órával kezdettel. Erre az egyházmegei tanács választott tagjait, valamint az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk. D. e. 11. órától bírósági ülés lesz. Tárgyalandó ügyek iratait május hó 12-ig kérjük az esperesi hivatalba. A határidőn túl érkező ügyek nem tárgyalhatók.

Budapest—Miskolc, 1942. április 27.

Egyházmegei elnökség.

Nyomtatta: *Kisfaludy László* a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNEI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINNEI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Virágh József*: A belmisszió új eszközei. — — —: Kőrösi Csoma Sándor emlékünnepegy Főiskolánkban. — Hírek. — Hivatalos rész.

A belmisszió új eszközei.

II.

Vájjuk a kérdést mélyebbre. A lelkipásztor mindennapi, beható bibliai elmélkedése és saját, valamint családja részére tartott áhitata csak folytonos ébrenlét, állandó felkészültség arra, hogy mikor az Ur jön, készen legyen a lelke a teljes odaadásra. Mert a lelkipásztori oklevél csak a földi, külső dolgok elvégzésére való képességet igazolja. A lelkipásztor lelkének is keresztül kell mennie, ha Isten megkönyörül rajta, a megigazulás folyamatán. Ez a lelki folyamat a Heidelbergi Káté, tehát végeredményben a Biblia tanítása szerint a következő: Isten az üdvösséget a Jézus Krisztus érdeméért annak adja, akinek akarja. Akit így kiválaszt és a maga különleges szolgálatára elhív, annak ad Szentlelket. A Szentlélek az ember lelkében hitet támaszt. Ez eddig teljesen az Isten irgalmasságának a működése, ezért kegyelem. Inentől kezdve azonban már bekapcsolódik az ember tevékenysége is: a hit világánál megéri és meglátja a láthatatlan és szentséges Isten közelségét egyfelől, a bűnnek és a kárhozatnak a zuhogó mélységét másfelől. A lélek vergődik, kétségbeesetten keresi a szabadulást, teljesen erőtlennek érzi magát, egyszerre csak feltűnik előtte a Krisztus keresztje, a megváltás, a kegyelem.

Az elhívásnak ez a nagy eseménye az ember életének különböző korszakában történhetik. Némelyek már fiatalokkorukban, mások csak életük delén mennek át ezen a lelki válságon, vannak, akik a halálos ágyon kapják ezt meg, s vannak, akik akkor sem. De aki megkapja, annak csodákkal lesz tele az egész élete. Az úgy fogja érezni, hogy az Ur Jézus egyedül csak ő érte halt meg, hogy a Biblia kizárólag az ő számára lett megírva, most már a mindennapi bibliaolvasás elmaradhatatlan lelki táplálék, a napi teendő bizalmas megbeszélése az Urral, a lelkipásztori élet nem kenyérkereset többé, hanem drága, édes és könnyű teher, nem uralkodás, hanem szolgálat, minden lelki dolgod sikerül, mert az Ur végzi benned, te csak eszköz vagy, más leszel a családban, más leszel a gyülekezetben. Érzed, hogy a kegye-

lemből kapott hitet gondoznod kell, feltámad benned az őszinte bűnbánat, megszabadultál nemcsak bűneidről, hanem azok büntetéséről is s Istennek a Szentlelke lakozik benned, s ellenállhatatlan erővel kényszerít arra, hogy rokonlelket keress magadhoz, mindegy az, hogy van-e teológiai képzettsége, csak a tiedhez hasonló hite legyen. Megtalálsz a feleségedet, akivel eddig, bármint tiltakozol is ellene, csak testi kapcsolatod volt. Szegény asszony, úgy szeretett téged és úgy szeretett volna becsülni is téged, de eddig minden ígihirdetése gyötrelmes volt reá nézve, mert arra a rettenetes megállapításra kellett döbbszennie: Uram, Istenem, ez az ember nem őszinte, hiszen otthon nem cselekszi azokat, amiket itt hirdet! Az ő lelkének a gondozásával nem törődtél eddig, nemcsak vele együtt nem imádkoztál, hanem még előtte is szégyeltél imádkozni otthonodban. Az isteni kegyelem fényénél meglátod saját mulasztásaidat vele szemben is, és most már egy síkba került a lelketek is, tudtok együtt imádkozni és sorsotokat az Ur kezére adni.

Ugyanígy nyílik fel a szemed a gyülekezetteddel szemben is. Megismered annak tagjai között a hozzád hasonló lelkületűt, keresed vele az együttléteket és boldog örömmel állapítod meg, hogy az az egyszerű parasztember vagy parasztszöny, akiben te eddig csak egy gyülekezeti tagot vagy adóalanyt láttál, neked édes testvéred, sőt lelkileg előbb áll, mint te, mert a te hited erősödik az övében! Boldogan várod a bibliaórákat, mert új és új erővel telítődik ott a lelked, van már miről prédikálnod, nem okoz gondot a textus-keresés, nem csinálsz mást, csak szolgál, szolgál és kimondhatatlan örömmel tapasztalod, hogy uralkodol.

Mert a gyülekezet is észreveszi a lelkedben és életedben történt csodás és örvendetes változást és értékeli azt. Lássuk már be, hogy a lelkipásztor ma már nem kell a falunak másnak, csak lelkipásztornak. Gazdálkodni jobban tud, mint mi, ügyes-bajos dolgát a községházán intézi, tőlünk nem vár mást, minthogy őszintén és igazán lelki gondozói legyünk. Ha ezt sem kapja meg, közömbössé válik, a buzgóbbja pedig szektárius lesz. Nekem az a gondolatom, hogy a szekták tagjai az egyház legbuzgóbb tagjaiból sorozódnak, mert az

egyház kebelén nem kapták meg azt, amit vártak: a szorosán vett lelki vezetést és gondozást.

Még valamit az evangélizációról. Ennek csak ott lehet hatása, ahol a talaj előre el van készítve számára. Előkészítés alatt nem azt értem, hogy megbeszéljük a sorrendet, mikor, ki és kinek beszél, hanem fel kell kelteni a lelkekben a szomjúságot az Isten Igéje után, ami két három évi állandó, tevékeny munkát igényel. És a lelkipásztornak nem szabad szerénynek lennie: elsősorban nekem van várni valóm az evangélizációtól, hogy azt, amit én sejtsek, de megvalósítani nem tudok, erre elhivatott evangélizátorok ajka által lássam szavakba öntve, viszont az evangélizátorok soha se felejtsek el, hogy első sorban a lelkipásztornak van szükségük evangélizációra, mert teljes igazság az a mondás, hogy: a világ legmagáragyatatottabb embere a lelkipásztor! S az evangélizáció után sem szabad egy „hála Isten“-nel napirendre térni fölötte, hanem a lelkipásztornak állandóan vissza kell térnie reá, a megvalósításra kell törekednie, hangoztatni, hogy az evangélizáció nem befejezése, hanem kezdése vagy folytatása a lelkimunkának, legelső sorban természetesen a lelkipásztor saját lelkében!

Ahol az evangélizáció után felbúzdulás, de utána ellanyhulás van, annak a jele, hogy a gyülekezet vágyik a lelki életre, de nincsen megfelelő vezetője, aki a felbuzdult lelkeket tovább irányítaná. Így lesz igaza befejezésül is Benke Józsefnek, hogy nem az evangélium jutott csödbe, hanem mi nem tudunk annak kellő talajt készíteni sem a magunk lelkében, sem a másokéban.

Virág József.

Kőrösi Csoma Sándor emlékünnepele Főiskolánkban.

Folyó hó 3-án tartotta a sárospataki református Főiskola Csoma emlékünnepelel. Déllelőtt 11 órakor az imateremben nagy számú közönség jelenléteben folyt le ez az ünnepele, amelynek műsorszámái a következők voltak: I. A LXXX. zsoltár első verse, mint gyülekezele ének. II. Ady Endre: A föl-föl dobott kő című költeményét szavaltta Demeter Gyula IV. é. hh. III. Megemlékezele Kőrösi Csoma Sándorról, tartotta Gulyás József dr. gimnáziumi tanár, mely a nagy nyelvtudós és kutató egész pályáját s pályájának tanulságait felvázolta a hallgatóság elé. E megemlékezelel egész terjedelmében nem hozhatjuk, belőle az alábbi részeket emeljük ki.

„Egy nagy magyar tudós halálának száz éves fordulóját ünneple most a magyar tudományos világgal egyútle a nemzet: A Kőrösi Csoma Sándorét, aki a magyar tudományosság mellett a világ tudományos érdekeinek tett hasznos és elévülhetetlen szolgálato. Abban a korban, amikor az európai nagy nemzetek az ipar, a forgalom, a gyarmatosítás terén igyekeztek maguk számára minél nagyobb gazdagságot biztosítani, ő elindult,

hogy felkeresse ázsiai rokonainkat. Ezeket ugyan nem találta meg, de mérhetetlen nagy szolgálato tett a tudományos világnak, elsősorban a buddhizmus ismeretének és az angol világhatalomnak.

Sajátságos a magyar sors kettőssége. Keletről jött át a nemzet nyugatra és kettős arccal nézett történelmében át kelet és nyugat felé. Voltak nagy emberei, akik nyugato imádták és egész sereg olyan tudományssomjas ifja volt, aki a nyugati tudomány kincseivel megrakodva tért az akadémiákról haza. Szenci Molnár Albert például el sem tudott szakadni nyugattól és ha rövid időre hazajött, ment vissza újra Németországba, de az ott szerzett tudományt nemzete javára fordította. Kőrösi Csoma Sándor is járt nyugaton: 1815 — 18 ig Göttingában hallgatta a híres Eicchorn nyelvészeti előadásait, megtanulta az arab nyelvet, csak azért, hogy keletre menve az őshazában maradt ősokele felkeresse . . .

. . . Szenci Molnár Albert nyugaton is a magyar művelődés érdekében dolgozott. Sirja hazai földben, Kolozsvár temetőjében domborul. Kőrösi Csoma, bár kifejezetten nem mondta, a magyar nép ősele kereste keleten és látnokí szemével a magyar őskapcsolatok kutatása terén megelőzte korát. Önkéntelenül is idegen műveltség és idegen államhatalom érdekében fáradozott és a buddhizmus tanulmányozásának kapuját nyitotta meg. Mindig visszavágyott hazájába, Székelyországba. Sirja idegenben, a Himalája tövében van. Halálakor magyar szavak hagyták el ajkát: a hunokat, ujjurokat emlegette, akiknek létezéséről senki sem tudott. Vajjon gondolt-e arra, hogy titkolt életcélját nem érte el? Vajjon nem rémlett-e fel csalódott lelke előtt a kérdés, hogy eddigi munkájának volt e értelme? De tegyük fel, hogy megtalálta a magyarok őselenek nyomát, esteleg maradékaikat, vajjon milyen állapotban találta volna őket? Vajjon nem vetette volna-e fel akkor is ugyanezt a kérdést, látván a finn-ugor rokonnépek sívár sorsához hasonló sorukat? A tragikus sorsú Reguly hasonlókép csalódott érzéssel jött vissza Oroszország északi részeiről. És vajjon a Németországot imádó Szenci Molnár Albert elé nem tolaodott-e ugyanez a kérdés, mikor Tilly rabló hadai őt kifosztották és megkínózták? És vajjon a nyugati műveltséget magyar földre átplántálni akaró Apácai, haldoklása közben, nem gondolt-e erre a kínzó kérdésre: érdemes volt-e, akár keleten, akár nyugaton, akár a hazában kereste rá a felelele? . . .

. . . Csoma emlékéle az Akadémiában Eötvös József egyik legszebb beszédjével örökítette meg: „Messze tőlünk, mondja, a világ egy más részében, ott ahol a Himalája emeli hófedte bércele, pihen most a zarándok hosszú vándorléle után. A szív mely oly hön dobogott honáért, idegen földben hamvad el, s maga a fű, mely pora felele nő idegen formájú; de Kőrösi emléke itt él közöttünk, s míg e határok közt szív lesz, mely hazája nevénel fellobog, dicső emléke fenn fog maradni közöttünk.“

A megemlékezele után a Főiskolai énekkar két bújdosó éneket adott elő. Végül a Szózat elneklése zárta be az ünnepelel.

H I R E K

— **Értesítés.** Szeretettel értesítem azokat a s. lelkész-testvéreimet, akik júniusban vizsgára óhajtanak állani, hogy az írásbeli vizsga mindkét vizsgások részére június hó 9-én, a szóbeli vizsgálatok pedig június 10—11—12-én lesznek.

— **Szavatzontás.** Az egyházkerületi szavatzontó bizottság dr. Enyedy Andor püspök és Farkasfalvi Farkas Géza elnöklete alatt május hó 4-én Miskolcon felbontotta a zsinati rendes lelkészi tagságra beérkezett szavatzontásokat. A beérkezett 608 szavatzont értékegységéből *Tóth János* felsőborsodi esperes 486 szavatzontot kapott a többi szavatzont apró tételekben megoszlott. Nem küldött szavatzontot 17 egyház, ezek lelkijasztorainak 10 P. rendbírsággal való büntetését javasolja a bizottság az egyházkerületi közgyűlésnek.

— **Kerületi lelkésznek bibliórája.** Az alsőborsodi egyházmegyei lelkészértekezlettel kapcsolatban tartott lelkésznek összejövele örvendetes érdeklődés mellett folyt le. 25 lelkészne gyűlt össze Miskolc környékéről. Régen óhajtott volt ez a találkozás s minden remény meg van arra, hogy minden hónap első keddjén összeülnek a lelkésznek, hogy nehézségeiket, küzdelmüket, munkájukat megbeszéljék és Isten Igéjéből közös elmélkedéssel erőt merítsenek. Szabó Dániel hejőcsabai lelkijasztor bibliamagyarázata vezette be az első összejövetelt, melyet élénk hozzászólás követett.

— **Nyolcadikosok csengőbúcsúja** a gimnáziumban. Május 7-én déli 12 órakor a lélekharang szavára újra elindult egy kis csapat, hogy az Alma Mater ölelő karjaiból beálljanak a hazát és egyházat építők soraiba. A „Te benned biztunk“ el-éneklése után Karasszon Dezső imádkozott, majd Fekete Gyula a búcsúzó. Béky Zoltán pedig az ittmaradók nevében beszélt. Ezután Bathó János felejthetetlen búcsúdala és több más búcsúének hangzott el. Az ünnepélyt a kassai rádió követtette és a Filmiroda felvételeket készített.

— **Theológiánk** negyed éves öreg diákjai május hó 9-én déli 1 órakor búcsúznak. Néhány évvel ezelőtt még fiatal golyák most végleg kirepülnek, hogy Isten országa építésében lelkiismeretük és tudásuk legjavával szolgáljanak. A búcsúzásón *Petró László IV. é.* theológus imádkozik, majd a búcsúdal eléneklése után végigjárják a hosszú folyósokat és kis szobákat, hogy sok kedves emléküket az öreg iskola falai között még egyszer átéljék. Isten velük!

— **A Magyar Biblia Társulat** április 9-én tartotta alakuló közgyűlését. A gyűlésen Márk 4: 13-14 v. alapján *Muraközy Gyula* hirdette Isten Igéjét. *Dr. Benkő Ferenc* ny. államtitkár megnyitó szavai után *Kovács J. István* theol. professzor ismertette a Társulat célkitűzéseit. Több felszólalás hangzott el az alapszabályok felolvasásánál, amelyeket bizonyos módosításokkal a közgyűlés elfogadott.

— **Szendrey László** hejőcsabai lelkész a m. kir. honvédelmi minisztérium katonai tárgyú ifjúsági elbeszélés pályázatán Három Kovács c. elbeszélésével 200 P. díjazással pályadíjat nyert.

— **Adományok.** Az OMKE a tehetséges gyermekek támogatására 150 P-t, *Alexander Zoltán* jászladányi m. kir. útbiztos egy szegénysorsú gyermek segélyezésére 50 P-t küldött főiskolánk pénztárába.

— **Magyarország Főméltóságú Kormányzó** **Ura** Csontos László szalóci református lelkijasztor az 1919—1920-as években előbb a Székelyhadosztálynál, majd a Nemzeti Hadseregben teljesített szolgálataért és a cseh-szlovák megszállás alatt, a megszállt területen végzett önfeláldozó és nemzethű munkálkodásaiért a Nemzetvédelmi Keressittel tüntette ki.

— **Szegfű Gyula ír** *A vezetőréteg felfrissítéséről a „Magyar Nemzet“* április 19-iki számában. A tehetségesek felkarolásánál hivatkozik a sárospataki és hódmezővásárhelyi példára és azt mondja, hogy: „mindakettő kitűnő és követésre méltó, de társadalmunk közönyében nem lehet egyéb világító példánál.“

— **Ifjúsági konferencia.** A felsőborsodi egyházmegyében levő Parasznyán május 3-án református ifjúsági és leánygyuleti konferencia volt, melyen 15 gyülekezetből 153 fiú és 198 leány jelent meg a nagyszámú felnőtt egyháztagnon kívül. Csoportos bibliatanulmányozással (Mt. 16: 21—28) kezdődött a nap Tamás Ferenc konventi ifjúsági lelkész, Kiss B. Julia konventi leánytitkár, Bencs Lajos, Benkő Barna, Fülöp Sándor, Józsa István, Szabó Lajos lelkészek vezetésével. A templomi istentiszteleten ígét hirdetett (I. Thess. 5: 19) Kövér Pál egyházmegyei missziói előadó, megnyitó beszédet mondott Szabó Lajos helybeli lelkész, a megszabadított leányról előadást tartott Kiss B. Julia, a győztes ifjúról pedig Tamás Ferenc. A parasznyai férfikar Dely Illés kántortanító betanításában 2 énekszámot adott elő, szólót énekelt Kövér Pálné. Az egyesületi kiküldöttek 1—1 bibliai Igével köszöntötték a konferenciát. Közébed után, melyhez a gyülekezet nőtagjai zsirt és süteményt ajándékoztak, az ifjúsági és leánygyuleti titkárok összejövetelt tartottak külön a fiúk s külön a leányok részére. Végül Tamás Ferenc az egész gyülekezet számára evangélizáló igehirdetéssel (Zsolt. 51: 12) szolgált. Egyedül Istené legyen a dicsőség. A fiú és leány ifjúsági titkárokat értékes, építő szolgálataukért, a helybeli kedves lelkészpárt pedig fáradságot nem sajnáló buzgóságáért illesse köszönet.

HIVATALOS RÉSZ.

XI. sz. Körlevél.

I. Valamennyi iskolaszéki Elnök-testvérem figyelmébe.

A vallás és közoktatásügyi miniszter ur 106.036-1942. V. 1. ü. o. számú rendeletével, tekintettel arra, hogy az egyetemes konvent a református népiskolák számára külön tantervet és utasítást ad ki, (amely már a jövő 1942/43. iskolai évben életbelép, s a református népiskolák tanítóinak ennek megfelelően kell tanmeneteiket az 1942—43. iskolai évre elkészíteniök) engedélyt adott arra, hogy a református népiskolák alsó ta-

gozatában működő tanítók tanmeneteiket folyó évi augusztus hó 15-ig készíthessék el és mutathassák be. A református népiskolák felsőtagozati tanmeneteinek készítésére és bemutatására a vallás- és közoktatásügyi minisztérium a határidőt 1943. évi május hó 31-ben állapította meg.

II. Valamennyi esperes-, lelkipásztor-, tanintézet-i igazgató- és vallásoktató lelkész-testvérem figyelmébe.

Az országos református zsinat 1941. május 19-én tartott ülésének 194. számú határozatával kimondotta, hogy az elemi-, közép- és középfokú iskolákba járó tanulóktól a református egyházi iskolákba járóknál a beírást végző iskolaközeg, nem református iskolába járóknál a vallástanításra kötelezett tartozik igazolást szerezni megkeresztelésükről, a konfirmáció korát elérteknél a konfirmáció megtörténtéről is; az idevonatkozó részletes szabályok megállapítását a Zsinat a konvoktós feladatává tette; kimondotta, hogy az egyházi törvény ama rendelkezése folytán, mely az egyházi tisztségre választhatóság egyik feltételül a konfirmálttságot állapítja meg (1933. I. egyházi tc. 35. §), az egyházi tisztségre első ízben megválasztott egyháztagnól a szolgálati eskü letétele előtt meg kell kívánni annak igazolását, hogy konfirmált. Okirati bizonyítás nehézsége esetén el kell fogadni bizonyítékul a megválasztott ünnepélyes nyilatkozatát.

III. Valamennyi lelkipásztortestvérem figyelmébe.

Dr. Komjáthy Aladár ózdi lelkipásztor bejelentette az egyetemes konventnek, hogy az elsőlelkészsképesítő bizonyítványa elveszett. Az egyetemes konvent elnöksége 149/1915. sz. egyetemes konventi határozattal reáruházott hatáskörében dr. Komjáthy Aladár ózdi missziói lelkész részére az 1915. évi szeptember hó 14. napján 7/1915. szám alatt Sárospatakon kiállított és elveszett eredeti első lelkészsképesítő bizonyítványát érvénytelennek nyilvánította, a másodlat kiadására az engedélyt megadta.

Atyafiságos szeretettel:

Miskolc, 1942. május 5.

Enyedy Andor
püspök.

Alsóborsodi lelkipásztorok és presbitériumok figyelmébe.

A Sárospataki Ref. Lapok 16. számában közzétett hirdetemnyre való hivatkozással közlöm, hogy egyházmegye presbiteri konferenciák végleges határidejét és helyét immár pontosan megjelölhetem. A miskolci egyházközség Palóczy utcai gyülekezeti termében tartjuk meg a konferenciát f. hó 20-án, pünkösd harmadnapján, d. e. 9 órai kezdettel. Az ORPSz központi kiküldöttjei dr. Kovács J. István budapesti theol. tanár és dr. Domján János budapesti lelkipásztor. A konferencia tárgya: Kitértől nyeri a presbiter megbízását és milyen áldások származnak a hűséges presbiter szolgálatából s milyen nehézségek a csak névleges presbiterek magatartásából. A bejelentett 25 vagy több év óta szolgáló presbiterek számára az egyházmegye elismerő iratott fog készíteni, melyet lehetőleg személyesen vegyenek át a kitértintettek. Amennyiben a gyülekezeti terem abban az időben más célra lenne lefoglalva, a konferenciát az avasi templomban tartanánk meg. Élelmezéséről mindenki maga gondoskodik.

Atyafiai szeretettel vagyok:

Miskolc, 1942. május 6.

Pósa Péter
esperes.

Pályázati felhívás ösztöndíjra. A sárospataki református gimnázium pályázatot hirdet az itteni gimnáziumban (annak akár humán-, akár angol-ágazatában) az 1942—43. iskolai évre beiratkozó református tanulók részére a következő alapítványi helyekre:

1. **Palóczy Horváth Mária és Simon alapítványra:** (két 400 pengős, vagy négy 200 pengős ösztöndíj), melyre rokonok pályázhatnak, ilyenek hiányában ungi és szabolcsi származású nemes ifjak. Rokonság és jó tanulmányi előmenetel igazolása megkívántatik.

2. **Dókus Ernő és neje szül. Ragályi Ilona alapítványra:** (50 pengőtől 400 pengőig terjedő évi ösztöndíjak, illetve segélydíjak). Pályázhatnak a társadalom középosztályához tartozó, jó erkölcsű, tehetséges, szorgalmas, legalább jó előmenetelű olyan nyilvánosfi-tanulók, akiknek szülei nincsenek abban az anyagi helyzetben, hogy fiuk neveltetési kiadásait a maguk megterhelése nélkül fedezhessék. A segélyezés mérve és módja az odaítélő igazgatótanács eldöntése szerint állhat akár készpénzben, akár konviktusi, akár internátusi (angol-, vagy más gimnáziumi internátusi), ellátásban (lakásban, vagy lakásban és teljes ellátásban), vagy ezek költségeinek a részbeni fedezésében.

Több pályázó közül az előfeltételek azonosságai (református vallás, tanulmányi előmenetel, rászorultság, stb.) mellett előnyben részesülnek az alapítók rokonai s a több gyermekkel megállított szülők gyermekei. Az alapítók rokonai alatt értendők Dókus Ernőnek és nejének szül., Ragályi Ilonának az oldalrokonai

A folyamodó szülő úgy a saját, mint felesége s gyermeke vagyoni helyzetét és jövedelmét községi bizonyítvánnyal tartozik igazolni, gyermeke tanulmányi előmenetelét pedig iskolai bizonyítvánnyal. Rokonok a vérségi összeköttetést születési és házassági anyakönyvi kivonatokkal és leszármazási tábla bemutatásával tartoznak igazolni.

A Nagytiszteletű és Tekintetes Igazgatótanácshoz intézett pályázati kérvények 1942. évi június hó 1-ig küldendők be dr. Trócsányi József ösztöndíjelőadóhoz.

Dr. Trócsányi József ösztöndíjelőadó.

A sárospataki református liceum (tanítóképző) első osztályába az 1942—43. tanévre jelentkezni lehet május 31-ig. A felvételi feltételeire és a kedvezményekre vonatkozólag bővebb felvilágosítást ad az igazgató. **A református liceum és tanítóképzőintézet igazgatója.**

Leányüdülő Görömböly—Tapolcán. Június 15-én nyílik meg a fürdőtelep közelében, gyümölcsfákkal és fenyővel fásított gyönyörű fekvésű hegytetőn épült Leányüdülő. A pompás kilátás, a tiszta hegyi levegő, a tapolcai szép park, tó, strand- és gyógyfürdő pihenést és üdülést nyújt azoknak, akik szabadságukat, a nyári hónapokat itt töltik. Közös és külön szoba, izletes és mégis olcsó ellátás várja vendégeinket. Napi ellátás 6 pengő. Bővebb felvilágosítást nyújt, jelentkezést felvesz: **Lelkészi hivatal Miskolc, Palóczy utca 35.**

Az ungi ref. egyházmegye lelkész, tanítóegyesületének alkotó tagjait, május hó 15-én (pénteken) délelőtt 9 órára Ungvárra a Ref. Otthon helyiségében tartandó értekezletre ezennel meghívom. A tárgyalandó ügyek fontosságára való tekintettel kérem az összes alkotó tagok pontos megjelenését. Szürte, 1942. május hó 5. **Gencsy Béla** e. elnöke.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: Tapolcai konferencia programja. — *Román Ernő*: Az egyetemes konvent ülése. — *Baráth Imre*: A pataki református templom a „diákoké”. — *Dr. Csomár Zoltán*: Presbiteri konferencia Ungváron. — Hírek. — Hivatalos rész.

A tapolcai konferencia programja 1942. május 25-én.

A konferencia kezdete 10 óra 30 perc.

1. Bibliamagyarázat. Dr. Enyedy Andor püspök.
2. Elnöki megnyitó. Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok.
3. Hűség a hazához. Előadás. Vitéz kövecsesi Lukács Béla miniszter.
4. Hűség az egyházhoz. Dr. Szabó Zoltán theol. tanár, orsz. gyűlési képviselő.
5. Hűség a családhoz. Darányi Lajos lelkipásztor.
6. Záróima és áldás. Dr. Enyedy Andor püspök.

Az egyetemes konvent ülése.

Május 6—7-én volt a konventi székházban. 3 napra volt tervezve, mert a tárgysorozat 402 tárgyalandó ügyet jelzett. De tekintettel a kitűnő bizottsági előkészítésre, másodnap esti 8 óráig húzódó tárgyalás rendjén sikerült az óriási tárgyhalmazon átvégődni. A „Jövel Szentlélek Ur Isten” hangjai csendültek fel az atyák ajkán a megnyitás előtt, majd lelkészelnök bibliaolvasása (Ef. III. 14—21.) és áhítatos könyörgése következett.

Világi elnök rövid, de mély tartalmú megnyitójában kaleidoszkopszerűen váltogatták egymást a nagy meglátások, az azokra való rávillantások. Rámutatott a nagy, nehéz, de szent küldetésre, mely reánk, mint magyarokra vár, az ősi ellen-séggel szemben. Vitéz katonáink hőiesen teljesítik e téren kötelességeiket, de a győzelem érdekében épígy szükség van az itthoni egyháztagok helyt-állítására is. E tekintetben kiemelte a hadbavonultak családtagjaira, valamint a határainkon túlélő magyar testvérekre való gondolat. Megemlítette, hogy az elnökség eljárta az illetékes helyen az iránt, hogy iskoláink a hadas időben is zavartalanul folytathassák működésüket. A népi politika keretén belül is több örvendetes kezdeményezésről számolhat be, pl. a telepítés és visszatelepítés, a tehetség-mentés, aztán a Szeretetszövetség keretén belül folyó szeretetmunka. Megemlékezett, s vele együtt

mi is, egyetemes egyházunk nagy halottairól s az ez által bennünket ért nagy veszteségekről, Farkas István püspök, Puky Endre, Juhász Andor, Némethy Károly, Bernáth István jeleseink elhunytáról, kiket gyászolni lehet, de pótolni nem egy-könnyen. Aztán boldogan tettünk vallomást arról is, hogy érdemes közéleti embereinkkel kapcsolatban nemcsak sújtott az Ur, de olykor-olykor áldott és vigasztalt is. Ez a felemelő érzés hatott át bennünket, amikor dr. Ravasz L. 20 éves püspökségéről, dr. Enyedy A. tiszánineni püspökké választásáról, dr. Balogh J. 10 éves konventi elnökségéről, dr. Benedek Zs. 25 éves konventi szolgálatáról hallottunk. Mindannyiok előtt mélységes tisztelettel hajtottuk meg fejünket, s óhajtanánk még hosszú időn át az ő irányításukat.

A 402 pontú tárgysorozat ismertetése képtelenség, hiszen tapasztalatból tudjuk, hogy jegyzőkönyvbe foglalva, milyen hatalmas kötetet szokott kitenni. Azért csak innen-onnan ragadok ki egy-néhány tárgyat. Pl. a par. könyvtár bizottság jelentéséből örvendetesen értesültünk, hogy ez alapján immár 93.529 P. cselekvő vagyona van, úgy-hogy 60.000 P. kölcsönt adott a közalapnak, úgy, hogy az azt a már bevezetett úton s módon közvetítse az egyes kölcsöntkérő egyházaknak. Serényen folyik a jelen évi illetménynek, dr. Mátyás Ernő: Újszövetségi kijelentés története c. művének nyomtatása. Tervbe van Bibliai Lexikon és Magyar-azatos Biblia kiadása is. Ezen kívül tárgyal a bizottság a már kiadott, de elfogyott művek közül az érdemesebbek és keresettebbek újra való nyomtatásáról is, ami főként a visszacsatolt részek egyházközségei igényeinek a kielégíthetése szempontjából lenne kívánatos.

A theol. főiskolák ügyeiről szóló jelentésből a közvéleményt leginkább érdekli az évről-évre jelentkező panasz a theológus hiányról. A 5 főiskolán az I. évfolyamra összesen 45 jelentkező iratkozott be. E minden éven kiújuló seb orvoslásával a dunamelléki egyházkerület már próbált foglalkozni, és pedig segítségével, aztán a legátumok díjának növelésével, végül javaslatot készített a lelkipásztorok gyermekeinek taníttatását megkönnyítő alap létesítéséről. Foglalkozott e kérdés-

sel a Sárospatakon tartott theol. tanári konferencia is, s az ott ez ügygel foglalkozó előadók: Dr. Kovács I. és dr. Marion J. előadásainak kivonatát a konventi iroda külön lenyomatban ki is adja, az illetékes helyeknek megküldi, s ezzel kapcsolatban konvent az egyházkerületek útján felhívja a középiskolai tanártestületeket és lelkészértekezleteket, hogy vagy e kiadvánnyal kapcsolatosan, vagy ettől teljesen függetlenül foglalkozzanak a theológus hiánynak egyházunk szempontjából égetően fontos problémájával, s tanácskozásaikról, s esetleges megvalósítható elgondolásaikról tegyenek 1942. december 31-ig az egyházkerület útján jelentést a konventhez.

Mint ezzel némileg összefüggő, s a nagy közösséget erősen érintő és foglalkoztató tárgyat emelem ki a tehetségkutató és mentés kérdését. Némi büszkeséggel állapíthatjuk meg, hogy ez az országossá vált eszme egyházkerületünk sárospataki és miskolci középiskoláiból indult el hódító útjára, s ma már az államkormány is szívügyévé tette. S amit mi reformátusok csak kicsiben indíthattunk meg anyagi erőink korlátoltságánát fogva: a kult. kormány ma már évenként 250 tanyasi és falusi szegény paraszt gyermek középiskolába juttatását, s így 8 év alatt 2000 tehetség kitaníttatását vállalja és teszi lehetővé, s ezek közül évente 90 ref. lesz és ref. középiskolába fog járni. A kiszemeltek tandíjmentesek lesznek, internátusokban ingyenes ellátást nyernek, még a felvételtelre jelentkezésnél is ingyenes vasúti jegyet kapnak. Fedezetül fog szolgálni az akció céljára, hogy minden középiskolás tanuló, ha legalább jó osztályzatú, 2-50 P-t, ha elégséges: 5 P-t, a javító 25, az ismétlő 50 pengőt fog fizetni ez alap céljára. Az ily módon létesítendő alapot még adminisztrációs költség sem terhelheti, arról a reformátusokat illetőleg a közalap fog gondoskodni. A 2-50 P viselése alól csak a hadiárva és a tandíjmentesek menthetők fel. A jelentkezők érdemességének az elbírálását egy bizottság fogja végezni, melynek döntése a miniszter elé terjesztendő. Ezeket az előkészítő tervezeteket és intézkedéseket a VKM. a konventtel a csatlakozás reményében és céljából közölte s ezeket a konvent igaz örömmel tette magáévá, hiszen a ref. egyház ezt a tehetségmentést, mint önkéntes szolgálatot, belkörüleg már évszázadokon át gyakorolta. Az állami és egyházi élet sok jelese, — a Kőrösi Csóma Sándorok, Tompa Mihályok, stb. csak ennek a során és révén lettek azzá, amivé lettek. Magunk is tudunk még a múlt század 50—70-es éveiből eseteket, mikor a faluból Sárospatakra induló papi és köznemesi családok csemetéje mellé feltettek a szekerre egy-egy kiváló tehetségű zsellér fiúcskát is, s az mint inaska, olyan szépen felnőtt az úriak árnyékában, hogy egyszer csak, mint a mesében, tiszteletes, tudós X. Y. bontakozott ki belőle. Nos itt adódik aztán a találkozási lehetőség a theológus hiány és a tehetségmentő akció között. A falusi és tanyai kis parasztság között és azok szemében még kívánatos hely a papi állás. Valahogy így gondoskodik a jó Isten az egyensúly létrehozhatása tekintetében megfelelő eszközökről és módozatokról. Különösen

ha ezeket a tehetséges gyermekeket iskolai pályájuk alatt internátusainkban kellő egyházas neveléssel céltudatosan készítgetjük elő erre. Természetesen nem mindeniket, csak akikben az erre való hajlam is idejében felismerhető. Mert az erőszakolás e téren inkább káros, mint hasznos lenne. Ha ezen az úton kerületenként évente csak 2 fiút sikerülne a lekipásztori pálya felé irányítani: az már a mai jelentkezők számát egyharmaddal fokozná s már jelentős javulást eredményezne e téren.
(Folyt. köv.) *Román Ernő.*

A pataki református templom a „diákoké”.....

Dr. Gulyás József egy kis füzetet adott ki mostanában a sárospataki református templomról, amelyben az előszóban Darányi Lajos lekipásztor a többek között arról beszél, hogy a sárospataki református templomot a helybeli hívek után a diáksereg is a magáénak vallja.

Valójában, így van! Ha a templomok beszélni tudnának, elmondanák, hogy soraik között annak a templomnak van a legtöbb híve, amelyiket egy-egy diákvárosban épített fel az anyaszentegyház.

Magam is emlékezem, hogy az 1888. év őszén, amikor mint kisdíák Patakra kerültem, milyen csodálattal, áhítattal néztem tanulóársaimmal együtt az ottani református templomot. Mindjárt a legelső vasárnapon, a leghátulsó karzaton ülve, amikor még az orgona meg sem szólalt, Beke Andris így szólott hozzám: No hót, ilyen templóm még Csenyétén, de tón még Obáuj megyében sincsen! — Ráduplázott erre Batta Miklós tanulóársam is: Halljátok-e la! Ilyen még Nagybéányban, de tán még Bereg megyében sincsen la!?

S az a csodálat, ami eltölti a kisdíák szívét az első monumentális épület, mondjuk, éppen a sárospataki református templom láttára, az évek futásával, egyre növekszik. Sőt, a későbbi években minden tanulni vágyó ifjú lelkivilágában felszínre kívánczik a történeti háttér, ami aztán kiemeli előttünk egy-egy ilyen hatalmas alkotás egyházi és nemzeti értékét.

A pataki református templomhoz nagyon sok kedves emlék fűzi az ifjabb és öregebb diáknemzedékek egész légióit. Ma is emlékszem az 1895. év tavaszára, amikor egy vakmerő ácsmester egy létrát helyezett a torony tetejére, hogy eltávolítsa onnét a régebbi gombot, csillagot. Ahány diák állott ekkor órák közben a főiskola udvarán, mindmind a toronytetején lejátszódo artista mutatványokat nézte. Már ekkor híre járt széltében-hosszában, hogy újjáépítik a pataki templomot.

Meg is kezdődött aztán a nagybontás. Ekkor bontották le a templom főhajójának boltozatát. Eme tény valódi okát senkisem magyarázta meg ekkor előttünk. Csak mint sejtelem áll ma is előtttem, hogy elődeink akaratlanul, talán a szegénység miatt, nem használtak méltó anyagot a templom boltozatához. Mert hiszen a türelmi rendelet idején épült, hasonló méretű alföldi templomok pl. Karczagon, Hódmezővásárhelyen, Mezőtúron ma is ép állapot-

ban állanak. S ezekben a gyülekezetekben szó sincsen még ma sem a régi boltozat lebontásáról.

Sajnálják biz azt sokan Patakon is, hogy a régi szép boltozatot le kellett bontani. De nem volt mit tenni, mint egy pompás építészeti fogással megoldani ezt a problémát. S ez sikerült is. Az 1895. év őszén már kész volt az új mennyezet, a mai imitált boltozat s megkezdődött a templom belsejének kifestése. Mint akkori gimnázisták, mindig ott jártunk-keltünk a templom táján; nézve, bámulva az új mennyezetet, amely alatt a nagy magasságban egy tenorhangú festő-legény kegyes áriákat énekelgetve, forgatta az ecsetet.

A millenáris év tavaszán, már a toronytetőn dolgoztak az ácsok, pár méterrel magasabba építve a tornyot az előbbinél. Ekkor vizitelt Móricz Zsigmond is, mint gimnazista-diák a toronyépítő ácsoknál, akik között édesatyja is dolgozott. Le is írta nem régen, a negyvenéves találkozó után, hogy nem felejtí el soha azt a látványt, ami elébe tárult a pataki torony tetejéről. S vajjon ki tudja, hogy nem-é az a hatalmas, felséges panoráma, ami ekkor elébetárult, volt egyik indító oka annak, hogy élete későbbi napjaiban teljesen írói készségének, hajlamainak szentelje életét.

Az 1896. év október 4-én nagy esemény történt az öreg torony alatt. Felszentelték az újjáépített templomot tengernyi nép jelenlétében. Emlékszem jól, hogy nekünk akkori VIII. gimnázistáknak is előre meg volt mondva, hogy minden becsületes diák vigyen a felszentelésre, a zsebében 1 koronát, mert a templom ajtajainál a helybeli református leányok fogják ajánlani „A sárospataki ev. ref. egyház templomairól” szülő füzetet, amelyet néhai b. e. Szinyei Gerzson tanár úr írt meg avatott tollal.

Még akkor nem volt meg a leányok és az ifjak között a mai pajtáskodó szellem, tehát nagy sikere volt eme kis füzet árusításának. Komoly ábrázattal adtuk át az obulusokat az akkori pataki leányoknak, átvéve a kis füzetet, hogy emlékképpen őrizzük meg azokat.

Ez a kis füzet egyik-másik öregdiáknál ma is megtalálható. Nálam is megvan. Néhanapján ma is előveszem, olvasgatom. S sokszor eltűnődöm azon, hogy milyen nyugodt, kiegyensúlyozott, bölcs világnézetű ember volt annak idején néhai jó b. e. Szinyei Gerzson tanár úr!

Elmondja például ebben a kis füzetben, hogy a mai róm. kath. templom alatt, a késői gotika eme monumentális műemléke alatt porladoznak az igazi nagyasszonynak, Lorántfy Zsuzsánnának hamvai. De nem méltatlankodik, nem sir, nem kesereg, nem kiabál eme tény miatt. Megnyugszik Isten akaratán. Szinte sejti, előrelátja, hogy az ige, az eszme tulél minden nemzedéket, korszakot. Előtte lebeg a jövő, a hatalmas méretű új barokstílusú református templom a hívek óriási táboraival!...

Tudja jól, hogy a diákok ezrei viszik, hordozzák majd szívükben ennek az új templomnak képét szerte a hazában s a haza határain kívül. Látja, sejti előre ama tény, valóságot, hogy a helybeli református atyfiakon s a jelenkori diákseregen kívül, egy láthatatlan óriási tábor ott lesz

mindig a pataki református templom hívei között. A mindenkori öregdiákok beláthatatlan serege.

Baráth Imre.

Presbiteri konferencia Ungváron.

Az Országos Presbiteri Szövetség kezdeményezésére és hivatalos kiküldötteinek irányítása mellett ugy külső megnyilatkozásában, mint belső építő erő szempontjából jól sikerült konferenciája volt május hó 3-án Ungváron az ungi egyházmegye presbitereinek. A konferencia istentisztelettel kezdődött a ref. templomban, ahol az Ige szolgálatot dr. Incze Gábor budapesti vallásoktatási igazgató végezte.

Istentisztelet után a jelenlevő 179 presbiter a konferencia vezetőségének kíséretében átvonult az ősi vármegyeházára, melynek nagytermében vette kezdetét a konferencia: Nyomárkay Sándor e. m. gondnok mély gondolatokban gazdag megnyitó beszédével, melynek kapcsán rámutatott az országos presbiteri összefogás reprezentatív jelentőségére és arra a belső lelki nyereségre, mely a hitvalló presbiter áldásos munkája nyomán fakad, majd üdvözölte dr. Incze Gábort és vitéz dr. Horváth László székesfővárosi főjegyzőt, káivintéri presbiter, az ORSZ hivatalos kiküldötteit, egyben felkérte dr. Incze Gábort az elnöki szék elfoglalására, dr. Csomár Zoltán kistráti lelkipásztort pedig a jegyzőkönyv vezetésére.

Dr. Incze Gábor az elnöki székből megkapóan szólt a konferencia résztvevőikhez, hangsúlyozva a presbiteri szervezetnek, a nagy presbiteri összefogásnak országos jelentőségét egyházi és nemzeti vonatkozásban. Kiemelte, hogy egyházi életünk alapja a föld népe, a magyar paraszt, a református presbiter minőségi magyar is.

Vitéz dr. Horváth László: „Milyen legyen és mit tegyen a magyar ref. presbiter” címen adott elő. Mélyen szántó, építő erőtől duzzadó előadása bizonyágtevés volt. Nagy kontúrokban felvázolta egyetemes egyházi vonatkozású, megoldásra váró problémáinkat, mint az egyházfegyelem, egyházi adózás, lelkipásztorválasztás reformja, s. lelkészek helyzetének rendezése, az egyházközségek nem lelkészi alkalmazottainak fizetése, lelkészi nyugdíj-intézet stb. kérdését, mint egyházkormányzással kapcsolatos kérdéseket, majd ezzel párhuzamban szólt a nagyfontosságú belmissziói és szeretetmunkák végzéséről. E szerteágazó nagy munkamezőn ki lehetne a lelkipásztor elsődleges segítőtársa, mint a presbiter, még pedig a Szentírás naponkénti olvasásából táplálkozó, felelősségét következetesen vállaló, egyháza hitigazságait ismerő, hívő presbiter. Missziói lelkekre van szükség, ahol nincs missziói lélek, ott álmisszió van és nincs eredmény sem.

A konferencia résztvevői elénekelték a XXIII. zsoltárt, majd hozzászólások következtek. — Dr. Nagy Kálmán, nagybereznai főszolgabíró szólott a magyar ref. presbiternek a szórványokban való egyházi és nemzetmentő feladatáról és ezzel kapcsolatban a kívánatos felsőbb támogatásról. Be-

számolt a nagybereznai ref. magyar szórványnak az idegen tengerben való hősiesség és öntudatos erőfeszítéséről, élniakarásáról, egyházunkhoz és magyar nemzetünkhez való hűségéről és templomépítési tervéről. — Köszörü Károly ungvári főszolgabíró hozzászólásában a magunk hibái meglátását hangoztatta. — Pap Géza ungtarnóci lelkipásztor rámutatott a presbiter nagyfokú felelősségére a reverzális kérdéssel kapcsolatban, különösen itt az ungi peremvidéken, a nemzeti nyelvhatáron. — Lukács János, nagyszelmenci presbiter a gyakorlati egyházi életben jelentkező hibákra utalva hangoztatta a ref. presbiter felelősségét. Végül Gaál István e. m. belmissziói előadó hozzászólásában felvetette az e. m. presbiteri szövetség megalakításának kérdését, melyet a konferencia elvben elfogadott.

Az utolsó előadást Gaál István e. m. belmissziói előadó: „Presbiter az őrhelyen“ címen tartotta. A tartalmas előadás súlyos kérdéseket vetett fel: a magyar ref. presbiterek őrhelyükön vannak-e? Ismerik-e a harcmezőt, az ellenséget? Érzik-e az Isten hívását a gyülekezeten keresztül? Vajjon öntudatos, imádkozó presbiter-e? Harcol-e a kulturbólsevizmus, vagy az ultramontán szellem ellen? Tud-e küzdeni a reverzális ellen? Ungi viszonylatban kéri a presbiterek támogató munkáját egy hitvallásos népfőiskola, ref. leányinternátus és tanonc-otthon létesítésével kapcsolatban. E sok életbevágó kérdés megoldása kálvinista felelősség kérdése is.

Ez előadáshoz dr. Incze Gábor szólott hozzá, gazdag tapasztalatából vett hasonlatokkal, képekkel mutatott rá a megoldási lehetőségekre, a magyar ref. presbiternek a gyakorlati egyházi közéletben való áldásos munkájára és helytállására.

Ujlaky Sándor, az egyházmegye közszeretében álló esperese zárószavában rámutatott a lelki-mezőn végzett munka nehézségeire, az öntudatos presbiter kitartást és önfegyelmet igénylő harcaira, melyszerint a kereszthordozástól sem szabad visszariadni, azt viselni kell még önmaga megtagadása árán is és meg kell küzdenie az olykor-olykor jelentkező emberi hálátlansággal és gyarlósággal szemben.

Gaál István e. m. belmissziói előadó felolvasta a konferencia résztvevő előtt annak a 36 presbiternek a nevét, akik 25 évet meghaladó időt töltöttek presbiteri szolgálatban és erről elismerő oklevelet nyertek, majd Ujlaky Sándor esperes köszönő és lelkesítő szavaival rekesztette be a lelkes hangulatban lefolyt konferenciát.

Kisrád.

Dr. Csmár Zoltán.

HIREK

Soltész Lenke

Május hó 6-án költözött az örökkévaló hajlékokba Soltész Lenke, a nagy Soltész — professzorok magas kort ért sarjadéka. Az ősi Soltész — házban élt virágainak, kedves zongorájának és ő —, a magánosan maradt nő, testvére gyermekei támogatásának, mint az élő igénytelenség és a testté vált segítő készség. Övéi ebben az igében találták

meg élete jellemzését: „Bezzeg jól segítettél a tehetetlenen, meggyámolítottad az erőtlen kart“ (Jób: 26;) Legyen áldott emlékezetek!

— **Évvégi dátumok főiskolánkban.** Főiskolánkban az évzáró ünnepély június hó 14-én lesz; jún. 15-én az Igazgatótanács ülészik. — Ezt megelőzőleg a theol. magántanári vizsgálatok június 10-én, a lelkészsképesítő vizsgálatok pedig 11—12-én lesznek. Az I. lelkészsképesítő vizsgát tevő s. lelkészek ünnepélyes kibocsátása június 12-én, pénteken lesz a városi nagytemplomból.

— **A budapesti theol. akadémia** megalakította baráti szövetségét. A szövetség célja: a theol. akadémiának és hallgatóinak erkölcsi és anyagi támogatása.

HIVATALOS RÉSZ.

Utmutatás a tapolcai konferenciára.

(Folytatás.)

A május 25-i egyházkerületi konferenciára jövő évben az ismert körülmények miatt kedvezményes vasutjegyet nem kaphatnak, de a fürdőigazgatóság megígérte, hogy a fürdőjegyeket a Konferencia tagjai számára mérsékelni fogja. A konferencia résztvevőinek, mint eddig is minden esztendőben, jelvényeket adunk, amelyek felmutatása mellett az új termál fürdő bazenjaiban 1:40 P-be kerül a fürdés. A tavi-fürdőben pedig 1:20 P, a strandon 60 fillértől 1:20-ig (közös öltöző, szekrény vagy kabin.)

A délutáni órák nemcsak fürdésre, hanem a környék megtekintésére is nagyon alkalmasak, mert úgy az üdülőtelep, mint a bánya vagy a katolikusok barlangtemploma érdekes látvány.

A konferencia rendezősége hangszórók felállításáról gondoskodott, ami bizony elég költséges és éppen ezért kérjük a résztvevőket, hogy konferencia jelentkezési díj gyanánt 20 fillért adjanak személyenként, a konferencia alkalmával a perselyekbe.

A tapolcai vendéglőben 3:20 P-ért ebédet lehet igényelni, de csak kizárólag az előre jelentkezőknek és akkor is felelősség mellett, azaz ha elmarad, köteles a 3:20 P-t megtéríteni. A vendéglős csak így vállalta a közeledést, Kenyeret, vagy kenyérgyegyet hozzon mindenki, aki ebédre jelentkezik. Célszerűbb azonban, ha mindenki magával hozza a napi ételmét.

A püspöki hivatal azoknak az egyházközségeknek, amelyekből nagyobb számmal szoktak jönni a konferenciára jelentkezési lapot küld, amit kérünk május 20—22-ig visszaküldeni. Ezeknek az egyházaknak a jelvényeket előre kiküldjük. A miskolci vámoknál az újabb időben nem kell vámot fizetni.

Az autóbuszok a csabai végállomástól fognak közlekedni, úgy, hogy a vonattal érkezők Hejőcsabáig váltanak villamosjegyet (40 fillér). Innen csoportosan indulnak gyalog a konferencia tagok a háromnegyed órányira levő Tapolca fürdőre. Idősebbek autóbuszon mehetnek (80 fillér).

A lelkiállásokban sokat ígérő konferenciára nagy szeretettel várunk minden testvérünket.

Miskolc, 1942. május 13.

Illyés Bertalan
püspöki titkár.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Dr. Zsiros József*: Pünkösti pátens. — *Benke József*: Elmélet és gyakorlat. — *Román Ernő*: Az egyetemes konvent ülése. (Folyt. és vége.) — *Dr. Harsányi István*: A „nagy“ Vay József kora. — *Dr. Cs. Z.*: Körzeti konferencia Palágyon. — Kormányzógyűrés doktorra avatták május 16-án Harsányi Lászlót. — Hírek. — Hivatalos rész.

Pünkösti pátens.

„Én kérem az Atyát, és más vigasztalót ad néktek, hogy veletek maradjon mindörökké. Az igazságnak ama Lelkét: akit a világ be nem fogadhat, mert nem látja őt és nem ismeri őt; de ti ismeritek őt, mert nálatok lakik és bennetek marad.“ (Ján. ev. 14: 16—17. v.)

Ennek a szent Igének az a helyzet ad különös jelentőséget, amelyben a tanítványok felé elhangzott. A halálrakészülődés megrendítő pillanatait a Megváltó arra használja fel, hogy megbékéltesse övéit az elválás gondolatával. Ezekben a bucsúszavakban: „egy kevés ideig még veletek vagyok“ (13:33); „egymást szeressétek“ (13:34); és „higgyetek nekem“ (14:11) fokozatosan készíti elő a lelkeket annak a vigasztalásnak elfogadására, amelyet az Ő kérésére ad meg nekik a mennyei Atya. „És én kérem az Atyát, és más vigasztalót ad néktek, hogy veletek maradjon mindörökké.“ Féltő szeretettel szereti őket, úgy amint Őt szereti az Atya, amint a jó szülők szeretik gyermekeiket és az áldott lelkű testvér a gyámoltalanabb testvéreket. Azért gondoskodik számukra olyan vigasztalóról, aki akkor is velük lesz, amikor testi szemeikkel nem fogják látni Őt.

Ki ez a Vigasztaló? A „más“ szócskával a Megváltó világosan megmondja, hogy az egyik vigasztaló Ő maga, akit azért küldött Isten a világra, hogy megtartassék a világ álltala (Ján. 3:17). A másik, aki az ő testi jelenlétét, történeti életét hiánytalanul pótolni fogja, megkezdett munkáját továbbfolytatja, küldetését betölti, igazságát minden hatalmasággal szemben képviseli, megtartó irtalmát és gondviselő szeretetét a választottakkal közli, az Atyával és Vele lényegileg azonos, de az Ő igaz isteni személyétől mégis külön-

böző Szentlélek Úristen; az igazságnak (14:6) ama Lelke, akit az „Atya ad“, akit Ő küld el az Atyától, hogy bizonyosságot tegyen az Ő engedelmességgel, imádsággal, véres verejtékkel és halálos kinszenvedéssel végzett megváltói munkájáról (15:26).

Miért van szükség erre a Vigasztalóra? Azért, mert a Megváltó nagyon jól tudja, hogy a világ a Sátán hatalma alatt áll, tehát sem Őt, sem az övéit be nem fogadhatja. S azok, akik a világ fejedelme szolgálatát vállalják, megsemmisítő harcot folytatnak a válsztottak, a hűség és szerető szívek, az önfeláldozó és hívő lelkek: az Isten gyermekei ellen. Ez a harc sokszor olyan erővel tombol, hogy elhomályosodnak még a legélesebben látó szemek, felörlődnek a duzzadó erők, lehullanak és kétségbeesnek a szárnyaló lelkek is. A Megváltó az övéi számára küldi a Vigasztalót, hogy megsegítse a gyengéket, tanácsolja az élet nehézségei között botorkálókat, vigasztalja a szenvedőket és megnyissa a szemeket igazsága meglátására, betöltse a szíveket szeretettel, a lelkeket békeséggel és az örökélet reménységével. Jézus Krisztus a Szentlélekben önmagát adja, hogy legyünk az Ő népe, választott serege, akiknél lakik, mint az Anyaszentegyház örök Ura és akikben marad, mint a mi személyes és hűségű Megváltónk.

Kegyes Hívek, akik ebben a viharoktól megtépett, könnyel és vérrel megáztatott világban tengersok bajjal és nyomorúsággal küzdötök, akik gyászban jártok és lelki-tesztí fájdalmak között éltek, Pünköst áldott ünnepén bűnbánó szívvel kérjétek Istent, hogy szent Fia vérehullásáért küldje el hozzánk az Ő vigasztaló Szentlelkét mennyei vígasságra.

Ezért küldi hozzátok a mi drága sárospataki Alma Materünk egy-egy hú fiát, szeretett tanítványunkat.

Fogadjátok őt igaz szeretettel és békeséges szívvel.

Dr. Zsiros József
theol. akadémiai és közgazgató.

Elmélet és gyakorlat.

Theológus diák korunkban sokan voltak közöttünk, — valószínűleg ma is vannak, — akik állandóan szembe állították az elméleti képzést a gyakorlatival, az utóbbi jogosultságát és szükségességét vitatták, az elméletet feleslegesnek tartották s ha rajtuk állott volna, törölték volna a tantervből is. Ez a vélekedés ájtott és megvan a gyakorló lelkipásztorok között is, — sokan vannak közöttünk, akik értekezletek, konferenciák tárgysorozataiból szeretnék törölni az elméleti kérdések tárgyalását, hogy csak gyakorlati, módszertani kérdésekkel foglalkozzunk, mint amelyektől várják a lelkipásztori szolgálat eredményesebbé tételét. Nem akarunk vitatkozni ennek a felfogásnak a helyességével, lehet, hogy van valami kis részben igazuk, hogy elméleti kérdések esetleg szörszálhasogatásig menő fejtegetése elvonja a figyelmet az egyszerűség dologról, a lényegről, — viszont éppen munkánk irányának helyessége, gyakorlati célkitűzésünk érdekében tisztába kell lenni az elméleti és gyakorlati kérdések egymáshoz való viszonyával, azzal, hogy mit értünk elmélet és gyakorlat alatt.

Az Irás ismerete és helyes értelmezése elméleti dolognak látszik, mégis a leggyakoribb, mert levegőbe való vagdalkozás lesz minden belmissziói munkánk, ha nem vagyunk tisztába a megtérés és ujjászületés lényegével, — gépiessé, mesterséggé a lelkipásztorkodás, ha nem tartjuk fontosnak az eklézsia fogalmának, mint nagyon fontos kegyelmi eszköznek bibliai értelmezését. „Tévelyegtek, mert nem ismeritek sem az Irásokat, sem az Istennek hatalmát” — mondja Jézus a sadduceusoknak. Bizonyos, hogy nemcsak feltámadást vitató sadduceusokról volt Urunknak ez a megállapítása, de ezt látta a farizeusokban, ezt Nikodémusban, sőt a Szentlélek kitöltése előtt tanítványaiban is. És az a határozott érzésem, hogyha rólunk tenne ítéletet az Ur, nekünk is ezt mondaná: nem ismeritek az Irásokat és az Istennek hatalmát. Nem ismerjük az Irásokat, amely nem kiszakított részében, de a maga teljes egészében Istentől ihletett, — nem teszük egyházi munkánk vezérfonalává s nem építünk Istennek hatalmára, sokszor magunk akarjuk elvégezni, amire csak az Ő hatalma képes s azt látjuk lehetségesnek, amit emberi értelmünkkel felmérhetünk. Nem ismerjük, bizony nem ismerjük eléggé, azért van annyi sok céltalan munka, hiába való erőlködés, eredménytelen igehirdetés és szappanbuborék keresztyénség és egyháztagság.

Nyilvánvaló, hogy gyakorlati lelkipásztori munkánk mindig újabb és újabb kérdéseket hoz elő, — hogy csak párat említsünk, a reverzális harccal, szekta kérdéssel, felekezeti magatartásunkkal, hitetlen hívek pásztoralása, konfirmáció, sákramentumok kiszolgáltatásával kapcsolatban, sokszor nem tudjuk a helyes megoldást, sokszor legjobb akaratumk mellett is melléfogást csinálunk. Szeretnénk egységes eljárási módot találni, nehéz gyakorlati kérdéseinkre feleletet kapni. Legtöbben éppen ezért kívánjuk és helyeselnénk az

alsóborsodi egyházmegyében tervbe vett s már elkezdett rendszeres havi értekezleteket is. Lelkipásztori szolgálatunk körébe vágó gyakorlati kérdések megbeszélését várjuk ettől. Kétségtelen ennek fontossága. egymás tapasztalatainak közreadása által sokat nyerhetünk, — mégis azt kell mondanom, hogy gyakorlati lelkipásztori munkánknak számtalan olyan részletkérdése vannak, amelyekre nem kaphatunk külön-külön feleletet, sőt ha kapnánk is, ha minden felvetődő kérdést megoldanánk, egy témát teljesen kimerítenénk is, nem ez vinné előbbre munkánkat, hanem, hogy tisztába legyünk az alapvető igazságokkal, ismerjük küldetésünk célját s mindenek felett, akinek szolgálatában állunk: az Ur Jézus Krisztust. Ehez pedig szükséges az Irás komoly tanulmányozása, az Ige mélyére hatolás az igazság beszédének helyes hasogatása. Tehát ha ugy vesszük, csupa „elmélet” a „gyakorlat” érdekében.

A reformáció egy elmélete: egy dogmatikai hittételen, a kegyelemből való megigazulás tételén épült fel s ki vonhatná kétségbe, hogy nem a leggyakoribb, — népek gazdasági, társadalmi rendjét is átalakító élet lett belőle? Péter pünkösdi predikációja nagyon is „elméleti” beszéd volt, mégis a leggyakorlatibb kérdést váltotta ki: Mit cselekedjünk? — s a felelet ismét elméleti: Térjete meg és kereszteskedjete meg . . . és veszítete a Szentlélek ajándékát! S milyen döntően fontos volt az eklézsia megalakulásánál még maga a sorrend is: megtérni, megkereszteskedni, Szentlelket venni. Mennyi bajnak, zavarnak oka közöttünk a sorrend felcserélése. Megtérés: elmélet, megkereszteskedés: gyakorlat, Szentlelket venni: élet. Elmélet és gyakorlat együtt adja az életet, a mi magyar ref. Sionunk az igazság megismerése által lelkivé lett pásztoraiban megreformált új életet.

Benke József.

Az egyetemes konvent ülése.

Közalapi tárgyak közül megemlítem, hogy a dunamelléki kerület ama felterjesztése, hogy a közalap jövedelmének néhány százaléka a nehéz körülmények közé jutott lelkipásztorok segélyezésére fordítható legyen: határozathozatal végett a zsinathoz tétetett át. A késedelmi kamat leszállítása vagy törlése tárgyában egyházkerületünk részéről beadott felterjesztésre az lón a határozat, hogy az eddigi törvényes rendelkezéstől nem lehet eltérni. A tiszántúli egyházkerület az iránt tett előterjesztést, hogy a közalapi járulékhátrálékok miatt a lelkész és gondnok felelősségre vonása szüntessék meg. Am ez eljárás továbbra is érvényben hagyatik.

Egyházkerületek felterjesztései és egyéb kérelmek a nyugdíjintézeti törvény módosítása tárgyában cím alatt különféle óhajtasok és indítványok foglaltattak össze. Pl. hogy a tőkésítés függesztessék tel, — az 5000 pengőn felüli javadalmi rész is terheltessék meg járulékkal, a 75 éves nyugdíjazási korhatár szállíttassék le, a nyugdíjtörvény tegye lehetővé a s. lelkészek nyugdíj ügyének megoldását, — a jelenlegi belépési járuléknak felét az egyház fizesse, az évi tagsági díjnak pedig csak

^{3/13}-ad részét viselie a tag a tanítóéval analog, a többi pedig a fenntartó testület. Az evangélikus lelkészek nyugdíjintézeti szabályzata szolgáljon mintául a miénkhez is. A debreceni nyug. lelkészek társasága kéri a nyugdíjak 50 százalékos emelését. Stb. Mindezek az előterjesztések illetékes helyükre, a zsinathoz tétettek át.

Egyházkerületünk a gömői egyházmegye és annak lelkipásztorai felkérésére felterjesztést tett az iránt, hogy a már megállapított javadalom bevételek revízió alá vétessenek. Konvent a revíziót elutasította, ellenben új értékelés alá hajlandó venni a díjlevelet akkor, ha abban javadalmi emelkedés van, de az az emelkedés nem értékváltoztatás révén állott elő, hanem új javadalmi tétel beiktatása által. Ezen az alapon aztán a gömői és beregi lelkipásztorok seregétől benyújtott ily irányú kérelme egyöntetűleg visszautasított. — A lelkész-tanítóság fenntartásának kérdése a 8 osztályú iskolával kapcsolatba hozottan az egyházkerületekhez tétetik le véleményadásra. — Egyházi törvénykezési bélyeg bevezetésének tervezete mellőztetik. A s. lelkészek feletti felügyeletre és a nem lelkészi pályán működő okleveles lelkészekre egységes szabályrendelet készíttetik, mely azonnal hatályba lép. A tiszántúli kerületből a presbíterek választásának új módzata iránt tétett előterjesztés, nevezetesen hogy presbíter csak a presbitérium jelöltjei közül legyen választható. Konvent se vagyoni kategória, se presbitériumi jelölés alapján történő választást nem látja helyesnek. A lelkészválasztási törvény módosítása tárgyában beadott előterjesztések a zsinat elé utaltattak.

Az adócsökkentési és tandíjkárpótlási államsegély, valamint a kongrua százalékos felemelésnek elmaradása, s a korpótlék valorizációja tárgyában felkérte az elnökség, hogy részint az egyházak, részint a lelkészek végső elkeseredéséről tájékoztassa az illetékes köröket. A lelkészi karnak megkülönböztetésére minden más tisztviselőtől való semmibe sem vevő megkülönböztetés. A lelkészek OTBA tagsága ügyében az elnökség állandó tárgyalást folytat az illetékes kormánytényezővel, de az ügynek sok a nehézsége. A s. lelkészek anyagi és szolgálati ügyeinek rendezését konvent elodázhatalannak tartja, azért felhívja a kerületeket, hogy erre vonatkozó határozataikat december 31-ig terjesszék a konvent elé. A dunamelléki kerületnek már megalkotott szabályzatát ajánlja figyelembe vételre. A püspökök pedig néznek körül, hogy tanyákon vagy szórványokon hol lenne indokolt lelkészi állások szervezése, vagy esetleg nagy gyülekezetekben a lelkészi állások szaporítása?

A köztelherviselés arányosítása tárgyában beadott zörgetésekre az a válasz, hogy azt a saját hatáskörében intézze el mindenki, hiszen a törvény módot ad reá. A püspökök pedig tegyenek indokolt előterjesztést azokról a gyülekezetekről, amelyek pl. a nyugdíjintézeti vagy par. könyvtári terheket nem képesek elviselni. Az egyházi adók kivétele és behajtása tárgyában komoly felterjesztést tétetik az illetékes minisztériumok elé, mint a melyek vagy amelyeknek közegei felülbírálják az egy-

házi adókvetés arányát és egy általok megszabott határon túl nem hajlandók azt egységes kezelésbe venni. Mi nem szívesen vetjük ki azokat a magas százaléku egyházi adókat, de rákényszerít az állam főként a több tanerős egyházaknál, midőn az állás fenntartáshoz nem ad elég magas állami hozzájárulást, a tandíjkárpótlási és adócsökkentési állami segélyt pedig nem valorizálja, a tan. nyugdíjárulékot ellenben óriási összegben rója az állás fenntartó terhére. S amikor meg az állásfenntartó e kényszerhelyzetben magas százaléku egyházi és iskolai adóval akarja e terheket fedezni: akkor meg felcsap az állam az adózók védelmének lly kettős arccal azonban nem lehet és nem szabad velünk szemben eljárni! Kerületünknek e belkörü tűzbiztosítás tárgyában tett felterjesztésére konventnek az a válasza, hogy bekéri az erdélyi kerületnek már meglevő ilyenmü szabályzatát, s abból próbál meg kellő tájékozódást szerezni ez ügyben. Sok-sok kisebb nagyobb jelentőségü ügy foglalkoztatta még a konventet, amelyekről azonban adhatunk referádát, mert így is túlzottan igénybe vettük a lap korlátolt terjedelmét.

Román Ernő.

A „nagy“ Vay József kora.

Comenius Amos János távozása után csaknem másfél százados hullámvölgykorszak következett a pataki főiskolára. A sanyarú bújdosások és üldöztetések korában csak arra volt ereje, hogy átmentse magát egy jobb korszak újabb alkotásaira. A múlt olyan erő, hogy képes megtartani egy erkölcsi intézményt. Olyan, mint a lendítőkerék: a holtponatokon átsegíti.

A XVIII. század végéről maradtak fenn pataki diákok tollából erős kritikák a főiskola tanítási módjáról. *Besseney György*, *Kazinczy Ferenc* és *Szemere Bertalan* őszinte visszaemlékezései miatt nem lehet sok dicsekedésünk, de történelmietlen látás eredménye volna az, ha azt gondolnók, hogy az általuk említett jelenségek csak Sárospatakra vonatkoztathatók. Jól tudjuk, hogy mindaz, amit a pataki iskolában hibáztatnak, éppen így volt minden más magyar, sőt azt lehet mondani, hogy a legtöbb európai iskolában is. Az erkölcsi hagyományokat azonban bizonyára híven őrizte az iskola, mert az *erkölcsi állapotok dicséretéből a kritikus Besseney sem fogy ki*. Valószínű, hogy a *Besseney* és *Kazinczy* kritikája is hozzájárul ahhoz, hogy a pataki szellem ismét nagy alkotásokra szedte össze erőit.

Az a korszak, amelynek felvillanó fénye ismét megragadja figyelmünket: a *Vay József* nevéhez fűződik. Ez a kiváló férfiú, akit már kortársai is a *Nagy*-névvel tiszteltek meg, 1796-tól 1821-ig volt az egyházkerület és a főiskola világi főgondnoka, s mint életrajzírói mondják: „mind a kerületnek, mind a kerület felügyelése alatti sárospataki főiskolának új korszakot nyitott. Ami az egyházi és iskolai ügyben ez idő alatt jó történt, az ő tanácsával történt, amit írtak, nagyjából az ő tollából folyt, amit nem ő írt, az ő helyben-

hagyásával állott meg“. József császár egy alkalommal meglepetéssel mondá róla: „Én nem tudom, hol veszi ez az ember azt a sok ész; akár azt kérdjem tőle, hány lat nemes érc kerül ki a birodalmi bányákból, akár azt, hány katonacipő egy mázsa lisztből, mindenre határozottan, biztosan felel“.

Hivatalba lépése első pillanatától kezdve éles tekintetét le nem veszi a főiskola gondjairól, s hogy most áll a főiskolának a legnagyobb, tekintélyes épülete, az a Vay József érdeme. *Lorántffy Zsuzsánna* és *Rákóczi Zsigmond* méltó szellemi örököse. Éppen olyan fogókony lélekkel érzi meg a kor követelményeit, mint azok, éppen olyan áldozatosan törődik az iskola ügyeivel, mint azok. Feltétlenül hozzá, az ő kikristályosodott, gazdag személyiségéhez kell fordulnunk, ha értékelni, ismerni akarjuk ezt a kort.

A korszak magyar közoktatásának legjellemzőbb terhe a latin nyelv túlsúlya és a reál-tárgyaknak a lehető legnagyobb mértékű háttérbeszorítása. A Nagy Vay éppen erre a két gyöngesre szegzi tekintetét, s olyan tanterv szerkesztését szorgalmazza és valósítja meg, ami egészen páratlanul áll a korszak magyar neveléstörténetében. A többéves előkészítő munka hangoztatott célkitűzése „a főiskolát a kor kívánatához idomítani, több tudományokat nagyobb terjedelemben és több tanár által taníttatni, a klasszika literatura mellett a realismereteket is felőlelni“ (Szilágyi István, Sp. füzetek, 1861. 226 l.) „Az új szervezet szerint a két elemi osztályra hatosztályú latin iskola épül, melyben a klasszikus nyelveken és irodalmon kívül *matematikát, földrajzot, természetrajzot, hazai jogot, magyar történelmet, egészségtant s rajzot is tanítanak*. A gyakorlati élet szempontja, e tantervben erősen érvényesül. A *tanítás nyelve* a történelem, filozófia és teológia kivételével *magyar*. Ezzel a fontos újtással a pataki iskola az ország valamennyi iskoláját évtizedekkel megelőzi“ — írja *Kornis Gyula*, e korszak neveléstörténetének legkitűnőbb ismerője. „Vay József az egyetemes humanisztikai képzettségen kívül felül azt is követelte az iskolától, hogy az neveljen a hazának is, gyakorlati életnek is“, mégpedig nemcsak közvetve, mint eddig, hanem közvetlenül is. (Szilágyi, Sp. füz. 1861. 227.)

A *realisztikus és magyar szellemű irányi dada* volt ez a tanterv, amely ellen természetesen szintén felléptek a konzervatív elemek. Az eredmény mégis az volt, hogy az 1810-es újabb tanterv harmónikusan összeegyeztette a régi és új törekvéseket, s így is olyan tanterv keletkezett, amelyről ezt mondhatja *Kornis Gyula*: *A XIX. század első felében a magyar középiskoláknak leg-sikerültebb és legmodernebb tanulmányi rendje, melyben a nemzeti érdek, a tárgyak humanisztikus és realisztikus értéke a legszebb összhangban egyesül*. A magyar nyelv itt szerepel először, mind a nyolc osztályban mint külön tárgy saját tantervvel: alaktan, szókötés, retorika, poétika; fogalmazás prózában és versben. A magyar történelem alapvonalai az I. és II. osztályban szerepelnek, tüzetesebben az V. osztályban. Magyarország föld-

rajza több évfolyamban foglal helyet. A német nyelv tanulása a III—VIII. osztályban kötelező, ami szintén újság tanterveink történetében. A természettudományok az első osztály kivételével minden osztályban tért nyernek. A matematika tanterve egészen modern. Majdnem ugyanazt az anyagot öleli fel, mint amelyet a XIX. század utolsó évtizedeinek magyar gimnáziuma“. A nyolcadik osztályban kereskedelmi szempontú földrajzot tanítanak, a hetedik osztályban tapasztalati lélektant, a nyolcadikban logikát.

Megint *Kornis Gyula* szavait kell idéznem, mert e megállapítás az ő szájából súlyosabbnak tetszhetik: „*Ebből a kitűnően átgondolt pataki tantervből, mely nemcsak az egykorú hazai, de a külföldi tantervekkel is összehasonlítva, a későbbi modern középiskolai művelődési anyagát s ennek helyes elrendezését jórészt anticipálja, különösen két szempont emelkedik ki: az egyik a klasszikus és modern kultúra műveltségi elemeinek okos egyensúlybantartása, a másik pedig az a tudatosan alkalmazott didaktikai elv, hogy lehetőleg az alsó osztályban már főbb elemeiben tanult anyag a felső osztályokban tüzetes formákban ismétlődjék*. Közoktatásügynek nagy kára, hogy ez a mélyebb elvi alapokon nyugvó tanterv élenkebb figyelmet nem kellett, Patakon elszigetelve marad“. (A magyar műv. eszményei 328—29. l.)

Mivel Patakon a tanítás nyelve a legtöbb tárgyban magyar, új, magyar nyelvű tankönyvekre van szükség. Ezeket a könyveket a pataki tanárok írják. Írói tiszteletdíjuk rendszerint száz példány a tankönyvből. Egész sereg jó tankönyv készült ebben az időben a pataki nyomdában, amelynek újr felállítására ugyancsak a Vay József érdeme. A pataki nyomda története érzékenyen követi a pataki iskola belső értékének ingadozását. Sorsa a bűdosasok ideje alatt is teljesen összeforrt az iskolával. S mint előbb Comeniusnak, később Vaynak, majd Erdélyi Jánosnak egyik legelső gondja rendezése.

A Vay József érdemei nem merülnek ki az elmondottakban. Egy tanszék költségeit magára vállalja, s erre olyan tanárt hív meg, aki technológiát, gazdaságot és a német nyelvet tanítja. Saját költségére szervezi meg az egyháztörténeti tanszékét is. Hatalmas alapítványt létesít, s másokat is alapítványok létesítésére ösztökél. Pályatételeket tüzet ki, s a pályamunkákat is ő maga jutalmazza. Önzetlen, munkában elégett életének jellemző végakkordja temetése, amely végakarata szerint minden pompa nélkül ment végbe.

A tanári kar és az ifjúság.

Egy iskolának nem lehet fénykora nagy tanároó nélkül. A Vay-korszaknak kitűnő tanárnemzedéke van, de valamennyiük fényét elhomályosítja a Kövy Sándor neve, amely magyar viszonylatban legalább úgy ragyog, mint annakidején a Comeniusé. Működése csaknem egybeesik a Vay József működésével. 1793-tól 1829-ben bekövetkezett haláláig tanára a főiskolának. „Kitűnő elő-

adótanár, a jogtanárok mintaképe volt, aki hivatásának az oktatást és nevelést tekintette, aki — Kossuth Lajos szava szerint — tölcserrel öntötte az ember fejébe a jogtudományt, akinek hallgatására messze földről sereglettek az ifjak, akinek hallgató közt sűrűn találkozunk szerb, oláh, horvát és szász nemzetségu ifjakkal“ s a főnemes és nemes családok fiaival. (Rácz Lajos: A sárospataki irodalom.) Csokonai Vitéz Mihályt is Kövy Sándor vonzza Patakra, s az ő tanítványa volt Szemere Bertalan, Fáy András és még igen sok más kiváló férfiú. Élénk fényt vet a Kövy lelkületére az a levél is, amelyet Vay Józsefhez ír: „Amely ifjú ember hozzám folyamodik, kivált csak a tanításért, hogy én annak ne szolgáljak, nemcsak az ifjak előmenetele iránt való nagy szeretettel, hanem még a lelkiesmérettel is nehéz megegyeztetnem.

E kor ifjúsága is nagy szerepet játszik az iskola életében. A Kövy vezetése alatt működő *Püncél-* és *Nándor* vármegye kis iskolája annak az alkotmányos életnek, amelynek hosszú évekig nyema sem volt abban az időben az országban. Ebben a szimbolikus vármegyében készültek fel a jövő vezetőférfiai a becsület és magyar nemzeti életre. Az ifjúság egyik vezére Szemere Bertalan, a későbbi belügyminiszter és miniszterelnök.

Hadd álljon itt végül e kor jellemzésére az a néhány sor, amit *Kazinczy „Pályám emlékezete“* című munkájában olvashatunk „És mégis Patak, minden fogyatkozások mellett, mely fiaikat nevele már akkor is! Mert a tanulás inkább függ a tanuló szorgalmától, mint a tanítóétól, mert Pataknak huszezer kötetnyi bibliothecája van, s a könyvek a tanulók szobáikba is kiadattak, mert az igyeksző gyertyát gyújt a másika gyertyájánál, talán leginkább azért, mert az öreg theológus *Szathmáry* Mihály engem arra szorita, hogy excerptákat tartsak. Boldog, aki Vaynak ideje előtt tanula ott! még boldogabb, aki az ő főkurátorsága óta, midőn a tanítók száma megszorították, s tanulóra, tanítóra szem vigyáz.“

Körzeti ifjúsági konferencia Palágyon.

Május hó 10-én gazdag programú, lélekemelő konferencia volt mindkét nembeli ifjúság számára az ungi egyházmegyében levő Palágyon, ahol megjelent 6 gyülekezet ifjúsága, mintegy 80 fiú és 85 leány, nagyszámú felnőtt egyháztagokon kívül. A konferencia verőfényes szép időben a szabadban folyt le és reggel 9 órakor istentisztelettel vette kezdetét. Az igezolgotat Ujlaky Sándor esperes és Dr. Csomár Zoltán kiskiráti lelkipásztor végezték. A konferencia központi gondolata Jeremiás siralmi 3: 27 v. volt: „Református ifjú az iga alatt.“ Megnyitó beszédet mondott: Ujlaky Sándor esperes és buzdító szavakat intézett az ifjúsághoz: Nyomárcay Sándor e. m. gondnok.

Előadást tartott: Bellágh Barna, nagyszelmenci lelkipásztor: „Református ifjú az egyház és a nemzet szolgálatában“, Gencsy Béla szürtei lelkipásztor: „A református leány, mint a boldog ma-

gyar jövőző záloga“ címen. Az előadáshoz hozzászóltak: Dr. Csomár Zoltán és Kecskeméthy Lajos lelkipásztorok. A konferenciának érdekessége volt, hogy megszólaltatta az ifjúságot is, akiknek nagyszámban hangzottak el bizonyágtevései, ének-számái, szavalatai, alkalmi bemutatói, párbeszédes jelenetei. Különösképen ki kell emelni a nagyszelmenci ifjúság szavaló-kórusát, melyet Bellágh Barna lelkipásztor tanított be nagy hozzáértéssel, továbbá: Ádám Juliánna szürtei tanítónő és Persely István kecskeményi tanító, nagy hatással előadott Reményik költeményeit. A lelki hatásokban és áldásokban gazdag konferencia Nagy József palágyi lelkipásztor szavaival, Gencsy Béla lelkipásztor zárószavaival és Kecskeméthy Lajos ungyarádi lelkipásztor imádságával ért véget. Illesse dicséret a palágyi gyülekezet lelkes tagjait, akik a konferenciának nemcsak helyet adtak és így a lelki építést előmozdították, hanem a résztvevőket magyaros vendégszeretettel ellátták, a mai nehéz közellátási viszonyok mellett is. De illesse köszönet e helyről is Bellágh Barna nagyszelmenci lelkipásztort, ifjúsági körzetgazdát, aki ezt a konferenciát Isten segítségével olyan nagy gonddal és odaadással megrendezte. Soli Deo gloria! Dr. Cs. Z.

Kormányzógyűrés doktorrá avatták május 16-án Harsányi Lászlót.

A lapokban régebben megjelent a hír, hogy Magyarország kormányzója a kultuszminiszter előterjesztésére megengedte, hogy *Harsányi* László református tábort főlélkészt, főiskolánk egykori színjeles diákját és a sárospataki református tanítóképzőintézet volt tanárát *sub auspiciis* avassák a bölcsészettudományok doktorává.

Május 16-án délben ünnepélyes külsőségek között ment végbe a debreceni egyetem aulájában *Harsányi* László kormányzógyűrés doktorrá avatása. Az ünnepen a Kormányzó Urat dr. *Stolpa* József kultuszminiszteri államtitkár képviselte, s megjelent azon dr. *Révész* Imre püspök, *Szitassy* László főispán, dr. *Kölcsény* Sándor polgármester, dr. *Oláh* Lajos táblaelnök, dr. *Kiss* József tankerületi kir. főigazgató és sok más előkelőség, kik között ott voltak az ünnepelt családtagjai, rokonai és barátai is igen nagy számban.

Az ünnepséget dr. *Kállay* Kálmán rektor nyitotta meg, *Milleker* Rezső dékán ismertette a doktorjelölt személyi adatait, majd *Harsányi* László felolvasta doktori értekezését, amelynek címe: *Az akarat nevelésének jelentősége a cserkészletben.* Ezután *Harsányi* László dr. *Erdős* Károly prorektor kezébe letette az esküt és az egyetemi tanács doktorrá fogadta.

Az új doktorhoz elsőnek a Kormányzó Ur képviselője szólott, aki kiemelte beszédében, hogy ez az ünnepélyes doktoravatás fokozottan sorsdöntő az ifjú doktor életében azért, hogy *utána a harctérre megy*, hogy mint tábort lelkész és magyar katona teljesítse magasztos hivatását. *Kállay* Kálmán rektor azt

hangoztatta avatóbeszédében, hogy az új doktor a szó legnemesebb értelmében kétszeresen szolgál. Először az Isten szolgája *palásttal a vállán* és másodsor a legtöbb Hadúr szolgája *a magyar honvédség tisztii öltözetében*.

HIREK

— **Konfirmációi ünnepély a főiskolában.** Krisztus menybemenetelének ünnepén május 14-én tartotta meg a főiskola szokásos konfirmációi ünnepélyét. A konfirmandusok előkészítését Bódy Dénes vallástanár végezte. Áldozócsüdtörök reggelén, már a korai órákban megkezdtek a konfirmandusok az Imaterem felvirágozását. Bár még a tavasznak és a virágnyílásnak kezdetén vagyunk, de ez nem látszott meg a virágok mennyiségén. Az orgona, vadrózsa, gyöngyvirág és a többi virágok kellemes illata egészen betöltötte az Imatermet, amikor nagyszámú szülő jelenlétében 10 óraker megkezdődött az istentisztelet. A 101. és a 60. dícséret első versének eléneklése után imádkozott, Igéthirdetett Bódy Dénes vallástanár. Istentisztelet után következett az ünnepélyes vallás- és fogadalmotétel. A növendékek elmondták a hitvallást, kézrátétellel megerősítettek, majd a vallástanár felhatalmazta őket az urvacsorával való élésre. Sajnos a megrendelt bibliák nem érkeztek meg, így a konfirmandusok csak emléklapot kaptak, de remény van, hogy hamarosan örök pecsétként megkapják az írott Igét, hogy benne vigasztalást, erősítést, örömet és épülést nyerjenek. A konfirmációt urvacsoraosztás követte, tanárok, szülők és az új egyháztagek éltek Krisztus Urunk teste és vére jegyeivel. Ágendázott és a szent jegyeket kiszolgáltatta: Csorba László szenior. Áldott legyen az Isten, hogy új tagokkal szaporította a gyülekezetet, az Ő áldó kegyelme kísérje konfirmált növendékeinket.

— **Sátorlajújhelyben** a Református Leányegyesület május hó 26-án, pünköst harmadik napján egésznapos leánykonferenciát rendez, amelyre a lekipásztor urakat, a leányegyesületek vezetőit és minden református leánytestvérünket szeretettel hívunk és várunk. A konferencián szolgálatot végez: dr. Nagy Sándor Béla lekipásztor; Dobos Sándor esperes; vitéz Koncsol János lekipásztor. Victor Erzsébet, a leányszövetség országos főtítkára; Z. Elek Béláné; Rózsai Tivadar s. lelkész és vitéz Egry József s. lelkész. Egnapi élelmet mindenki hozzon magával.

— **Az alsözempléni református egyházmegyei tanács** 1942. június 2-án Sárospatakon d. e. 9 óraker a főiskola tanácsstermében emi. tanácsülést tart.

Jég kár elleni biztosítás, nem csak egyéni, hanem nemzetgazdasági kötelesség is. Különösen megfontolandó ez, a mostani nagyon gyenge terméskilátások mellett, nehogy ami még teremne is, kártérítés nélkül pusztuljon el. Figyelmeztessük erre hiveinket, s a lelkész legalább a saját terményeinek jégbiztosításá ne mulassza el. (ORJO)

— **A K. I. E. dunavecsei tábort július 1–8** napjain rendezi meg. A nyáritáborozáson résztvehetnek lelkészek, s. lelkészek, tanítók, tanító jelöltek és teológusok. A hétnapi ellátás díja: 5 P, a lelkészeknek 20 P. Jelentkezésnél fel kell tüntetni, hogy a jelentkező folyamodik-e kedvezményes vasuti jegyért, a határidő június 2. A K. I. E. ezúton is hív mindenkit!

Tapolcai konferencia

1942. május 25.

— **A debreceni Nyári Egyetem.** A debreceni Egyetem az idén is megrendezi az augusztusi szünidei tanfolyamát, mely az alapítása óta eltelt 15 év alatt „Nyári Egyetem“ elnevezéssel szerte a világon ismeretes és népszerű intézménnyé vált. Az idei tanfolyam szervezési munkálatait dr. Hankiss János egyetemi tanár irányítja. A tanfolyam tanulmányi programjának középpontjában a magyarságtudományi előadásorozat áll. A Nyári Egyetem ezuttal az európai szellem és a magyarság viszonyának tisztázásával akarja a magyar közönség figyelmét felhívni azokra a nagy történelmi feladatokra, amelyek az új Európa előkészítésében várnak amagyarságra. A magyar nyelvű előadásokkal párhuzamosan német és olasz nyelvű előadások hangzanak el a magyarságra vonatkozó ismeretek köréből. A Nyári Egyetem tanulmányi programját hangversenyek, kirándulások, külföle bemutatók egészítik ki. Ezekhez járulnak még a nyelvlekkék, melyek az élő nyelvek elsajátítását teszik lehetővé. A nyelvgyakorlásra kitűnő alkalom nyílik a résztvevő külföldiek társaságában. Az előadások időpontját úgy választották meg, hogy a nagyerdei strand- és gyógyfürdő nyújtotta üdülési alkalmakat a hallgatóság kihasználhassa. A beiratkozott hallgatók számára a vezetőség nagy utazási és nyaralási kedvezményeket biztosít. A részvételre és kedvezményekre vonatkozóan felvilágosítást nyújt a Nyári Egyetem titkársága (Debrecen, Központi Egyetem).

HIVATALOS RÉSZ.

Pályázat. Abodi ref. kántortanítói előkönyörgő állásra pályázatok ref. lelkész Meszes up. Szendrő küldendők a hirdetés megjelenésétől 14 napig. Fizetés: természetben, államsegély. Értékegység: 24. Kötelesség: I—VIII. oszt. vezetése, vasárnapi istentiszteletek végzése, királykúti szórvány gondozása missziói segély mellett.

— **A sárospataki ref. gimnáziumban** a tandíj, tápintézeti és internátusi kedvezmények ügyében a kérvényeket lelkészi és vagyoni bizonyítvánnyal felszerelve május végéig kell benyújtani a gimn. igazgatói hivatalban. Minden kedvezményt és internátusi felvételt évről-évre ismét kell kérni. Más intézetből jövök félévi bizonyítványuk másolatát is csatolni kötelesek, különben kérvényük nem tárgyalható. A jövő tanévre szóló beiratkozás és felvételek ügyében június hónap folyamán külön hirdményt teszünk közzé. *Gimn. Igazgatóság Sárospatak.*

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSEG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Illyés Bertalan*: Beszámoló a tapolcai konferenciáról. (Folyt. és vége köv.) — *Dr. Harsányi István*: Erdélyi János korszaka. (Folyt. és vége köv.) — Hírek. — Hivatalos rész.

Beszámoló a tapolcai konferenciáról.

Lassan hozzászoktat bennünket a mai élet, hogy könnyen, akadályok legyűrése, lemondás és áldozathozatal nélkül semmit el ne érjünk, bár abban is van bőven részünk, hogy a munka és fáradozás dacára hiányzik a jó eredmény.

Ez a konferencia is valóságos akadályverseny volt, kezdve az időjárással, amely még az utolsó előtti nap is háragos viharfelhőkkel szegült ellene jó szándékainknak és elöntötte a már-már száradni kezdő tisztást, ahol a konferenciákat szoktuk tartani. Nem számíhattunk sok résztvevőre, hiszen az utazás nehéz körülményei, az autóbushíány, az előre hirdetett egy órás gyaloglás stb., sokakat elriasztott attól, hogy eljőjenek. Mégis elmondhatjuk, hogy a konferencia nagyszerűen sikerült. Csodálni lehetett azt a buzgóságot, akadályt nem ismerő kedvet, ami az embereket Tapolcára hozta. Több volt ez a kedvnél, a Lélek volt az! Kocsi csak nagyon kevés jöhetett az ismert okoknál fogva, de a meglevő autóbuszok öntötték az idősebb és kényelmesebb résztvevőket. A gyalogúton végigkigyózó végnélküli embersor, az igyekvő, siető hívek serege már a kora reggeli órákban, a megőrző helyre befutott 482 kerékpár mind nagyszerű előjele volt a konferencia sikerének. Fél 11 órára már több mint 3000 ember várta az erdő széléről új, alkalmas helyre telepített táborozó helyen a gyűlés megnyitását.

Az erdő lombjai alól felzugott a püskösti dicséret: Jövel Szentlélek Uristen. Püspök urunk a János jelenései igéjével kezdte bibliamagyarázatát: Légy hű mindhalálig s neked adom az életnek koronáját.

Néhány rövid szemelvényt a bibliamagyarázatból ideiktatunk: — Az Isten nem kíván tőlünk lehetetlen nagy dolgot, csak hűséget, viszont a hűségért nagy jutalmat ígér, koronát, Krisztus királyságának egy részét. A hűség mindig a hitből fakad és erőt ad nekünk a családhoz, fajtához, nemzethez és hivatáshoz való ragaszkodáshoz. A magyar sorsban a nagy világon, ezen a hazán

kívül nincsen számunkra hely. A hűség a közösség vállalásnak a szolgálata. A szolgálta, a munkás, a családapa, mind a nemzethez való hűség éléssel szolgálja a nemzetnek érdekeit még akkor is, ha a hűség áldozatot követel. Lehet az az áldozat a legnagyobb, az élet, hiszen „sehonnai bitang ember, ki hogyha kell, halni nem mer. Kinek drágább rongy élete, mint a haza becsülete“. A szentírás is azt mondja, hogy aki önmagáért tartogatja az életét, elveszti azt, aki feláldozza, az örök életre találja meg életét. Akkor tudja meg az ember, hogy igaz-e az iránta mutatott hűség, ha áldozatra van szüksége.

— Krisztus a hűség mintaképe, mert az Ő hűsége haláláig, sőt azon túl is tart. A hűség iskoláját halálig kell járni az embereknek is; mert csak a halál után jön annak jutalma, az élet koronája. Szerencsétlen ember az, aki a jutalmat a földön várja. A hűség iskolája fejleszti a hitet és végtelesen erőssé teszi a szeretetet. A konferencia éppen ezért választotta tárgyául a hűséget.

Püspök urunk imádsága után Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok úr lépett az előadói emelvényre s elmondta, hogy a konferencia minden tárgya és előadása a hűségről beszél. Hűség a hazához, az egyházhoz, a családhoz a legszentebb dolgok, amiknek az életben számunkra értelme van. A szentírásból vett idézetekkel igazolta a hűség felül nem multható szépségét.

Vitéz Kövecsesi Lukács Béla miniszter úr előadásának tárgya volt: Hűség a hazához. Néhány gondolatát itt adjuk:

— A hűséges hazaszeretet a magyar ember lelkében elsősorban a vérrel szerzett magyar föld és magyar lélek közti titokzatos örök kapcsolatot jelenti. Az embert láthatatlan szálak kötik ahhoz a földhöz, ahol született. A Haza iránti hűségnek vannak értelmi és érzelmi elemei. A magyar szellemhez és történelmünk nagy küzdelmeiben kitermelt magyar gondolatvilághoz, nemzetünk, fajtánk, szellemi, erkölcsi és politikai értékeihez való ragaszkodás és azoknak megtartására és fokozására irányuló állandó törekvés érzelmi eleme a hazaszeretet.

— A nemzeti nevelés legfőbb feladata az kell hogy legyen, hogy a magyar lélekben a hazaszeretet

érzelmi elemein kívül az értelmi elemeket is gazdagon kifejlessze. A haza hűséges szeretete mély átérzését és értelmi átfogását jelenti mindannak, ami a magyarság számára életet, értéket, multat, jelent és jövőndőt tartalmaz.

— A magyarság amióta ezen a vérrel szerzett földön él és dolgozik, az európai élet sok nehézség válságon ment keresztül. Az idők folyamán nemcsak szellemi áramlatok, de gazdasági és politikai mozgalmak hullámai is verdesték a magyar életet, de mi e nagy válságok tengerében is megmaradtunk magyarnak és kitartottunk a keresztyén gondolat mellett.

— A keresztyén hit és az ősi magyar földhöz tapadó hűség erőt és életet jelent a magyarság számára. Ezt a két gondolatot, ezt a két érzést azonban mennél több magyarnak kell a lelkében hordoznia. Fajlag tiszta és erős, erkölcsiében szilárd, társadalmilag kiegyensúlyozott magyarság tudja csak ezt a két gondolatot tovább vinni a magyarság életében. A jelenlegi helyzet a magyar közösségnek a harcát, küzdelmét jelenti a mindennapi kenyérért, megélhetésért, Magyarország közeli és távoli jövődjének biztosításáért. Ezért mindnyájunkra óriási feladat hárul. Szükség van tehát arra, hogy mindenki fokozott felelősséggel, nagyobb hittel álljon munkahelyén, mert csak a nemzeti erők egyensúlya és az erkölcsi tényezők együttműködése biztosíthatják számunkra a további felemelkedés lehetőségét.

De feladatok várnak a magyar református-ságra is. A református magyarság nagy és erős serege az isteni hit erejével tartotta meg a magyarságot, a keresztyén szellem védőpaizsával óvta, védte a magyar gondolatokat évszázadokon át. A magyar reformátusság a reformáció kezdete óta a magyar lélek egyszerű formái között a magyar nyelv meg-megújuló erejével és gazdaságával hordozta magával a krisztusi gondolatot.

— A magyar gondolat örök ereje, soha el nem muló fénye ragyogja be továbbra is ezt a földet, amelyen ma küzdelmes, nehéz életünk terhét hordozzuk s legyen ez a föld nagy magyar álmaink birtalma, ahol élnünk s hallnunk kell.

A miniszter úr beszédét az egyházkerületi Főgondnok úr meleg szavakkal köszönte meg.

(Vége köv.)

Ilyés Bertalan.

Erdélyi János korszaka.

Most ugorjunk ismét néhány évtizedet, s pillantsunk bele egy kicsit a főiskolának abba a korába, amely 1851-gyel kezdődik és tart 1868-ig. Az első év Erdélyi János pataki tanárságának kezdetét, az utolsó halálát jelöli.

Ez alkalommal mindössze arra az egyetlen kérdésre szeretnék rámutatni, hogy mik az igazi sárospataki jegyek az Erdélyi János pályájában. Kérem olvasóimat, hogy amíg a következőket elmondom, párhuzamosan mindig gondoljanak egy kicsit a *Rákóczi* Zsigmond és a *Vay József* alakjára. A pataki főiskola két korszakát ők, a fejlődési és főnemesi családok gyermekei tették

naggyá, a most vizsgálandó kor pedig azért nagy és dicsőséges, mert minden benne megszülető érték egy kiskaposi hétgyermekes, szegény, anyagi gondokkal küzdő parasztcsalád fiának, a mindvégig Patakon, midvégig anyagi megpróbáltatások között tanuló Erdélyi Jánosnak az érdeme.

Erdélyi János pályájáról, életéről, műveiről és jelentőségéről — nagy adóssága ez a pataki iskolának, olyanféle, mint a Kövy Sándor jeltelen sírja — összefoglaló monográfiánk mindeztideig nincs. De van néhány olyan kortársaktól származó olyan feljegyzésünk, amelyek elénkállítják megnyerő és izigvérig pataki személyiségét. Bizonyos szempontból Erdélyi János az igazi pataki diák, ő az igazi pataki tanár. Az alábbiakban ezeknek a vallomásoknak a nyomán az ő emberi jellemét szeretném egy kicsit közelhozni hallgatóimhoz.

Már kaposi elemista korában erősen érdeklődik a nép minden szellemi megnyilatkozása: „A dal, a mese iránti előszeretete meglepő. Egy-egy lakodalom, vagy falusi multság alkalmával órákig elhallgatja a daloló legényeket. Ha egy szép, új nótát hall, azonnal megtanulja és folyton dudolja. Ha mesélnek, igazán elemében van. Az öröm ilyenkor kiül arcára s a mese hallgatásában elmerülve elfeledkezik mindenről, ami körülötte történik. Mesét hallgatni a hosszú téli estéken el-eljárt a fonóházakba s a fosztókba. Ezek a reánézve szép esték voltak azok, amiket sajnált, midőn felvitték a pataki főiskolára.“ (Minay Lajos.)

Anyagi gondok miatt kétszer is meg kell szakítania tanulmányai folytatását. Ilyenkor elmegy nevelőnek, hogy összegyűjtsön annyi pénzt, amennyi a továbbtanuláshoz feltétlenül szükséges. De mindig visszajön Patakra, ahol a legkiválóbb tanulók közé tartozik. A pataki iskola jellegzetes közösségében, ahol a nemzet minden rétege képviselve van, ismerkedik meg és köt barátságot *Kazinczy* Gáborral és *Szemere* Bertalannal. Ezek az előkelő családból származó barátok egész életükben önzetlenül mellette állnak, ösztönzik és egyengetik útját.

Az Erdélyi János emelkedése, irodalmi hatalmassággá erősödése kitűnő példája annak, hogy az egyszerű sorsból származott tehetség is milyen gazdag eredményeket érhet el erkölcsi alapon nyugvó, kitartó munkával. Huszonöt éves korában már neves költő és a Magyar Tudományos Akadémia, 28 éves korában a *Kisfaludy*-társaság tagja, majd egy év múlva titkára. 1848–49-ben a Nemzeti Színház igazgatója. *Népdalok és mondák* címen ő szerkeszti és adja ki a *Kisfaludy*-társaság megbízásából a máig legkitűnőbb népköltészeti gyűjteményt s következő soraival egy egész korszak írói számára programot ad: „A tenger soha ki nem fogy felhőiből, bármennyi eső esik; ilyen tenger a nép, az élet. Ha belőle merít a költő, lesz, aki őt hallgassa, seregestől találand megnyílt szívekre mindenkor, ha csak vesztét nem érzi a a nemzet. Tehát tanulni a népet, az életet, beállni a tengerbe, mint Jézus, midőn a lélek kegyelmét venné, a Jordánba, ez a mai költő hivatása, nemes kötelessége.“ (Emléklapok, Szinyei, 14. l.)

Erdélyi Jánost, a beérkezett költőt, az iro-

dalmi és kritikai szaktekintélyt, a magyar szellemi élet egyik vezető alakját 1851-ben hívta meg a nemzeti csapások után gyorsan ébredő sárospataki főiskola, az akadémia filozófiai, majd magyar irodalomtörténeti tanárszékére. 17 éves pataki tanári szolgálata alatt pezsögővé és gazdag értékeket kitermelővé tette a pataki főiskolát. „Minden téren, melyet felölelt, egyénisége alkotó erejével jelent meg: utat tört, vagy egyengetett, irányokat jelölt vagy törvényt szabott”. (Szinyei 8. l.) „Nemcsak a tanszéken volt ő a maga helyén, hanem egyházi és iskola tanácskozásaink zöld asztalnál is vezérszerepet vitt s reformeszméivel és sokszor nehéz küzdelmek közt kivívott sikereivel jótékonyan folyt be főiskolánk fejlődésébe. Mindazon újítások s alkotások, melyek tanársága idejében főiskolánk szellemi és anyagi jólétének emelése végett létesültek, részben vagy egészben az ő nevével állnak kapcsolatban. Tőle származik a főiskolai nyomda teljesebb felszerelésének eszméje, az „iskola anyagi hátterét megerősítő nyomda, — majd később gazdasági választmány szervezése, több új tanszék felállítása.

Az ő irodalmi izgató szelleme hozta létre és tartotta össze azt a kis írói társaságot, amely írta és szerkesztette a mintaszerű „Népiskolai Könyvtár“-t. Kifejlesztette ebből a kis körből a szép munkásságot kifejtő „Sárospataki Irodalmi Kör“-t, s megindította és szerkesztette a *Sárospataki Füzetek*-et. Erről a folyóiratról így nyilatkozott Mikó Imre, az erdélyi szellemi élet vezéralakja: „Az önök vállalata e félszázad irodalmi történetében a magyar szellem egészen eredeti és sajátos bélyegű kifejezésének és munkásságának tartja fenn áldásos nyomait”. (Rác. Uránia 1913. 162. l.) Erdélyi János írja meg az első magyar filozófiatörténetet és először ő fog magyar földön világ-irodalomtörténet írásába. Az ő lelkében született meg a tanszabadság eszméje, amely kiszabadítja felsőbb iskoláinkat régi fogságából, szabaddá teszi a tudományt és megszünteti a szellemnyűgöző leckéztető modort. (Szinyei 18.) „Általában az ő vezetése alatt támadt elevenebb, vídámabb, mozgalmasabb irodalmi élei Sárospatakon. Valóban az ő korát méltán újjászületési kornak nevezheti majd a főiskola történetírója”. (U. o. 18.)

Emberi alakjához ime néhány vonás: „Ő lelkesedett volt a tanszéken, — írja róla egyik tanártársa emlékbeszédében — s a lelkesedés ékezen szólóvá teszi még azt is, aki mint ő bírt, Isten ajándékából, nem bír e kitűnő adománnyal”. „Az ifjú ember, mond ő, semmit sem ért meg olyan könnyen, mint a lelket. A szó, a gondolat éredésre vár, de a lélek hat közvetlenül. Lélek az, ami elevenít”. (Sp. Füz. 18, 69, 34. l.) „Ő benne mint emberben mindig legjellemzőbb vonásnak tünt fel előttem egy bizonyos derültsége az életnézetnek, mely őt annyi családi és hazafiúi fájdalom megpróbáltatások közt meg hagyá el végkép soha, mely egész lényét át meg áthatotta s rokonszenvennéssé tévé, s mely társalgásának, ha szabad úgy szólanom, valamely verőfényes búbját kölcsönzött... E tünemény okát... azon lélektani alapon találom fel, hogy ő, mint a gondolat em-

bere, rendületlen hittel bírt a haladás ügye iránt, s a fölmerülő ellentéteket, pillanatnyi akadályokat egy magasb eszme nevében képes volt kiengesztelni, kibékíteni egymással. A haladás nevében még a halállal is kibékült. „A jónak ellensége a jobb — mondta — és szerencse, hogy az emberek nem élhetnek örökké, és meghalnak, hogy a jobbnak útját állhassák”. Filozófiai magaslaton álló meglátás. Mint ahogy filozófusnak és született pedagógusnak kellett lennie ahhoz, hogy hirdesse a következő elvet: „Egy ilyen fontos művelődési és nemzeti hivatással bíró főiskola tanszékeire lehetőleg olyan egyéneket kell alkalmazni, akik valamely általuk választott szakmában az irodalom terén is munkálkodnak. Mert nem mindig elég a tanítás egyik nemével, a szóbelivel, mely a tanterem szűk korlátai közt foly le, beérni, hanem szükséges az is, hogy a főiskola tanárai irodalmi téren is adták legyen próbáját hivatásuknak”. Egy másik mélyértelmű mondása: „Nem tehetünk róla, ha tagadásba, a multnak tagadásába esünk. Minden gyökeres újítás ellenmondás. Az eszmék tisztázásának ez a lehető újja és módja”.

(Folyt. köv.) Harsányi István.

HIREK

A VIII. tehetségvizsga május 28—29-én volt a főiskolában, ezúttal először az új állami eljárás szerint. 63 tanuló jelentkezett intézetünkben való vizsgára, közülök 47-et terjesztett fel a főigazgatóság az igazgatóság, akik közül 30 utaltatott intézetünkhöz. Ezek házi dolgozatot csináltak, s ezek alapján 16 tanuló állt (ill. 15, mert egy közben beteg lett) versenyvizsgára, amely 2 napon át tartott az állami előírás szerint. A bizottság lelkes munkával végezte a rangsorolást s terjesztette fel a minisztériumhoz az eredményt, amely június végéig fog dönteni az intézetünkhöz beosztottakról. A kétnapos vizsgán résztvett Bassola Zoltán dr. min. osztálytanácsos is, a tehetségvizgák egyik országos vezetője.

— **Presbitéri konferenciák Alsózemplénben.** Az alsózempléni gyülekezetek presbitériumai május 4-én Királyhelmecezen 130 résztvevővel, 5-én Sárospatakon 62 résztvevővel, 6-án Szerencsen 37 résztvevővel konferenciát tartottak. Érintett a konferencia 33 gyülekezetet. A konferenciák tanácskozásait vezette Janka Péter esperes és Főző László missziói előadó. Előadók voltak: Harsányi Gyula, a sárospataki gyülekezet főgondnoka, dr. Incze Gábor, dr. Főnyad Dezső, dr. Nagy Barna és Fodor Lajos lelkipásztorok. Az előadások témája: a presbiter kötelességei s a presbiter elhivatása. A királyhelmecei konferencián Radácsy György főszolgabíró előterjesztésével élénk megbeszélést váltott ki a szekták újabb tevékenysége. Ezeknek közismert a társadalmi és politikai irányzatossága. A konferenciák résztvevői egyhanguan nyilatkoztak meg abban, hogy ezeknek az összejöveteleknek érzik a szükségét s úgy határoztak, hogy a jövőben Isten segítségével ugyanezek a központi helyeken évenként egyszer konferenciára gyűlnek össze.

— **Református egyetemi templom felszentelése.** A debreceni Tisza István tudományegyetem református templomát május hó 17-én szentelték fel. A szent szolgálatot végezte dr. Kállay Kálmán rektor és dr. Révész Imre püspök. A rendkívül érdekes, meglepő és eredeti elgondolású templomról csak beható és gondos tanulmányozás után lehetne helytállóan nyilatkozni. B. e. *Csikesz Sándor* elméleti megfontolásait, sokoldalúságát, biblikus és magyaros díszítő kedvét s egyben merész úttörését sugározza.

— **Dr. Szabó Ernő sárospataki főiskolai ének- és zenetanárt** a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a kassai tankerület főigazgatóságának előterjesztésére a tankerület összes iskolái ének- és zenetanításának ellenőrzésével és felügyeletével megbízta. A megbízás kitűnő szakember kezébe került.

— **Főiskolai napot** tart május hó 30-án a pápai főiskola.

— **Az ungi ref. Lelkész-tanító Egyesület** május hó 15-én tartotta rendes értekezletét, mely alkalommal Balogh Sándor eszenyi lelkész értékes bibliatanulmányt tartott Máté 28:19 alapján. Az értekezlet dr. Csomár Zoltán kisráti lelkész előadása és javaslata alapján egyhangulag állást foglalt az énekes könyvnek megreformálása mellett. Foglalkozott még az értekezlet a ft. Püspök Úr ungi látogatásával, a Darányi Kálmán Diákház ungvári ünnepségével, az üresedésben levő ref. tanítói állások betöltésével és az Ungváron felállítandó ref. középiskolai internátus ügyével. O. K.

Meghívó. A felsőborsodi egyházmege Sajókazán. 1942. június 7-én, vasárnap *presbiteri konferenciát* tart, melyre az egyházmege lelkipásztora, tanítóit, presbitereit, valamint minden érdeklődő egyháztagját atyafiságos szeretettel meghívjuk. Sajóvelezd—Borsod, 1942. május 23. — *Bónis Aladár* e. m. gondnok, *Tóth János* esperes, *Kövér Pál* e. m. missziói előadó.

— **Felvételek a Kisanyak Iskolájába.** A Budapest Székesfőváros Iskolánkívüli Népművelési Bizottsága felügyelete mellett működő egyéves egészségügyi és pedagógiai tanfolyamra a felvételek megkezdődtek. Beiratkozás Baloghy Mária igazgatónőnél Budapest II. Bimbó ut. 3. I. 5. Telefon: 357—182. (reggel 8—11 között) május 15-től június 30-ig.

HIVATALOS RÉSZ.

XII. sz. Körlevél.

Valamennyi lelkipásztor-testvérem figyelmébe.

Az egyetemes konvent elnöksége az erdélyi egyházkerület igazgatótanácsának előterjesztésére Lőrinczy József csíkfalvai lelkipásztor (született Csíkábrahám, Udvarhely vm. 1898. április hó 3.) elveszett, eredeti első lelkészkepesítő bizonyítványát, melyet az erdélyi református egyházkerület lelkészkepesítő bizottsága 1926. évi június hó 23. napján állított ki, — érvénytelennek nyilvánította, s a másodlat kiállítására engedélyt adott.

Valamennyi iskolaszéki elnök és tanítótestvérem figyelmébe.

Az egyetemes konvent elnökségének 4308/1942.

szám alatt kelt felhívására értesítem az iskolaszéki elnök- és tanítótestvéreimet, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur április hó 14-én kiadott 30.500/1942. sz. alatt kelt rendeletével a szaktanítók és tanítók próbaszolgálatát megszüntette. A rendelkezés megjelent az 1942. évi május hó 1. Hivatalos Közlönyben. Kérem iskolaszéki elnöktestvéreimet, hogy ebben a kérdésben a miniszter ur által kiadott rendelet értelmében járjanak el.

Valamennyi esperestestvérem figyelmébe.

Az egyházkerületi Főgondnok urral történt megállapodásom alapján értesítem esperestestvéreimet, hogy f. évi július hó 2-án egyházkerületi tanácsulást fogunk tartani. Kérem, hogy készítsék elő esperestestvéreim azokat az iratokat, amelyeket az egyházkerületi gyűlés elé kívánnak terjeszteni, de amelyeket a kerületi szabályrendelet (X. fejezet) a kerületi tanács hatáskörébe utal, hogy ezzel is tehermentesítsük az őszi egyházkerületi közgyűlést.

Az egyházkerületi tanács tagjai az ülésre annak idején meghívót kapnak. Atyafiságos szeretettel:

Miskolc, 1942. május 27. *Enyedy Andor püspök.*

Értesítés a vallástanárképesítő vizsgálatról.

Értesítem az érdekelteket, hogy tekintettel a jelentkezettek nagy számára a vizsgálatot *egy nappal hamarabb, június 9-én, kedden kezdjük.* Ennek megfelelően a személyes jelentkezés is június 9-én d. e. 8—9 óráig lesz alólírott nál. A jelentkezettek névre szóló értesítést is fognak kapni a vizsga idejének e változásáról és az egyéb tudnivalókról. Kolozsvár, 1942. május 21. *Dr. Gönczy Lajos* teológiai igazgató.

Pályázati hirdetés. A komjáti-i református egyház pályázatot hirdet kántortanítói állásra. Fizetés állami segély és 18 értékegység, mely áll 8 k. h. föld, 64 pengő papénc, 10 köböl rozs, s a földek részbeni megmunkálása. Kötelessége törvény szerint. Határidő: 1942. július 8. Református lelkészi hivatal, Komjáti, up. Bódvaszilás. Abaujtorna vm.

Alsó-borsodi lelkésztestvéreimet szeretettel emlékeztetem a június 2-án tartandó rendszeres havi értekezletünkre. Május hó első keddjén tartott értekezletünkön, — melyen 26-an vettünk részt, — megbeszélésünk tárgya volt: gyülekezetem lelki élete fejlődésének legnagyobb akadályai. Június havi értekezletünk tárgya: Az I. Kor. 1. részének tanulmányozása mellett előbbi témánk folytatásaként: Mit cselekedjünk? Más egyházmegei lelkésztestvéreinket is szeretettel hívjuk és várjuk. Ugyanakkor a lelkésznek bibliorája is meg fog tartatni, d. e. 11-től fél 1 óráig. A papnék biblioráját dr. Enyedy Andor püspök fogja vezetni. Benke József.

Keresem származás igazolására néhai nagyatyám: *Galgóczy László* születési adatait. Született c. 1822-ben. Meghalt 1896-ban 74 éves korában. Atyja: Galgóczy Sámuel az egyházkerületi levéltár adatai szerint lelkészkedett: 1817—18-ban Hernádszentandrás, 1818—1823-ban Bakta, 1823—26-ban Kiskinizs, 1826—31-ben Nagykinizs, 1832—45-ben Felsőfügöd községekben. És keresem Galgóczy Lászlónak Péczy Krisztina Juliannával kötött házassága anyakönyvi kivonatát c. 1842—50. évekből. A költségeken felül felajánlok 20 P. tiszteletdíjat. Galgóczy János körjegyző, Csománfalva (Máramaros m.)

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betuiveli Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: Egyetemes konventünk a tehetségmentő mozgalom megszervezéséről. — *Illyés Bertalan*: Beszámoló a tapolcai konferenciáról. (Folyt. és vége.) — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Egyetemes konventünk a tehetségmentő mozgalom megszervezéséről.

Az egyetemes konvent örömmel veszi tudomásul, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr református gimnáziumok kezdeményezése és kipróbált módszere, valamint bevált eredményei ösztönzésére országos alapot hívott életre a szegénysorsú tehetséges falusi és tanyai fiútanulók iskoláztatásának biztosítása érdekében. Örömmel veszi tudomásul azt is, hogy a református egyház javaslatára az alap növelése érdekében nem nyul az elemi iskolásoktól az 1930: VII. tc. 2. paragrafusára alapján szedett járulékhöz, s hogy a magyar népi tehetségkutatás ügyét nem az államkincstár megterhelése nélkül akarja rendezni.

Az egyetemes konvent tisztán látja, hogy a kultuszminisztérium által létesített alap járulékaik elsősorban a többgyermekes családok vállaira nehezdednek, míg az eddigi intézkedések alapján a teher viseléséből semmi részt nem vállalnak a nem családos adófizetők és a gyermektelen családok. Minthogy azonban a népi tehetségkutatás területén minden halogatás mérhetetlen veszteséget jelent nemzeti szempontból, magáévá teszi azokat az intézkedéseket, amelyeket a kultuskormány tett ebben a kérdésben és csatlakozik hozzájuk. Felhívja azonban a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr figyelmét arra, hogy az alap életre hívása érdekében tett eddigi intézkedéseket tekintse ideigleneseknek és mielőbb dolgoztasson ki olyan tervet, amelynek értelmében a magyar népi tehetségkutatás terheit az adózó magyarság különféle társadalmi rétegei helyzetükhöz illeszkedő igazságos arány szerint vállalják.

Az egyetemes konvent elhatározza, hogy református vallású, szegény, tehetséges falusi és tanyai gyermekek magasabb iskoláztatásának biztosítása végett életre hívja az államihoz hasonló tehetségmentő alapot. Ennek az alapnak a javára az 1942—43. iskolai évtől kezdve a hazai református gimnáziumokban és leánygimnáziumokban a nyilvános

és magántanulóktól a felvételnélkor 2·50 P járulékot szedtet, ha legalább jórendűek, az elégségesektől és ismétlőktől pedig 5 pengőt. Ezenkívül a tanév folyamán az ismétlőktől 50 P-t, a javító vizsgásoktól pedig a javítóvizsgálat letételekor 25 P járulékot szedtet. Az első (2·50 P) járulék fizetése alól mentes a hadiárva és hadigyámolt, valamint minden olyan növendék, aki az iskolában teljes tandíjmentességet élvez. A tehetségalapra felvett tanulók internátusban helyezendők el és tandíjat nem fizetnek.

A fentiek szerint megteremtett alapot a református egyház egyetemes konventje központilag kezeli, s az alap számára új postatakarékpénztári csekkszámot nyit. Az ösztöndíjalapra felvett tanulóknak az ösztöndíjat az államával azonos összegben utalja ki felhasználás végett ahhoz az iskolához, amelyben a kiszemelt tanulók nevelkednek.

A járulékokból létesülő alap teljes egészében ösztöndíjakra fordítandó, ezért abból semmi címen, még a központi ügykezelés címén sem használható fel semmi. A központi ügykezelés költségeit az egyetemes konvent — az egyházi törvények VIII. tc. 2. §-ának c) pontjában foglaltak értelmében — a közalapról fedezi.

Az egyetemes konvent a református tehetségkutatással kapcsolatos teendőik végzésére dr. *Harsányi István* gimnáziumi tanár személyében előadót jelöl ki. Őt az állami szervezettel való állandó kapcsolat fenntartásával is megbizva. A tehetségkutatással kapcsolatos elvi kérdések meg tárgyalását a tanügyi bizottság középiskolai szakbizottsága, az időnkint szükséges intézkedések jóváhagyását pedig a konventi elnökség hatáskörébe utalja.

Az egyetemes konvent elismerését fejezi ki azok iránt a tanári karok iránt, amelyek e mozgalomnak első, önzetlen és előrenéző munkásai voltak.

Az egyetemes konvent elismerését fejezi ki dr. *Harsányi István* úttörő és eredményes munkájáért, az előadói javaslat gondos elkészítéséért. Felkéri az egyetemes konvent elnökségét, hogy dr. *Harsányi István*nak, mint a református tehetségkutató szervezet előadójának évi előadói tiszteletdíjat állapítson meg.

Az egyetemes konvent ezt a határozatát közli a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ural, biztosítja őt a céltudatos és egészséges együttműködésről, egyszersmind köszönetét fejezi ki azért, hogy a kormány a majd szükségképen mutatkozó anyagi szükségletek biztosításáról gondoskodni fog.

Beszámoló a tapolcai konferenciáról.

II.

A bőcsi egyházi vegyeskar énekelt a miniszter úr előadása után. Az élvezettel hallgatott ének szám komoly dalkulturáról tett bizonyosságot.

Az elnökség 5 perc szünetet adott, amely alatt a leányegylet tagjai perselyeztek a konferencia rendezés költségeire. A hallgatóság áldozatkészségét semmi sem igazolja jobban, mint az, hogy rövid öt perc alatt 187 pengő gyűlt össze.

A szünetben kérdezte meg a rendezőség a konferencia tagjait, hogy mi a véleménye a jövő évi konferencia idejére nézve. A nagytöbbség újra pünkösdi másodnapja mellett nyilatkozott, bár sajnálattal kellett megállapítanunk, hogy csak kevés lelkipásztor jöhetett a konferenciára.

A szünet után dr. Szabó Zoltán theol. tanár, egyházkerületi főjegyző tartotta meg előadását: Hűség az egyházhoz címen. A mély lelki élményekről tanuskodó beszédből közöljük a következőket:

— Kinek nem jut eszébe egy sor világitó példa a hűségről — kezdte előadását —, a gyermeki, szülői, baráti, bajtársi, nemzeti és hithűségről. De ne felejtjük, hogy majdnem épp oly sok példa a hűtlenségre és árulásra is. S a két végtel között ingadozó, köpenyeforgatásra, habozásra hajló emberek sokasága imbolyog.

— Az embernek egyéni, közösségi életében egyaránt legmélyebb szükséglete a hűség. A hűség magasabbrendű érzés, nem is származhat magasabbról, mint ahonnan ered: egyenesen Istentől. Isten hűséges voltának himnuszok zengenek, zsoltárok a király ajkán. És kinek van rá nagyobb szüksége, mint a királynak. És Ő a hűséget teljesen Istenben találta meg.

— A hűség forrása, ajándékozója az Isten. Minden emberi hűség csak válasz, viszonzás, visszhang.

— Isten hűsége ajándék, ingyen kegyelem. A mi hűségünk viszonzás a végtelen ajándék által való lekötöttség. A hűség viszont eszméhez, köteletséghez, személyhez való kötöttség. És pedig olyan kötöttség, amely sem célszerűség, sem fenyegetettség vagy csalogatás miatt fel nem borulhat. Aki hűséges, életének, munkájának egy darabjával azé, amihez a hűség köti.

— Isten irántunk való hűségét legtisztábban a mi megváltásunkra adott Fiával mutatta meg, akiben egyben a hűség örök mintaképét szemléljük. Menyasszonyának nevezi az egyházat. Ezt a mélységesen tiszta, harmatos, hűségtől sugárzó állapotot szánja nekünk. Az egyház viszonya az

Ő Urához a hűség. Az egyháztagok viszonya az ő egyházukhoz a hűség.

— A magyarnak az egyházhoz való tartozását olyan felülről való adottságnak látja, amelynek miértje után nem is kérdezősködik: hűséggel ragaszkodik hozzá. Elszűrhető a megszokás a hűséget, de megébred, ha nincs hová tapadnia. Amerikában templomot épít s a fronton könnyedén simogatja meg a tábori lelkész palástját.

— Az egyházhoz való hűség magas származású társaságot és pedig igen jó társaságot kedvel. Együtt jár a hittel, hiszen az, hogy Krisztust érdemes követni, hitet követel. Vele jár az engedelmesség, mert az, akihez az egyházon át hűséges vagyok, tetteket, áldozatokat, engedelmességet követel. Követeli ezt akkor is, ha ebből üldözés, vagy kár származik, tehát a hűség bátorságot és kitartást is követel.

— A hűség nagyobb, mint az élet, hiszen a halálig kell tartania, hogy halál utáni célt érjen el. „Légy hű mindhalálig és neked adom az életnek koronáját.“ Az igazi hűség folytonos és folytonosan növekvő. Ritkán vagy néha nem lehet hű senki.

— Gyakoroljuk a hűséget a vallásban. A szakramentumok gyakorlása megújuló hűséget jelent a szó eredeti római értelmében is. Legjobban kifejezhető ez Kálvin jelszavával: „Felajánljuk magunkat, legyen Tiéd testünk és lelkünk, fogadj el élő áldozatul.“ Ezekre az alapelvekre vigyázzunk nemcsak saját, de közösségi hitéletünkben is, mert a vallás nemcsak a pap vallása, hanem az én hitem is. A hűség világitó példáit nemcsak a multban, a gályarabok életében, de a jelenben is meg kell látnunk. Ne csak példát keress, de légy példája magad is a hűségnek, mert az minden közösségi élet betonja, nélküle szétmállanék minden, ami előtte drága: A bizalom a barátságban, hitvesben, gyermekben, vezetőben, alárendeltben.

— A hűségre nem lehet rábeszélmi senkit, mindenkinél önként Isten segítségével mindhalálig hűnek kell lenni és a hűségben növekedni.

A 237. dicséret bátor hitvallása csendült fel a hívek ajakán, majd Darányi Lajos sárospataki lelkipásztor állott az emelvényre és azonnal megtalálva az utat a hallgatóság szívéhez, mondotta el „Hűség a családhoz“ címen előadását.

A férj és a feleség lesz a családban egyé, majd a házastársi hűségről szólt. Elmondotta, hogy nincsen a földön olyan egyén, aki megválaszthatta volna szüleit, de az élettársát mindenki maga választja és éppen ezért nagyon meg kell gondolni házasságkötés előtt azt, hogy kit választ az egyén egy életen át házastársának. *Házassági elválás nincs bibliai alapon.* A legtöbb házasság ott romlott el, amikor már megkötötték. Minden házasságkötés előtt Isten akarata szerint hittel, imádkozva kell keresni a házastársat. Harmonikus házasság csak ott lehet, akiket az Isten szerkesztett egybe.

Majd a szülő és gyermek viszonyáról beszélt. A gyermeknek tisztelni kell szüleit, hiszen a Szentírás is azt mondja: Tiszteld anyádat és apádat, hogy hosszú életű legyen a földön. Nem szabad a gyermekeket alacsonyabbrendűnek tartani. Az

orvos az Ur Jézus Krisztus legyen a családban, mert elmegy a hűség nélküli családhoz, mint ahogy az egyik ének is mondja: *Az áldott orvos közeleg...*

A nagy és megkapó gondolatokkal telített beszéd után a Darányi Lajos által idézett ének eléneklése következett, majd Szabó Dániel hejőcsabai lelkész imádkozott és a bőcsi ref. Vegyeskar énekelte.

Az előadás sorozatot Szabó Dániel hejőcsabai lelkész, akihez egyébként Tapolca mint szórvány tartozik, — imádsággal fejezte be. Délután 3 órakor ugyan ő hirdette az ígét, a még mindég igen nagy számban jelenlevőknek. Bár e napon már másodszor volt perselyezés, ezuttal az építendő tapolcai templom javára, — mégis a lelkes és hívő gyülekezet 113 pengőt adott a perselyekbe.

A konferenciáról azzal tértek haza a jelen voltak, hogy minden fáradságot és törődést érdemes volt vállalni a lelki áldásokban gazdag összefüvetelért. S ha a hallgatóságban a *hűség* csak egy gondolatnyival lett több hazájához, egyházához és családjához, akkor már ez a konferencia elérte célját s nem volt hiábavaló az előadók és rendezők fáradozása sem.

Miskolc, 1942 május 30. *Illyés Bertalan.*

HIREK

— **Meghívó** a sárospataki ref. Főiskola évzáró ünnepélyére. Június 14-én, vasárnap: D. e. 10 órakor: istentisztelet a városi templomban. D. e. 11 órakor: záróünnepély az imateremben. D. u. 4 órakor: ifjúsági záróünnepély az imateremben. Június 15-én, hétfő: D. e. 8 órától az Igazgatótanács ülése. *Dr. Zsiros József* theol. akad. és közigazgató.

— **Diákhősök emlékünnepélye** a Főiskolában. Május utolsó vasárnapján a főiskola diáksága kegyeletos ünnepélyen emlékezett a világháború hősihalott pataki diákjaira. Az emléktáblánál Román János theológus beszélt, majd a diákság nevében megkoszorúzta az emléktáblát. Az ünnepélyt a Szózat eléneklése zárta be.

— **Új theol. akadémiai igazgató Sárospatakon.** A sárospataki theol. akadémia tanártestülete az 1942/43. iskolai évvel kezdődő négy éves ciklusra theol. akadémiai igazgatónak egyhangulag *Dr. Ujszászy Kálmán* theol. akadémiai rendes tanárt, egyetemi magántanárt választotta meg. A theol. kar nagy elismeréssel adózott a hivatali tisztéről megbízatása lejártával lelépő *Dr. Zsiros József* theol. akad. és közigazgató négy évi működése iránt. *Dr. Zsiros József* páratlan kötelességteljesítéssel, imponáló erkölcsi komolysággal és felelősségérzettel, a főiskola önzetlen szolgálatát minden más érdek fölé emelő legteljesebb odaadással, fáradságot és időt nem kímélő áldozatkészséggel töltötte be igazgatói tisztét, a nehéz viszonyok közt élő példát mutatva a kemény helytállásra. Utóda működése elé a legteljesebb reménységgel és bízó várakozással tekinthetünk. A közigazgatói tisztet a következő két évben *Tártsy Árpád* gimn. igazgató fogja betölteni. *Tártsy Árpád* nem új ember a főiskola ilyen

szolgálatában. Két évvel ezelőtt már ő volt a köz-igazgató. Tapasztalt kézzel veszi át a főiskola igazgatását.

— **Meghívó.** A Magyar Kálvin Szövetség nagynevű alapítója és harminchárom éven át volt világi elnöke, néhai *Bernát István* m. kir. titkos tanácsos emlékezetére és kegyelete jeléül 1942. évi június hó 7-án, hétfőn d. u. 6 órakor a Budapesti Református Theológiai Akadémia dísztermében (IX., Ráday-utca 28. II. em.) emlékünnepelet rendez, melyre a Szövetség tagjait, a boldogult világi elnökönk barátait és tisztelőit szeretettel hívja az elnökség: *Szabó Imre* esperes, lelkészi elnök. *Dr. Darányi Gyula* egy. ny. r. tanár, világi alelnök. *Dr. Porcs István* m. kir. kormányfőtanácsos igazgató. Az ünnepélyen „Emlékezés *Bernát Istvánról*” címen emlékbeszédet mond: *Gesztelyi Nagy László* egy. m. tanár, a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara igazgatója, a Szövetség választmányi tagja.

HIVATALOS RÉSZ.

XIII. sz. Körlevél.

Valamennyi esperes, lelkipásztor és segédlelkész testvéremhez.

Az egyetemes konvent 356/1942. szám alatt elfogadta a következő szabályrendeletet.

SZABÁLYZAT

a végzett hittanhallgatók, segédlelkészek és nem a lelkészi pályán élő okleveles lelkészek feletti felügyelet módjáról.

1. §. Minden végzett hittanhallgató, ha lelkészi pályára kíván lépni, mihelyt a főiskolát elhagyja, jelentkezik annak az egyházközségnek a lelkipásztoránál, amelynek területén lakik, vagy állandóan tartózkodik és előadja, hogy a lelkészsképesítő vizsgálatra készüléssel kívül mivel foglalkozik és miből él. A lelkipásztor a jelentkezés megtörténtét jelenti az esperesnek. Az első lelkészsképesítő vizsgálatához szükséges erkölcsi bizonyítványt (1933. évi II. tc. 94 §.) a lelkipásztor csak annak a végzett hittanhallgatónak adhat, aki nála jelentkezett és csak attól a naptól kezdődő hatállyal, amelyen a jelentkezés történt. Lakóház változtatása esetén az új lakóhely lelkipásztoránál is jelentkezni kell és a jelentkezés napját követő időről az új lakóhely lelkipásztorra ad bizonyítványt.

2. §. Első lelkészsképesítő vizsgálatot még nem tett végzett hittanhallgatónak segédlelkészi szolgálatra helyhez kötötten felhatalmazást — az illetékes theol. főiskola véleménye alapján. — csak kivételesen és csak annak az egyházkerületnek a püspöke adhat, amelynek területén levő főiskolában nyerte végbizonyítványát.

Az így felhatalmazott végzett hittanhallgató szolgálatának ellenőrzése, a vizsgálatához szükséges szolgálati bizonyítvány kiállítása és a más egyházkerületbe átvétel szempontjából a már lelkészsképesítő vizsgálatot tett segédlelkészekkel egyenlő szabályok alá esik.

3. §. Az első lelkészsképesítő vizsgát tett atyafi segédlelkészül csak abban az egyházkerületben alkalmazható, amelynek püspökétől felhatalmazását nyerte, vagy amelybe az utolsó szolgálati helye szerint illetékes püspök hozzájárulásával átvétetett. (1933. évi E. T. II. tc. 93. §.)

Ha segédlelkészi alkalmazása nincs, az első §-ban megszabott jelentkezési kötelezettség alá esik.

4. §. A segédlelkészül nem alkalmazott első lelkészképesítő vizsgát tett atyafit, ha lakóhelye annak az egyházkerületnek a területén van, amelyre felhatalmazást nyert, hacsak megélésének módja ezt egyáltalán lehetővé teszi, úgy kell nyilvántartani, mint a lakóhelye lelkipásztora, vagy lelkipásztorainak egyike mellett működő fizetés nélküli bejegyzett s. lelkészt, aki így kijelölt főnöke mellett segédlelkészi szolgálatot végez és főnökétől nyer szolgálati bizonyítványt, amelyet az esperes láttaoz.

Ha a lakóhely szerint illetékes lelkipásztor, vagy az ottani lelkipásztorok között a főnökül kijelölt a jelentkező atyafit kenyérkereső foglalkozása, vagy általán megélhetési módja miatt nem tartja alkalmasnak egyházi szolgálatra, ezt az aggodalmat az esperesnek tett jelentésében előadja, ha az észrevételt az esperes is magáévá teszi, jelentést tesz a püspöknek, aki szükség esetén a felhatalmazás megvonása iránt intézkedik. A lelkipásztor észrevételének el nem fogadása esetén a lelkipásztor a mellett nyilvántartott bejegyzett segédlelkész részére szolgálati bizonyítványt kiadni köteles és ha a bizonyítvány sérelmes tartalmú, az espereshez lehet felebbezni. (1933. évi E. T. II. tc. 94. § 2. bek.)

5. §. Az a segédlelkészül nem alkalmazott első lelkészképesítő vizsgát tett atyafi, aki más egyházkerületben lakik, mint amelynek püspökétől felhatalmazása van, lakóhelyén semmiféle lelkészi szolgálatban segédkezést nem végezhet, de egyéb egyházi munkára rendszeresen is alkalmazható. Részére lakóhely szerint illetékes lelkipásztor nem szolgálati bizonyítványt, hanem csak a lelkészképesítő vizsgálat letehetése végett erkölcsi bizonyítványt ad, amelyben kenyérkereseti vagy egyéb megélhetési módját is meg kell jelölni.

6. §. A püspöki hivatalokban nyilvántartást kell vezetni nemcsak az alkalmazásban lévő segédlelkészekről, hanem

azokról is, akik már segédlelkészi szolgálatra felhatalmazást nyertek, azonban segédlelkészül alkalmazva nincsenek. (Bejegyzett s. lelkészek);

valamint azokról a végzett hittanhallgatókról és első lelkészképesítő vizsgát tett atyafiakról, akik az egyházkerületben segédlelkészi felhatalmazást nem nyertek, azonban az egyházkerület területén laknak és ezt erkölcsi bizonyítvány nyerhetősége végett bejelentették.

Lelkészképesítő vizsgálathoz, vagy katonai szolgálathoz szükséges bizonyítványt csak az kaphat, aki a nyilvántartásba felvételét igazolja.

7. §. Azt, hogy a más pályán elhelyezkedett végzett hittanhallgatók, vagy lelkészképesítő vizsgát tett, de lelkészi oklevelet még nem szerzett atyafi, a megélhetésre választott életpályára tekintettel a 6. §-ban megírt nyilvántartásba bevehető-e, a püspök ítéli meg.

8. §. Aki lelkészi oklevelet szerzett és sem végleges lelkészi, sem segédlelkészi alkalmazást nem nyert, köteles attól az időponttól számítva, amelytől a lelkészi oklevél megszerzése után nem lelkészi pályán működik, egy év alatt folyamodni az egyházmegyéhez lelkészi képzésének hatályban tartása végett. Ennél későbbben folyamodó kérvényét csak akkor szabad tárgyalás alá venni, ha késedelmét igazolja. Öt év eltelté után a kérelmet igazolás esetén sem szabad figyelembe venni.

9. §. Végzett hittanhallgató, lelkészképesítő viz-

gát tett atyafi, vagy okleveles lelkész, ha egyházi tisztiséget nem tölt be, mint egyháztagnak, ha pedig egyházi tisztviselő, tisztsége szerint vonható egyházi bírói eljárás alá.

II.

Az állami elemi népiskolákban hitoktatás végző valamennyi óraadó lelkész, segédlelkész, tanító testvérem figyelmébe.

Mint ismeretes, a vallás és közoktatásügyi miniszter úr az állami elemi népiskoláknál működő összes óraadójás hitoktatók részére a tényleg megtartott órák után, a heti óraszámot figyelembe, véve tiszteletdíjat utal ki. Felhívom ezért valamennyi érdekelt testvéremet, hogy az illetékes iskola igazgatója által láttaozott bizonyítványt terjesszen fel június 15-ig illetékes espereséhez arról, hogy hetenként hol és hány órát tanított az elmúlt iskolai évben.

Ugyancsak itt kérem a Nagytiszteletű Esperesurakat, hogy a beérkezett igazolásokból kimutatást készíteni s azt hozzám küldeni szívesek legyenek.

Miskolc, 1942. június 3.

Dr. ENYEDY ANDOR
püspök.

Keresem: *Matesz András* keresztlevelét és házasságlevelét. Született 1820—30 körül, házasságot kötött *Nagy*, esetleg *Juhász Nagy Erzsébettel*, 1840—50 körül. Kivonatokat 5—5 P utánvétellel kérem *Matesz Andor* Miskolc, Hutás u. 39. sz. alá küldeni.

A sárospataki ref. gimnáziumba az I. osztályba az vehető fel, aki a IV. elemi osztályt sikerrel elvégezte, szeptember 15-ig elmúlt 10 éves, de még nem töltötte be a 13. életévét. A gimn. igazgatói hivatalba július 5-ig a következő okmányok nyújtandók be a 20 P beíratási díj nyugtáján kívül: 1. elemi iskolai értesítőkönyvecske; 2. himlőoltási, 12 évnél idősebbeknél újraoltási bizonyítvány; 3. a gyermek születési bizonyítványa a jegyzőtől; 4. kereszteleési bizonyítványa; 5. a két szülő születési és házassági bizonyítványa; 6. a négy nagyszülő születési és házassági bizonyítványa. A beíratási díjat Főiskolai Pénztár Sárospatak címre kell beküldeni. Más gimnáziumból jövő tanulók tanulmányi értesítőjüket és a 10 db. származási okmányt mellékelik, továbbá az I—IV. osztályosok a kereszteleési, az V—VIII. osztályosok pedig a konfirmálási bizonyítványt. Vidéken lakók az okmányokat postán is beküldhetik; akik július 5-ig nem iratkoznak be, vagyis a nyugtát és az említett okmányokat nem küldik be, azok 10 P-vel több beíratási díjat fizetnek a tehetségvizsgái alap javára. A pótbeírások szeptember 5—8-án lesznek, a tanítás szept. 9-én reggel 8 órakor kezdődik. Internátusi felvételért és egyéb kedvezményekért már folyamodni nem lehet, mert a június 15-iki igazgatótanács elbírálja a beérkezett folyamodványokat.

Gimn. Igazgatóság, Sárospatak.

— **Az ungi ref. egyházmegye lelkész- és tanítóegyesülete** 1942. június hó 18-án délelőtt 10 órakor tartja meg rendes havi értekezletét Ungváron, a Ref. Otthon helyiségében. Az alkotó tagok szíves megjelenését kérem. Szürte, 1942. június 1. *Gencsy Béla* egyesület elnöke.

Szerkesztői üzenetek. K-s M-s M-c és K-r P-I. Tudósítás kiszedve.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Dr. Zsiros József*: Sub gratia Dei (Folyt. köv.). — *K. M.*: Alsóborsodi presbiteri konferencia Miskolcon. — Hírek. — Hivatalos rész.

Sub gratia Dei.

(Közigazgatói jelentés.)

A június 14-én tartott évzáró ünnepélyen elmondotta dr. Zsiros József theol. akadémiai és közigazgató.

Egy esztendővel ezelőtt, Főiskolánk kapuzárásának napján, amikor a mi ezeréves határainkhoz közelférközött „régii ellenségünk“, a Sátán világfelforgató terveivel és világalurmi igényével fellépő Oroszbirodalom ellen is megindult a küzdelem, az első meglepetésekből felocsudva, itt mindenki előtt nyilvánvalóvá lett, hogy abban a világegésben, mely az egész földgolyót átokként szállta meg, a magyarságnak is tevékeny részt kell venni. Akkor azt hittük, hogy egy hosszú esztendő közelebb fogja hozni a háborút a döntéshez s a hamuvá égetett falvak fekete üszke, a porbadöntött városok romai, a vérző milliók jajkiáltása s a borzalmas tél pokoli szenvedése vissza fogja riasztani a nemzeteket a további vérontástól s a tavasz vagy a nyár jöttével már feldereng felettünk a békesség áldott napja.

S most szégyenkezve kell bevallanunk, hogy nem jól hittünk: „*Békességet vártunk, de nincs semmi jó; és a gyógyulásnak idejét, de ime itt van a rettegés.*“ (Jer. 14: 19.) Azóta újabb világhatalmak léptek porondra s újabb milliók dőltek ki. Az ember, ez a lázadó féreg (vermiculus) szörnyű bűnével (crimen nefandum), az isteni világaluralomra (summus imperii gradus) való törekvésével, véres paroxusmusában olyan hatalmakat szabadított el, amelyeknek megfékezésére elégtelen az ereje. Az emberiség testén felfakadt gennyes kelevény ahelyett, hogy kifelé tisztulna, sajnos egyre beljebb, az idegközpontok felé tör s benuulás fenyegeti az egész organizmust. Kétségtelenül megállapítható, hogy eddig biztos diadala csak *mors imperator*-nak, a halál őfelségének volt, aki hullahegyekből épített trónjáról vigyorogva nézi a csontkarjai között vergődő *homuncio misera*-t, a nyomorult embert és türelemmel vár arra az időre, amíg minden

nép és minden nemzet villogó kaszája alá kerül s nagy aratásában „az egész föld pusztasággá és csudává lesz.“ (Jer. 25: 11.) Az események láttán önkéntelenül is feltör szívünkben a Siralmak szerzőjének fájdalmas kiáltása: „jaj most nekünk, mert vétkezünk.“ (Sir. 5: 15.) S hacsak némileg is igazságosak akarunk maradni, be kell látnunk, hogy az a nyomorúság, amelyben élünk, ítélet rajtunk, melynek motíválója az egyetemes romlás, belső törvénye az isteni igazság (iustitia divina) és végső oka (ultima causa) Isten mindenható akarata (voluntas omnipotentis Dei.)

Isten azonban nemcsak igazságos Ura a világnak, aki „megfizet a kevélyeknek“ (Zs. 94: 2.) és „megfeddi a népeket“ (Zs. 94: 10), akinek intésére „az egek ropogva elmúlnak, az elemek pedig megégve felbomlanak és a föld és a rajta levő dolgok is megégnék“ (2. Pét. 3: 10.), aki szól s „az égi csodák is remegnek“, hanem irgalmas Atya is, akinek szuverénitása atyai szeretetében, könyörületességében: *a kegyelemben* mutatkozik meg legjobban. Abban a tényben, hogy bár a Sátán szolgálatát vállaltuk, mégis fiai maradhattunk, halálos vétkekkel ellene támadtunk, mégis élünk; megvetettük és elárultuk azt, Akit igazsága és kegyelme teljességével (Ján. 1: 14.) miértünk e világra elbocsátott s ennek ellenére „*az Ő teljességéből vettünk mindnyájan, kegyelmet is kegyelemért.*“ (Ján. 1: 16.) Ezalatt a kegyelem alatt élve értjük meg igazán, hogy a vér és a vas világában, a 20-ik század rémségei között, égető nyomorúság és tengernyi vérözön által ostromolva, még mindig szilárdan áll ez a maroknyi nép s mi, akiket főiskolánknak, ennek az Ő dicsőségét sugárzó drága édesanyának az életébe beiktatott, a mögöttünk lévő esztendőben is nagyobb gátlások nélkül végezhetjük azt a szolgálatot, amelyre isteni jótetszéséből örök időknél előtte elválasztott. Hadd zengjék hát ezek az imádsággal megszentelt falak szívünk hálájával együtt diadalmasan a próféta szent bizonyosságát: „*Az Ur kegyelmessége az, hogy még nincsen végünk, mert nem fogyatkozik*

el az Ő irgalmassága; minden reggel megmegujul.“ (Sir. 3: 22—23.)

Nemzetünk életében Isten irgalma sohasem volt nyilvánvalóbb, mint éppen napjainkban. Az otrantói hős: *vitéz nagybányai Horthy Miklós*, hazánk áldottlelkű kormányzója mérész országmentő vállalkozása, elszánt küzdelme és immár több, mint kétévtizedes dicsőséges kormányzása ennek az örvények mélyén hányódó népnek az élén az egész világ elleneséges magatartásával szemben csak azért lehetett diadalmas és gyümölcsöző, mert a szuverénül érvényesülő isteni kegyelem rendelkezett vele. Ez a kegyelem irányította a nemzet akaratát a hős apa nyomdokain járó fiúnak kormányzóhelyettesé történő választásában is. A Rákócziak ősi főiskolája, hódolattal hajtja meg zászlóját Isten választott embere (Zs. 89: 20—30.) s a kedves fiú, a reménység gyermeke előtt s a zsoltáríróval fennen hirdeti: „*Imé így áldatik meg a férfiu, aki féli az Urat*“ (Zs. 128: 4); a megbízást vett kormányzóhelyettes: *ifjú nagybányai Horthy István* felé pedig biztatásul szólja: „... kösd derekadra kardodat, *vitéz! Dicsőségedet és ékeségedet. És ékességében haladj diadallal az igazságért, szelidségért és jogért.*“ (Zs. 45: 4—5.), mint pastor fidus animarum fidelium.

Ez a kegyelmes isteni akarat munkált és munkál magyar református egyházunkban s azon belül a mi szűkebb munkaterületünkön, a tiszáninneri egyházkerületben is. November 20-án ülte püspöki szolgálatának 20 éves jubileumát az Egyetemes Konvent lelkészi elnöke, theol. akadémiánk magántanára: *Dr. Ravasz László* dunamelléki püspök és ebben az esztendőben töltötte be konventi világi elnöki minőségében 10 esztendő szolgálatát *dr. Balogh Jenő* a dunántúli egyházkerület főgondnoka. Személyükben drága ajándékot adott nekünk Isten, hogy *bölcsesség, tudomány, hit, gyógyítás, csudatévő erők, prófétálás, üléthirdetés* és nyelvek magyarázása által benünket, Krisztus testének elesett tagjait egy Lélekkel itassanak meg, egy testbe építsenek be és állítsanak annak szolgálatába, aki által és akire nézve teremtett minden. (1. Kor. 12: 4—31.) Bizony „*boldog az a szolga, akít az Ő Ura, mikor hazajő, ily munkában talált*“ (Mát. 24: 46.) s „*boldog az ember, aki megnyerte a bölcsességet, és az ember, aki értelmet szerez*“ (Péld. 3: 13.).

(Folyt. köv.)

Alsóborsodi presbiteri konferencia Miskolcon.

Május 26-án tartotta az alsóborsodi egyházmege presbiteri konferenciáját a gyülekezeti teremben, amelyet ez alkalomra megtöltött a lelkipásztorok és presbiterek serege. — Ennek a konferenciának különös színt és meleg családiasságot

adott az is, hogy az Országos Presbiteri Szövetség megbízásából az egyházmege elnöksége elkészítette és ez alkalommal osztotta ki a 25 és több év óta hűséggel és példamutatóan szolgáló presbiterek részére az elismerő okiratokat.

Az ORPSz. két kiküldöttel — Kováts J. István dr. és Domján Elek dr. — képviseltette magát a konferencián. Résztvett és sokáig időzött azon Enyedy Andor dr. püspök is.

A konferencia áhitattal kezdődött, amelyen a palástos szolgálatot Domján István dr. budapesti lelkipásztor, ORPSz. kiküldött végezte, Igét hirdetvén, — megkapó közvetlenséggel és a bizonyosság megrázó erejével — a presbiter hivatásáról és szolgálatáról. — A bevezető áhitat után nyitotta meg a konferenciát Pósa Péter esperes szeretettel köszöntvén a jelenlévőket és sajnálattal jelentvén be, hogy az egyházmege gondnoka, — aki a közelmúltban súlyos betegségen ment keresztül, — orvosi tilalom folytán nem jelenhetett meg, levelében azonban elküldötte a konferenciának is szeretetét és üzenetét. Báró Bottlik István levelét Pósa Péter esperes olvasta fel.

A magvas üzenetre a konferencia táviratilag válaszolt, kérvén a sok testi megpróbáltatás utját megjárta gondnokra Isten oltalmazó és gyógyító kegyelmét.

Az elnöki megnyitó után Jégh Gyula dr. miskolci gimnáziumi tanár, tanácsbíró tartotta meg a konferencia első előadását: „Mit használ az egyháznak a presbiter odaadó hűsége és milyen kárt okoz Isten országának az ő közönyössége“ címmel. A nagy gyakorlati érzékkel és tanáremberre valló alaposággal, az élő hit erejével és lebilincselő stílussal megkészített, sok indítást kiváltó előadás lelki haszna nyomban elhangzása után érezhetővé, nyilvánvalóvá lett azokban a sorozatos és végetérni is csak az idő parancsára tudó hozzászólásokban, amelyekben a lelkipásztorok és presbiterek vallották meg presbiteri szolgálatuk fontosságát, akadályait, megtalálván az egyházépítő presbiteri munka nagy kerékkötőjét, az összhangot, egyetértést megbontó s ezzel minden emberi igyekvést, jószándékot elgáncsoló bűnben. Ez előadás után a hozzászólások közös álláspontra jutottak, — nézvé az Egyház Urára és a hit Fejedelmére — az eredményes és hűséges presbiterség értelmezését illetőleg. — Egerházy Lajos ORJÓ igazgató bámulatosan fiatalos lendülettel intette a presbitereket az elégedetlenkedők megfékezésére és tanítgatására.

Közének után Kováts J. István dr. tartott előadást: „Kitől nyeri a presbiter megbízását?“ címmel.

Anyaszentegyházunkban a bresbiterség az egyetlen tisztség — hangsúlyozta előadásának alap gondolatát abban a hatalmas, odaadó figyelmet, fokozódó kíváncsiságot, lelki élményt kiváltó előadásában, amelyben a fölényes tudás, a magával sodró hit, a bölcs humor és az Ige komolysága vették pergőtűz alá és járták át a konferencia résztvevőit. Ennek az előadásnak értékelését és jellemzését nyomban megadta a konferencia: nem tudott és nem akart senki hozzászólni; teljes volt a lát-

ható eredménye, lenne bár áldott a láthatatlané, a lelkek megújulása a gyülekezetek életében is.

A konferencia utolsó pontjaként Pósa Péter esperes adta át a megjelent presbitereknek az elismerő okleveleket, mindegyiknek szívből jött szavakkal s elmondván mindenik felől, hol és mióta végzi szolgálatát.

Az elismerő oklevelet nyert presbiterek a következők: Batta József, Derda István, Kerékgyártó János és Tóth Kálmán cserépfalusi, Nyitrai Jenő diósgyőrvasgyári, dr. Lipcsey Péter kormányfőtanácsos egri, Balassa Sándor, Lévy Sándor, Novák Sándor és G. Szabó József felsőábrányi, Forray György gejeji, Budai Sándor és Szabó Sándor hejőbábai, Szilvássy Pál hejőpapii, Sz. Nagy Károly és id. Szilvássy Lajos igríci, Négyessy Barna, Négyessy József és Széchy Ferenc kistokaji, Berecz Dániel, Eröss János, id. Kürthy Mihály, id. Maklár János, F. Szabó János és Tóth Miklós mezőcsáti, Domján Imre, Gomba Márton, Szabó Papp Kálmán és Vályi Nagy Bertalan mezőkeresztési, Berecz József és Körmendy István mezőkövesdi, Csiky Béla, Lőrincz Imre, Hatvani Tóth János, Szilágyi Miklós m. kir. kormányfőtanácsos miskolci, Mihály Károly nemesbikki, B. Kiss András, Mészáros József és id. Paksy János nyékládházai, Bánrévi Mihály, id. Boros János és B. Mészáros József mályi, Sós Károly ónodi, Barsy Lajos, Erdélyi Lajos, id. Fekete József, id. Horváth János, id. Horváth Lajos, Zádory Dániel sályi, Karucka Sándor tiboldaróci, S. Harsányi Sámuel szirmai, Domján Lajos, Gerendai Sámuel és Péntek Imre tiszánánai, Papp József diósgyőri, Gyöngyössy István tiszakeszűi és Szücs József hejőszalontai presbitereket.

Végezetül Pósa Péter esperes adott hálát az Ur megsegítő kegyelméért és énekléssel ért véget a sok lelket megmozgató konferencia.

HIREK

— **Theol. akad. magántanári vizsgálat** volt Sárospatakon június 11-én. Theol. irodalmunkból már eddig is előnyösen ismert három jelölt állott vizsgálatra és tett nagyon szép sikerű vizsgálatot: Dr. Horkay László hajdunánási gimn. vallástanár, dr. Bucsay Mihály budapesti vallástanár és Vatai László konventi missziói lelkész. A theol. ifjúság és az érdeklődő közönség előtt megtartották próba-előadásait is, dr. Horkay László „Kant vallásos nézetei“, dr. Bucsay Mihály „A reformátorok urvacsora-vitái“ és Vatai László „Az egyéniség élete“ címmel. Az előadások nyomtatásban is megjelennek. Az új theol. magántanárokat dr. Enyedő Andor püspök iktatta be a theol. magántanárok sorába és hívta fel őket magas színvonalu vizsgatételük után a sárospataki főiskola és a theol. tudomány még hűségesebb és vizsgatételükkel is elkötelezett szolgálatára. A próba-előadásokat az ifjúság élénk érdeklődése és meleg elismerése kísérte. A vizsgáló bizottság a legmagasabb reményeket fűzi mindenik képesített tanárnak, látva a nekik adatott, különböző kegyelmi ajándékokat, leendő irodalmi működéséhez.

— **Főgondnokbeiktatás Uzapanyiton.** Az uzapanyiti ref. egyházköztség választói f. évi május hó 3-án egyhangú lelkesedéssel *Makray László* Gömör-Kishont vármegyei számvevősegi tanácsost, gömöri ref. egyházmegyei tanácsbíró főgondnoknak választották. A főgondnoki tisztségbe való ünnepélyes beiktatása június hó 7-én a délelőtti istentisztelet keretében történt. A beiktatási szertartást Lenkey Lajos a gömöri ref. egyházmegye esperese végezte az Ap. csel. 6:3 alapján. Egyben az egyházmegye nevében üdvözölte benne azt a férfit, aki nem címnek, hanem szolgálatnak tekintti újabb tisztségét. Legyen Istennek segítő kegyelme a főgondnok szolgálatán és a gyülekezetben, melynek szolgálatára odaszentelte magát. — Itt említjük meg, hogy az Uzapanyittal egyesült Balogtamás leányegyház május hó 25-én Zsóry János helybeli áldozatkész szívű presbitert választotta meg főgondnokául.

— **Bibliahét.** A Magyar Biblia Társulat a Brit és Külföldi Biblia Társulattal együtt a konfirmálók olcsó Bibliával való ellátása céljából bibliahetet rendezett. E héten — minden Biblia után, mit a konfirmálók részére vettek, a két Társulat 40 százalék engedményt adott. A Magyar Biblia Társulat kimutatása szerint a bibliahét keretében 12.031 drb Bibliát (3.675 teljes Bibliát, 3.471 Ujtestamentumot és 4885 Ujtestamentumot Zsoltárokkal) vásárolt 336 egyházközség, (58 ev. 278 ref.) 13.320-36 P értékben. A Magyar Biblia Társulat 2.220 P-vel járult hozzá s tette lehetővé, hogy szegény gyülekezetek kis konfirmálói is örvendezve szívükre szoríthassák az írott Igét.

— **Adomány a főiskolai könyvtárnak.** *Enyedő Irén* f. v. tanítónő nagyapja, Csoma Mihály főiskolai tanár arcképét ajándékozta a nagykönyvtárnak.

— **Kiss Sándor** „A Hegyi beszéd magyarázata“ című munkája rövidesen második kiadásban jelenik meg. Előjegyzés esetén 4 pengő kedvezményes áron rendelhető meg. Ugyancsak kedvezményesen lehet előjegyezni „*Péter apostol első levelének a magyarázatát*“ is (3 P.). Mindkettő gyakorlati irásmagyarázat, annak keresése: mit mond Krisztus a mai embernek? Cím: Kiss Sándor, theol. m. tanár, Pápa, Nagyvárad u. 15.

— **Felvételek a Gyárgondozónői tanfolyamra.** A Budapest Székesfőváros Iskolánkívüli Népművelési Bizottsága felügyelete mellett működő kétéves Gyárgondozónői tanfolyamra a felvételek megkezdődtek. Beiratkozás Balogh Mária igazgatónőnél Budapest II. Bimbó ut. 3. l. 5. Telefon: 357—182. (reggel 8—11 között) május 15-től június 30-ig.

Jég kár elleni biztosítás, nem csak egyéni, hanem nemzetgazdasági kötelesség is. Különösen megfontolandó ez, a mostani nagyon gyenge terméskilátások mellett, nehogy ami még teremne is, kártérítés nélkül pusztuljon el. Figyelmeztessük erre hiveinket, s a lelkész legalább a saját termésének jégbiztosításá ne mulassza el. (ORJO)

HIVATALOS RÉSZ.

XIII. sz. Körlevél.

Valamennyi lelkipásztor testvérem figyelmébe.

A belmissziói kérdőíveket pár napon belül megkapják az összes lelkészi hivatalok. Kérem lelkipásztor-testvéreimet, hogy ugy az anya-, és ahol van, társ-, leány-, fiók- és missziói-egyházak kérdőíveit a valóság-hoz híven, gondosan és pontosan töltsék ki. A presbiteri ülésen tárgyalassák le, írják alá, pecsételjék meg és a kitöltött ivatek egyik példányát július hó 5-ig küldjék be illetékes esperesi hivatalukhoz.

Az esperes urakat pedig arra kérem, hogy a beérkezett missziói ivatek a belmissziói előadó urral összesítessek a statisztikai íven. A legközelebbi egyházmegei gyűlésen tárgyalassák le ugy, hogy azok még ez év őszén az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszthetők legyenek.

Atyafiságos szeretettel:

Miskolc, 1942. június 9. *Enyedy Andor*
püspök.

Meghívó a felsőborsodi lelkészértekezlet gyűlésére. Kebebeli lelkésztestvéreimet szeretettel meghívom a június 23-án, kedden reggel, fél 9 óraker kezdődő, Miskolcon, a gyülekezeti teremben tartandó gyűlésünkre. A gyűlésen bevezető áhitatot tart Tóth Pál Zoltán szendrői lelkész. Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitót mond: Gyűlési István.
2. Esperes előadása.
3. Nekrológ néh. Pozsga József felett.
4. Nekrológ néh. Szentmártony Dániel felett.

Tartják: Dabóczy István és Orbán József lelkészek.

5. „A református egyház és az evangélikáció” c. értekeznek Svíngor Jenő és Bodnár László lelkészek.

6. „Mit várunk az új énekeskönyvtől?” c. előadást tart Pólya Ferenc szakácsi lelkész.

7. „Mit gyűnk a magunk erejéből egyházunk és a lelkészek anyagi szükségleteinek biztosítására?” Előadás; tartja Várady József.

8. Dr. Komjáthy Aladár értekezése: „A segéd-lelkészkedés a magyarországi református egyházban”.

9. Indítványok.

Távolmaradás igazolandó!

Szeretettel:
Gyűlési István
ért. elnök.

Keresem az 1780—1800 években született Rezum (esetleg Rázum) Erzsébet keresztlevelét és 1810—14-ben Komjáthy Pállal kötött házasságának levelét. Ezeket az okmányokat a költségek utánvételezésével címre kérem elküldeni. *Baross Gábor* nyug. postatakarékpénztári vezérigazgató. Budapest Ferenc József-rakpart 13—15.

Pályázat. A vissi ref. egyház iskolaszéke ismételtelen pályázatot hirdet a megüresedett kántortanítói állásra. Javaldalma: modern lakás kerttel 22 kat. hold 788 □-öl szántó és rét, 8 legelőjoggal sertésre is, 5 q rozs, stóla; 43 értékegységben és fizetéskiegészítő államségély. Kötelessége törvény szerint. Az iskola egy tanerős. A szükséges okmányokkal felszerelt kérvényeket válaszbélyeggel ellátva a pályázati hirdetés megjelenésétől számított 21 nap alatt kell a *Ref. Iskolaszék. Viss* (Szabolcs megye) címre beküldeni. Kántorpróba saját

költségen. Állás azonnal elfoglalandó, fizetés július 1-től. A község fekvése igen előnyös az iskolázató szülők részére, mert gyermekeiket hazulról járathatják gimnáziumba, polgáriba, mert Sárospatakra óránként megy kisonvat s 20—25 perc alatt odaér. Viss, 1942. június 11-én. *Bernáth István* lelkipásztor.

Néhai Zay János volt botfalvai előkönyörgő tanító, (szül. Maklár 1816 márc. 31, szülei: Zay István és Erdélyi Erzsébet) ennek neje néhai Juglich Júlia (szül. Fekesháza 1814. október 23, szülei: Juglich Pál és Varjai Borbála) nagyszüleim házasságkötésük helyét és idejét *keresem*, hogy házassági oklevelüket megszerezhessem. Tiszteletteljes kérelemmel: *Zay Zoltán*. Pesterzsébet, Pöltenberg utca 63 szám.

A hegymegi ref. iskolaszék a megüresedett kántortanítói állásra a pályázati határidőt meghosszabbítja *augusztus hó 15-ig*. Szükség esetén nők is alkalmaztatnak. Ref. lelkészi hivatal, Hegyveg, u. p. Lak. Borsod megye.

Berzétékőrös ref. egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet az üresenlevő II. tanítói állásra. Javaldalom az egyháztól évi 147.42 P, lakbér 48 P s törvényes államségély. Szabályszerűen felszerelt kérvények június hó 29-ig válaszbélyeggel ellátva *Ref. lelkészi hivatal. Berzété* (Gömör vm.) címre küldendők, A választás július 1-i hatállyal történik.

A Református Ápolónők Szeretetszövetsége (az Orsz. Ref. Szeretetszövetség alosztálya) 1942. október 1-el kezdődőleg több ápolótestvér jelöltet képezett ki. Pályázhatnak olyan intelligens, hívő lelkű, egészséges, legalább 4 középiskolával rendelkező úri leányok, akik az ápolónői pályát nem kenyérkeresetnek, de hivatásnak is tartják s akik végzettségük után legalább 3 évig a Szeretetszövetség testvérei lesznek. Végzettségük után a testvérek egész életre szóló hivatást és megélhetőséget nyernek, akiknek elhelyezéséről a Ref. Ápolónők Szeretetszövetsége lehetőség szerint gondoskodik s akiknek öregségük vagy rokkantságuk esetén holtig tartó otthont és ellátást nyújt az Orsz. Ref. Szeretetszövetség. — A tanfolyam 2 éves, amely után a jelöltek I. o. ápolónői oklevelet kapnak. A jelöltek internátusban laknak, ételmezésüket munkájuk ellenében kapják, míg lakás, fűtés, világítás, mosás OTI tagdíj, tandíj fejében havonta 25 P-t fizetnek. A felvételi kérvényhez, — amelyet a R. Á. Sz. Intézőbizottsághoz kell címezni s dr. Balázs László igazgató-lelkész (Bp. VIII. Práter u. 63. IV. 45.) címére kell küldeni, — mellékelendő: a) születési bizonyítvány, b) iskolai bizonyítvány, c) lelkészi ajánlólevél, d) sajátkezü önéletrajz, e) kiskoruknál szülői (vagy gyámi) beleegyezés és kötelezettségvállalás a díj fizetésére. — Néhány testvérjelölt, elsősorban árva papleány, vagy tanítóleány részére kedvezményes helyet is tud a Ref. Ápolónők Szeretetszövetsége biztosítani. — A jelöltek kb. egy hónapig próbaszolgálatot végeznek augusztus hó végéig. Pályázati határidő június 26. — A lelkipásztor urakat kéri a Szeretetszövetség, hogy leány- és asszonyköreikben ezen pályázatot hirdessék meg. — Minden felvilágosítást szívesen megad dr. Balázs László lelkész, vagy a Szeretetszövetség (Bp. XIV. Stefánia ut 29.)

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Darányi Lajos*: Az ítélettől a kegyelemig. — *Dr. Zsiros József*: Sub gratia Dei (Folyt. köv.). — *M. J.*: Diákjótétemények. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Az ítélettől a kegyelemig. (1942 június 18.)

Hóseás 2: 18—19.

Ez az Ige a biblia összefüggésében arról beszél, hogy a hűtlenné lett választott népet ismét a maga népévé fogadja Isten.

A maga örök igazságában pedig azt mondja el ez az Ige, hogy hogyan lehet egy nép Isten népévé, vagy hogyan lehet egy ember Isten emberévé.

Ezen a napon minden magyar gondolat a budai vár és a kenderesi kuria felé száll. Kormányzónkra gondolunk, aki egy az ő népével. Örömmel ismerjük fel az Ige fényénél, hogy ő Isten embere és hogy az ő népe, a mi magyar népünk, Isten népe.

Azt mondja az Ige, hogy az embernek, vagy a népnek Istenhez való viszonyában sohasem az emberé az első lépés. Nem az ember határozza el, hogy ezután már Istent elfogadja Urának és oltalmának. Nem az ember választja Istent Istenének. Mindig Isten fordul az ember felé és Isten mutatja meg az ő szeretetét. Ezért nem lehet itt félni és rettegni. Ezért nem szabad aggodalmaskodni. Nem arról van szó, hogy mi szeretjük Istent, védelmét kérjük, de kétséges, hogy ő tetszésel kíséri-e a mi emberi erőlködésünket. Isten szeret, Isten Atya, Istennél már minden készen van. Ő előbb szeretet. Az én szeretetem csak viszonzszeretet.

Isten az ő szeretetében eljegyző Isten.

Az eljegyzésben mindig két olyan valaki köti össze az életet, akik addig idegenek voltak. De egyszer csak megérették, hogy összedobbant a szívük és ebben a közös szívdobbanásban benne volt annak az örvendetes és egész életet kitöltő meglátása, hogy ők egymás számára teremtettek, hogy csak ketten teljesek, hogy a legrettenetesebb lenne egymástól elszakadni.

Az eljegyzés jelenti ennek a világnak a megszükitését is. Sok minden kell, ami eddig kellett. Egy szív mindent pótol. Nem az én vágyam és kívánságom a döntő, hanem azé, aki egy jeggyel hozzám van kötve.

Amikor az ember megérzi, hogy Isten őt

eljegyezte, akkor érti meg, hogy milyen nagy Isten szeretete. Isten nem akar idegen maradni. Isten nem akar távoli és rettenetes lenni. Isten nem akar az életünkön kívül maradni. Isten magát akarja adni.

Mindaddig senki és senkié az ember, amíg ez az eljegyzés valóság nem lesz előtte. Mindaddig céltalan és teher az élet, amíg Isten a szívére nem öleli az embert. Az eljegyzett emberé az eljegyzés minden boldogsága.

Ennek a nagy csodának és titoknak, az Isten által való eljegyzésnek a kezdete az igazság és az ítélet. „Eljegyezlek téged magamnak örökre, és pedig igazsággal és ítélettel...”

Először mindig vihar támad ott, ahol az embernek és az Istennek a világa találkozik. Anynyira más a kettő, hogy a találkozás csak ítélet lehet.

Ott van ez az ítélet nemzetünknek abban a részében is, amelyre most gondolunk.

Milyen vihar volt az első világháború is! Milyen rettenetes ítéletidő volt azon a napon az Adrián, amikor sebesülten, hordágyon feküdt a hajó parancsnoka. Milyen idők jöttek azután! A veres tenger és a veres láng mennyire elborította és felégette ezt az országot. Soha mélyebb ponton nem voltunk, mint amikor az ország szívét is megmarkolta a belső és külső ellenség. Ez ekkor lett nyilvánvalóvá, ebben a viharban és ítéletben látszott meg, hogy Isten eljegyezte magának a mi kormányzónkat. Ekkor nem tudott pihentetőt adni a kenderesi régi ház. Ekkor kellett elindulni, hogy előtte menjen azután a legdrágább seregnek, a magyar nemzeti seregnek. Mennyire megtépte annak a seregnek minden tisztjét és minden közkatonáját a nagy vihar! Erdélyből menekült, fogságból hazatért, fáradt, megtépett ruhájú és zászlójú katonák, akik mégis erősek és mind hősök lettek, amikor az alföldi szél megsimogatta sapkájuk mellett a darútollat. Igen, az Ige azt mondja, az évek is azt bizonyítják, hogy a kiválasztás, az eljegyzés, az Isten szeretete mindig az ítéletben, a viharban lesz látható és azzal kezdődik. Érti az ember, hogy igazságos az ítélet. Ekkor, meg nem érdemelten, Isten szeretetéből Isten veszi kezébe az élet irányítását és

az ő embere lesz az ember és az ő népe lesz a nép.

Jaj lenne, ha az ítélet, ez az igazságos és megérdemelt ítélet mindvégig tartana. Azonban a folytatás kibeszélhetetlenül jó: „kegyelemmel és irgalommal jegyezlek el“.

A minket, az embereket eljegyző Isten először mindig azt mutatja meg, hogy erős és hatalmas. De akkor, amikor ezt a hatalmat elismeri az ember, akkor mutatja meg Isten a kegyelmét és az irgalmát. Sokat kell arra várni, amíg Isten a kegyelmét és az irgalmát mutatja meg. Ott van a legtöbb embernek és a legtöbb népnek a nagy bűne és szerencsétlensége, hogy ezt nem bírja kivárni. Elfogy e türeme és fellázad az ítélet ellen. Ha csak a kormányzónk életére gondolunk is, mennyit is kellett túrni, várni, ennek a népnek a megaláztatását viselni, mennyi ideig kellett az ítélet terhét hordozni, míg végre felszakadt a felhő és kegyelem és irgalom áradt reánk. Milyen hosszú és milyen kibírhatatlanul nehéz volt az út addig a kegyelemig, amit a történelem ezzel a jelzővel fejez ki: országgyarapító.

Ez itéletől a kegyelemig kell kitartani. Az tudja meg, hogy ki Isten, hogy milyen nagy az ő szerelme, hogy milyen jó vele lenni, aki ezt az utat megjárja.

Ez az út az Ur Jézus Krisztusban van előttünk. Ő hordozta el az ítéletet. Az ő vére, a golgotai áldozat vére jegyez el Istennek. Az ő érdemét ruhazza ránk az Atya, hogy kegyelmet találjunk, hogy a földi élettől kezdve az örökkévalóságig mindig az övéi legyünk.

Mindez a hit által lesz nyilvánvaló előttünk. A hitetlen ebből semmit sem lát, a hitetlen mindent más okra vezet vissza. De akiket hittel jegyez el magának az Ur, azok látják és hirdetik: az Ur a mi szabadításunk. A hívő ember látja meg mindennek az okát és a célját. Arra való a vihar, a nagy nyomorúság, a nagy világégés, hogy kezdődjék el annak meglátása, hogy Isten nem mondott le az emberről, nem mondott le a mi népünkről. Viharban, nagyon hangosan jelenti be reánk az igényét, mondja el az első szerelmi vallomását, hogy aztán hozzá menjünk, a golgotai keresztet öleljük át és reánk áradhasson a kegyelem és az irgalom.

Ezen a születésnapon a születés előtti nagy titkokat így világítja meg előttünk Isten Igéje. Hittel és örvendezéssel mondjuk rá: Amen.

Darányi Lajos.

Sub gratia Dei.

(Közigazgatói jelentés.)

A június 14-én tartott évzáró ünnepélyen elmondotta dr. Zsirus József theol. akadémiai és közigazgató.

Egyházkerületünk élére Dr. Enyedy Andor püspökké-választásával új ember került. A jan. 8-án történt szavazatbontás s a február 23-án Miskolcon lefolyt püspökszentelési ünnepség hí megnyilatkozása volt annak a biza-

lomnak és szeretetnek, amellyel a tiszáninneri egyházkerület gyülekezetei a teremtő Isten „elválasztott szolgáját“ (És. 44:1–2) körülvették. Ez a bizalom és szeretet a március 16-án történt első látogatása alkalmával a „szellemi és lelki édesanya áldó, ölelő karjai“ között főiskolánk előljárósága és tanártestületei lelkéből s a minden dobbanásban önzetlenül és tisztán szerető pataki diákszivekből felfokozódott mértékben és túlaradó erővel tört elő és tette ezt a találkozást örökre felejthetlenné. Egyházkerületünk 14-ik püspöke igen nehéz időkben jött s lelkiéletében egy mélyen megrendült és halálos veszedelmeknek kitett világ háborgása közben vállalta az élenjárók felelősségteljes szolgálatát. Szívünk igaz érzéseivel köszöntjük s örömmel halljuk a feléje hangzó égi biztatást: „*Ne félj, mert megváltottalak, neveden hívtalak téged, enyém vagy. Mikor vizen mégy át, én veled vagyok és ha folyókon, azok el nem borítanak, ha tűzben jársz, nem égsz meg és a láng meg nem perzset téged“*. (És. 43:1–2) „*Őrizd, ... legettesd az én juhaimat“*. (Ján. 21:16–17.)

Örségváltás volt az elsőzempléni egyházmegyében is. Főiskolánk ügyvezető gondnoka Janka Károly lemondott 4 éven át hűségesen viselt esperesi tisztségéről. Helyette az egyházmegye gyülekezetei szinte egy akaratlan 25 éves lelkipásztori szolgálatát betöltő Janka Péter nagyrozvágyi lelkipásztorral, főiskolánk igazgatótanácsosával töltötték be. Bármivel indokolta is az egyházmegye éléről való távozását az öregkor szépségeivel megáldott és mindenki által felettébb becsült kormányos, jól tudjuk, az esperesi tisztség továbbbi viselését azért hártotta el magáról, mert Alma Materünket, kicsi diáklelkeket tápláló édesanyját jobban szereti mindennél. Hálas szívvel köszönjük Néki a mindnyájunkat megszégyenítő, példaadó szeretetet s lelkünket az ég felé emelve így kérünk életére áldást: „*Mi Urunk, Istenünk“* (Zs. 8:2.), „*cselekedjél a te szolgálóddal kegyelmességed szerint“* (Zs. 119:124) s „*orcádat világosítsd meg a te szolgálódon“*. (Zs. 119:135.) A tisztességet átvevő s a hűségben és odaadásban a nagy elődök nyomdokain járó utód szívének hustáblájára pedig kitörölhetetlen betűkkel vésd rá megbízást adó szent Igédet: *Órálólul adtalak én téged“*, (Ez. 3:17), „*hogy gyomlálj, irts, pusztíts, rombolj, építs és plántálj“* (Jer. 1:10).

Theol. akadémiánk országos nevű tanárát, az evangéliumi szolgálat égő lelkű és fáradhatatlan munkását: Dr. Szabó Zoltán országgyűlési képviselőt egyházkerületünk főjegyzőjévé választotta. A felelősségteljes megbízatáshoz, amely nemcsak teher, hanem áldott alkalom is a Jézus Krisztus mellett megnyilatkozó lelkek szolgálatbaállítására s amelyet a pogányok nagy misszionáriusa, Pál apostol elszántságával: „*Mindenre van erőm*

a Krisztusban, aki engem megerősít", (Fil. 4:13) megadással fogadott, Isten Igéje szolgálta neki a legszentebb biztatást: „Vessed az Urra a te terhedet és Ő gondotvisel rólad és nem engedi, hogy valamikor ingadozzék az igaz”. (Zs. 55:23.)

Főiskolánkban a régi kipróbált munkásokhoz ebben az iskolai évben is nagy reménységet hordozó új erők sorakoztak fel. Dr. Jánosi Ferencet a magyar-latin-görög, Dr. Bertha Zoltánt pedig a magyar-angol-latin tanszékre hívta el előljáráóságunk megtisztelő bizalma. Mint az Alma Mater gyermekei, mindketten hazajöttek, hogy istenadta tehetségükkel az ősi családi tűzhely mellett szítsák magasra kisebb testvéreik lelkében a tudomány és az evangélium lángját. Később Isten akaratán való megnyugvással vettük tudomásul, hogy Dr. Jánosi Ferenc a pátriárkákéhoz hasonló elhívásának engedelmessége: „Eredj ki a te földedből és a te rokonságod közül és te atyádnak házából a földre, amelyet én mutatok néked” (1. Móz. 12:1), tanári szolgálatát felcserélte az egész életet betöltő Isten-Ige szolgálatával, amelyet a vajdácskai gyülekezetben fog végezni. Így is mindkettőjüknek szól a Megváltó figyelmeztetése: „Úgy fényljk a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jócselekedeteiteket és dicsőítsétek a ti mennyei Atyátokat” (Máté 5:16). A megváltozott politikai helyzetre tekintettel angol születésű tanárainknak felsőbb rendelkezésre Budapestre kellett költözniök. Az eltávozásuk folytán ellátatlanul maradt angol gyakorló órák ellátásával a V. K. Minisztérium Dévay Jenő állami tanárt bízta meg. Theol. akadémiánkon a gazdaságtani órák helyettesítését a Farkas Elemér helyére kinevezett Sebeők István m. kir. gazdasági iskolai igazgató vállalta. Lelkesedéssel és eredményesen dolgozó munkásokat nyertünk bennük. A kijelentésben adott s a messze vidékről Isten hajlékához megérkezőknek kijáró köszöntéssel fogadjuk őket: „Áldott, aki jó az Urnak nevében”. (Zs. 118:26.) Tanítóintézetünk gyakorló iskolájában ideiglenes megbízatásban egész éven át lelkiismeretesen és példás hűséggel végezte a tanítás munkáját volt kedves tanítványunk: Nagy Géza lelkész-tanító. Róla és néki szól a kijelentés: „Azonfelül, hogy a predikátor bölcs volt, még a népet is tudományra tanította és fontolgatott és tudakozott”. (Péld. 12:11).

(Folyt. köv.)

Diákjótétemények

a sárospataki főiskolában az 1941–42. isk. évre.*

* A theológusok konviktusi és internátusi jótéteményét az igazgatótanács szeptemberi gyűlése ítéli oda.
Szerk.

I. Alapítványi kedvezmények.

1. Dókus Ernő és felesége, született Ragályi Ilona-alapítványból az igazgatótanács a következő tanulókat részesíti ösztöndíjban. VIII. osztály: Bernáth Elemér (rokon) 1000, Gyülvész Barna 160, Kóródy Andor 140 P; — VII. osztály: Balla Viktor 140, Kiss Ernő Géza 150, Kiss Pál 150, Kiss Sándor Lajos 120 P; — VI. osztály: Blank Tibor 120, Czövek György 100, Pogorisky Pál 120 P; — V. osztály: Bakó Gyula 80, Blank Aladár 100; — IV. osztály: Isaák Imre 120, Körösi József 120 P; — III. osztály: Barcsa Géza 100, Benke József 120, Gööz Pál 100, Juhász László 250, Makó Dezső 100, Sebeők Zoltán 100, Somogyi Dezső (rokon) 300, Téchy Attila 100, Varga Gábor 100, Nagy Tibor 160 P; — II. osztály: Juhász Péter 200, Kiss Barnabás 120, Czövek Zoltán 100 P. (Összesen: 4 470 pengő.) A többi folyamódó kérését igazgatótanács, mint a követelményeknek meg nem felelőket, elutasította.

2. A Pogány Istvánné-alapból tanárjelölti ösztöndíjak: Ablonczy Bertalan az 1941–42. évre 500, a következő évtől 600; Demeter Gyula végzett teológus 700, Majdik Zoltán 600, Hazagh Mihály 700, Király István 600 P.

3. Az ifj. Farkasfalvi Farkas Géza és Farkasfalvi Farkas István-alapítványból: Köveshegyi László VIII. o. t. 500 és Tamáska János VI. o. t. 500 pengő.

4. Pálóczi Horváth Mária és Simon családi alapítványból: Győr Imre III. é. joghallgató, Árvay Attila VI. o. t., Móre György III. o. t. és Szabó Zoltán I. o. t. 200—200 P.

5. Gesztelyi Nagy László és felesége, született Vagyóczi Nagy Jolán-alapítványból: Szoboszlay Pál II. o. t. 700, Szoboszlay György I. o. t. 300 pengő.

6. Morvay József családi alapítványra: Kecskeméthy Lajos II. o. t. vétetett fel, mint igazolt rokon.

7. Dóczy Imre-alapítványból: Balla Viktor VII. o. t. a világi rész pénzkamatát: c. 105 pengőt és a nagykörösi föld remélt jövedelmének a felét.

II. Tápiintézeti kedvezmények.

VIII. osztály: Béres Elek thv. 100, Hubay László 24, Igó János 70, Majdik Ferenc thv. 100, Nagy Dániel 80, Szacsuri János 130 P; — VII. o.: Balla Viktor thv., 50, Kiss Ernő Géza D. 150, Cseh József 25:20 és 40, Kiss Sándor 18:24, Kóta László 60, László Gyula 90, Marton Gyula 80, á. Molnár Gyula 70, Szakács János thv. 100 P; — VI. osztály: Bári Andor 20, Czövek György D. 100, Pasztornyiczky Lajos 90, Pogorisky Pál D. 120, Szabó István 24 P; — V. osztály: Bakó Gyula D. 80, Bárdos Zoltán 35:52, Bodnár Artur 100, Elek József 39:72, Gömőri István 60, Gulyás Ferenc 60, Kósik István 57:11, Nagy György 100, Póti Miklós 83:90, Simon Pál 25:44 P; — IV. osztály: Barcsa Géza D. 100, Berecz István 32:31, Csabai István 59:41, Czenthe Zoltán 72:50, Dienes László 23:40, Erdey Ferenc thv. 100, Heiter Pál 50, Isaák Imre 120+26:20, Kis-

marton Károly thv. 100, Korponay Béla 92:52, Menyhért Ernő 34, Madarász József 60, Mézáros István 24, Pecsénye Béla 36:10 P; — III. osztály: Balogh János 70, Benke József D. 120, Fekete István 40, Hajdu József thv. 100, Juhász János D. 250, Kiss András Barnabás 12, Nagy Tibor 160+60, Pasztorniczky József 60, Radványi Barna 79:20, Szakács József 40, Szabó Lajos 46, Varga Gábor D. 100, Varga Lajos 30:48 pengő. — II. osztály: Balázs Miklós 36:08, Báthory Dezső 12, Bereczky József 60, Buday Béla 20 —, Dapsy Gyula 22 56, Doszpoly Béla 53:08, Hajdu Sándor 22, Jakab István 55:28, Juhász Péter D. 200, Kardos Győző 10, Kavalec Ferenc 22, Kerékgyártó Lajos 12, Kiss Barnabás D. 120, Kardos István 22, Kovács László 20, Kriston Sándor 60, Nehéz József 15, Novák József 22:48, Osváth Lajos 22:92, Tökéczky László 32, Ujj László 10 pengő.

III. Kisinternátusba felvételt és internátusi kedvezményt nyert tanulók.

I. osztály: Ádám Gábor, Berecz Zoltán, Pásztor András, Szaniszló László.

II. osztály: Bereczky József 20, Doszpoly Béla 60, Hajdu Sándor 40, Jakab István 60, Kavalec Ferenc 20, Kovács László, Nagyházi Béla, Novák József, Tökéczki László 40 pengő.

III. osztály: Balogh János 50, Farkas István, Kavalec László 20, Kovács József 40 P, Szakács József, Varga Lajos.

IV. osztály: Balku Gyula ingyenes hely, Berecz István, Czenthe Zoltán, Erdei Ferenc ingyenes hely, Halmi Gyula, Korponai Béla 50 P, Menyhért Ernő 40 P, Molnár Mátyás 50 P, Pecsénye Béla, Simon Miklós, Szekeres Dénes.

V. osztály: Bárdos Zoltán, Brindzár Ferenc 100 P, Fodor Károly 80 P, Giron Tibor, Horváth Lajos, Horváth Géza, Horváth István, Papp Lajos 40 P, Póti Miklós 40 P, Simon Pál.

VI. osztály: Bári Andor, Czövek György, Horváth Lajos, Pogoriski Pál 30 P.

VII. osztály: Balla Viktor 80 P, Kóta László, László Gyula 30 P, a. Molnár Gyula 40 P, Szakács János 40 P.

VIII. osztály: Béres Elek 150 P, Hatházy Dénes, Igó János 60 P, Kóródy Andor 40 P, Nagy Dániel 60 P, Vágfalvi Ottó.

Felvett tanulók száma 55. Állami tehetségvizsgái ösztöndíjasok számára fenntartott hely 7. VKM. által beutalandó külföldi magyar gyermekek számára fenntartott hely 3, összesen 65. Férőhelyek száma 65.

Feltételesen felvettek: Rimán József I., Sasvári Ernő II., Fábián Zoltán III., Pávai Oszkár III., Vita Árpád III., Siatinszky Miklós IV., Mézáros István IV., Tarits Zoltán VI.

IV. Theol. internátusba felvételt és internátusi kedvezményt nyert gimn. tanulók.

I. osztály: Benke György, Kishonti István, Illés László, Kiss László, Kerekes Lajos, Rác

István, Szabó Zoltán, Szoboszlai György, Tóth József.

II. osztály: Agócs István, Balázs Miklós 20 P, Boncsér Zoltán, Buday Béla, Illosvay Zsigmond, Juhász Árpád, Juhász Péter, Nehéz József, Osváth Lajos, Osváth László, Pápay Ferenc, Szabó László, Szoboszlai Pál, Ujj László.

III. osztály: Barcsa Géza 20 P, Barsi László, Benke József 20 P, Farkas Sándor, Fekete István, Kerekes Pál, Kiss András Barna, Kriston Sándor 30 P, Nagy Tibor, Varga Gábor 20 pengő.

IV. osztály: Csabay István, Genersich György, Madarász József.

V. osztály: Bakó Gyula, Blank Aladár, Bodnár Artur, Éger László, Gulyás Ferenc 40 P, Varga Tibor.

VI. osztály: Bernáth Géza, Blank Tibor, Farkas László, Juhász Dezső.

VII. osztály: Cseh József, Fejér Zoltán, Kiss Ernő Géza 30 P.

VIII. osztály: Adorjány Manassé, Gyülvészi Barnabás, Hubay László.

Felvett tanulók száma: 52. Férőhely: 52.

Feltételesen felvettek: Ignác Ferenc I., Gáspár László I., Kardos István II., László Pál II., Juhász János II., Badó Sándor IV.

V. Felvételek a Gortvay-internátusba és a nyert kedvezmények:

II. osztály: Bíró Barna, Dorka Miklós 50 P, Duck Ervin, Miskolci Márton 30 P, Radványi Lajos 40 P, Szücs Gyula 40 P, Szanyi János, Tóth Bertalan 50 P.

III. osztály: Miskolci Gyula 40 P, Juhos János 90 P, Pasztorniczky József 40 P, Rigó János ingyenes.

IV. osztály: Dienes László, Dorka Béla, Heiter Pál, Kormos Géza ingyenes, Seres Imre, Tussay Pál.

V. osztály: Gömöri István 50 P.

VI. osztály: Pasztorniczky Lajos 70 P.

VIII. osztály: Béky Zoltán 50 P.

I. osztály: Cziáky András.

Jövő évi első tehetségvizsgás. Feltételesen felvettek: Abaházy Bertalan I., Király Árpád I.

VI. Felvételek az Angol-internátus által a Rác-házban nyújtott 12 ingyenes helyre.

Kovács János II., Soós Gyula II., Radványi Barna III., Juhász László III., Hajdu József III., Isaák Imre IV., Nagy János IV., Kismarton Károly IV., Nagy György V., Tarr Sándor VIII., Szacsuri János VIII., Majdik Ferenc VIII.

VII. Felvételek a tehetségvizsgái alapra.

VIII. o.: Béky Zoltán 310 P, Béres Elek 480, Majdik Ferenc 420, Tarr Sándor 420 P.

VII. o.: Balla Viktor 240, Szakács János 400 P.

V. o.: **Bárány** Sándor 340, **Brindzár** Ferenc 470, **Fodor** Károly 270, **Pap** Lajos 330 P.

IV. o.: **Balku** Gyula 690, **Dorka** Béla 300, **Erdei** Ferenc 610, **Kismarton** Károly 550, **Kormos** Géza 690, **Molnár** Mátyás 240, **Nagy** János 570, **Seres** Imre 350, **Tusay** Pál 270 P.

III. o.: **Hajdu** József 610, **Juhos** János 400, **Kavalecz** László 330, **Kovács** József 350, **Miskolczy** Gyula 350, **Pálóczy** Bertalan 110, **Rigó** János 620 P.

II. o.: **Biró** Barna 310, **Dorka** Miklós 440, **Duck** Ervin 350, **Kovács** János 690, **Miskolczy** Márton 280, **Soós** Gyula 690, **Szanyi** István 610, **Takács** Béla 110, **Tóth** Bertalan 340, **Szücs** Gyula 230, **Radványi** Lajos 300, **Nagyházi** Béla 110, **Jövő** évi elsős 710 P. Áll. támogatottak 770 P.

VIII. Tandíjkezdvezmények az 1942—43. tanévre.

I. osztály: 8 tehetségvizsgásnak teljes mentesség 110—110 P.

II.a. osztály: **Butykay** István 45, **Kostenszky** László 70, **Soós** Gyula 110 P.

II.b. osztály: **Balázs** Miklós 55, **Bereczky** József 82:50, **Biró** Barna 110, **Csombók** Imre 55, **Dapsy** Gyula 27:50, **Dorka** Miklós 110, **Doszpoly** Béla 82:50, **Duck** Ervin 110, **Gál** Győző 55, **Hajdu** Sándor 27:50, **Kardos** István 27:50, **Kavalecz** Ferenc 55, **Kiss** Barnabás 55, **K. Kovács** János 110, **Nagyházy** Béla 27:50, **Miskolczy** Márton 110, **Morvai** Miklós 27:50, **Mózes** Mihály 55, **Novák** József 27:50, **Osváth** Lajos 45, **Radványi** Lajos 110, **Szanyi** János 110, **Szücs** Gyula 110, **Takács** Béla 110, **Timmer** Zoltán 27:50, **Tóth** Bertalan 110, **Tőkéczy** László 55, **Jakab** István 82:50, **Jónás** Zoltán 27:50, **Juhász** Péter 67:50 P.

III.a. osztály: **Benke** József 45, **Hajdu** József 110, **Makó** Dezső 45, **Móré** György 55, **Sebők** Zoltán 27:50, **Szabó** Lajos 55, **Téchy** Attila 55 P.

III.b. osztály: **Balogh** János 82:50, **Barcsa** Géza 45, **Dobozy** László 27:50, **Farkas** István 27:50, **Farkas** Sándor 55, **Fekete** István 45, **Juhász** László 90, **Juhos** János 110, **Kavalecz** László 110, **Kovács** József 110, **Miskolczy** Gyula 110, **Nagy** Tibor 90, **Pasztorniczky** József 55, **Pálóczy** Bertalan 110, **Radványi** Barna 110, **Rigó** János 110, **Szakács** József 55, **Varga** Ferenc 45, **Varga** Gábor 45, **Varga** Lajos 27:50 P.

IV.a. osztály: **Czente** Zoltán 55, **Isaák** Imre 55, **Kismarton** Károly 110, **Körösy** József 45, **Madarász** József 55, **Nagy** János 110, **Zacher** István 27:50 P.

IV.b. osztály: **Balku** Gyula 110, **Dorka** Béla 110, **Erdei** Ferenc 110, **Heiter** Pál 55, **Kormos** Géza 110, **Korponai** Béla 55, **Menyhért** Ernő 27:50, **Molnár** Mátyás 110, **Pecsenye** Béla 55, **Seres** Imre 110, **Tusai** Pál 110.

V. osztály. **Bakó** Gyula 45, **Bárány** Sándor 110, **Bárdos** Zoltán 55, **Blank** Aladár 27:50, **Bodnár** Arthur 45, **Brindzár** Ferenc 110, **Fodor** Károly 110, **Füle** Zoltán 45, **Gömöri** István 27:50, **Gulyás** Ferenc 82:50, **Kásik** István 27:50, **Nagy**

György 82:50, **Pap** Lajos 110, **Simon** Pál 22:50.

VI. osztály. **Blank** Tibor 27:50, **Czövek** György 55, **Pasztorniczky** Lajos 55, **Pogarsky** Pál 55, **Turay** István 27:50 P.

VII. osztály. **Balla** Viktor 110, **Cseh** József 27:50, **Kiss** Ernő 45, **Kiss** Sándor 45, **László** Gyula 45, **Lovass** János 45, **Marton** Gyula 55, **a. Molnár** Gyula 27:50, **Szakács** János 110 P.

VIII. osztály. **Béky** Zoltán 110, **Béres** Elek 110, **Igó** János 55, **Gyülvész** Barna 52:50, **Kóródy** Andor 45, **Majdik** Ferenc 110, **Nagy** Dániel 55, **Szacsúri** János 110, **Tar** Sándor 110, **Tömösközy** Ilona 90 P.

HIREK

— **Kormányzó Urunk Öföméltósága születésnapján**, június hó 18-án ünnepi istentisztelet volt Sárospatakon a nagytemplomban. Igét hirdetett Darányi Lajos lelképásztor. Igehirdetésének főbb gondolatait első cikkünk közli.

— **Kapuzárás a sárospataki főiskolában.** Június hó 14-én boldog időkre emlékeztető nagy közönség részvétele mellett zárultak be főiskolánk kapui. Az igazgatótanács már megjelent tagjai, **Janka** Károly és dr. gróf **Bethlen** Pál főiskolai gondnokokkal együtt, **Farkasfalvi Farkas** Géza egyházkerületi főgondnokkal az élen megjelentek a városi templomban tartott istentiszteleten. Prédikált dr. **Szabó** Lajos, theol. akadémiánk új magántanára, a pataki igehirdetés egyik sajátos színét (gyökerében mélyen magyar!) revelálóan. A főiskolai imateremben dr. **Zsiros** József olvasta fel gondosan kidolgozott évi jelentését. Lapunk részleteket közöl belőle. A jutalmakat **Janka** Károly főiskolai gondnok osztotta ki. Az ifjúság túláradó örömmel ünnepelte az év kitűnőségeit. Végezetül **Janka** gondnok kívánt áldást a főiskola kormányosaira, a munkájukat eredménnyel végzett tanárookra, a vakációra menő diákokra, a drága **Alma Materre** és a soha el nem feledett magyar hazára s felhangzott a nemzeti imádság: a **Himnusz**. Az ifjúság délutáni ünnepélyéről külön emlékezünk meg.

— **Főiskolai igazgatótanács gyűléséről** jövő számban kezdjük el a tudósítást.

— **Lelkészképesítő vizsgálatok főiskolánkban.** Június hó 11—13. napjain főiskolánkban lelkészképesítő vizsgálatok voltak. A második lelkészképesítő vizsgálaton **Papp** Zoltán kisdobronyi s. lelkész jó rendű oklevelet szerzett. Az első lelkészképesítő vizsgálatot jeles eredménnyel tették le: **Barsi** Ernő, **Bárány** István, **Demeter** Gyula, **Petró** László, **Pünkösti** Gábor, **Rácz** Zoltán, **Szücs** Lajos; jórendűek lettek: **Csorba** Dezső László, **Galuska** Imre, **Horkay** József István, **Mikolai** Elemér, és **Ősz** József. Javitóvizsgára állott s sikerrel tette le vizsgáját 2 ifjú. Az ünnepélyes *exmisszió*n imádkozott dr. **Szabó** Zoltán theol. tanár, prédikált **Petró** László megválasztott szénior, megkapó szépségű kibocsátó beszédet mondott dr. **Enyedy** Andor püspök. Az ünnepélyes szertartáson **Farkasfalvi Farkas** Géza egyházkerületi főgondnok vezetése alatt a vizsgáló bizottság minden tagja résztvett.

HIVATALOS RÉSZ.

A Református Ápolónők Szeretetszövetsége (az Orsz. Ref. Szeretetszövetség alosztálya) 1942. október 1-el kezdődőleg több ápolótestvér jelöltet képezet ki. Pályázhatnak olyan intelligens, hívő lelkű, egészséges, legalább 4 középiskolával rendelkező úri leányok, akik az ápolónői pályát nem kenyérkeresetnek, de hivatásnak is tartják s akik végzettségük után legalább 3 évig a Szeretetszövetség testvérei lesznek. Végzettségük után a testvérek egész életre szóló hivatást és megélhetőséget nyernek, akiknek elhelyezéséről a Ref. Ápolónők Szeretetszövetsége lehetőség szerint gondoskodik s akiknek öregségük vagy rokkantságuk esetén hollig tartó otthont és ellátást nyújt az Orsz. Ref. Szeretetszövetség. — A tanfolyam 2 éves, amely után a jelöltek I. o. ápolónői oklevelet kapnak. A jelöltek internátusban laknak, ételmezésüket munkájuk ellenében kapják, míg lakás, fűtés, világítás, mosás OTI tagdíj, tandíj fejében havonta 25 P-t fizetnek. A felvételi kérvényhez, — amelyet a R. Á. Sz. Intézőbizottsághoz kell címezni s dr. Balázs László igazgató-lelkész (Bp. VIII. Práter u. 63. IV. 45.) címére kell küldeni, — mellékelendő: a) születési bizonyítvány, b) iskolai bizonyítvány, c) lelkészi ajánlólevél, d) sajátkezű önéletrajz, e) kiskoruknál szülői (vagy gyámi) beleegyezés és kötelezettségvállalás a díj fizetésére — Néhány testvérjelölt, elsősorban árva pappleány, vagy tanítóleány részére kedvezményes helyet is tud a Ref. Ápolónők Szeretetszövetsége biztosítani. — A jelöltek kb. egy hónapig próbaszolgálatot végeznek augusztus hó végéig. Pályázati határidő június 26. — A lelképásztor urakat kéri a Szeretetszövetség, hogy leány- és asszonykörükből ezen pályázatot hirdessék meg. — Minden felvilágosítást szívesen megad dr. Balázs László lelkész, vagy a Szeretetszövetség (Bp. XIV. Stefánia ut 29.)

Becskeháza ref. egyháza pályázatot hirdet kántortanítói állásra. Javadalom: kétszobás lakás, tiz kat. hold föld, két kat. hold rét, ezek munkája. 3 köből búza, 6 köből gabona és egy köből zab, 20 köbméter fa. Urbéri erdőből 8 szekér fa. Érték egység: 29, államsegély van. Pályázatokat: Ref. lelkészi hivatal, Bódvალenke, up. Hidvégárdó címre kérjük küldeni.

Gortvakisfaludi református egyház pályázatot hirdet ref. kántortanítói állásra. Javadalma: 10 köből búza, 10 köből rozs, 10 köből zab, 3 hold föld, 16 ürméter tűzifa, szép lakás, nagy gyümölcsös és zöldséges kert és törvényszerinti államsegély. Kötelességei díjlevél szerint. Vasuti megálló helyben. Kérvények a feledi ref. lelkészi hivatalba küldendők. Feled (Gömör m.) A választás július 1-én történik.

A trizsi ref. leányegyház iskolaszéke pályázatot hirdet az eltávozás folytán megüresedett előkönyörgő kántortanítói állásra. Helyi javadalma 38 értékegységben: 11 kat. hold 389 □-öl szántó föld, 2 kat. hold rét, 16 köből termény, melynek nagyrésze búza, 24 m. tűzifa, 680 □-öl prima kert, lakás kiváló. Pályázati határidő július 15. Állás azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények ref. lelkészi hivatal, Ragály címre küldendők.

A szirénfalvai református leányegyház pályázatot hirdet eltávozás folytán megüresedett előkönyörgő kántortanítói állásra. Javadalom: kétszobás lakás kerttel, melléképületekkel, 10 hold szántó, 8 hold rét, 7 hold legelő haszonélvezete, 4 q búza, 12 köből rozs, 7 pengő

késpénz, 5 öl tűzifa, stóla, államsegély. Adót tanító fizeti. Kötelességek: I—VIII. osztály tanítása, előkönyörgőkántori teendők, énekarvezetés, belmissziói segédkezés, Előkönyörgő kántorpróba előzetes bejelentéssel, önköltséggel vasárnapokon. Pályázati határidő: július 22. Állás választás után azonnal elfoglalandó. A választás július 1-i hatállyal történik. Kérvény szükséges okmányokkal, válaszbélyeggel Református Lelkészi Hivatal, Nagyszelmenc, up. Dobóruszka (Ung vm.) küldendő.

Vajdácaska református iskolaszéke pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett II. tanítói állásra. Helyi javadalma: törvényszerű lakbér (lakás a községben bérelhető), a mindenkori kezdőfizetés 20 százaléka, amelyet az államsegéllyel együtt az Illetményhivatal utalványoz. Kötelessége rábizott osztályok vezetése, lelkész és kántor helyettesítése, a belmissziói munkákban való segítés. Pályázatok július 21-éig: Ref. Iskolaszék, Vajdácaska címre küldendők. Pályázhatnak tanítónők is. Megvan a reménység, hogy a fizetés folyósítása július 1-től megindul.

Az ondi református egyház pályázatot hirdet részben osztott iskolájához kántortanítói állásra. Javadalom: természetbeni lakás, 10 hold föld, párbérváltság, munkaváltság, fapénz, (valamennyi az egyház pénztárából), Értékegység: 19 egység és 176·80 P államsegély. Kötelessége: a kijelölt osztályok tanítása, énekar vezetés, kántori szolgálat. Határidő június 21. Állás megerősítés után elfoglalandó. Lelkészi hivatal, Ond up. Szerencs.

A korláthelmeci ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet, lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Fizetés: 1. 4908 kor.-nak megfelelő pengőértékű javadalom. (16 hold szántó, kaszáló és legelő együttvéve.) 2. Törvényes államsegély. 3. Kétszoba-konyhas lakás. Stóla az egyh. hatóság megállapítása szerint. Kötelesség: Kántori teendők végzése, I—VIII. o. osztatlan isk. vezetése, énekar vezetés, belmissziói munkákban segédkezés. Akadályoztatás esetén lelkész helyettesítése. Kántorpróba önköltségen pályázati határidőn belüli vasárnapon. Szabályszerűen felszerelt pályázatok június 21-től július 1-ig küldendők válaszbélyeggel ellátva: Ref. lelkészi hivatal, Korláthelmecc (Ung vm.) címre. Az állás június 1-én elfoglalandó.

Szögliget leányegyház pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett előkönyörgő kántortanítói állásra. Javadalom: 13 értékegységgel értékelt 5 köből búza, 12 köből rozs, két szoba, előszobás stb. lakás melléképületekkel, kert, egynegyed hold kender föld, 1 hold rét és államsegély. Kötelessége I—VIII. osztály tanításán kívül istentiszteletek végzése vasár- és ünnepnapokon. Választás: július 1-én. Állás választás után azonnal elfoglalandó. Kérvények Lelkészi Hivatal, Szin címre küldendők.

A karosi ref. egyház pályázatot hirdet a második tanítói állásra. Javadalom 30 százalék helyi hozzájárulás és 70 százalékos államsegély. Pályázhatnak férfiak és nők. Fizetést az egyház a nyári hónapokra is biztosít. Kötelessége törvény szerint. Ref. Iskolaszék Karos. Zemplén m.

Szerkesztői üzenetek. R-n E-6 Zs-a. Ha Patak környékén leszek, elmegyek. M-6 I-n. Ki van szedve. **Többeknek:** Beküldött tudósítások ki-szedve várják a megjelenést.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Sz. D.*: Mikor legyen a tapolcai kerületi konferencia? — *Dr. Zsiros József*: Sub gratia Dei (Folyt. köv.). — *M. J.*: A sárospataki főiskolai igazgatótanács júniusi gyűlése. (Folyt. köv.) — Presbiteri konferencia. — Egyházmegyei tanácsülés Alsózemplénben. — Felsőzempléni presbiteri konferencia Sátoraljaújhelyben. — Hírek. — Hivatalos rész.

Mikor legyen a tapolcai kerületi konferencia?

E kérdést már tulajdonképpen eldöntötte a legutóbbi konferencián egy egyhangú „népszavazás“, amikor cca 3000 Lélek egyakarattal szavazott, igaz, pünkösöd volt s lelki dologban döntött. Így kár is lenne ezt az eredményt megdönteni akarni. Ugy érezzük azonban többen, hogy itt a szavazás eredménye nem annyira a pünkösöd másodnapjára akarta a hangsúlyt helyezni, mint inkább arra, hogy konferencia mindenképpen legyen. Hogy mennyire így van ez, igazolhatom azzal, hogy a tavaly elmaradt konferenciát hónapokon keresztül fajlalták Hittestvéreim.

A pünkösöd másodnapi konferenciát u. i. többen kifogásolták a konferencia előtt is, még inkább utána azok közül, kik az ünnep miatt nem jöhettek el. Ünnep másodnapja minden gyülekezetben nagy nap, már csak azért is, mert akkor jön a pataki „diák“, akit nemcsak az ifjúság, de az öregek is szívesen várnak. Így két Urnak szolgálni nem lehet igazság alapján vagy nem mennek a konferenciára és odahaza szomorkodnak, amint egyik hittestvérem mondotta, hogy a templomot nem tudta otthagyni, de bizony a templomban is sokszor a konferencián járt az esze, vagy pedig elmennek s megtörik az ünnepi egyseget. Egyik sem kívánatos, hiszen legutóbb is nagyon hiányzott a Pásztorok serege, kiket éppen az ünnep tartott vissza.

Mikor legyen hát? Urnapján, mint régen?! Ez ellen is igazán jogos a kifogás, mert könnyen félreértésekre adhat okot. Valamelyik hétköznap?, akkor nagyon mártává válnak a férfiak is s nagyon nehezen mozdíthatók, különben is, ha nem „jeles“ dátum, akkor hamar elfelejtik.

Beszélgetés közben ünnep harmadnapja vetődött fel, ami ugyanis olyan „szentheverdel“-nek számít: templom már nincs, de még a munka sem izlik s viszont a Lélek kész arra, hogy több

áldás elfogadója legyen; nem közömbös szempont amit egyik asszonytestvér mondott, az sem, hogy nem kell külön készülni rá, mert még van az ünnepi kalácsból.

Nagy előnye ennek a dátumnak, hogy magunk lehetünk; Tapolca u. i. éppen pünkösöd hét-főjén végtelen zajos s nem alkalmas lelki elcsendesedésre, mert ez a kirándulók eszem-iszom napja, amikor a jóllakottak és sokat ivók zaja csak botránkozás, de nem építés. Ezen a napon a legcsendesebb Tapolca s drága lehetőséget nyújt egy nagy testvéri találkozára. Talán említeni sem kell éppen nekünk lelkipásztoroknak, mennyire fontos, hogy mi is ott lehessünk hűveinkkel: így ennek sem lenne akadálya.

Ha magunk vagyunk, az egész napot kitölthetjük a „mi“ programunkkal. Így gondolnám: délelőtt lenne a megszokott eddigi program, ami olyan sok áldást hozott. Délután addig a lelkészek részére volt találkozó. Ha nem is ennek helyébe, de emellett gazdagon elő lehetne készíteni egy kerületi ifjúsági konferenciát mindkét nembeli ifjúság számára alkalmas ifjúsági előadókkal, vezetőikkel, ahol a csendes órák után megszólalhatnának az ifjúsági énekkarok, tért nyerhetnének a beszámolóik, a közös megbeszélések, majd ezeket követőleg a tiszta vidám játék dallal koszoruzva. Tudom, nemcsak az ifjakat tudnánk nagyon hasznosan együtt tartani s gazdagítani, de még az öregek is részvehetnének az ifjak örömeiben. Meunyi alkalmat nyújtana, hogy különböző vidékek ifjai találkozzanak sokszor egy egész életre kihatólag s történehessenek döntések: elszakadni a csűrök borzalmas vigalmaitól s megtalálni az élet tiszta örömet az evangéliumi közösségben. Sok-sok lehetőség, ami igazán készen adatik, ingyen, kegyelemből, csak el kell fogadni.

Akik úgy gondolják, hogy az általam jelzett dátum alkalmasabb lenne, mint a pünkösöd másodnapja, azok akár e lap hasábjain, akár levél útján közöljék felfogásukat a püspöki hivatallal.

Sz. D.

Sub gratia Dei.

(Közigazgatói jelentés.)

A június 14-én tartott évzáró ünnepélyen elmondotta dr. Zsiros József theol. akadémiai és közigazgató.

Az elválás megindító érzésével veszünk búcsút *Dávid Zoltán* gimn. tanár testvérünk-től, aki 35 évi hűséges és önfeláldozó szolgálat után 1941. szept. 1-ével nyugalomba vonult, s aki a jól megérdemelt pihenést ebben az esztendőben is készséggel cserélte fel a fárasztó és életemésztő tanári munkával. Főiskolánknak egyik leghűbb munkása, a gimn. tanártestületnek egyik legértékesebb tagja távozik el vele arról a munkamezőről, amelyen a megnemértés mellett nehéz időkben még ama paizsos férfiúval: a szükséggel is kemény harcot kell vívnunk. A tanítványoknak egész serege tekint most az áldott tanító-mester felé s Isten Igéjén át küldi hálájával csordultig telt szíve áldáskívánását: „*Áldjon meg tégedet az Ur és őrizzen meg tégedet, ... fordítsa az Ur az ő orcáját tereád és adjon békességet néked*“ (4. Móz. 6: 24—26.) Közel 7 esztendei szolgálat után megvált tanító-képzőintézetünk-től Pándy Árpád magyar-történelem szakos tanár, hogy az illetékes minisztériumtól vett megbízatás alapján a pécsi katonai nevelőintézetben folytassa tovább működését. Új munkahelyén áldást és sikert kívánunk életére.

Mérhetetlenül megsokszorozódnak fájó érzéseink, ha azokra gondolunk, akiktől egész földi életünkre búcsút kellett vennünk. A Felvidék felszabadulásakor a nagyszalánci váromoknál hősi halált halt *ifj. Görgey János* nevén kívül az egyre nagyobb mértékben kibontakozó harcok hősi neveihez újabb pataki diáknevek kerültek. *Sáfár István* főhadnagy a Kárpátok körül megvívott küzdelemben, *Bányai László* repülőhadnagy az ukrán mezők felett lefolyt harcokban, *Kémeri Nagy Imre* főhadnagy pedig a charkovi térségben viharzó csaták közben adta oda hősi életét édes hazánkért. A négy hős közül három a sokszor lenézett, megvetett és még többször kismizmizett ref. pap sarja, akitől mindent elvitathat ez a világ, de azt az Istentől vett jogát, hogy hős fiaikat adjon s az Ige szolgálata által hősi nemzedékeket neveljen fel nemzetünk védelmére, nem veheti el semmi hatalom. Ha valamikor, most valósággá lesz számunkra Isten Igéje: „*Ime az Urnak öröksége a fiak, mint a nyilak a hősnek kezében, olyanok a serdülő fiak. Boldog ember, aki ilyenekkel tölti meg tegzét; nem szegyenülnek meg, ha ellenséggel szólnak a kapuban*“ (Zs. 127: 3—5.). Ezzel a megemlékezéssel dicső honvédeink előtt hajtjuk meg elismerésünk, bizalmunk és szeretetünk zászlóját. Védje és áldja meg őket Isten szent harcaiban, minden lépésükben. — 1941 július

hó 20-án *Dr. Puky Endre* ny. külügyminisztert, a közigazgatási bíróság ny. elnökét, főiskolánk volt igazgatótanácsosát váratlanul hazaszóllította az Ur. Böles és igaz tanácsos, egyenes jellemű, tiszta lelkű és gondolkozású ember volt, aki életét hálából hűséges Megváltója kezébe tette le s az Erette való szakadatlan szolgálatban töltötte el. Elhunytával a magyar közéletet és a ref. anyaszentegyházunkat súlyos veszteség érte. Emlékét kegyelettel fogjuk őrizni. — 1941. aug. 7-én özv. *Kovácsy Sándorné*, szül. Finkey Eszter, az áldott lelkű Kovácsy Sándor volt gimn. tanár özvegye visszaadta nemes lelkét teremtő Urának. Szűkebb családi körének s a nagyobb családnak: szeretett Alma Materünknek azért adta őt az Isten, hogy tisztaszép életével, hűséges szolgálatával és mélységes alázatával mindannyiunknak utat mutasson az örökkévaló hajlékok felé. Lelkének drága vonásait szeretettel zártuk szivünkbe. — A felsőborsodi egyházmegye ny. esperese, Főiskolánk volt igazgatótanácsosa: *Szentmártony Dániel* 1841. október 25-én megtért az örökkévaló hajlékokba. Törékeny testét mennyei erővel áldotta meg Isten. Kimondhatalan türelem, önfeláldozó hűség, hegyeket mozgató hit és evangéliumi öröm voltak szelid lelkének legszebb vonásai. Testét pihentesse meg az édes anyaföld, életének szépségeit elválasztott pataki diáklelkekbe plántálja el a mindenható Isten. — 1941. november hó 9-ének ejjelén megrendült szívvel és mélységes fájdalommal vettük a lesújtó hírt, hogy főiskolánk szerelmetes fiát, későbbi szolgálata alatt igazgatótanácsosát, majd áldott lelkű lelkészi főgondnokát, *Farkas István* püspököt súlyos betegségétől megváltva, hazavezérelte Istenünk kegyelme. Az első pillanatokban nem is tudtuk felmérni azt a veszteséget, mely halálával bennünket ért. Csak később láttuk meg, hogy elköltözésével egy minden megnyilatkozásában nemes lélek és önzetlen szív szakadt ki az élők sorából. Jézus Krisztusnak tántoríthatatlan katonája, népünknek, mellyel jó és balsorsban mindig egynek tudta magát, égő szívű szószólója, a drága magyar földnek halálig hő szerelmese, a magyar igazságnak és feltámadásnak lobogó lelkű prófétája volt, akinek szívét ezer szállal kötözte Isten ehhez az általa kimondhatatlanul szeretett Főiskolához, amelyben olthatatlan szenvedéllyel kereste mindig az ősök, a Rákócziak lelkével való találkozást. Az Alma Mater hű és igaz gyermeket, a tanári karok szerető barátot, a pataki diákok atyai támogatót fognak nélkülözni benne. Lelkünket mégegyszer megfürösztjük a bánat könnyüibün s nemes alakját szivünkbe zárva áldjuk Istent, hogy Farkas István püspök a miénk lehetett. — Még fel sem száradtak szemünk-ből a könnyek, máris kopogtatott ajtónkon a halál angyala. 1941. december 9-én örök álmra hunyta le testi szeméit *dr. Idrányi Lászlóné*, szül. *Trócsányi Lilla*, főiskolánk

Gazdasági Választmányi elnökének, dr. Trócsányi Józsefnek jóságos lelkű leánya. Mi, akik távolabbról figyeltük drága életét, egy korán hervadásnak indult ékes virágot, mindenkit áldó és szerető lelket, Istenben bízó embertestvért vesztettünk el benne; a szülők életük fényét, sugárzó erejét; hitvese a legáldottabb segítőtársat s a szeretett gyermek drága jó édesanyját, akinek gondoskodó szeretetét — hisszük — nem borítja el a sír, s áldott emlékét nem törölheti ki lelkünkől a feledés. — Hosszas betegség után 1942. január 4-én tanítóképzőintézetünk ny. tanára, főiskolánk volt igazgatótanácsosa: Révai Ödön is kivált az élők sorából. Rendkívüli szorgalommal megáldott, életét egészen a tudományának és tanítványainak szentelő tanár volt, telve nemes törekvésekkel, jóakarattal és az evangéliumi igazságok szolgálatától megszüpült élet utáni vággyal. A Rákócziak lelkével telített Erdélyből jött, porrészeit a nagy Fejedelem városában Kassán helyezték örök nyugalomra. Legyen pihenése csendes, emlékezete Istentől megszentelt. — 1942. május hó 3-án kísértük ki utolsó útjára özv. László Kálmánét szül. Bálint Ilonát, Bálint József gimn. tanártestvérünknek melegszívű, töretlenkedélyű, az édesanyját is helyettesítő testvérét, akinek aránylag rövid életében sok és súlyos szenvedés jutott osztályrészül. Elköltözött testvérünket a földön elhordozott sok gyász és bánat után nyugtassa és örök élettel áldja meg Isten. — Néhány nappal később, május 6-án egy neves pataki tanárcsalád jóságos sarja, *Soltész Lenke* is befejezte földi életét. Övéit boldogító, a tehetetlenen segítő, az erőtelent gyámolító kedves lélek volt. Emlékezete áldott tetteivel örökké élni fog. — Azokért az örömkért, amelyeket ifjúságunknak nyújt, ebben az esztendőben súlyos áldozatot követelt tőlünk a Bodrog. Május hó 29-én fürdés közben halálát lelta benne tanítóképzőintézetünk egyik legkiválóbb tanulója: *Simon János* II. é. növendék. A szelid lelkű, mély hitű, az anyaszentegyház szolgálatára magát örömmel elkötelező ifjú halála mély megdöbbenést váltott ki a tanártestületek és tanuló ifjúság körében. Holtestét áldott szülői kezek a gömörmezei páskaházai temetőben helyezték örök nyugalomra. Az édes otthon közelében adjon neki csendes pihenést mennyei Királya. „Az Ur szemei előtt drága az ő kegyeseinek halása“ (Zs. 116 : 15). Ő „meggyógyítja a megtört szívűeket és bekötözi sebeiket“ (Zs. 147 : 3.).

(Folyt. köv.)

A sárospataki főiskolai igazgatótanács júniusi gyűlése.

Népes gyűlést tartott főiskolánk igazgatótanácsa június hó 15-én. Az igazgatótanács csaknem

valamennyi tagja jelen volt. Többen már június 14-én, vasárnap Sárospatakon tartózkodtak, résztvettek a főiskola évzáró ünnepélyein s lehet mondani, gyűlésen kívül, annak megkezdése előtt már foglalkoztak a főiskola legfontosabb ügyeivel. Ezek közül most a legújabb típusu internátus, az u. n. népi internátus ügye került az előtérbe. Ezt az internátust főleg a tehetségmentés révén a főiskolába került tanulók számára kellene felépíteni. És nagyon időszerűvé lett már évek előkészítő munkája után az állandó népfőiskola számára a megfelelő hely biztosítására. A népfőiskolára nézve is olyan értékes kezdések indultak ki főiskolánkból, hogy mintegy anyanépfőiskolává kell, — különösen tiszáninenni egyházkerületünk részére, megszervezni a sárospataki népfőiskolát. Még a mai súlyos viszonyok közt is fell kell használni minden alkalmat és meg kell mozdítani minden erőt, hogy a pataki népfőiskola áldott hatását anyaszentegyházunk és nemzetünk életére állandóan sugározhassa.

Érthető, hogy egyéb problémák is felmerülven, élénk érdeklődés közben nyílt meg az igazgatótanács gyűlése. Az elnöki székét Janka Károly főiskolai lelkészi és dr. gróf Bethlen Pál főiskolai világi gondnok töltötte be. A lelkészi igazgatótanácsosok közül Darányi Lajos, Farkas Elek, Janka Péter, dr. Komjáthy Aladár, dr. Magda Sándor, Medgyasszay András, Tóth János és Ujlaky Sándor voltak jelen, a világi igazgatótanácsosok közül pedig Bernáth Aladár, Barabási Kun József, Farkasfalvi Farkas Ábrahám, Gesztelyi Nagy László, Nyomárkay Sándor, Ragályi Miklós, Tornallyay Zoltán és Tóth Dezső, a tanári testület részéről választott igazgatótanácsosok közül dr. Zsiros József, Tártsy Árpád és dr. Egey Antal igazgatók vezetésével valamennyien, valamint a főiskolai gazdasági választmány képviselői: dr. Trócsányi József és sárospataki Harsányi Gyula.

A tárgyalás megkezdése előtt bibliaolvasás és imádkozás után Janka Károly elnök megható szavakkal emlékezett meg Farkas István püspök haláláról, akinek emlékezetét az igazgatótanács jegyzőkönyvében megörökítette és kiemelte az elnök a tárgysorozatból dr. Enyedy Andor püspökké választását, aki már meg is tette hivatalos látogatását a főiskolában.

A köziskolai szék és theol. akadémiai kar ügyét dr. Zsiros József theol. akadémiai és köz-igazgató referálta.

Az igazgatótanács előterjesztést tesz az egyházkerülethez dr. Enyedy Andor püspökké választása folytán megüresedett igazgatótanácsosi hely betöltésére nézve. Közigazgató lesz a következő két éven át a kormányzati szabályzat szerint Tártsy Árpád gimnáziumi igazgató. Az igazgatótanács a főiskola közigazgatói hivatalában történt változást tudomásul vette és Tártsy Árpád közigazgató működése elé, ismervé az ő munkabírását, főiskolánk iránti odaadó szeretetét, tapasztalatokban gazdag bölcsességét, a legjobb reménységgel tekint.

(Folyt. köv.)

Presbiteri konferencia.

A felsőborsodi egyházmegyében levő Sajókazán június 7-én presbiteri konferencia volt, melyen 13 egyházközségből és 1 szórványból 101 presbiter, 41 vidéki egyháztag jelent meg a helybeli nagyszámú érdeklődőn kívül. A gyülekező presbitereknek bibliai eszmecserét vezettek Tit. 1: 5—9 nyomán Kövér Pál, e. m.-i missziói előadó és Molnár Pál vadnai lelkipásztor. A szépen kirenovált templomot színtől megtöltő gyülekezet előtt Fodor Lajos perkupai lelkipásztor, Orpsz. kiküldött hirdette az igét Csel 2: 6—8 alapján. A konferenciát üdvözölte Varga Imre helybeli lelkipásztor. Szólóéneket adott elő Bazsó Margit tanítónő, énekelt a sajókazai vegyeskar Palcsó Dezső ig. tanító vezetésével. A konferencia a kulturház nagytermében folyt le. Elnöki megnyitót Tóth János esperes mondott. előadást tartottak: Svingor Jenő e. ker. missziói előadó (A presbiter az egyházi életben). Fodor Lajos (Kitől nyeri a ref. presbiter megbízását?). 3 presbiter tett ezt követően bizonyosságot arról, hogy mit köszönhet ref. hitének. Ezek: Héczey Ferenc vadnai jegyző, e. m.-i aljegyző, Tóth Kis András nagybarcai gondnok, kisbirtokos, Sallai Elek a Sajóvelezdhez tartozó Királd szórvány bányamunkás gondnoka. A 25 éve vagy ennél régebben szolgáló presbitereket Tóth János esperes mutatta be és köszöntötte. Ugyan ő záró szavakkal rekesztette be a konferenciát. Imádkozott Kövér Pál, ki a d. u.-i istentiszteleten is hirdette az igét (Lk. 10: 17), mikor újból Palcsó Dezső vezetésével a gyermekkar énekelt.

Legyen áldott a nagy Isten ezért a szép s hisszük, hogy gazdag eredményhozó napért. Illesse elismerés a konferenciát nagy szeretettel fogadó sajókazai gyülekezetet, élén a kedves, fáradtságot, áldozatot nem sajnáló lelkésszárral és tanítókkal.

Egyházmegyei tanácsülés Alsózemplénben.

Az alsózempléni egyházmegye tanácsa június 2-án Sárospatakon ülést tartott. Az alkotó tagok mellett az érdeklődők szép száma kísérte figyelemmel a tanácskozást. A LXXXIX. zsoltár 1. versének közénéklése után Janka Péter esperes 1. Kor. 3: 7—14. szakaszát olvasta fel, s imádságban kérte az Ur segédelmét a tanács munkájára. Gróf Bethlen Pál gondnok vezette a hosszú tárgysorozat tárgyalását. Élmény volt a tanácskozás; beszélt arról az építő munkáról, mi a nehéz idők dacára is, nemcsak lelki, de anyagi téren is lendületesen folyik az egyházmegye területén. Zemplénagárd harmadik tanítói állást szervez, két tantermes iskolát és tanítói lakást épít. Prügy iskolarenoválásra, Taktaharkány iskolaépítésre készülődik. Tiszaladány újjáépíti hívei áldozatkészségéből lelkészlakását. Megszívlelendő példát szolgáltatott a karosi presbitérium; behivatalnokainak fizetését, 1941-től visszamenőleg az általános drágaság szünetéig 37 százalékkal emelte. Megható elismerése s jutalma-

zása ez annak az áldozatos munkának, mit Isten munkásai e válságos és inséges időkben sok küzdelemmel, de nagy hűséggel végeznek. Drága kincs az evangélium ott, ahol szolgálatáért ilyen önkéntes áldozatokat is szeretettel hoznak!

Több közigazgatási ügyben hozott döntést a tanácsülés, s lelkési főjegyző imádsága után a déli órákban ért véget. Délután a bíróság két fegyelmi és két közigazgatási ügyben ítélkezett.

Felsőzempléni Presbiteri Konferencia Sátoraljaújhelyben.

Június hó 4-én tartotta presbiteri konferenciáját a Felsőzempléni Református Egyházmegye Sátoraljaújhelyben. A kicsiny egyházmegye területéről 60 presbiter gyűlt össze a konferencián, amelynek tanácskozásain mindvégig nagy érdeklődéssel vettek részt.

Megnyitó istentiszteletet tartott Nádházy Bertalan diósgyőr-vasgyári lelkipásztor, az ORPSz. kiküldötte. Igehirdetésében az igazi presbiteri eszményről szólott az 1. Pét. 5: 1—4. alapján. A konferenciát megnyitotta Tóth Dezső kir. törvényszéki elnök, egyházmegyei gondnok. Megnyitó beszédében a mai presbiter aktuális feladatait vázolta bizonyágtévő erővel. Az első előadást Csorba Zoltán gimnáziumi tanár, az ORPSz. kiküldötte tartotta „A presbiter az őrhelyén” címmel. A presbiteri tisztség történelmi fejlődésére mutatott rá, majd vázolta azokat a veszedelmeket, amelyek a mi egyházunkban is előállhatnak, ha a presbiter nincs ott az őrhelyén. A második előadást Nádházy Bertalan tartotta „Kitől kapja megbízását a presbiter” címmel. Akárki is választja és állítja munkába a presbitert, — mondotta az előadó, — végső fokon a megbízást Istentől kapja, a vezetést pedig Isten Szent Lelkétől nyeri a presbiter.

A presbiteri konferencia alkalmával Dobos Sándor esperes kitüntető oklevelet adott át azoknak a presbitereknek, akik több mint 25 év óta szolgálják az anyaszentegyházat. A kitüntetett presbiterek: Kiss Dezső alsómihályi tanító, Vajnay József abarai tanító és Samu György magyarsági presbiter.

Nagy érdeklődés kísérte a konferencián dr. Gerőcz Kálmán ny. jogakadémiai tanár előadását, aki a „A presbiter szociális szolgálata” címmel szólott a jelenlevőkhöz. Előadásában különösképpen a Sátoraljaújhelyben kezdeményezett kenyériskolák jelentőségét hangsúlyozta. Az előadást élénk eszmecsere követte.

Torró Zoltán kereskedő, okl. lelkész a „Férfias vallás” címen tartott előadást, melyben hangsúlyozta, hogy a mai idők veszedelmei között szükséges, hogy a presbiter különös felkészültséggel álljon munkába és magára öltse Isten minden fegyverét.

A presbiteri konferenciát vitéz Koncsol János egyházmegyei missziói előadó alkalmi beszéddel és imádsággal zárta be.

HIREK

Téglássy Andor.

A gyász sötét árnya borult az abauji ref. egyházmegyére, mert elvesztette gondnokát, aki a felsőház, a zsinat és az egyetemes konvent, a vármegyei törvényhatósági bizottság tagja volt és még sok egyéb tisztséget töltött be. 20 éven át volt a sárospataki főiskola igazgatótanácsosa. 1942. június 22-én hunyt el, életének 62. évében, Korlátón. Nagy gazdasági és kulturális érzékkel volt megáldva, a közért és egyházáért sokat dolgozott. Mint ember, igen rokon szentes egyéniség volt, de elveihez ragaszkodó. Beszédei törhetetlen kalvinista magyarnak mutatták. Szépen emlékezett meg II. Rákóczi Ferencről. Temetése folyó hó 24-én délután 2 órakor volt Korlátón. Számptalan koszorú közt a főiskola koszorúja is ott volt, melyet hűséges volt igazgatótanácsosának hálás részvéte jeléül helyezett el az alma mater, melynek 1898-ban érettségizett növendéke volt. A főiskola ormán gyászlobogó jelezte a nagy veszteséget, az alma mater részvétét Farkas Elek esperes, igazgatótanácsos tolmácsolta a gyászbaborult családnak.

— **Vallástanári vizsga.** A hónap elején tartott kolozsvári vallástanári vizsgára egyházközségeinkből is vizsgára állott három fiatal lelképásztor: Szilágyi István, Hegedűs Imre és Kiséry Béla. Szép vizsgájukkal öregbítették a pataki teológia és az egyházközség jó hírét.

— **Sárospatakon** a gimnáziumban a beiratkozások július 5-én végződnek; a később iratkozók külön 10 P-t fizetnek a tehetségvizsgai alapra.

— **A VKM. tehetségfelkaroló bizottsága** a következő versenyvizsgálatot tevőket osztotta be a sárospataki gimnáziumba! Tunté Gyula Vámosújfalun (Z.), K. Sipos István Semjén (Z.), P. Varga Tibor Vily (Z.), Szathmári Miklós Tállya (Z.), Felső Lajos Taktaharkány (Z.), Szepesi Bertalan Felsőméra (Ab.), Molnár István Perkupa (Nb.). A két utolsó nem intézetünkben tett versenyvizsgát.

— **Alapítványok.** Dr. Hajdu János és neje Herczegh Etelka pusztatárpásztói lakosok 1000 P. ösztöndíj-alapítványt tettek szegény gimn. tanulók támogatására. — Dr. Sebestyén László fűzfőgyártelepi főorvos 200 P. adományt adott szegénysorsú, jó előmenetelű és példás magaviseletű gimn. tanulók támogatására.

— **Kormányképviselői** megbízást kaptak a főiskolából dr. Zsiros József Munkácsra és Tárczy Árpád Zilahra.

— **Iskolafelügyeleti megbízás.** Szathmári Lajos sárospataki ref. igazgató-tanító a tolcsvai körzet iskolalátogatójává neveztetett ki. Ugyanőt a ref. elemi állandó igazgatójává való választásra ajánlotta az iskolaszék.

— **A tisztaásványi gyülekezet** meghívás útján választott lelképásztorának, Krizsán József, jelenleg nagydobronyi segédlelkésznek beiktatása június hó 28-án lesz.

— **Adomány.** Kőmives Sándor vajáni lelkész a Ref. Egyház és Iskola több évfolyamát adományozta a főiskolai nagykönyvtárnak.

— **Vizsgaeredmények.** Június 20-án szombaton délután fejeződött be a sárospataki gimnáziumban az érettségi vizsga. 42 növendék állott vizsgára. A vizsga elnöki tisztségét Janka Károly főiskolai gondnok töltötte be. A kormányt dr. Kónya Sándor budapesti gimn. tanár, igazgató képviselte. Kitérítéssel 8, jelesen 6, jó eredménnyel 12 és elégségesen 16 növendék vizsgázott. Hasonlóan szép eredménnyel zárult a tanítóképzőintézet képesítő vizsgájára is. A 32 növendék közül jelesen 5, jó 16 és elégséges 12.

— **Csokonainak** egy állítólagos versét közli a Kalangya (245. l.). A vers s a felelet megvan könyvtárunkban is Pennaháború Szigeti Gábor és Kunotzki Dániel urak közt címmel 1834-ből. Tehát nem Csokonai verse.

— **122.40 P. Nagyrovány gyűjtése** — **Szegilongra.** A jótett önmagát dicséri.

— **A magyarországi református egyház** levéltáraitól szóló szabályrendeletre kiadott *Levéltári útmutató* elkészült s az a Bethlen Gábor könyvkereskedésnél (Budapest, IX., Kálvin-tér sz. alatt) 2 P-s bolti áron megrendelhető.

HIVATALOS RÉSZ.

XIV. sz. Körlevél.

Valamennyi esperes- és lelképásztor-testvérem figyelmébe.

Az egyetemes konvent f. év május hó 6—7. napjain tartott ülésében 241. sz. alatt az alábbi határozatot hozta:

„Az egyetemes konvent megengedi, hogy a nyugdíjintézeti intéző-bizottság az elszakított területről Magyarország trianoni területére a területi visszacsatolások előtt átköltözött nyugdíjintézeti tagoknak a visszacsatolt területeken teljesített korábbi szolgálatát nyugdíj jogosultságukba a törvényes feltételek fennforgása esetén beszámíthassa, ha az érdekelt tag ez irányú kívánságát legkésőbb 1942. évi augusztus 31-ig az intézőbizottsághoz bejelenteni annak kötelező kinyilatkoztatásával, hogy az utólag beszámított szolgálati évek után járó tagsági díjak 5 százalékos kamatával együtt 3 év alatt megfizeti.”

Miután a kitűzött zároszhatáridő közel van, figyelemzetem az érdekeltet, hogy bejelentésüket minnél előbb juttassák el illetékes esperesei hivataluk útján a nyugdíjintézet intézőbizottságához.

II. A lelkészi képesítéssel nem bíró egyházi tisztviselők lelkészi nyugdíjintézeti tagsága tárgyában.

Az egyetemes konvent f. év május hó 6—7. napjain tartott ülésében 169. sz. alatt az alábbi határozatot hozta:

„Az 1941. évi VI. egyházi tc. 3. §-a értelmében amely 1942. január hó 1-napján lépett hatályba, az Országos Református Lelkészi Nyugdíjintézetnek tagjai lehetnek a magyarországi református egyháznál, vagy annak valamelyik önkormányzati testületénél, ugy szintén az ezek által fenntartott intézetek körében rendszeresített álláson életfogytiglan alkalmazott, lelkészi képesítéssel nem bíró tisztviselők is, ha a törvényben a kö-

telezett tagokra megállapított feltételeket mind ők, mind az állásokat fenntartó testületek azonos mértékben teljesítik.

A nyugdíjintézet intézőbizottsága ezen törvényes rendelkezés végrehajtására az egyetemes konventől utasítást kér. Az egyetemes konvent utasítja a nyugdíjintézet intézőbizottságát, hogy az 1941. évi VI. tc. 3. §-ába foglalt törvényes rendelkezés végrehajtására szükséges intézkedéseket a saját hatáskörében haladéktalanul tegye meg.

Figyelemmel az ügyrend 42. §-ára, amely szerint jogosított tagul való felvételre a tagságra jogosító állás elfoglalását követő év végéig kell jelentkezni a felvételhez való jog különben elvesztésének terhe alatt, az egyetemes konvent kimondja, hogy mindazoknak a lelkész-képesítéssel nem bíró egyházi tisztviselőknél, akiknek a jogosító tagsághoz való joguk az idézett törvény szakasz rendelkezése folytán 1942. január 1-én nyílt meg és akik e napon szolgálatban állottak, tagul való felvételre legkésőbb 1942. évi december hó 31-ig kell jelentkezniük, ezen határidő elteltével a nyugdíjintézetükbe való felvételüket többé nem igényelhetik. Az 1942. január 1 napját követő időpontba szolgálatba lépőkre nézve az ügyrend 42. §-a lesz alkalmazandó.

III. Valamennyi iskolaszéki elnöktestvérem figyelmébe.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a népiskolák VII—VIII. osztályu tagozatának szorgalmi idejére nézve a 26.000/1941. V.K.M. sz. rendelet 21. §-a, beírását kéri. Az egyetemes konvent pedig felhívja az iskolafenntartók figyelmét az iskoláztatási kötelezettség kilencedik évfolyamának megszervezésére és a szorgalmi idő betartására. A református népiskolák részére készülő tanterv 1942—43. iskolai évben életbelép s remélhetőleg már a nyár folyamán minden iskola fenntartó kezei között lesz.

Atyafiságos szeretettel:

Miskolc, 1942. június 24. *Enyedy Andor*
püspök.

Meghívó. Az alsóborsodi e. megye rendes, hitoktató és s. lelkészi karát, valamint az érdeklődő hittestvéreket szeretettel meghívom a július 7. (hetedik) napján, kedden d. e. fél 9 órakor kezdődő, Miskolcon a Deszka templomban tartandó gyűlésünkre. A gyűlés tárgyai: 1. Bevezető áhitatot tart Arday J. László. 2. Elnöki megnyitót mond s. b. e. Farkas István püspökről emlékbeszédet tart Román Ernő. 3. „Mit tegyünk a magunk erejéből egyházunk és a lelkészek anyagi szükségleteinek biztosítására?” Bevezetik: Kérészy István és Tóth Sándor. 4. Részvételünk és felelősségünk a levante mozgalommal kapcsolatban. Előadás Derencsényi Istvántól. 5. Pályamunkákról bírálat és újak kitűzése. 6. Esetleges indítványok, melyek azonban az elnökkel a gyűlést 3 nappal megelőzőleg közlendők. 7. Tisztújítás. Szeretettel: Alsószolca, 1942. június 16. Román Ernő ért. elnök.

Teresztenyei tanítói állásra pályázatot hirdetek. Javadalom: 35 értékegység államségéllyel. Állás szeptember 1-én foglalandó el. *Lelkész. Szőlőszardó.*

A tiszakarádi református egyházközség V-ik tanítói állására. Kötelesség: a presbitérium által kijelölt osztály tanítása. A belmissziói munkában való részvétel. Javadalom: a törvényes lakbér. Kert váltáság. Az egy-

házpénztárából a kezdőfizetés 10 százaléka. A többi államségély. Reménykedünk, hogy ez a pénz fizetés július hó 1-től folyósíttatik. Pályázati határidő: a megjelenéstől számított 21 nap.

Szadalmás ref. egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet az eltávozás folytán megüresedett tanítónői állásra. Fizetése az egyháztól 174.29 P és törvényes lakbér. Kötelessége pragmatika szerint. Pályázatok a hirdetés megjelenésétől számított 21 nap. Ref. lelkészi hivatal Körtvélyes up. Szadalmás.

Gömör—lucskai ref. egyház iskolaszéke — miniszteri engedélytől feltételezetten — nyugdíjazás folytán megüresedett előkönyörgő kántortanítói állásra 42 napos határidővel pályázatot hirdet. Pályázhatnak nők is, de egy év alatt kántori oklevelet kell szerezniük. Javadalom: Lakás természetben, 13 hold földbirtok haszonélvezete, jelenleg 4 évi időtartammal bérbe van adva évi 7.80 q búzáért, 7 köböl rozs, 8 ürméter tűzifa, 14 28 pengő készpénz és a törvényes stóla. Díjlevelen felül 4 ürméter tűzifa és 3 q búza. Kötelessége: I—VIII. osztályok tanítása, előkönyörgő kántori teendők és belmissziói segédkezés. Az állás szeptember hó 1-én elfoglalandó. Csete Gyula iskolaszéki elnök Barka up. Dernő, Gömör vm.

Csobaj református iskolaszéke pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: természetbeni lakás, 10 kat. hold föld, 2 öl tűzifa, 8 q rozs 5 legeltetési jog és stóla 22 értékegységben, 60 P készpénz s megfelelő államségély. Kötelesség díjlevel szerint. Megváltandó beruházás 175 P. Állás azonnal elfoglalandó. Fizetés július 1-től. Pályázati kérvények 21 nap alatt Református Iskolaszék Csobaj, Szabolcs vm. címre küldendők.

1. **Körtvélyes** ref. egyházközség presbitériuma az eltávozás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet 21 napi határidővel. Fizetése: 2 szobás lakás, melléképületekkel, 2048 liter rozs, 7.5 hold szántóföld és rét. A földek megmunkálásához ad az egyház 7 eke napszámot, a rétek betakarításánál pedig a hívek a réteket lekaszálják, feltakarják s boglyába vagy padba berakják. Fapénz 30.17 P. Legeltetési jog és stóla, továbbá a földek után az adót az egyház fizeti. Mindezek 346.40 P-ben vannak értékelve ideiglenesen, a többi államségély. Kötelessége: A kijelölt osztályok tanítása, kántori teendők végzése. Mindenkor, mikor a lelkész a társ egyházba megyen, vasárnap délelőtt prédikációval, délután pedig imával végezni az istenítiszteletet; amellet a lelkészt a belmissziói és társadalmi munkájában segíteni. Mindezek díjlevelileg szabályoztatnak. Az állás a megválasztás után azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények válaszbélyeg melléklettel a Ref. Lelkészi Hivatalhoz Körtvélyes, posta Szadalmás, Abaújtorna vm. küldendők.

2. Körtvélyes ref. egyházközség presbitériuma az üresedésben levő II. tanítói (tanítónő) állásra 21 napi határidővel pályázatot hirdet. Fizetése az egyház pénztárából ideiglenesen 174.29 P. és a törvényes lakbér, a többi államségély. Kötelessége a kijelölt osztályok tanítása, továbbá a leánykör vezetése. Pályázati kérvények a Ref. Lelkészi Hivatal címére Körtvélyes, u. p. Szadalmás, Abaújtorna vm. küldendők.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSEG HETI KOZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *M. J.*: Ősi egyszerűségű internátus. — A sárospataki főiskolai igazgatótanács júniusi gyűlése. (Folyt. és vége.) — *K. P.*: Leventeegyesületi vezetőképző tanfolyam. — Hírek. — Hivatalos rész.

Ősi egyszerűségű internátus.

Egy hosszabb mondatból vettük ezt a címet. Az egész mondat így hangzik: A kollégiumi nevelés egyik legerősebb eszköze az ősi egyszerűségű internátus.

A testvér Debrecenben tették ezt a tanubizonyoságot. Nagyon is a szívünk szerint.

És nem illetéktelenek tették. Sőt a legilletékesebbek. Azok, akiknek a leginkább lehet szavuk ebben a kérdésben. A volt diákok. Az érettségi találkozóra egybegyűltek.

Húsz éve mentek ki az ősi házból. Az élet porondján verejtékeztek. Az utóbbi húsz év magyar élete nehézségeivel bírkóztak. Megtapasztalták, hogy mi ad erőt, mi tart fenn, mi nem enged elmerülni.

És megszólaltak akkor, amikor hivatalosak a debreceni kollégium ősi internátusát bę akarják zárni, arra való hivatkozással, *hogy berendezése elavult és nem felel meg a modern kor higiéniai követelményeinek.*

Ezek a hivatalosak nem egyházunk hivatalosai. S talán valóban illik rájuk az, amit az egyik találkozó mondott, hogy olyanok mondották, akik a *Kollégium ügyével nem foglalkoznak olyan szeretettel, mint amelyet az megérdemel.*

Mennyire felemelő, hogy a visszatért öreg diákok odaállnak a tisztes Alma Mater mellé. Református kollégiumok lelke szólal meg nyilatkozataikban. Azt mondja társai nevében az egyik: örömmel gondolunk vissza a Kollégiumban eltöltött évekre, amikor valóban nyolcan-tizen bezsúfolva éltünk az egyszerű szobákban. Lehet, hogy ez nem volt eléggé higiénikus. Lehet, hogy nem volt épen kényelmes téli reggeleken öltözetlen felsőtesttel a hideg folyosókon átszaladni a mosdószobába, de ez a kevésbé kényelmes, egyszerű környezet mégis többet adott nekünk, mint adtak volna a gumiszőnyegek és központifűtés, mert igénytelenségre nevelt. Mi úgy, mint sok százéven át az elődeink, megtanultuk itt azt, hogy az élet anyagi szempontjai mennyire másodrangúak. Mi régi diákok

azt kívánjuk, maradjon az internátus és Kollégium olyan nemesen egyszerű, amilyen eddig volt. Nem azért, mert a kollégium szegény, hanem azért, mert ez így helyes.

Az internátusok sokféle típusa alakult ki már. Talán zavaró is a sokféleségük, gazdagsága.

De egyben valamennyinek meg kell egyezni: valamennyinek az ősi egyszerűség megőrzésével a szolgáló magyar életre kell nevelni.

Amikor az eltechnizálódás veszélye fenyeget, meg kell hallanunk a Debrecenben felhangzott óvást a lélek, a szellem érdekében.

Nekünk nem falak kellene, hanem szellem, lélek.

Főleg a mélyről kiemeltéknek nyujtsuk ezt, a feltörekvő magyar rétegek fiainak. A zsellérek fiai a lélekben erősödjenek meg.

És ez a lélek hassa át valamennyi internátusi típusunkat. Ez hozza őket egységre.

Ha a lélek rendben van, hisszük, hogy a falak is rendbe jönnek. A berendezés is átalakul. Hiszen anyagi erőnk teljes megfeszítésével törekszünk erre. Tudjuk, Debrecenben is. *M. J.*

A sárospataki főiskolai igazgatótanács júniusi gyűlése.

(Folyt. és vége.)

Janka Károly elnök szavai szerint nem mulaszthatta el az igazgatótanács, hogy a hivatali tisztéről megbízatása lejártával lelépő közigazgató, dr. Zsiros József iránt igazgatói megbízásában kifejtett működéséért az igazgatótanács legteljesebb elismerését és köszönetét kifejezésre ne juttassa. Kiemelte az elnök, hogy dr. Zsiros József az ő sajátos szellemiségét milyen következetesen, nyomatékkal és súllyal érvényesítette igazgatói tiszte betöltésében, szint, életet és lelkiületet vitt be adminisztratív ténykedéseibe. Most volt alkalom b. e. Szentmártony Dániel, elhunyt igazgatótanácsos áldott emlékezetének a megörökítésére. A főiskola áldja a hú fiú és bölcs kormányos drága emlékezetét. Jelentés megy az egyházkerülethez az egyházkerületi

elnökségnek és a főiskolai gondnokságnak ezévi hivatalos látogatásáról. Ugyancsak jelenti az igazgatótanács, hogy Benkő Béla gimn. tanár elérkezett tanári működése 25. évfordulójához. Ő is a jubileumok iránt kifejezett ellenérzéssel viseltető tanár. Főként nem felvett magatartás ez nála, hanem személyisége jellegzetessége. Az ifjúság körében széleskörű valláserkölcsi munka folyik. A Péntek Esték évi sorozata lezárult. A főiskolai Nagykönyvtárról, tápintézetéről és az ifjúság egészségügyi állapotáról jelentés olvastatik. Örömmel látja az igazgatótanács, hogy az ifjúság templomépítő akciója, — most Szegilongon kezdenek templomot építeni. — tovább folyik és a györgytarlói birtokra is munkatábor készül. A theol. és tanítóképzőintézeti ifjúság részére rendezett szövetkezeti tanfolyammal kapcsolatban dr. Szabó Zoltán theol. tanár, igazgatótanácsos felveti azt a gondolatot, hogy amikor újabb középiskolai tagozatok épülnek ki és az egész református iskolapolitika keresi a megfelelő iskolatípusokat, nem volna-e megvalósítható gimnáziumunk keretében egy mezőgazdasági középiskola létesítése? Az igazgatótanács szakszerveitől: a gimnáziumi széktől és a gazdasági választmánytól kér véleményes javaslatot az általánosságban tett indítványra nézve. Janka Péter alsözempléni esperes indítványozza b. e. Radácsy György arcképének megfestetését. Gyönyörű szavakkal okolja meg javaslatát. Az igazgatótanács emlékezetébe idézi, hogy ennek az arcképnek a megfestetése már régebben programba van véve és némi adományozás is történt a költségekre nézve, így csak az időt kell megállapítani. A határozat ez: a b. e. Radácsy György felett tartandó emlékbeszéd napjára festendő meg az arckép. A kivitel módozatait a főiskolai gazdasági választmány állapítsa meg. Valóban adósságtörlesztés lesz, ha ez az arckép is elkészül.

Tudomásul veszi az igazgatótanács, hogy a theol. kar a következő négyévi ciklusra igazgatónak dr. Újszászy Kálmán theol. r. tanárt választotta meg. A theol. internátus működéséről a jelentés a gimnáziumi tanulók nagy számát emeli ki a theol. internátusban. Ez a szám: 51, már nagyon magas. Az internátusi igazgató a tanulmányi eredmény hatályosabb biztosítását jelzi megoldandó feladatnak. Lelkészek és tanítók gyermekei ugyanis szinte a tanulmányi eredmény figyelembe vétele nélkül vétetnek fel, jóllehet a megindulásnál az lett az internátusi szabályzatba kimondva, hogy amennyiben nem speciális gimnáziumi internátusi feladatok megoldására tervezett internátus a theol. internátus, csak jeles vagy jó osztályzatú gimn. tanulók jöhetnek a theol. internátusba. A theol. internátus segíteni akar a tanítató szülőknél. Viszont ők minnél jobban gondoskodjanak gyermekeik korrepetálásáról ha erre szükség van. A theol. internátusban lakni kedvezmény. Itt a lakásdíj évi 180 P, a városban pedig 240. A lecke-kérdezés ügye a jövő évre megszervezés alá kerül. A theol. ifjúság gyakorlati munkájáról, a faluszeminárium évi tevékenységéről, a népfőiskolai tanfolyamról, a szép sikerű theol. magántanári vizsgálatokról jelentés megy az egyházkerület elé. A theol. ifjúság egy

része katonai kiképzésre a behívót megkapta. Az I. lelkészképesítő vizsgálat júniusi megtartása ezzel áll kapcsolatban.

A tanítóképző intézet ügyeit dr. Egey Antal igazgató adta elő. Az elhunyt Révay Ödön nyug. tanár emléke jegyzőkönyvben megörökítették. Az intézet 1941—42. évi működéséről jelentés megy az egyházkerület elé. Nehéz és érdekes év volt a lefolyt év. A tanárikar háromféle tanterv mértéke és feladata szerint végezte munkáját. Az I—III. osztály liceum volt, a IV. osztály a liceumból átalakított tanítóképző, az V. osztály a még öt éves tanítóképző utolsó osztálya. A liceum két felső osztályát tanítóképzővé átminősítő rendelet lelkileg kedvezőtlen légkört teremtett a nem tanítónak készülő növendékek közt. Sokan kényszerrel láttak abban, hogy az életpályát — legalább is a tanulási vonalán számukra kijelölték s nem nagy kedvvel fogtak hozzá a szorosan vett tanítói tanulmányokhoz. A tanári kar tagjai, különösen a pedagógia szaktanárai a nehéz helyzetet is sikeresen megoldották. A pedagógia-szakos tanári állásra helyettes tanárul Kődöböcz József választott meg. Dr. Erdélyi Dezső és Szarka Béla rendestanárrá választásra ajánlatnak. A természetrajz—földrajz szakos tanári állásra meghirdetett pályázat eredménytelen maradt. Erdődy László fog a gimnáziumból heti 6 órát mint óraadó helyettesíteni. A gyakorlóiskola harmadik tagozatának felállítására egyelőre késik. Igazgatóvá teljes egyhangúsággal dr. Egey Antalt választja meg az igazgatótanács, akit erre a tisztre az igazgatói teendőkből eddig végzett lelkiismeretes és odaadó munkájára tekintettel a tanári kar megválasztásra felterjesztett. Dr. Egey Antal igazgatói tisztsége tanári szolgálatának egész tartamára szól. Az 1942—43. iskolai évtől kezdve épületfenntartásra a növendékek 20 P és a tanulmányi felügyelői díjra 0.80 P összeget fizetnek. Magasabb kedvezményt élvező tanítóképzőintézeti növendékek egyházi szolgálatra elkötelezettek. A jövőben mindazon szülőktől akiknek gyermekei a Pálóczi Horváth alapítványból évi 400 P jótéteményt, vagy egyházi forrásból évi 400 pengőt kitevő kedvezményt élveznek, reverzális veendő, hogy fiaik legalább öt évet egyházkerületi iskoláinkban tartoznak szolgálni, ellenkező esetben az élvezett jótéteményt tartoznak visszafizetni. Az internátusi kedvezményeket odaítélték. A tandíjkezdeményeket megállapították, a költségvetést az egyházkerületi gyűlés elé terjesztik. A volt növendékeket a Pataki Diákok Országos Szövetségébe beszervezik.

A gimnáziumi ügyeket Tárczy Árpád gimn. igazgató előadásában tárgyalta az igazgatótanács. A hivatalos látogatásokról jelentés megy az egyházkerület elé. Az új tanterv a VIII. osztályban is életbe lép. Az internátusokról jelentéseket hallunk, valamint a magán- és különbözeti vizsgákról, a rendkívüli tantárgyak tanításáról és a levontekiképzésről.

Rendes tanárrá választásra az egyházkerületi közgyűlésre felterjesztettek: Ablonczy György, Harangi László, dr. Maller Sándor, Ruszka András és Somogyi Zoltán. Dr. Bertha Zoltánt helyettes tanárnak választja meg az igazgatótanács. Óraadóként alkalmaztatik az énekórák kiségitő ellátá-

sára Sipos Zoltán segédlelkész. Kolláth József segédlelkész hűséges szolgálatáért az igazgatótanács köszönetét nyilvánítja. A tehetségvizsgái alap öszszes kedvezménye 19563 P. összegre megy. Ebből kiosztásra kerül 16660 P. Tartalékul marad a jövő évre 2903 P. A mi tehetségvizsgái alapunk terhére az 1942—43. tanévre felvesz az igazgatótanács a V. K. M. által a pataki gimnáziumba utalandó versenyvizsgás kontingensen felül 1 tehetségvizsgás tanulót, s segíelyez olyan mértékben, mint ahogy a V. K. M. segíelyezi a többi tehetségvizsgás tanulót. A Diákkaptáról a jelentést örömmel hallgatja az igazgatótanács és elismerését fejezi ki Palumbo Gyulának fáradozásáért. Hasonlóan elismerést juttat kifejezésre a buzgó munkáért, amit Erdélyi László az Aero-körben és körrel végez. Uj tankönyveket az egyházkerület engedélyez. Szeretfalva 300—300 P. ösztöndíját Bárány Sándor és Molnár Mátyás kapja. Külföldről hazaérkezett magyar gyermekek számára 3 internátusi helyet ajánl fel az igazgatótanács. Dévay Jenő állami tanár beosztott Sárospatakra az angol tagozatra. Héthy Lajos 3 évre a gimn. igazgatói hivatalban pénzkezelővé választott. Német nyelvtanárt alkalmaz az angol-internátus.

A gazdasági választmány fontos ügyekkel jött dr. Trócsányi József előadásában.

A gimnáziumban a keleti szárny építése most már rendszeren folyik. Az áhítatterem átalakítása megtörtént. Nemes, szép terem alakult ki. Lelkipásztorok feltétlenül nézzék meg alkalmilag Patakon. A gazdálkodások állapotáról helyzetjelentés olvastatott. Az ellátási díjak, tandíj és egyéb díjak emelésére nézve az egyházkerület elé javaslat megy. Igazán mérsékelt emelésekről van szó. A népi internátus építése előnyös kölcsönrel megindul. Részben ezen a vonalon halad a népfőiskola építése is. Reméljük a legjobb megoldást. Hosszas megvitatásban részesült. A tápintézet sütőüzemet létesít. Zsuffa Tibor g. választmányi titkár állásában véglegesítésre ajánlatik. Kiváló munkaerőnek bizonyult. Tanárok óratöbblet díja némi emelésen megy át.

Az Aero-kör és a Bélyegyűjtő egyesület költségvetésileg kérnek támogatást.

Több ügyben a döntés természetesen a főtiszteletű egyházkerulettől függ.

A jótétemények odaiteléséről igyekeztünk minél előbb hírt adni. Kérjük a lelkipásztorokat, hogy tudassák annak adatait egyházközségeikben vakációzó diákjainkkal. Ezt megteszik különben az egyes intézeti ágak igazgatói is. Internátusi kérvények, sajnos, egy héttel a döntés után még mindig érkeznek. Ezek kedvező elintézése csak úgy történhetik, ha időközben valamelyik felvett tanuló helyét nem foglalja el.

M. J.

Jég kár elleni biztosítás, nem csak egyéni, hanem nemzetgazdasági kötelesség is. Különösen megfontolandó ez a mostani nagyon gyenge termés kilátások mellett, nehogy ami még teremne is, kártérítés nélkül pusztuljon el. Figyelmeztessük erre hűveinket, s a lelkész legalább a saját terményeinek jégbiztosítását ne mulassza el. (ORJO)

Leventeegyesületi vezetőképző tanfolyam.

Máj. 26—29 napjain 120 prot. (ref. és ev.) lelkipásztor gyűlt össze az ország minden részéből a K. I. E. meghívására Budapesten a „Toldi Miklós központi testnevelési intézet”-ben a Levente egyesületek országos központja által rendezett leventeegyesületi vezetőképző tanfolyamon. A tanfolyamot I. Kor. 3:11—15 alapján tartott igehirdetéssel Dr. Ravasz László püspök nyitotta meg. Vitéz Bély Alajos altábornagy, országos ifjúsági vezető, majd Gergely István K. I. E. elnök a K. I. E., Dr. Balogh Jenő a ref. egyház, Dr. Keken András budapesti püspöki másodlelkész az evang. egyház részéről mondott üdvözlő beszédet.

Bibliamagyarázatos áhítattal tartottak reggel Muraközi Gyula (Ésa. 6:1—3, Lk. 4:14—30), Dr. Keken András (Eféz. 6:14—18), este Bonyyai Sándor ev. ifjs.-i lelkész, K. I. E. titkár (Ju. 21:15—17), Pataky László ref. konventi ifjúsági lelkész (Mt. 18:19, 20), Nagy Gyula BKIE titkár (Ju. 7:37—39), Kiss János K. I. E. titkár (Ézék. 3:17).

Előadtak: Dr. Mády Zoltán (Egyházi munka a honvédelem szolgálatában), Pogyor István K. I. E. nemzeti titkár (a K. I. E. munka egykor és ma), Hübner József, a Lev. egy.-ek orsz. központja művelődési osztályának vezetője (a leventeegyesület élete, a közösségi életre nevelés, megbeszélések vezetése), Dr. Szabó Zoltán theol. tanár (Mit mondanak a magyar századok a magyar leventének lelkiségéről?), Balassy András testnevelési főeladó (Sport a leventeegy.-ben), Dr. Kiss Ferenc orvostudománykari dékán (A vezető felelőssége), vitéz Major István alezredes (Ének és zenekarok szervezése), vitéz Kudriczy István ezredes, a leventék országos parancsnoka (Mit vár a levente tőletek?), Dr. Kádár László egy. m. tanár (A néphagyományok ápolása), Dr. Batiz Dénes O. T. I. főorvos, K. I. E. alelnök (Az engedelmeség a vezetés iskolája), Nádasdy Gábor m. kir. prot. táb. lelkész, a tanfolyam rendezője (Vallásos nevelés a leventeintézményben, A levente törvény az ige tükrében), Balla Péter ének és zenetanár (Népdalaink), Kolozsváry Béla (Vezetőképzés, táborozás, üdülés, országjárás), Boda József veszprémi ref. és Szenczi Gábor, ev. lelkipásztor (A népfőiskola nemzetnevelésünk szolgálatában), Dr. Teleki László gróf, a K. I. E. ügyv. elnöke (Az egyetemes papság elve ifjúsági munkánkban), Dr. Biró György min. műszaki tanácsos, B. K. I. E. elnök (Vezetők parlamentjének irányítása).

Az előadásokkal kapcsolatban termékeny hozzászólások hangoztak el. A tanfolyam résztvevői készséggel vállalkoztak arra, hogy a K. I. E. munkán kívül (melynek értékét elismerte és továbbbi fentmaradását óhajtotta a levente egyesületek országos vezetősége) a leventeegyesületi szolgálatot végezzék a szebb magyar jövő érdekében. Örömmel állapíthatjuk meg azt is, hogy a K. I. E. milyen helyes úton jár már

évtizedek óta a nemzetépítés terén is. Hangsúlyozták a levante egy. orsz. vezetői azt is, hogy válláskölcsi alapra helyezték a levante egyesületet és a kormány a történelmi egyházakat bekapcsolja ebbe a munkába. Megemlítjük, hogy a tanfolyamon kerületünkben Bodon Aladár, Csathó József, Derencsényi István, Főző László, Kövér Pál, Dr. Nagy Sándor Béla, Perjéssy László, Varga Imre lelképásztorok, Molnár Pál vallástanító, Kovács Lajos és Kóris Lajos s. lelkészek jelentek meg.

K. P.

HIREK

— **Negyven éve tett első lelkészsképzépesítő vizsgálatot** az az évfolyam, amelynek tagjai közül július hó 3-án Sárospatakon találkozóra gyűltek össze néhányan. Az ünnepi összejövetelen imádkozott Bartha László tiszalöki lelkész-esperes, a főiskolát meghatott lélekkel üdvözölte Sallay Gyula nyug. lelképásztor. Az üdvözlő szavakra felelt Tárczy Árpád e. i. közigazgató. Megjelentek a találkozón: Bartha László tiszalöki, Lengyel József szinnai, Nyitray Lajos zahari, Papp István legényei. Pásztor István rásónyi és Sallay Gyula ny. lelképásztor.

— **A templomépítő diákok** a szegilongi templom javára június 28-án tiznél több helyen hirdették az igét és hirdették az adakozást az építés költségeinek fedezésére. Prédikált Sátoraljaújhelyen Csorba László, Nagyrozvágyon Bárány István, Szepiben Csorba Dezső, Kisujszálláson Szücs Lajos, Vámosujfaluban Takács Béla, Kenézlőn Román János, Bodrogkeresztúron Jakab Károly, Királyhelmeccen Major Zoltán, Vajdácskán Arday László, Erdőbényén Kovács Árpád és Szepessy Imre. Miskolcon Harangi László, Csorba László és Major Zoltán.

— **Negyvenkilencen érettségiztek a miskolci ref. gimnáziumban.** Az elnöki tisztet Pósa Péter esperes töltötte be, kormányképviselő Kerecsényi Dezső dr. egyetemi magántanár, budapesti gyakorlógimnáziumi tanár volt. Kítüntetéssel érett lett: 3, jelesen: 1, jól: 14, elégségesen érett 19 tanuló.

HIVATALOS RÉSZ.

XV. sz. Körlevél.

Valamennyi iskolaszéki elnök és tanítótesvéreim figyelmébe.

Az egyetemes konvent elnöksége arról értesített, hogy a pénzügyminiszter ur intézkedett a népiskolai beadványok illetékmentessége tárgyában. (Hivatalos Közlöny 1942. június 1. számában). A szóbanlevő rendelkezés értelmében népiskolai beadványok illetékmentesek.

II.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur értesített, hogy a megüresedett felekezeti népiskolai tanítói állások pályázati hirdetmény és szabályszerű választás útján július—augusztus hónapokban is betölthetők. A megválaszt-

tott tanítók a hivatali esküt választásuk után a kir. tanfelügyelő, vagy megbízottja előtt haladéktalanul letehetik. A megválasztott tanító részére a fizeteskiegészítő államsegélyt az eskütétel napjától kezdve folyósítja a minisztérium. A megválasztott tanítónak írásbeli nyilatkozatot kell adni arról, hogy állását az előírt időben elfoglalja és állomáshelyét a tanév folyamán elhagyni nem fogja, ellenkező esetben július—augusztus havi fizeteskiegészítő államsegélyét és helyi javadalmát vissza kell fizetnie.

Atyafiuai szeretettel:

Miskolc, 1942. június 30.

Enyedy Andor
püspök.

Körlevél

a középiskolai vallástanárképzés vizsgálat tárgyában.

Tudomására hozom az érdekelteknek, hogy az erdélyi egyházkerület középiskolai vallástanárképzés vizsgálat bizottsága 1942. június 9-én tartott gyűlése 12. sz. határozatával az **őszii vallástanárképzés vizsgálatokat 1942. október 15-re** tűzte ki Kolozsvárra.

Felhívom azért mindazokat, akik a vizsgálatra jelentkezni óhajtanak, hogy a középiskolai vallástanárképzésről szóló Szabályzat (lásd: Konvent 1941. május 6—8. ülése jegyzőkönyvének 9. számú mellékletét) 5. §-ban megkívánt okmányokkal ellátott folyamodványukat a 12. §-ban megszabott vizsgadíjjal együtt hozzam legkésőbb **1942. szeptember 15-ig** juttassák el. A vizsgálatra vonatkozó egyéb tudnivalókat jelentkezés után fogjuk közölni a jelöltekkel. Nyomatékosan felhívom a figyelmet arra, hogy a félévre terjedő és nyolc osztályos középiskolában (a négy alsó osztály polgári iskola is lehet) végbement hospitálásról szóló megfelelő bizonyítvány nélkül senki sem bocsátható vizsgálatra.

Az erdélyi egyházkerület vizsgálat bizottsága által kibocsátott Tájékoztató 1 pengőért kapható a theologiai igazgatóságnál. (Kolozsvár, Ref. Theologia.)

Kolozsvár, 1942. június 25.

Vásárhelyi
püspök,

a vizsgálatbizottság elnöke.

Az alsözempléniak figyelmébe.

Felkérem azon 48 lelképásztortestvéreimet, akik a Sáfrány Mihály „Emlékiratai” című könyv árát még nem küldték be, legyenek szívesek ezt július 15-ig a könyvekhez mellékelt csekklapon (19.752. sz. Miskolci Takarékpénztár Miskolc) rendeltetési helyére eljuttatni. A könyv ára — mint jelezve volt — nemes alapítványi célt szolgál; a könyvek elhelyezésével járuljunk hozzá mi is az alapítvány növeléséhez.

Atyafiuai szeretettel vagyok:

Nagyrozvágy, 1942. július 1.

Janka Péter
esperes.

Pályázat. A **kesznyéteni** református egyház 21 napi határidővel pályázatot hirdet III. számú tanítói állásra. Nők is pályázhatnak. Kántori oklevél előny. Javadalom: lakás, 10 százalék helyi járulék, államsegély. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Kérvény szükséges okmányokkal, válaszbélyeggel Református Lelkeszi Hivatal, Kesznyéten, up. Girincs (Zemplén vm.) küldendő.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNEI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINNEI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSEG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN,
DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Dr. Gulyás József*: Farkasfalvi Farkas Géza. — *Dr. Zsiros József*: Sub gratia Dei. (Folyt. köv.)
M. J.: Egyházkerületi tanácsülés. — Hírek. — Hivatalos rész.

Farkasfalvi Farkas Géza.

Az 1932. évi május 27-iki rendkívüli egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyvének 5. pontja elrendeli, hogy a Dókus Ernő lemondásával megürült főgondnoki állásra az egyházközségek presbitériumai július 1-ig adják be szavazataikat a püspöki hivatalba. Ugyanazon év október 12-én tartott egyházkerületi gyűlés, mint díszközgyűlés, Farkasfalvi Farkas Géza királyi kamarást iktatta be a főgondnoki tisztségre. (Vele együtt dr. Enyedy Andort a főjegyzői tisztségbe.) Az egyhangulag megválasztott Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok tehát tíz éve áll a tiszáninnyi református egyházkerület élén. Ez a tíz év főgondnokelődei: Szatmári-Király, Patay, Lónyay, Teleki, a Vayak s Dókus Ernő méltó utódjának bizonyította be Farkasfalvi Farkas Gézát. Már addig is, mielőtt e fényes helyet elfoglalta volna, szép pályát futott meg. Kitűnő lovasbíró volt, s mint ilyen, a bécsi lovasiskolának, majd a Ludovika-akadémiának volt lovagló tanára. A világháború alatt bravuros tetteivel ezredesi rangig emelkedett. 1926—39-ig a szikszói kerületnek volt országgyűlési képviselője; 1939-óta felsőházi tag.

Az egyházi életben is korán kezdett tevékenykedni. A főiskolai igazgatótanácsnak 1913-óta tagja, 1929-óta elnöke volt. A lefolyt tíz éves főgondnoki pályafutása eddigi érdemeit még inkább gazdagította. Elég csak a főiskola fejlődésében mutatkozó haladásra tekintenünk, rögtön látjuk, hogy egyre másra emelkednek az épületek és épületrészek, amelyek emelkedetésének kieszközlésében oroszán része van. Az egyházkerület felfeléívelő fejlődésében ugyanezt állapíthatjuk meg. Hihetetlen akaraterő, elvhűség, meggyőződéshez való ragaszkodás, a célok elérésében törhetetlen buzgóság jellemzi őt.

Adja Isten, hogy az előtte álló évtizedek se lankassák meg buzgósága szárnyait!

Dr. Gulyás József.

Sub gratia Dei.

(Közigazgatói jelentés.)

A június 14-én tartott évzáró ünnepélyen elmondotta dr. Zsiros József theol. akadémiai és közigazgató.

Ha veszteségeinket nem is pótolhatták, fájalmunkat némileg enyhítették azok az örömek, amelyeket ingyen kegyelemből nyertünk. Szívünk őszinte érzéseivel osztoztunk abban az örömben, mely a mintegy 160 év óta távol élő bukovinai magyarság hazatérésével nemzetünknek osztályrészül jutott. Nem hallgathatjuk el, hogy elveszésre ítélt legnagyobb nemzeti kincsünknek, a drága magyar vérnek hazamentése Főiskolánk melegszívű barátjának: *Bonczos Miklós* belügyi államtitkárnak a nevéhez fűződik elsősorban, aki ezzel a tétellel a haza minden vezető állásban lévő fiának példát adott arra, hogy „jó cselekedetekkel járjanak elől” (Tit. 3:14.). Nemzetünk életképességének az lesz a legfőbb bizonyítéka, ha a még integernek mondható amerikai magyarság kb. egymillió tömegét, s a Moldvában élő s a beolvasztástól eddig megmenekült csángó-magyarok 120—125.000-re tehető tömbjét megújuló szervezetébe visszaiktatja. Ezt a repatriálódást nemzetünknek még a legnagyobb áldozatok árán is vállalnia kell. — Az elkallódó magyar tehetségek megmentése körül végzett fáradozásai elismeréseképpen gimnáziumunk ifjú tanárát: *Dr. Harsányi Istvánt* többszörös kitüntetés érte. A V. K. Minisztérium a tehetséges gyermekek felkutatására vonatkozó javaslat elkészítésével bizta meg, az Egyetemes Konvent pedig az egész magyar ref. egyházban végzendő tehetségmentés előadói tisztét ruházta rá. Jóleső örömeinket öregbíti az a tény, hogy édes testvérét: *Dr. Harsányi László* honvéd-lelkipásztort, főiskolánk hú fiát, tanítóképzőintézetünk volt tanárát május 16-án a debreceni Tisza István tudományegyetem bölcsészeti karán „sub auspiciis gubernatoris” doktorrá avatták. A Radácsiak és Finkeyek szolgálatából az Alma

Materre hulló fényt a két testvér kitüntetése újabb sugarakkal gazdagította. Itt említjük meg, hogy Isten mindkettőjüket elküldötte az Ő dicsőségének szenvedéssel és vérrel végzendő szolgálatára, a harctérre. Kedveseik aggódó imádságával óhajtjuk mi is: „*Uram hajlítsd meg egeidet és szálljalá*“ (Zs. 144:5.), „*hogy megszabaduljanak a te szeretteid*“ (Zs. 108:7.). — Főiskolánk művészelkű ének- és zenetanárát: *Dr. Szabó Ernőt*, a nagyszerű zenepedagógust a V. K. Minisztérium újabb megbízatással tüntette ki, amikor a Kassai tanterület középiskolái énekkutatásának ellenőrzése mellé a tankerület zeneiskoláinak felügyeletét is reáruházta. A dr. Szabó Ernő kitüntetésében a főiskolánkban folyó magas fokú ének- és zenetanítás kívülről jövő elismerését látjuk. Kitüntetés érte *H. Bathó János* ny. ének- és zenetanárunkat, a kuruc-nóták országos nevű szerzőjét is, aki az egyik országos dalpályázaton aranyérmert nyert. Isten tartsa meg életüket, hogy velük együtt „*vigadozzunk a mi szabadításunk kösziklájának, menjünk elébe hálaadással, vigadozzunk neki zengedezésekkel*“ (Zs. 95:1–2.). — *Benkő Béla* tanártestvérünk ebben az évben töltötte be 25 éves tanári szolgálatát. A lelkek pasztorálásra és Krisztushoz irányítására elhívott *Bódy Dénes* kartársunk pedig gondosan előkészített konfirmációi oktatásban immár a 22-ik sereget vértette fel szolgálatra az Ige fegyvereivel. A puritán gondolkozású, önzetlenül szolgáló tanártípust képviselik mind a ketten, akiknek életét egészen betölti a Megváltótól nyert küldetés hite: „*az az én eledelem, hogy annak akarata cselekedjem, aki elküldött engem és az Ő dolgát elvégezzem.*“ (Ján. 4:34.)

Főiskolánk élete különben, a háborus állapotokkal együtt járó zavarokat nem számítva, nyugodt mederben folyt tovább. A kényesítő viszonyok hatása alatt az iskolai esztendő munkáját a tervbevett időnél egy héttel később kezdtük s egy héttel korábban zárjuk. Anyagbeszerzési nehézségek miatt egy héttel meg kellett hosszabbítanunk a húsvéti vakációt is. Az így megrövidült rendelkezésünkre álló időt a „*labor omnia vincit improbus*“ állandó szemmeltartásával szellemi és testi erőnk koncentrációja mellett úgy igyekeztünk kihasználni, hogy azzal ne csak a magunk, hanem nemzetünk javát is szolgáljuk. Másként nem is tehettünk volna. Ma, amikor a világ összes nemzetei talpig fegyverben kétségbeesett erőfeszítéssel próbálják biztosítani maguk számára a létfeltételeket, meg kellett békülnünk azzal a gondolattal, hogy ez a háború a magyarság számára *necessitas immutabilitatis*, megváltoztathatatlan szükségszerűség, amelyet geográfiai helyzetünknek, méginkább Istentől való küldetésünknek kell vállalnunk. Hogy a benne való részvételben szenvedések várnak ránk, az a dolgok természetéből adódik. De nem rejtjük véka alá azt a hitünket sem, hogy Istenünk, aki az élet és halál felett teljes ha-

talommal (*summa potestas*) rendelkezik, a mélységből megszentelődve fogja kiemelni a rommá lett (*tristis ruina*) és deformálódott emberiséget. Azért nem szününk meg dolgozni és harcolni mindenért, amit Ő nekünk adott. S mennél jobban számot vetünk magunkkal, az ember által elérhető eredményekkel és lehetőségekkel, annál inkább nyilvánvalóvá lesz előttünk, hogy a győzelmet nem a félelmetes harci eszközök: tankóriások, nehéz ágyuk, komplikált repülőgépek fogják biztosítani, hanem egyedül Isten kegyelme s ebből a kegyelemből táplálkozó lelki és hitbeli felkészülés, a fegyelmezetség, az akaraterő, az elszántság, a lemondás, az önfeláldozás és maradék nélküli szolgálata az *egyetlen igazságnak: Isten Igéjének*. (Ján. 17:17.) Ennek az igazságnak hősiesség szolgálatára való felkészülés volt ebben az esztendőben a főiskolánkban folyó lelki és tudományos munkáknak legfőbb célja. Lelkeket igyekeztünk nevelni, formálni, felvértezni, akik minden szenvedést, nélkülözést vállalva, másokért: a bajtársért, a családért, a nemzetért készek meghozni a legnagyobb áldozatot: önmaguk megtagadását és odaadását is. Olyan lelkeket, akik nemcsak szóval, hanem tettekkel is vallják, hogy Krisztus követése: a keresztyénség nem birtoklás, hanem birtokká-, eszközzélevés, akinek számára nem a test pusztulása az igazi halál, hanem az Istentől való elhagyatottság; akik éppen azért, mert tudják, hogy a legfőbb hatalom, Isten pártjukon van, a megpróbáltatások alatt is rettenthetlenek maradnak. *Impavidum ferient ruinae.*

(Folyt. köv.)

Egyházkerületi tanácsülés.

Az egyházkerületi tanács ülésézése (július 2-án) most is megtette azt a nagy szolgálatot, hogy számszerűleg sok apró ügyet elintézett s ezzel némileg mentesítette az egyházkerületi közgyűlés tömérdek végeznivalóját. Azonkívül még alkalmat is nyújtott egyházkerületünknek arra, hogy közérdekű ügyeket megbeszéljen. Ilyen közérdekű ügy volt egy felekezeti sérelem.

Az egyházkerületi tanács megdöbbenőnek találja, hogy amikor nemzetünk élet-halál harcát vívja az istentelenség szörnyetegeivel, akkor vannak önmagukról megfélemedezett keresztyény lelkipásztorok, akik felekezeti viszály tüzét gyujtogatják és más felekezetek híveit nyilatkozataikkal és magatartásukkal megbotránkoztatják. Az ilyen „hit-hősök“-nek sokkal ajánlatosabb volna az orosz frontra kivonulni és ott vitézkedni. Nem itthon az egység és összetartás kötelekeit lazítani.

Az egyházkerületi tanács, bár kétségtelen volt előtte a felterjesztett adatok után is, hogy vallássértő nyilatkozat történt, nem hajlandó addig a felmerült esetben további lépéseket tenni, amíg a tényállás a legaprólékosabb részletekig tisztázva nincs. — A mostani válságos időben elmegyünk a türelem legszélsőbb határáig, de azt nem enged-

jük, hogy a türelmünkkel visszaéljenek. A kerületi tanács elrendelte az ügy szigorú kivizsgálását.

Az egyházkerületi tanács ülésén dr. Enyedy Andor püspök és Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok elnökölt. Az ülést megnyitotta dr. Enyedy Andor püspöknek a viharban Istenbékességét, a lelkek elcsendesedését könyörgő imádsága és Farkasfalvi Farkas Géza rövid üdvözlő beszéde, amelyben utalt a mai idők szörnyű vérzivatarára és a harctéren küzdő hős katonáinkra.

Jelentette az elnökség, hogy b. e. Téglássy Andor abaúji egyházmegyei gondnok és sok más egyházi tisztség viselőjének temetésén résztvett a kegyelet minden adóját törekedett a mi egyházkerületi életünk nagy halottja iránt leróni. Az egyházkerületi tanács a maga részéről is meghatott lélekkel emlékezik meg a gyászesetről.

A püspök indítványára üdvözlö a tanács a kassai presbitériumot a nagy felelősségérzettel meg-ejtett lelkésválasztásért és üdvözlö a megválasztott lelkipásztort, dr. Szabó Lajost, kifejezve, hogy nagy reménységgel tekint lelkipásztori működése elé.

Sajnos, Ungvár lelkipásztora, dr. Szabó István amerikai útjáról nem tudott még visszatérni. Azt a felvilágosítást nyertük, hogy kényszerű távolmaradását nagy érdekek szolgálata kívánta. Kívánjuk mielőbbi hazajövetelét.

A távollevők (Pósa Péter, vitéz Domonkos stb.) igazolása után alapos tárgyalásban részesültek az egyes ügyek.

Csíki József rudabányai lelkipásztor nyugalmabonulási kérvénye egy irat pótló becsatolásának feltétele alatt javaslatot. Az ungvári lelkész állás nyugdíjintézeti bevallási íve elfogadtatott. Mezőkeresztes 30.000 P. közalapi kölcsöne felterjesztetik. A diósgyőri 4. tanítói állás szervezése jóváhagyatott. A sóstófalvi kántortanítói díjlevél megerősítésére az elnökség kapott felhatalmazást. A nyéki és monoki adásvételi szerződés megerősített. A diósgyőri felebbezés elutasított. Az ungvári egyház adásvételi szerződése megerősítésre az elnökség hatáskörébe utaltatott (egyes iratok gyors becsatolására felhívattatott!). A tiszatarjáni csereszterződés megerősítést nyert.

A főiskolai és más iskolai ügyek dr. Trócsányi József, dr. Gulyás József és dr. Marton János előadásában az egyes igazgatótanácsok felterjesztése szerint letárgyaltattak.

M. J.

HIREK

Mauritz Árpád

Nagydobosi és aranyosi gyülekezetekben szolgált nyug. lelkipásztor június 25-én, életének 75. évében elhunyt. Régi szabású, testben, lélekben hatalmas erejű lelkipásztor volt. Emléke legyen áldott!

— **Dr. Enyedy Andor püspök** meglátogatta az ungvári szórvány híveit azzal az elgondolással, hogy az igen nagy területen, az Ung völgyében elszórt szórványok gondozására — ha erre a lehetőség meg lesz — missziói lelkészt állít be. Az ungi egyházmegye elnöksége a közeljövőben fog a kérdéssel foglalkozni.

— **Figyelem!** A nyár folyamán a Sárospataki Református Lapok számára küldött közleményeket ezen a címen kérjük: Sárospataki Ref. Lapok Szerkesztősége Sárospatak. Theol. Igazgatói Hivatal.

— **Kassa református lelkipásztorának** a gyülekezet egyhangúlag dr. Szabó Lajos szeretetszövetségi lelkészt, az ismert nevű egyházi író, theol. magántanárt választotta meg. Az Ur áldja meg ezen a helyen hűséges szolgáját!

— **Érettségi találkozó Hernádcsányban.** A pompás kis hernádmenti falu, Hernádcsány református népe ünnepi érzésekkel gyűlt templomba június 29-én. Szeretett lelkipásztoruk, Vajthó Lajos tartotta ott megjelent barátaival az érettségi találkozót, a 43. évforduló alkalmából. A lelkipásztor öröme az egész gyülekezet öröme lett. A szívek hálával borultak Isten elé a megtartott és megáldott életért, az ő soha meg nem szűnő szeretetért. Imádkozott Molnár István nyirmihálydi és ígét hirdető Radácsy István gagybátori lelkész. A találkozó és gyülekezet áldották Isten a sárospataki ősi iskoláért, a falai közül kiáradt szellemért. Résztvettek a találkozón többen családtagjaikkal együtt: Almássy Tivadar, Benkő Lajos, Haury József, Körössy Sámuel, dr. Marton János, Mészáros Bálint, Molnár István, Radácsy István és Vajthó Lajos. A találkozót a Vajthó-család kedves vendégszeretete tette feledhetetlenné.

— **Tisztújítás a rimaszombati egyházban.** A felszabadulás óta első ízben megejtett tisztújítás során a rimaszombati egyház főgondnokául újból dr. Eszenyi Gyula vm. tisztifőorvost, gondnokul Káposztás László bankigazgatót választotta meg. — Az Egyesült Prot. Gimnázium Igazgatótanácsának új tagjai: vitéz Lukács Béla miniszter és dr. Soldos Béla főispán. A presbitérium új tagjai: Soldos Béla főispán, id. Szabó Elemér földbirtokos, dr. Balogh Ádám igazgató-főorvos, dr. Révész Menyhért tisztiorvos, Kovács Gyula ny. tanító, dr. Komjáthy Lajos számv. főtanácsos, Kun György postafőnök és Cseh Miklós tisztviselő. Új presbiterekül választottak még Pósa Lajos és Csizsár Imre ny. lelkipásztorok is.

— **Húszéves érettségi találkozó a miskolci ref. gimnáziumban.** Június 28-án lélekemelő ünnepség folyt le Miskolcon a Lévy József gimnázium ódon falai közt. Érettségi találkozójukat tartották a 20 évvel ezelőtt érettségizett diákok. Közülük megjelentek: Bencs Lajos sajlóslázfalvai ref. lelkész, Csik Lajos kolozsvári egyetemi rendkívüli tanár, Csorba Zoltán ref. gimnáziumi tanár, Demeter Béla emődi ref. lelkész, Fehér Hadur kir. járásbíró Miskolc, Kolos János dr. Máv. orvos Budapest, Kühne Gábor kárpátaljai erdőmérnök, Molnár Dezső országgyűlési képviselő Miskolc. Nagy József tiszapóroszlói ref. lelkész, Sturmman Zoltán dr. Máv. orvos Miskolc, Szekeres János katonatiszt Miskolc, Szentmiklósi Béla dr. vármegyei árvaszéki ülnök és Szepessy István dr. sáti földbirtokos. — A hadbavonult Jakabfalvi Pál gagybátori földbirtokos és Puky Pál dr. egyetemi magántanár levélben üdvözlötték a tanárokat és volt osztálytársaikat. — Rövid áhitatot után, amelyet Nagy József lelki-

pásztor vezetett, megemlékezést tartott a diákevekről és köszöntötte az iskolát Csik Lajos. Válaszolt az ünneplő lelkű seregnek Zsupán László igazgató. Végül Csorba Zoltán a találkozóknak nevében 300 pengőt ajánlott fel a tehetségvizsgás tanulók részére.

— Körzeti ifjúsági konferencia Eszenyben.

Június hó 14-én az ungi egyházmegyébe kebelezett 5 tiszamenti egyházból gyűlt össze Eszenybe, a mindkét nembeli ifjúság, mintegy 236-an, hogy bizonyosságot tegyen hite és magyarsága mellett. A konferenciát Balogh Sándor eszenyi lelkipásztor nyitotta meg. Az Igét Király Zoltán csapi és Kriszán József ásványi lelkipásztorok hirdették: A konferencia központi gondolata: „Magyar ifjú Krisztus zászlaja alatt.” (II. Tim. 3:3, Bírák k. 6:11—24.) Ezen a címen Mitró István lelkipásztor tartott előadást. Előadást tartott még Király Zoltán csapi lelkipásztor az ifjak részére, Mitró István tiszasalamoni lelkipásztor a leányok részére: „Református magyar ifjú, illetve leány hivatása a mai nehéz időkre való tekintettel” címen. A leányok előtt Molnár Kálmánné tett hitbőlfakadó bizonyágtevést. Délután bátor bizonyágtevással, szavalattal, énekszámokkal, párbeszéddel tették az ifjak és leányok gazdagabbá és épületesebbé a konferenciát, mely Ruszka Elek szalókai lelkipásztor zárószavaival és imádságával ért véget.

Mitró István.

— Új növendékek az Angol- és Humán-internátusban. Janka Károly lelkészi gondnok elnöklésével tartotta meg az Angol- és Humán-internátus felvételi bizottsága együttes ülését, amelyen betöltésre kerültek a két intézetben megüresedett helyek. A bizottság az Angol-internátusba a következő új növendékeket vette fel: Fűrj József (Budapest), Lénárd Lajos (Szolnok), Magyar-Kossa István (Bp.), Noéh Zoltán (Debrecen), Orbán László (Székesfehérvár), Pulszky Géza (Eperjes), Puska László (Isaszeg), Szabó György (Szolnok), gróf Teleki Sámuel (Sáromberke), Tornallyay Árpád (Tiszakeszi) I. o. tanulók, gróf Teleki Tibor (Zalaegerszeg) V. o. t. és Bana Zoltán (Kisújszállás) VII. o. tanuló. — A Humán-internátus új növendékei: Arday Janka László (Mezőkeresztes), Barcza József (Döge), Bencze László (Fülek), Csiky Tibor (Balkány), Fekets István (Szikszó), Fónyad Zoltán (Monor), Jakab László (Budapest), Makó Zoltán (Erdőbénye), Péter György (Sepsiszentgyörgy), Szücs Gyula (Cigánd) I. o. tanulók, Gaál Győző (Budapest), Szász Béla Tornalja II. o. és Jakab Zoltán (Budapest) III. o. tanuló.

— **Figyelmeztetés!** Szűkösen termett és féltékenyen őrzendő kenyerünket, de minden más javainkat is, hirtelen támadt lángnyelvek pillanatok alatt megsemmisíthetik. Vegyük eszünkbe ennek súlyos következményeit, s figyelmeztessünk rá másokat is és pedig azzal, hogy a reformátusok tűzkárelleni, de másféle biztosításait is, a Konvent, az egyházkerületek, az ORLE, az ORJÓ-val kapcsolatban lévő Gazdák Biztosító Szövetkezeténél eszközöljék, mert ezáltal egyházi céljainkat előmozdítják. (ORJÓ)

HIVATALOS RÉSZ.

Körlevél.

1. A főt. Konvent utasítása szerint be kell jelenteni minden egyháznak a vasárnapi iskolai szövetségbe való csatlakozását és belépését. Valamint a vas. iskolai vezetők számát, azok pontos nevét és címét; továbbá, hogy mennyi önkéntes tagsági díjjal készek a szövetség munkáját támogatni.

Akik még nem küldték be a missziói íveket, azok ennek beküldésével kapcsolatosan adják meg a befelélést.

2. A jövő hó elején egyházmegyei tanácsulást szándékozunk tartani; kérem kedves lelkésztestvéreimet, hogy a tárgyalni kívánt ügyeiket e hó 25-ig szíveskedjenek beküldeni.

3. Akik a missziói jelentési, valamint a szórványgondozási nyomtatványokat nem kapták kézhez, szíveskedjenek azt bejelenteni. Atyafiságos szeretettel:

Sajóvelezd, 1942. július 7. Tóth János esperes.

Meghívó. Az abaúji egyházmegye Lelkésze-gyülelete aug. 6-án Kassán a Kossuth L. utca 23. sz. alatti evang. iskola termében reggel 8 órai kezdettel értekezletet tart, melyre a kebelbeli testvéreket és érdeklődőket szeretettel meghívom. Tárgysorozat: 1. Áhitat, 2. Elnöki megnyitó. 3. A ref. egyház és az evangélizáció. 4. Az egységes istentiszteleti rendtartás. 5. Pályamunkák bírálata. 6. Pénztári jelentés. 7. Indítványok. Igazolatlan elmaradás 20 P bírsággal jár. Kiss József elnök.

Meghívó. Az abaúji református egyházmegye folyó évi július hó 29. napján, szerdán d. e. 10 órai kezdettel rendkívüli egyházmegyei közgyűlést tart Kassán a vármegyeháza nagytermében, melyre a közgyűlés alkotó tagjait és az érdeklődőket szeretettel meghívjuk. A közgyűlés tárgyai lesznek: 1. Téglássy András elhunyt gondnokunk emlékezete. 2. Az 1939 március 1. napján megnyílt zsinat által alkotott II. t. c. 5. §-a alapján az általános tisztújítás elrendelése. 3. Az egyházközségek által felterjesztett ügyek. A tárgyalandó ügyiratok legkésőbb július 20-ig küldendők be az esperesi hivatalba. — Gönc, 1942. július 4.

Az Egyházmegyei Elnökség.

Pályázati hirdetések.

A hernádpetri ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet előkönyörgői állásra. Javadalom: 5 kat. hold 1384 □-öl szántóföld; 6 q buza a hívektől; 4 drb. legelő illetőség; 8 méter fa beszállítása. Kötelessége: istentiszteletek végzése, iskolásgyermekek vallástanítása. Pályázhatnak nyugdíjas tanítók. Csak családosak. Erdei levegő! Állás elfoglalandó augusztus 1-én. Hernádszurdoki Ref. Lelkészi Hivatal, posta Hidasnémeti.

A szalonnai ref. egyház kiegészítő helyettes tanítót (tanítónőt) keres jövő iskolai évre. Fizetése törvényszerű. Pályázati határidő: augusztus 10. Ref. lelkészi hivatal.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 10 Pengő.
Fél évre 5 Pengő.
Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes előfizetési díj a **Egész évre 5—P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSEG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN,
DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Dávid Zoltán*: A nyolcadik tehetségvizsga tanulságai. — Tájékoztató a palásthöz. — Segédlektész-konferencia Debrecenben. — *Cserháti Zoltán*: A felsőborsodi egyházmegye lelkészértekezlete. — *U. K.*: Irodalom. — Hírek. — Hivatalos rész.

A nyolcadik tehetségvizsga tanulságai.

Nyolcadik tehetségvizsgánkat már nem önállóan tartottuk, hanem az országossá tett és központilag irányított tehetségtanulmányi versenyvizsgák keretében. Az országossá tétel és központi irányítás természetes következménye lett az adminisztráció megnövekedése: igazgatói hivatal és vizsgáló bizottság jóval terhesebb munkát végeztek az eddigieknél.

Vizsgálati módszerünk eddig is tudományos alapokon nyugodott, de egyszerűbb volt. Az volt a felfogásunk, hogy elég egyelőre megismernünk a tehetség egészének a mértékét, tüzetesen szétbontani alkotó részeire nem szükséges. Most 27 tesztből kihozott tehetségelemből alkottuk meg a tehetségképet, mégpedig amennyire csak lehetett, objektív mérésrel. Hogy a tehetségkomplexum ilyen felaprózására van-e szükség, az vitatható, s majd eldönti a tapasztalat. A szigorúan tudományos alapra való helyezkedés és az objektív mérésre való törekvés mindenesetre helyeselhető annak ellenére, hogy hozzáértő emberismerő pár sor írásból és rövid beszélgetésből is szinte biztosan felismeri a tehetséget és megállapítja a tehetségtelenséget. Az indulás alapelve nem rossz, a fejlődés szerintünk az egyszerűsítés felé fog irányulni.

Az egységessé tétel és a központi irányítás hozta magával, hogy eddigi tanulószolgáltató nagy területünk nagyon megszűkült: úgyszólván teljesen csak Zemplénre szorult vissza, a hozzánk utalt 30 tanuló közül csak 2 volt más megyebeli. De ezzel elvesztettük legjobb tehetségtanulmányi területeinket, mert évtizedes tapasztalatunk, hogy iskoláinknak legtöbb jó tanulót Abaúj, Borsod, azután Ung, Bereg, majd Szatmár, Szabolcs szokott adni és legkevesebbet éppen Zemplén. Mi e területvesztés következményének tartjuk azt a tényt, hogy a most hozzánk utalt 30 fiú közül kimondottan tehetségeset egyet sem találtunk, holott ez előtt ilyeneknek egy alkalommal sem voltunk híjával. De ez csak iskolánk szempontjából veszteség és sajnálatos, a nemzeti közösségre kár nem származott ebből.

A vizsgálat folyamán a talált eredményből megállapíthattuk, hogy tanítótestvéreink megértik a

tehetségmentés lényegét és célját, s nem kísérleteznek tehetségtelen gyermekek beküldésével, amint régebben megtették. Nem elég ugyanis kifizűzött célunkhoz a szorgalom és tudásvágy, s különösen nem elég magában a társadalmi emelkedés kívánása, vagy éppen a nehéz testi munka elől való menekülés, hanem kifejezetten a tehetséget kell megkeresnünk és felkarolnunk. A most vizsgára küldöttek között, bár kimagasló tehetség senkiben sem mutatkozott, a bizonyos fokú tehetség viszont mindegyikben megvolt.

A tehetségkutatás központilag elfogadott alapelvénél fogva és a központból küldött vizsgálóeszközök (tesztek) alkalmazása folytán nem kutatuk a gyermekek tudását, hanem csak a tehetségét. Nem a tanulással megszerzett ismeretanyagban, annak mennyiségében és biztonságában kerestük és mértük a tehetséget, mert hisz ott döntő szerepe lehet a szorgalomnak, hanem abban, hogy azt az elmeművelést, ami elé a teszt állítja a vizgázót, miképpen tudja elvégezni.

Olvasásnál, versmondásnál, kis mese tartalmi elmondásánál, szabad beszélgetésnél, általában a vizsgálat folyamán olyasvalami volt megállapítható, s ezt a megállapítást elsősorban a megfigyelőként jelenlevő miniszteri osztálytanácsos úr tette és hangsúlyozta, hogy az elemi iskola a maga feladatának nem annyira az értelem kiművelését tekinti még mindig, mint inkább a tananyag szó szerinti betanítását, vagyis hogy még mindig túllengő a verbálizmus. Egy-két tanulónál kétségkívül kirívóan mutatkozott ez a jelenség. Egyik kis vizsgázónkat pl. a legbeváltabb mesterfogásokkal is alig bírtuk rávenni, hogy gondolkozni kezdjen és megszólaljon, de amikor a beszélgetés folyamán honfoglaló ősről, Árpád apánk került szóba, remekbe készült mondatokat vágott ki. A baj csak az volt, hogy a remek mondatok tartalmát nem értette. Az iskola egyik fő célja kétségtelenül az elmék nyitogatása, s ezt a legelgőgöttebb elemi iskolának is el kell fogadnia.

Ez alkalommal is jóleső érzéssel lehetett megállapítani, hogy az elemi iskola a vallás-erkölcsei nevelésre igen nagy gondot fordít. Az erkölcsnek első életkövetelményül való feállítása hansúlyozottan szólal meg szóbeli és írásbeli megnyilatko-

zásaikban. Tisztán pedagógus szemmel nézve ezt a dolgot, a moralizálást sokszor már túltengőnek, erőszakoltnak és eltanult modornak kell minősítenünk. Épen a legtehetségesebbnek bizonyult fiúcskánál láttuk, hogy pl. élménydolgozatát naívu, kedvesen, értelmesen kezdte írni: önmaga gyermeki mivoltát kezdte megnyilatkoztatni, de azután minthacsak az jutott volna eszébe, hogy hiszen neki egy „jó fiú“ szerepét kell játszania: elkezd moralizálni, prédikál, és a hallott erkölcsi szónoklatokat visszhangozza. Itt készített képleirási dolgozatában ugyanez a felfogása — helyenként erkölcsileg nagyot mondani akaró, de homályba, sőt értelmetlenségbe vesző mondatok írására készítette. A cél: az erkölcsi nevelés, — helyes, a mód és mérték megállapítása fölötté nehéz és nagy körültekintést kíván.

Versmondásra csaknem mindnyájan kevésbé ismert vagy épen ismeretlen verselők alkalmi hazafias verseivel állottak elő. Ebből jogosan következtethetünk elemi iskoláink gondos hazafias nevelésére, azonban kissé sajnáljuk egyrészt igazi klasszikusaink háttérbe szorulását, másrészt az esztétikai mérték alábbszállását. Bizottságunknak különösen fiatalabb tagjai perhorreszkálják az üresnek látszó deklamálást; a fiatal tanári nemzedék határozottan elhárítja a „hazafias szópufogatást“, mer bizalmatlan az őszinteségével szemben.

A vizsgázók külső magatartása szerény, rokonszenves volt, testi állapotukon bizony szívesen láttuk volna az erőnek és jól tápláltságnak több jelét és nagyobb fokát.

A tehetségmentés ügyét nagy szeretettel és hozzáértéssel kell intézni, mert különben az országossá tétel természetes következményeképpen több zavaró jelenség fog előállni. *Dávid Zoltán.*

Tájékoztató a palásthoz.

- A palást a lelkész szertartási ruhája.*
- A palást viselet egyházi szertartás keretében végzett lelkészi szolgáltnál kötelező.*
- Istentisztelet, temetés alkalmával azok a lelkészek is ölthetnek palástot, akik szolgálatot nem végeznek.*
- Szertartáson, istentiszteleti szolgálton kívül szokásos a palást viselete államfő vagy püspök fogadása alkalmával.*
- A palástot egyébként díszruhának használni és e célból lelkésznek a saját esküvőjén, vagy olyan alkalmakon, ahol nem területileg jelenik meg, viselni nem szabad.*
- A palásthoz megfelelő öltözet, lehetőleg hosszú fekete, és mindenestre sötét kabát, nadrág és nyakkendő jár.*
- A palást-viselethez csak ünnepélyes, méltóságteljes testmozgás, járás és taglejtés illik.*
- A palást tiszteletreméltó viselkedést kíván.*
- A palásthoz, illetve annak viselőjéhez várakozások fűződnek, amelynek csak a magunk teljes odaszentesítésével, Isten segítségével, Krisztus megváltói munkája és a Szentlélek ihletése árán felelhetünk meg.*

Segédlelkészkonferencia Debrecenben.

Révész Imre püspök ez év június 29-re hívta össze a tiszántúli egyházkerület segédlelkészeit konferenciára Debrecenbe. Megjelentek ezen a konferencián az elnöklő püspökön kívül Porzolt István, dr. Szász Imre és Gaál István esperesek, d. dr. Illyés Endre lelkészképzőintézeti tanár, dr. Ferenczy Károly egyházkerületi belmissziói előadó, Debrecennek majdnem valamennyi lelképásztora és összes segédlelkésze, valamint a tiszántúli egyházkerület minden egyházmegyéjéből összes költségeik fedezésével meghívott összesen 19 segédlelkész. A konferencia, amely 29 én d. u. fél 4-kor a püspök bibliatanulmányával kezdődött, két részből állott: a segédlelkészek megnyilatkozásából s erre az atyák részéről adott feleleletről. Az ifjú Timótheusok minden megnyilatkozásának alapját három előadás képezte, amely kiterjedt a segédlelkész életének minden területére. Az első előadást Kovács Ferenc püspökladányi segédlelkész tartotta „A segédlelkészek anyagi helyzete“ címen. Vácolta benne a mostani segédlelkészek mostoha anyagi és jogi helyzetét, a nyugdíjintézet ügyét, a stóllak kérdését. A segédlelkészek anyagi helyzetének javítására a következő elgondolása van: segédlelkésznek tekinthető az, akinek csak az első vizsgája van meg, míg a II. vizsgát is sikeresen letett segédlelkész a vizsga napjától kezdve lelkész, önálló munkakörrel és díjlevéllel. A fizetés is e szerint lenne: a segédlelkész teljes ellátáson kívül kapjon legalább hatvan pengő készpénzt, míg a lelkész a vele egyforma képesítésű tanárok fizetésével megegyezően a IX. 3-ban kezdené. A minden részében átgondolt előadást számtalan hozzászólás követte. Ezekből kicsendült az a tény, hogy a segédlelkészeknek ez az elgondolása és vágya nem bérharc, sokkal inkább református egyházunk egyetemes érdeke. — A második előadást Kósa Ferenc gyulai segédlelkész tartotta meg „A segédlelkészek jövőbeli egyházalkotmányi helyzete“ címmel. Rámutatott arra, hogy ennek a kérdésnek a lényege az, hogy új rendet kell teremteni az egyház szolgálai között. A szolgálathoz illő jogot és tiszteletet kell biztosítani a segédlelkésznek is. Szerinte is a II. vizsga után azonnal lelkész lesz a segédlelkész. A kívánalmái ezek voltak: a megfelelő embert a megfelelő helyre kell tenni, legyen a segédlelkésznek szavazati joga a presbitériumban, mint rendes tagnak, felelősséggel mindenben az egyházmegye főhatósága alá tartozzék, végül a ma tapasztalható munkának aránytalan elosztása miatt össze kell vonni az apróbb gyülekezeteket, a nagyobbakat pedig részekre osztani. A hozzászólások is kb. ebben a síkban mozogtak, természetesen kitérve apróbb, mindennapi esetekre, mint a segédlelkészek szabadságának ügye, a segédlelkész és lelképásztor közötti viszony, O.T.B.A., stb. — Utolsónak Sárközy Lajos debreceni ispotályi dékán tartott még előadást „A segédlelkész-kérdés szellemi és lelki helyzetképe és a kibontakozás lehetősége“ címen. Ez az előadás adta meg a konferenciának lelki és

szellemi színét, hangulatát és irányát. A segédlelkész helyzetét, életét, törekvését, csalódását az isteni jelenvalóság örök evangéliumában rajzolta meg, amikor lelkipásztor és segédlelkész elé Krisztust és a tanítványokat állította követendő mintaképül. A kibontakozás lehetőségét ennél fogva csak a lelki megébredésben találhatta meg. Krisztussal, Benne és Általa minden lehetetlennek látszó lehetségessé válik. A számos hozzászólás után ezzel befejeződött a konferencia első fele és első napja.

Másnap, 30-án reggel 9 órakor áhítat után folytatódott a konferencia második része: az atyák válasza az ifjak megnyilatkozására. Porzsolt István, dr. Szász Imre, Gaál István, dr. Ferenczy Károly, dr. dr. Illyés Endre és Kolozsváry Kiss László adtak kimerítő és körültekintő választ az ifjaknak. Jóleső érzéssel kellett hallani a feleletekből kiérző szeretetet, bizalmat s annak hallgatólagos ígétét, hogy az atyák mindent elkövetnek a mostani lehetetlen helyzet megszüntetésére. Az atyák szerint a segédlelkész-kérdésnek a megoldása csak a törvényes keretek között lehetséges. Az igazi sürgős teendő éppen az, hogy végre kell hajtani a hozott törvényeket. Szaporítani, illetve szervezni kell a kórház-, tanyai-, szórvány- és más missziói lelkészi állásokat. Hangsúlyozzák, hogy a lelkész és segédlelkészek sorsa a tisztességes szegénység. Létesíteni kell segédlelkészi alapot, éppen azért, hogy ezzel kiegyenlíthessék a gyengébben javadalmazott segédlelkész fizetését. A központi pénztár gondolatát teljesen elvetik, a segédlelkészek előtt is érhető okok miatt. Hangoztatják, hogy meg kell valósítani a segédlelkészek továbbképzését, amire különösen ma nélkülözhetetlen szükség van. Isten a lelkészeket és segédlelkészeket a világ theatronjává tette, ezért vállalni kell az ezzel járó megaláztatásokat, nélkülözéseket, kicsufolásokat azzal az örömmel, hogy mégis csak inkább Istennek, mint a Sátánnak engedelmességtünk. Végül figyelmeztető felhívást és intést kapott minden jelenlevő: ez a konferencia is csak akkor lesz áldássá ha az itt hallottakat a gyakorlati életben is megvalósítani igyekszünk. A konferenciát Révész Imre püspök szavai zárták be, összegezve az előadásokat és a hozzászólásokat. Beszédében érezte minden jelenlevő az egyház jövője iránti féltő aggodalmat. Kérte a püspök, hogy támadjon mindenki lelkében tiltakozás a központi pénztár beállítására és a lelkipásztornak püspök által történő kinevezése ellen. Megrendítő példával világított rá mindkettőnek veszedelmére. Kérte, hogy várja mindenki türelemmel az idők kibontakozását, egyben ígéretet tett arra, hogy örködni fog azon, nehogy lekerüljenek ezek a kérdések a napirendről. Szomorúan állapította meg, hogy nem volt elég láng és lelkesedés az ifjak lelkében, inkább a csüggedés és lemondás szószóói voltak. De hozzátette mindjárt, hogy ami hiba ebben van, azért a felelősséget a vének hordozzák. Kért mindenkit a szüntelen imádkozásra a szolgálatnak örömmel való végzésére. Ha egyszer megérzi mindenki ezt az örömet, akkor a legnagyobb nehézség el van háritva.

Ennek a konferenciának márcsak természeténél fogva sem lehettek „határozatai“. De ennek

ellenére mégis áldásos és gyümölcsöző volt: megismerhette mindenki egymás baját, panaszát, lelkét és életét. A legnagyobb áldás pedig annak elismerésében volt, hogy a jelen kérdések nem személyi vagy csoportérdekek, hanem az egyháznak, mint Krisztus láthatatlan és látható testének örök problémái.

A felsőborsodi egyházmegye lelkészértekezlete.

A felsőborsodi egyházmegye lelkészegyesülete 1942. június 23-án Miskolcon tartotta a gyülekezeti teremben szokásos évi értekezletét. Tóth Pál Zoltán szendrői lelkész bevezető áhítata után Gyülvész István mondott elnöki megnyitót. Bizonyoságtétel volt ez a kegyelem Istenéről. Az Irás szavaival szólott az értekezlethez: Annakokáért vegyétek fel az Istennek minden fegyverét, hogy megállhassatok... Elsősorban bizonyoságtétel lelkipásztorokra van szükség, hogy megállhassunk a világ hatalmasságaival szemben folytatott harcban a Krisztus által.

Kegyeletesen emlékezett meg néhai Farkas István püspökünk haláláról s arról, hogy 1941. év őszén néhai Szentmártony Dániel, nyugalmazott borsodi lelkipásztor, tiszteletbeli örökös esperesünk távozott közülünk a minden élők útján. Ugyanő meleg szeretettel üdvözölte főtiszteletű dr. Enyedy Andor új püspökünket.

Tóth János esperes előadásában az evangélicizáció formáiról beszélt, az anyagiakról szólva pedig felhívta a lelkipásztorok figyelmét az új földbirtok törvényre és az erdélyi gyermek-akció felkarolását ajánlotta a lelkipásztorok figyelmébe.

Többen hozzászólásaikban rámutattak az evangélicizáció tárgyában szükségessé váló lelkész-tanítói közös értekezlet tartására és a levante munkában való részvételre. Az értekezlet elhatározta, hogy a Tomay-féle könyvnek használata, valamint a vasárnapi iskolai vezetésnek a lelkész által kötelező vezetése tárgyában az egyházmegyei közgyűlés elé javaslatot terjeszt.

Nekrológot mondott néhai Pozsga József felett Dabóczy István nagybarcai lelkész.

A továbbiakban „a református egyház és az evangélicizáció“ címmel értekeztek Svingor Jenő és Bodnár László lelkészek.

„Mit várunk az új énekeskönyvtől?“ címen előadást tartott Pólya Ferenc szakácsi lelkész.

„Mit tegyünk a magunk erejéből egyháznak és a lelkészek anyagi szükségleteinek biztosítására?“ címmel értekezett Várady József saájóvámosi lelkész.

Kövér Pál alelnök pedig dr. Komjáthy Aladárnak „A segédlelkész-kérdés a magyarországi református egyházban“ című dolgozatát olvasta fel.
Cserhádi Zoltán.

— **Leánykonferencia** volt Patakon június 21-én. 150 környékbeli leány gyűlt egybe. Szabó Dániel lelkész tartotta az istentiszteletet, délután pedig előadást tartott számukra. A délutáni kis ünnepélyen a leányok is szerepeltek.

I R O D A L O M

Két tanulmány.

Korunk uralkodó kérdése, amelyet a legkülönbözőbb oldalról igyekeznek megragadni a tudomány: az ember. A biológia, fajelmélet, pszichológia és filozófia mellett a teológiának is meg kell, hogy legyen a felelete a „Kicsoda az ember?” örök kérdésére s ha ma teológiai antropológiák születnek ez csak azt mutatja, hogy a teológia minden egzisztenciálisan aktuális kérdés megoldásából részt kér magának és a kijelentés fundamentumára állva megadja a korszerű kérdésekre is az örökké érvényes feleletet.

Mátyás Ernő dr. a gyökerében vázolja fel a teológiai anthropológia, helyesebben a keresztyén antropológia alapvonásait Pál apostol antropológiája (Budapest, 1941. 19. o.) című tanulmányában, amikor az apostolnak az emberről szóló tanításán keresztül nézi azokat, rámutatva arra, hogy az anthropológiának, mint teológiai diszciplínának a krisztológia és szotériológia között van a helye, mivel az embert a maga egzisztenciájában nem magyarázza egyéb, mint a transcendens, azaz a Kijelentés; ittjét és mostját nem érteti meg más, mint az eset, azaz a bűn; jövőjére és benne létének értelmére pedig nem világít rá semmi a megváltáson, azaz az új életre támadáson kívül.

A természetes, bűnös és megváltott ember képének rajza után az embermivolt lényegére voltaképpen a másik tanulmány (A szenvedés értelme Pál apostol igehirdetésében. Sárospatak, 1941. 22. o.) mutat rá. Az ember természetes, bűnös, sőt, mint földön élő ember, megváltott minőségében is: szenvedő ember. Ilyen volt az apostol, de ilyen volt a testté lett Ige is. Ennek a meglátásnak az eredménye azonban a kijelentés által ujjírt életben nem a szépség, hanem a keresztyén élet legdrágább java, a hit, a Krisztus életébe átlánfalódott élet, a teljes mivolt bírásának reménysége, a szeretet, szolgálat és áldozat, valamint az onnan felülről való bölcsesség.

Az ilyen gyümölcsöket termő szenvedés volt Pál igehirdetésének állandó megtermékenyítője és a Kijelentés fényében értelmet nyert szenvedés minket, mai igehirdetőket is közelebb visz az evangélium, az örömmel megértéséhez. Ez a Mátyás Ernő dr. két tanulmányának nagy tanítása. A kettő együtt a tudomány legexaktabb módszerességével megírva is, igehirdetés a szenvedő emberről és arról, hogy a válság, mint a szenvedő emberi lét értelmet adója, tehát örömmel besugározója is, a testté lett Kijelentés: Jézus Krisztus. U. K.

— **TÁJÉKOZTATÁSUL** közöljük lelkipásztortestvéreinkkel, hogy Pálóczi Czinke István püspök úr temetése július hó 21-én, kedden délután 4 órakor lesz a sárospataki református templomból. A gyászszertartást dr. Enyedy Andor püspök úr végzi.

H I R E K

— **Lapzártakor vettük a hírt** Pálóczi Czinke Istvánnak a volt szlovenszkói Tiszáninneni Egyházközség nagynevű püspökének haláláról. Vele a magyar történelem trianoni korszakának egyik legteletreméltőbb alakja, anyaszentegyházunknak, közelebről a Tiszáninnennek típusú megszemélyesítő egyénisége szállott sírjába. Áldott emléke előtt Isten segítségével a legközelebbi számunkban tisztelgünk.

Szerkesztőség.

— **Helyreigazítás.** Mult számunk vezércikkébe, újsághír alapján, két téves állítás csúszott be: 1. Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok úr nem volt lovagló tanára a bécsi lovasiskolának. 2. Nyugállományból önként bevonulva, őrnagy, majd alvezredes lett. A történelmi igazság érdekében közöljük ez igazítást.

— **Figyelem!** A nyár folyamán a Sárospataki Református Lapok számára küldött közleményeket ezen a címen kérjük: Sárospataki Ref. Lapok Szerkesztősége Sárospatak. Theol. Igazgatói Hivatal.

— **Sirkövetés.** Néhai saskóvári Verebélyi József volt bacskai ref. lelkipásztornak a hitvesi szeretet és gyermeki hála által állított sirkövét avatta fel a bacskai gyülekezet vasárnap délután a bacskai ref. temetőben. Az emlékkő előtt egyházi részről Virágh Béla, kistarkányi ref. lelkipásztor, tb. esperes, országgyűlési képviselő, világi részről dr. Zombory Géza, egyházmegyei tanácsbíró mondtak beszédet. Az ünnepélyen a család tagjain kívül jelen voltak, volt lelkész barátai, a bacskai gyülekezet, leány-, társ-, fiók-egyházak tagjai. Ez alkalmából Verebélyi Dezső semjéni lelkipásztor a bacskai egyháznak 50 P-t adományozott.

— **Népművelési vezetői tanfolyam** volt a héten Patakon, helybeli, fővárosi és vidéki előadók közreműködésével 100 tanító és tanítónő részére. A főiskolai internátusokban szállásolták el a résztvevőket, az előadások az imateremben voltak. A tanfolyam résztvevői tanári vezetés mellett megnézték a főiskola s a város (a vár) nevezetességeit. A tanfolyam vezetői: Bencze András és Mártha Sándor voltak.

HIVATALOS RÉSZ.

XVI. sz. Körlevél.

Lelkipásztortestvéreim figyelmébe!

Az örszentmiklósi Szeretetház igazgatósága minden lelkipásztortestvéremhez eljutatta körlevelét. A körlevél pontos áttanulmányozását kérem minden lelkipásztortól, mert sokszor csak úgy tudunk segíteni az arra rászorultakon, ha szeretet-intézményeinket és a segítségüket ismerjük. Az áldott hivatást betöltő intézet munkáját sok szeretettel ajánlom lelkipásztortestvéreim figyelmébe.

Atyafiai szeretettel:

Miskolc, 1942. július 7. Dr. Enyedy Andor püspök.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI RÉFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN,
DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Dr. Marton János*: Pálóczi-Czinke István. — *Dr. Enyedy Andor*: Jöjj be Istennek áldott embere. *Dr. Magda Sándor*: Az egyház hőse. — *Dr. Gulyás József*: Pálóczi-Czinke István életének kiemelkedőbb mozzanatai. — *Csomár Zoltán*: Pálóczi-Czinke István felvidéki püspöksége. — *Dr. Gulyás József*: Pálóczi-Czinke István temetése. — *Román Ernő*: Cipruság Pálóczi-Czinke István sírjára. — Hírek. — Hivatalos rész.

Pálóczi-Czinke István.

Gyászba borult tiszáninneni egyházkerületünk és az egyházkerület dobbanó szive: sárospataki főiskolánk.

Július 17-én, Budapesten meghalt Pálóczi-Czinke István nyugalmazott püspök, a volt szlovenszkói tiszáninneni egyházkerület patriarchális kort ért püspöke. Benne nekünk, tiszáninnenieknek, vérünkéből való vér, csontunkból való csont tűnik el földi szemeink elől. Porrészei is végső akarata szerint a sárospataki temető kertjében adatnak át a pornak a boldog feltámadás reménye alatt. Pálóczi-Czinke István haló porában is Pataké akar lenni. Pataké örökre, az idők végeig, az utolsó ítéletig, míglen előhív Krisztus ítéletre eleveneket és holtakat.

Bethlen Kata végrendeletében meghagyta, hogy testét akármely helyen eltemethetik, mert „az Úr a föld és annak kerekése” s Isten bárhol elhívja őt a számára eltett üdvösség elvételére. Pálóczi-Czinke István is az Urának tudja magát halálában is, de halandó testére nézve a pataki sírkertben várja a feltámadást.

„Christianus mihi nomen

Reformatus cognomen,”

a Pálóczi-Czinke István sírkövére is rávéshető volna:

Reformatus mihi nomen,

Patachinus cognomen.

Egész szellemiségét annyira Patak határozta meg!

Ez a szellemiség nem a liberális theologiai irány, vagy éppen a racionalizmus. Nagyon a felszínen járnánk ennek a pusztá megállapításával. Amit egy négyszázados történet gazdagsága jelent, az válik ihletté, gondolkozás- és jellemformáló hatássá Pálóczi-Czinke Istvánban. Közvetlen mesterei a nagy Mitrovics Gyula, a kormányzó és szervező Fejes István és a feledhetetlen Radácsy György.

Idegen fertőzés sem nyelvét, sem érzését és gondolkozását nem éri. Az ő lábaiknál nő. Az ő példájuk lelkesíti. Az ő oldalukon kerül az első, a választottak közé. Mint utód majd az ő nyomdokaikba lép. De Patak ezeknél sem csak egyetlen theologiai irány. Patak náluk is szinte egy felmérhetetlen teljesség. Az, amit jelentenek a dogmán és confessión túl Kossuth Lajos és a Rákócziak, Kazinczy Ferenc és a Kövy Sándorok, Balassa Bálint és Tompa Mihály, Lórántffy Zsuzsanna és Pálóczy Horváth Mária; amit jelentenek a kurucok és a szabadságharcosok, a szabadság oroszánjai és a fejedelmi nagyhatalmúak, a zsolnáréneklő magyar nép és a gályarab prédikátorok. Az, amit jelent az átnemesedett humánus, a nemzeti irodalom és műveltség, a nemzeti öncéluság, törhetetlenség és megszentelődött magyarság. Az, amivé elválasztotta Isten a sárospataki főiskolát, hogy t. i. legyen áldott eszköze a megtisztított evangéliumnak személyiségek formálásában és a magyar nemzeti élet örök megújulásában.

Az élő Isten szolgálatának ez a lelke élt Pálóczi-Czinke Istvánban. Ezt vette az Alma Mater kebelén. Mihelyt vállára borult a palást, bármilyen volt az a theologiai fegyverzet, amelyet kora kínált, amellyel kora büszkélkedett, nem tanácskozva testtel és vérrel, megtagadta azt, következetlen lett hozzá, azt semminek, nyügnek és tehernek érezte s eltolta magától.

Isten igéjének foglya lett. Annak csodája ejtette ámulatba. Ennek a csodának hódolt.

Isten felszentelt szolgálója csontjaiba rekesztett tűzként érezte az evangéliumot. Ajakán a zengő magyar nyelv szépséges ragyogásával szólalt meg a bizonyágtévő ige és olykor a fenség magasztaláig eljutva, az imádság.

Pálóczi-Czinke István bizonyágtévő és imádkozó lélek volt. A formaszépség, amely megnyilatkozásait jellemezte, mély lelki élményekből táplálkozott, Istennel megteljesedett szívéből.

Nem futott az elismerés után, nem kereste a megbecsültetést, sőt elzárta avatatlanok elől lelke szentélye ajtajait s még a küszöbére se engedett lépni egyeseket. Több volt, mint amilyenek a világ látta, vagy amennyi alkotás marad utána. Nem volt kenyerre a robot és a rubrikás lelképásztorkodás. Áhitata mélységében az Ur érkezését várta. Az ihlet drága perceit. De Istennek az ő fénylő kegyelmi ajándékaival felékesített szolgálója nem kerülhette ki a magasabb szolgálatalkalmait. Egyideig viselnie kellett a gömőri esperességet. Majd az aranytollú Radácsy György után alig vehette volna valaki kezébe méltóbban az egyházkerületi főjegyzői tollat, mint a nagy mestert haláláig szívében hordó tanítvány, Pálóczi-Czinke István, a még a teljes tiszáninnyi egyházkerület által megválasztott egyházkerületi főjegyző.

Mikor Isten Trianon tüzes kemencéjébe dobta a magyarságot, az egyházkerületünkől künnyradtak jaját, szenvedését, megtiport igazságát, gyászát, reménységét és vigasztalását Pálóczi-Czinke Istvánnak kellett elsősorban a vállaira vennie, a gyöngye szervezetű, lelki függetlenségére kényes, személyisége, ezeréves magyar nemzete és százados harcokban létele jogát kivívott anyaszentegyháza szentséges igazságát, minden idegszálával érző, már a hetedik évtizedet járó öreg szolgának.

S mennyei Ura nem hagyta el.

Erejét megújította. Agg Simeonná tette szenvedő népe számára.

A nemzet és egyház története hálás lesz Pálóczi-Czinke Istvánnak a szlovenszki tiszáninnyi egyházkerületben elvállalt és erői fogytáig vitt püspöki működéséért.

Most már minden munkát vállalt. A gyötretetésig. A kínok szenvedéséig.

A babiloni vizek partján a nagy bűnnek és bánatnak miatta kobzán népe vigasztalásának éneke zendül, Dávid zsoltára nyomán, Isten üzenete, magyar zsoltár; ajkáról a reménység igéje árad szét, cselekedeteiben a higgadt bölcsesség mutat utat, a szervezésben sok oldalú tapasztalata az erős támasz, az írásban a helyzet szülte hiányok teljes kielégítésére indult és indított Ébresztők, virrasztók, bajvívók örök magyar lelkét viharozta Isten nevében. Zászló lett a neve és személye s hősök taborát toborozta, nemzete és nemzedéke büszkeségeit, minden idők számára dicsekedésül.

S amikor már megfulladt volna a börtön levegőjében, ifjabbaknak adta át a vezetést s hazajött meghalni, magyar göröngyök alá eltemetkezni.

Aki csak találkozott itthon a friss szavú, nyugalmában is szent nyugtalanságot árasztó, nagy öreggel, érezte, hogy ő nem jött haza reménység nélkül. Ez a reménység éltette s szellemét szünetlen munkában tartotta. Zsoltárirónk maradt. S agg Simeon szemei meglátták a földi haza üdvösségének örömet, Teremtő ura és megváltója megláttatja vele bizonytalanságot a mennyiét is kegyelme gazdagságából. Ővé legyen a dicsőség örökre Pálóczi-Czinke Istvánért! *Dr. Marton János*

Jöjj be Istennek áldott embere!

Igehirdetés Pálóczi-Czinke István ravatala felett.

I. Mózes 24. r. 31. v.

A fenti szavakat Lában mondta Eliézernek. Annak az Eliézernek, akit Ábrahám küldött Nák-hórbá, hogy egyetlen fiának, Izsáknak feleséget szerezzen az ő népe leányai közül.

Ezek a szavak először is azért illenek ehhez a ravatalhoz, ehhez az alkalomhoz, mert akit most temetünk, annak is egész élete-szolgálatában abban telt el, hogy frigyét szerzett Isten egyszülött fia, Jézus Krisztus és a Krisztusban üdvösségre elhívott, kiválasztott lelkek között.

De illenek ezek a szavak ide azért is, mert ha valakire el lehetett, akkor a mi nagy halottunkra igazán el lehet mondani, hogy Istennek áldott embere: sőt az ő életét, egyéniségét nem is lehet talánálább megrajzolni, mintha azt mondjuk róla, hogy Istennek áldott embere volt.

Isten megáldotta őt először is szívós, tartós testi szervezettel. Pedig testi szervezete nem mutatott atlétikai arányokat, méreteket, nem duzzadt acél és vasizmoktól; mégis ez a törékeny, vézna test dacolni tudott csaknem 87 esztendő viharával, ostromával, belenyujtotta az ő földi életét a patriarchai életkorba s lehetővé tette neki, hogy a legfelelősségteljesebb munkakört vállalja 65 éves korban, amikor már szinte minden ember visszahúzódik a közéleti tevékenységtől, éppen testi erejé-

nek fogyatkozása miatt.

Hogy a testi szervezete ilyen szívós, ellenálló, mindent elbíró volt: annak titka és magyarázata az, hogy teste felett józan bölcsességgel megáldott elméje tartotta a kormányt. Fialat koromban, pályám kezdetén, mint vendégszerető házigazdámól hallottam tőle a bölcs étkészségnek a régiek által feltalált szabályait. S ő ezeket a szabályokat nemcsak elméletileg tudta, hanem a gyakorlatban is követte és alkalmazta. De legjobban követte Pál apostol életelvét: „Minden szabad nekem, de nem minden használ. Minden szabad nekem, de nem adatom valakinek hatalma alá“ (I. Kor. 6. r. 12.). Nem adta a testét sem a mértéktelen evés, sem a mértéktelen ivás, sem pedig a kényelemszeretet, vagy élvezetkergetés uralma alá. Sőt megsanyargatta és szolgává tette a testét, hogy amíg másoknak prédikál, maga valami módon méltatlanná ne legyen (I. Kor. 9. r. 27.). Szellemének ereje volt áldott szabályozója testi vágyainak, egész életműködésének. Szellemi ereje hajtotta a szellem játékaiba, incselkedéseire, mint ahogy eleinket a nagy testi erő hajtotta, ösztönözte lovagi tornák mérkőzéseire. Szellemi ereje emelte egyházi életünk, lelkesítő karunk vezérkarába olyan időben, amikor egyházunk bővében volt az emberi szellem kima-

gasló képviselőinek. S amikor az anyaországtól és anyaegyházától elszakított egyházkerület vezéri székebe került, akkor olyan munkát vállalt és végzett, ami egész irodalmi társaságnak a becsületére válhatott volna. Énekeskönyvet írt, kátét szerkesztett, hittankönyveket adott ki: mert nem akarta, hogy az ellenség fegyvere alá fegyvertelenül odadobott magyar nép szellemileg és lelkileg is fegyvertelen, védtelen és tehetetlen legyen. Szellemi erejével mutatta meg a megszállás alatt, hogy a szellemet nem lehet bilincsbe verni. A legnehezebb és legkényesebb pillanatokban úgy tudott szólni, hogy mindenki megértette, akit illetett; de belekötni mégsem lehetett, mert a szavai külső formájában nem volt kifogásolni való.

Szelleme pedig azért volt mindvégig friss, termékeny és gazdag, mert szellemi életét csodálatosan megáldott lelkisége táplálta, élesztette. Úgy tudott imádkozni, hogy imáit egy nemzedék mondta utána s azért kellett templomi imakönyvét kivenni a használatból, mert annak tartalmát nemcsak a lekipásztorok, de a gyülekezeti tagok is könyv nélkül tudták. A kissé mindig bonyolult, nehézkes, elvont hitigazságok az ő tolla alatt mindig világosakká, közmondásszerűekké, bizonyosságtételekké lettek, mert hitbéli tudása hitbéli élményei, gazdag hit-tapasztalatai körül kristályosodott, rendszeresedett. Ő írta azt a hitvallásszerű verset: „Református magyar vagyok, halálomig az maradok.“ S ki tudja, hogy hány gyermek mondta s fogja még mondani vele és utána ezt a fogadalmat s hány lelket tartott és fog még megtartani ez a fogadás a lelki édesanya, az egyház iránti hűségben? Nyugdíjas éveiben legkedvesebb beszéd tárgya az egyházi élet, legboldogabb foglalkozása a 150 zsolnárnak magyaros, költői nyelvezetű átírása volt.

S testi, szellemi és lelki ereje csodálatos összhangban volt. Munkás és harcos életet élt a javából és mégsem látszott rajta a munka robotos hajszája, a harcos lélek megosztottsága és állandó feszültsége. Kiegyensúlyozott életet élt, s nemcsak a családi, hanem a baráti körben, de még idegek között is állandó békét és derűt árasztott. Mindez onnan jött, hogy fel tudott emelkedni a szeretetnek abba a magaslati légkörébe, ahol — mint a hegycsúcsokon, mindig világosan látszik a cél, előtűnik a nagy kavardások értelme, a megoldások és előbbrejutások módja és lehetősége.

Szerette nagyon, halálig tartó elfogyhatatlan szeretettel a családja tagjait, feleségét, gyermekeit, vejeit, unokáit. Ragaszkodott a jó barátaihoz, a jó emberek társaságához. Szívügye volt a lelkészi hivatása, az egyháznak minden dolga, lángoló szerelme a magyarsága, fajtája, nemzete, hazája. Rajongva lelkesedett Isten szép világáért, a természetnek egy-egy kies darabjáért. Telket rendszeren úgy vásárolt, hogy szép nagy fa legyen rajta s évekig elemlegetett egy-egy érzéketlenül kivágott fát, Isten teremtő munkájának remekei elleni megnyeletet.

S most hangzik felette a mennyei, atyai szó: Jöjj be Istennek áldott embere! Bent lakott ő mennyei Atyjának közelségében és közösségében földi élete folyamán is: azért tudott olyan izig-

vérig való lekipásztor, Isten és Krisztus szolgája lenni. De mégis úgy van, ahogy Pál apostol mondja, hogy „amíg testben vagyunk, távol vagyunk az Úrtól, mert hitben járunk, nem látásban.“ Ugy van, ahogy János, a szeretet apostola mondja: Atyámfiai, még nem lett nyilvánvalóvá, hogy mivé leszünk, de ha nyilvánvalóvá lesz, hasonlók leszünk Ő hozzá, mert meg fogjuk őt látni, amint van (I. János 3. r. 1. v.). Igen, most, a test börtönéből kiszállva, élvezi ő azt a Krisztus által szerzett kiváltságot, hogy amikor kimegyünk a világból, bemegyünk Isten békességébe. S hangzik a mennyei szó felétek is, ittmaradt szerettei: Jöjj be, Istennek áldott embere! Mert Isten ő benne titeket is megáldott. Megáldott azzal, hogy jó édesapát, apóst, nagyapát birtatok benne. Megáldott azzal, hogy amint ő gondot viselt reátok, úgy ti is gondját viselhettétek, mikor árván maradt. Téged, Erzsike leánya, különösen megáldott Isten, hogy szomorú és korai özvegységben odaállította eléd, melléd a hajlott korú, öreg édesapát, magános sorsod megosztójának, dédelgetésed tárgyának. S most arra hív Isten mindnyájatokat, hogy egyszós óra szoros kapuján és keskeny útján menjete be hozzá, az ő szentélyébe. Isten úgy adja, úgy akarja, hogy előttünk járó szeretteink által törjünk utat magunknak a világban és előttünk eltűnt szeretteink által jussunk közelebb a láthatatlanhoz. A láthatatlan örökkévalóságba felemelkedve, éreztétek a már régebben elveszített anyai kéz, s a most lehanyagolt apai kéz simogatását, a Krisztusban Istennél való örök együttlét mindenért kárpotoló boldogságát.

De hangzik a mennyei, atyai szó mihozzánk is, az ő barátaihoz, tisztelőihez, munkatársaihoz, ehez az egész halotti, temetési gyülekezethez. Isten mindnyájunkat, az egész egyházat, az egész magyarságot megáldotta az elköltözöttben. Az életével megtanított, a halálával emlékeztet arra, hogy legyenek a mi derekaink felövezve és szövétnekeink meggyújtva: mi pedig hasonlók az olyan szolgálhoz, akit az ő ura, amikor az örváltás idején megjelen, vigyázva talál, beviszi őt magához és szolgál neki. Igérjük, fogadjuk meg a ravatala felett, hogy éberek és vigyázók leszünk. amint ő éber és vigyázó volt. Résen leszünk, hogy a gondjainkra bizott nép, ha az alkalom megjelen, bemehessen e világi ígéretföldre, abba a jobb életformába, amiért ma is annyi magyar vér és magyar könny hullik. És résen leszünk, hogy minden üdvösségre elhívott lélek, ha az óra eljön, bemehessen a mennyei dicsőségbe és senki ki ne maradjon, ki ne rekesztessék alvó tanítványok, olajukat könnyelműen eltékozló balga szüzek, hivatásukról elfeledkező, maguknak és világnak élő szolgák, sáfárok módjára. Hogy az óra, amely őt felvértezve és vigyázva találta, minket se találjon készületlen, azért imádkozunk.

Dr. Enyedy Andor.

Lapunk szerkesztősége a Sárospataki Kis Füzetek sorozatában Pálóczi-Czinke István számot ad ki. Már most felhívjuk erre olvasóink figyelmét!

Az egyház hőse.

Pálóczi-Czinke István koporsója felett.

Van egy olyan történeteszmélet, mely szerint a nagy emberek, a hősök irányítják, sőt határozzák meg a történelem folyásának útját. Isten küldetése állítja őket — sokszor akaratuk ellenére — a küzdőtérre s ad nekik csodálatos, emberfeletti erőt megbiztatásuk elvégzésére. *P. Czinke* István koporsójánál a magyar református egyház történetének egy olyan szakaszára irányítom a figyelmet, amelyet bátran nevezhetünk sok küzdelmen, megpróbáltatáson átment egyházunk hőskorának. A világokat rengető, trónokat rombadöntő, ezer éves országokat megcsonkító összeomlás után ott állott a Felvidék református magyarsága a nagy viharban „szétszórt hajával, vérem homlokával” *támasz, segítség és reménység nélkül*. Abban a nagy éjszakai sötétségben, amely reánk szakadt, *nem volt egyetlen fényugár, amely utat mutatott volna; nem hallatszott egy bátorító hang, amely vigasztalt volna a nagy fájdalomban.*

S amikor ott állottunk megalázva tanácstalannul, akkor Istennek válaszlott embere, *P. Czinke* István volt az, aki felragadta a lehanyaglott zászlót s a csehszlovákiai református magyarság élére állva új hitet s reménységet öntött a csüggedő seregbe. 1919-ben kezdődött el az ő hősi küzdelme, amelyet 10 éven át vívott egy ellenséges államhatalom rosszindulatú és rosszhiszemű expenseivel és sokszor saját kishitű és türelmetlen népével. 1920-ban lett az általa megszervezett szlovenszlovákiai tiszáninneri egyházkerület püspöke s az egyetemes egyházkormányzat kialakulása után a csehszlovákiai református egyetemes egyház konventjének és törvényhozó zsinatának elnöke.

Itt az ő koporsójánál a búcsúzás fájdalmas perceiben nem tehetem feladatommá, hogy az ő 10 éves hősi küzdelmét részletesen ismertessem. Az egyháztörténész feladata lesz majd, hogy méltó emléket állítson *P. Czinke* Istvánnak az egyháztörténelem lapjain. Én most csak mint egykori egyházkerületének utolsó püspöke, búcsúzni jöttem tőle volt egyházkerülete nevében. De hadd legyen egyben bizonyágtevő is az ő koporsójánál.

Bizonyágot tesztek itt arról, hogy P. Czinke István szívét mélységes szeretet és rendíthetetlen hűség töltötte el református egyháza és magyar nemzete iránt. Kiváló képességeit, amelyekkel a Teremtő olyan gazdagon megáldotta, hiánytalanul odaállította egyháza és nemzete szolgálatába. Amikor csodálatos erővel az Igét hirdette, amikor imádságos lelkével felemelt bennünket a mennyei magasságokba; amikor éles elméje s biztos judiciuma könnyű szerrel oldotta meg a legbonyolultabb és legsúlyosabb egyházkormányzati kérdéseket: mindezekkel egyháza és nemzete érdekeit szolgálta. A 10 esztendő emésztő küzdelmei, ünneptelen sivar hétköznapjai sem tudták lefogni költői lelkének szárnyalását. Énekes könyvünk 99-ik dicséretében századok mulva is fél fog zokogni a babiloni vizeknél ülő próféta fájdalmas éneke:

„Szánk, hogyha bús panaszt zúg
Reggeltől estelig;

Szívünk, ha fájdalommal
Csordultig megtelik,
És irt sehol sebünkre
Nem látunk, nem lelünk:
Uram ne hagyj magunkra,
Uram maradj velünk!”

A hős erős lelke sem bírta 10 évnél tovább az egyenlőtlen harcot a sötétség látható és láthatatlan hatalmaival. 1929-ben lemondott püspöki tisztéről. Elhatározását az egyházkerülethez intézett búcsúlevelében így indokolta meg: „Lelkiismeretem tiszta és nyugodt, hogy 10 évi püspökségem alatt sem egyházam érdekei, sem az állam törvényei ellen nem vétettem. Méltán vártam ezért a jobb megértést és több igazságot mindkét részről. Eddig hiába vártam. Csoda-e, ha belefáradtam abba az örökös csalódásba, hogy 10 esztendő alatt egyszer-számra reánk mosolygott a nap, azt hitük, hogy a természet örök rendje szerint most már tavasz lesz és nyomban dermesztő fagy következett. Ezt nem bírom tovább nézni tehetetlenül és reménytelenül. Megyek haza... meghalni. Szabad földön, szabad földben megnyugodni. Gyermekeim ölébe s nemzetem fájó szívére hajtom le megfáradt fejemet, meggyötört szívemet.”

Az Isten hűségéért kegyelmes volt hozzá. Még 13 esztendőt ajándékozott neki s megérhette életének legnagyobb örömét: népének a fogságból való visszatérését. Itt fog most már nyugodni szabad földben — amint óhajtotta — fáradt fejét lehajtva a mennyei Atya ölébe, Aki kebelére fogadta hű gyermekét, hős fiát.

Volt egyházkerületének népe, munkatársai, barátai, tisztelői személy szerint vagy lélekben mindnyájan itt vagyunk ma koporsójánál s János apostol szavaival búcsúzunk tőle: Hív volt mindhalálíg, elnyerte az élet koronáját. Ámen.

Dr. Magda Sándor.

Pálóczi-Czinke István

Életének kiemelkedő mozzanatai.

Pálóczi-Czinke István Páciban született 1855 november 18-án. 1866—78 közt Patakon tanult, hol senior is volt, majd káplán és hitoktató. 1882-ben Erdőbényén lett pap. Itt vette feleségül Eperjessy Erzsébetet, akivel ennek 1933-ban bekövetkezett haláláig élt boldog házasságot. 1896-tól Rimaszombatban lelkészkedett, ahol egyúttal a gimnáziumban volt vallásnár. 1895-ben aljegyzője. 1917-ben főjegyzője lett a tiszáninneri ref. egyházkerületnek. Az 1891.-i zsinatnak pót-, a II. és III. budapesti zsinatnak rendes tagja, a gömői egyházmegyének 1914—17-ig esperese is volt. A sárospataki főiskolai igazgatótanácsnak 1915 ősze óta volt tagja. 1921—29 közt az elszakított tiszáninneri egyházkerület püspöke, a konvent s a zsinat elnöke lett. 1929-ben kijött s Miskolcon, majd Budapesten lakott. Mint író, imakönyvet írt, énekeskönyvet szerkesztett; konfirmációi káték, tankönyvek, a százötven dávidi zsoltár fordítása, törvénytervezetek egész sora, beszédek jelzik szorgalmas munkáját. Meghalt 87 éves korában 1942. július 17-én éjjel.

Dr. Gulyás József közlése.

Felvidéki püspöksége.

Pálóczy-Czinke István dr. Révész Kálmán 1920 július havában Miskolcra történt távozása után, mint az egyházkerület főjegyző püspökhelyettese a legzsiláltabb viszonyok között vette kezébe a kerület, sőt a csehszlovák köztársaságba kebelezett magyar református egyház összes gyülekezeteinek kormányzását, sorsának irányítását. Neve úgy összenőtt itteni egyházi életünk húszéves történetével, mint a fa törzse a gyökérrel. Az egyházi szervezkedés megindulásától kezdve minden vonalon: a tiszáninneri egyházkerületben, a konventi üléseken, a zsinati ülészakokon a kormányruánál legelső helyen állott. Az egyház és állam között folytatott tárgyalások alatt ő képviselte gerinces következetességgel és becsülettel egyházunkat, mint püspök egyetemes konventi és zsinati elnök. Igen nehéz sors jutott neki osztályrészül. Fáradhatatlanul, nagy ügyszeretettel munkálta egyházunk és az állam viszonyában a konszolidációt, a kölcsönös megegyezésre való törekvést.

Jutalma az államkormány részéről az lett, hogy „irredentának” bélyegezték, bűnbaknak állították, mint olyat, aki egyetlen akadályá annak, hogy a református egyház és állam között a kölcsönös megegyezés nem történt meg. Pályafutásának utolsó decenniuma sorozatos harc volt. Harc a lelkészek, tanítók állampolgárságának rendezése, elmaradt államsegélyük kiutalása, mostoha sorsban élő özvegyeink, árváink segítése, törvényeink megerősítése, a szlovák esperesség törvénytelen felállítására elleni védekezés, egyházi és iskolai sérelmeink orvoslása érdekében.

Mikor látta ereje fogyatkozását és az egyre tornyosuló nehézségeket, a tiszáninneri kerület 1929. évi július hó 23 án Kassán tartott közgyűlésének bejelentette lemondását. Lemondó levele rávilágít egyházi életünknek az állammal kapcsolatos néhány fontos mozzanatra.

„... Ahol az egyik fő-fő erkölcsi testületnek, az államnak reprezentánsai a másik fő-fő erkölcsi testületnek, az egyháznak legelső reprezentánsai előtt nyilvánosan és hivatalosan tett, tehát erkölcsileg kötelező kijelentéseken könnyű szívvel és szemrebbenés nélkül tudnak napirendre térni, ott az én kezemből kiesett az utolsó erkölcsi fegyver is, mellyel egyházam érdekeit sikerrel védelmezhetném s érette a felelősséget vállalhatnám... Nem a munkába fáradtam bele mégsem (az nekem az élet), de állandó fájdalmat okoz itt lelkésztársaim egy részének bizonytalan sorsa és könnyel sózott kenyere, akiknek állampolgárságát s ezáltal megélhetését is kérdésessé tették. S ugyanígy fáj iskoláinknak, legdrágább reformációi örökségünknek lassú, de tervszerű elorvasztása, a régi ideálok szolgálatából való kiforgatása... Magam részéről a politikát igyekeztem egyházunktól távol tartani s ezt a szent intézményt magasabb ideálok szolgálatába állítani. Ha a politika romboló árja kezdett mégis az utóbbi időben gátjainkon átszivárogni, az annak a kísértő ördögnek aknamunkája volt, aki népünket és annak pásztorait előbb a kenyértelenség köves pusztájában hurcolta meg,

onnan pedig felvitte az ígéretek csillogó hegyére, ahonnan csábító kilátásokat mutogatott nekik ezt mondva: „Mindezt neked adom, ha te is nekem adod a lelkedet.” Lelkiismeretem tiszta és nyugodt, hogy majd 10 évi püspökségem alatt sem egyházam érdekei, sem az állam törvényei ellen nem vétettem... János apostol mondását hagyom rátok szent örökségül: „Fiaim szeressétek egymást!”... Az örökkévaló gondviselés nyugodjék meg rajtatok s az ő anyaszentegyházán.”

Dr. Csomár Zoltán közlése.

Temetése.

Pálóczy-Czinke István temetése Budapesten kezdődött július 19-én 4 órakor a farkasréti temetőben. Soltész Elemér tábori püspök imádkozott felette s volt egyházközsége, a gömöri egyházmegye s a rimaszombati egyesült protestáns gimnázium nevében Varga Imre rimaszombati lelkész, volt egyházkerülete nevében pedig Tornallyay Zoltán főgondnok búcsúztatta. Majd a koporsót Sárospatakra szállították s itt július hó 21-én kedden délután 4 órakor temették 10 évvel ezelőtt elhunyt felesége mellé. A református templomban folyt le a szertartás, amelyen dr. Enyedy Andor tiszáninneri püspök szolgált, majd volt egyházkerülete nevében dr. Magda Sándor püspök-utóda köszönt el tőle. A református énekkar és vegyeskar gyászdalokat énekelt. Azután nagy részvét mellett a temetőbe kísérték. A temetésen részt vett az egyházkerület főgondnoka, Farkasfalvi Farkas Géza felsőházi tag, Fáy István zempléni főispán, azonkívül a főiskola tanári kara, melynek élén Janka Károly cigándi lelkész, főiskolai I. gondnok tolmácsolta a gyászbaborult család előtt a konvent, az egyházkerület s a főiskola részvétét. Vidékről is sok lelkész volt jelen. A temetőben dr. Nagy Barna theol. tanár olvasott ígét és imádkozott. Az egyetemes konvent előtt részvétüket írásban is sokan kifejezték, közöttük első helyen a Kormányzó úr őfőméltósága kabinetirodájára. Táviratilag fejezte ki részvétét a konvent elnökségénél báró Radvánszky Albert a magyarországi ev. egyház egyetemes felfüggyelője is.

Dr. Gulyás József közlése.

— **Gyász hír.** *Harangodi Nagy András* ny. h. rendőrfőtanácsos, tiszaluci lakos, több irodalmi társaság tagja, ismertnevű dalköltő, meghalt.

— **Kitüntetés.** A Kormányzó Úr Dr. Gesztelyi Nagy Lászlót, a kecseméti mezőgazd. kamara igazgatóját, főiskolánk igazgató-tanácsosát érdemeiért a Magyar Érdemrend középkeresztjével tüntette ki.

— **Megjelent Czeglédy Sándor Gyülekezeti imádságok** I. kötet című imádságoskönyve. 332 lapra terjedő mű. A szerzőt nem kell bemutatni. Az a szándéka, hogy ha sokan szívesen fogadnák a kötetet és megrendelnék, az ősz elejére kihozná Hétköznapi imádságait, amelynek függelékében szeretne teljes sorozatot írni a Heidelbergi Káté magyarázataihoz is.

Cipruság Pálóczi-Czinke István sírjára.

Egy öreg predikátor halt meg.
Vén fa módján lassan kidült.
Ezüst tálon aranyalmákat
Osztogató keze kihült.
Beszéde harmat hullása volt,
Szavát ittuk, mint a mézet.
Éles szeme rabság éjén is
Szébb magyar jövőbe nézett.

Imádságainak a szárnyán,
Melyekkel több könyve betelt:
Minket, rajongó hallgatóit
Fénylő egék felé emelt.

Most, hogy ez a buzogó forrás
Örökkéig kiapadott:
Nem perlünk érte veled Uram!
Legyen a te akaratom!

Öreg Szenczi méltó utódát
Adtad nekünk Uram benne.
Édes álma volt, hogy zsoldárunk
Minden sora gyöngyszem lenne.
Kidölte hirdette ajka
Zsoldároknak hatalmadat:
„Átöleltem, ha baj támadt rám,
Az én örök köszönetem!”

Aldott, ki jött az Úr nevében
Lelkek pásztorául ide,
S lelkét az Úr világossága
Fényességgel töltötte be!
Lobogjon fel azért halátok,
Oltár legyen a szívetek:
Hogy nekünk adta s hazahívta:
Gyászszolozsmákat zengjete!

Román Ernő.

Jegyzet. Az utolsó versszak a 118. zs.-nak a megboldogult általi átdolgozásából van alakítva.

HIVATALOS RÉSZ.

XVII. sz. Körlevél.

I. Valamennyi vallásoktató testvéremhez.

Az egyetemes konvent 96/6—1942. sz. alatt az alábbi határozatot hozta:

„Az egyetemes konvent a tiszántúli egyházkerület kérésére nem látja szükségesnek azt, hogy a VII—VIII. elemi osztályok számára — melyekben az iskolai év tetemesen megrövidül — csonkított tantervet, vagy rövidített tankönyvet készítsen, mivel ilyen esetekben a vallásoktató feladata az, hogy a kötelező tanterv alapján olyan tanmenetet (a megrövidített tanévhez szabott tananyagbeosztást) készítsen, mely a tananyag pontosabb részleteit tartalmazza és így végzi el azok tanítását.”

Felhívom lelkipásztortestvéreimet, hogy e körlevelemet haladéktalanul közöljék az egyházközség területein működő vallásoktatóval.

II. Nagytiszteletű esperes- és iskolaszéki elnöktestvéreim figyelmébe.

Tudomás és megfelelő eljárás végett közlöm, hogy az egyetemes konvent 125/1942. sz. a. hozott határozatában az iskolafenntartóknak a VIII. osztályos népiszkolák szervezésével járó súlyos gondjaira és aggodalmaira a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr figyelmét felhívta és kérte a segélyért folyamodó egyházközségek hathatós megsegítésére, az egyházközségeket pedig olyan irányban tájékoztatja, hogy a VIII. osztályos népiszkola felállítására vonatkozó miniszteri rendelkezések végrehajtása érdekében minden lehető kövessen el; egyben a nyolc osztályos népiszkolákra való áttérés anyagi terheinek mértékéről adatok gyűjtését és szolgáltatását rendelte el. Felkérem a Nagytiszteletű Esperes urakat, hogy az adatgyűjtést foganatosítani és hivatalomhoz augusztus 15-ig beterjeszteni méltóztassanak.

III. Valamennyi visszacsatolt területen szolgáló lelkipásztortestvérem figyelmébe.

Az egyetemes konvent 241/1942. szám alatt az alábbi határozatot hozta:

„Az egyetemes konvent megengedi, hogy a nyugdíjintézeti intézőbizottság az elszakított területről Magyarország trianoni területére a területi visszacsatolások előtt átköltözött nyugdíjintézeti tagoknak a visszacsatolt területeken teljesített korábbi szolgálatát nyugdíj jogosultságukba a törvényes feltételek fennforgása esetén beszám-

íthassa, ha az érdekelt tag ez irányú kívánságát legkésőbb 1942. évi aug. 31-ig az Intézőbizottsághoz bejelenti, annak kötelező kinyilatkoztatásával, hogy az utólag beszámított szolgálati évek után járó tagsági díjat 5 százalékos kamatával együtt 3 év alatt megfizeti.”

Atyafiúi szeretettel:

Miskolc, 1942. július 21.

Dr. Enyedy Andor
püspök.

A sárospataki református főiskola Angol-internátusának igazgatósága pályázatot hirdet egy *második gondnoknői állásra*. Kötelességei: Segédkezés az igazgatói irodában és a gondnoknőnek a háztartás vezetésében, továbbá az intézet alsóbb osztályos növendékeinek gondozása. Fizetése: lakás, teljes ellátás és havi 100 pengő. Legalább középiskolát végzett, 30—45 éves református nők pályázhatnak. Megkívánjuk a nagyszülőikig való okmányok beküldését. Személyes bemutatkozás kívánatos, de ennek költségeit csak akkor térítjük meg, ha ez az intézet felhívására történik. Részletes tájékoztatást készséggel küldünk.

A karosi ref. egyház pályázatot hirdet nyugdíjazástól feltételezetten megüresedő előkönyörgő tanítói állásra. Határidő 21 nap. Fizetés 16 kat. hold föld, 4 öl fa, 4 darab legeltetési jog. Ez egyenlő 27 értékegységgel, a többi államsegély. Kántori fizetés 132 aranykorona. Előkönyörgői fizetés 296 aranykorona. Iskolaszék, Zemplén megye. Lelkészi oklevéllel bíró tanítók előnyben.

A baktai ref. iskolaszék ideiglenes kiegészítő tanítót vagy tanítónőt keres katonai szolgálatra bevonult kántortanítója helyettesítésére. Fizetés 29 értékegység, helyi javadalom és államsegély. Ha tanítónőt választunk, az a kántorság alól esetleg felmentést kaphat. Határidő 21 nap.

Prügy református egyházközsége pályázatot hirdet ujonnan szervezett III. tanítói állására (tanítónői). Kötelessége: Presbitérium által kijelölt osztályok tanítása, belmissziói munkában részvétel. Javadalom: az egyház pénztárából a kezdőfizetés 10 százaléka, törvényes lakbér, a többi államsegély. Pályázati határidő: augusztus 21. Pályázatok Ref. Lelkészi Hivatal, Prügy (Szabolcs vm.) küldendők.

Szerkesztői üzenet: I. B. Miskolc: A mult szám már ki volt szedve, a mostaniban megint nem jöhetett.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN,
DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS

TARTALOM: *Dr. Zsiros József*: Sub gratia Dei. (Befejező közlemény.) — *Pásztor István*: Alázat és hála. — *G. J.*: Iskoláink életéből. — *V. I.*: A gömri egyházmegye közgyűlése. — *Hirek.* — *Pósa Péter* — *Kiss Ernő*: Egységben az erő! — Hivatalos rész.

Sub gratia Dei.

Közgazgatói jelentés befejező közleménye.)

Az egyes intézeti ágak élete céltudatosan és egymásközi harmonikus együttműködésben áramlott a kijelölt úton. Gimnáziumunk az ország első középiskolái között vívott ki magának igen tiszteletreméltó helyet. A tehetségkutatás megindításával és intenzív szolgáltatásával pedig egészen az élre került, pontosan körvonalazott terveivel példát adva hazánk valamennyi intézetének. Nem tudjuk, hogy az idevonatkozó állami intézkedéseknek milyen eredménye lesz. Félős azonban, hogy valamely idegenből átvett rendszer alkalmazása s a nyomában járó uniformizálás, ami minden lelki megnyilatkozásnak, így a tehetségek életének és kibontakozásának is halálos ellensége, nagyon hamar éreztetni fogja káros hatását s rostáján azok a tehetségek fognak kihullni, akikre éppen rendkívüliségüknél és bizonyos irányú beállítottságuknál fogva semmiféle rendszer és módszer nem alkalmazható. Az intézeteknek partikuláris elkülönítése folytán főiskolánkat már az első lépésnél károsodás érte; a tehetségek kiválogatásánál olyan területek estek el tőle, amelyek négy évszázadon keresztül mindig hatásköréhez tartoztak. Alma Materünk történelmi jelentősége és főiskolai jellege folytán az egész nemzet iskolája, működésével az egész magyarság jövődjét szolgálja, semmiképen sem mondhat le tehát arról a jogáról, hogy azokat a magyar ifjakat, akiket a világ bármely részéből Isten lelke ide elindít, kebelére fogadja és szíve vérével táplálja. —

Tanítóképzőintézetünk, amint azt az illetékes felettes hatóságok is megállapították, a háromféle tanterv szerint előírt munkák útvesztőjéből megerősödve, frissen és fejlődésképes állapotban került ki, ami mindennekefelett az igazgató s a tanári kar harmónikus együttműködésének, férfias erőfeszítésének tudható be. A hármas kötelességet vállaló és végző tanártestület munkájának igazi jelentőségét és értékét csak növeli az a tény, hogy csökkent lét-

számmal valósította meg azt, ami egy teljes létszámú tanári karnak is becsületére vált volna.

Theol. Akadémiánk működése középpontjában *Isten Igéje* állott. Ez volt számára az egyetlen norma (*unica regula*), amely mint igazság, meghatározta életét s döntően befolyásolta célkitűzéseit. Ezt az igazságot teológiánk a végzett szolgálatokban úgy igyekezett érvényesíteni maga felett, hogy az a lelkipásztorságra készülő ifjaknak minden megmozdulását, gondolatát, tervét akarását, még a lélekzetvéletét is átítassa és mennyei erőkkkel telítse meg. Minden testvérünk azon volt, hogy teológiánk *supra humanum iudicium* az Ige teológiája, tehát a szó tulajdonképpeni értelmében vett theologia legyen, ahol tanítómesterek és tanítványok, vezetők és vezetettek Isten előtti alázattal és Benne vetett bizalommal a tudományos kutatásokat nem magáért a tudományért, hanem az élő Isten élő Igéjéért végzik. —

Örömmel jelentjük, hogy ifjaink templomépítési akciójukat tovább folytatták. A bibliakörök istentiszteletek perselypénzéből, legációs jövedelmükből mintegy 2.000 P.-t gyűjtöttek össze ismét a filiális szegilongi gyülekezet megépítendő templomára, amit maguk építenek fel.

Néhány pillanat még s vigyázó szemek előtt elmerül ez az iskolai esztendő is. Az élet árjának égig csapkodó s a titkos jövő felé törő hullámozása közben szívemben a kegyelmes Isten iránti mélységes hálaadással és a megbízott munkás szent felelősségével meg egyszer „*örhelyemre állok és megállok a bástyán és vigyázok, hogy lássam mit szól hozzám*“ (Hab. 2 : 1.) az Ur s a megnyilatkozott egekből hallok a dicsőséges próféciát: „*Egy kevés idő van még és én megindítom az eget és a földet a tengert és a szárazt és megindítok minden népet és eljön, Akit minden népek óhajtanak és megtöltöm e házat dicsőséggel, azt mondja a seregek Ura*“ (Agg. 2 : 6—7.)

Legyen áldott Isten, hogy egy véres erőfeszítésekkel és emésztő aggodalmakkal terhes esztendőn át kegyelmével betakargatott s most áldott ígéréttel megajándékozott.

Alázat és hála.

40 éves találkozóra.

I. Sám. VII. 12. b. Máté ev. XIX. 20.

K. Barátaim. Testvérek! Valamikor, 40 év előtt a „szép remények hajnalsillaga“ által vezéreltetve vidám kedéllyel hagytuk el Főiskolánkat, avval a bizakodással, hogy a brúgó és konviktusi diákos ellátás után fölvirrad reánk a „rózsaújjú hajnal“, melynek mi vagyunk a kedvencei. Fontosabb gondja sincs, minthogy reánk vár, kiknek utitáskánk, — igaz, hogy akkor még jobbadán csak kocsosnak hívták, — tele van friss, jó és sok tudománnyal, sok szép nótával, minden lehető kiválósággal. Egyszóval: igen sokra tartottuk magunkat. Tán volt is miért. Mert fiatalok voltunk. — No meg aztán büszkén emlegethetjük, hogy még püspök is került ki sorunkból: boldog emlékü Farkas Pista. Pedig tréfásan szólva csak tenor II, vagy másképp cibere volt. Hát akkor mi: Bartha Laci, meg én, a tenor I. vagy másképp primo amorsók mik lehetünk volna, ha igen akartuk volna! Most már hiába verjük fejünket. De meggondolva a dolgot: tán nincs is miért, hiszen ótestamentumi igénk felmentése a legnagyobb hálával tölt el mindnyájunkat, kik itt lehetünk: „Mindeddig megsegített minket az Úr!“ Nem emlegetjük, hogy kit és hogyan. Hiszen annyi bizonyos, hogy nem érdemünk szerint, hanem azon felül. De jól esik vallanunk úgy, ahogy az ige juttatja eszünkbe. Ha útunk elejétől fogva ilyen alázatos beösmérés lett volna főirányítónk, ki tudja: nem többre vihettük volna-e? Mint ahogy némelyikünk vitte is. De ha meg más oldalról nézzük sorsunkat, azt mondhatjuk, hogy aki meg legtöbbször emelkedett közülünk: az már e 40 éves találkozókat nem érthette meg velünk. Kivüle meg még hárman, b. e. Beke Andris, Török Andris, Ráczkövy Jancsi, jóval előbb hagytak itt, felcserélve ezt a hazát ama jobb hazával. Ezekre tekintve a Sámuel bölcsességéből sugárzó hálaadás a mi vezérlő igénk, igaz vallomásunk: „Mindeddig megsegített minket az Úr!“

Ennyit elégnék is tartottam volna bevezetőnek e találkozásunkra, de egyik testvér atyánkfiára ráerőltette újtestamentumi igénket is: „Mind ezeket megtartottam ifjúságomtól fogva. Mi fogyatkozás van még bennem?“ Itt már bizonyos szégyenkezés fog el, mert ez nemcsak számonkérés, de szemrehányás is. Tudom is magamról, hogy meg érdemlem. Mert nem tartottam meg mindent, amit meg kellett volna; és a fogyatkozás meg éveim számával mindig csak növekszik. Annyi biztat, hogy hátha ti, többiek is ezt valljátok. — Szegényes biztatás, de őszinte bevallás. — Most eszmélünk rá arra, hogy mennyire tékozló-fiúk voltunk. Vagy mennyire a gazdag elbizottsága tett könnyelműekké! Az atyai örökség drága talentumainak birtokában. — Mulattunk, nem eleget tanultunk, a víg kedély sziporkás eleven tüzével és fényével vettük magunkat körül; s közben örökségünk talentumjai fogytak, koptak, anélkül, hogy észrevettük volna. Ám ésszrevesszük most, a késő bánat lemondásával, midőn már fogyatkozásainkat még csak titkolni sem lehet; még magunk előtt

sem! De akkor meg a magunk alázatával, beösméréssel annál inkább nő lelkünkben a hála érzése Isten akarata iránt, aki mindeddig megsegített minket; nő Főiskolánk iránt, aki boldog-emlékezetű tanáraink által olyan útravalóval látott el minket, hogy abból még 40 év multán is az újtestamentumi ige nyomán az alázat és hála jó gyümölcsöt termő vén fája kihajtott ezt a mi mostani találkozásunkat. Ezért toldjuk meg az előbbi új testamentumi szent igénket Pál apostolnak ezzel a biznyságtévésével; „Hála az Istennek, aki a diadalmat adja nekünk a mi Urunk Jézus Krisztus által!“ (I. Kor. XI. 57.)

Pásztor István.

Iskoláink életéből.

A sárospataki ref. liceum és tanítóképző értesítője 1941—42-ről beszámol az intézet mult évről. I—III. o. (a liceum) életét 38 lapon, a képzőt (IV—V. o.) a 39—54. lapokon mutatja be az iskola értesítője. Az 54—57. lapokon a gyakorló iskoláról olvasunk. A liceumból osztályoztatott 112. Ebben ref. 84, rk. 24, gk. 4. Mind magyar. Kisbirtokos 36. Kitűnő 5, jeles 1, jó 44, elégséges 52, elégtelen 10. — A képzőben osztályoztatott 65. Ref. 50. Magyar 64, német 1. Kisbirtokos 21. Jeles 3, jó 36, elégséges 25, elégtelen 1. A gyakorlóban 77 tanuló osztályoztatott. Magyar 76, angol 1. Iparos 36. Elégtelen nincs.

Az intézetnek az év folyamán sok nehézséggel kellett megküzdeni. Tanítóképesítőre állt 33 növendék. Jeles 5, jó 16, elégséges 12. Az intézet fennállása óta 1479 tanítói oklevelet adott ki. (705 kántorképesítőt).

A miskolci ref. Lévy József gimnázium értesítője Zsupán László igazgató szerkesztésében 82 oldalon jelent meg. Külön cikkek szólnak Farkas István és dr. Enyedy Andor püspökökről, Porcs Kálmán nyug. igazgatóról. A rendes rovatok bemutatják az iskola mult évi életének mozzanatait. Többek közt a hősi halált halt volt diákokról is olvasunk. Az intézet zászlóját a búcsúzó diákoktól mindig átveszi a következő osztály. A 20 éves találkozó évi 300 pengős megajánlást tettek egy tehetséges gyermek taníttatására. A növendéklétszám nagy. Osztályoztatott 679 növendék. Ebből ref. 482. miskolci 321. Kitűnő 45, jeles 44, jó 179, elégséges 315, elégtelen 96. Érettségire állt 49-ből 47; kitűnő 3, jeles 1, jó 14, elégséges 19, elégtelen 10.

G. J.

A gömöri egyházmegye közgyűlése.

Július 21-én, Rimaszécsen tartotta a gömöri egyházmegye évi rendes ülését, amely Vályi József radnóti lelkipásztor szolgálatával vette kezdetét a templomban tartott istentiszteleten. Lenkey Lajos esperes bibliaolvasása után dr. Zehery István e. m. gondnok nyitotta meg a közgyűlést a kegyeletos emlék fáklyáját gyújtva meg Pálóczi Czinke István, Farkas István püspökök, br. Ragályi Balassa Fe-

renc tb. e. m. gondnok, Szük Gyula lelkipásztor Mészáros Károly, Boza Lajos és Bodon István tanítók sírjánál. A nehéz idők kívánta fokozott felelősségre és munkára hívta fel azután a figyelmet. Az összetartásban, fegyelemben és szeretetben jellelte meg az előttünk álló út eredményes megtételét. Dr. Zehery István előrehaladott korára való tekintettel a gondnoki tisztségről lemondott. Az egyházmegye, kiváló érdemeit feljegyezve, választotta meg tb. gondnoknak.

Lenkey Lajos esperesi jelentése elsősorban harcba szállt véreinkről emlékezett meg. Az ott-hon féltő testvéri szeretetét küldte nekik. Másfél-órás esperesi jelentése a legapróbb részletekre is kiterjedt. Volt benne sok vigasztaló és sok lehangoló is. Amíg az első világháború fokozta a vál-lásos érzést, addig ma ezt nem tapasztaljuk. Szinte bántó az a lelki közöny, amellyel ma Magyarországon a vörös veszedelmet nézik. Rámutatott a jelentés Gömör legnagyobb veszélyére, az egykére, ami ezt a szép vármegyét Baranya szintje alá süllyesztette. Igen sok gyülekezetben nem volt konfirmáció az elmúlt évben, mert vannak már egészen terméketlen korosztályok. Az ethnográfiai peremen halálos nemzeti veszedelem az egyke, mivel az egészséges magyar tájat máris sűrűn tarkítják a nemzetiségi foltok. Az örökösödési törvény gyors meghozatala égető szükség és legkomolyabb segítség.

Szeretettel köszöntötte a közgyűlés püspök urunkat s munkájára az Úr bőséges áldását kérte. Elrendelte az általános tisztújítást. Letárgyalta a számvévesztési jelentés alapján az egyházmegye és az egyházközségek gondnoki számadásait, valamint az egyes egyházak felterjesztéseit. Örömmel vette tudomásul a beretkei árvaház fejlődését, amelynek fenntartásához a gömöri gyülekezetek az elmúlt évben mintegy nyolcezer pengővel járultak hozzá. Kisebb jelentőségű ügyek letárgyalása után ért véget a közgyűlés. Bírószági ügy nem volt.

Az egyházmegyei közgyűlést megelőzőleg az egyházmegyei lelkészegyesület tartotta összejövetelét Varga Imre elnöklete alatt, melynek tárgysorozatát ifj. Ablonczy László áhitata és az elnöki megnyitót nyitotta meg. Bacsó Gyula az ORLE körkérdésről értekezett: A magyar ref. egyház egységének külső jegyei és eszközei: egyházalkotmányi követelmények megvalósítása címen. Samu István háziiparunk fejlesztése körüli teendőinkről beszélt. Foglalkozott az értekezlet a népfőiskola kérdésével is s a konkrét feladatok megoldására bizottságot küldött ki, valamint megbeszélte a közgyűlés jelen-tősebb tárgyait is. V. I.

Egységben az erő!

Az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat fennállása óta mindig arra törekedett és törekszik, hogy mint egyháztársadalmi intézmény, egyházi érdekeink előmozdítására minden református erőt összefogjon és egy helyre tömörítsen. Elindulása óta így tudott másfél milliónál nagyobb összeget egyházunk vérkeringésébe belevinni. Tudomásunk szerint mégis sok lelkipásztor, gondnok,

tanácsbíró biztosításait nem az Orjó utján a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél adja fel, hanem olyan intézeteknél, melyek egyetlen fillért sem adnak egyházunk céljaira. Az általános áremelkedések szükségessé teszik, hogy minden jó gazda felülvizsgálja biztosításait: megfelelnek-e azok a ma követelményeinek?! Ezzel kapcsolatosan kérünk most minden lelkipásztort és a lelkipásztorokon keresztül minden református embert, hogy utánbiztosításait az Orjó utján a Gazdák B. Sz.-nél adja fel. Ezt akkor is megteheti mindenki, ha más intézetnél van biztosítva. Árváinkkal és özvegyeinkkel is jótéteményt gyakorol az, aki biztosításait (tűz-, mezőgazdasági átalány, betöréses-lopás, élet és temetkezési biztosítást) az Orjó utján a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél adja fel!

Egyházkerületi irodánk 1922. I—VI. 30-ig a következő segélyeket utalta ki:

Szabó Józsefné	Ároktő	97— P
Makranczi Pál	Szentpéter	80— P
Végh Miklós	Szerencs	153— P
Varga János	Bodzásujlak	150— P
Rác Lajosné	Poroszló	80— P
Ádám Árpád	Tornalja	160— P
Gecse Lajos	Kesznyéten	640— P
Török László	Ózd	280— P
Jung Jakabné	Sátoraljaújhely	320— P
Mészáros Károly	Miskolc	800— P
Kruppa Mihály	Ungpinkóc	100— P
Priscsák István	Szerencs	160— P
Tóth Ferencné	Bodrogolaszi	120— P
Blahut Károlyné	Ózd	160— P
Bárdossy Sándor	Alacska	190— P
Illés Józsefné	Erdőbénye	80— P
Busák Anna	Miskolc	420— P
Kocsmáros János	Putnok	230— P
Üveges József	Bócs	120— P
Csernák Ilona	Miskolc	240— P
Szánthó Józsefné	Miskolc	320— P
Berencsi Béla	Ózd	190— P
Kelemen Gáborné	Tállya	230— P
Labancz Lajosné	Poroszló	190— P
Závodszy Jánosné	Nagykinizs	480— P
Lipták Jánosné	Miskolc	510— P
Lámer Dániel	Ózd	480— P

Összesen: 6.680— P

Abban a reményben, hogy minden lelkipásztor és minden református ember megérti az idők szavát: saját és egyetemes egyházi érdekeink mindennél előbb való voltát, lelkipásztor testvéreink további segítő és támogató munkáját kérjük és vagyunk, Miskolc 1942. július havában

atyafiságos szeretettel:

Pósa Péter sk. Kiss Ernő sk.
esperes, egyházker. felügyelő. okl. lelkész, irodavezető.

— **Egy kimaradt sor.** E lapok előző száma (30. sz.) első cikkéből kimaradt ez a sor:

„Ha a holland van Oosterzee egy hitvallási-lag közömbös korbán sírkövére vésette:

„Christianus mihi nomen,
Reformatus cognomen“ stb.

van Oosterzee kátémagyarzatait fordította Antal Géza.

H I R E K

— **Kormányzó Úr Öföméltósága részvéte Pálóczi-Czinke István püspök halála felett.** Vitéz nagybányai *Horthy Miklós*, Magyarország kormányzója a következő részvétlétvitratot intézte a Református Egyetemes Konvent elnökségéhez: „Őszinte sajnálattal értesültem Pálóczi-Czinke István volt felvidéki református püspök öföméltóságának elhunytáról, aki mint egyházának kimagasló vezérférfia, nehéz időkben áldozatos odaadással szolgálta a hazájától elszakított magyarság ügyét és a súlyos veszteség felett érzett bensőséges részvétemnek adok kifejezést. *Horthy sk.*“

Radvánszky Albert báró m. kir. titkos tanácsostól, mint a magyarországi evangélikus egyház egyetemes felügyelőjétől az alábbisürgöny érkezett a konventi elnökséghez: „Megrendülve vettem Pálóczi-Czinke István volt felvidéki püspök úr halálának hírért. Kérem, fogadja a magyarországi evangélikus egyháznak a testvéregyházat ért veszteség felett nyilvánított őszinte részvétét.“ Itt írjuk meg, hogy az elhunyt kiváló püspök *családjánál* táviratban kondoleált *Lukács Béla* miniszter, a Református Egyetemes Konvent elnöksége, *Ravasz László* püspök, *Papp Antal* c. görög kath. érsek, m. kir. t. t. a Kultusz Minisztérium és még számos vezetőszemélyiség.

— **Lelkiüdülés Alsókékedfördön.** Felejtethen ünnepe volt július 26-án az alsókékedi maroknyi gyülekezetnek, amikor is a fürdőkert árnyas fái alatt, istentiszteletra gyűlhetett össze a környékbeli hívekkel. Az Ige az egyik buzgó egyháztag által művésziessé állított szószerűen dr. *Enyedy Andor* püspök hirdette. Utána a fürdő olvasótermében úrvacsorát osztott a fürdővendégek és a helybeliek számára. Istentisztelet közben hatásosan szerepelt a pányoki énekkar *Palágyi Béla* tanító vezetésével. Hisszük, hogy a szétszórtságban élő alsókékedi 60 református lélekre soha el nem múló hatása lesz annak, hogy egyházkerületünk püspöke élesztgette közöttük az evangéliumi hit lángját!

— **Alsóborsodi** és szomszéd egyházmegyebeli lelkipásztortestvéreinket is szeretettel hívjuk aug. 4-én kedden délelőtt 9 órai kezdettel, Miskolcon a gyülekezeti teremben tartandó havi értekezletünkre. Ha szükségét érezzük egyházunk megújulásának, ha vágyunk egymással való lelkiközösségre, használjuk fel ezeket az alkalmakat. Amikor annyi minden szétválaszt bennünket, csak az Ige által találhatunk lelki kapcsolatot. Közös hitnek szolgálói, használjuk fel a kegyelmi időt, míg tart az és áron is vegyük meg az alkalmakat, míg lehetőség van rá. — Összejevetelünk tárgya: Bibliatanulmányozás I. Kor. 2. rész alapján és megbeszélésünk: Az evangélizáció szolgálata egyházunkban. — A lelkésznek bibliáorája ugyanacsak 4-én, délelőtt 11 órai kezdettel ugyanott lesz megtartva. Legyünk pontosak a megjelenésben!

Lelkészővegyek gyorssegély alapja javára küldöttél már valamit?

HIVATALOS RÉSZ.

Az alsözempléniiek figyelmébe.

1. Felhívom azon gyülekezetek lelkipásztorait, hol a VIII osztályú népiskolára való áttérés a gyülekezetekre nézve anyagi megterhelést jelent, legyenek szívesek ezzel kapcsolatos adatszolgáltatásaikat legkésőbb augusztus 10-ig megtenni. Az adatszolgáltatás terjeszkedik ki arra, hogy milyen anyagi teher hárulnak ebből összegszerűen és hozzávetőlegesen a gyülekezetekre? (Telek szerzés, új iskola és tanítói lak építés, tanítói fizetés hozzájárulás, nyugdíjjárulék, dologi kiadás stb.)

2. Tudatom lelkipásztortestvéreimmel, hogy augusztus 8—23-ig szabadságon leszek, ezen idő alatt tehát tehát személyesen ne keressenek. A helyettesítést — mivel lelkészi főjegyző is levante-parancsnoki tanfolyamon való részvétel miatt szintén szabadságon van — *Keresztury László* egyházmegyei lelkészi jegyző (Szomotor) fogja ellátni. A halaszthatatlan ügyek a szabadság idő alatt is esperesi hivatalba, Nagyrozvágyra küldendők, mert helyettesem ide fog átjárni betenként kétszer a sürgős ügyek elintézése végett. Atyafiúi szeretettel: Nagyrozvágy, 1942. július 29. *Janka Péter* esperes.

Pályázat. A tornai református egyházmegyébe kebelezett Jósvalfó egyházközség nyugdíjazás folytán megüresedett lelkipásztori állására pályázatot hirdetek. Javadalom: 50 köből gabona, 60 köből zab, 16 bécsiöl fa, 18 magyarhold szántó, 2712 □-öl rét, 1000 □-öl kukoricás. Mustváltság minden lélektől 10 kr. Munkaváltság 100 for. Urbéri telek után járó haszonélvezet. Évi kongrua 670'08 P. Jó lakás. Az állás a választás jóváhagyása után azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő e hirdetés megjelenésétől számított 15 nap. — Kellően felszerelt kérvények *Kőszeghy Gábor* espereshez (Tornagörgő, up. Torna. Abauj-Torna vm.) küldendők. Miskolc, 1942. július 25. Püspök h. *Nádházy Bertalan* e. ker. jegyző.

A serkei ref. orgonista-kántortanítói állásra augusztus 25.-i határidővel pályázat hirdettetik. Javadalma: 34 köből búza, 2 köből rozs, 20 méter tűzifa beszállítva, 8 kat. hold föld és rét, 140 pengő munkaváltság és államsegély. — A helyi javadalom államsegély alá 637 pengőre van értékelve. Kötelességei díjlevél szerint: IV—VIII. osztály tanítása, énekari és templomi kántori teendők, lelkész törvényszerű helyettesítése, a belmissziói munkában segédkezés. Lakása: 2 szobás villanyvilágítással és melléképületekkel, minden a legjobb karban van. Pályázatok augusztus 20-ig Ref. Lelkészi Hivatal címére küldendők. Serke, up. Feled Gömör megye.

A Lorántffy Zsuzsánna Egyesület Sajósejnyén, Miskolctól 12 km-re, szeptember 15-ével árvaház nyit 6—12 éves leányok számára. Az árvaházat diakonisszák vezetik. A felvételi kérelmeket a Lorántffy Zsuzsánna Egyesület lelkészéhez kell küldeni. (Budapest, XIV. Ajtosi Dürer sor 33.) A kérvényhez mellékelni kell a születési anyakönyvi kivonatot, orvosi bizonyítványt és a gyermek család- és életkörülményeit igazoló bizonyítványt.

Nyomtatta: *Kisfaludy László* a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Újszászy Kálmán*: „Webster úr”. — *Benkő Barna*: A rejtett zsinagóga. — *G. J.*: Iskoláink életéből. — Hírek. — Hivatalos rész.

„Webster úr”

Az utolsó négy évtized magyar református lelkipásztorai közül sokan ismerték s akik ismerték, mindig így emlegették. Most hogy Urához tért, mi is ezen a néven veszünk tőle búcsút.

Zömök, nehéztestű férfi volt. Szürke szemei keményen villogtak ki bozontos szemöldöke alól. Ha a skót lelkipásztorok magas keménygalléra s fekete mellénye nem árulta volna el idegen voltát s egy falusi templomban találkozol vele, tősgyökeres magyar embernek nézed.

Talán ez a külső, testi rokonság is oka lehetett annak, hogy a szelleme is kereste velünk a kapcsolatokat és a budapesti skót misszió lelkészi állásában épúgy testvérenek tekintett minden magyart, mint akkor, amikor egyháza odahaza ültette kimagasló tisztbe.

Nem is elég annyit mondani, hogy testvérenek tekintett minket! Kimondottan „kedves” testvérei voltunk, akiknek nyelvét megtanulta, történetét ismerte s becsülte s akiken jóban és rosszban egyaránt segített.

Az egykori elszakított területek magyar reformátusai többet tudnának beszélni erről! Akkor érkezett hozzájuk, amikor egyház és nemzet egyaránt aléltan feküdtek a porban s már pusztá megjelenésével is erőt tudott árasztani a meglankadt tagokba.

Mikor már csak a, jórészt az ő segítségével, skót főiskolákra jutott stipendiumos diákokon át tartotta a személyes kapcsolatokat egyházunkkal és népünkkel, akkor is mindenki tudta róla, hogy a mi barátunk.

Egy évben egyszer összegyűjtött fényes fogadásra valamennyi Skóciában tanuló külföldi diákot. Az estélyen, amelyen a skót főváros egyházi és társadalmi előkelőségei kötelességüknek tartották megjelenni, közvetlen mellette mindig mi ültünk, magyar diákok, s akkor volt a legboldogabb ha közülünk, magyarok közül köszönhette meg valaki a jelenlevő külföldiek nevében a szíves vendéglátást.

Am hiányos lenne rajzunk, ha csak ennyit és így láttatnánk meg Webster úrból. Neki nem „bogara”, kedvenc passziója volt az, hogy egy kis

népet a Duna-Tisza táján válasszon ki megkülönböztető szeretete tárgyául. A Webster úr féle lelkek ökumenikus koncepcióban élnek. Részükre a keresztyén egység túl háborún és a maguk egész életmunkája rombadőlése ellenére is reális valóság, a misszió pedig alkalmas és alkalmatlan időben egyaránt kötelesség.

Ebben a koncepcióban, nekünk magyar reformátusságnak igen fontos és megbecsült poszt jutott s hídoltunkat a keleti missziók felé, éles szeme világosan látta.

Nem is fájt neki semmi jobban, mint amikor azt tapasztalta, hogy amit ő lát felőlünk, mi magunk nem látjuk, vagy nem akarjuk látni!

Ilyenkor hangja élesen csattant; beszéde vágott, mint az ostor!

Am a szeme még akkor is melegen ragyogott, amikor tunya és rest magyar szolgákat kellett a maguk kis világából kimozdítani, partikuláris szemlélődésükből felébreszteni.

Isten mindig tanít!

Webster urat is azért szólíthatta haza olyankor, amikor sírjára senki sem tehet közülünk korszorút, hogy elköltözésével is arra az egy lényegesre fordítsa figyelmünket amit Webster úr hozzánk való magatartása példázott: Jézus Krisztus azért jött, hogy benne mindnyájan egyek legyünk, akik az ő nevéből neveztetünk. Ez olyan norma, amirez ma és a jövőben tartanunk kell magunkat.

Újszászy Kálmán.

A rejtett zsinagóga.

A beteg szervezet központi bajáról az orvosok pontosan meg tudják állapítani, hogy az uralkodó baj az egyes szerveken milyen kóros elváltozásokat, részbetegségeket okoz. De a megdöbbentő az, mikor az egyes szervek kóros állapotáról, szem, orr, újjak, végtagok állásáról a látszólag egészséges emberre kimondják a szervi szívbaj, tüdővész, vérhaj nehéz ítéleteit.

A lelki értelemben is legvirágzóbbnak látszó gyülekezetek életét vizsgálva, a bő adakozások és erős missziói munka keltette örömjongások közben néha váratlanul elsápad az arcunk, mert a

lelki stetoszkopon át olyan tompa, szisztólikus vagy diasztólikus zörejeket hallunk, melyek letagadhatatlan jelei valami nagy, az egész magyarországi református egyházat behálózó romlásnak. A sok közül ilyen minden bajt magába sűrítő és tükröként visszavetítő részbetegség a borsodi tájkon a *templomszék-jog*. — Nem jártam utána, de bizonyosra veszem, hogy az istenházában való előbbülésnek templomépítési érdemen és pénzen szereshető joga nem a reformáció hőskorából származik, hanem annak a kornak kapuját jelzi, mikor az evangéliumi élet hervadása pillanatában feltörő ősz pogány ösztönöket jogilag is meg kellett örökíteni, valami olyan formában, mely erős páncélfedezékképpen ellenállhasson Isten ígéjének a saját házában. És ezen érdemszerzésből, familiáris dölyfből, braminok és páriák harcává fajult kasztrendszerből épült pogánybástyán nem tudtak áthatolni a századok. Jó és rossz, közömbös és harcias pásztorok egy-egy életen keresztül hirdették az ígét az utolsók elsőségéről, Zákéusról és a Zebedeusok anyjáról és idézték az ítéletet az előlülő farizeusokról, de a prédikáció alatt az ige hallgatói szemükkel lenyelték, szívükkel megölték aki jogtalanul mert padjukba ülni, hogy ott jogtalanul imádkozzon s jogtalanul hallgassa az ígét. Már nem felelhetnek, de úgy érzem, nem egy előttünk járt pásztor életét keserítették meg a gyülekezetében dülő templomszék-harcok tragikomikus kakasviadalai, melyek rejtett zsinagógákká degradálták a Krisztus dicsőségére szentelt falakat. A tragikomikum pedig abban lesz teljessé, hogy mint szörnyű anakronizmus, az egész intézmény ma is itt ágál közöttünk. Mert micsoða komikum ma is ilyen kezdetű kérévényeket olvasni: „Alulírottak, az első kurtaszék tulajdonosai“ nem tűrhetjük, hogy jogtalanul üljön közöttünk... stb. Egy császár megirigyelhetné ezt az uralkodói stílust! Viszont mennyire tragikus egy ilyen írás annak, aki nem csak kívülről, érdektelenül tekinti, hanem a sorok között hallja a megsértett dölyf és hiúság komoly haragját az ősi rend méltatlan megrontója ellen. Mikor arról lehet halni, hogy az egyik gyülekezetben gyilkolásra kész kést rejtegetett a templomszék-jog egyik főharcosa és csendőri készenlétben kellett megtartani az istentiszteletet, — nem kell sötét pesszimizmus, hogy az ember megérezze egyházunknak ma még csak a mélységekben zajló kataklizmáját, mely egyszer a templomszékhez hasonló orvosolatlan és érinthetetlen sebekből fog egybeszakadni. Minden részvétem az esperes és tanácsbíró urak mellett van, akik ha akarják, ha nem, kénytelenek ilyen ügyek felett itélkezni az Urnak 1942-ik esztendejében.

Az egész ügy tulajdonképen két főtenhely körül forog. Az egyik annak a megállapítása, hogy miért ragaszkodnak a falusi gyülekezeteink, miért tartják jónak ma is a templomszék-jog intézményének fentartását? A probléma másik oldala abban van, hogy miért nem tudtak se lelkipásztorok, se felsőbb egyházi hatóságok se a multban, se a jelenben kellő eredménnyel a kérdéshez nyulni s mégkevésbé azt megoldani. Az első kérdésre igazságtalan lenne a feleletet a fentiek szerint

csupán annak ismétlésében megadni, hogy a templomszékjog a pogány, jobban mondva az evangéliumi alázattól át nem hatott keresztyén lelkeknek féltve őrzött mentsvéra. Az igazság megkívánja annak megállapítását, hogy a templomszékjogban gyülekezeteink az „ékes és szép“ rendet őrzik, mint az urasztala elé járulásban, a templomba való be és kimenetelben s csak a templomépítések, renoválások és más érdemszerző cselekedetek jutalmazása ferdítette el az eredeti, — kort és tekintélyt tisztelő értelmétől. Szemükben az egyház és a falu rendjét bontja meg, aki hozzányul. De ez nem menti a feleletet, melyet nekünk s az előttünk járt lelkipásztoroknak kell adni a második kérdésre: miért nem operáltuk ki az egyház testéből ezt az evangéllumellenes gócot, mely napjainkban a székek tulsuffoltsága következtében egészen rossz indulatúvá mérgesedett? — Elsősorban azért, mert aki csak egy kicsit is ismerős a viszonyokkal, tudja, hogy aki ezt a kérdést a szellemi és lelki adottságok figyelembe nem vételével, radikális egyszerűséggel gyökeresen akarja megoldani, az a saját bőrén tapasztalja meg, hogyan válik valóra az „égszakadás, földindulás, a fejemen egy koppanás“ gyermek-meséje. Mások, akik mélyebbre láttak, nem nyultak hozzá, mert észre vették, hogy az eltokolódott daganat egyetlen, az egyházi élet minden zugát behálózó központi bajnak részbetegsége. Ez a mindeneiket átítató központi baj: az evangéliummentes egyházi közélet. Nem nyultak hozzá, mert a megvásárolható és örökölhető templomszékkel szemben hiába hivatkoztak volna hitünk alapigazságaira, mert a lelkekben élő hit cernává sorvadtt kötele megmozdítani sem tudja az olyan követ, melyet csak az evangéliummal teljes, új gyülekezeti élet tud az útból odébb állítani. Október 31-nek évenként visszatérő refrénje, — az „új reformáció“. Mint a tenger egyetlen csöppjében, benne van a végtelen víz egész élete, a templomszékügyben is ott él, ott kavarog egyházunk ezer problémája és benne jajgat a lelkek újulásának lefojtott szomjusága. A XVI. században látható oltárokat és szobrokat vittek ki a templomból, a XX. században láthatatlan pogány oltárokat és rejtett zsinagógákat kell kivinnünk templomainkból amíg nem késő, amíg avatatlan kezek nem nyulnak hozzá. Lelkipásztorok és felsőbbhatóságok együttes munkája ez, melyet inkább ma, mint holnap kell megkezdeni azzal a hittel, hogy az evangélium mégis csak erősebb a templomszék kösziklájánál is, mert csak ennek a hitnek a szavára fog a tengerbe zuhanni.

Benkő Barna.

Iskoláink életéből.

A miskolci Tóth Pál intézet értesítője 136 oldalas évkönyvben számol be az iskola mult évéről. Farkas István, Enyedy Andor dr. püspökökről szóló megemlékezésen kívül két értekezést olvasunk. A leánygimnáziumban 484 tanuló osztályoztatott. Református 256, köztisztviselő gyermeke 72, az iskola székhelyén lakik 251, bejáró 97. Kitűnő 55, jeles 31, jó 174, elégséges 181, elégtelen 43. — Érettsé-

gin kitüntetéses 8, jeles 9, jó 14, érett 9. A liceumban ez évben érettségiztek először. Kitűnő 2, jeles 8, jó 22, érett 10. Javit 5. Az osztályozott tanulók (195) közül ref. 111, magyar anyanyelvű 195, köz-tisztviselő 40, bejáró 56. Kitűnő 5, jeles 15, jó 73, elégséges 81, elégtelen 21. — Az internátusnak 66 növendéke volt. A volt iskolatársak szövetsége szép célokat tűz maga elé. A tartalmas értesítő képek élénkítik.

A rimaszombati egyesült prot. gimnázium értesítője 1941—42-ről beszámol az intézet nehéz iskolai évről. Farkas István püspökről és Szentiványi József elhunytáról való megemlékező sorok után az igazgató tanévnyitó beszédjét Széchenyiről, majd az iskola multjáról szóló cikket találjuk benne. A mult év története a sok katonai behívás miatt igen sok nehézséget mutat. A VIII. osztályban még reálgimnáziumi volt a tanterv. A vallásos, hazafias, egészségi nevelés terén mindent megtett az intézet, amit csonka tanári karral csak megtehetett. Ünnepek, előadások szép számmal voltak, kirándulások kevésbé. Az ifjúsági egyetek munkája dicséretre méltó volt. Az anyagi helyzet elég nehéz. Adományokból befolyt 12.482 pengő. Osztályoztatott: 321. Ref. 113, evang. 57, rk. 131, gk. 2, izr. 18. Magyar 311. Kisbirtokos 57, köz-tisztviselő 65. Az iskola székhelyén lakik 140. Kitűnő 12, jeles 16, jó 102, elégséges 80+59, elégtelen 52. Kitűnően érett 1, jelesen 2, jól 15, érett 13, javítóra utasított 5.

HIREK

— **Dr. Webster James Macdonald** teológiai akadémiaink tiszteletbeli tanára, a budapesti teológiai akadémia tiszteletbeli igazgatója 1941. november 25-én elhunyt. Hazánk és egyházunk pótolhatatlan, melegszívű, igaz és bátor barátját veszítettük el benne. Nyugodjék békében!

— **Egyházkerületi konferenciát** rendez kerületünk elnöksége a teológiai karral együtt szeptember 3—4 én. A konferencia anyagáról és egyéb tudnivalókról a következő számunkban hozunk hírt.

— **Dr. Szabó Lajosnak**, a kassai református egyház új lelkipásztorának beiktatása augusztus 16-án délelőtt 10 órakor lesz a kassai református templomban.

— **Tisztújítás az ungi egyházmegyében.** Az ungi egyházmegye szavazatbontó bizottsága július hó 9. napján Ungváron tartotta meg a tisztújítással kapcsolatos szavazatbontó gyűlést. A bizottság megállapítása szerint a beérkezett összes szavazatok érvényesek. Beérkezett 35 szavazat, 61 értékgységgel. A beérkezett szavazatok szerint az új tisztikar névsora a következő: *Esperes*: Újlaky Sándor, bajánházi lelkipásztor. *Gondnok*: Nyomárkay Sándor, Ungvár. *Lelkeszi tanácsbírák*: Kömives Sándor vajáni, Juhász Imre csepelyi, Gencsy Béla szürtei, Györke Endre tisztaágteleki, Kássa Ferdinánd csongori lelkipásztor. *Világi tanácsbírák*: dr. Kiss Bálint nagykaposi közjegyző, dr. Béneyi Zoltán kir. ügyészségi elnök Ungvár, dr. Nagy Kálmán

főszolgabíró Nagyberezna, Köszörű Károly főszolgabíró Ungvár, Suttka Kálmán földbirtokos Bátfa. *Lelkeszi főjegyző*: Kömives Sándor vajáni lelkipásztor. *Világi főjegyző*: Koncz Gyula főmérnök Ungvár. *Lelkeszi aljegyzők*: dr. Csomár Zoltán kisérti és Nagy József palágyi lelkipásztorok. *Világi aljegyzők*: Móre Gábor földbirtokos Homok, Izsó Gyula adóügyi főtanácsos Ungvár. *Ügyész*: dr. Bakos István ügyvéd Ungvár. *Tanító képviselők*: Kormos Gerő ungvári, Ónody Géza palágyi és Orémus Kálmán kisérti tanítók. Dr. Cs. Z.

— **Aratási ünnepély volt** Csicszerben aug. 2-án, melyet az ifjúság rendezett. A hálaadó istentisztelet a község határában volt a búzakeresztek között. Imádkozott, bibliát olvasott Gaál István helybeli, igéthirdetett Csatlós Sándor iskei lelkipásztor. A templomkerti ünnepélyen alkalmi költeményt szavaltak: P rsely István, Varga Béla, Sípos Aranka, Timkó Ilona, előadást tartott vitéz Palágyi István aranykalászos gazda, énekelt Krajnyik Jolán és Tóth Lajos. A csicseri ifjúság előadta Nagy Sándor: Dalol a búzamező c. darabját, ezenkívül egy népballadát és több népdalt és kánont énekelt. Az ünnepély jövedelmét a szolnokdobokai szórvány-magyarság és honvédeink javára fordította az ifjúság. Az ünnepélyen 7 szomszédgyülekezet református ifjúsága találkozott, hogy hitben erősödjék és készséggel induljon Isten szolgálatára.

— **Sátrat állít a Magyar Biblia Társulat a Nemzetközi Vásáron.** A sátor a Nemzetközi Vásár főbejáratától balra levő ugynevezett Repülő uton, a repülőgép kiállítás tőszomszédságában fog állani. A szép erdélyi díszítésű sátorban a Biblia Társulat Szentírást és bibliai jelzőket árusít. Szeretettel kérjük Testvéreinket, hogy vásári látogatásuk alkalmával keressék fel a Magyar Biblia Társulat kiállítását is.

— **Kimutatás a hejőpapi árvaházak számára** befolyt adományokról 1942. év január hó 1-től. Gesztelyi gyülekezetből: élelmiszer 42 P értékben. Pósa Jolánka tanítónő Kistokaj: 24 P. Miskolc—felsővárosi gyülekezet: 18:50 P. Szabó Erzsébet Tiszapolgár: élelmiszer 1:80 P ért. Dr. Trócsányi József Sárospatak: 10 P. Ref. egyházközség Tiszánána: 20 P. Kérészy István lp. Tiszánána: 20 P. Ref. egyházközség Hejőcsaba: 120 P. Tamaska János lp. Selyeb: 10 P. Gazdag Barna Somsálybánya: 5 P. Női bibliakör Borsod: élelmiszer 26 P ért. Ref. egyházközség Mályi: 6 P. Pósa Péter esperes Miskolc: 20 P. Kerekes György Magyar-kanizsa: 20 P. Ref. gyülekezet Felsőábrány: 25 P. Ref. gyülekezet Bükkaranyos: 45:10 P. Gagybátori gyülekezet: élelmiszer 12 P ért. Ongai ref. gyülekezet: élelmiszer 30 P ért. Tiszáninneri egyházkerület: 200 P. Női bibliakör Kiskinizs: élelmiszer 10 P ért. Várady Pál lp. Borsodgeszt: 24. P. Belsőbőcsi ref. gyülekezet: élelmiszer 300 P ért. Szendrőládi ref. gyülekezet: élelmiszer 46 P ért. Perjessy László lp. Nemesbikk: élelmiszer 30 P értékben. Tóth Pál nőnevelő intézet növendékei Miskolc: 40:10 P. N. N. Cserépfalu: 20 P. Kovács Ferencné Miskolc: 10 P. N. N. Hb. 50 P. Harsanyi ref. gyülekezet: 24:33 P. Mezőcsáti ref.

gyülekezet: élelmiszer 5 P ért. Hejőszalontai ref. egyházközség koszorúmegváltásért 10 P. — Isten áldja meg jóltevőinket s köszönjük lelkipásztortestvéreinknek, hogy ráirányították gyülekezetük figyelmét árвахázunk munkájára.

HIVATALOS RÉSZ.

Az abaúji református egyházmegye lelkipásztoraihoz.

F. évi július hó 29-én tartott rendkívüli egyházmegyei közgyűlésünk az 1939. március 1. napján megnyitott zsinat által alkotott II. t. c. 5. §-a alapján általános tisztújítást és ezzel kapcsolatosan szavazást rendelt el az összes egyházmegyei tisztségekre.

Szavazni kell: 1. Esperesi tisztségre. 2. Egyházmegyei gondnoki tisztségre. 3. 8 lelkészi tanácsbírói tisztségre. 4. 8 világi tanácsbírói tisztségre. 5. 1 lelkészi főjegyzői tisztségre. 6. 1 világi főjegyzői tisztségre. 7. 4 lelkészi aljegyzői tisztségre. 8. 4 világi aljegyzői tisztségre. 9. 2 egyházmegyei ügyészi tisztségre. 10. 3 egyházmegyei tanító képviselői tisztségre.

A szavazatok az összes tisztségekre egy szavazólapon, zárt borítékban küldendőek be az esperesi hivatalba Göncre. **A szavazatok beadásának határideje: 1942. szeptember 1.**

Gönc, 1942. aug. 5. *Az egyházmegyei elnökség.*

Körlevél.

1. Felhívom lelkésztestvéreim figyelmét arra a miniszteri rendelkezésre, mely szerint a jövő isk. évben azokban a több felekezeti községekben, ahol valamelyik iskolában a 7—8. osztály már fel van állítva, oda köteles bármely felekezet e tanköteleseket járattatni, ha a sajátjában még nincsen 7—8. osztály. Ilyen helyeken feltétlenül kívánatos, hogy ha a ref. iskolában még nincs meg, úgy a jövő isk. évre okvetlen állíttassék fel a 7-ik osztály.

2. A püspöki 17. sz. körlevél alapján felhívom lelkésztestvéreimet, hogy a 7—8. osztályok akár mostani, akár későbbi felállításával előálló anyagi terhek mértékéről kimutatást kell közölnünk. Annak egységes és megfelelő elkészítése végett a következő utmutatást adom: Kimutatás a . . . egyház iskolájában, a 7—8. osztályok felállításából előálló anyagi terhekről. **Rovatok:** 1. Új tanítói állás fizetéséhez hozzájárulás (szokásos 10 százalékos veendő fel). 2. Egy kb. 600 négyszögöles telek ára. 3. Iskola és tanítói lakás építése. 4. Nyugdíjjárulék. 5. Dologi kiadások (külön rovatban feltüntetve a fűtés, világítás, takarítás, épületfenntartás, adó és más egyéb). A kimutatás félív papíron **legkésőbb f. hó 13-ig feltétlenül beküldendő** az esperesi hivatalba. Ajánlatos két példányban készíteni el, egyiket házi példánynak megtartva.

3. A tanítók részére az 1934. évben kölcsönöket felvett egyházak a tanfelügyelőség útján szigorú utasítást kaptak azoknak ez év október 15-ig való visszafizetésére. A főtiszt, püspöki hivatal utasítása alapján felhívom az egyházakat, illetve tanítókat a kölcsön pontos letörlesztésére. Ezek az egyházak: Boldva 193 P, Disznóhorvát 96 P, Mályinka 51 P, Nagyvisnyó 64 P, Sajószentpéter 160 P, Szalonna 60 P, Tardona 94 P, Nekézseny 95 P, Rudabánya 71 P, Szendrőlád 72 P, Szuhogy 85 P.

4. A hitoktatással foglalkozó lelkipásztorok, s. lelkészek, hitoktató-lelkészek kötelesek órarendet és évi tananyagbeosztást készíteni (el. iskolai mintára) és azt legkésőbb szept. 1-ig betérjeszteni az esperesi hivatalba, átvizsgálás és jóváhagyás végett.

5. A belmissziói jelentések beküldésével még mindig hátrálékosokat kérem azoknak aug. 15-ig való feltétlen betérjesztésére.

Sajóvelezd, 1942. augusztus 5. Atyafiságos szeretettel **Tóth János** esperes.

Tizzaszederkény református egyházközsége pályázatot hirdet ujonnan szervezett III. tanítói állásra. Tanítónők előnyben. Kötelessége: Presbitérium által kijelölt osztályok tanítása, belmissziói munkákban (női kézimunka, nőegyletek, leánylevente) való részvétel. Javadalom: A kezdő fizetés 10 százaléka, törvényes lakbér, a többi államsegély. Pályázati határidő 21 nap. Pályázatok Református Lelkészi Hivatal Tizzaszederkény (Borsod vm.) küldendőek. Állás azonnal elfoglalandó.

A szadvárborsai református iskolaszék pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett előkönyörgőkántortanítói állásra. Javadalom: Természetbeni lakás, 25 köből őszi élet, 25 köből zab, 7 kat. hold 694 öl szántó, 6 kat. hold 881 öl rét, a falun kívül egy 342 öles kert, a templom körül 365 öles gyümölcsös használata. A szántóföldek és rétek termését a hivek ledolgozzák és behordják, a szántót megdolgozzák, trágyát kihordják. Az adót egyház fizeti. Tandíjkárpótlás, feltelékutáni legeltetés, két részvény utáni minden haszonélvezet. Kötelessége díjlevél szerint. Pályázati határidő szeptember 5. Pályázatok jelenlegi felügyelőlelkész címére: Ref. Lelkészi Hivatal Jablonca, up. Szádalmás, Abaujtorna küldendőek.

Felvételi hirdetés az Országos Református Szeretetszövetség új intézeteibe. 1. A balatonfüredi szőlőmunkás iskolánkba felvesszünk 12—15 éves fiukat. Teljes ellátás és ruházatot kapnak, melynek árát keresetükből fedezzük. Ha keresményükből marad fenn valami, részükre tőkésítjük. Az iskola 1942. szeptember elsején nyílik meg. A pályázók felvételi kérvényükhöz csatoljanak lelkészi ajánló levelet, iskolai bizonyítványt a VI. osztály elvégzéséről. A felvett növendékek levelet és élelmelési kijelentőjüket, továbbá zsolttart és bibliát hozzanak magukkal. — 2. Méhéshi praetuberculotikus intézetünkbe fölveszünk 3—15 éves fiukat és leányokat (tbc-s nem vétetik fel). Teljes ellátás mosással napi 1 P. Ágyneműt hozni kell. Orvost adunk, de a speciális gyógyszert a növendék szülei fizetik. — 3. Bótrágyi (Bereg vm.) intézetünkbe felvesszünk testi fogyatékosokat (epilepsziás, nyomorék, vak, süket). Teljes ellátás napi 1 P. Ágyneműt hozni kell. Orvost adunk, gyógyszert nem. Fekvőbeteg nem vehető fel. — 4. Bódvavendégi (Abaúj vm.) intézetünkbe felvesszünk mindenkorú idiotákat. Teljes ellátás napi 1 P. Ágynemű kell. Orvost adunk, gyógyszert nem. — 5. Árvaházainban 5—12 éves korig felvesszünk egészséges fiú- és leánygyermeket fizetéses helyekre. Aggmenházainkba felvesszünk fizetéses aggokat. Mindkét helyen orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérvénnyel kell folyamodni. — 6. Ingyenes helyekre felvesszünk 5—12 éves koru hadiárva fiukat és leányokat.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Dr. Jánosi Ferenc*: Új lelkipásztor — ősi falu. — *Dr. Nagy Barna*: Kálvin János kommentárja a II. zsoltárhoz. — Meghívó. — *G. J.*: Pálóczi-Czinke István irodalmi munkássága. — Hírek. — Hivatalos rész.

Új lelkipásztor — ősi falu.

Isten úgy vezette sorsomat, hogy bennem új lelkipásztort kapjon egy ősi magyar falu. Négy hónap, amit eddig benne egyre táguló munkakörben és egyre színesebb és gazdagítóbb érzésekkel eltöltöttem, bizonytalannal nagyon kevés idő ahhoz, hogy lelkipásztor és falu örök magyar református kérdésében minden lényegest tisztán lássak, mégis úgy gondolom, vannak a léleknek nagyon súlyos és nagyon tiszta *időtlen megérzései* is, melyeknek fogalmazásáról, kipattanásáról nem, csak meglétéről és tartalmáról tudunk beszámolni.

Egyik ilyen megérzés bennem: mennyire igaztalan a „falura ki — menni“ fogalmazás, mintha csak a város volna „bent“ mindenben, az életben, az értékekben, a falu pedig, mert talán nincs állomása és villanyvezetéke, „kint“ állana az élet kapuja előtt, kívül esnék mindenben, amiért érdemes élni. Jelszóvá — igaz, kevesek által követett jelszóvá — lett a „falura kimenni“, de mindig azzal a mellékízzel, hogy a falu — sir, elnyeli a beléje érkezőket, elszigeteli őket az élet divatos javaitól, a falu — száműzetés, kirekesztődés, ki-kerülés valamiből ami az életet — közfelfogás szerint — elviselhetővé teszi. Én úgy érzem, hogy aki a faluba jön, az érkezik „be“ igazán valahová. Mert akár mennyire is pusztuló és felbomlásban lévő a falu életformája, amint látószemű íróink bemutatják s okos tudósaink bizonyítják, mégis — úgy látom — ez az egyetlen határozottan kialakult életforma, amely magyar földön még úgy-ahogy áll és él. Egy ilyen határozott életforma meleg lüktetését megérezni, biztonságot adó kereteit kitapogatni, fel- és elismerni a falu, a családok, az egyház életében, — ez nem *ki*-menetel, hanem bejutás valamibe, élő közösségbe, amire minden léleknek, a lelkipásztornak is olyan nagy szüksége van. Látni a nép életébe, benneélni gondjaiban, csalódásaiban, humorba-menekülésében, évszázados és átöröklött megkötöttségeiben: ez az, amit nem ad a város, amit csak a falu adhat, a lenézett, halálraítélt falu, a közösség a maga minden szépségével, örök magyar értékeivel.

A másik, amit megéreztem, az elmondottal kapcsolatos: a faluhoz, a faluba nem lesz állni kell,

hanem — bármennyire is különösen hangzik — felemelkedni. A városi ember kiesett a közösségből, magáért és magában járja az életet s ha faluba kerül — Isten kegyelméből! —, alázattal el kell ismernie, hogy szüksége van a közösségre, kell neki, jó neki a közösség, amely minden hibája, bűne és betegsége ellenére is felette áll, olyan értékeket hord, őriz. — talán már nem is sokáig bírja ezt az örökösödést! — amikre neki, az embernek olyan szüksége van, mint egy falat kenyérre. A városi gögből így lesz — emberi alázat, a falusiakhoz való leereszkedésből — Atyval együtt falu-anya találása az ember-gyermeknek.

És a harmadik e kettőből folyik: azt hittem, csak én leszek az adakozó s a falu az örök elfogadó, — s most orcapirulással látom, milyen szegényes, amit adhattam és adhatok és milyen ősi szépségű és gazdagon csillogó az, amit a falum ad. S megtanultam alázattal — elfogadni tudni!

Dr. Jánosi Ferenc.

Kálvin János kommentárja a II. zsoltárhoz.*

(Nagy Barna fordítása.)

TARTALOM: Dávid dicsekedik, hogy királysága, bár igen sok és nagyon hatalmas ellenség ostromolja, mégis örökkévaló lesz, mert Isten keze és ereje támogatja. Azt is hozzáteszi, hogy az ellenség akarata ellenére a föld végső határáig fog terjedni. Ezért a királyokat és a többi előjárókat arra buzdítja, hogy elbizakodottságukkal felhagyva, szelid lélekkel vállalják az Istentől rájuk rakott igát, mert hiába is törekednek azt lerázni. Egyébként ez a kép (typus) jóslatot tartalmaz Krisztus országáról.

1. *Miért dühösködnek a pogányok, és gondolnak hiábavalóságot a népek? 2. A föld királyai felkerekednek és a fejedelmek együtt tanácskoznak az Úr ellen és az ő felkentje ellen. 3. Szaggassuk le az ő bilincseiket, és dobjuk le magunkról köteleiket!*

Tudjuk, mennyien összeesküdtek Dávid ellen és törekedtek megakadályozni uralkodását. Ezekről testi érzése szerint annyira megrettenhetett, hogy még az uralkodás reményét is azonnal elveszíthette volna. Az sem kétséges, hogy súlyos kísértésekkel

kellett félelmes küzdelmet vívnia. De mert méltán tudatában volt annak, hogy vakmerőségből semmire sem vállalkozott, mint ahogy a legtöbb embert a nagyravágás és a gonosz kívánság hajtja az újításokra, sőt inkább bizonyosan meg volt győződve arról, hogy Isten tette őt királlyá, amikor ő maga semmi effélére nem kívánczolt, — mélységes bizalommal kél fel az egész világ ellen, aminthogy ezekkel a szavakkal mind a királyokat, mind seregeiket büszkén kigúnyolja. Megvallja ugyan, hogy nehéz küzdelme van, mert nemcsak kicsiny csapat, hanem királyakkal együtt egész népek esküdtek össze ellene; de azután bátran „odavágja“, hogy ez hiába történik, mert nem halandó emberrel, hanem magával Istennel szállnak harcba. Azután az is bizonytalan, hogy vajjon csak belső ellenségekről szól-e, vagy pedig panaszát a külső ellenségekre is kiterjeszti. Az bizonyos, hogy amikor az ellenség mindenünnen rátámadt s ő meg a nép közt csapatokat gyűjtött, a szomszédok is háborogni kezdtek. Ezért én Dávid szavait a zsidókra és a pogány népekre egyaránt vonatkoztatom. Mert helytelen volna több néppel és nemzettel csupán egy népet jelölni; ugyanígy sok királyról beszélni, ha csak az egy Saulról volna szó. Ezen felül a kép jelentésének is jobban megfelel, ha az ellenség különböző fajtáit összefoglaljuk: hiszen tudjuk, hogy Krisztusnak nemcsak belső, hanem külső ellenségekkel is volt dolga, mert az ő romlásának előidézésére az egész világ közös összeesküvést szőtt. Krisztus ellen, mint Dávid ellen is, először csak a zsidók kezdtek dühösködni, de azután a többi népeket is ugyanez az esztelenség ragadta magával. A lényeg az, hogy bármilyen hatalmas erősségekkel rendelkeznek, akik őt el akarják pusztítani, mégis meghiusulnak lázongásaik és hiábavalókká válnak tanácsaik. Nagyon találóan jellemzi Dávid a népek mozgolódását és zugolódását, a királyok és fejedelmek tanácskozára gyülekezését. Eközben kijelenti, hogy bármeddig és bármennyit tanácskoznak is a királyok, s bármennyi nép áraszsa is el támadásaival, mindezek semmit sem fognak elérni. Azonban meg kell jegyezni, mi volt az ő bizakodásának az oka, az t. i., hogy nem vakmerően s nem is a maga kezdeményezéséből tolakodott a királyi székbe, hanem csak Isten hívását követte. Ebből következteti, hogy az ő személyében Isten ellen intéznek támadást; mert lehetetlenség, hogy Isten meg ne mutassa, miszerint Ő a védelmezője annak a királyságnak, amelyet Ő alapított. Mert amikor Dávid magát „Messiás“ vagy „Krisztus“ (azaz felkent) címmel jelöli, azt hirdeti, hogy kizárólag isteni felhatalmazás és megbízás folytán

* Az eredeti latin szöveget lásd a Corpus Reformatorum Kálvin-sorozatának 31. kötetében, a 41–52. hasábon. — Ezt a kálvini kommentárt azért kívánjuk magyar fordításban közzétenni, mert egyfelől módszer szempontból, másfelől tartalmánál fogva rendkívül időszerű. Felejtethetetlen példája annak, mennyire krisztológiusan értelmezi Kálvin az Ótestamentomot. Erőteljes színekkel jellemzi Isten igényét, Krisztus országának rendíthetlenségét a világ háborgásai közepette. — Könnyebb áttekinthetőség kedvéért a legfontosabb részeket kövér betűkkel szedettük s a folyamatos kálvini szöveget több kisebb bekezdésre tagoltuk.

uralkodik, mert hiszen a Sámuel kezével történt felkenetése avatta őt magánemberből királlyá. Dávid ellenségei ugyan nem hitték, hogy Isten ellen rontanak, sőt erősen tagadták, hogy ez volna a szándékuk; s Dávid mégsem ok nélkül állítja szembe velük Istent, mintha egyenesen ő ellene intéznék támadásaikat, mert amikor az Ő általa felállított királyságot meg akarják ingatni, vak dühükben Ő ellene támadnak. Mert ha Isten ellen lázadnak, akik a Tőle rendelt hatalommal szembe szállanak, ez még sokkal találóbban ráillik arra a szent királyságra, amelyet Isten különleges előjoggal szentesített. (Folyt. köv.)

Meghívó

a sárospataki főiskola teológiai akadémiaja tanári kara által 1942. szeptember 3—4-én Sárospatakon rendezendő lelkési konferenciára.

A konferencia programja és időbeosztása.

Első nap. Szeptember 3.

Délelőtt: 8 órakor reggeli.

$\frac{1}{2}$ 9—9-ig: Áhitat. Vezeti: Orbán József borsodi lelkipásztor.

9—10-ig a konferencia megnyitása. A konferencia résztvevőit üdvözli Újszászy Kálmán dr. teológiai akadémiai igazgató. Megnyitó beszédet mond: Enyedy Andor dr., a tiszáninneri református egyházkerület püspöke.

10—11-ig: Igehirdetésünk időszerűsége. Előadás. Tartja: Szabó Zoltán dr. teológiai akadémiai tanár. Utána megbeszélés.

$\frac{1}{2}$ 2 órakor ebéd.

Délután: 4—5-ig: Igehirdetésünk alkalmosságossága. Előadás. Tartja: Szabó Lajos dr. kassai lelkipásztor, teol. magántanár. Utána megbeszélés.

6— $\frac{1}{2}$ 7-ig: Áhitat. Vezeti: Benke Kálmán ondi lelkipásztor.

7 órakor vacsora.

Második nap. Szeptember 4.

Délelőtt: 8 órakor reggeli.

$\frac{1}{2}$ 9 től 9-ig: Áhitat. Vezeti: Fodor Lajos perkupai lelkipásztor.

9—10-ig: Igehirdetésünk tervszerűsége. Előadás. Tartja: Darányi Lajos sárospataki lelkipásztor. Utána megbeszélés.

11—12-ig: Igehirdetésünk hitvallásszerűsége. Előadás. Tartja: Nagy Barna dr. teológiai akadémiai tanár. Utána megbeszélés.

$\frac{1}{2}$ 2 órakor ebéd.

Délután: $\frac{1}{2}$ 4— $\frac{1}{2}$ 5-ig: Igehirdetésünk bibliicitása. Előadás. Tartja: Varga Imre rimaszombati lelkipásztor. Utána megbeszélés.

5— $\frac{1}{2}$ 6-ig: a konferencia bezárása. Záróbeszédet mond: Svingor Jenő radostyáni lelkipásztor, egyházkerületi missziói előadó.

$\frac{1}{2}$ 6—6-ig: Áhitat. Vezeti: Jánosi Ferenc dr. vajdácskai lelkipásztor.

7 órakor vacsora.

Tudnivalók. A konferencia részvételi díja: 12.— P, amely összegben bennfoglaltatik a 2.— P. jelentkezési díj, 10.— P. pedig a 3—4.-i reggeli, ebéd, vacsora díja. Akik már 2-án este vacsorát

óhajtanak, azok ezt jelentkezésükkor írják meg. Ennek a vacsorának díja külön 2.— P. A teljes összeg a megjelenéskor fizetendő. Tekintettel az ellátási nehézségekre, kérjük a résztvevőket, hogy személyenként 15 dkg. zsírt, vagy szalonnát szíveskedjenek magukkal hozni, amely érkezéskor a tápintézetnek beszolgáltatandó. A kenyérváltójegyekre ugyanésak szükségünk van. — Az elszállítás a főiskola internátusaiban történik. Lepedőt, takarót és párnát a résztvevők hoznak magukkal.

Kedvezményes vasúti jegyek érdekében a konferencia vezetősége megtette a szükséges lépéseket. Ezeket időben igyekszünk eljuttatni a jelentkezőknek.

Jelentkezni lehet a sárospataki főiskola teológiai akadémiaja igazgatóságánál. Jelentkezési határidő 1942. augusztus 23.

Pálóczi-Czinke István irodalmi munkássága.

I. Önálló művei:

1. Ima 1879 március 15-én. (Sárospatak, 1879.)
2. Kiáltó szó protestáns leánynevelésünk érdekében. (Sárospatak, 1880.)
3. Bánat az örömben. (Beköszönő e. beszéd.) Sárospatak, 1882.
4. A protestáns egyház halottai. (Prédikáció az erdőbényei templomépítés 100 éves ünnepén. (Sárospatak, 1886.)
5. A galamb és az olajfalevél. (Prédikáció az 1791. 26. t.-c. százados ünnepén. (Sárospatak, 1891.)
6. Az Isten országa nem beszéd, hanem erő. (Bekiktató beköszönő beszéd.) Rimaszombat, 1896.
7. A magyarok Istene. (Prédikáció Magyarország 1000 éves ünnepére.) Rimaszombat, 1896.
8. Márc. 15.-i ünnepi beszéd. (Rimaszombat, 1897.)
9. Az Isten országa és a felekezetek. (Rozsnyó, 1900.)
10. Ünnepi beszéd Rákóczi Ferencről. (A rimaszombati kaszinó ünnepén.) (Rimaszombat, 1903.)
11. A socialismusról. (Rimaszombat, 1903.)
12. Imádságos könyv templomi használatra. (Rimaszombat, 1905. II. kiadás 1911.)
13. Imádság a Rákóczi és társai hamvainak hazahozatalakor. (Rimaszombat, 1906.)
14. Imádságok és vallástételek ref. keresztyének számára a vallásos nevelés céljaira. (Rimaszombat, 1906; II. kiadás 1911, III. kiadás 1926.)
15. Református istentiszteleti szertartások. (Debrecen, 1912. 310 l.)
16. Imádság I. Ferenc József király halálára. (Rimaszombat, 1916.)
17. Az örök tűz. Prédikáció a reformáció 400-dik fordulójára. (Rimaszombat, 1917.)
18. Próbák tüzeiben. (Időszerű egyházi beszéd.) Miskolc, 1918.
19. A harmadik nagy aratás. (Püspöki székfoglaló és lelkésszentelő beszéd. Rimaszombat, 1921.)
20. Pedig mi azt hittük. (Prédikáció a zsinat megnyitásakor.) Léva, 1923.
21. Az idvezítés története. (Népiskolai tankönyv. Rimaszombat, 1925.)
22. A mi hitünk és életünk. (Konfirmációi káté.) Rimaszombat, 1925. (Szlovákul is. Rimasz. 1923.)
23. A keresztyén egyház története. (Rimasz. 1923.)

24. A Krisztus anyaszentegyháza. (Tankönyv.) Rimaszombat, 1923; II. kiadás 1925. (Ref. iskolának és családoknak.)
45. A keresztyén hit és keresztyén élet. (Rimaszombat, 1924.)
26. Vallástevő káté az úrvacsorával először élők részére. Budapest 1903. II. kiadás Rimaszombat, 1922. III. kiadás Rimaszombat, 1923. Szlovákul is megjelent. (Rimaszombat, 1923.)
27. A református vallás- és énektanítás tervezete. (Rimaszombat, 1925.)
28. Az elkeseredett próféta. (Jókai születésének 100-adik évében. Nagykapos, 1925.)
29. A zsoltárok. (Szenczi Molnár Albert nyomdokain) Miskolc, 1938
30. Énekeskönyv a csehszlovák köztársasági reformátusok részére szerkesztve. (Benne 29 eredeti s 1 fordított éneke.) Beregszász, 1925.

II. Kéziratban:

Egyházi beszédek, ágendák, alkalmi imádságok. — Temetési imádságok. — Egy század a rimaszombati egyház történetéből. stb. G. J.

HIREK

— **A Főméltóságú Asszony szózata** a magyar társadalomhoz, amelyet a múlt hétfőn délután rádióan intézett a nemzethez, lapunk útján is hadd terjedjen. Hadiárvák, küzdő honvédek részére kér a Főméltóságú Asszony és főleg a téli ruha-akcióra. Szózatának el kell jutni minden magyar lélekhez!

— **A szept. 3—4-iki sárospataki lelkészi konferenciát**, amelyről lapunk aug. 8-iki száma adott hírt, a missziói bizottság előterjesztésére e. ker. közgyűlési határozat alapján a sárospataki főiskola teológiai akadémiajának tanári kara a kerület lelkipásztoraival karöltve rendezi. Jelzett hírnök helyreigazításául is közöljük ezt.

— **Pálóczi-Czinke István emlékfüzet.** B. e. Pálóczi-Czinke István püspökről emlékfüzetet akar kiadni a Sárospataki Ref. Lapok szerkesztősége a *Sárospataki Kis Füzetek* sorozatban. A füzet terjedelme c. kis két ív lesz (30—32 o.). Egy példány ára 50 fillér. A megboldogult egyéniségének varázsa — hisszük — az emlékfüzet lapjairól is sugározni fog. A füzet különösen alkalmas lesz bármilyen fokú iskolában, elemi iskolában éppenúgy, mint középiskolában építő tartalma miatt jutalomkönyvnek. Mindenik gyülekezet iratkeresztésének a figyelmét is felhívjuk erre az olcsó árú, de értékes s a terjesztésre különösen ajánlható füzetre. Bizalommal kérjük a lelkipásztor-testvéreket, szíveskedjenek egy levelező lapon szerkesztőségünkkel tudatni, hogy gyülekezeteik részére hány példányt óhajtanak. A bejelentést *augusztus 24-ig* okvetlenül kérjük. A nyomtatandó példányszám ismeretére feltétlenül szükségünk van. A füzetrel némi tisztességet akarunk tenni Pálóczi-Czinke István püspöknek, magyar református egyházunk az örökkévalóságba költözött drága alakjának.

— **Szekfű Gyula: Tanárok** c. cikkében rendkívül komoly sorokat ír a *Magyar Nemzet* hasábjain (180. sz.). A válság készletti írásra, amelybe

a tanárság anyagilag belekerült. Lenyűgöző lényeg-látással emeli ki a tanári munka mivoltát s azt, hogy a tanár idealista. „Hogyan is állhatna meg a tanár, mondja Szekfű Gyula —, ha nem lenne idealista, ha nem tudná, hogy a nemzet és emberiség örök szellemi javainak kezelője és hiánytalan továbbítója, aki ha egy pillanatra is ölbetenné kezét, megszakadna nemzedékének kapcsolata az elődökkel és kultúra helyett barbárság borulna felnőtté sötétedő tanítványai fölé. A lényeg nem az, hogy modern nyelv, latin, természettudomány vagy bármi más új tananyag-e az, amit a tanár továbbad az ő kifinomult spirituális módszereivel, — a lényeg csak egy: *szellemet* ad tovább, megfizethetetlen árut, mely e világban használatos értékrendszerekbe sohasem fér be, s ezért már csak egyszerűség okából is minél kevesebb fizetésre számíthat. Lélek, szellem, kultúra: ilyen fogalmak nélkül lehetetlen a tanári pálya megértéséhez közelférköznünk. Ha szépen akarnánk beszélni, azt mondhatnók, hogy a tanárok a Veszta-tűz táplálói, akik azonban hitben végzik munkájukat, a tömeg inkább szegény szénégetőknek vélné őket, semmint a szellem papjainak“. Rámutat arra, hogy a pályaválasztó ifjúság is valóban így értékeli a tanári pályát. Bármelyik középiskolai értesítő pályaválasztási statisztikája igazolja ezt. Például felhossa, hogy a budapesti ciszterci rendű gimnáziumból, amelynek nevelését a legnagyobb dicsérettel említi, 86 érettségizett ifjú közül „nem több, mint egyetlen fiu megy középiskolai tanári pályára“. „A tanári pálya képtelen elhanyagolása“ miatt van ez. „A tanárság (társadalmi tekintély dolgában) leghátul van, még a hasonlóképp kevésbé becsült orvosi és kereskedelmi pálya is megelőzi. Azért anyagi téren javításokat sürget. Sőt visszamegy a baj gyökereire. „A tanári munkát szellemileg is függetleníteni kell, visszavezetni az eredeti feladathoz, mely nem lehet egyéb, mint embernevelés a nemzeti és emberi értékek átadása által. Ez a feladat pedig csak akkor teljesíthető, ha ez eszközök állandóak, a módszerek nem változnak két-három évenként“. „A teendőket illetőleg megszólalhatnak azok, akik értenek a dologhoz, akik tárgyi szempontokat képesek alkalmazni, ezek pedig maguk a tanárok“. Még egy kikezdést idézünk a Szekfű Gyula nagyérdékű cikkéből: „E sorok írója nem tartja magát a középiskola szakértőjének, nem is kívánhatja, hogy szavainak következményei legyenek s így inkább csak lelkiismeretének tesz eleget, megemlítve, hogy szerinte legtöbbször használna, ha a protestáns iskoláknak 48 előtti öngazgatását próbálnók valamilyen újra meghonosítani: egy-egy középiskola tanári testülete bizonyos szabadsággal bírna azon műveltségi légkör kialakítására, mely az illető helynek és lakosságnak megfelel. Persze csak akkor, ha az anyagi emelkedés már lehetővé tette számára, hogy megint könyvolvasó legyen, folyóiratokra előfizessen, szellemi dolgokkal állandóan kapcsolatot tartson.“

Vajjon prot. tanári testületek elfeledték-e ezt valaha? És prot. iskolafenntartók existenciálisan érzik-e kötelezettségüket? Messze hangzó lesz-e Szekfű Gyula megnyilatkozása?!

— **Tíz éves találkozóra** hívjuk szeptember 1. és 2. napjaira azokat a lelkipásztorokat, akik tanulmányaikat 1932. évben fejezték be Sárospatakon. Az érdekeltek jelentkezésüket Molnár Pál v. o. lp. Sátoraljújhely címre küldjék.

HIVATALOS RÉSZ.

Meghívó.

Az alsózempléni ref. egyházmegye közgyűlésének alkotó tagjait atyafiai szeretettel hívjuk meg a f. évi szept. 24-én d. e. 9 órakor a főiskola tanácstermében tartandó rendes közgyűlésre. — A közgyűlés tárgyai lesznek: új lelkipásztorok és tanítók beerősítése; esperesi, missziói-, tanügyi bizottsági, számvéviszéki jelentések tárgyalása, általános tisztújítás elrendelése, továbbá az egyházközségek által felterjesztendő ügyek. — A bírósági ülést ugyancsak szeptember 24-én d. u. 3 órai kezdettel fogjuk a főiskola tanácstermében megtartani. — Előtte valónap, vagyis szept. 23-án d. e. 9 órakor a számvéviszék, d. u. 1/2 3 órakor a missziói bizottság, 4 órakor pedig a tanügyi bizottság fog a tanácsteremben ülésezni. A bizottság tagjait erről a helyről hívjuk meg és kérjük őket a pontos megjelenésre. — A közgyűlés elé tartozó ügyeket legkésőbb szept. 14-ig kell az esperesi hivatalhoz betérjeszteni; később érkező ügyek nem vétetnek tárgyalás alá. Atyafiai szeretettel: Budapest—Nagyrosvágy 1942 aug. 19.

Az egyházmegye elnöksége.

Értesítjük az alsóborsodi

egyházmegye egyházközségeit, hogy a megüresedett esperesi hivatal ügyvitelét a mai napon az E. T. rendelkezése szerint átvettük. — Azonban minden ügyirat további intézkedéséig Miskolc, Papszer u. 14 sz. alá küldendő. — Személyes tárgyalások egyelőre az alsózsolcai lelkipásztori hivatalban végezhetők. — Felhívjuk a lelkésztestvérek figyelmét, hogy a tehetségmentő alapra szolgáló persélypénzeket augusztus hó 31-ig a Pénztári Hivatalba küldjék be, hogy szeptember 1-ig az illetékes iskoláknak átutalható legyen. — Atyafiai szeretettel:

Miskolc, 1942. évi augusztus hó 10 napján.

Román Ernő s. k.

Nádházy Bertalan s. k.
lelkészi főjegyző.

Pályázati hirdetés. Felsődobsza református egyházközsége pályázatot hirdet ujonnan szervezett II. tanítói állásra. Kötelessége: Presbitérium által kijelölt osztályok tanítása, belmissziói munkákban való részvétel. Javadalom: A kezdő fizetés 10%-a, törvényes lakbér, a többi államsegély. Pályázati határidő megjelenéstől számított 21 nap. Pályázatok Református Lelkészi Hivatal Felsődobsza (Abauj Torna vm.) küldendők. Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Pályázati hirdetés. Sály református egyházközsége pályázatot hirdet ujonnan szervezett III. tanítói állásra. Férfi tanítók pályázhatnak. Kötelessége: presbitérium által kijelölt osztályok tanítása, belmissziói munkákban való részvétel. Javadalom: kezdő fizetés 10%-a és természetbeni lakás egyháztól, a többi államsegély. Pályázati határidő szeptember 6, állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok Református Lelkészi Hivatal Sály, Borsod megye címre küldendők.

Pályázati hirdetés. Sály református egyházközsége pályázatot hirdet ujonnan szervezett III. tanítói állásra. Férfi tanítók pályázhatnak. Kötelessége: presbitérium által kijelölt osztályok tanítása, belmissziói munkákban való részvétel. Javadalom: kezdő fizetés 10%-a és természetbeni lakás egyháztól, a többi államsegély. Pályázati határidő szeptember 6, állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok Református Lelkészi Hivatal Sály, Borsod megye címre küldendők.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNEI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINNEI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Dr. Marton János*: nagybányai vitéz Horthy István. — *: Egyedül vagyunk! — *Darányi Lajos*: Velünk az Isten! — *Dr. Nagy Barna*: Kálvin János kommentárja a II. zsolttárhoz. — Hírek. — Hivatalos rész.

nagybányai vitéz Horthy István

Megdermedve a szörnyű hírtől, a kibeszélhetetlen fájdalom eltitkolhatatlan érzéseivel borul le az egész magyar nemzet az élet és halál szabados Ura, mindenható Istenünk, a dicsőség királya előtt, hogy örök végzésének szent titka szerint, amelybe emberi szem nem tud bepillantani, tetszett neki elvenni tőlünk nagybányai vitéz Horthy István Kormányzóhelyettes Urunkat, a hős atya hős fiát, magyar vitézek elejét, mostantól fogva már örökre, míg idő és magyar lesz, fénylő büszkeségét és a porig sújtva vallja, hogy Isten gondolatai nem a mi gondolataink s tőle kér világosságot, erőt, biztatást, vigasztalást, felemeltest a gyász, a szíven-sujtottság fekete éjszakájában.

Mindenható Úr Istenünk, áldj meg minket ezzel a halállal is.

Ha úgy megdicsőítetted a mi hősi halotunkat, hogy másféle emberi remények és várakozások ellenére, maradék nélkül odaadhatta nemzetének drága ifjú életét, áldd meg atyját, a magyarok Kormányzóját, a rettenhetetlen, erős férfiút, karod vezetettjét, hogy szenvedő szolgáloddal, Jóbbal elmondhassa:

„Az Úr adta, az Úr vette el. Áldott legyen az Úrnak neve.“ (Jób 1 : 21.)

És áldd a te kemény próbára tett, szegény magyar nemzetedet, hogy méltó legyen a nagybányai vitéz Horthy István Kormányzóhelyettes hősi halála szent áldozatához, aki berepült a magyar halhatatlanok seregébe és onnan többé ki nem hull. Tedd a Te hőseid nemzetévé e nemzetet. Óvd a viharok közepette. Bánatában légy gyámola, szomorúságában vigasztalója, harcában megsegítője, egyedüliségében megtartója.

Isten áldd meg a magyart!

Egyedül vagyunk!

Ha történelmünk nem tanított volna meg rá, nagy magyarjaink megmutatták, hogy mint nép egyedül vagyunk Európában, sőt talán az egész földön.

Kevesebben veszik azonban észre, hogy ami népi sors, az az egyes embernek is sorsa. Nemcsak, mint nép vagyunk egyedül, hanem alapjában egyedül él az „árva“ népen belül az egyes magyar ember is.

Érdekes volna elszemlélődni azon, hogy sokszor emlegetett individualizmusunknak és még több-ször ismételt szabadságszeretetünknek gyökerei, nem magyar mivoltunknak ebből az egzisztenciális egyedüllétéből táplálkoznak-e?!

Ehelyett a lapunk problémáitól nem messze eső, de messzevezető kérdés helyett állapítsuk meg, hogy ami az egyes emberre áll, az természetesen kell hogy álljon a magyar református lelkipásztorra is.

A magyar református lelkipásztor bárhol dolgozik is és bármilyen vonatkozásban nézze életét, tehát a legegényibb kérdéseitől a családján, a gyülekezetén, társadalmi osztályán, a közigazgatáson, a hivatalos egyházon át a magyar kultúra egészéig, alapjában mindig egyedül van. Szigetlakó abban az értelemben, hogy szigete mások számára ismeretlen, fölfedezetlen és zárt világ, amifelé hidat építeni, vagy ahonnan a kapcsolatokat a többi szigettel megteremteni végeredményben mindig lehetetlen.

A legtöbb lelkipásztor érzi is ezt a szálló évekkel egyre reálisabban kiütőköző egyedüllétet, ha másként nem, abban a formában, hogy magára hagyták őt munkájában. Tanács és segítség nélkül áll gondjai közepette, pedig a legkisebb utbaigazításért, biztatásért, vagy legalább egy kevés érdeklődésért is hálás lenne.

S mivel ezek nem jönnek, vagy vékonyan csorognak és lassan el is maradnak, először panaszkodik, azután megkeseredik. Még a jobbik eset az, ha megpróbálja a maga erejéből a lehetetlent: baráti köröket, kis közösségeket szervez, konferenciákra jár, hogy kapcsolatait megtartsa, vagy kiépítse és az egyedüllét hátrányait legyőzze.

Vajjon nem egyszerre más lenne a helyzet akkor, ha tudnánk, hogy amit esetlegességnek, kivetettségnek és kényszerűségnek fogtunk fel, az egyrészt magyar mivoltunknak, másrészt azonban — és ez az amit különösen hangsúlyozni akarunk — hivatásunknak természetéhez tartozik. A magyar ember természeténél fogva a maga külön kisvilágában él. Isten szolgája pedig ezen felül, elhivatásánál fogva, még a választottak között is egyedül van.

Ez nem jelenti azt, mintha ezzel szükségtelessé válnék a másik ember, az Ugyanattól elhívott, de nem ugyanazt a hivatást kapott testvér kezét keresni!

Igenis kellene a testvéri találkozások, de nem azért, hogy a hivatás egyedüliségét felejtsék, hanem azért, hogy mindegyikünket erősítsenek az egyedül megvívandó és csak egyedül megvívható harcra.

Még egyet! Ebben a világban egyedül vagyunk, ami azt jelenti, hogy horizontális síkban szemlélve életünket magunknak kell megharcolni harcunkat. Vertikális síkban azonban nem vagyunk „árvák”. A másik ember legjobb esetben sem tehet egyebet annál, hogy mellettünk van. Isten ellenben velünk van.

Nem errefelé kell-e keresnünk a mi szolgálatunkkal járó egyedüliségünknek magyarázatát? És nem itt kell-e keresnünk magyar mivoltunk legrejtettebb, de egyúttal legáldottabb értelmét is? *

Velünk az Isten!

(Igehirdetés 1942. aug. 20-án.)

Lekció: 23. zsoltár.

Textus: Róm. 8: 31/b—32.

Keresztyén Testvéreim! Augusztus 20-án a magyar református igehirdetés Istennek azt a nagy kegyelmét mutatja meg, hogy Isten elvezérelte ezt a nemzetet az Ő ismeretére. Nemcsak hazát adott ezen a földön, hanem adta az Ő Fiát is, aki út a mennyei haza felé.

Istennek ezt a nagy kegyelmét most Pál apostol boldog felüjjongásában, évezredek betöltő, minden veszedelmet ellensúlyozó felfedezésében nézzük meg: Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? Ha Isten a Fiát ideadta, mimódon ne adna vele együtt mindent? Rengeteg más kérdésünk is van nekünk. Mi lesz, mit együnk, mivel ruházkodjunk, mit hoz a tél, a jövődő? De most ne ezek a kérdések izgassanak, hanem a Pál boldog kérdései töltsenek el, mint a virágoskertet a virágillat.

Pál apostol az előző versekben, sőt az előző fejezetekben az ember legnagyobb ellenségével, a bűnnel és a kárhosszal foglalkozik. Szinte látja a kárhosszat, ezt a nagy ragadozót, amint viszi az emberi lelkeket. De meglátja Isten kegyelmét, örök életre kiválasztó dicsőséges hatalmát is. És csak addig félti az embert, amíg Isten ellen, vagy Isten nélkül van. De már nem félti az embert, amikor Istennel van. „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?” Kérdezi a világ legszilárdabb bizonyosságával.

1. Ha Isten velünk... Ez azt jelenti: Ha Isten velünk van, csak akkor lehetünk bátorságban és bizonyosságban.

Azt mondhatná a hit dolgában tudatlan ember, hogy akkor mindig érezhetjük ezt a bizonyosságot, hisz az elemi iskola első osztályában azt tanultuk, hogy Isten mindenütt ott van, Isten mindenütt jelen való, tehát akármerre megyünk, Isten mindenütt ott van, mindenütt velünk van Isten.

Valóban, Isten mindenütt jelen van. Azonban Istennek nem ez a fizikai jelenléte a szabadítás, hanem a kegyelmes jelenléte.

2. Erre azt mondhatnánk, hogy akkor *akarjuk*, hogy ez a kegyelmes Isten legyen jelen mellettünk. Készítsük el magunkat. Tisztítsuk meg az országot, lobogózzuk fel a házakat. Ürítsük meg a szíveket. Magánosok és közösségek készüljenek annak fogadására, akinek jelenléte szabadulás, akinek szava bátorság és akinek a keze megtartás.

Azonban még az emberi igyekezet is hiábavaló lenne. Isten nem megrendelhető Isten. Nem oda megy, ahová az ember akarja. Nem azt az ügyet pártolja, amiről az ember elvégezte, Istent sem kényszeríteni, sem emberileg meghatározni nem lehet.

3. Hát akkor hol van Isten jelen az ő kegyelmével? Ott, ahol Ő jelen akar lenni. Könnyőrül azon, akin könnyörülni akar. Kegyelmez annak, akinek kegyelmezni akar. Áldással árasztja el azt az országot, amelyiket akarja. Békességet ad, amikor akar. Annyi kenyeret ad, amennyit jónak lát. És annyi áldás lesz, amennyit ő kimér és onnan felülről ad.

Ezért kibeszélhetetlen öröm az, hogy velünk az Isten. Ezért kell újongni és az angyali seregekkel együtt halleluját és hozsánnát zengeni. Velünk az Isten! Nem magától értetődik ez. Nem úgy jön, mint a levegő, vagy mint a téllal a hideg, a nyárral a meleg, vagy a felhővel az eső. Nem is mi csináljuk. Nem tudjuk sürgetni, vagy előkészíteni. Magától Istentől van a nagy kegyelem, hogy velünk van, hogy szabadít, hogy Atyánk, hogy a magáénak tart, hogy gondja van reánk.

Ha így értjük meg Isten jelenlétét, akkor ebből már következik a többi: ha Isten velünk, akkor hiába lenne ellenünk az egész világ. Egy ember és Isten mindig többség. Isten nélkül ennek a földnek minden embere is kisebbség.

Ha Isten velünk van, akkor Ő velünk is marad. Senki el nem veheti az ő jelenlétét, amint nem is adhatja senki. Ha Isten velünk, akkor még a sok gyarlóságunk sem bírja Őt arra, hogy elforduljon tőlünk, hisz nem azért lett Atyánk, mintha méltók lettünk volna rá, nem azért tett a magáévá, mintha különbek lettünk volna, mint más nép. Semmi más nem volt, csak a méltatlanságunk és a bűnünk. Már akkor szeretett, amikor mi még nem szeretttük, már akkor könnyörült rajtunk, amikor még bűneinkben fetrengtünk. Isten maga sem bánja meg, hogy könnyörült rajtunk, hogy velünk van, hisz nem ember Ő. Isten hű az ígéretéhez és megváltozhatatlan az ő eleveelvégzése.

Isten velünk van. Mit rettent hát bennünket az ellenség nagy serege? Még soká tarthat a vihar és még nagy árat kell fizetni vérben, kitarásban, lemondásban, de a győzelem bizonyos, mert Isten ígérete. Ha hónapok, vagy évek mulva

is, de összeomlik az ellenség. Ha nélkülözések jönnek is, kibírjuk. Ha le kell is mondani sok mindenről, ami nélkül elkényesedett kulturéletünket alig tudjuk elképzelni, lemondunk. Ha a sátán napokint győzni látszik is körülöttünk és bennünk, minden ellenség harca végeredményében reménytelen. Csak az Istené a győzelem és azoké, akikkel van, akiknek adja.

4. Az ember egy kicsit mindig kételkedik és bizonyosságot keres. Annak a bizonyítékát keresi, hogy valóban velünk van-e Isten? Nem önmagunkat csaljuk-e, amikor azt mondjuk, hogy velünk van? Isten ad is bizonyítékot.

Ha mi keresnénk ezeket a bizonyítékokat, akkor a történelem bizonyítékait vennénk elő. Elmondanánk azt, hogy Isten mennyi vihar között is megtartotta a magyar népet. Elmondanánk, hogy ezen a helyen, Európának ezen az ütköző pontján, csak a magyar tudott századokra szólóan államot alkotni. Rámutatnánk arra, hogy Isten milyen mélységeken átsegítette ezt a népet, a sírból hozta ki igen sokat. És mindezek a bizonyítékok igazak és meggyőzőek. De Isten mégis mást ad, nagyobb és meggyőzőbbel bizonyítja azt, hogy velünk van és senki nem árthat nekünk. Isten rámutat arra, hogy a Fiát ide adta nekünk. A Fiának nem kedvezett, keresztre adta, hogy mentsége legyen ennek a népnek is. Isten az elégséges golgotai keresztre mutat rá. Ha valaki kételkedne abban, hogy Isten szeret és Isten kegyelmes, az olvassa el az evangéliumokból Jézus szenvedésének történetét. Olvassa el a fájdalmas emberének gyötrődését. Amilyen nagy Jézus testi és lelki szenvedése, olyan bizonyos az Atya jósága, olyan bizonyos az, hogy velünk van és hozzánk kegyelmes.

A tulajdon Fiának nem kedvezett Isten. Krisztus a Gecsemáné kertjében vérrel verejtékezve könyörgött, hogy ha lehetséges, muljék el tőle a keserű pohár. Nem volt lehetséges. Egészen ki kellett Krisztusnak ürítenie. Mindez azért volt, hogy lehetséges legyen nekünk a szabadulás, hogy megállhassunk az ítéletkor, hogy legyen valakink, aki a mi beszennyezett ruhánkra ráadja az ő érdemének hófehér királyi palástját. Nekünk magyaroknak is ide adta Isten a Fiát. Ő vezette a mi őseinket a földnek olyan helyére, hol a megmaradás, a holnap, Krisztus elfogadásához volt kötve. Olyan irgalmas és kegyelmes volt, hogy ő kényszerítette a magyarra a keresztyénséget. Az ő irgalma volt az, hogy évszázadok mulva a magyar földre is eljutott az evangélium és akármilyen szegények is az evangéliumi egyházak, akármilyen kevés van is belőle, de mind világít annyira, hogy elér a fénye a másikig.

Ha Isten a legnagyobbat, Krisztust, ideadta, ugyan hogyan adna vele együtt mindent? Ha a fiát elengedte, hogy istállóban szülessen, farizeusokkal és sadduceusokkal vitakozzék, hogy Judással egy tábla mártson, ha azt megengedte, hogy római katonák szilaj kedvük szerint bánhassanak vele, ha azt tűrte, hogy két gonosztevő között a gyalázat fáján meghaljon, akkor a többbit, a jóval kisebbet, az ehhez képest csak porszemértékűt ugyan hogyan adná? Miért ne adna, kenyeret,

ruhát, békességet? Miért ne vinné győzelemre a mi zászlóinkat? Miért engedné ezután a népek szabad zsákmányául a magyart? És miért ne bocsátaná meg bűneinket, amikor Krisztus a mi bűneinket is felvitte a keresztfára? Ha valaki verejtékkel vetett, ugyan miért ne aratná le a megért táblát? Ha valaki nagyon szeretett eddig, miért ne szeretne ezután is, amikor már a mi köszívünk is kezd lágyulni, amikor már a mi két szemünk is a bűnbánat könnyétől harmatos? Miért ne adna mindent, amikor lényege az, hogy adjon, hogy önmagát adja?

Hacsak egy pillanatra is elfordítjuk tekintetünket és gondolatunkat a mi Urunkról, Krisztusunkról, kételkedünk és kétségbeesünk. De ha reá nézünk, ha a benne megjelent és megbizonyított szeretetet látjuk, akkor hiszünk és elszáll a kétely, mint a megriasztott madár.

De miért is néznénk másra, mint Krisztusra? Miért reménykednénk másban, mint ő benne? Ő benne van az életünk és üdvösségünk. Benne van velünk Isten. Ő az örök Immanuel. Mi ezért hiszünk, mi ezért nem féltjük a magyart.

Még van ennek a napnak egy jelentősége. A sok gyermekes anyák ezen a napon kapnak egy fénysugárkát és egy porszemecskét abból a megbecsülésből és abból a szeretetből, amit megérdemelnek. Nagy terhet vállaltak, nehéz úton jártak és járnak. De Isten — ők érezték meg igazán — velük volt és velük lesz. Imádkozó lélekkel bízzák magukat és gyermekeiket arra, aki mindnyájunk életének Ura és megtartó Istene. Ha már ez a világ is sok mindent meglát, ha már a mi évszázadokat késő magyar közéletünk is feljegyez valamit, akkor Isten mennyivel inkább mindent tud és semmiről el nem felejtkezik.

Ő a mi Istenünk és mi csak az övéi akarunk lenni. Ámen. Darányi Lajos

Kálvin János kommentárja a II. zsoltárhoz. (Nagy Barna fordítása.)

De mostmár érdemes lesz a jelkép lényegére térnünk. Mert az, hogy Dávid Krisztusról jövendölt, világosan kitűnik abból, hogy tudta: az ő királysága csak árnykép. És hogy megtanuljuk Krisztusra vonatkoztatni mindazt, amit egykor Dávid magáról énekelt, szem előtt kell tartani azt az alapelvet, amely az összes prófétáknál lépten nyomon élénk tűnik, hogy ő utódaival együtt nem is annyira önmagáért tétetett királlyá, mint inkább azért, hogy a Megváltó képe legyen. Bár ezt a továbbiak során gyakrabban ismételnünk kell majd, mindamellelt most is röviden intennem kell az olvasókat arra, hogy *amiket Dávid önmagáról mond, nem erőszakosan, vagy allegórikusan fordítjuk Krisztusra, hanem mindaz valóban Krisztusról szóló jövendölés, mert amaz ideiglenes királyság a régi nép számára mintegy záloga volt annak az örökévaló királyságnak, amely végül is Krisztus személyében valóban megszilárdult. Mert ha a királyság természetét mérlegeljük, lehetetlennek fogjuk találni, hogy a vég vagy a cél megelőzésével, az első árnykép mellett maradjon. Hogy itt prófétai*

lélekkel csakugyan Krisztus országa van leírva, annak illetékes tanúi számunkra az apostolok, akik látván, hogy az istentelenek Krisztus ellen összeküvést szőnek, a könyörgésre ezzel a tanítással fegyverkeznek fel. V. ö. Apost. csel. 4., 25. s köv. De hogy hitünk semmiféle szörszálhasogatásnak se legyen kitéve, az összes prófétákból nyilván kitűnik, hogy amit Dávid a maga királyságáról tanított, tulajdonképpen Krisztusra vonatkozik. Szögezzük le tehát, hogy *akik Krisztus uralmának nem engedelmessékednek, azok Istennel hadakoznak. Mert ha Istennek úgy tetszik, hogy minket az Ő Fiának kezével kormányozzon, hiába vallják, hogy nem tagadják meg Isten uralkodását, ha viszont azt meg visszautasítják, hogy Krisztusnak engedelmeskedjenek.* Mert igaz az a tétel: Aki nem tiszteli a Fiút, nem tiszteli az Atyát sem, aki elküldötte őt. Ján. 5, 23. De nekünk *rendkívül fontos fenntartani ezt az elválaszthatatlan kapcsolatot, hogy amiképen Isten felsége az egyszülött Fiában ragyogott fel, úgy az Atya azt akarja, hogy csakis a Fiú személyében féljük és tiszteljük Őt.*

Mármost ezekből a versekből *kettős vigasztalást* lehet meríteni. Mert valahányszor dühösködni talál a világ, hogy Krisztus királyságát megzavarja, vagy feltartóztassa, *semmi újszerűség sem fog minket megrendíteni*, ha eszünkbe jut, hogy csak az teljesedik be, ami már régen előre megmondott. Sőt az is nagyon hasznos lesz, ha azt, amit az apostolok tapasztaltak, a jelenkori példákkal összevetjük. Önmagában ugyan békés volna Krisztus királysága, hiszen az egész világ igazi békesége is belőle ered; azonban az emberek vétke és gonoszsága miatt sohasem lendülhet fel zavargások nélkül. Ezért nem csoda és nem szokatlan, ha dühösködik a világ, mihelyt Krisztus királyi széke felemelkedik. Következik a másik vigasztalás, hogy amikor az istentelenek csapataikat egybegyűjtik, bárha roppant sokaságukban, hatalmukban és erősségeikben bizva, nemcsak gögös káromlásokat tajtékognak, hanem magát az eget is dühösen ostromolják: mégis biztonságban gúnyolhatjuk őket, rátámaszkodván erre az egy igére, hogy az egekben lakozó Istent támadják. Ezért *midőn azt látjuk, hogy az ellenség erői és tömegei Krisztust csaknem eltemetik, jusson eszünkbe, hogy ezek Istennel szállnak harcba, aki felett nem lesz hatalmuk, s ezért hiábavaló és haszontalan lesz mindaz, amire nagy töretéssel törekednek.*

Ezenkívül tanuljuk meg, hogy ez a tanítás az evangélium egész pályájára kiterjed. Mert az apostolok fentebb idézett könyörgése világosan bizonyítja, hogy ezt a tanítást nem kell a Krisztus személyére korlátoznunk. (Folyt. köv.)

HIREK

— **Kovács Ferenc** hidvégardói lelkész tanító 1922. augusztus 14-én meghalt. Kedves, szolgáló lelket szólított benne haza az Úr. A b. f. r. a.

— **A sárospataki** református egyházközség a Pálóczi-Czinke Emlékfüzetből 100 példányt rendelt meg.

— **Augusztus 16-án** iktatta be a kassai eklézsia új lelképásztort, nagynevű elődök örökösét, Szabó Lajos dr. teológiai magántanárt, Farkas Elek esperes. Az új pásztort, aki Hab. II. r. 1. versét vévén beköszöntő beszéde alapigéjéül gyülekezetét az evangélium s a magyarság bástyájának mutatta be s magát erre a bástyára vigyázónak szánja, meghatott szeretettel vette körül gyülekezte, atyafiságosan köszöntötték lelképásztortestvérei és az üdvözlők hosszú sorában helyet kért magának Alma Matere is. — A kassai gyülekezet ma már valóban végvár; nagy multja, felelősségteljes jelene és jövője, amelyet Isten nemzetünk jövőjével is összekötött, fokozott szeretetet és megbecsülést vár és érdemel hivatalosoktól és nem hivatalosoktól egyaránt.

— **A hadiárva**k érdekében az Országos Református Szeretetszövetség nagy elhatározásra buzdult, amikor 150—200 hadiárva részére már ez ősszel 8 árvaházat kíván megnyitni s további szükség esetén ezeknek számát szaporítani, hogy az összes segélyre szorult ref. hadiárvaikat gondjai alá vegye. A szükséges összeg egyrészének biztosítására a „saját árva“ rendszert vezeti be, amely szerint egyházi, politikai, társadalmi közösségek s tehetős egyesek, esetleg többen összecsoportosulva, egy hadiárva-t vállalnak s utalnak be a Szeretetszövetség egyik árvaházába s érette évi 250 P-t fizetnek a Szeretetszövetség pénztárába, amelynek ellenében a hadiárva teljes ellátást, elemi iskolai iskoláztatást s ruházatot kap a Szövetség által pótlendő segélyből. Bővebbet a Szeretetszövetség irodájában (Budapest, XIV. Stefánia út 29/a, telefon 296—008) lehet tudni.

— **A kassai református egyház felhívása a magyar reformátusokhoz.** A kassai állomáson érnek magyar földre először azok a sebesült katonáink, akik a harcterek poklából, ahol érettünk életüket kockáztatták, hazatérnek meggyógyulni. Köztük sok a református katona. Ezeket a sebesülteket a mi egyházunk az egész református egyház nevében szeretettel várja és köszönti. A sebesültek tőlünk bibliákat, énekeskönyveket, imakönyveket kérnek, hogy azokat használják a gyógyulási idejük alatt, s hogy azokból táplálhassák lelküket. A kassai református egyház üdítőszolgálatára nevében felkérünk minden református testvért, hogy jöjjön segítségünkre ebben a munkában, s adományaival segítse szolgálatunkat, hogy minél több katonánkat el tudjunk látni bibliával és vallásos iratokkal. Vallásos iratok erre a címre küldendők: Ref. lelkészi hivatal Kassa, Kovács u. 15 sz. Készpénzadományok bianco csekkklapon adandók fel: Ref. egyház Kassa. 46.617 sz. Az érettünk harcoló magyar katonáért minden nap legyen imádságunk és áldozatunk!

Hivatalos rész. Segédlelkészek figyelmébe! A főtiszteletű és méltóságos Lelkészképesítő Bizottság meghagyásából közlöm a II. lelkészi vizsgára jelentkezett s. lelképásztortestvéreimmel, hogy a Bizottság Elnöksége a vizsga időpontjául szeptember 15—16. napját tűzte ki. Sárospatak, 1942. aug. 20. **Dr. Újszászy Kálmán** teológiai igazgató.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNEI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINNEI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KOZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Dr. Enyedy Andor*: Imádság vitéz nagybányai Horthy István kormányzóhelyettes urunk koporsójánál. — *Svingor Jenő*: Konferencia előtt. — *I. J.*: Abaúji lelkészegyesületi közgyűlés. — Hírek. — Hivatalos rész.

IMÁDSÁG

vitéz nagybányai Horthy István
kormányzóhelyettes urunk
koporsójánál.

Elmondotta: *dr. Enyedy Andor* tiszáninnyi püspök
Kassán, 1942. augusztus 25-én.

Lekció: a Prédikátor könyvének 12. része.

*Istenünk, Mennyei Édes Atyánk az Úr Jézus
Krisztusban!*

Megvalljuk előtted gyermeki alázattal és bizalommal, hogy nem így vártuk a mi kormányzóhelyettesünket. Vártuk, reméltük, hittük, hogy megjelen, hazajön, mint diadalmas csaták legendás hőse, átölelve boldog, büszke szülei és testvéri karoktól, körülvéve az egész nemzet ünneplésétől, lelkesedésétől, öröm mámorától. És megjött szétroncsolt testtel, halálraváltan, szeretteinek végtelen fájdalomára, az egész nemzet gyászára. Tudjuk, hogy akarod nélkül nem történhetett ez a szerencsétlen esemény sem. És azt is tudjuk, hogy nekünk Előtted bármily nehezen és keservesen esik is, mindig azt kell és szabad mondani, amit hitünk és életünk fejedelme, az Ur Jézus Krisztus mondott halála előtti vívódásában: „Legyen meg a Te akarod!” Meghajlunk akarod, végzésed előtt: csak arra kérünk, hogy tedd elviselhetővé, tedd lelki jók forrásává ezt a szörnyű csapást mindazokra, akiket sújtott. Az elválás és veszteség szívettépő fájdalmában se engedd kialudni, elhalványodni azt a hálára készítő büszke és boldog tudatot, hogy Ő volt, hogy közülünk való volt, hogy a mienk volt, fajtánk gyönyörű kivirágása volt. Közöttünk és előttünk örvendezett ifjúságának tündöklő szépségében, járt ember- és hazaszerető szívének útjain és mi is örvendeztünk vele és benne. Adj hitet, azíránt, hogy Te hívtad őt Magadhoz, Te állítottad Magad elé ítéletre, végső számadásra. De ha megítéled, Jézus vérével eltöröld bűneit, a kereszten bemutatott áldozat érdemével elfeded vényeit s már fel is vitted a testből elszállt lelket mennyei dicsőséged magaságába, ahonnan többé nem zuhanhat le; betöltötted a lelkét azzal az örömmel, a menny öröme-

vel, amit senki és semmi nem vehet el tőle. Add hinnünk, éreznünk azt is, hogy mivel Te vetted el és nem a halál: mindörökre a mienk marad, mert mi magunk is mindörökre a tied vagyunk... Nem szakad le szerettei szívéről, mert a szeretet erősebb, mint a halál és keményebb, mint a koporsó. Akik őt szeretik, itt e földön is a Te kezében tudták és most is a Te kezébe teszik le az ő kincsüket, kedvesüket. Nem tűnik el a magyar étetünkől sem. Ahogy látjuk a tejúton Csaba királyfi seregének felvonulását, rohanását, lovaik patkójának csillanását: úgy fogjuk látni a magyar égbolton az Ő daliás alakját, amint tanít, serkent, figyelmeztet, hogy a magyar életnek és a magyar léleknek mindig előre és felfelé törőnek, mindent vállalónak és mindenre késznek kell lenni.

A mindig és mindenekben diadalmas hit erejével vérted fel és készítsd a fogadására, a temetésére a szülőket, akiket nagyon szerethetsz, mert nagyon próbálsz, s akiket mi is nagyon szeretünk, mert saját fájdalmuk és gondjuk mellett felvették és hordozták nemzetünk fájdalmát és országunk gondját; a testvért, akit idegenbe szakadtában is az elköltözöttel egy földi otthon kiváltságos lakójává, egy mosolyban és könnyben összeforrt családi közösség részesévé tettél; a hitvest, aki hős férjével együtt járta a legmagasztosabb kötelességteljesítés útját, a kicsiny gyermeket, akit árvaságában is körül leng édesapja varázslatos egyéniségének öröksége és emléke. Add, hogy a hőst hős nemzet temesse, mely megvetésével lesújt az élősdierekre és soraiban csak azt engedi előre, csak azt emeli önmaga fölé, aki mindenki mást felülmul az áldozatkészségben és áldozathozásban. Amint elfogadtad Krisztus Urunk gólgotai áldozatát a hívő lelkek üdvére: úgy fogadd ezt a halott hőst, többi hősi halottainkat és fordítsd halálukat, az utánuk síró gyászt a magyar élet és a magyar lélek javára. Amint ők a halál útján megtértek Hozzád: úgy térjen meg Hozzád az igaz bűnbánat és lélekszerinti megújulás útján az egész magyarság és legyen a Te néped, a Te nemzetséged, a Te örökséged. Térjenek meg Hozzád az egymás ellen bősziült népek. Emlékezzenek meg ítéletedről, vessék ki a haragot a szívékből, vessék el a go-

noszt a testükből, míg végkép be nem sötétedik az emberiség napja, míg meg nem remegnek a házak őrzői, míg meg nem rognak az erős férfiak, míg be nem záródik minden ajtó és minden ablak, amíg el nem hal minden dal az éneklő leányok ajkán, míg el nem szakad végkép az emberi együvé tartozás ezüst kötele, míg el nem törik a békelehetőségek arany palackja, s míg be nem hullanak az élet forrást merítő vedrei a halált mindent elnyelő, eltemető kútjába. Óh légy irgalmas hozzánk, könyörülj rajtunk, hallgass meg és vigasztalj meg az Ur Jézus nevében Ámen.

Konferencia előtt.

A sárospataki theol. tanári kar szép konferenciát rendez kerületünk lelkipásztorai számára a közeli napokban. Szeretném pár szóval kiemelni ennek a konferenciának a különleges fontosságát, melyet annak épen a jelen idő biztosít. Az első finn háboruban sokat beszéltek bizonyos Mannerheim vonalról, melyről utóbb kiderült, hogy a valóságban nem volt más, mint az a legyőzhetetlen szellem, mely ezt a csodálatos sereget hevítette. A szóban levő konferencia jelentősége abban van, hogy kitűnő alkalom annak a szellemi frontnak erősítésére, mely nélkül lehetetlenség felülmaradnunk ebben az idegeket őrlő világmérkőzésben.

Ma már kétségtelen tény, hogy a katona fegyverei közt is a szellemi fegyverek a legnélkülözhetetlenebbek. Egy kedves, fiatal zászlóstól hallottam, hogy a harcúton a fegyelem gyakorlásakor csak a szeretet és megértés érvényesül; vannak pillanatok és helyzetek, mikor minden egyéb csöndöt mond. Mennyire tisztába kell jönnünk ezzel épen minékünk, lelkipásztoroknak, mennyire felkészülnünk sőt teljes felkészültséggel rendelkezünk annak a feladatnak megoldásában és ellátásában, amelyet tőlünk drága magyar hazánk és református anyaszentegyházunk a jelen időben elvár. Hálásak lehetünk a theol. tanári karnak, hogy számunkra ilyen kiváló alkalmat nyújt szellemi fegyvertárunk átrendezésére és kiegészítésére.

Kétségtelen, hogy egy ilyen konferencia megrendezésére a körülmények igen alkalmatlanoknak látszanak. Nem csak az anyagi és ellátási nehézségekre gondolok, bár ki kell emelnem, annál kedvesebb a tanári kartól, hogy vállalta ezeket a gondokat, de előttünk áll a bizonytalan, óráról-órára változó helyzet, amely lenyűgöz, folytonos izgalomban tart. Ám épen most, a világ történéseinek kábitó zürzavarában nem szabad elfelednünk, hogy mi az örökkévalóság számára dolgozunk. Egy falumbeli fiatal gazda írja az orosz parasztokról: „El sem képzeltem, hogy 20 év után ennyire szomjuhózzák a vallást!” Nagyobb van itt annál, amit az idő és a történelem fölműtathat. Örök javakról kell itt gondoskodni és épen most kell ezekről gondoskodni. Mekkora kegyelem édes mennyei Atyánktól, hogy az elmélyedéshez, a feladatok és módszerek áttekintéséhez és főként erőnyerésre ilyen csöndes, békességes alkalmat készít számunkra.

Egy finn katona, mielőtt rövid szabadságra haza indult, ezt írta egy távoli ismerősének: „Úgy érzem, mintha valami rosszat tennék, mikor elmegyek innen, mert tudom, hogy itt a helyem“. Kedves olvasónk, aki ezeket az igénytelen sorokat végig futod s aztán félreteszed azzal a gondolattal: jó volna elmenni, de... és jön egy sereg kifogás, nem érzed, hogy te is rosszat teszel és pedig azzal, hogy otthon maradsz, holott nagyon jól tudod, hogy ott a helyed, ahol a társaid nagy és szent munkában forgolódnak és egy új és jobb világért s benne érted is imádkoznak.

Svingor Jenő.

Abaúji lelkészegyesületi közgyűlés.

Az abaúji lelkészegyesület aug. 6-án Kassán tartotta közgyűlését. Kiss József elnöki megnyitója után — arról a rettenetes látszatról beszélt, amely úgy mutatja, hogy a mi munkánk idejémmult hiábavaló erőlködés — lelkészegyesület boldogan üdvözölte egyházkerületünk új püspökét dr. Enyedy Andort és kifejezésre juttatta fájdalmát Farkas István volt püspöke és Téglássy András, az egyházmegye kiváló gondnoka elhunyt felett. — Fájdalmas az is, hogy a felszabadult területeken sokszor még ma sem könnyű magyarnak lenni! — amint azt egyes lelkésztársak panaszolják. Fájdalmas, hogy bár felajánlottunk egy díszkötéses bibliát a Ház asztalára, de a hivatalos formások útvesztőjében még eredményt nem értünk.

Lelkészegyesület léleképítő lapja: az Abaúji Egyházmegyei Értesítő néhány évvel ezelőtt egyesült az akkor meginduló Református Jövővel, de ebből az összeköttetésből sok hátrány származott. Ezért a kassai református egyházzal együtt próbál életképes gyülekezeti és egyházmegyei újságot alapítani, olyat, amely figyelembe veszi kebelbeli egyházaink lelki szükségletét.

Tóth Lajos „A református egyház és az evangelizáció“ címmel ismertette e nagyfontosságú mozgalom különféle vonatkozásait. — Lengyel András az egységes istentiszteleti rendtartásról írt dolgozatát ismertette, rámutatva arra, hogy amikor hőskorát élte a keresztyénység, akkor sohasem volt egységes liturgiája. Ezért az egységesítést feleslegesnek tartja. — A lelkészegyesület többsége ezzel szemben szükségesnek tartja a további egységesítést, úgy azonban, hogy egyházkerületünk régi úrvacsorai rendje, amely a legszebb szimbolikus szertartásunk, változást ne szenvedjen.

A kitűzött pályakérdésekre bőséges és kitűnő pályázati anyag érkezett, amelyekből Fürjész István két pályadíjat, Nagy Lajos göncruszakai lelkész, Tóth Lajos felsődobszai lelkész és Vincze József segédlelkész egy-egy pályadíjat nyertek.

Majd a tisztikar megbízatása lejárván, közgyűlés az eddigi tisztikart újból megválasztotta. — A léleképítő összejövetel Isten szent nevének magasztalásával ért véget.

I. J.

— A rimaszombati egyházközség a Pálóczi-Czinke Emlékfüzetből 150 példányt rendelt meg.

H I R E K

— **Halott Kormányzóhelyettes urunkat, nagybányai vitéz Horthy Istvánt** az orosz mezőkről hazahozó vonat első megállóját itthon Kassán tartotta. Itt a szent szolgálatot dr. *Enyedy* Andor püspök végezte.

— **Dr. Ravasz László püspök** hirdette Isten igéjét *Kormányzóhelyettes urunk* koporsója felett Budapesten, augusztus hó 27-én a Zsoltárok könyve 103. r. 5. v. alapján: *Megujul a te ifjúságod, mint a sasé.* Az Igé üzenetét, melyet Ravasz László püspök hirdetett, közvelítette a rádió, közölték a nagy napilapok is, de nyomtatásban sok százezer és százezer példányban oda kellene juttatni magyar keresztyén családok és általában magyar keresztyének kezébe.

— **Értesítjük a szeptember 3—4-i konferenciára jelentkezett lelkipásztortestvéreket, hogy a vasúti menetkedvezmény iránti kérelmünk a mai rendkívüli helyzetre s korlátozásokra tekintettel, nem volt teljesíthető. Kérjük tehát azokat, akik a konferenciára jelentkeztek és a kedvezményes vasúti jegy elmaradása miatt azon nem jelenhetnek meg, postafordultával értesítsék a teol. akad. igazgatói hivatalt.**

— **Tanévkezdő dátumok a főiskolán.** A tápintézeti étkezés kezdetét veszi szept. 8-án reggel. A gimnáziumban a tanítás 9-én kezdődik. A teológiai akadémián a beiratkozás napja szept. 11-ike. Évmegnyitó ünnepély szept. 13-án. II. lelkészképesítő vizsgák: szept. 15-én írásbeli, 16-án szóbeli. Minősítő vizsgák a teológiai akadémián szept. 18—19-én. A gimnáziumban pedig a pótbeírások szeptember 5., 7. és 8. napján lesznek.

— **Nagy József** poroszlói lelkipásztort meghívásra ajánlotta az ózdi missziói egyház.

— **Tisztújítás a felsőzempléni egyházmegyében.** Beérkezett 16 egyház szavazata 29 értékességgel. Az összes szavazatok érvényesek voltak. Az új tisztikar névsora a következő. Esperes: Dobos Sándor ladamóci lelkipásztor. Gondnok: Tóth Dezső törvényszéki elnök Sátoraljaújhely. Lelkeszi tanácsbírák: Szakál László kistráskai, vitéz Koncsol János deregnyői, Kerekes Kálmán nagytoronyai, Papp István legényei és dr. Nagy Sándor Béla sátoraljaújhelyi lelkipásztorok. — Világi tanácsbírák: Virág Sándor pénzügyi titkár Sátoraljaújhely, Eperjessy Ferenc ny. tanácselnök Sátoraljaújhely, dr. Fonyi Zoltán h. pénzügyigazgató Sátoraljaújhely, Kiss Dezső ref. tanító Alsó-mihályi és Olchváry Dezső ny. államügyész Sátoraljaújhely. — Lelkeszi főjegyző: Erdélyi Zoltán bodzásújlaki lelkipásztor, aljegyző: Erdélyi Mihály abarai lelkipásztor. — Világi főjegyző: Szilágyi István tb. fősolgabíró. Sátoraljaújhely. — Világi aljegyző: Bence András népművelési titkár Sátoraljaújhely. — Ügyész: dr. Tóth Alajos vm. tisztifőügyész Sátoraljaújhely. — Tanító képviselők: Pótszavazás útján választatnak meg.

— **Alsóborsodi lelkipásztorok** bibliaórája szept. 1-én 9 órai kezdettel Miskolcon a gyülekezeti teremben lesz. Lelkésznék bibliaórája ugyanott fél 12 órai kezdettel lesz.

— **Zempléni lelkésznék figyelmébe.** A zempléni lelkésznék szeptemberi bibliakörüket szeptember 1-én, kedden délelőtt 10 órakor tartják a pataki lelkészlakáson. Mindenkit szeretettel várnak.

— **Gömöri tisztújítás.** A gömöri ref. egyházmegye szavazatbontó bizottsága 1942. aug. 24-én bontotta fel az egyházmegye tisztújítása alkalmából leadott szavazatokat. Ennek eredményeképpen beérkezett az egyházmegye 45 anyaegyházából 45 érvényes szavazat 87 értékességgel. A szavazatok tanúsága szerint egyhangulag esperessé választott: Lenkey Lajos rimaszécsi lelkipásztor. Egyházmegyei gondnokká választott egyhangulag: Dr. Soldos Béla főispán, Rimaszombat. Lelkeszi tanácsbírák lettek: Baraxa Lajos, Székely Bertalan, Varga Imre, Ablonczy László, id. Tókos Károly; egy helyre pótszavazás rendeltetett el. Világi tanácsbírák lettek: Boros Zoltán, id. Soldos Árpád, Makray László, Dr. Farkas Ábrahám, Báthory Andor, Mogyoróssy Imre. Lelkeszi főjegyző lett: Konkoly Th. István jánosii lelkipásztor. Világi főjegyző lett: Dr. Rákossy Levente ügyvéd. Lelkeszi aljegyző lett: Samu István pelsőczi lelkipásztor. Világi aljegyző lett: Antal János Rimaszombat. Ügyészek lettek: Dr. Batta Pál és Dr. Ragályi Antal ügyvédek. Gimnáziumi tanárképviselő lett: vitéz Fábrián Vilmos igazgató. Tanítóképviselek lettek: Bán Géza, vitéz Simon Gábor, vitéz Farkas Márton, Gérec Lajos, Jánosdeák Mátyás, Böszörményi András.

HIVATALOS RÉSZ.

XVIII. sz. Körlevél.

I. Valamennyi lelkipásztor testvérem figyelmébe.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium 64.138-1942. II. szám alatt kelt iratában arról értesített, hogy az egyetemes konvent előterjesztésére a lelkészek illetménykiegészítő államsegélyét közvetlenül fogja utalványozni.

Az utalványozáshoz szüksége van a minisztériumnak pontos és hiteles Törzskönyvlapra, amelyet minden illetménykiegészítésben részesülő lelkipásztornak és segédlelkésznek ki kell töltenie. Akik tehát kongruát, korpótlékot, vagy családi pótlékot kapnak, azok az esperesi hivataltól megkapják a nyomtatott „Törzslap”-okat (kettőkötés példányban kell kitölteni), amelyet pontosan kitöltenek és a kézhez vételtől számított három nap alatt visszaküldik mind a két példányt illetékes esperesüknek.

A káplán-kongrua és a káplántartási kongrua továbbra is a konvent kezelésében marad.

A miniszteri rendelet figyelmezteti általában a lelkipásztorokat arra, hogy minden beadványt hivatalos úton (esperes, püspök) juttassanak hozzá, mert a szolgálati út megkerülésével érkező kérvényeket érdemi tárgyalás nélkül az irattárba fogja helyezettetni.

A későn érkező kérvényeket, ha azok egy hónapi határidőn túl adattak be, csak úgy fogja figyelembe venni, hogy a késedelmező egy hónapi illetményét az utalás alkalmával levonja.

Kérem lelkipásztor és segédlelkész testvéreimet, hogy a kongrua, korpótlék és családi pótlék kérelmezését a szükséges melléklettel felszerelve a saját érdekükben mindenkor idejekorán adják be.

II. Valamennyi közép- és alsófokú iskola vezetőségéhez.

Az egyetemes konvent elnöksége felhívja valamennyi tanintézet vezetőjének figyelmét a Hivatalos Közlöny 1942. július 15-i számában megjelent miniszteri rendeletre, amelyben a gyermekek törvényszerű iskolai vallásoktatása tárgyában intézkedett.

Ugyancsak a vallás- és közoktatásügyi minisztérium intézkedett a Szózat éneklése tárgyában, amely szerint Vörösmarty szövegét változatlanul meg kell hagyni; azt értelemszerűen hozzátdolásokkal kiegészíteni nem szabad.

III. Valamennyi lelkipásztor testvérem figyelmébe.

Az egyetemes konvent a parochiális bizottság által kiadásra kerülő Kis Agenda ügyében a következőkről értesített, A parochiális könyvtár bizottsága a Kis Agendát csak korlátozott számban és csak azon egyházközségek igényének kielégítésére akarja egy ív terjedelemben nyomtatni, amelyeknek a parochiális könyvtár XV. és XVI. kötetét képező Ágendából és Istentiszteleti rendtartásból nem jutott. Felkérem azon lelkipásztorokat, akik a fenti ok alapján igényelhetik a Kis Agendát, hogy augusztus hó végéig jelentsék be hozzá ezen igényüket. Ilyen Ágendát kaphatnak azok is, akiknek valami módon Ágendás könyvük tönkrement, vagy elveszett. Ezeknek a bejelentését is a fenti határidőig elfogadom és továbbítom.

IV. Valamennyi lelkipásztor és Tanító Testvérem figyelmébe!

Felkérem lelkipásztor és tanító testvéreimet, hogy a hadviselés veszélyei mellett az időjárás ostromának is kitett katonáink téli felszerelésére, illetve felszerelésének pótlására a Kormányzóné Ófömlétsége által indított gyűjtésben teljes odaadással vegyenek részt. Arra hívják fel a gyülekezetük tagjainak figyelmét és a gyűjtés munkáját minden rendelkezésre álló módon támogassák.

Atyafiúi szeretettel: *Dr. Enyedy Andor*
Miskolc, 1942. aug. 24. *püspök.*

3303/1942. sz.

Hirdetmény.

Az egyházkerületi bíróság folyó év július 2-án 4 B./1942. szám alatt helybenhagyta a felsőborsodi egyházmegye bíróságának f. év március 23. és április 27-én 1 B./63—1940—42 szám alatt hozott ítéletének azt a részét, amellyel Szigethy Ferenc sajoszentpéteri lelkipásztort közigazgatási úton, hivatalból történő áthelyezésre ítélte. Az ítélet jogerőssé válván, Szigethy Ferenc sajoszentpéteri lelkipásztori állására pályázatot hirdetünk oly módon, hogy a Szigethy Ferencel történő álláscsere a jelentkezők közül a legalkalmasabbat az egyházkerületi elnökség fogja eldönteni és a E. T. II. t. c. 27. §-ában körülírt álláscsere felhívni. A csere való jelentkezéseket f. év szeptember 15-ig kérjük a püspöki hivatalba küldeni. A sajoszentpéteri lelkészi állás javadalma a következő: Föld: szántó, rét, legelő 76

kat, hold, Párber: 80—90 köből rozs, Mustpénz kb. 100— P. Szénjárandóság a földek után, stóla, korpótlék. Kongrua nincs, a földek után járó összes adókat a javadalmas fizeti. Miskolc, 1942. augusztus 18.

Farkasfalvi Farkas Géza *Dr. Enyedy Andor*
főgondnok. *püspök.*

Meghívó. Az alsóborsodi ref. egyházmegye közgyűlésének alkotó tagjait f. év szeptember 29-én (huszonkilenc) d. e. 8 óra 30 perckor Miskolcon a gyülekezeti teremben tartandó rendes közgyűlésre szeretettel meghívjuk. A közgyűlés tárgyai lesznek: A megüresedett esperesi állás betöltése felőli intézkedés, Új e. m. tisztviselők eskütétele. Tanítók beerősítése, s. lelkészek bekebelezése. Esperesi, missziói és tanügyi bizottsági jelentések. Lelkészegyesületi felterjesztések és az egyházközségek által felterjesztett ügyek. A közgyűlés elé tartozó vagy kívánczó ügyeket legkésőbb szept. 14-ig kell az esperesi hivatalba Miskolcra betérjeszteni, mert e határidőn túl érkező ügyek nem vétetnek tárgyalás alá. Bírósági ülés szintén szept. 29-én d. u. 3 órai kezdettel lesz megtartva a gyülekezeti teremben Miskolcon. Megelőző napon, tehát 28-án d. e. 8 óra 30 perckor tanügyi bizottsági, 10 óra 30 perckor missziói bizottsági, d. u. 3 órától pedig lelkészértekezleti gyűlés ugyanott. A bizottságok és a lelkészértekezlet tagjait ugyanezen meghívóval hívjuk meg a jelzett gyűlésekre. Atyafiúi szeretettel: *Tibolddaróc-Alsósolca, 1942. aug. 24.* *Az egyházmegye elnöksége.*

Pályázati hirdetmények.

Prügy református egyházközsége a Sárospataki Ref. Lapok 30. számában meghirdetett állásra a pályázatot 21 nappal meghosszabbítja.

A hidvégardei s. lelkész-tanító állásra 10 napi határidővel pályázatot hirdetek. Javadalom: lakás, teljes kápláni kongrua, természetbeni helyi tanítói javadalom. Melléklendő a törzskönyvi lap és tanítói oklevél. Ref. esperes. Tornagörgő. Abauj-Torna vm.

Bükkaranyos református egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet lemondástól feltételezeten II-od tanítói állásra. Fizetés, köteletség törvényszerű. Alsó tagozatot vezet. Pályázati határidő 21 nap. Pályázati kérvények: Ref. lelkészihivatal *Bükkaranyos* küldendő.

Keresem az 1829—1846-ig volt csécsi (Abauj m.) ref. lelkész, Molnár András leányának, Molnár Teréznek születési anyakönyvi kivonatát, Molnár Teréz 1925—1826 közt született. Anyja neve tudomásom szerint: Somogyi Julianna, Molnár Teréz 1847-ben kötött házasságot Varga János mezőnagyimihályi lelkésszel és 1864-ben halt meg Mezőnagyimihályban 38 éves korában. A kutatás szokásos díját az adatszolgáltatónak megfizetem. *Varga György, Makó, Városháza.*

— **Keresem néhai Eöry Pordán Gusztáv** ref. vallású színművész (szül. Nagyberegen 1843-ban) és néhai Szabados Tóth Gizella ref. vallású színésznő (született 1843—1845 között ismeretlen helyen) *házassági anyakönyvi kivonatát.* Házasságot kötöttek 1865—69-es években. A házassági tanúsítványra fiaim érdekében volna szükségem, ezért a fáradságot megfizetem. *Eöry Pordán Lajos* ny. színész, Bp., VII., Bethlen Gábor u. 29. I. 6.

Nyomtatta: *Kisfaludy László* a Ref. Főiskola betűivel *Sárospatakon.*

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Dr. Enyedy Andor*: Lelki fegyvergyakorlat. — *Derencsényi István*: Református nap Bükkaranyoson és Ónodon. — *G.*: A sárospataki református főiskola értesítője. — Hírek. — Hivatalos rész.

Lelki fegyvergyakorlat.

(Megnyitó beszéd)

A Sárospatakon szeptember 3–4-én tartott lelkeszi konferencián elmondotta: *dr. Enyedy Andor* püspök.

Mélyen tisztelt konferencia!

Kedves Lelkésztársaim!

A nagy világháború, amely végzettszerűen reánk szakadt mindig több áldozatot, helytállást és próbatételt kíván tőlünk. Közhelyként hangoztatott igazság, hogy a háborúban az a nemzet, vagy az a fél győz, amelyik tovább bírja idegekkel. Ami anyagias szemlélet-körünk, azonban az idegekre tol sok mindent, ami pedig a lélek területére és birodalmába tartozik. Ha valakinek a lelke tele van nyugtalansággal, aggodalmaskodással, ingerlékenységgel azt szokta mondani: ideges vagyok. Ha valakinek nincs lelki teherbíró ereje azt mondja: gyöngék az idegeim. Ha valakit a lelkének téves, vagy bűnös beállítottága törvényellenes kárt, vagy botránnyal okozó cselekedetekre hajt: rendszeren azzal szokott védekezni, hogy idegességéből csinálta. Amerikai orvosok már régebben hangoztatják azt a megállapítást, hogy az idegek épségét, egészséges működését leginkább a vallás által rendezett, táplált lelkiélet biztosítja. Ha valamelyik nemzet idegileg nem képes a háborús kitartásra, az azért van, mert a nemzet lelki frontja, lelki magatartása törést és szakadást szenved. Az 1914–18-as világháborúban is a belső lelki front összeomlása bontotta meg az arcvonalunkat és idézte elő a veszteséget. Sőt történelmünk folyamán a mohácsi vész, a tatár veszedelem és más hasonló katasztrófákat mindig a nemzet lelki frontjának a gyengesége idézte elő; még az 1848–49-es szabadságharcban is ki tudja mennyi csodát művelt volna a sokszoros túlerővel szemben álló honvéd sereg, ha nem bomlott volna meg a vezetők közötti lelkiegység.

A lelki front fenntartása elsősorban és mindennek felett reánk, lelkipásztorokra van bízva. Isten az Ige fegyverét adta kezünkbe, amellyel a lelki front ellen törő gonoszok minden tüzes nyílát megoldhatjuk. Az ígével való viaskodás mai módszereinek megbeszélésére egy kis lelki fegyvergyakorlatra hívtuk össze lelkésztársainkat. A gyakor-

latnak nemcsak az a célja, hogy a benne résztvevők fegyverfogásokat sajátítsanak el, hanem az is, hogy összenőjenek és összeszokjanak a fegyverek. Mi is azért gyűltünk itt össze, hogy ebben a lelki testvéri közösségben átjárjon bennünket az Ige és kiáradjon belőlünk még akkor is, amikor nem végzünk szabályszerű ígehirdetést. A fegyvergyakorlat célja az is, hogy a benne résztvevők összeszokjanak egymással. Minden barátság között legmélyebb, legtartósabb a katonabarátság, amely mélyből és magasból jött embereket egész életre egybeforraszt. Mi is igazán akkor leszünk egyek, ha az Ige katonáinak érezzük magunkat. Amíg magunkat predikáljuk, vagy mindenki mást predikál, addig száz ellentét támadhat köztünk. De ha mindnyájan az Igét akarjuk és fogjuk hirdetni, akkor lehetetlen, hogy szívünk, lelkünk ne keresse, ne igényelje egymást, az Ige szolgálatára egymás közösségéből meríthető segítséget. És azért jöttünk össze, hogy ígehirdetésünk időszerűségéről eszméket cseréljünk. Mert az ígehirdetésnek állandó kísértése és veszedelme, hogy elvonttá válik. Elvonttá az időtől, amelyben folyik, az alkalmaktól, amelyek az emberi lelkeket mindig érintik, az emberi bajoktól és az emberi gondolkodástól. Igaz, hogy az ígehirdetésnek időfelettinek kell lenni, s az Ige a maga egyetemességében minden alkalomhoz és minden emberhez szól: azonban mégis meg kell látszani az ígehirdetésen, hogy kikhez és milyen körülmények között van intézve.

Ebben kívánunk kölcsönös segítséget nyújtani itt egymásnak, a jelenlevőknek, sőt a szóbeli és írásbeli közvetítés által a jelen nem levőknek is. Segíteni és szolgálni kívánjuk azt az ígehirdető munkát, amelynek hűségén, jóságán ma annyi sok fordul meg. Segíteni és szolgálni kívánunk annak a magyar népnek, amelynek ma különös mértékben szüksége van az Ige vigasztalására, világosságára, csodálatos lelki táplálékára.

Szolgálatra vágyó szívünk hódoló tiszteletével és szeretetével vesszük körül mindenekelőtt és mindenek felett Főméltóságú Kormányzó Urunkat, aki 23 évvel ezelőtt a nemzet összeomlott lelki frontját újból megalkotta, máig fenntartja, s aki ma is ott áll a harcban álló nemzet lelki frontjának élén apai szívének nagy sebével, gyászoló szeret-

teivel, teljes erőt és odaadást kívánó feladataival. Kérjük Istent nyújtson néki és nagy halottunk minden gyászoló hozzátartozójának, az egész nemzetnek vigasztalást, iránymutatást, erőt a szent Igében és annak megszemélyesítőjében az Ur Jézus Krisztusban, akinek a nevében legyen áldott az együtt-létünk.

Református nap Bükkaranyoson és Ónodon.

Mindenekelőtt néhány sorban szeretném vázolni a jelentőségét annak, hogy ily reformátusnapokat tartottunk és tartani kívánunk Isten segítségével egyházmegyénkben és kívánatosnak véljük, hogy minél szélesebb körben tartassanak. Amikor először vetődött fel a gondolata annak, hogy éppen a mai rendkívüli viszonyokra tekintettel sürgetően szükségesnek tartjuk híveinket, gyülekezeteinket összegyűjteni nyolc—tíz közelfekvő községből közös találkozóra az Igéből erőt, útmutatást, vigasztalást találni, — nyomban felhangzott a tiltakozás: nem oly időket élünk, nem alkalmasak ezek a lázas napok konferenciázásra stb. Eleven cáfolat volt ezekre az időközben egymásután megtartott bükkaranyosi és ónodi gyülekezeti nap, amikor hatalmas seregek gyűltek össze közelből és távolból. Szomjas szívek, fáradt életek vártak az Ige megújító, életfakasztó erőire. Így lettek ezek a református napok drága alkalmává az egymás hite által való épülésnek, belső, lelki erőknél való meggazdagodásnak. Érthető, ha önkéntelenül várják és kívánják a további folytatást! A mai lázas, forrongó, vergődő világ tépett lelkű emberei valóban éheznek és szomjúhozak az egy szükséges dolgot. Ha valaha, úgy ma mindennél indokoltabb, hogy alkalmas és alkalmatlan időben hirdessük a bizonyosságot hozó Igét. Nyolc-tíz községből aránylag könnyen találunk lehetőséget híveink, hogy minden különösebb költség nélkül, ha kell gyalogosan is részt vehessenek a konferencián, magukkal víve egyszerű, hideg eledelüket, így senkinek megterhelést nem okozva egy teljes napot tölthetnek együtt az odafelvalók keresésében. Felemelő érzés, amikor a mi hitünk cselédei összesereglenek s kigyúlnak a szívek a bizonyágtételektől, mely örömmel és erővel zendülnek zsoldáraink, láthatatlan szálak fűzik egybe a megjelenteket. Az egység és közösségformáló erők is megáradnak, felrúzza a közönyösöket, megmozdítja az érzéketleneket, megerősítve a már elindultakat. Új erők és hatások sugároznak szét. Ezek voltak áldott megtapasztalásaink az eddig megtartott gyülekezeti napokkal kapcsolatban, amelyek május 3-án folytak le Bükkaranyoson Gyülvész István edelényi, Kiss Elek kisgyőri, Sólyom Gyula harsányi, Virágh József ónodi, Demeter Béla emődi, Benke József hejőpapi, Nagy Elek és Derencsényi István helybeli lelkipásztor szolgálatával. — Ónodon június 7-én volt a református nap Takács Mihály hejőszalontai, Virágh József helybeli, Farkas László, Virágh Dániel miskolci, Derencsényi István bükkaranyosi, Rivó Károly miskolci és Benke József hejőpapi lelkész közreműködésével. Sok indítást, áldott hatást nyerve távoztak el a református napon résztvevők.

Derencsényi István.

A sárospataki református főiskola értesítője

280 oldal terjedelemben, dr. Zsiros József theol. és közigazgató s Tártsy Árpád gimn. igazgató szerkesztésében, megjelent. A vaskos könyv 3 részre oszlik. I. része a közigazgatói rész (1—64 l.), mely az egész főiskolát érdeklő dolgokat foglalja magában. (Közülök felemlíthető a közigazgató évről-évről s évről-évről beszéde, a tudományos s jótékonyági intézmények ismertetése, a szellemi élet rajza, a püspöki látogatás részletezése.) A II. rész a theológiáról szól. A theol. akadémiának 39 beírt hallgatója volt (16 + 7 + 6 + 10), a második félévben: 36. Alapvizsgálatot tett 6; I. lelkészképesítő vizsgán az év folyamán 13, II. vizsgán az iskolai év folyamán 18 nyert oklevelet. 3 magántanári vizsga is volt (Dr. Bucsay Mihály, Dr. Horkay László, Vatai László). Ki van mutatva, mennyi magántanára, tb. tanára van, vagy volt a theológiának, s hány külföldön járt, doktori, vallásanári, középiskolai tanári, tanítói képesítést szerzett hallgatója, külföldiek hányan hallgattak itt stb. Érdekes rész a szemináriumi munkát s a pályázatokat ismertető cikkek sora (7 pályázatra 9 pályamű!). Az egyleti élet is gazdag munkát mutat fel. A szülők közt legtöbb a gazdálkodó s az iparos és kereskedő; nem pedig a pap, tanár, tanító.

A 126. laptól kezdődik a gimnázium elmúlt évének ismertetése. 523 nyilvános tanulóból 431 jeles, 90 jó, 2 elégséges magaviseletű. 555 osztályozott tanulóból ref. 460, magyar 553, pap, tanár, tanító gyermeke 100, bejáró 43. Kitűnő 58, jeles 38, jó 205, elégséges 200, elégtelen 54 (48+4+2). A kirándulások s az egyes tárgyakból elért eredmények kimutatása szintén sok tanulsággal szolgál. A rendes érettségi vizsgán 42 jelöltből kitűnő 8, jeles 6, jó 12, elégséges lett 16. — Az internátusok s egyletek életének s a tehetségmentő munkának ismertetése utal arra az elevenen liktető életre, amely a pataki iskolában az elmúlt évben folyt. Igen bő a testnevelést ápoló Rákóczi Sport Kör életének rajza. Az értesítő végén a szokásos tájékoztató s tankönyvjegyzék után olvashatjuk Hegyi József gimn. tanár székfoglalóját az „Antik kor színpadá”-ról.

G.

HIREK

Sallay Gyula nyug. lelkész augusztus hó 31-én, 68 éves korában Ungváron rövid szenvedés után elhunyt. Temetése szeptember 2-án ment végbe Ungváron. Kiterjedt rokonsága, az ungi egyházmegye lelkész-, tanítói kara és a 31 éven át általa hűséggel pásztorolt volt Nagyszelmenc—szirénfalvai kettős gyülekezetének hálás népe gyászolja. A b. f. r. a.

— **A dr. Enyedy Andor püspök, Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok és Janka Károly főiskolai gondnok** elnöklete alatt szept. 3—4-re Sárospatakra meghirdetett konferencia lapunk zártakor még tart. A konferenciáról az egyházkerületi elnökség a következő táviratot küldötte a Kormányzó

úrnak: „A tiszáninneri református egyházkerület lelkészei sárospataki konferenciájukról imádságos lélekkel, hódoló tisztelettel kéri Főméltóságú Kormányzó Úrra és gyászoló családjára Isten vigasztaló Szentlelkének ajándékát.“ *Enyedy Andor* püspök, *Farkasfalvi Farkas Géza* főgondnok.

— **Új középiskolai tanterv** jelent meg a Hivatalos Közlöny augusztus 15.-i számában. Még a Klebelsberg tanterve végig sem ment a középiskolán, újból új tanterv adatott ki (109.646/1938. sz. rendelet), amely most ért volna a VIII. osztályba. Azonban a 110.167/1942. sz. rendelettel most úgy a fiú, mint a leányközépiskolákban új tantervet adott ki a miniszter, amely bizonyos órákat fel-emel, bizonyos órákat csökkent, sőt egészen meg is szüntet. A fiúközépiskolák eddig 250 órával dolgoztak, most 242-re szállt le az óraszám. (Kevesbedett 1—1 órával a latin, földrajz, természetrajz, vegytan, mennyiségtan; 2-vel a fizika, 7-tel a testnevelés; elmaradt a szép- és gyorsírás = 17; emelkedett 1 órával a magyar = 1, új tárgy a honvédelmi ismeretek = 8 = 242. — A leányközépiskolákban 240 az óraszám. A rendelet közli az új anyagot is (természetesen ezekből az eddigi állandó tanmenetek helyett újak csinálándók). Sőt a 106.396-1942. sz. rendelet szerinti honvédelmi ismeretek óraszámát a III—IV. osztályban is leszállítja 1—1-re. A változások korát éljük!

— **A Pálóczi-Czinke István**-emlékfüzetét a lelkészi továbbképző tanfolyamon résztvevő lelkipásztorok 356 példányban rendelték meg.

— **A Hegyköz** lelkipásztorai aug. 20-án, István király napján lélekemelő összejövettel tartottak Pusztafalu község határában lévő gyönyörű Izra tó mellett. Ez alkalommal maguk között láthatták Kiss József belmissziói előadót, aki a Ján. 17:12. verse alapján mélyeséges hittel tett bizonyosságot a munkába küldő Istenről és a megpróbáltatásokkal terhes lelkipásztori élet magasztosságáról. A gazdag eszmecsere megmutatta, hogy áldott volt az összejövétel minden jelenlőre.

— **Balázs Győző: Senki leánya.** (Lillafüredi széphistória.) „Lillafüred poétája“ címet nyerte a csupaszív és lélek Balázs Győző már előbb is a Bükk bámulatós szépségű részeinek, elsősorban Hámor és Lillafüred poétái megörökítéséért. — A Senki leánya egyenesen lillafüredi regény, romantikus széphistória, egy minden ízében költői lélek alkotása. A mű először a „Magyar Élet“ c. lap hasábjain jelent meg.

HIVATALOS RÉSZ.

XIX. sz. Körlevél.

Valamennyi kebelbeli lelkipásztor, lelkészatyánkfiahoz és lelkészképzésű testvéreinkhez.

A Magyarországi Református Egyház lelkészeinek palást viselését az Istentiszteleti Rendtartás 4. §-a s az 1933. évi egyházi II. t. c. 11. §-a szabályozza. A gyakorlatban ezen szabályok alkalmazására nézve többféle értelmezés és szokás alakult ki. Ezek közül egyne-

lyik a lelkészi állás és tisztség evangéliumi decorumát nem szolgálja s az I. Korinthus 14:40-ben kifejezett nagy bibliai alapkövetelménynek nem felel meg. A mai idők nem alkalmasak arra, hogy egyházunk törvényhozása a magyar református lelkészek szertartási és ünnepi öltözetét, valamint általában a lelkészek öltözködését és külső megjelenését részletes és maradandó rendelkezésekkel szabályozza. Addig tehát, míg ez megtörténhetnék, a többi egyházkerület püspökeivel egyetértésben az egyházkerületbe kebelezett összes lelkésztestvéreimnek az 1933. évi egyházi I. t. c. 129. §. g. pontjában gyökerező felvigyázói jogomnál és kötelességemnél fogva a következőket adom utasításba:

1. Elvileg a palástot csak az a lelkész öltheti fel, aki istentiszteleti szolgálatot végez, tehát Igét hirdet, vagy az igehirdetőnek az Urasztalánál segédkezik. Ide tartozik az az alkalom is, amikor a lelkész *hivatalos minőségében* (tehát nem mint egyszerű gyülekezeti tag) vesz részt az istentiszteleten (pl. amikor felszentelik, beiktatják), vagy pedig amikor lelkésztársát a templomi istentiszteletre bekíséri s az utóbbi által végzett istentiszteleten a „Mózes székében“ ülve részt vesz, de tulajdonképpen készen áll bármely esetleges szolgálatra (pl. ha a szolgálatot végző lelkésztárs hirtelen rosszul lesz és a szolgálatot a kísérőnek kell folytatni és befejeznie).

Mivel azonban a paláston kívül egységes magyar református „ünnepi papi ruha“ kérdését még eddig nem sikerült megoldani, a gyakorlatban kialakult az a szokás, hogy a lelkészeink egyéb alkalmakkor is öltenek palástot. Ez a szokás a jelen helyzetben a fentebb említett rendelkezésig fenn is tartandó a következő esetekben:

a) Amikor valamelyik egyházi önkormányzati testület (presbitérium, egyházmegye, egyházkerület) közgyűlése vagy elnöksége úgy intézkedik, hogy a kebelbeli lelkészek valamely ünnepi (istentisztelettel is egybekapcsolt) összejövetelel testületileg vesznek részt akár templomban, akár templomon kívül;

b) amikor a lelkész hivatalos minőségben az Államfő, vagy akár egyházi, akár világi főhatósági személy ünnepélyes fogadtatásában részt vesz, vagy előtte tiszteleg. Ilyen eset különösképpen az, amikor a lelkipásztor presbitériuma élén fogadja a generális vizitációt vezető püspököt. Ezekben az esetekben az üdvözlésnek, tekintettel éppen a palástra is, mindig bibliai igével kell történnie.

Egyéb, akármilyen ünnepélyes egyházi, vagy polgári alkalomkor a palást felvétele semmivel meg nem okolható és föltétlenül mellőzendő. Különösen is rámutatok arra, hogy a lelkészek házasságkötése alkalmából való palástviselése egészen helytelen és a palást rendeltetését teljesen szem elől tévesztő rossz szokás, amelynek gyakorlását szigorúan megtiltom.

2. A palástot csak egészen fekete öltönydarabok és fehér ing fölé szabad felöltöni, a törvény rendelkezésének világos intenciója szerint (ami a hadi szolgálatban levő lelkészekre természetesen nem vonatkozik). Színes felöltő, csikos nadrág, tarka vagy színes ing, mintázott nyakkendő, színes cipő a palásttal együtt viselve nemcsak vakos izléstelenséget, hanem szent próféta történelmi öltönyünk állandó profanizálását is jelenti és a viselt hivatali állás méltóságát sérti. Akinek a jelenlegi viszonyok közt „hosszú fekete kabátra“ (atillára, tógára, szalonkabátra) nem telik, annak is tartozó kötelessége egy rend fekete zakkó öltönyt, vagy

zsinóros fekete magyar öltönyt (fekete nadrággal) beszerezni és hosszú fekete felöltőről gondoskodni. Praktikus a magas mellény, mert kikapcsolja a nyakkendőkérdést. Viszont, ha valaki zsinóros fekete magyar öltönyt visel a palásthöz, nyakkendője annak is legyen egészen fekete.

3. A palást rendeltetése kizárja, hogy valaki a palásttal egyidőben egyesületi, mozgalmi vagy pártjelvényeket (akár még vallásos egyesületek jelvényeit is), vagy éppen pártokat jelző ruhadarabokat, pl. színes inget, viselhesen. Az a lelkész, aki akár palástosan, akár még anélkül is pártpolitikailag tüntetni akar öltözékével, megszegi az 1933. évi egyházi II. t. c. 10. §. e. pontja világos tiltó rendelkezését. Az Államfőtől, vagy egyebünnen kapott hadi, vagy polgári kitüntetésüket az 1. b. pont alatt említett esetekben lehet és kell viselni; mikor azonban a lelképásztor Igét hirdet, vagy a sákramentumot szolgáltatja ki, semmiféle földi kitüntetés látható jeleit nem viselheti.

4. A törvény rendelte fekete bársony süveget minden palástviselési esetben okvetlenül szintén viselni kell s nem szabad sem otthon hagyni, sem akár kemény sem akár puha kalappal helyettesíteni.

5. Ha a lelképásztor az 1. a. és b. pontok alatt említett esetekben jelenik meg valahol palástosan, legyen gondja előre arra, hogy neki a palástos lelkész megillető hely biztosítottassék.

Ha a lelkésznek szolgálata, vagy ünnepélyes megjelenése helyére hosszabb kocsiján, vagy vasuton, autóbusszon, villamoson kell mennie, a palástot ne felöltve, vagy a karjára vetve, hanem kizitáskában vigye. Ha gyalogosan forgalmas utcákon kell esetleg a palásttal keresztül mennie, akkor se öltse magára a palástot, hanem szépen összehajtva a karján vigye és hozza.

A palástot vendéglőbe, kávéházba, vagy más valami nyilvános helyiségbe még abban az esetben sem szabad bevinni, hogyha ruhatárba helyezhető. Ha vidékről jövő számára ez mégis elkerülhetetlen (pl. vendéglői közebed alkalmával) a palástot kizitáskába zárva tartozik bevinni.

6. Felhívom az Esperes urakat, szíveskedjenek ennek az utasításnak megtartását minden adandó alkalommal gondosan ellenőrizni. Azok ellen, akik nem tartják meg, a törvényes eljárást meg kell indítani.

Ez az utasítás szent hivatásunknak elsősorban önmagunk által való megbecsültetésén és annyira kívánatos testületi fegyelmünkön kívül annak az apostoli intelemnek megvalósítását is célozza, „*hogy a kívülvalók iránt tisztességesen viselkedjetelek...*“ (I. Thess. 3 : 12a.). Ezért magunknak, a reánk bizottaknak, református egyházunk méltóságának és Küldönk szent nevének egyaránt tartozunk azzal, hogy ezt a törvényen alapuló utasítást ne kellemetlen nyügnek, hanem üdvös féknek érezzük s még a legnehezebb körülmények között is lelkiismeretesen és boldog büszkeséggel megtartsuk.

Kelt Miskolc, 1942. szept. 1.

Dr. Enyedy Andor
püspök.

— **Felhívás.** Az abaúji egyházmegye lelképásztorai számára szept. 21—23. napokon Göncön, Békefi Benő vezetésével evangélikációs napok tartatnak, melyekre a kebelbelieket szeretettel meghívom. Tudnivalók a jelentkezésre: Napi ellátás 4:50 fillérért biztosítva van, azonban minden jelentkező hozzon magával okvetle-

nül 25 deka zsirt, vagy ugyanannyi szalonnát, melynek ára aztán az ellátási díjból visszafizettetik. Jelentkezés határideje szept. 15, az esperesi hivatalban, mely terminus pontosan betartandó az étkezési és szállási kérdések mai nehézsége miatt. Pénz előre nem küldendő. Szálláshoz minden jelentkező hozzon takarót, kis párnát, ágylepedőt, tekintettel az egyszerű tömegszállásra. Jelezze kiki érkezési idejét pontosan, az ellátás zavartalan biztosítása végett. A hegyaljai vonat mentén lakók jöhetnek az első nap reggelén, a Szikszó és Kassa vidékiek pedig előző nap délutánján. Kivánságra esperesi hivatal gondoskodik fogatról is a hidasnémeti állomáshoz. Az ügy rendkívüli értékét azt hisszük, nem kell hangsúlyozni s reméljük minden Testvér jelenlétét! Kiss József missziói előadó.

Alsözempléniék figyelmébe. Az alsözempléni egyházmegye lelkész, hitoktató, segédlelkész tagjait 1942 szept. 23-án d. e. 9 órakor a főiskola tanácstermében kezdődő lelkészértekezleti gyűlésre szeretettel meghívom. Az értekezlet programja: 1. Áhitat. 2. Elnöki megnyitó. 3. Orle kérdés: Mit tegyünk a magunk erejéből egyházunk és a lelkészek anyagi szükségletének biztosítására? Bevezeti: Tantó János. 4. Jelentés a beérkezett pályamunkákról. 5. Esetleges indítványok. A lelkészértekezleten való megjelenés erkölcsi kötelesség. A gyűlésről való indokolt elmaradás igazolandó. Testvéri szeretettel: *Kun Zoltán* ért. elnök.

Kérés lelképásztor testvéreimhez! Isten drága ajándékát, az áldott gabonaszemeket majdnem mindenütt a magtárban látjuk már. Ezzel kapcsolatosan szeretettel kérjük lelképásztor-testvéreinket, hogy szíveskedjenek helyi megbizottainkat felszólítani az Orjó díjak beszédésére és beküldésére. A terményértékesítés idején szokták a hátrálékosok tartozásukat kiegyenlíteni. Most különösen időszerű ez alkalom, mert a beszolgáltatott termények után egy összegben kapják gazdáink pénzben az ellenértéket. Igen sok a hátrálékos tag s a mostani nehéz időben nem szeretnénk, ha hátrálékos tagjainkat, mert tartozásukat még most sem rendezik — ki kellene zárunk tagjaink sorából. Célszerű, ha most már a f. évi tagdíjat mindenki egy összegben rendezi. Lelképásztor-testvéreink segítő támogatását előre is megköszönve, életükre és munkájukra Isten áldását kérjük s maradjunk atyafiságos szeretettel: *Orjó iroda.*

Kérelem. Származásom igazolása ügyében keresem nagyszüleim keresztlevelét. Tápontul a következőket tudom apám keresztlevele alapján felsorolni: Apám: Klinkó János, református vallású, született 1868. június 25-én Udvarnok (ma Szádudvarnok) községben (Abauj m.) Szülei: Klinkó György és Posga Katalin. Ezt igazolja a szádélódi református lelkészi hivatal. (Apám keresztlevelével.) A kutattatással felmerült összes költségeket, díjakat vállalom és a „nyomra“ vezetőt külön jutalmazom. Budapest, 1942. augusztus 28-án. Hit-testvéri köszöntéssel: *Klinkó József* Székesfőváros Víz-művei felügyelője Budapest, IV. ker. Egyetem u. 2.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre **10 Pengő.**
Fél évre **5 Pengő.**
Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes előfizetési díj a **Egész évre 5—P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Komjáthy Aladár*: Az egyházi alkalmazottak súlyos helyzetéről. — *Benke Kálmán*: A sárospataki lelkipásztori konferencia. (Folyt. és vége köv.) — *Móricz Zsigmond* halála. — Hírek. Hiv. rész.

Az egyházi alkalmazottak súlyos helyzetéről.

A mult szüntelenül ismétlődik. Az első világháboruban is, de most is, az egyházi alkalmazottak nemcsak érezték a szörnyű vihart, hanem meg is sinylették azt. Ennek az az egyszerű magyarázata, hogy más helyeken igyekeznek a munkaadók hozzáigazodni a drágasághoz, míg az egyházi életben sem a multban, sem most nem veszik tudomásul az áremelkedést. Innen van azután az a sajnálatos helyzet, hogy az egyházi alkalmazottak gyötrő gondokkal küzdenek. Egyházi életünkben nincsen meg az a rugalmasság, amellyel könnyen meg lehetne oldani a kényszerhelyzet folytán előálló nehézségeket. Nálunk, amit megszokott a gyülekezet, azt végre tudjuk hajtani, de új dolgot kezdeni az roppant bajos dolog, ezért könnyen baja támadhat annak, aki valami újdonságot óhajt megteremteni. Még az sem megy mindig, amit megszokott a gyülekezet, mert semminek sincsen annyi ellensége az anyaszentegyház életében, mint a teherviselésnek és az áldozatkészségnek. Olyan könnyen sehol nem befolyásolhatók a mi atyámfiai mint ezen a ponton, mert amit e pillanatban készségesen megajánlott, azt a másik percben olyan könnyen visszaszívja az „állandó, a hivatás” konkolyhíntő szavára hallgatva.

Pásztoroknak, tanítóknak és tanároknak adjon az egyház drágasági pótlékot. A mi református keresztyén anyaszentegyházunknak soha nem szabad elzárkózni az elől a kívánság elől, hogy alkalmazottai ne nyomorban, hanem legalább tisztességes szegénységben éljenek. Az egyházi alkalmazottaknak soha nem voltak túlzott kívánságai, toronymagasságú igényei, nem a vagyongyűjtés volt a céljuk, csak a családjuk eltartása, de ez a mostani, folytonosan dráguló világban csaknem lehetetlenné válik az anyaszentegyház munkásai számára. Ha van ruhánk és eledelünk, Pál apostollal mondjuk, mi megelékszünk annyival, de sajnós, hogyha sokáig tart a vérzivatar a ruha is lekopik testünkről és a kenyerünk is elfogy lassacskán, mert minden csekélységért olyan árat kell fizetni, hogy azt egyházi emberek legfeljebb ál-

mukban tudják kiegyenlíteni. Tévednek azok az emberek, akik azt hiszik, hogy ez mind azért van, mert falusi népünk anyagias, önző, mindent csak magának akar, de másra nem gondol, ugyanúgy van ez a városi emberekkel is. Sokszor lehet tapasztalni azt a szomorú valóságot, hogy tisztviselőkből álló gyülekezetben az egyháztagok államtól, magánvállalattól elfogadnak mindent, amit kapnak, de arra nem gondolnak, hogy az egyházi alkalmazottaknak is vannak szükségük és munkájuk után azok is megérdemelnék a drágasági segélyt. Nincsen elég szociális érzés az egyháztagokban, hamarabb tudnak irigykedni és valamit elvenni, mint másnak a nehéz helyzetét átérezni, vagy segíteni. Az olyan balga beszédek, mint amilyeneket hallunk jómódú emberek szájából, az azután igazán hátborzongató: „Egy lelkipásztortól a kommunizmus alatt azt kérdezte az egyik nagyon is templomlátogató földműves: Most már miből él a Tiszteletes úr?” Egy másik gyülekezetben pedig a távozó lelkipásztornak azt mondták: „Minek mennek el Tiszteletes urék, hiszen nem rongyoskodtak”. Ha valaki évtizedeken keresztül látogatja az Isten házát és olvassa az Igét, azután a lelkisége csak idáig fejlődik, ez azután nagyon szomorú dolog, ott az elvetett mag nem tud a szívből gyökeret verni, mert az a szív nem húsból van, hanem kőből.

Látva egyházi állapotunkat, csodálkozunk azon, hogy alig-alig megy valaki akár a lelkipásztori, akár a tanítói, tanári pályákra. Református keresztyén ember soha sehol nem keresi az igazságtalan mamutfizetéseket, de azt joggal kérdezheti, hogy kicsoda katonáskodik a maga zsoldján? A káplánok és a lelkipásztörözvegyek szomorú sorsáról nem is beszélhetünk már, de az is mindenki előtt annyira ismeretes, hogyha valakiben nem ég a lélek tüze, akkor ez is visszatarthatja attól, hogy az anyaszentegyház szolgálatába lépjen. Az egyházi alkalmazottaknak nincsen drágasági segélyük a legtöbb helyen, a nyugdíjintézet a rendes járulékhoz egy fillért sem tud adni, ennek az lesz a következménye, hogy a drágaság emelkedik, de a nyugdíjasaink, özvegyeink, újból oda jutnak, ahol már egyszer voltak a mi életünkben még pedig az első világháború idején. Hang-

súlyozom, ne az államtól várjunk mindent, hanem magunktól az anyaszentegyháztól, mert az egyház csak olyan lehet mindig, amilyené teszik a tagjai.

Amikor a munkaadótól, az anyaszentegyház-tól, az egyházi alkalmazottak helyzetüknek javítását kérik, teszik ezt olyan módon, ami méltó egy lelkipásztorhoz, tanítóhoz és tanárhoz. De az egyházi élet munkásai azt szeretnék már megérni, hogy nekik ezzel a dologgal ne kellene foglalkozniuk. Jöjjenek rá maguktól a gyülekezetek, hogy az egyházi élet munkásainak is meg kell élniök és a pástorok, tanítók, tanárok szintén ebben a világban élnek, tehát a drágaság őket is épen sújtja, mint az más emberekkel is megtörténik. Mindig mondjuk sokan, hogy fajtánknak nagy hibája az a túlzott alázatosság, amely a egyházi életpályákon a lelkekben kifejlődik. A mi embe-reink még azért is bocsánatot kérnek, mert élni mernek. Ez már nem keresztyén erény, hanem egyenesen hátrányukra szolgál, mert néma gyer-meknek az anya sem érti meg a szavát. Mi arra is képesek vagyunk, hogy mostoha sorsban is be-csülettel helyt állunk, de az anyaszentegyháznak alkalmazottairól gondoskodni első rangú köteles-sége, mert „minden munkás méltó a maga bé-rére“.

Komjáthy Aladár.

A sárospataki lelkipásztori konferencia.

Gyakran hallottuk és mi magunk is hangoztattuk azt az igazságot, hogy a konferenciák ideje lejárt. Amikor a mi lelkipásztori konferenciánkról beszámolunk, úgy érezzük, hogy ennek az igazságnak éppen az ellenkezőjét mondhatjuk a mi konferenciánkról. Ennek pedig az az oka, hogy konferenciánkon nem az emberi beszédé volt a döntő szó, hanem az Igéé. Isten Igéje hívott össze, annak kérdései képezték egész együttlétünk kérdéseit. Azt mondhatjuk, hogy ez a konferencia az Ige konferenciája volt.

Konferenciánkat a főiskola theol. tanári kara az egyházkerület lelkipásztoraival együtt hívta össze. Mintegy százhusz résztvevő élvezhette ennek a konferenciának és az azon munkálkodó léleknek az áldását. Rövid beszámolónkban nem sokat tudunk elmondani az egész együttlét áldásairól, de úgy érezzük, amikor az azon részt nem vevőkre gondolunk, igaza volt a hívogató szónak, amely e lap 35. számában jelent meg („Konferencia előtt“ címmel), „rosszul teszel azzal, ha otthon maradsz, holott nagyon jól tudod, hogy ott a helyed, ahol társaid nagy és szent munkában forgolódnak és egy jobb világért s benne érted is imádkoznak.“

A konferencia első napján, szeptember 3-án megtelt a főiskola imaterme. Ott van dr. Enyedy Andor püspök, a theol. tanári kar, a lelkipásztorok, akiknek legnagyobb része a fiatalabb nemzedékek közül való és sok gimnáziumi és tanítóképzőintézeti tanár.

A 4. dicséret és a CXXX. zsoltár 1—2. versének eléneklése után Orbán József borsodi lelki-

pásztor vezet áhitatot. Igehirdetésének alapigéi: II. Tim. II: 8—9.

Újszászy Kálmán dr. theol. akadémiai és köz-igazgató üdvözli a konferenciát a vendéglátó főiskola nevében. Ezéven a főiskola — mondotta — öreg diákjaival kezdi meg tanévet. Így kellene ennek mindig lenni. A főiskola örökre gyermekeinek tudja azokat, akik valamikor is itt tanultak. Amíg kis diákok voltak, csak kaptak az iskolától, most azonban a főiskola akar kapni öreg diákjaitól élet-tapasztalataik gazdagságából. Ilyen gondolatokkal kéri Isten áldását a konferenciára.

Dr. Enyedy Andor püspök nyitja meg ezután a konferenciát. Megnyitó beszédében, melyet teljes egészében lapunk múlt számában közöltünk, lelki fegyvergyakorlathoz hasonlítja együttlétünket. Mély megilletődéssel állva hallgattuk végig beszédének azt a részét, amelyben a püspök hódoló tisztelettel és szeretettel emlékezett meg Hazánk Kormányzó-járól, aki 23 évvel ezelőtt a nemzet lelki frontját újból megalkotta s aki ma is vezeti ezt a lelki frontot. Apai szívének nagy fájdalomában Isten vigasztalását és az egész nemzetnek irányt mutató kegyelmet kértünk Isten erőt adó Igéjéből.

Megalakulás során a konferencia elnökeivé Janka Károly cigándi lelkipásztort és dr. Marton János theol. professzort, jegyzővé pedig Benke Kálmán ondi lelkipásztort választotta meg.

Az első előadást dr. Szabó Zoltán theol. professor tartotta: Igehirdetésünk időszersége címmel. Először az igehirdetés elvi megalapozásáról szól. Az igehirdetés a legnagyobb emberi vállalkozás. Krisztus egyházának arca kettős és két parancs hangzik az Igéből egyszerre: maradjatok meg én bennem... és menjetek el e világba... Egyfelől tehát Isten határozza meg, másfelől hozzá van kötve e világhoz. E két ellentétet nem lehet, de nem is kell kiegyenlíteni. Mindig hiba volt, ha az egyház véka alá rejtette a világosságot, de az is hiba volt, ha csak a társadalmi kérdésekre vetette rá magát. E feszültségnek a szolgálatban kell feloldódnia. Szolgálatunk helye a magyar református egyház, ideje most, ebben az időben. Az igehirdetéssel a tanító egyház egyúttal a tanuló egyház is. Tanulni kell a lelkipásztoroknak, de tanulni kell a közösségeknek is.

Előadása gyakorlati részében szólott arról, hogy az újabb időben igehirdetésünkben az Ige egyes részei háttérbe szorultak. Így elhanyagoltuk az Ótestamentumot. A mai zsidóság már nem az Ótestamentum népe, hanem a Talmudé. Az Ótestamentum, mint Isten Igéje, mindig időszerű és el nem hanyagolható. Mennyire időszerű pl. Dániel könyve, vagy a 103 zsoltár. Elhanyagoltuk az Újtestamentumból az Isten országáról szóló részt és az eschatológiát. Ajánlja a sorozatos igehirdetést. Alkalomszerű tárgy, hogy mit ad a háború az én hitemnek és mit adok az én hitemmel a háborúban álló testvéreimnek. Át kell alakulni az igehirdetés logikai testének. Isten ezt nekem mondja, hová vezet engem, miket felel kételyeimre, stb.? ez a logikai sorrend legyen meg az igehirdetésben. Megemlíti a háborúnak a különféle ismeretekre, az erkölcsiségre, vallásos érzésre gyakorolt hatását.

Ezekre már most fel kell készülnünk az igehirdetésben. Az igehirdetés igényt tart az egész egyházra. Pár emberben is bírní akarja az egész egyház vízióját. A szórványok az egyház végvárai. Kapjon helyet az igehirdetésben a biológiai élet is. Végül szólott az egyház nagy missziójáról, ami most Orosz földön vár az evangélium hirdetésére.

Szabó Zoltánnak minden előadását, de minden szavát is igen nagy érdeklődéssel szoktuk hallgatni. Mindig van mondani valója és mindig a lélek szól általa. Most is megindult a hozzászólások egész sora. Kiemeljük püspökünk hozzászólását, aki megemlítette, hogy a lelkipásztor egyéni pásztori munkája templomjáróvá teheti a gyülekezetet. Az istentisztelet idejét ne merevítsük meg. Ma már időszerűtlenség a fűtetlen templom. Törekedjünk az igehirdetés egyetemességére és minde-nívé vigyük el az Igét.

Az eredeti tervtől eltérően az első nap délutánján került sor Darányi Lajos sárospataki lelkipásztor előadására, aki Igehirdetésünk tervszerűsége címen tartotta meg előadását. Az igehirdetés isteni és emberi oldalról tekintett tervszerűségéről szólott. A tervszerűség ott van Isten munkájában.

Istennek önmagáról szóló közlése is tervszerű. Emberi oldalról tekintve, az igehirdetés történetében szintén látunk tervszerűséget. Ezek voltak a perikópák. A perikópákat mélységes tapasztalat hozta létre, de bennük logikai összefüggés nem volt. Számunkra szükséges és hasznos, hogy hosszabb időre elkészített terv szerint hirdessük az Igét. Ezáltal nyer az igehirdető, de nyer az igehirdetés is. Tanácsos ezt a tervet valamilyen formában közölni a gyülekezettel. E tervtől ne térítsenek el minket az egyes alkalmak se. Az alkalmakat intézzük el pár mondattal, vagy a második imádságban való utalással. Áldott dolognak tartaná, ha a theol. tanárok elkészítenék az egyes bibliai könyvek exegézisét. Minden bibliai textus megértéséhez ugyanis Szentlélek és tudomány szükséges.

Értekes és gazdag hozzászólások egész sora mutatta, hogy mennyire lekötötte az érdeklődést az előadás és mennyire közös kérdése minden lelkipásztornak a felvetett kérdés.

Előadás után áhitat zárta be a konferencia e napi munkáját. A 138. dicséret 1—2. versének eléneklése után Benke Kálmán ondi lelkipásztor tartott írásmagyarazatot a II. Tim. IV. 2. v. alapján.

(Vége köv.)

Móricz Zsigmond halála.

Elsősorban a magyar nemzeti irodalom pótolhatatlan vesztesége, megrázó fájdalma és komor gyászja. Benne annyira eredeti nagy írói szellem távozik, aki világviszonylatban is valaki és akit számon fognak tartani.

De a döbbenetes erejű írások szerzője egyben az örök magyar sors látója, megélője, kiábrázolója, papírra varázsolója és prófétai kijelentője volt. Kísérletes erők laktak benne. Küldetést hordozó, ahhoz maradéktalanul ragaszkodó, érette mindennel szembeálló és halálos elszántsággal megküzdő hős volt, aki szentséges szenvedéllyel, minden idegszálával és élete odaáldozásával szolgálta magyar fajtájáért, nemzetéért és népéért azt a hivatást, amelyre eleve elrendeltetett.

Örök büszkesége marad a református kollégiumoknak, hogy ezek a magyar sorslátó és sorsdöntő írók: Ady Endre, Szabó Dezső és Móricz Zsigmond az ő iskolapadjaikról döbrentek be a magyar létkérdés forgatagába.

A debreceni és sárospataki kollégium, s a kisújszállási kálvinista iskola dajkálta Móricz Zsigmondot is. Patakon a Kovácsy Sándorok, Maklári Pap Miklósok és Csontos Józsefek simogató atyai keze, még ha nem látta volna is meg a könnyes szemű, kis Nyilas Misi, a minden kis diákok bátortalan gyámoltalanja és a vaderejű, lázító óriás, a teljes formátumúvá érett író, aki nem jön már többet Patakra, haza, kis embersorsokat kutatni, édesanyjával Hét krajcárt összekeresni, halhatatlan szépségű alkotásokat megálmódni és képzelete tündérparipáján az éjig felugratni.

Drága Móricz Zsiga! Duzzadó erőddel korán elmentél! Halhatatlan alkotásaiddal örökre itt maradsz.

A pataki kollégiumból is szeretettel száll sírod felé: Isten Veled!

HIREK

— **Tízéves találkozó.** Szeptember hó 2-án bensőséges érzésekben szinte felülmulhatatlan találkozót tartottak sárospataki főiskolánkban azok, akik 10 éve végezték el a theol. akadémiát. Molnár Pál sátoraljaujhelyi hitoktató-lelkész imádsága után Tóth Lajos felsődobszai lelkipásztor köszöntötte a főiskolát a fiú hűségével, a gyermek ra-

gaszkodásával, éreztetve, meglobogtatva és áldva az innen vett drága lelket. Szavaira Tárcey Árpád e. i. közigazgató felelt, frappánsul megszólaltatva a főiskola mai vezetőinek az ilyen találkozók alkalmával eltöltő érzéseket és gondolatokat. Megjelentek a találkozón: Simon József, Simon Józsefné Páskaháza, Tóth Lajos Felsődobsza, Técsy Béla Tiszadorogma, Molnár Pál Sátoraljaujhely, Berta István Dédes, Megyasszay Pál Szalaszend és Szilva Sándor Átány.

— **Szülei értekezlet** volt szept. 10-én 11 órakor Sárospatakon. *Szabó Károly* testnevelő tanár a kötelező mindennapi testnevelésről, *Maller Sándor* dr. a leveteképzésről olvasott fel. — Szülők most kevesen voltak.

— **Királyhelmece**n szeptember 27.-én leány-és ifjúsági konferenciát tartunk. Konferencia kezdete reggel 9 órakor. Élelmezéséről mindenki maga gondoskodik. Jelentkezési díj 40 fillér. *Főző László* egyházmegyei bm. előadó.

— **Vonatbeszűntetések a Máv vonalain.** A Máv igazgatósága közli, hogy az őszi erősebb árúszállítások zavartalan lebonyolítása érdekében a szénfogyasztás terén való további takarékoskodás céljából *szerdától, szeptember 9-től kezdve egyes személyszállító vonatok közlekedését meg kell szűntetnie.* A Budapestről induló és oda érkező távolsági vonatok közül megszűnik a Budapest Keleti-pályaudvarról 17 óra 55 perckor *Miskolc—Kassa* felé induló s az ellenirányból Budapestre 11 óra 25 perckor érkező *áramvonalas gyorsvonat-pár.* A Budapest Keleti-pályaudvarról 15.40-kor induló és vissza 16.37-kor érkező *munkácsi Árpád-gyorssinautóbusz Miskolcon sebes-motorvonati csatlakozást kap Kassa felé és felől.* A csatlakozó sebes-motorvonat Miskolcra 18.11-kor indul és Kassára 20 óra 10-kor érkezik, ellenirányban pedig Kassáról 12.24-kor indul és Miskolcra 14.13-kor érkezik.

— **Dr. Bucsay Mihály** budapesti vallásnár, theol. m. tanár „A reformátorok úrvacsora-vitái” címmel könyvet írt, amelyben megeleveníti a kezdetben egységes reformáció ellenséges érzelmű ágakra szakadásának egész végzetes folyamatát. Bucsay választ keres arra a kérdésre is, hogy így kellett-e ennek történni feltétlenül, vagy pedig csak emberi hibákról van szó, amelyeket jóvátenni későn is jobb, mint soha. A szerző 2 40 P bolti ár helyett 1 80 P-ért ajánlja fel könyvecskéjét lapunk olvasóinak. Dr. Bucsay Mihálynak egy másik tanulmányát, amely „A kantianizmus válsága” címmel az európai filozófiának az utóbbi tíz évben végbement nagy irányváltásáról fest világos és sokoldalú képet, 80 fillér helyett 60 fillérért lehet megrendelni a szerzőnél: Csillaghegy, Szabadka-u. 8. sz. Csekk számla: 40.740.

HIVATALOS RÉSZ.

XX. sz. Körlevél.

3341/1942.

Valamennyi iskolaszékhez.

Az egyetemes konvent elnöksége kapcsolatban a most életbelépett állami népiskolai rendtartással a következőket közölte velem:

„Tekintettel arra, hogy a 307/1942. számú konventi határozattal kiadott Népiskolai Szervezet és szolgálati pragmatika egyes rendelkezései az Állami Népiskolai Rendtartással szemben kiegészítésre szorulnak, szükségesnek mutatkozik a Református Népiskolai Szervezet és Szolgálati Pragmatika átdolgozása. Mivel ez a munka hosszabb időt vesz igénybe, van szerencsénk Méltóságodat tisztelettel felkérni, méltóztassék a bölcs

vezetése alatt álló egyházkerület népiskolát fenntartó egyházközséget felhívni, hogy népiskoláink rendtartása tekintetében mindaddig míg 307/1937. számú határozattal kiadott és átdolgozás előtt álló népiskolai szervezet és szolgálati pragmatika egyes rendelkezései az időközben történt állami intézkedésekkel összhangba nem hozhatók, vagy újakkal nem pótolhatók, mindazokra a kérdésekre nézve, amelyekre a népiskolai szervezet és szolgálati pragmatika intézkedést nem tartalmaz, az m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1942. május hó 5-én kelt 31.000/1942. V. K. M. számú rendeletéhez mellékelt Népiskolai Rendtartáshoz alkalmazkodva járjanak el”. Felhívom az iskolaszéki elnöktestvéreimet, hogy a fenti konventi irat értelmében járjanak el.

Atyafiúi szeretettel:

Miskolc, 1942 szept. 9.

Dr. Enyedy Andor
püspök.

Meghívó. A *felsőborsodi egyházmegye évi rendes közgyűlését* f. év okt. 8-án, (csütörtökön) fogja megtartani miskolcon, a gyülekezeti teremben, reggel fél kilenc órai kezdettel, melyre a közgyűlés alkotó tagjait atyafiságot szeretettel meghívjuk. A közgyűlés tárgyai lesznek: esperesi jelentés, a különböző bizottságok jelentései, a gyülekezetekből beérkezett ügyek tárgyalása. A tárgyalásra szánt ügyszerabok beküldési határideje szept. 25. A későn érkezők nem kerülnek tárgyalás alá. Sajóvelezd—Borsod, 1942. szeptember 7. *Toth János* s. k., esperes, *Bónis Aladár* s. k., e. m. gondnok. (1294/1942. ikt. szám.)

Alsóborsodi egyházközségekhez. Tisztelettel kérem fel az alsóborsodi egyházközségek lelkészeit és más hivatalosait, hogy az esperesi hivatalhoz tartozó ügyiratokat a diósgyőrvasgyári református lelkészi hivatal címére méltóztassanak küldeni. Ugyszintén személyes tárgyalásokra is ide szíveskedjenek elfáradni szükség szerint. 1942. évi szeptember hó 8-án, Szolgálatra kész lélekkel: *Nádházy Bertalan* s. k. lelkészi főjegyző. (1452/1942. ikt. szám.)

Az ungi ref. egyházmegye lelkész és tanító-egyesületének összes alkotó tagjait 1942. szeptember hó 21-én d. e. 9 órakor Ungváron a Ref. Otthon helyiségben tartandó értekezletre tisztelettel meghívom. Szűrte, 1942. szeptember hó 9. *Gencsy Béla* egyesület elnöke.

A hejőbábai ref. egyház katonai szolgálatot teljesítő tanítója helyettesítésére férfi, vagy női *tanítót keres.* Jelentkezés levélben. Fizetés megegyezés szerint.

Értesítés. Az Ungi Segély-Egylet (U. S. E) tagjait tisztelettel értesítem, hogy Sallay Gyula nyugalmazott lelképásztor testvérünk elhalálozása folytán a XXXI. sz. részlet befizetése esedékessé vált. Felkérem az egyesület tagjait, hogy járulékbefizetésére vonatkozó kötelezettségeinek tegyenek eleget és ezen értesítésről az egyesületnek egyházközségük területén lakó tagjait is tudassák. Ez esedékes részlet címén 15 pengő fizetendő be bianco csekken az USE javára a nagykaposi Járási Hitelszövetkezett 71.586 sz. csekk számlájára. A most befizetett segély összege 1600 pengő volt. A hátrálékosokat megsürgetem. Adott esetből kifolyólag felhívom az érdekelteket az alapszabályok 19. §-ában foglalt kötelezettség haladéktalan teljesítésére. Szeretettel szolgáljuk: *Kőmives Sándor* ügyvezető.

Nyomtatta: *Kisfaludy László* a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Tárczy Árpád*: Meginduló munka. (Vége köv.) — *Benke Kálmán*: A sárospataki lelkipásztori konferencia. (Folyt. és vége.) — S. Szabó József honoris causa theol. doktor. — Hírek. — Hiv. rész.

MEGINDULÓ MUNKA.

Tárczy Árpád

gimn. és közigazgató évmegnyitó beszédéből.

Amidőn egy évvel ezelőtt itt összegyűltünk, abban reménykedtünk, hogy mire még egy tanév megnyitására kerül a sor, Isten kegyelméből be fog fejeződni ez a történelemben páratlan arányú világégés, s megindulhat az alkotó munka minden téren. Isten kifürkészhetetlen akaratából másképp történt a dolog. Azóta még nagyobb méreteket öltött a háború s hazánk is mindenestől a mérleg serpenyőjébe van vetve.

Valljuk azonban az apostollal hogy „... a reménység nem szégyenít meg...”, tehát hisszük, reméljük, hogy nem kell jövő ilyenkor ismét háborús tanévet kezdenünk. *A mozgó-arcvonal aránylag távol volta viszont nem csal meg bennünket* s tisztában vagyunk azzal, hogy élet-halál harcról van most szó, mely minket, magyarokat sem csupán általánosságban érint, hiszen ez a II. világháború esetleg hosszú évtizedekre fogja befolyásolni Európa, sőt az egész világ térképét.

Meg kell tehát értenünk mindnyájunknak, hogy Magyarországon sorsa és jövője is kockán forog s hogy jövőnk érdekében minden áldozatra és minden eshetőségre készen kell lennünk. Ez a megfontolás kell, hogy a jövőt illető terveinket, magatartásunkat minden vonatkozásban áthassa. Azzal is tisztában vagyunk, hogy a háború befejezése után a megváltozott viszonyok súlyos gyakorlati követelményeket fognak támasztani nemcsak az egyénekkel, hanem a közönségekkel, intézményekkel szemben is. Ez alól Főiskolánk sem lesz kivétel.

Felmerül tehát a kérdés, hogy mit tegyünk, miben reménykedjünk a jövőt illetőleg, hogy főiskolánkat egy jobb, boldogabb korszak számára mentjük át, hogy hivatását maradék nélkül betölthesse a jövőben is.

Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy főiskolánk *nevelő-intézmény*, s mint ilyen játszott századokon át jelentős, le nem kicsinyelhető és agyon nem hallgatható szerepet nemzeti művelődésünk és egyházunk szolgálatában. E hivatásában gyökerező szerepét nem homályosította el soha semmiféle, sokszor végzetesnek látszó megrázkód-

tatás sem; nem pedig azért, mert a főiskola egy pillanatra és egy hajszálnyira sem tért le az evangéliumi és nemzeti alapról; soha meg nem alkudott, látszólagos előnyökért kompromisszumot soha nem kötött.

Ma nem divat a múltba nézni, mert mindent és mindenkit az orkánszerűen tomboló jelen és a körvonalait csak nagy vonásokban sejtető jövő tölti le. Kívánatos mégis, hogy főiskolánk szellem-történetének rideg tényeit és beszédes tanulságait számon tartsuk a multon való üres merengés és ábrándozás nélkül. Valóságérzetünk diktálja, hogy a tanulságokat magukban hordozó tények előtt ne hunyjunk szemet.

Mivel anyagi világban élünk, alá vagyunk vetve nemcsak egyénileg, de intézményileg is az anyagi világ törvényeinek. Főiskolánk mindig a szellem, a lélek felsőbbrendűségét hirdette és bizonyította ugyan, de a magasabb szellemiség kisugárzásának anyagi feltételei is voltak és lesznek minden időben. A mindenkori kor követelményeit nemcsak szellemi, de anyagi sikon is teljesíteni kellett s kell a jövőben is, ha meg akarjuk tartani az ősköltől ránk hagyott primatust. A XVI. és XVII. században ez nem volt probléma, mert a nagy pártfogók és fedelmek fundációi fölösen fedezték a maihoz viszonyítva még csak gyermekcipőben járó pedagógiai igényeket. Ugyan mit szólana ma a túlfinomult közvélemény és igényesség, ha egy napon a régi Trója, Huta és Fazekas-sor vastagfalú, kiváló alapépítményű, de szűk ablakú kis szobáskáit, tantermeit varázsolnók vissza a mai tantermek és internátusi helyiségek helyett a diákság számára faggyúgyertyákkal és olajmécsesekkel? Hiába hivatkoznánk szent örökségre, tradícióra s magára Comeniusra, hátat fordítana mindenki Pataknak, s vinné gyermekét napos, higiénikus internátusi és iskolai termekbe.

Amióta a főiskola utolsó, nem kategóriákhoz kötött nagy fundációját átvette, azóta az igények nem 100, hanem 1000 százalékkal emelkedtek. Ezt a korszellem és a pedagógiai követelmények hozták magukkal, — viszont a főiskola anyagi forrásai nem bővültek megközelítő mértékben sem, legfeljebb a szintén korszerűvé vált gazdálkodás következtében gyarapodtak. Régen nemhogy segítette volna az államhatalom a főiskolát, sőt ellenkező-

leg, evangéliumi és hazafias szelleme miatt megfolytani igyekezett, mégis élt, virágzott s ha látszólag meghalt is itt, feltámadt nehéz álmából évtizedek múlva, mint ama Csipkerózsika. Elénk mered a kérdés, hogyan volt ez lehetséges?

Ezért érdemes forgatni a régi írásokat a mai államsegélyes korszakban, hogy vegyünk azokból ihletet, lelket, inspirációt, hogy ne panaszkodjunk, hanem adjunk hálát az Istennek azért, hogy vagyunk, ahogy vagyunk. (Vége köv.)

A sárospataki lelkipásztori konferencia.

Második nap, szept. 4-én a LXXVII. zsol-tár 1. és 4. versei után Fodor Lajos perkupai lelkipásztor igehirdetése Jónás próféta könyve III. részének 4–5. versei alapján vezette be a konferencia második napját.

Nagy örömmel és szeretettel köszöntötte mindnyájunk nevében Janka Károly elnök Konferenciánk második napján résztvevő egyházkerületi főgondnokunkat, Farkasfalvi Farkas Gézát. Az egyházkerületi elnökség hódoló táviratot küldött Kormányzó Urunknak, a konferencia nevében kifejezve részvétét.

A délelőtti első előadását Dr. Szabó Lajos kassai lelkipásztor tartotta: Igehirdetésünk alkalmosságáról. A igehirdetésnek alkalmazni kell az Igét a jelenvaló világra, és meg kell kérdeznie, hogy mi a jelentősége az igében lévő értéknek a mi világunk alkalmai között. Az alkalmosságú igehirdetésnél mindig az Ige dominál, az alkalom csak aranytányér, gyertyatartó és hangszóró az Ige számára. Az Ige számára hasznos az alkalom, az alkalom számára azonban százszor hasznosabb az Ige, mert az alkalom lelkét, lényegét, igazi értelmét csak az Ige tudja maradék nélkül kifejezni. Minden alkalmat az Ige mérlegére kell tennünk. Ha nem bírja ki az Ige kritikáját, akkor ne éljünk vele. Az Ige abszolút alkalmosságú ki tudja fejteni az alkalmat lelkét (pld. a 126. zsol-tár a rab magyar területek visszatérésekor). Az alkalmosság az Ige számára mindig üzenetszerűség is. Alkalmosságú nagyjából két tényező ad: a természet és a történelem. A rítkító alkalmosságú és az Igéhez nem méltó alkalmat kerüljük. Az alkalomban az Ige legyen a király, az alkalom pedig szolgálja és nem megfordítva. Igehirdetésünk értesse meg a ránk bízott magyar nyájjal, hogy az alkalmak fölött Krisztus uralma és Isten örök kegyelme sugárzik az ő számára. És a Szentlélek munkál vala minden alkalmakon örök eleve terv szerint.

Az előadást követő hozzászólások során szóba került a harctéren elesett hősokról való itthoni megemlékezés, (nincs akadálya annak, hogy igehirdetésünkben megemlékezzünk róluk, azonban ne értük imádkozunk, hanem a Krisztusban megjelent vigasztaló kegyelemért). Ajánlatos, hogy halottak napja helyett tavasszal szedjük rendbe a temetőt, nagypénteken, vagy husvétkor tartsunk a temetőben istentiszteletet. Új családi ház építése,

vagy a beköltözés is jó alkalom az igehirdetésre.

A délelőtti folyamán hangzott el Dr. Nagy Barna theol. professor Igehirdetésük hitvallásszerűsége című előadása.

Először a hitvallás meghatározását adta: „Az egyházi hitvallás Isten Jézus Krisztusban a Szentlélek által kijelentett s hitelesen egyedül a Szentírásban hangzó Igéből nyert hitismeret, melyet Krisztus egyetemes egyházának bizonyos része közmegegyezéssel megállapít, elfogad s jobb okulásig a Szentírás tekintélye alatt az egyetemes egyházra mérvadónak nyilvánít“. Azután ezt a meghatározást kifejtette s felmutatta a hitvallás lényegének egyedül helyes theologiai értelmezését a tőle idegen értelmezési módokkal szemben. Előadásának második részében a hitvallásoknak az igehirdetésre vonatkozó tanítását foglalta össze. *Predicatio verbi Dei est verbum Dei. Az igazi igehirdetés a maradéktalanul írásmagyarázatos Krisztus-predikáció.* Az előadás harmadik része a hitvallásszerűség elvi és gyakorlati következményeit vont le. A hitvallásszerűség nem lehet az igehirdetés közvetlen tartalmi meghatározója, hanem csak relatív és formális szabályozója. Ugy tekintendő a hitvallás, mint a Szentírás egészének és részeinek első kommentárja, amelyre mindenkor figyelemmel kell lenni. A hitvallásszerűség az igazi biblicitásért van, nem lehet öncél, hanem misszió és a legteljesebb lelki értelemben vett katholicitás (ökumenicitás) jellemzi. A befejezés a hitvallásszerűség existenciális, az igehirdető egész személyét igénylő jelentőségéről szólt.

Mély hatást váltott ki a hallgatóságból a gondos tanulmányon felépített előadás. Kitűnt a hozzászólások során, hogy a lelkipásztorok is mennyire fontosnak tartják igehirdetésünknek határozott református hitvallásos irányba való fejlődését. Tulajdonképpen minden igehirdetés hitvallás. A mai élet megméri és kipróbálja a mostani egyházi életet. A mi egyházunkra óriási hivatás, de kötelesség is vár. Jobban kellene ismernünk hitvallásunkat, nem volna szabad egyházi munkásnak lenni, aki nem ismeri és vallja hitvallásunkat. Fontos az igehirdető személyes hitvallása és hitéletének bizonyágtétele. Ennek hiánya az oka sokszor igehirdetésünk eredménytelenségének.

Délután Varga Imre rimaszombati lelkipásztor előadása következett; Igehirdetésünk biblicitása (igeszerűsége). Az egyház önmagára eszmélésének jele — mondotta — hogy az igehirdetés kérdésével mindkomolyabban foglalkozik. De ez az idők jele is. Az egyház legyen egyház, a világ világossága! Az igehirdetés elszíntelenedése a világgal való összekeveredésének a következménye. A világra támaszkodó egyház helyzete bizonytalan lett és ezért keresi egyetlen létfeltételét: Krisztust. Az igehirdetés biblicitása, mint probléma a pásztori levelekben jelentkezik először. Később a görög szellem lenyűgöző hatása kezdi bénítani a ker. igehirdetés igeszerűségét. A reformációban a megértett és helyesen felfogott Ige abszolút tekintély. Kálvin igehirdetése világtörténelmi tényező. Csak egy sákramentumot ismer: az Igét. Az orthodoxia és pietizmus theologiai okok

miatt nem képes a reformátori nyomon maradni. A biblicitás első elvi feltétele a kijelentésről szóló tanítás. Istenről csak annyit tudunk, amennyit magáról kijelent. A vallásos tapasztalat az emberi szellem útján meg nem közelíthető. Igehirdetésünk csak a Szentíráshoz kapcsolódó bizonyágtétel lehet. Az írott Ige a kijelentett Igétől, a hirdetett Ige pedig az írott és kijelentett Igétől függ. A különféle írásmagyarázói módszerek közül az ú. n. theologiai módszer a református. Ez az egyes bibliai szöveget a Kijelentés fénysugarába állítja és az írásmagyarázás legfőbb magyarázójának a Szentlelket tartja. E mellett azonban nagyon fontos, hogy az igehirdető (írásmagyarázó) imádkozó, engedelmes és hívő lélek legyen. A történelmi és pszichológiai anyag tudományos ismerete is fontos. A biblicitást az a sajátos magatartás adja, hogy követségben járunk. A bibliai szöveg megköltőz a küldetés feltételeivel és felszabadít, mert nem a saját bizonytalan dolgainkat, hanem Isten üzenetét kell tolmácsolni. Erre csak az az egyház képes, amelyben az igehirdetés: Ige-hirdetés. A biblicitást az Írást rendszeresen olvasó, engedelmes és hívő pásztori élet biztosítja a legjobban.

Az előadást követő hozzászólások során az a kívánság jutott kifejezésre, hogy az egyházkerület szerkesszen az év minden napjára szóló bibliaolvasó kalauzt. E kalauz a theol. tanárok és a kerület lelkipásztoraiknak közreműködésével még ez éven már használatba is lépjen.

A többi hozzászólás és indítvány a jövő évi konferenciára vonatkozott. Az a kívánság jutott kifejezésre, hogy minden évben az őszi időben rendezze meg Patakot az egyházkerület a lelkipásztori konferenciát, ami továbbra is legfőbb kérdésünkkel az igehirdetéssel foglalkozzék. A lelkeszi körök és lelkészértekezletek is el fogják juttatni a konferenciára vonatkozó kívánságaikat.

Dr. Enyedy Andor püspök köszönetet mondott a konferencia előadónak, és minden résztvevőjének. Elismeréssel emlékezett meg a konferenciát rendező tanári karról, különösen Dr. Újzásy Kálmán theol. és közgazdátó gondos és mindenre kiterjedő figyelméről, amellyel ezt a konferenciát mintaszerű pontossággal megrendezte s azzal a kívánsággal zárta be a konferenciát, hogy az előadókat és hallgatókat jutalmazza meg Isten azzal, hogy az itt hallottak valóra váljanak.

Dr. Jánosy Ferenc vajdácskai lelkipásztor tartotta a konferencia záróáhitatát II. Kor. V. 20. alapján tartott igehirdetéssel.

Janka Károly elnök köszönte meg az egyházkerületi elnökségnek a konferencián való részvételét és az abban való szíves irányítást s Isten gazdag áldásának kívánásával a viszontlátás reményében a konferenciát bezárta.

Mikor befejezésül a CXXXIV. zsoltárt elénekeltük, úgy éreztük, hogy valóban nagy hálaival tartozunk Istennek ezért a konferenciáért, amely az eddigi konferenciához hasonlítva nagy haladást és fejlődést mutatott. Legyen minden lelkipásztor élete és munkája, aki csak részt vett ezen az együttléltünkön Isten előtt való beszámoló az Ige konferenciájáról.

S. Szabó József honoris causa theol. doktor.

Főiskolánknak egyik legnagyobb élő és egyik leghűségesebb lelkű volt diákja, S. Szabó József a nyáron töltötte be életének nyolcvanadik évét. A debreceni egyetem magas kitüntetéssel sietett a „jó és hű szolga“ megtisztelő és szép formájú üdvözlésére, disz doktorságot adott neki. A tisztántuli egyházkerület püspöke, Dr. Révész Imre és az egyetem rektora, Dr. Kállay Kálmán az Írás szerint valóban felkeltek s a nagy és kedves öreg előtt nyugalombavonulása csöndes otthonában, Cegléden tisztességet tettek. A tisztességtevők sorában ott volt lélekben sárospataki főiskolánk is. Tártsy Árpád közigazgató levélben üdvözölte jubiláns volt diákunkat, aki megható szavakkal írta vissza: „Végtelenül jól esik és mélyen megindít a szeretetnek az az érzése, amely a szíves üdvözlő és jókívánatokkal telt szavak által az én feledhetetlen Alma Mater emből árad felém. Hogy ezt megérhettem, abban ennek az édes dajkáló anyának, Isten után, mindenek fölött való része van“. Lapunk is mélyszéges tisztelettel üdvözli S. Szabó Józsefet s kitüntetésekor idézi előtte a b. e. Radácsy György, a nagy tanítómester és b. e. Dr. Rácz Lajos, a sirig hű barát áldott emlékezetét.

H I R E K

— **Évmegnyitó a sárospataki főiskolában.** Felemelő ünnepséggel nyitotta meg sárospataki főiskolánk az új iskolai évet. A gyülekezeti templomban az istentiszteletet végezte Horkay László hajdunánási vallástanár, sárospataki theol. akad. magántanár, volt kedves és kitűnő diákunk. A főiskolai imateremben nagyon találó megnyitó beszédet tartott Tártsy Árpád e. i. közigazgató. Az ifjúságot komoly atyai szavakkal a nagy időkhöz illő magatartásra intette Janka Károly főiskolai I. gondnok, aki a közigazgatóval együtt lélekbemarkoló szavakkal állította az ifjúság elé, mint a magyar hősiesség és kötelességteljesítés vértanúi alakját *nagybányai vitéz Horthy István kormányzóhelyettesünket*. A főiskolai évmegnyitó ünnepélyről hódoló táviratot küldöttünk Kormányzó Urunknak. Üdvözölte az ünneplő főiskola a megjelenésben akadályozott dr. Enyedy Andor püspököt és Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnokot.

— **Főiskolánk igazgatótanácsa** szept. 14-én, Sárospatakon ülést tartott. Tudósítást a legközelebb közlünk.

— **Hadiárvaházajba** hadiárvákat elfogad s ingyenesen tart az Országos Református Szeretetszövetség. Jelentkezéseket bárkitől elfogad s ajánlásokra különösen a lelkeszi hivatalokat bizalommal kéri a vezetőség. A lelkeszi ajánlatba a család állapota, viszonyai, a gyermekek száma beírandó. Keresztlevél, iskolai bizonyítvány, orvosi bizonyítvány, újraoltási bizonyítvány csatolandó. Az árva hozza magával ruháit. Utiköltséget a község vagy egyház részéről kérünk. Címünk: Budapest XVI., Stefánia-út 29/a, telefon 296—008.

— **A Coetus Theologorum új illetményköte-
tei.** A Coetus Theologorum—Református Theolo-
gusok Munkaközössége a tagsági díjak befizetése
céljából a nyár elején küldötte szét csekklapjait.
Az alapszabályok értelmében a tagsági díjat min-
den évben július 1-ig kellett befizetni. A Munka-
közösség 1942-ben két illetménykötetet is ad. Az
egyik *Niesel: Kálvin theológiája* című könyve,
Dr. Nagy Barna sárospataki theologiai akadémiai
tanár fordításában, a másik *D. Dr. Ravasz László*
püspök dolgozata, mely a *Coetus Theologia Ön-
életrajzokban* c. új kiadványsorozatának első szá-
maként jelenik meg. Alapító tagsági díj az első
évben 50 P, minden további évben 5 P, működő
tagsági díj évi 5 P, pártoló tagsági díj: hittanhall-
gatóknak évi 3 P, segédlelkészeknek 4 P, theo-
logiai professzoroknak, lelkipásztoroknak, vallás-
tanároknak, vallásoktató-lelkészeknek, valamint nem
lelkészjellegű egyéneknek 5 P, jogi személyeknek
6 P. Tagul lehet jelentkezni a Munkaközösség
Főtitkári Hivatalánál, Debrecen, Központi Egyetem.
Postatakarékpénztári csekkszámja száma: 49.801.
A Munkaközösség tagjai kedvezményes áron kap-
ják a Coetus kiadásában megjelenő „*Theologiai
Szemlé*“-t is.

HIVATALOS RÉSZ.

Az alsóborsodi egyházközségekhez. Értesít-
jük az egyházmegyei közgyűlés hivatalosait, hogy az
egyházmegyei közgyűlés és lelkészértekezlet, valamint a
bizottsági és bírósági ülések ideje szept. 28. és 29. nap-
jairól áthelyeztetett okt. 13. és 14. napjaira (kedd-szerda).
A bírósági ülés 14-én d. u. 3 órakor lesz. Ennek az
intézkedésnek az az oka, hogy szeptember 29-én Egye-
temes Konventi értekezlet lesz s ez a körülmény aka-
dályozza közgyűlésünk megtartását. Tibolddaróc—Alsó-
zsolca, 1942. szeptember 18. *Az elnökség.*

MEGHÍVÓ. *Az abaúji egyházmegye f.
évi október hó 15-én, reggel 9 órai kezdettel* tartja
rendes közgyűlését *Kassán a vármegyeháza nagyter-
mében.* — A közgyűlésre az alkotó tagokat, a gyüle-
kezetek képviselőit és az érdeklődőket szeretettel meg-
hívjuk. — A közgyűlést megelőző napon, vagyis *októ-
ber 14-én, d. u. fél 3 órakor* ugyancsak Kassán a
református egyház tanácstermében, Kovács utca 15. sz.
alatt az egyházmegyei *belmissziói bizottság*, majd ennek
bevégzése után az egyházmegyei *tanügyi bizottság*
tart ülést. — Ezekre a bizottsági ülésekre is kérjük a
tagok pontos megjelenését. — *Az egyházmegyei bíró-
ság* a szükséghez képest a *közgyűlés bevégzése után*
tart ülést az egyház tanácstermében. — A közgyű-
lés tárgyai lesznek: 1. Esperesi jelentés. 2. Az általá-
nos tisztújítással kapcsolatos jelentés. 3. A belmissziói
és tanügyi bizottságok jelentései. 4. Az egyházközségek
által felterjesztett ügyek stb. — A közgyűlésen tárgya-
landó ügyiratok *f. évi október hó 1-ig küldendők be*
az esperesi hivatalba. Gönc, 1942. szeptember 16.
Az egyházmegyei elnökség.

Az abaúji egyházmegye lelkipásztoraihoz.
Az egyházmegyei szavazatbontó bizottság megállapította,
hogy az általános tisztújítással kapcsolatban megejtett

szavazás alkalmával a lelkészi aljegyzői tisztségnél és a
tanítóképviselősnél csak két—két egyén, névszerint Illyés
János és Benke Imre, illetve Réman János és Csulya
László nyert általános többséget.

Az egyházmegyei közgyűléstől kapott felhatalma-
zás alapján tehát *két lelkészi aljegyzői* állásra és *egy
egyházmegyei tanítóképviselőiségre* újból elrendelem a
szavazást és felhívom a presbitériumokat, hogy az egy-
szavazatlapon szabályszerűen kiállított és borítékba zárt
szavazataikat *f. évi október hó 5-ig* küldjék be az es-
peresi hivatalba. Gönc, 1942. szeptember 14. *Farkas
Elek* esperes.

Felkérem az iskolaszéki Elnök urakat, hogy a
beiratási díjak elszámolásáról szóló kimutatás elkészíté-
sénél az ismerteken kívül még a következő rovatok ki-
töltésére szíveskedjenek figyelemmel lenni: 1. Befolyt
összeg. 2. Internátusi alapra beküldetett. 3. Segélykönyv-
tár céljára. 4. Ifjúsági könyvtár gyarapítására. 5. Tani-
tói könyvtár gyarapítására. 6. Szaklapok rendelésére.
Tekintettel a Konvent idevonatkozó határozatára az egy-
házi iskolai körzeti felügyelői állásokat meg fogjuk szer-
vezni a legközelebbi egyházmegyei közgyűlésen, miért is
az esedékes órarend és óraterveket 3 példányban kérem
címemre megküldeni. Molnár Béla tan. biz. elnök.

A nagyvisnyói református egyház katonai
szolgálatot teljesítő tanítójának helyettesítésére tanítót,
vagy tanítónót keres. Fizetés megegyezés szerint.

Keresem megvételre dr. Klug Ignác passaui fő-
iskolai tanár „Das ewige Heimweh“ című könyvét. —
Bármilyen theologiai könyvet vagy prédikációs könyvet,
circa 1000 darabból választva adok érte, — vagy pénzt.
— Lenkey Gyula Bánhorvát.

Komoly ifjú Thimóteusoknak felajánlom megvé-
telre az összes theologiai műveket, könyveimet, prédiká-
ciókat stb. több 100 darab; — tanulmányokat. Az ér-
deklődőknek a címetek megküldöm. Lenkey Gyula lel-
kipásztor, Bánhorvát.

Keresem sürgősen származási ügyben *Tasnády
Balázs* és *Chernel Terézia* reformátusok *házassági*
anyakönyvi kivonatát. A házasságkötés 1842—45 kö-
rül a Felvidéken lehetett ismeretlen helyen, valószínűleg
Zemplén, Abaúj, Szatmár, vagy Szabolcs megyékben.
Kiállítási és kutatási díjon felül 20 pengőt felajánlok.
*Mezey Jenő gyógyszer. ezredes Budapest XI. Szent
Imre herceg útja 4.*

A magyarsági ref. anyaegyház pályázatot hir-
det lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra.
Javadalom: 1. Jó lakás, 2 szoba, konyha, kamra, mel-
léképületekkel. 2. 2 köből 3 véka rozs. 3. 6 kat. hold
746 □-öl szántó föld és rét, melynek adóját egyház
fizeti. 4. Stóla az egyházkerületi szabályrendelet szerint.
5. Törvényes államsegély. Kötelessége: a törvényekben
és szabályrendeletekben előírt kántori és tanítói teendők
végzése. Tanítói oklevéllel bíró lelkészek, illetve segéd-
lelkészek előnyben részesülnek. Tanítónők is pályázhat-
nak. Pályázati határidő: 1942. okt. 21. Állás a választás
után azonnal elfoglalandó. Szabályszerűen felszerelt
kérvények: Ref. Lelkészi Hivatal, Magyarsas up. Céke,
Zemplén vm. küldendők.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűívei
Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Dr. gróf Bethlen Pál*: Alsózemlén megemlékezése vitéz nagybányai Horthy István Kormányzóhelyettes haláláról. — *Tárczy Árpád*: Meginduló munka. (Folyt. és vége.) — *M. J.*: Főiskolai igazgatótanácsi gyűlés. — Történelmi sorok. — Hírek. — Hivatalos rész. — Menetrend.

Alsózemlén megemlékezése vitéz nagybányai Horthy István Kormányzóhelyettes haláláról.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Az első szó a kegyeletes megemlékezésnek, a hazafias bánatnak a szava. A hazafias bánaté hősi halt Kormányzóhelyettesünk elvesztése felett.

Egy szebb jövőre, nagy reményekre jogosító magyar embert ragadott el tőlünk a sors.

Sok szép és büszke reménységünk tört ketté.

Történelmünknek legkomolyabb küzdelme közepette szállott a sírba, gyászba borítván nem csak a szülőket a Főméltóságú Kormányzói párt, de minden jó szándékú, minden jó érzésű magyar embert, az egész országot.

Remekbe faragott egyénisége, daliás alakja ma már a történelemé.

Hősi példájával oda írta be örök időkre a nevét.

Az alsózemlén református egyházmegyének évszázados jegyzőkönyvei történelmünk nem egy fontos eseményét tanúsítják. Feljegyzéseikkel nem egy esetben járultak hozzá a magyar történelmi mult hitelességéhez.

Hadd fejezzük ki mi is mai közgyűlésünk jegyzőkönyvében hazafias bánatunkat, kegyeletes megemlékezésünket a folyó évi augusztus hó 20-ik napján az orosz harctéren hősi halált halt kormányzóhelyettesünknek, hittestvérünknek, a diósgyőri református egyház gondnokának Főméltóságú Vitéz nagybányai Horthy Istvánnak elvesztése felett.

Hadd ártsa ez a jegyzőkönyv is késő unokáknak az ő élete példáját.

A gyászba borult szülőknak a Főméltóságú Kormányzó Úrnak és Főméltóságú hitvesének pedig adjon a jó Isten vigasztalást, a Kormányzónak pedig erőt, egészséget a további bölcs és szerencsés országláshoz.

Dr. gróf Bethlen Pál.

MEGINDULÓ MUNKA.

Tárczy Árpád
gimn. és közigazgató évmegnyitó beszédéből.
(Folyt. és vége.)

Igen, nagy csoda az, hogy a pataki főiskola áll, de a csodát csak azok értik meg, akik ez immár szintén ódon falakon és berendezésen túl látják a multat, annak minden szenvedésével, töredelmével, megtiportatásával és felmagasztaltatásával. Ezek valóban elmondhatják és pedig Isten iránti hálával, hogy: *a mult kötelez!*

Amidőn tehát világosan áll előttünk főiskolánk nevelői hivatása, megbizonyosodik előttünk, hogy a mátt úgy kell élnünk, hogy az a *holnapnak* szilárd alapja lehessen bármifő körülmények között. *S nem vitás, hogy ebben áll a mi nagy felelősségünk.* Amikor ugyanis a jövőért tesznek felelőssé bennünket, a *máért* ítélnék el; a *mával* tehát felelősek vagyunk a holnapnak. Eseménynélküli, békés korokban is problematikus volt a *holnapra* rámutatni, s annak feladatait az összes számbajöhető tényezők tekintetbevételével körvonalazni. Hát még ma! — Mitévők legyünk tehát? Éljük a napokat úgy, ahogy jönnek, ne legyenek terveink vagy legalább gondolataink a jövőt illetőleg?

A közönyös, lágy-meleg egyéniségeket a Biblia is elítéli. Ma különösen el kell ítélni őket, mert már pusztá létezésükkel a bomlás csiréit terjesztik. Ezek nem vesznek tudomást arról, hogy ropognak, recsegnek a *mának* eresztékei s hogy kialakulóban van a *holnap*, hogy egy, talán egészen új világ születik a frontokon, a műhelyekben, gyárakban, hivatalokban, az eke szarva mellett, az iskolákban, a templomokban. Ezek nem érzik azt, hogy még *ma, ma*, nem pedig holnap, közremunkálhatnak a jobb jövő megszületésében becsületes munkával és tusakodó imádsággal!

Nem leszünk, nem lehetünk közömbösek, a „legyen, ahogy lesz“-et rezignáltan hangoztatók, hanem a főiskola multjából erőt s felelősséget merítünk a jövőre s egész nevelői felkészültségünket, testi-lelki rátermettségünket a *nemzet*, a *vallás*, a *család* megtartásáért vetjük latba bárkivel szemben. Ma még megvannak ezek az értékek, de kérdés,

mivé válnak ezek ezekben az apokaliptikus időkben, ha csak az ajkunkon s nem a lelkünk mélyén melengetjük, őrizzük, ápoljuk azok belső lényegét. Isten óvjon mindenkit attól, hogy válaszütra állítva, megtapasztalja e fogalmak tartalmának drámai és észbontó revizióját vagy átértékelését — akárcsak gondolatban is. Ezeket az értékeket a földi életben semmi sem pótolja azok számára, akik lelkük szerint magyarok, akiknek lelki szükséglet a vallás, akiket boldoggá tud vagy tudott tenni az édesanya csókja.

Főiskolánk a maga sajátos szellemiségét évszázadokon át ezen értékek szolgálatába állította. Mint Alma Mater valóban második édesanyja volt a mindenkori diákságnak; nem avult írások s szépítő feljegyzések, hanem ma is élő öreg pataki diákok könnytől nedves, a viszontlátás boldogságától sugárzó orcái bizonyítják ezt. A pataki diák az édesanyját, a családját is mélyebben, tisztábban szereti, midőn az Alma Mater őt az élet útjára elbocsátja. Az a változás, ami a pataki diák lelkében történik az Alma Mater kebelén, a lélek átformálódása, megtisztulása is egyben.

Ma is az a legfőbb törekvésünk, hogy a szülőkkel a legszorosabb lelki kapcsolatot vegyük fel. Érezzük, hogy az iskola és a szülői ház ma különösképen egymásra van utalva; egyet akar mindkettő: a gyermekben, az ifjún át a jobb, a boldogabb jövőt előkészíteni; ez a közös nevező képesít bennünket arra, hogy a családi és iskolai nevelést közelebb hozzuk egymáshoz közös céljaink érdekében.

Szülők és nevelők tökéletesen egyetértenek abban, hogy a nevelés alapja a szeretet és a fegyelem. E kettőt kell — a gyermek egyéniségéhez mérten egyensúlyba hozni; a szeretet azonban soha nem hiányozhat! A szeretet és fegyelem evangéliumi forrásokból, ne pedig ösztönökből, vagy elméletekből táplálkozzék! E tekintetben szülők és nevelők egyaránt az őforrásból, a Bibliából meríthetnek csupán, mely felette áll a legjobb pedagógiai módszernek és tantervi utasításnak.

A kötelességteljesítés terén olyan példák állnak ma napról-napra előttünk, melyek a magyar mult glóriás hőseit idézik mindnyájunk elé. Hazájáért, hazánkért áll őrt ma a magyar katona ott, amerre a hadak útján Isten a mi maroknyi népünket a Kárpáti Medencébe vezérelte. Augusztus 20-án a magyar jövő legfényesebb csillaga hullott ott le, amidőn *vitész nagybányai Horthy István Kormányzóhelyettes Úr Őfőméltósága* halálával pecsételte meg katonai esküjét. Mi magyarok nemcsak mondjuk, de lelkünk mélyéig érezzük, hogy „leesett a mi fejünknek koronája.” Most érezzük csak igazán, hogy kit veszítettünk el Őbenne. Az ő példás hazafiúi kötelességteljesítése arany betűkkel van beírva édes hazánk történetébe, s mindnyájunk lelkébe s fájdalmas büszkeséggel párosult kegyelettel és tisztelettel állunk meg a hős Apa immár hőssé magasztosult fiának emléke előtt s Isten vigasztaló kegyelmét kérjük Szeretteire.

A mi nevelői munkánknak rendkívül sok akadálya van. Különösen ma. De mi mégsem csüg-

gedünk, mégsem lankadunk. Bízunk Istenben, aki egyedüli reménységünk e válságos időkben! Meg vagyunk győződve, hogy ez a maroknyi magyar nép s Főiskolánk is az Ő kegyelméből tartatik meg. Ezért imádkozunk s ez az imádság ad erőt kötelességünk teljesítéséhez.

Szeretettel üdvözölve a megjelent vendégeket és szülőket, valamint a főiskolai igazgatótanács megjelent tagjait s a lélekben velünk levő Püspök és Főgondnok urakat, Istenben bízva s az ő segítségével fohászokodva, az 1942–43. tanévet, főiskolánk 412. esztendejét az Ő nevében megnyitom.

Főiskolai igazgatótanácsi gyűlés.

Főiskolánk igazgatótanácsa szeptember 14-én tartotta gyűlését elég nagyszámú igazgatótanácsos jelenlétében. Azonban több igazgatótanácsosunk távolmaradását voltunk kénytelenek a mostani viszonyok közt nélkülözni, talán éppen az időpont miatt is. Így felmerült az a gondolat, hogy nem volna-e célszerűbb az igazgatótanács e gyűlését valamivel később tartani? Érdemes ezt a gondolatot alapos megfontolás tárgyává tenni.

A gyűlés elnöki tisztét *Janka Károly* főiskolai I. gondnok és mivel gyöngékedése miatt dr. gróf *Bethlen Pál* sem jelenhetett meg a gyűlésen, a hivatalkorra legidősebb igazgatótanácsos, *Bernáth Aladár* töltötte be.

Janka Károly főiskolai gondnok, elnök napirend előtti felszólalásában megható szavakkal emlékezett meg *Vitéz nagybányai Horthy István Kormányzóhelyettes Urunk* halálával az egész magyar nemzetet ért gyászról. A főiskola kormányzótestülete kegyeletes lélekkel örökíti meg jegyzőkönyvében a nagy halott minden magyar szív előtt drága emlékezetét.

A köziskolaszéki ügyeket *Tárczy Árpád* gimn. és közigazgató adta elő. Megörökítette a gyűlés jegyzőkönyvében az elhunyt *Pálóczi-Czinke István* püspök emlékezetét. A család nevében *Bódy Dénes* gimn. tanár, igazgatótanácsos köszönte meg a családnak a főiskola által tanusított részvétet. Ugyancsak megörökítettük b. e. *Téglássy Andor* igazgatótanácsos emlékezetét s előterjesztést tettünk az egyházkerülethez megüresedett helye betöltésére nézve. A jövő fejlődés termékeny tervének ígérkezik a gimnázium keretében a mezőgazdasági középiskola felállítása. Az igazgatótanács a gimnáziumi szék és a gazdasági választmány előterjesztésére nem akar semmi mulasztást elkövetni, hogy az utóbbi idők pataki alkotásai sorába becsatlakozva ez a pompás terv is, amely annyira szolgálná a háború utáni békés nemzetalkotás munkáját, megvalósuljon. Zemplén vármegye ösztöndíjára felvételre *Szepessi Imre* IV. é. teológust és *Nagyházi Béla* II. g. o. tanult ajánljuk. Az udvarrendezés körül nagy vita indult meg. Az a higgadt vélemény győzött, hogy a még mindig folyó építkezések befejezése után megfelelő terv alapján végleges rendezés juttassa ezt a kérdést higiéniai és esztétikai szempontból is megnyugtató megoldáshoz. Az ú. n. szüreti vakációt, amely mellett a főiskolai szék sok szempontra rá-

mutató előterjesztést tett, az igazgatótanács a mostani rendkívüli viszonyok közt, amikor esetleg hosszabb szünettel kell számolni, nem engedélyezte.

Janka Károly elnök indítványozta, hogy *Gesztyei Nagy László* főiskolai igazgatótanácsost, aki olyan melegen érdeklődik főiskolánk ügyei iránt s azért példamutató áldozatot is hoz, főiskolánk szeretettel és büszkeséggel üdvözlje abból az alkalomból, hogy a legfelsőbb helyről magas kitüntetésben részesült, közéleti működése elismeréséül a magyar érdemrend középkeresztjét nyerve el.

A theol. akadémia ügyeit *Dr. Újszászy Kálmán* ezidei theol. igazgató referálta. A theol. akadémia első évére felvételre 12 theologus. Még kettőnek a felvétele további tárgyalástól függ. A volt szlovenszkói tiszáninneri egyházkerület által létesített alap kamataiból kiosztott 311 P. Vitéz Ferenc II. é. th. 150 P., Bodnár Lajos I. é. th. 111 P. és 20—20 P. Lipkovics József és Ráski Sándor IV. é. th., 10 P. Burszky József III. é. th. Tápiószentesi jótéteményben részesültek: Adorján József 220, Balla Bertalan 220, Bodnár Lajos 108'92, Gazdovics György 220, Kasza József 220, Karasszon Dezső 220, Komjáthy Géza 220, Lakó János 220, Melegh Elek 220, Ruszkay Gyula 220 és Szilágyi László 220 P. I. éves theologusok: Lipkovics József 180 Major Zoltán 100, Ráski Sándor 180, Takács Béla 80, Berecz Árpád 80, Bányai István 120, Bene Dezső 80, Burszky József 120, Galambos Lajos 120, D. Szabó László 100, Szanyi László 100, Viski László 100, Arday László 120, Balla Lajos 80, Berecz István 120, Göndöcz Kálmán 100, Jakab Károly 120, Soltész Dezső 80, Szebeni István 120 P., Vidits György 120 P.

Internátusi jótéteményben részesülnek: Kovács Árpád 40 P., Burszky József, Szabó László, Szanyi László és Visky László III. é. theologusok 40 P., Arday László, Balla Lajos, Berecz István II. é. theologusok 40, Vidits György 45, Adorján József 50, Balla Bertalan, Gazdovics György, Kasza József, Karasszon Dezső, Komjáthy Géza, Lakó János, Melegh Elek, Szilágyi László és Ruszkay Gyula I. é. theologusok 50 P. A theol. magántanári előadások tartásával kapcsolatban azok némi díjazásának megállapítása is szükségessé vált. A theol. kar nyári egyetem tartására tesz előkézszületeket. Az idegen nevű theologusok névnyomtatásánál a theol. kar az önkéntességre fektet nagy súlyt. *Dr. Újszászy Kálmán* magántanári előadásokat fog tartani a szegedi m. kir. Horthy Miklós tudományegyetem fil. fakultásán Faluismertet és faluvevelés címen. (Vége köv.) *M. J.*

Történelmi sorok.

Történelmi sorokat írt vegyesházasságáról *Zilahy Lajos*, az ismert nagy író, ez az — úgy látszik, teljesen különös, kemény és csodás fajú magyar szellem abban az írásban, amelyben közreadta, hogy feleségével, született *Bárczy Piroskával* együtt összes ingó és ingatlan vagyonukat, stb. a Kötők Iskolajának megvalósítására a nemzetnek egy közjegyzői ajándékozási nyilatkozattal

felajánlották (*Híd*: Ami a romok alatt s ami a romok felett van. 28. szám. 1942. IV. 15. 10 fillér).

Írásában, amelyben „Idők, magyar dolgok tanulmányai felelnek“, elmondja *Zilahy Lajos*, hogy leendő felesége, amikor ő kötendő házasságuk tehertételét, a 15 esztendő korszakát kezdte emlegetni, azt emelte ki:

„Maga református“. „Mosolyogtam a szón“ — folytatja *Zilahy*. „Mert még nem tudtam, hogy ezzel a szóval életem szörnyű harcai következnek: És azt sem tudtam, hogy e szó mögött a magyar élet roppant és félelmetes szakadéka tátong, némán és ijedően süllyedve el a családi életbe. Gyilkosabban, mint a zsidókérdés, amit állandóan szellő és világosság ért és amit kikiáltottak s elordítottak az emberek. Ez a másik füllden, levegő nélkül, némán és összeszorított foggal lapul a mélyben“.

Minden Krisztushívő lelkipásztornak olvasnia kellene azokat a tragikus mozzanatokat, amelyek a reverzálispróbálkozásokon, gyermekvárásokon, fiúgyermekszületésen stb. keresztül a két lélek, a férj és feleség útját via dolorosa-vá tették.

A reverzális légkör, a felekezeti megmérgezett levegő teszi ilyenné a házasi életet.

S ha Isten teremtett világában csak egyetlen emberpárnak ennyit kellett szenvedni a reverzális szellem miatt (náluk formális reverzális nincs, de annak összes velejáróit harcolják és szenvedik) akkor valóban az emberiség követeli a reverzálisok eltörlését. Egy *lex Zilahy*—*Bárczyana* meghozatalát, hogyha nem volna ez megtévesztő. Mert nem ők ketten szenvedtek itt. Százak és ezrek törvénye lesz ez. Egy vérző magyar seb gyógyítása.

Döntsön már végre egy tollvonással a nemzet ebben a kérdésben: az 1868:58. t. c. idevonatkozó rendelkezése visszaállításával.

Ezt követeli az élethalál harcát vívó nemzet érdeke.

És a magukat Krisztusról nevezőktől ezt követeli mennyei uruk:

Jézus Krisztus: „Arról ismernek meg titeket, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretitek.“

A történelmi sorok, amiket a nagy magyar író írt, legyenek közöttünk történetté.

HIREK

— **Dr. Mitrovics Gyulát**, a debreceni egyetem múlt évi rektorát nyugalmába vonulása alkalmából a Kormányzó Ur signum laudis-sal tüntette ki. Főiskolánk egykori növendékének, majd tanárának kitüntetéséhez gratulálunk.

— **Csendes napok a sárospataki theol. akadémián.** Szeptember 22—23-án csendes napokat tartott sárospataki theológiai akadémiánk. *Darányi Lajos*, a theológián helyettesítő tanár szentírás-magyarázata után, mely a szívek mélyéig hatott, *dr. Újszászy Kálmán* theol. igazgató avatta fel mélyen biblikus, ihletett és finom poézisű szavakkal az új theologusokat. *Marton János* internátusi igaz-

gató az internátusi élet legbensőbb élettörvényeit tárta fel, *Mátyás Ernő* az áldozat problémáját egyéni és nemzeti életünkben szemléltette, *Zsirus József*: Oldd le a te saruidat címmel a legteljesebb elszakadást a mi egyéni célkitűzéseinktől és a hivatásunkhoz való legteljesebb odaadást fejtette ki Isten parancsáknak. Áldott szolgálatot teljesített a csendes napok mindenikén *Szabó Miklós*, rákospalota—újvárosi lelkipásztor, aki áhítatokat tartott és nagy lelkipásztorok életéből s a maga gazdag tapasztalataiból mutogatta — érett bölcseséggel és Krisztusban alázatos lélekkel a lelkipásztori eszményt. A csendes napot úrvacsoraosztás zárta be minden tanár és minden theologus részvételével.

— **Pataki diákjaink sürgönye Zilahy Lajos íróhoz.** „*Gyertek magyar fiúk, gyertek napszámósoknak, építsük az Iskolát!*“ *Megyünk! A sárospataki ref. teológusok.* — Erre a következő válasz érkezett: „*Köszönjük a visszhangot, mások is jelentkeztek, hívní fogunk benneteket, ti voltatok az elsők. Zilahy Lajos.*“

— **Vitéz Mikuletzky Gyula borsodi alispánt** főgondnokává választotta meg a nagybuzgóságú és tevékeny Barabási Kun József lemondása folytán miskolci egyházközségünk. Legyen Istentől megáldott a működése.

— **Erdélyi szórványmisszióban** munkálkodott a nyáron *Harangi László* sárospataki lelkész-tanár. Vásárhelyi János erdélyi ref. püspök megbízta a gyergyószentmiklósi szórványkerület látogatásával s 5 hétig tartó munkája alatt igehirdetést és családlátogatást végzett Gyergyószentmiklóson, Ditrón, a Tölgyesi szorosban, Várhegyen, Szárhegyen, Marosfőn és a Gyilkos-tónál.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsózemlének figyelmébe.

1. A szeptember 24-én tartott emi. gyűlés általános tisztújítást és ezzel kapcsolatban szavazást rendelt el az összes egyházmegyei tisztségekre. Szavazni kell: 1. Esperesi tisztségre. 2. Egyházmegyei gondnoki tisztségre. 3. Tíz lelkészi tanácsbírói tisztségre. 4. Tíz világi tanácsbírói tisztségre. 5. Egy lelkészi főjegyzői tisztségre. 6. Egy világi főjegyzői tisztségre. 7. Három lelkészi aljegyzői tisztségre. 8. Három világi aljegyzői tisztségre. 9. Három egyházmegyei ügyészi tisztségre. 10. Hat egyházmegyei tanítói képviselőiségre.

Az összes tisztségekre a szavazatok egy szavazólapon, lelkipásztor, gondnok és presbitériumi jegyző aláírásával, az egyház pecsétjével ellátva, zárt borítékban küldendő el esperesi hivatalhoz. A szavazatok beadásának határideje: 1942. október 31.

2. Felhívom az egyházközségek presbitériumait, hogy különféle közpénztári, továbbá közalapi és nyugdíjintézeti tartozásaikat igyekezzenek mielőbb rendezni, mert november 1. után a hátrálékokat közigazgatási úton leszek kénytelen az olyan egyházközségektől behajtani, amelyeknél erre a második félevesi adócsökkentési segély kellő fedezetet nem nyújt.

Atyafiúi szeretettel:

Nagyrozvágy, 1942. szept. 25.

Janka Péter
esperes.

Árvanap lesz október második vasárnapja. Az Országos Zsinat 1447/1937. számú rendeletével úgy intézkedett, hogy „... október második vasárnapját árvanappá nyilvánítja, amelyen mind az istentisztelet alkalmával, mind minden alsó- és középfoku tanintézetben tartandó iskolai ünnepélyen az egyház szociális kötelességei és ebben a vonatkozásban az Országos Református Szeretetszövetség hivatása és munkája tárgyalassanak; a perselypénz és az iskolai ünnepélyek bevétele addig, míg az egyetemes egyház a szeretetmunka intézményes végzését maga fogja vezetni, az Országos Református Szeretetszövetségnek szolgáltatandó be...“ A Szeretetszövetség kéri az összes lelkipásztorokat és iskolai hatóságokat, hogy e határozat értelmében eljárni s a perselypénzeket és az iskolai ünnepélyek jövedelmét október 31-ig a központi pénztárba beküldeni szíveskedjenek. A Szeretetszövetség című lapban, mely szeptember hó végén küldetik szét, lesz egy melléklet, mely árvanapi gondolatokat közöl és amely csak a lelkészi példányokban lesz elhelyezve egy befizetési lappal együtt. Sose volt nagyobb szüksége az árváknak a támogatásra, mint a mai nehéz időkben. Budapest, 1942. szeptember 22. *Kiss Ferenc* ny. egyetemi tanár, ügyvezető igazgató.

Szögligeti leányegyház 14 napos határidővel pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett előkönyörgőkántortanítói állásra. Javadalom: 13 értékegységben: 5 köből búza, 12 köből rozs, egynegyed hold kenderföld, 1 hold szénatermő rét, jó karban lévő 2 szoba-előszobás stb. lakás, kert és államsegély. Nők is pályázhatnak. Felszerelt kérvények *Lelkészi Hivatal, Szin*, címre küldendő. Állás azonnal elfoglalandó.

Kérelem. Nagyapám: *Fonyi József* volt csarnahói ref. lelkipásztor születési anyakönyvi kivonatára volna szükségem. Az eddig felkutatott adatok szerint Fonyi József, kinek atyja János volt s kinek szülei Sárospatakon laktak, 8 éves korától, az 1818/19. évtől a sárospataki főiskola növendéke volt. Bár az adatok arra mutatnak, hogy Fonyi József Sárospatakon az 1809. vagy 1810. évben született, a születés bejegyzése a sárospataki ref. egyház anyakönyvében nem található. Tisztelettel felkérem a lelkipásztor urakat, szíveskedjenek utána nézni, hogy a kérdéses születés nincsen-e náluk bejegyezve s igenlő esetben kérném a vonatkozó adatok szíves közlését. Sátoraljaújhely, 1942. szeptember 22. *Dr. Fonyi Zoltán* pénzügyigazgató helyettes.

MENETREND.

Érvényes 1942. IX. 23-tól újabb intézkedésig.

Sárospatak	Miskolc	Budapest
Személy I. 5:16	É. 7:20	Gyors É. 11:25
Gyors I. 7—		É. 11:25
A. gy. s. I. 13:22		É. 16:37
	Füzesabony	
Személy I. 14:50	É. 20:48 I. 21:55	É. 5—
Budapest	Miskolc	Sárospatak
Személy	I. 4:55	É. 6:59
Gyors I. 7:07		É. 11:45
Személy I. 8:25		É. 16:16
Személy I. 13:11		É. 21:20
A. gy. s. I. 15:40		É. 19—

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Benke József*: Árvaházainkért! — *M. J.*: Főiskolai igazgatótanácsi gyűlés. (Folyt. és vége.) — Ti voltatok az elsők... — *Szigethy Ferenc*: Patakon ősz van... — Hírek. — Hivatalos rész. — Menetrend.

Árvaházainkért!

Ha igaz az Ur Jézus mondása, hogy „jobb adni, mint venni“ — az is igaz, hogy nehezebb kérni, mint adni, különösen a mostani időkben, amikor olyan sok helyről, sokféle kérdés érkezik lelkipásztorokhoz, sokféle áldozati alkalma van népünknek. De ha nehéz is emberektől kérni, — kötelezve vagyunk rá Attól, aki ránk bízta árvaházaink gondját, — s kötelességünk tette azt is, hogy emlékeztessük testvéreinket az Ur kicsinyei gondjának közös hordozására.

Világi hatóságok kérései, a háborúval kapcsolatos áldozati alkalmak nem erőltethetik meg Isten népének adakozó készségét s az Ur nevében végzett munka iránti felelősséget, mert annak megszűnése egyházunk megítélésére volna. Árva-és szeretetintézményeinket mindinkább a magunkéink tartani, nemcsak mint áldozati alkalmakat, de mint a gyülekezetek felé nyitott ajtóju hajlékokat is, — mert ha jelenleg sok gyülekezetnek nincs is szüksége rá, — nem tudhatjuk holnap nem kell-e egy-egy otthontalan gyermek elhelyezését keresni s viszont nem emlékezünk rá, hogy egyszer is elutasítottunk volna, — különösen egyházmegyénk s — kerületünkéből jövő, felvételt kérő kopogtatást.

Nem kívánunk sehonnan, sem erőszakos ragadásmányt, sem erő felett való gyűjtést, csak azt, hogy emlékeztessék lelkipásztor testvéreink a gyülekezeteket árvaházaink szükségletére, — pár kiló krumpli, pár marék bab mindenütt jut, — adjanak alkalmat ezek összegyűjtésére. Sokaktól keveset kérünk, — ha mindenik gyülekezet csak annyit adna, amit eddig egyik-másik kis és szegény gyülekezet évenként rendszeresen adni szokott, — élelmezés kérdésétek tekintve nyugodtan nézhetnénk a tél elé s nem kísértene árvaházunk felett a megszüntetés veszedelme.

Istentől kötelezve kérünk azért, emlékeztessék lelkipásztor testvéreink a gyülekezetek hívó tagjait árvaházaink szükségleteire. Ha kérésünk szívekre talál s egy évre újra biztosíthatjuk árvaházunk létét és munkáját, közös örömről és dicse-

kedésünk lesz az, — ha magunkra maradunk Isten és emberek előtt mentségünk lesz, — megtettük, amit megtehettünk, kinyújtottuk segítségét kérő kezeinket a gyülekezetek felé, — üresen maradt az. Hisszük, nem engedik, hogy ez így történjék.

Hejőpapi, 1942 szept. 28.

Benke József lelkipásztor.

Főiskolai igazgatótanácsi gyűlés.

(Folyt. és vége.)

A tanítóképzőintézési ügyeket *Dr. Egey Antal* adta elő. Beiratkozott összesen 186 növendék, ebből református 148. A tanítóképzőben is bevezetik új tantárgyként a honvédelmi ismeretet és a naponkénti testgyakorlatot. A gyakorló iskola harmadik tagozataként a református elemi iskola felső tagozatát vonják be Szathmáry Lajos igazgató vezetésével. Az 1941/42. évi zárszámadást megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztik.

A gimnáziumi ügyeket *Tárczy Árpád* gimn. igazgató referálta. Beiratkozott a gimnáziumba: 580 tanuló. A múlt évhez képest a létszám 16-tal emelkedett. Mennyivel magasabb lenne ez a létszám, ha internátusaink befogadóképessége nagyobb lenne?! A humáninternátusba szinte alig lehet bejutni. A kereslet nagyon nagy. Pedig még hiányzik egyelőre a bentkosztolás. Jövőre megnyílik — Isten segítségével az ú. n. népinternátus. Ebbe 40 tanuló számára lesz hely. Bizonyára szűknek fog bizonyulni. Lelkipásztorok és tanítóink az ú. n. népi tehetségek irányításánál gondoljanak erre az internátusra. És főleg a lapunkban is megjelenő terminusokat kísérik figyelemmel. Javítóvizsgálatra állt 45 tanuló. Sikeresen vizsgázott 37. A tantárgyfelosztást és az órarendet az ügyvezető gondnok már jóváhagyta.

Ellenben Tornallyay Zoltán igazgatótanácsos sokak szívéből beszélt, mikor a gimn. tanulók túlterhelése ellen emelte fel szavát. Kis és nagy diákok délután 2 óra után jutnak ebédhez és a délután is tele van tüdővel tömördek mellékórával. A kon-

vent útján óhajt felterjesztést tételni a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz — az összes történeti egyházak illetékes szerveivel együtt megtanácskozva ezt a fontos kérdést. Mennyire szeretnénk, ha ennek a lépésnek valóban sikere lenne! A harctéren katonai szolgálatot teljesítő Dr. Harsányi István óráit Novák Sándor és Dávid Zoltán ny. igazgatók látják el.

Jelentések olvastatnak a különböző internátusokba való felvételekről. Rendkívüli tárgyakat csak jörendű tanulók tanulhatnak; elégséges rendűek csak kivételes esetben. A középiskolai tanulók levente-képzését az 1942—43. tanévtől kezdődőleg az iskolai levente-parancsnokság vezeti. A diáktartás rendezése jól bevált alapokon maradjon.

A gazdasági választmány ügyeit dr. Trócsányi József gazdasági választmányi elnök adta elő.

Az 1941—42. évi zárszámadással kapcsolatban a főiskolai számvevőszék nagyon meleg szavakban tesz előterjesztést az iránt, hogy a tömérdek és óriási felelősséggel járó s egész az önfeláldozásig végzett munkásságáért dr. Trócsányi Józsefnek az igazgatótanács a legteljesebb elismerését juttassa kifejezésre. A költségvetés Györgyartló elég jó termése miatt deficitet nem mutat. Ám a közpénztár valóban rászorulna áldozatos szívek bőkezű adományozására, akár fejedelmi támogatására. A tanári testületek ugyanis tömérdek új tervet csiráztatnak és senki sem vonja kétségbe a felmerült új tervek szükségességét. Ha Isten békét adna, iskolánk újra a nemzeterősítő munkák egész sorának végzésére vállalkoznánk. És meg kell becsülni azokat, akik munkára jelentkeznek, és feladatok megoldásáért égnék. Ez az iskolák feladata. A nép-internátus építése megkezdődik. A konviktus sütődét épít kenyérsütésre. A „brúgó“ legalább hazai lesz abban az értelemben, hogy az iskola süti a maga búzájából, lisztjéből. Adja a gondviselő Úristen, hogy zavartalanul süsse a diákoknak a kenyeret.

A tanácskozás ezúttal ebédre végetért és Janka Károly főiskolai I. gondnok megindult szívvel ajánlotta a főiskolát és újévi munkáját Isten megtartó és megőrző kegyelmébe. M. J.

Ti voltatok az elsők...

Ezen a címen kedves és szép sorok jelentek meg egy pataki politikai lapban, a Határőrben (40. sz.) pataki diákjainkról. Legyen szabad a cikkből valamit közölni.

A nagy magyar író, Zilahy Lajos, amikor sürgönyében ezeket a szavakat leírta, talán nem is tudta, hogy ez a négy szó szinte teljes következtességgel és végzetszerűséggel odakívánkozik már sok esztendő óta a pataki ifjúság sokfelé elkezdett, vagy el is temetett munkájának homlokára.

Ti voltatok az elsők, amikor az első magyar munkatábor csákányát a kezetekbe vettétek és az első talicska földdel egyengetni kezdtétek a magyar társadalmi mélységek és szakadékok útját. Ti for-

dítottatok először szekeretek rúdját a magyar népfiai felé az igazi „kerékvágás“-ba és gyűjtöttétek őket lelket osztogató nagy magyar közösségbe, népfoiskolába. Ti áldozatok ifjaitok dalos kedvével, nótás ajkával az egész országban szinte elsőnek a magyar népi muzsika dallamaival Bartók és Kodály oltárán. És négy évszázad óta ti végzitek az igazi magyar tehetségkutatást s ennek nyomán legutóbb is ti formáltatok rendszerbe először a Kítűnőek Iskoláját.

És most ismét ti jelentkeztetek elsőnek az Iskola építésére. Elbontani a romhalmazt és beköltözni a sebet, melyet az első Szovjet bomba a magyar főváros testén ejtett és helyébe felemelni az Iskolát, amelyikben majd a magyar ifjúság és a magyar jövőndő legjobbjai tanyáznak. Ennek is így kellett történni, ahogyan multunk és a pataki diák belső lelki törvénye előírja. Így kellett történni, hogy kezetekben valóban meg se száradjon még a malteros kanál, amellyel Istennek házat emeltetek Kázmérban, Szegiben, már is menjetekek és munkás két kezetekkel emeljétek tovább az Iskolát...

... Pataki diákok, büszkékek vagyunk rátok... Ismét ti voltatok az elsők...

Patakon ősz van...

*Patakon ősz van... sokkal szebb, mint másütt,
arany falombon arany napfény átsüt
s a multból hájlik ide mind az ág —
az Iskolakert mint egy Álomsország,
ékes zászlókkal körüllobogózták
a mai napra magukkal a fák.*

*A sétatút is csodálatos módon
a multba visz vén, ódivatú, ódon
tájakon át, de — haza vezet
s hol levél hull a multbavivő útra,
mintha mindenütt sárgult papír hullna
s ismert írás a levélerezet.*

*A levél hull, az őszi szél csak hozza —
mindegyik mint a nekem szóló posta,
érte nyúlok, kíváncsin felveszem:
Kazinczy Ferenc gyermekkeze írta:
itt a Skólában írt téka-papírja
ma már nagy multat őrző pergamen!*

*Itt Álomföldön jaj tán más szokás van
élet-halálban, őszi lombhullásban:
száz évekig is él egy falevél! —
— Most egy vén ág s nagy kincse válnak el, szét:
Tompának itt írt diákkori versét
hozza hozzám az álomkerti szél.*

*Vagy ami most hull: napokig elnézném:
„Páncél vármegye“ jogi közgyűlésén
Kossuth Lajostól itt hangzott beszéd;
az ifjú Kossuth szól s — ég a fa lombja —
az is rajta van: Kövy megjósolja,
„országháborító“ lesz diákja még.*

Aztán újabb kincs: sárgult „magyar írka“
a *sintaxista kis Gárdonyi írta* —
bizony van ebbe öreghiba sok,
de ezt a hibát később kijavítják
s meglelik egy nemzetnek szíve nyitját
„Isten rabjai“ s az „Egri csillagok.“

S mit száz levél közt boldog kezem lel még,
az is énnekem kedves. drága emlék:
Radácsi György Biblia-levele:
héber sorok, egy — múlt világnak titka,
de Radácsi ahogy azt lefordítja:
ma is lenyűgöz, elragad vele!

És most látom, hogy annyi sok levélen
nincs semmi, csak egy név van írva éppen,
de némelyiknek milyen fénye van:
Varga, Nagy Gusztáv névaláírása —
a Novák Lajos manupropriája —
Fejes, Tüdös, Farkas, Kun Bertalan.

Itt gazdag ősz van: arany lomb száll, leng, leng:
nagy tanár nevek: Csontos, Dombó, Ellend —
ránk gondolnak most is a sír alól —
most egy faág szólal meg, mint a hárfa:
a Novák Sándor itt termelt nótája
a „Nagymajtényi síkon“ zeng, dalol.

És egyre hull a fák levélesője
s én úgy érzem, hogy gazdagabb lesz tőle
mintha pénz hullna e sivár világ —
osztálytársak, barátok neve szálldos —
most ezt olvasom: „Komáromi János
az aranytollu pataki diák“ — —

Patakon ősz van... sokkal szebb, mint másütt,
arany falombon arany napfény átsüt —
ennyi ragyogást őszben még soha!
Nem is nap ez, de földi szellem lángja
s mely tulragyogja és azt meg is áldja:
Isten arcának sugár-mosolya! **Szigethy Ferenc.**

HIREK

— **Zilahy Lajos fejedelmi ajándékaról** írnak a lapok. Ez természetes. De a beteg és tépett magyar életnek a jele, hogy gáncsolói is vannak. Ezek mire áldoznának? És mit érdemelnek a magyar nemzeti öntudattól?

— **Weis István**, egyetemi tanár az *Uj Magyarországnak* okt. 1-i számában *Közigazgatási elit* nevelésére a jogi szakoktatás reformja körében vet fel nemcsak megszívlelendő, hanem megvalósítandó tervet. Szükségtelennek mondja a sok jogi doktort. Nagyszerű külföldi példákat hoz annak az illusztrálására, hogy mennyivel kevesebb jogi doktorral jól megélnék.

— **Bánya László arcképének leleplezése.** A sárospataki gimnáziumi Aero-kör, egyik legfrissebb és legmozgékonyabb ifjúsági egyesületünk szeptember hó 29-én leplezte le névadójának, *Bánya László* hősi halált halt repülőszázadosnak az arcképét.

— **Országos theol. tanári konferencia** lesz Kolozsváron október hó 19—20-án. Végre már oda is elmehetünk.

— **Hadiárvak számára** az Országos Református Szeretetszövetség több árvaházat nyitott meg s kéri a jólelkű polgárokat s közösségeket, hogy elvileg vállaljanak egy-egy ilyen árvát *saját árvának*. Egy árva után évi 250 P. fizetendő a Szerkesztőség pénztárába. Az árvát a patrónus meg is nevezheti. Bővebbet a Szeretetszövetség irodájától lehet kérdezni (Budapest XIV., Stefánia ut 29/a, telefon: 296—008). Felhívjuk olvasóink figyelmét erre az igen szép hazafias alkalomra. Többen is csoportosulhatnak egy árva vállalására.

— **A zempléni lelkésznek** októberi bibliá-órájukat október 6-án, kedden délelőtt tíz óraker tartják a pataki lelkészlakáson. Mindenkit szeretettel várnak.

— **Lelkészi bibliáórákat** Miskolcon, október 6. miatt nem kedden, hanem szerdán, 7-én, délelőtt 9 órai kezdettel tartjuk a gyülekezeti teremben. Más egyházmegyei lelkész- és segédlelkésztestvéreinket is szeretettel hívjuk. Megbeszélésünk tárgya az I. Kor. 4. és az ezzel kapcsolatos gyakorlati kérdések, lekipásztori szolgálatunk köréből. Ugyanaz nap délelőtt fél 12 órától tartják a lelkésznek is bibliáórájukat.

HIVATALOS RÉSZ.

XXI. sz. Körlevél.

Tárgy: Harangozási tilalom feloldása. (3719. sz.)

I. Valamennyi lelkésztestvérem figyelmébe.

A m. kir. honvédelmi miniszter úrtól az alábbi iratot kaptam: „A folyó évi szeptember hó 5-én elrendelt honi légvédelmi készültség tartamára az egyházi célú harangok használatának kérdését az alábbiak szerint szabályozom:

Valamennyi városban és községben a harangokat egyházi célokra napközben, (az elsötétítés kivételével, tehát a mindenkor érvényes elsötétítési időponttól kezdve, napkeltéig), rendeltszerűen szabad használni. Olyan helyeken, ahol a harangokra, mint riasztó eszközre szükség van, az esetleg napközben bekövetkező légvédelmi riadót a harangok félreverésével kell jelezni.“

Tárgy: Légítámadásokat követő tanítási idő:

II. Valamennyi iskolaszéki elnök-testvérem figyelmébe.

A vallás és közoktatásügyi miniszter úr 110.913-1942. szám alatt rendeletet adott ki a légítámadást követő tanítási napon a tanítás miként való végzéséről. Miután a rendelkezést a napilapok ismertették, itt nem ismételtem, ellenben felhívom iskoláink vezetőségét a rendelethez való alkalmazkodásra.

Tárgy: Gazdasági gyakorlóterület biztosítása.

III. Valamennyi VIII. osztályos népiskola vezetőségének.

Az egyetemes konvent útján a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrtól az alábbi rendelkezést kaptam:

„Hivatali elődöm a mult évi november 13-án kelt 58.913/1942. számú rendelettel úgy intézkedett, hogy az 1940. évi 20. t. c. alapján megszűnő általános és gazdasági irányú továbbképző népiskolák gazdasági gyakorló területeit rendelkezésükre kell bocsátani az idézett t. c.-el létrehozott és felsőtagozatukban mezőgazdasági irányúvá tett nyolcosztályos népiskoláknak. A rendeletre hivatkozással beérkezett jelentésekből azt látom, hogy a szóbanforgó gyakorlóterületek átengedése a fent jelzett célra több helyen már megtörtént, máshol pedig folyamatban van. Kiténik a jelentésekből az is, hogy különösen a visszacsatolt területeken az iskolai gazdasági oktatás céljaira egyáltalán nem áll rendelkezésre gyakorlóterület. Előfordulnak a jelentések szerint olyan esetek is, amikor van ugyan gyakorlóterület, de az iskolától való nagy távolsága, kis terjedelme, rossz minősége, vagy egyéb ok miatt nem alkalmas oktatási célokra. Minthogy a felső tagozatukban mezőgazdasági irányú tanterv szerint működő nyolcosztályos népiskolák csak úgy felelhetnek meg a tantervi követelményeknek, ha kellő nagyságú és minőségű gyakorlóterülettel rendelkeznek, különös gondot kívánok fordítani arra, hogy ilyen gyakorló-terület minden érdekelt népiskolának rendelkezésére álljon. Felhívom tehát a kir. Főigazgató Urat, folytasson az illetékes kir. tanfelügyelők útján további tárgyalásokat az iskolák helyi hatóságaival és a közigazgatási hatóságokkal annak érdekében, hogy mindazok a nyolcosztályos népiskolák, amelyek hivatottak a mezőgazdasággal foglalkozó népet oktatással és neveléssel a jobb és több termelésre képessé tenni, legyenek ellátva legalább két kat. holdnyi megfelelő fekvésű és minőségű gyakorlóterülettel.

A fenti rendelkezés, amely a tan. ker. kir. főigazgató uraknak küldetett meg, értelemszerűen azt tartalmazza, hogy a nyolcosztályos népiskolák fentartóinak is, ha nincs megfelelő gyakorlóterületük a közigazgatási hatóságokkal kell érintkezésbe lépni és kérni ilyen gyakorlóterületnek biztosítását az iskola számára.

Tárgy: az „Egészség“ című folyóirat megrendelése.

IV. Valamennyi iskolaszéki elnöktestvérem figyelmébe.

Az állami népiskolákban a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr kötelezővé tette az „Egészség“ című folyóirat megrendelését. Miután az „Egészség“ című folyóirat népnevelésünkre nézve nagyon fontos ismeretekkel gyarapítja olvasóit, megrendelését melegen ajánlom. A megrendelést az „Országos Közegészségügyi Egyesület“ címére Budapest, VIII. ker. Eszterházy u. 9. kell küldeni, előfizetési díja: évi 6 P.

Tárgy: Árvanap tartása.

V. Valamennyi lelkipásztortestvéremhez.

Emlékeztetem lelkipásztor testvéreimet az Országos Zsinat 1447/1937. számú határozatára, melyben elrendelte, hogy minden esztendő október második vasárnapján (ez évben okt. 11-én) Árvanapot kell rendezni az iskolákban és erről valamint az Országos Református Szeretetszövetségről, s ennek munkásságáról a szószéken is meg kell emlékezni.

Soha olyan nagy jelentőségű nem volt a Szeretetszövetség munkája, mint éppen most, amikor annyi szenvedés, gyász és árvaság szakad a világra. A befolyló perselypénzeket és iskolai ünnepély jövedelmeket

az Országos Református Szeretetszövetség 38.144. számú csekkszámújára beküldeni sziveskedjenek.

A sárospataki lelkipásztori konferencián

mindnyájan éreztük, hogy szükség van egy olyan olcsó, a legszegényebb családok által is megszerezhető vezérfonalra, aminek alapján családonként háziáhitatot tarthatnánk. Határozatot is hoztunk, hogy a kérdést napirenden tartjuk. Amikor a Református Jövő Szerkesztősége értesült tervünkről, azonnal ezt a konkrét javaslatot tette a terv kivételére. A Református Jövő vállalja, hogy a hetenkint megjelenő háziáhitat anyagot minden hónapban előre, egy esztendőben tehát 12 kis füzetben, különnyomatban kiadja. Azonban ezt csak akkor teheti meg, ha legalább 1000 előfizető lesz erre a háziáhitat anyagra. Előfizetés darabonként egy hónapra 6 fillér, egész évre 60 fillér. Ebben az árban nincs a portó. A Tiszánineni Egyházkerület bizottságot létesíthet a háziáhitatok anyagának felülbírlására és elkészítésére,

Ezek alapján szeretettel kérem a Lelkipásztorokat, hogy a lehető legrövidebb időn belül adják tudtul ezt a lehetőséget a gyülekezet tagjainak, buzdítsák őket a megrendelésre, még abban az esetben is, ha a lapot jártnak, mert így az egész évi füzetek együtt megőrizhetők. A szórványok ügye különösen figyelembe veendő. Ragadjuk meg ezt a kis kezdetet, Isten még nagyobb dolgokat hozhat ki belőle. A megrendeléseket Darányi Lajos lelkipásztor, Sárospatak címre kérjük.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Enyedy Andor
püspök.

Miskolc, 1942. október 1.

A szirénfalvai református leányegyház pályázatát hirdetés eltávozás folytán megüresedett előkönyörgő kántortanítói állásra. Javadalom: kétszobás lakás kerttel, melléképületekkel, 10 hold szántó, 8 hold rét, 7 hold legelő haszonélvezete, 4 q búza, 12 köböl rozs, 7 P készpénz, 5 öl tűzifa, stóla, államsegély. Adót tanító fizeti. Köteleességek: I—VIII. osztály tanítása, előkönyörgő kántori teendők, énekkar vezetés, belmissziói segédkezés. Előkönyörgő kántorpróba előzetes bejelentéssel, önköltséggel vasárnapokon. Pályázati határidő: október 22. Állás választás után azonnal elfoglalandó. — Kérvény szükséges okmányokkal, válaszbélyeggel Református Lelkészi hivatal, Nagyszelmenc, up. Dobóruszka (Ung vm.) küldendő.

MENETREND.

Érvényes 1942. IX. 23-tól újabb intézkedésig.

Sárospatak	Miskolc	Budapest
Személy I. 5:16	É. 7:20	Gyors É. 11:25
Gyors I. 7:—		É. 11:25
Á. gy. s. I. 13:22		É. 16:37
Füzesabony		
Személy I. 14:50	É. 20:48	I. 21:55 É. 5:—
Budapest		
Személy	Miskolc	Sárospatak
	I. 4:55	É. 6:59
Gyors I. 7:07		É. 11:45
Személy I. 8:25		É. 16:16
Személy I. 13:11		É. 21:20
Á. gy. s. I. 15:40		É. 19:—

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Tornallyay Zoltán*: Pálóczi-Czinke István és a beretkei árvaház. — *B. K.*: Alsózemplén közgyűlése. — *M. E.*: Könyvismertetés. — Hírek. — Hivatalos rész.

Pálóczi-Czinke István és a beretkei árvaház.

A volt Csehszlovákiába szakadt reformátusság a szervezkedés sorsdöntő évei után azonnal tudatára ébredt annak, hogy csakis a *belmisszió* komoly szolgálatával érheti el célját: az egyház megerősítését és a lelkek meghódítását az egyház-építő és nemzetvédő gondolatnak. Már 1928-ban komoly tanácskozások voltak a szeretetmunka megszervezéséről és egy szeretetház létesítéséről. Tanácskozni azonban mindig könnyebb, mint cselekedni. De Isten nem hagyott magunkra. Az 1928. május 3-án Rimaszombatban megtartott rendkívüli sikerű leánykonferenciára azzal állított be egy tüzes lelkületű pap: *Bácsy Gyula*, hogy ő már szerzett szeretetháznak alkalmas objektumot. Csak pénz kell hozzá. Nem kevesebb, mint 400 000 korona. A rozsnói vasas fürdő eladó, meg kell venni. A konferencián természetesen ott volt a rimaszombati lelkész: *Pálóczi-Csinke István* is. A mi fenkölt gondolkodású püspökünk és tettekre kész konventi elnökünk. Rövid megfontolás után kimondta a döntő szót: megyünk Rozsnyóra. És 4 hét múlva már ott ülésezett a konvent a rozsnói fürdőben.

Jellemző volt a felvidéki reformátusságra, hogy egy percig sem ingadozott és nem riadt vissza az összeg nagyságától. Egyhangú lelkesedéssel határoztuk el, hogy kell szeretetház és pedig minél előbb. A rozsnói vétel körül azonban nehézségek támadtak. Más objektum után kellett nézni. Közben Gömör eldöntötte a vitát. Szalócon tartott közgyűlésén tettekkel tette magáévá az árvaház ügyét. Egy negyed óra alatt 50.000 koronát adtunk össze a nemes célra. Kikötésünk csak az volt, hogy az árvaház Gömörben létesüljön. Ezen a szalóci gyűlésen is *Pálóczi-Czinke István* szava hatott döntően a lelkekre. Már csak egy lépés volt hátra, hogy a gondolat testet öltjön. Ez is megtörtént még abban az évben. A december 5-én Tornalján egybegyűlt egyházmegyei közgyűlés elé egy levél érkezett *Tornallyay Margit* beretkei úrnőtől, amelyben ősi kastélyát és 100.000 koronát ajánlott fel árvaház céljára.

Ezzel a volt Felvidék első szeretetházának ügye megoldást nyert. *Pálóczi-Czinke István* gyönyörű levélben köszönte meg a nagylelkű adományt. — És azonnal cselekedett is. Megnyitotta nagy szívét és vallástani könyveinek összes tiszta jövedelmét a beretkei árvaháznak adományozta. Ezzel a cselekedetével búcsúzott el tőlünk, igaz tisztelőitől és hű barátaitól. Olyan kincs birtokába jutott ezzel az árvaház, amellyel egykori vezérünk örök időkre és kitörülhetetlenül beleírta nevét nemcsak a beretkei árvaház, hanem az egyetemes magyar református egyház történetébe. Ha *Pálóczi-Czinke István* nincs, talán ma sincs beretkei árvaház. De áll az árvaház ott a beretkei községen és hirdeti messze földön a szeretetnek mindeneket legyőző erejét, egy úrnő áldozatos lelkét és egy nagy püspök áldott emlékét.

Tornallyay Zoltán.

Alsózemplén közgyűlése.

Az alsózempléni egyházmegye szeptember hó 23.-án tartotta lelkészértekezleti gyűlését, 24.-én pedig egyházmegyei gyűlését Sárospatakon, a főiskola tanácstermében.

A lelkészértekezleten a bevezető áhitatot Martin Miklós tokaji vallásnár tartotta, majd Kun Zoltán értekezleti elnök megnyitó beszéde világított rá egyházi és nemzeti életünk sok alkalomszerű kérdésére és a lelkipásztori munka több időszerű problémájában mutatott helyes, világos utat. Két előadás hangzott el az értekezleten. Tantó János megyaszói lelkipásztor a Orle-kérdést tárgyalta: Mit tegyünk a magunk erejéből egyházunk és a lelkészek anyagi szükségletének biztosítására? címmel. Főző László királyhalmeci lelkipásztor a leventemunka és a KIE egymáshoz való viszonyát ismertette. A lelkészértekezlet határozatul fogadta el azt az indítványt, hogy minden lelkipásztor havonként legalább két pengőt fizet az egyházmegyei pénztárba az egyházmegyeiben szolgált lelkipásztorok özvegyeinek megsegítésére. Ugyanerre a célra az Orjó 100 pengőt ajánlott fel.

Másnap, 24.-én tartotta meg az egyházmegye évi rendes közgyűlését. Dr. gróf Bethlen Pál egy-

házmegyei gondnok nyitotta meg a közgyűlést. Megnyitó beszédének azt a részét, amelyben Kormányzóhelyettesünk hősi haláláról megemlékezett, lapunk 39. számában szöszerint közöltük. Megnyitó beszédének további folyamán bizalommal tekintett az új kultuszminiszter, Szinyei Merse Jenő működése elé, majd több időszerű kérdés említésével megnyitotta a közgyűlést.

Janka Péter esperes első esperesi jelentését igen nagy érdeklődéssel hallgatta a közgyűlés. Az első esperesi jelentés méltó volt azokhoz a jelentésekhez, amelyek a tanácssteremben az alsózempléni munkáról eddig elhangzottak. Örömmel és elismeréssel emlékezett meg arról a munkáról, amit a lelképásztori baráti körök egyházmegyénk területén is végeznek és kívánatosnak tartotta ezeknek rendszeres kiépítését. A felvidéki lelképásztorok kongruareviziójának eredményességéért köszönetet mondott a kultuszminisztériumnak és Virágh Béla kistárkányi lelképásztor, országgyűlési képviselőnek. Megemlékezett az egyházmegye lelképásztorainak a levantevezető-tanfolyamokon való részvételéről, a Magyar Bibliatársulat megalakulásáról, amelynek tagjai közé egyházmegyénk is belépett. A Darányi Kálmán diákház ügyét is szeretettel ajánlotta a gyülekezetek figyelmébe. Elismeréssel szólott a pataki diákok szegilongi templomépítő mozgalmáról és kívánatosnak tartotta, hogy az egyházmegye is vegyen részt ebből a munkából.

Az egyházmegye lelki életéről emlékezve, mint örvendetes tünetet jelentette a szekták tagjainak egyházunkba való tömeges visszatérését. Az ellenünk reverzálist adókkal szemben minden esetben a fegyelmi eljárás lefolytatását sürgette. Az egyházmegye területén folyó építkezések örvendetesen mutatják az áldozatkészség emelkedését. Az iskolaügyről szólva kimutatta, hogy milyen nagy áldozatokat kíván egyházi életünkől a 8 osztályos népiskolára való áttérés. Nagy elismeréssel jelentette, hogy a ref. tanítóság a háborús nehézségek ellenére is igen nagy hűséggel végzi munkáját. Levantevezetésért több tanító dicsérő elismerésben részesült a katonai parancsnokság részéről.

Kegyeletes szavakkal melékezett meg Pálóczi-Czinke István püspök, Téglássy András abauji egyházmegyei gondnok, Gecse Lajos kesznyéteni lelképásztor. Harangodi Nagy András tiszaluci főgondnok haláláról. Örömmel szólott dr. Enyedy Andor püspökké választásáról és Farkasfalvi Farkas Géza tíz éves főgondnoki munkájáról. Több egyházközségi gondnok és presbiter 30—40 éves működését jelentette.

Adminisztrációs munkákról szóló jelentése bizonyítja azt a nagy munkát, amelyet az esperes kiszállásai alkalmával és irodai munkájával is végzett.

Beerősítette a közgyűlés a három új lelképásztort, Nagy Sándort Kesznyétenbe, dr. Jánosi Ferencet Vajdácskára és Nagy Bertalant Pácimba. Új segédlelkészeket kebelezett be a közgyűlés és 18 tanítót és tanítónőt erősített be állásába.

Mint újonnan választott tisztviselők, esküt tettek: dr. vitéz Bálint Zoltán szerencsi ügyvéd, egyházmegyei világi jegyző, dr. Técsy Lajos e. m. számvevő és Böszörményi Dezső tanító-képviselő.

53 pontból álló tárgysorozatot tárgyalt a közgyűlés. Délután három fegyelmi ügyben hozott ítéletet a bíróság.

Az egyházmegyében a tisztújítás során a szavazatok beadásának határidejét október 31-ében állapította meg a közgyűlés.

B. K.

KÖNYVISMERTETÉS

Vásárhelyi János: Krisztus szolgálatában.

Egyházi beszédek. Minerva irodalmi és nyomdai műintézet kiadása. Kolozsvár 1942.

Vásárhelyi könyve előszavában számadásnak mondja munkáját. „Ezen könyvem kiadásával — úgy mond — arról óhajtok beszámolni, hogy az elmúlt közelebbi években miképpen végeztem Erdély református templomaiban igehirdető szolgálatomat... Nehéz, komoly időkben hívott el az Ur Igéjének hirdetésére és úgy gondolom, hogy erről is kötelességem számot adni.“

Erdély „nehéz“ és „komoly“ időkben élt át az elmúlt esztendőkből, s az ilyen idők különösen alkalmasak arra, hogy az igehirdetőjét és hallgatóját egyaránt elvezessék az Ige forrásaihoz. S a Vásárhelyi könyve valóban igehirdetést tartalmaz. Az örökkévalóság üzenetét, egy transzcendens világ kijelentését nyújtja a küzdő, szenvedő, veszélyek között élő, bűnös ember számára. Erdély népe a szenvedések nehéz évtizedei alatt jól megismerte, hogy emberi bölcsesség nem segít. Ezért Vásárhelyi is mindenestől az Igét, az örökkévalóság üzenetét szólja. Az is figyelemre méltó az ő igehirdetésére, hogy az egész Igét szólja s prédikációiban az evangélium lényegét tartja szem előtt. Segíti őt ebben az is, hogy magasrendű teológiai, dogmatikai szempontok is vezetnek igehirdetését, hogy reformátoraink, nagy keresztyén író- és teológus személyiségek kalauzálása szerint is nézi az Ige világát, de méginkább az, hogy igehirdetésében az egész Igét tartja szem előtt, hogy ezért igen sokszor Igét Igével világít meg.

A Vásárhelyi által hirdetett Ige azonban élet is egyúttal. Erdélyben az elmúlt évtizedek gyötrelmei között elzárultak az életforrások s különösen szomjasak lettek a lelkek az élet után. Vásárhelyi igehirdetésén keresztül az életforrásai buzognak fel, mert ő az élő Krisztust hirdeti, de azért is, mert azt hirdeti csupán, amit maga is él. Annak van lebilincselő hatása, amiben benne élünk. Vásárhelyi igehirdetése azért olyan lenyűgöző, mert ő mindenestől benne él az Igében. Az ő prédikálása valóban személyes bizonyágtétel.

Az Ige egy transzcendens világ üzenetét, egy „egészen más“ világ kinyilatkoztatást jelenti az ember számára. Ezért sokszor az Ige és a mi földi világunk között megszakad a kapcsolat s annak hirdetője olykor irreális térben mozog mondanivalóival. Az ilyen helyzetből támadó elszigeteltség halálos veszedelme az igehirdetésnek. Vásárhelyi igehirdetésének talán az a legjellegzetesebb vonása, hogy az ember egzisztenciális kérdéseire ad feleletet, hogy az élet szükségeiben szenvedő emberhez szól. A társadalmi élet problémái, nemzetünk

létkérdései, az egész emberiség súlyos válságai indítják igehirdetését, de legtöbbször az egyes embernek, a veszélybe sodródott, a szenvedések gyötrelmeiben vívódó mai embernek a szükségei indítják igehirdetését. Ezért van az, hogy az ő prédikálása mindig az élet hullámverésében vívódó ember szívéhez jutó üzenetet tartalmaz. Külön ki kell azt is emelnünk, hogy azért is oly tápláló kenyér s oly egyetemes hatása Vásárhelyi igehirdetése, mert az utolérhetetlen világossággal és egyszerűséggel végzi. E tekintetben is hamisítatlanul az Ige egyszerű világát tárja fel előttünk. M. E.

H I R E K

— **Miskolcon, okt. 6-án** a Kossuth-utcai ref. templomban Enyedy Andor dr. püspök hirdette az ígét, s Máté evangélium 16. rész 21—23. versei alapján arról beszélt, hogy az aradi vértanuk tanítást és példát adtak az igaz magyarságról. Névelemzés és vérvizsgálat alapján többen nem voltak közöttük törzsökös magyarok, de vértanúságok által a magyar nemzettestnek nemcsak tagjai, hanem tápláló gyökerei is lettek. Igaz magyar az, aki magyarságáért kész, ha kell, az életét is feláldozni. Az Ur Jézus Isten fiának vallotta magát és ennek minden következményét kész volt magára nézve levonni, egészen a keresztfán elszünetelt haláláig. Mi magyarok is olyan helyzet elé vagyunk ma állítva, amikor magyarságunkért az életünket is oda kell adni. (Magyar Élet.)

— **Október 6. a sárospataki főiskolában.** A sárospataki főiskola ez éven is kegyelettel emlékezett meg az aradi vértanukról. Október 6-án reggel 9 órakor a tanári karok és az ifjúság részvételével istentisztelet volt a templomban. Az Ígét Petró László főiskolai szénior hirdette. Istentisztelet után az ifjúság osztályonként díszmenetben tisztelgett a diákhősök emléktáblája előtt, majd Kazinczy Lajos vértanuhalált halt honvédtábornok iskolakereti szobrához vonult. Itt a Hiszekegy éneklése után Román János theologus, a Hittanhallgatók Egyletének elnöke mondott rövid beszédet s a főiskolai tanárok és ifjúság nevében koszorút helyeztek el a szobornál. — Délelőtt 10 órakor volt a Tanítóképzőintézet szokásos október 6-iki ünnepélye. — A tulajdonképeni emlékünnepelet a főiskola délután 4 órai kezdettel tartotta az imateremben. Az ünnepély műsorát a gimnáziumi vegyeskar dr. Szabó Ernő főiskolai ének- és zenetanár által nagy gondal és művészi ízléssel betanított énekszámai vezették be. Ünnepi beszédet mondott Ruszkai András gimnáziumi tanár. Szavalt: Balla Bertalan I. é. theologus és Vitányi Iván VIII. o. tanuló, orgonán játszott Gyülvérsi Barna VIII. o. tanuló. Az ünnepély a Szózat eléneklésével ért véget.

— **Ungvár a Darányi-házért.** Az utcán összegyűlt 1350 pengő, hivatalokban 3700 pengő. „Ahogy láttam — írja Bottyán János a *Református Jövőben*, az a nap, amikor Ungvárott a Darányi-Házra gyűjtöttek, nem egyszerű gyűjtő nap volt számukra, hanem ünnep. A magyar lélek ünnepe.

— **A Tiszáninneni Egyházkerület ifjúsága számára** első alkalommal rendezti meg kétnapos őszi konferenciáját 1942 október 24-én, szombaton és 25-én, vasárnap Miskolcon a református egyház gyülekezeti termében (Palóczy-u. 4.). A konferencia vezérgondolata: „A diadalmas Jézus Krisztus”. Erre a nagy ifjúsági találkozóra szeretettel hívja és várja az egyházkerület ifjúságát. Jelentkezés október 20-ig Kopácsy József KIE-titkár címére küldendő. (Miskolc, Jókai-u. 41.) Jelentkezési díj 50 fillér. — Élelmet mindenki hozzon magával. Olcsó étkezéssről gondoskodnak azok számára, akik igényüket előzőleg írásban bejelentik. Jelentkezéssről kéri azt is közölni, hogy éjszakai szállásra igényt tart-e, mert csak így tudnak megfelelő helyről gondoskodni.

— **Sátoroljajűhely a Darányi Diákház** javára október 16-án estélyt rendez dr. vitéz Bonczos Miklós államtitkár részvételével a következő műsossal: 1. Magyar Hiszekegy. Éneklé a közönség. 2. Az ünnepélyt megnyitja és az államtitkár urat üdvözli: dr. vitéz fáji Fáy István főispán. 3.a) Lalo: Andante. b) Laserne: Tonadilla. c) Popper: Taranella. Gordonkán előadja: Haydu István zeneiskolai tanár. Zongorán kíséri: Asztalosné Lévy Adél úrnő. 4. Előadást tart: dr. vitéz Bonczos Miklós államtitkár. 5. Beethoven: Zongorahármas Op. 1. No. 3. „C“-moll. Előadják: Asztalosné Lévy Adél (zongora). dr. Szabó Ernő főiskolai zenetanár (hegedű), Haydu István zeneiskolai tanár (gordonka). *Szünet.* 6. Szavalt: Mattyasovszky Kálmánné úrnő. 7. Régi magyar dalokat énekel: Haydu Anna a m. kir. Operaház tagja. 8. Kőműves Kelemen c. széki népballadát előadja a középiskolás diákok szavalókórusa. Vezeti: Molnár Pál. 9. Zárószavakat mond: dr. Soós Géza törvényszéki bíróné, a Soli Deo Gloria Diákszövetség elnöke. 10. Himnusz. Éneklé a közönség.

— **Sárospataki KIE** október 25-én egynapos körzeti konferenciát rendez. Kezdeté fél kilenc órakor. Szeretettel hívják ez úton is az ifjakat. Az élelmezéssről mindenki maga gondoskodik.

— **A mezőkeresztesi ref. egyház** most renováltatta meg harmincötezer pengős költséggel templomát, melynek egyik része több mint ötszáz éves. A templom szentelése szept. 20-án volt, melyet dr. Szabó Zoltán egyházkerületi főjegyző, teológiai professzor végzett. A szépen megrenovált templomban áhitatos lelkek, akik közül csak a 22 évtől 48 éves koru férfiak hiányoztak — legnagyobb részük harctéren van — hallgatták a róluk és hozzájuk szóló isteni üzenetet a püspök-helyettes ékes szavain keresztül. Utána díszpresbiteri gyűlés volt, melyen Arday Janka László lelkipásztor köszöntötte a püspökhelyettes, megemlékezett a nehéz időkről melyek sok akadályt gördítettek a renoválás elé; majd dr. Szabó Zoltán szólt a presbitériumhoz, mely táviratilag köszöntötte dr. Enyedy Andor püspök urat. Délután a harctéren levő katonák hozzártatózói tömegesen keresték fel a lelkeszlakot, ahol az egyházkerületi főjegyző mint azt szöszék-ről előre kihirdette, mindenik harctéren levő katonának irt egy tábori lapot, hogy lelkileg azok is bekapcsolódjanak a nap magasztos ünnepeibe.

— **Ungilelkész- és tanítóértekezlet.** Az ungi egyházmegye lelkész- és tanítóegyesülete szeptember 21-én tartotta havi értekezletét az ungvári Ref. Otthonban. Gecse Endre bibliatanulmánya és imádsága után Gencsy Béla elnök megnyitó szavaiban a Kormányzóhelyettes Úr hősi halála feletti országos gyászról, majd Sallay Gyula ny. lelkipásztor elhunytával az egyházmegyét ért gyászról emlékezett meg, végül az új lelkészi állását elfoglalt Csomár Gézárt köszöntötte. Ujlaky Sándor esperes hivatalos bejelentéseinek és az azokhoz fűződő felszólalások meghallgatása után Bán János eszenyi tanító az új népiskolai tanításterv-, és útmutatásról tartott ismertető értekezést, részletesen kimutatva azt a „református többletet“, amit a tanterv felekezeti iskoláink részére a reáltárgyak tanításánál is nagyon helyesen előír. Gaál István belmissziói előadó az új munkaévre vonatkozó útmutató-javaslatokat terjesztett elő, melyeket az értekezlet magáévá tett.

— **Bibliaköri kiránduláson** voltak az Angol-internátus növendékei okt. 5-én. A szegilongi templomot keresték fel, hol egész délután földmunkát végeztek az új templom körül. Így nemcsak fillézeik, de verejtékük, énekük, gyermeki örömük is beleépült a templomba. Vezetőjük Harangi László tanár és Berecz Árpád IV. éves teológus volt. A vacsorára vett 40 kg szőlő árát özv. Ráczné szőlőtulajdonos a templom építésére adományozta.

— **A Tiszántúli Református Egyházkerület Igazgatótanácsa** 1942. augusztus hó 28-án tartott ülésén elfogadta az egyházkerület debreceni lelkész-képzőintézetének új szabályzatát. Az új szabályzatot az tette szükségessé, hogy a Konvent időközben elrendelte a theologiai oktatásnak 5 évre való felemelését és hogy a debreceni egyetem hittudományi hallgatói körében megalakult az úgynevezett Theologus Gyülekezet. Az új szabályzat e két fontos újítás figyelembe vételével készült. A szabályzat egyik legfontosabb novuma a 11. §, amely kimondja, hogy „A tiszántúli református egyházkerület a lelkészképzőintézet tanárainak tekinti és nyilvánítja a debreceni m. kir. Tisza István tudományegyetem református hittudományi karának nyilvános rendes és rendkívüli tanárait is, akik az intézet oktató és nevelő munkájával felkérésre, vagy saját kívánságukra az intézet igazgatójával történő megállapodás szerint részt vesznek.“

— **Királyhelmeccen**, szeptember 27-én körzeti ifjúsági- és leánykonferencia volt. 23 gyülekezet mintegy 350 résztvevő ifjúsága előtt bizonyágtétellel szolgáltak Főris Mária, Főző Lászlóné, Pógyor István, Pataky László, Szilágyi Pál és dr. Jánosi Ferenc. A meleg vendégszeretettel megrendezett és lelkiekben gazdagon megáldott seregszemle tanulsága gyülekezet és résztvevők számára: ut omnes unum sint.

— **Gyülekezeti Munkaképző Tanfolyamot** létesít a Magyar Református Külmisszió Szövetség Külmissziói Iskolájával kapcsolatosan. A tanfolyam október elején nyílik meg. A kiképzés két esztendőig tart. A tanfolyam díja félvétenként 10 pengő. Jelentkezhet minden gyülekezet munkás. Bővebb tájékoztatást ad Külmissziói Szövetség: Budapest, IX. Kálvin tér 8. II. 17.

HIVATALOS RÉSZ.

XXII. sz. Körlevél.

Tárgy: Egyházker. közgyűlés összehívása. 3788/1942.

Meghívó.

A tiszáninneri református egyházkerület folyó évi rendes közgyűlését *nov. 12-ére* (csütörtök) hívjuk össze Miskolcra a Palóczy-utca 4. szám alatti gyülekezeti terembe.

A közgyűlés 12-én d. e. fél 9 órakor kezdődik s tart folytatólagosan; délután 3 órától. A közgyűlés fontosabb tárgyai: konventi határozatok és leiratok, fő- és középiskolai ügyek, missziói jelentés, egyházmegyei felterjesztések, népiskolai ügyek.

Másnap november 13-án, pénteken d. e. fél 9 órakor az egyházkerületi rendes bíróság ülésezik.

Felkérjük az esperes urakat, hogy az egyházkerületi ülésre terjesztendő ügydarabokat legkésőbb október hó 25-ig küldjék be a püspöki hivatalba.

A közgyűlésre az egyházkerület alkotó tagjait: tehát az egyházkerületi tanácsbírákat, az egyházmegyéek espereseit és gondnokait, az egyházmegyéek törvényszerűen kiküldött képviselőit, az egyházkerületi előadókat, tanintézetek és tanítók törvényes képviselőit e közgyűlésre emezel meghívjuk.

Bizottsági ülések: az egyházkerületi bizottságok ülései 1942. november 11-én tartatnak a következő időben és helyeken.

1. Esperesi értekezlet délelőtt 9 órakor (Gyül. terem.)
2. Egyházkerületi számvevőség és pénzügyi bizottság együttes ülése d. e. 11 órakor (Gyülekezeti terem.)
3. Középiskolai tanügyi bizottság ülése d. u. 3 órakor (Gyülekezeti terem.)
4. Népiskolai tanügyi bizottság ülése d. u. 4 órakor (Gyülekezeti kisterem.)
5. Egyházkerületi missziói bizottság ülése d. u. 5 órakor (Gyülekezeti terem.)

A bizottság elnökeit kérjük, hogy a bizottságok tagjait külön meghívóval is szíveskedjenek felkérni az ülésen való megjelenésre.

Miskolc—Rásony, 1942. október hó 10.

Farkasfalvi Farkas Géza *Dr. Enyedy Andor*
egyházkerületi főgondnok. *püspök.*

Alsózempléniek figyelmébe! A folyó évi szeptember 24-én tartott emi. gyűlés határozata értelmében felhívom a nem református jellegű elemi iskolákban vallásoktatást végző lelkipásztorokat, segédlelkészeket és tanítókat, hogy tanmeneteiket október 31-ig felülvizsgálat végett küldjék el Martin Miklós v. o., emi. v. o.-si szakelőadónak Tokajba. Ahol áttértek a VIII. o-ra ott ugy a vallásoktatási, mint az egyházi ének tananyagbeosztás a most megjelent református „Tanításterv és Utmutatás“-ban felvett anyag tekintetbe vételével készítenendő el, ahol az iskola VI. o.-os, ott a tananyag a régi marad. Atyafiúi szeretettel: Nagyrovzagy, 1942. október 7. *Janka Péter* esperes.

Kérjük a tiszáninneri református egyházkerület körébe tartozó összes lelkészi hivatalokat annak megállapítására, hogy 1830—1850 évek között *Nagy József* és *Forgó Sára* hol kötött házasságot. Értesítést kér: *dr. Sarbó Jenő* ügyvéd, Budapest, VI. Andrassy ut 72., ki a kutatási költségeket eredmény esetén megtéríti.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűfeivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Dr. Mitrovics Gyula*: A pataki „Értesítő“ forgatása közben. — *Dr. Csomár Zoltán*: Az ungi egyházmegye közgyűlése. — —i —n.: Felsőzemplén közgyűlése. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

A pataki „Értesítő“ forgatása közben.

A lapozgatás a kollégium Értesítőjében nekem nagy lelki örömet jelent, ugyis, mint református embernek, ugyis, mint régi pataki diáknak, majd tanárnak. Kedves emlékeket ujit fel és boldog megnyugvással tölt el. Mert volt idő, mikor sok aggodalommal néztem az Alma Mater jövője elé. Amikor ugyanis a kormány az új egyetemeket fölállította, tisztában voltam velem, hogy a jogakadémia nem lesz fentartható. Jól, vagy rosszul van-e ez így, de ez váratlan hirtelenséggel valóban be is következett. Abban az időben történt, hogy drága jó öreg tanárom, feledhetetlen atyai barátom, Kovácsy Sándor gyakran fogadott azzal a lehangoló megállapítással: itt, Patakon minden esztendőben temetünk valamit. Akkor éppen az Irodalmi Kör és a nagymultu könyvkiadóvállalat volt soron. Rá fog-e találni a kollégium az új időkben új munkaterekre, amelyekkel kárpótolhatja magát elvesztett hivatásaiért? Amelyeken új alkalmakat nyer termékeny és áldásos hatásának kiterjesztésére?

Mivel már akkor semmiféle egyházi tisztséget nem viseltem, gondolataim föltárására más mód nem kínálkozott, csak az irodalmi nyilvánosság és a társadalmi próbálkozás. Egy kis broszúr jelentettem meg a főiskola jövőjéről, amelyben azt a gondolatot vetettem föl, hogy a kollégium a jogakadémia megszűnése folytán előálló pénztári fölösleg egy csekély részét tőkésítse hatalmas erőtartalékká, hogy abban a nem várt esetben, ha csalódnék az állam egyetemi politikájában, főiskolai tagozatok kiépítésére használja fel azt. Bizonyos számításokat is mellékeltem. Társadalmi próbálkozásom abban nyilvánult, hogy Budapesten a Pataki Diákok összejövetelén előadást tartottam a gimnázium felső tagozatának kifejlesztéséről két vagy három irányban, hogy legalább a középkortatás terén oly széles körben fejthesse ki működését, amilyen mértékben az csak lehetséges. Tehát nemcsak humanisztikus műveltség nyújtásával, hanem természettudományossal is és a modern nyel-

vek eszközeivel is. Ez utóbbi ekkor már nem volt egészen új gondolat Patakon, mert a Wlassics-féle tantervrevízióval kapcsolatban már 1896-ban kifejítettük azt a gimnáziumi szék megbízásából Maklár Pap Miklós, Rác Lajos és én, aki a memorandumot fogalmaztam; és különnyomatban meg is jelentettük. Egységes alsó osztályokkal bi- és trifurkációval így akartuk megoldani az egységes középiskola kérdését. A gondolat bár némi visszhangot keltett, nem ölthetett testet; de azért még sem halt meg. Jankovics miniszter már eféle megoldásra gondolt; Klebelsberg mereven szétválasztotta a háromféle középiskolát; Hóman pedig erőszakos beavatkozással állította ismét helyre a régi latin—görög egységes középiskolát.

Az életben azonban nem lehet erőszakot tenni, a szükségletek utat törnek maguknak a kielégüléshez. Mindjárt az új tanterv életbeléptetésekor meg kellett tennie megalkotójának azt az engedmenyt, hogy Gödöllőn olasz, Patakon s másutt is angol tagozatok létesüljenek. Tehát ime itt van a bifurkáció a gyakorlatban, amely elvben elvesztette a csatát, sőt komolyan még szóba sem jött. További tagozódást jelentett a tanítóképző liceum máskülönben nagyon egészséges gondolata. Az egységes latin középiskola frontja tehát már az egész vonalon át van törve, csupán arról lehet szó, hogy a felső osztályok teljes széttagolása rendszeresen és egyetemesen megszerveztessék.

Az én előadásom a Diákszövetségben elvi alapokból indult ki rendszeres végiggondolással, de alkalomszerűleg akkor a sárospataki főiskola jövője érdekében. Két cél volt előttem. Az egyik a kollégium nevelő hatásának a kiterjesztése a köznevelés és a közönség lehető legszélesebb rétegére. A másik, hogy egy olyan életrevaló szervezeti reform induljon ki Patakról, melynek ott már multja van és amely a jövő iskolája leendő.

Előadásomat megjelenésével tisztelte meg az egyházi gondnok ur, Janka Károly és gazdasági ügyeinek intézője, Trócsányi József dr. A Gazdasági Választmány elnöke, hivatásának megfelelően, az anyagi eszközök korlátaira hivatkozott s óva intett az anyagilag meg nem alapozott létesítményektől. Ez egészen természetes is; hiszen másként el

sem lehet képzelni. Azonban mint Deus ex machina lépett közbe Klebelsberg miniszternek nagyszerű terve az angol internátusról és a megfelelő gimnázium tagozatról. Hatalmas lépés előre! Ime ezzel a kollégium a közönségnek egy olyan rétegét kapcsolja be hatáskörébe, amely idáig tőle meglehetősen idegenkedett és megnyerésére csak homályos és alaktalan elgondolások voltak (például valami úri internátusféle tervezetben). Mit jelent ma már Pataknak az Angol Internátus!?, el sem lehet ma már képzelni Patakot enélkül. Pataknak országos jelentőségét elsősorban most ez adja meg. Amellett szimbólikus képviselője annak a gondolatnak, hogy egységes középiskola csak ugyanazon szervezet szerteágazásával valósítható meg.

A kollégium ebben az intézményben a magasabb társadalmi réteget ölelte magához nevelési szükségleteinek a kielégítésével; de a nemzet egészének is hatalmas és állandó szolgálatot tesz, midőn ennek a hivatáskörnek a szolgálatára nevel magyarságában meg nem alkuvó és műveltségében európai jellegű férfiakat. Hátra volt még az alsóbb néposztály nevelésének intenzívebb felkarolása. Ez régi hagyománya a főiskolának, hiszen Patak mindig a szegények iskolája volt csakúgy, mint Erdélyben Nagyenyed. Nagyszerű kezdeményezések: a tehetségek felismerésére törekvés és a népfőiskolai tanfolyamok. Mind a kettővel termékenyítően hatott a kollégium a magyar nevelési törekvésekre. Ezeket a törekvéseket tetőzi be az, amiről már inkább az Értesítőn kívül tájékozódhatunk, a mezőgazdasági középiskolai tagozat létesítése. Ebben nagyszerű hivatást ismert fel maga számára a kollégium. Megteremtési a kisebb- és középirtokosság magasabbrendű műveltségét, mely egyben nemzeti és európai, de époly mértékben szakszerűen agrarius jellegű s így megadja mindazt a református magyar birtokos osztálynak, amire szüksége van, mint művelt magyarnak és mint földje megművelőjének. De emellett azon is hangsúly van, hogy mindezt *abban a keretben* kapja — a kollégium falai között és közös alapelemekre építve — amelyben a kollégium az egyház művelteinek többi elemeit is kiképezi. Így tehát egyaránt szolgálja a nemzeti egységnek és az agrárius szakműveltségnek a gondolatát. A középiskolai jelleg jelentősége más szempontból sem hanyagolható el. A közép- és kisbirtok számára a gazdasági középiskola hivatott szakképzett gazdák nevelésére, mert a gazdasági akadémiák túlméretezett kereteket és szempontokat nyújtanak a nemzet egyik törzsét alkotó 50—200 holdas gazdáinak. Másfelől az is kívánatos, hogy a gazdasági akadémiák is a gazdasági középiskolákból szedjék hallgatóikat és ne másjellegű középfokú intézetekből. Azért ehhez a tervhez a főiskolának a legteljesebb sikert kívánhatjuk. Közélfekvő ingatlanaiában a megfelelő mintas és gyakorlóterületek sem hiányoznak. Az esetleges akadályoktól nem szabad visszariadnia az előljárásnak. A pataki kollégium megérdemel annyit a nemzettől, hogy új feladatvállalásában ne gáncsot, hanem támogatást kaphasson. Ezt megfelelő eréllyel ki is kell szorgalmazni.

Mitrovics Gyula.

Az ungi egyházmegye közgyűlése.

Szeptember hó 8-án tartotta évi rendes közgyűlését az ungi egyházmegye *Újlaky Sándor* esperes és *Nyomárkay Sándor* e. m. gondnok elnöklété alatt Ungváron a református Otthon helyiségében.

Újlaky Sándor esperes bibliaolvasása és lélekéből fakadó imádsága után Nyomárkay Sándor gondnok, időszerű kérdéseinket érintő, szolgálatkészségre serkentő beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. Elsősorban vitéz nagybányai Horthy István elhunyt kormányzóhelyettesünk hősi haláláról emlékezett meg, aki a nemzet reménysége volt és aki nemzeti reménységünkben a keleti háború legnagyobb hőse, a magyar nemzet Icarus-a lett. Közgyűlés gyászának jeléül félpercnyi felállással adott kifejezést. — Rámutatott megnyitó beszéde további során az ifjúság korszerű nevelésének nagy horderejére, ebből kifolyólag a Darányi Kálmán diákház ügyének minden lehető eszközzel való felkarolására és Ungváron egy középiskolás diákinternátus mielőbbi tető alá hozására. Szólt a felekezeti kérdéssel kapcsolatos nehéz kérdésekről, a reverzalisharcról és ezekkel párhuzamosan lelkipásztoraink éber helytállásáról. Majd megemlékezett Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnokról, aki 10 éve áll egyházkerületünk élén és akinek a tiszán-ineni egyházkerület, valamint a sárospataki főiskola életében és fejlődésében oroszlárnésze van. Életére és működésére Isten gazdag áldását kérte.

Az újonnan választott tisztviselők eskütétele után Újlaky Sándor esperes terjesztette elő nagy gondnal és körültekintéssel készített évi esperesi jelentését. Az esperesi jelentés erős lélekkel utat mutatott és irányt szabott a lelki fronton való cselekvésre... „Ma mindenkinek többet kell imádkoznia, hogy többet tudjon dolgozni is! Hogy le tudja szállítani igényeit, viselni tudja a nélkülözéseket is, hogy tudjon önzetlen és áldozatkész lenni, úgyannyira, hogy még élete se legyen drága, ha hazánk, nemzetünk érdeke úgy kívánja!”

Szintén megemlékezett hősi halált halt kormányzóhelyettesünkről és hálás kegyelettel adózott kerületünk egykori püspökének: néhai *Pálóczi-Czinke* Istvánnak áldott emléke előtt.

A szorosabban egyházmegyénket érintő ügyek kapcsán boldog örömmel jelentette közgyűlésnek, hogy Főméltóságú Kormányzó Urunk: *Komjáthy* Gábor, ny. lelkipásztort, a kárpátaljai ungi egyházmegye esperesét a magyar érdemrend középkeresztjével, *Benkő* Lajos ny. iskei lelkipásztort és *Pataky* Menyhért nagygejőci lelkipásztort signum laudisal tüntette ki. E kitüntetésekben magyar református lelkész karunk nemzetnevelő munkájának megbecsülését látjuk. — Végezetül az újonnan választott tisztikar nevében köszönetet mondott a gyülekezetek presbitériumainak a megnyilvánult bizalomért, mely egyúttal elkötelezés fokozottabb munkára és kötelességteljesítésre.

A bizottságok jelentéseinek előterjesztése, valamint az 55 tárgysorozati pontból álló beadványok, előterjesztések és egy bírósági ügy letárgyalása után a közgyűlés déli 2 órakor véget ért.

Dr. Csomár Zoltán e. m. jegyző.

Felsőzemplén közgyűlése.

A felsőzempléni egyházmegye október 8. napján tartotta évi rendes közgyűlését Sátoraljaújhelyben. A gyűlés kiemelkedő mozzanata volt Tóth Dezső egyházmegyei gondnok megnyitó beszéde, valamint Dobos Sándor esperesi jelentése. A gondnoki megnyitó beszéd kapcsán áldozott egyházmegyénk közönsége a hősi halált halt Kormányzó-helyettes Úr emlékének, kinek életét és a nemzet érdekében végzett drága munkáját gyönyörű szavakkal jellemezte a gondnoki megnyitó. — Kegyeletes szavakkal parentálta el gondnokunk a szeptember 11. én elhunyt Tóth Alajos dr.-t, egyházmegyénk volt ügyészét is, aki noha alig két éven át viselte tisztét, ez alatt a rövid idő alatt is feltűnt kiváló pontosságával, lelkiismeretességével, nagy tudásával, ügybuzgóságával és előzékeny modorával.

Az esperesi jelentés kimerítő korrajzban vetítette elénk egy esztendő gyorsan rohanó eseményeit. Reális képben mutatta be a csonka egyházmegye gyülekezeteinek külső és belső életét. Vázolta az egyházközségekben folyt vallásos, kulturális és belmissziói munkát, buzdított és bátorított a nehéz körülmények között való helytállásra. A hála és elismerés szavaival emlékezett a VKM illetékes tisztviselőiről, akik a kongrua-revizíós eljárásuk során sok megértést és jóakaratot tanúsítottak.

Örömmel értesült közgyűlésünk a „Vándorbiblia” tervének megvalósulásáról. Mult évi közgyűlésünk Dobos Sándor esperes és Szakal László lelkészi tanácsbíró együttes indítványára elhatározta, hogy gyülekezeteink adakozási készségének serkentésére méltó kiállítású képesbibliát szerez be az egyházmegye s ezt a bibliát egy éven át az egyházközség birtokolja, amelyik az előző évről lélekszámahoz viszonyítva a legtöbb adakozást tudja kimutatni. A mult évben elért eredmény alapján a Vándorbibliát most a hegyii társegyház presbiteri vették át, ahol az egyházi célú adományok összegéből egy lélekre közel 3 pengő esett. Illesse köszönet és elismerés a beszerzés körül sokat fáradt Szakal László tanácsbíró, valamint a kivitelezésben érdemet szerzett Biczó András festőművész és Kiss József Ferenc, ezüstkoszorús könyvkötő mestert.

Igaz szeretettel és bensőséges örömmel köszöntötte a közgyűlés az egyházmegye két jubiláló lelképásztorát: Papp István legényei lelkészt, egyházmegyei tanácsbíró, aki a folyó évben töltötte be lelkészi szolgálatának 40. évét és Dobos Sándor ladamóci lelkészt, egyházmegyénk esperesét, aki 25 éves lelkészi jubileumát érte meg Isten kegyelméből ebben az évben. —i—n.

— **Megjelent Nyáry Pál: Szívemet Hozzád emelem** című imakönyvének II. kiadása. Ez új kiadás jelentékenyen bővült, 440 oldal. Ára fűzve 2 50, egésvázsonkötés 4—. Megrendelhető: Református Traktátus Vállalat, Budapest, VIII., Kisfaludy-u. 28/a. III. 2., vagy a protestáns könyvkereskedésekben.

HIREK

— **Árokháty Béla-emlékhangversenyt** rendeznek a budapesti vallásoktatók november 20-án a Zeneakadémián, amelyen az emlékbeszédet a Megboldogult volt osztálytársa dr. Enyedy Andor püspök tartja. A gazdag műsorú hangverseny teljes jövedelme szegény iskolásgyermeknek ingyen Énekeskönyvvél való karácsonyi megajándékozását szolgálja.

— **„Nincsen saját igazságom”** címen jelenik meg december első napjaiban dr. Incze Gábor 160 oldalas prédikációs könyve, amely előjegyzők számára 3 32 pengős áron szerzhető meg. Bolti ára 4 50 P. lesz. Előjegyzések dr. Incze Gábor Budapest II., Török-utca 4. címre küldendők.

— **Csorba Zoltán** helyettes tanügyi előadó október hó 8—10. napjain hivatalos látogatásokat végzett a sárospataki református gimnáziumban.

— **Klebelsberg-emlékünnepe az Angol-internátusban.** Az Angol-internátus megható ünnepe keretében emlékezett meg gróf Klebelsberg Kunóról — halálának tizedik évfordulóján. Az emlékbeszédet Ablonczy György gimn. tanár tartott.

— **Vitéz Mikuletzky Gyula dr. alispánt** október 11-én iktatta be miskolci egyházközségi főgondnoki tisztébe dr. Enyedy Andor püspök.

— **A „Magyar Református Templomok” c.** kétkötetes mű számára az ipartügyi miniszter ur 130.000 kettős ív, 100 kg-os papír előállítását engedélyezte. A papír a Hazai Papirgyárnál már elkészült. A nyomdai munkálatok az Athenaeum nyomdában folyamatban vannak.

— **Csuka Andor** tanítóképzőintézeti tanár katonai szolgálatra bevonult. Tanszékét helyettesítéssel látják el.

— **H. Kiss Géza** Magyar Kőszál Füzetek 4. száma gyanánt újabb szép, kis füzetet adott ki *Horthy István emlékezete* címen.

— **Az OTBA szolgáltatásait kiterjesztették a prot. lelkészre is.** A pénzügyminiszter rendeletet adott ki, melynek értelmében a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértőleg az Országos Tisztviselői Betegsegélyző Alap szolgáltatását 1943. január hó 1-től kezdve kiterjeszti a református, evangélikus és unitárius lelkészre, segédlelkészre, hitoktatókra és kántorokra, nyugdíjasokra, özvegyekre és árvákra. — Az csak természetes — fűzzük hozzá mi lapunk részéről —, hogy ez a kiterjesztés most már középiskoláink ének- és zene-tanáraira is kiterjedt. Legalább is a végrehajtásnál ki kell terjeszteni azokra is. Már a nevüket is szerettük volna olvasni a rendeletben.

— **A Magyar Református Külmisziói Szövetség** 1942. októberében nyitotta meg *Külmisziói Iskoláját*, amelyben a külmisziói munkára jelentkezők előkészítését kezdi meg. Elsősorban a mandzuriai, mohamedán és az oroszországi magyarokon népek számára képez ki misszionáriusokat. A Külmisziói Iskola támogatására, a misszionárius jelöltek előkészítésének megkönnyítésére szánt természetbeni vagy pénzbeli adományok a Szövetség címére, Budapest, IX., Kálvin-tér 8. II. 17. küldendők.

HIVATALOS RÉSZ.

XXIII. sz. Körlevél.

Valamennyi esperes, lelkipásztor-, theol. akad., gimn., képezde-igazgató-, tanár-, hitoktató- és tanítótestvérem figyelmébe.

A folyó év május 6—7-én tartott konventi közgyűlés jegyzőkönyve bizonyára minden illetékes helyre megérkezett. Az előállítás és szétküldése igen nagy munkába és költségbe került: igyekezzünk, hogy nagy legyen a belőle merített haszon is. A fontosabb konventi határozatok ismeretében sok jó alkalmat ragadhatunk meg a magunk, egyházközségünk, egyházi intézményeink javának előmozdítására, viszont a konventi jegyzőkönyv hiánya miatt sok ilyen jó alkalmától és lehetőségtől eshetünk el. Ebből a szempontból a püspöki hivatal az idén is kijegyezte a jegyzőkönyvből azokat a fontosabb határozatokat, amelyeket egyházunk vezetőinek, tisztviselőinek érdekében áll elolvasni. Kérem azért lelkipásztor- és egyéb egyházi munkatársainkat, hogyha már az egész jegyzőkönyv átnézésére nincs idejük, legalább az itt felsorolt határozatokat olvassák el figyelemmel, az abból folyó tudnivalókat végezzék el, a határozatokban megkívánt jelentéseket — különösen az esperes és igazgató urak, — az előírt időben készítsék el és terjesszék fel. A közérdekű határozatokat pedig a presbitériumban, tanári vagy tanítóttestületben a belm. szövegségben ismertessék.

1. *Esperestestvéreim figyelmébe:* 2, 46, 48, 51, 58, 66, 96, 99, 100, 103, 104, 106, 107, 109, 112, 113, 115, 125, 129, 130, 131, 135, 137, 139, 140, 141, 168, 169, 172, 174, 175, 178, 179, 180, 185, 190, 191, 201, 208, 211, 220, 222, 223, 224, 225, 226, 233, 234, 236, 243, 239, 241, 242, 245, 248, 249, 250, 254, 259, 269, 270, 271, 272, 273, 275, 277, 282, 284, 286, 287, -88, -89, 290, 291, 299, 308, 322, 323, 330, 331, 327, 354, 356, 366, 367, 377, 396, 401, 407, 409, 418, 419, 408, 412, 415, 420, 421, 427.

2. *Lelkésztestvéreim figyelmébe:* 91, 96, 99, 103, 104, 107, 113, 115, 125, 129, 130, 131, 168, 169, 172, 174, 175, 241, 242, 243, 245, 248, 249, 250, 254, 269, 270, 271, 272, 277, 273, 282, 284, 308, 322, 323, 324, 331, 356, 377, 391, 396, 397, 398, 401, 407, 408, 412, 415.

3. *Theol. akad. igazgató- és tanártestvéreim figyelmébe:* 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 54, 55, 56, 58, 59, 248, 249, 251, 252, 253, 345, 356, 366.

4. *Gimn. igazgató- és tanártestvéreim figyelmébe:* 43, 55, 62, 65, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 247, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 262, 264, 321, 343, 347, 348, 366, 367, 379, 399.

5. *Képezde- (liceum) igazgató- és tanártestvéreim figyelmébe:* 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 97, 98, 262, 264, 267.

6. *Vallástanárr- és hitoktatótestvéreim figyelmébe:* 56, 91, 97, 98, 96, 99, 257, 278, 282, 321, 333, 343, 375, 376, 400.

7. *Tanítóttestvéreim figyelmébe:* 43, 103, 106, 107, 109, 111, 112, 117, 123, 125, 129, 271, 272, 273, 275, 276, 437.

A lelkész urak a konventi jegyzőkönyvet a tanító uraknak is mutassák meg, tegyék hozzáférhetővé, hogy az őket érdeklő pontokat alaposan áttanulmányozhassák.

A jegyzőkönyvekért kiadott óriási összeg akkor nem lesz kidobott pénz, ha a jegyzőkönyvek olvasása után az egyetemes konvent és más felsőbb hatóságaink tárgyalásai, az egyes ügyekben elfoglalt álláspontja, utasításai és célkitűzései mindazokhoz eljutnak, akikben egyházunk élettereje izzik és vérkeringése lüktet.

Atyafiságos szeretettel: **Dr. Enyedy Andor**
Miskolc, 1942. október 15. püspök.

Az alsóborsodi presbitériumokhoz. 1. Október 14-én tartott egyházmegyei közgyűlésünk a lemondás folytán megüresedett *esperesi* és *egy lelkészi tanácsbírói* tisztségre, valamint a 6 éves ciklus lejártja miatt *két miskolci Lévy József* fiúgimnáziumi és *tíz egyházmegyei tanítói* képviselői tisztségre elrendelte a szavazást. — A törvényesen összehívott és lefolytatott presbitéri gyűlések szavazati eredményét egy szavazólapon, az elnöklő lelkipásztor, az egyházközségi főgondnok, vagy gondnok és a presbitériumi jegyző aláírásával, az egyházközség pecsétjével ellátva, zárt borítékban kell az esperesi hivatalhoz (Diósgyőrvasgyár) beküldeni. Szíveskedjék a borítékra kívül felírni: „Szavazatok egyházmegyei tisztségekre“. — A szavazatok beadásának végső határideje: **1942. évi november hó 17.** — 2. Felkérem a presbitériumokat, hogy az egyházközségek költségvetését az E. T. szerint **október hó 31-re** készítsék el és terjesszék be illetékes számvevőjükhöz. — 3. Az egyházközségek különféle közpénztári, közalapi, nyugdíjintézeti tartozásait szíveskedjenek mielőbb rendezni. — 4. Az „Árva-napon“ befolyt adományokat **október 31-ig** a Szeretetszövetség központi pénztárába szíveskedjenek átutalni. — 5. Az egyházközségi választók névjegyzékét is el kell készíteni két példányban **november hó elsejéig**. Diósgyőrvasgyár, 1942. évi október hó 15-én, Szolgálatra kész lélekkel: esperes h. **Nádházy Bertalan** lelkészi főjegyző.

Az abaúji református egyházmegye kezelése alatt levő **Kovács—Komjáthy-alapítvány** jövedelmének élvezetére az 1943—45. évekre **pályázatot** hirdettek. Az alapítvány élvezetére az alapító levél szerint jogosultak: 1. Azok a ref. vallású lelkészözvegyek, akiknek férje az abaúji egyházmegye esperességében, mint rendes lelkész szolgált, özvegyiségük ideje alatt Abaúj megye területén laktak; 2. akiknek élete, multja és jelene vallásos, feddhetetlen és erkölcsileg tiszta; 3. végre, akik 2. vagy több nevetlen árvával maradtak el. A pályázati kérvények 1942. **október 31-ig** adandók be az esperesi hivatalba Göncre. Gönc, 1942. október 13. **Farkas Elek** esperes.

Sima (Abaúj vm.) ref. leányegyház presbitériuma, katonai szolgálatot teljesítő kántortanítója helyettesítésére 21 napi határidővel pályázatot hirdet. Fizetés a törvényes. Nők is pályázhatnak. Kérvények ref. lelkészi hivatal Erdőbénye küldendők.

Szerkesztői üzenetek: i—n: Megérkezett. Köszönöm. — S-u I-n P-c: Legközelebb jön. Igen gondos összeállítás.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Darányi Lajos*: Hitben. (Igehirdetés.) — *v. Bonczos Miklós*: Összefoglaló a Darányi Kálmán diákházról. — *N. J.*: Az alsóborsodi egyházmegye közgyűlése. — Hírek. — Hivatalos rész. — Menetrend.

Hitben.

(Énekek: 112. dics. 1. v. 236. dics. 1., 2., 4. v. 32. dics. 237. dics. 1., 2., 8. v.)

Lekció: II. Mózes 20: 1--17.

Textus: II. Kor. 5: 7. és Róm. 10: 17.

A reformáció nemet mond az embernek és igent mond Istennek.

I. Nem látásban járunk.

Az ember azt tartja valóságnak, amit lát. A maga szemével akar meggyőződni mindenről.

Még a vallás területén is láthatóvá akart tenni mindent. Innen származnak a kiábrázolások. Láthatóvá akarta tenni a láthatatlant. Prédikálni akart a szemeknek. Azt mondta, hogy tele kell írni képekkel, jelenetekkel a templomfalakat, a színes üvegtáblákat, hogy lássák a hívek a mennyeit, az odafelvalókat.

Történeket, drámákat akart bemutatni az istentiszteletben, a misében. Lejátszotta újra nagy-pénteket. Még azt is láthatóvá tette, hogy Pilátus hogyan mosta meg a kezét.

Mindez komoly törekvés, jószándék volt, de teljesen az emberhez alkalmazkodás volt. Azt kérdezte meg az embertől, hogy mit akarsz, te hogyan gondolod és akkor azt tette. Igent mondott az embernek. Jónak, szükségesnek és Istentől származónak gondolta mindazt, amit az ember óhajtott és kitalált. Az embert állította központba. Az embert szolgálta ki. Isten kijelentését is alkalmazta az emberhez.

Ez volt a reformáció előtti törekvés.

II. A reformáció először ennek az embernek mondott határozottan nemet. Nem érti az sem történetileg, sem lelkileg a reformációt, aki azt állítja, hogy a reformáció az embernek akart kedvezni. Nem az ember igáját akarta könnyíteni. Nem arról van itt szó, hogy Luther meg akart nőszülni és nem akart bőjtölni. A reformáció nem hogy könnyített volna az emberen, hanem inkább letaszította a trónról, elhallgattatta ott, ahol Isten beszélt. Nemet mondott az embernek és igent mondott Istennek.

Nem látásban járunk. Isten az ő nagy kegyelméből látható kegyelmi ajándékokat is adott a szentségeken. De itt, ebben a földi életben, nem

a látás útját rendelte nekünk. Hitben kell járnunk.

Isten nem mutatta meg magát és mégis úgy kell járnunk, mintha láttuk volna a láthatatlant.

Isten ma kötött velünk szerződést, mégis minden ő ígérete bizonyosabb, mint az ember aláírása és teljes anyagi felelőssége.

Isten bármelyik pillanatban kárhözatra vehetne, de kegyelme tart, megigazít és üdvösségre vezérel.

Hitben járunk. A nem-bizonyos a legbizonyosabb, mert Isten áll mellette. Bizonyosabb az ég, mint a föld. Nagyobb erő az imádság, mint a fegyverek sokasága.

Isten ezt a hitet nem látással táplálja, nem a látásból adja, hanem a hallásból. Isten nem mutatta meg magát, de szólott. Isten csak az Igében, az Ige hirdetésében engedi magát, erejét, a Krisztusban megjelent kegyelmét kiábrázolni. Csak az Ige a hit forrása és tápláléka.

Krisztus az Ige. Ő a hit szerzője és befejezője. Október 31. az ő szabadságharca. Nem látás, hanem hit. Nem az ember, hanem Isten. Így aztán nem kárhözát, hanem üdvösség.

Kezdetben rossz és szomorú dolog az emberit Isten akaratával cserélni fel. Később azonban látjuk: ez a csere annyi, mintha a rongyok helyére királyi palástot vennénk. Áldott, megmentő, egyedüli gazdagságunkat jelentő csere. Ne félj tőle!

Darányi Lajos.

Összefoglaló a Darányi Kálmán diákházról.

A Darányi Kálmán Diákház létesítése körül kifejtett hatalmas erőfeszítés a magyar református társadalomnak az utóbbi időkben keletkezett egyik legnagyobb egyetemes magyar jellegű megmozdulása. A magyar társadalom nagy horderejű feladatot vállalt magára. Nem az itt-ott mutatkozó fájdalmak szociális cseppekkel való gyógyítását tűzte ki céljául, hanem a magyar jövő gyökérvizsgálásának megragadásával arra vállalkozott, hogy a legszélesebb magyar rétegekből kiválaszt és felnevel egy lelkileg,

szellemileg kitűnően felkészített új nemzedéket és azzal megajándékozta és megerősíti az Országot.

Alagpondolat.

A magyarság, de talán földünk egész népessége a korforduló fájdalmas vajadásán esik át. A régi szemlélés-módot lassan ugyan, de egymásután minden területen új felfogás váltja fel. Az *előző évtizedek anyagi gondolkodása kénytelen a korszellem erejétől irányított gondolkodásnak helyt adni.* A liberalizmus és a történelmi materializmus minden erejével az anyagiak biztosítására törekedett és a szellem művelése csak másodlagos szerepet játszott. Korunk szelleme ezen a téren is más tanításokat hirdet.

Az erős, egészséges, faji- és népi szemléletben gyökerező korszellem azt tanítja, hogy *elsősorban a tiszta és fenkölt szellemi élet megteremtésére kell törekednünk és az anyagi erőket is ezeknek a szolgálatába kell állítani.* Csak annyiban van értelme és jelentősége a nemzet anyagi erőinek és értékeinek, amennyiben ezek a nemzet szellemének és az e szellemet hordozó népnek a fennmaradását, továbbfejlődését szolgálják. Azaz homlokegyenest ellenkezője annak a felfogásnak, amely a népben az anyagi jólét megteremtésének szolgáját vagy eszközt látta.

A nevelés.

A lelki-szellemi erők biztosításának és fejlesztésének leghatalmasabb eszköze a nevelés, még pedig mind *tervszerű,* mind pedig *önkéntelen* formájában. A számbelileg kisebb népek nagy nemzetekké csak úgy válhatnak, ha *számbeli erejüket lelki- és szellemi tényezőkkel minél inkább megszorozzák.* Nemzetté is tulajdonképpen csak akkor válik egy nép, ha örökéletű szellemi és művelődési alkotásokat teremtett. Viszont csak arról a nemzetéről mondhatjuk el, hogy szellemi alkotásokat hozott létre, amelynek minden tagja részese ennek az alkotásnak és amelynek minden tagja ismeri nemzetének szellemi és erkölcsi működését. *Ezért olyan nagy a jelentősége a magyar történelem, a magyar jog, a magyar irodalom ismeretének és ezért olyan fontos az, hogy a nemzet minden egyes tagja számára egyforma lehetőség nyíljon ezeknek a megismerésére.*

A vezetők nevelése.

A magyarság széles rétegeinek öntudatosítása és állandó felemelése *olyan vezető társadalmat kíván, amely belőle származik és vele egynek érzi magát.* Nem elég az, hogy a nép nevelői és tanítói megfeleljenek ennek a kívánalomnak. A felnőttek társadalma az élet legkülönbözőbb vonatkozásaiban a vezető-réteg mindenfajta képviselőjével találkozik. Az a magatartás, amit a vezetőállásban lévők — orvos, pap, mérnök, köztisztviselő, bíró stb. — tanúsít, a legtöbbször mélyen befolyásolja magatartásában, sőt nem egyszer jellemének további alakulásában a nép egyszerűbb gyermekeit. Ebből nyilvánvalóan következik, hogy *ha nagyjelentőségű nemzetünk életében a nevelés kérdése, úgyszólván fontosabb a nép vezetőinek képzése és nevelése.*

Joggal kérdezhetjük most már, hogy a nevelésnek *melyik formája az,* amelyik a hivatott vezetőegyénségeket a kívánságnak legmegfelelőbb

módja alakítja. Sokat vitatkoztak a szakpedagógusok arról, hogy a nevelés több formája közül melyik a legeredményesebb. Van olyan tábor, amely a *családi nevelést* helyezi mindennél előbbre. De vannak olyanok is, akik az *intézeti nevelés mellett* kardoskodnak. Alapjában véve mind a két felfogás helyes.

A családi nevelés.

Az átlagfeladatot betöltő munkás és tisztviselő emberek nevelését legjobban a család biztosíthatja akkor, ha megfelelő iskolák állanak rendelkezésére. Az életre való előkészítés ezeknél nem jelent akkora feladatot, hogy emiatt a családtól az előkészület idejére megváljanak.

A kollégiumi nevelés.

A vezetők nevelésével azonban másképpen állunk. A leendő vezető-fejei *életük egy bizonyos szakaszában a legintenzívebb nevelésben kell, hogy részesüljenek.* Fokozottabb tanulmányaik megkövetelik tőlük, hogy egész idejüket tanulással, előkészülettel töltsék. Szükségük van arra, hogy olvasással, könyvtári kutatással *annyt szedjenek össze, amennyit csak a tudományokból össze lehet szedni.*

Egységes szemlélet.

Az egységes nemzetvezetés azt is megköveteli tőlük, hogy *bizonyos, a magyarság szempontjából sorsdöntő kérdésekben hasonlóképpen gondolkozzanak, érezzenek és cselekedjenek.* Napjaink itt-ott érezhető nehézségek nem utolsó sorban onnan származnak, hogy vezetőink *egységes szemlélés-módja* még nem igen alakult ki. Ennek intézményes biztosítása lehatásosabban az egységes ifjúkori neveléssel biztosítható. *Az egységes ifjúkori nevelés pedig lehatásosabban kollégiumokban, diákházakban érhető el.*

Testületi szellem.

Minden olyan *testület,* amely munkásaitól feltétlen ügyszeretetet, teljes odaadást és lelkesedést kíván meg, kollégiumokban, szemináriumokban, egyszóval intézetben neveli jövője munkatársait. Katonatisztjeink, papjaink fanatikus hivatástudata és hivatásszeretete a legjobb bizonyíték erre. Lehetne-e pl. arról szó, hogy ezentúl a tiszteket vagy a katolikus papokat, mint bejáró hallgatókat tanítsák és neveljék? Ezt el sem tudjuk képzelni, mert az eredményben már eleve kételkedünk.

(Folyt. köv.)

v. Bonczos Miklós
igazságügyi államtitkár

Az alsóborsodi egyházmegye közgyűlése.

Az alsóborsodi egyházmegye október 14-én tartotta évi rendes közgyűlését Miskolcon.

Román Ernő h. esperes bibliaolvasása és imádsága után *báró Bottlik* István egyházmegyei gondnok nyitotta meg a közgyűlést. Megnyitó beszédében meghatott hangon emlékezett meg nagy halottainkról: Kormányzóhelyettesünkről, aki négy éven át egyházmegyénkhez is tartozott, mint a diósgyőri egyházközség főgondnoka, Farkas István püspökünkről, aki egykor esperese volt egyházmegyénknek, Czinke Istvánról, akit sok kedves szál fűzött egyházmegyénkhez. Kedvesen emlékezett meg Pósa

Péter lemondott esperesről, akinek búcsúszavait tolmácsolta. Örömmel köszöntötte új püspökünket, dr. Enyedy Andort és lelkes szavakkal ajánlotta fel egyházmegyénk egyetemének segítő szolgálatát nemes törekvései végrehajtásához.

Nádházy Bertalan főjegyző a gondoki megnyitóhoz fűződő határozati javaslati során költői lendületű és mélyérzésű szavakba foglalta egyházmegyénk kegyeletes érzéseit Kormányzóhelyettesünk halála és Kormányzó urunk gyásza felett. Majd röviden ismertette az egyházmegye életét az egyházlátogatók jelentései alapján.

Az esperesi, tanácsbírói, tanítóképviselői tisztségekre való szavazás határidejéül november 15-t állapította meg a közgyűlés.

Az új tanácsbírák, jegyző, tanítók eskütétele és beerősítése után a s. lelkészeket kebelezte be a közgyűlés, majd nagy érdeklődéssel hallgatta meg a komoly munkára valló belmissziói, tanügyi és vallásoktatási jelentést. A belmissziói jelentéssel kapcsolatban tisztelettel, de nagy határozottsággal foglalt állást a közgyűlés a V. K. Miniszter urnak az egyesületi munkák végzése tárgyában kiadott rendelete ellen, amely lehetetlenné teszi a vasárnapi iskolai munkát és újból hangoztatta a vasárnapi munkaszünet megtartásának szükségét. Határozattá emelte a lelkészértekezlet javaslatát a lelkészözvegyek és árvák megsegítése tárgyában. Eszerint egy kiküldött bizottság állapítja meg a szükség nagyságát s az összeget a kebelbeli lelkipásztorok teherbíró képességét figyelembe véve osztja szét, amit úgy kell befizetni, hogy az özvegyek még ebben az évben megkapják az erre az évre megállapított segítyt. Kimondotta új lelkipásztori állások szervezését a missziói és kórházi szolgálatok ellátására.

Több kisebb, de jelentős ügyet tárgyalta meg a közgyűlés, amely az 54 pontból álló tárgysorozat letárgyalása után d. u. 2 órakor ért véget. — Bírósági ügy nem volt.

N. J.

HIREK

— **Zehery Lajos dr. előadása.** Dr. Zehery Lajos egy. ny. r. tanár, min. tanácsos f. hó 23-án pénteken d. u. 5 órakor nagy közönség előtt előadást tartott „Az egyetemes erkölcsi életelvek összefoglalása” címen. Az egybegyűlt előkelő közönség meleg érdeklődéssel figyelte és nagy tetszéssel fogadta az értékes előadást, s a Patakon is jól ismert előadót meleg ünneplésben részesítette.

— **Az Oroszországban élő magyar-rokon népek** missziójával foglalkozott utolsó ülésén az Egyetemes Konvent. A munka megindításával kapcsolatos előkészítő munkálatokat a Magyar Református Külmisziói Szövetségre bízta.

— **A Gömöri Ref. Egyházmegye Lelkésze-egyesülete** szeptember 28-án tartotta összejövetelét Rimaszécsen, amelyen Szabó István tartott áhitatot, Varga Imre elnök pedig megnyitót. Németh Károly alelnök „A református egyház és az evangelizáció” címen tartott előadást, amelyhez Lonkoly-Thege István és Csontos László szóltak hozzá. Vályi József „Mit tanít nekünk Máté ev. 24.

része?” címen tartott előadást, hozzászóltak: Bacsó Gyula és Német József. „Mit tegyünk a magunk erejéből egyházunk és a lelkészek anyagi ügyeinek biztosítására?” címen előadást Lipták István tartott, amelyhez Tókos Károly szólt hozzá. Több más pontok letárgyalása után a lelkészértekezleti gyűlés végetért.

S. I.

— **Az eszkárosi gyülekezetnek** az abaúji em. legkisebb egyházközségének a 8-ik légvédelmi tűzérosztály egy kis harangot hozott a harctérről, melynek felszentelése október 18-án volt a környékbeli lelkipásztorok s Farkas Elek esperes közreműködésével. A csányi leánykör énekkara, lelkészük vezetése alatt tette ünnepélyesebbé a ritka alkalmat. A tisztikar küldöttségét Fekete Miklós em. tbíró, az egyház főgondnoka, a legénységet az egyház hívei látták vendégükül.

— **Kivonat a prűgyi ref. egyház presbitériuma,** mint fegyelmi bíróság 1942. szeptember hó 25-én tartott gyűlésének jegyzőkönyvéből. — 4. Jelenti lelkész, hogy *Pallagi Erzsébet* egyháztagnak házasság kötése előtt egyházunkra nézve káros megegyezést kötött születendő gyermekei vallására vonatkozóan, miáltal egyházunkhoz hűtlen lévén, fegyelmi vétséget követett el, lelkipásztor törvényekben előírt eljárása ellenére kéri nevezetnek fegyelmi büntetését. — Presbitérium, mint fegyelmi bíróság Pallagi Erzsébetet fentiekben vétkesnek mondja ki s ezért Őt az Ur asztalától, nemkülömben összes egyházi jogainak gyakorlásától 5 (öt) évig terjedő időre eltiltja. Az esetben ha nevezett ezen hibáját jóváteszi — időközben — ítélete alól fölmenti.

— **A Református Traktátus Sorozat újabb kiadványai:** *Nyáry: Az Ur az én vigasztalóm.* Elmélkedések és imádságok betegségben synylőknek. Különösen alkalmas hadikórházak, kórházi betegek számára. 84 oldal, ára 30 fillér. — *Üzenet a hadbavonulókhöz.* Szikszay alapján elmélkedés és imádság a katonák számára. Ára 6 fillér. — *Domján: Vele szentül élek.* Házassági tanácsadó jegyzéseknél és ifjú házasoknak. Ára 40 fillér. — *Nyáry: Szent asztalodhoz készülök.* Urvacsorai előkészítő füzet. Ára 20 fillér. — *Draskóczy: Kőrösi Csoma Sándor élete.* Ára 20 fillér. Megrendelhetők: Református Traktátus Vállalat, Budapest, VIII. Kisfaludy u. 28 a. III. 2.

MENETREND.

Érvényes 1942. IX. 23-tól újabb intézkedésig.

Sárospatak	Miskolc	Budapest
Személy I. 5·16	É. 7·20	Gyors É. 11·25
Gyors I. 7—		É. 11·25
Á. gy. s. I. 13·22		É. 16·37
Személy I. 21·55		É. 5—
	Füzesabony	
Személy I. 14·50	É. 20·48	
Budapest	Miskolc	Sárospatak
Személy	I. 4·55	É. 6·59
Gyors I. 7·07		É. 11·45
Személy I. 8·25		É. 16·16
Személy I. 13·11		É. 21·20
Á. gy. s. I. 15·40		É. 19—

HIVATALOS RÉSZ.

XXIV. sz. Körlevél.

I. Tárgy: Lelkészi kedvezmény igazolása. (3928/1942.)

Valamennyi lelképásztortestvérem figyelmébe.

A honvédelmi minisztériumtól az alábbi leiratot kaptam: „Felkérem Főtiszteletűségedet, hogy a joghatósága alá tartozó a tartalékos tábori lelkészi tanfolyamra, valamint az azt követő két szolgálati gyakorlatra behívandó papikedvezményre jogosultjai számára, papikedvezmény jogosultságuk fennállásának bizonyítása végett a tanfolyam, illetőleg a szolgálati gyakorlat megkezdése előtt közvetlenül, vagy legfeljebb két héttel előtte keltezett egyházhatalosi bizonyítványt szolgáltatson ki s egyben arra utasítsa kedvezményeseit, hogy ezt az igényjogosultsági bizonyítványt a tanfolyamra, illetőleg a szolgálati gyakorlatra való bevonulások alkalmával az illetékes katonai parancsnokság előtt mutassák be.”

Felhívom az érdekelteket, hogy a fent jelzett tanfolyamra, illetőleg gyakorlatra való bevonulásokat nálam jelentsék s a szükséges igazolványt ki fogom állítani. Egyúttal felhívom a 42 életévet még be nem töltött lelképásztor- és segédlelkésztestvéreimet, hogy katonai kedvezményük igazolását ez év december hó 1-ig be kell adniok. Az igazolványokat hivatalom rövid időn belül kiküldi. Ha valaki nem kapná kézhez november 10-ig, kérem azt egy levelezőlapon megírni.

II. Tárgy: A hazatelepített magyar gyermekek vizsgálója. (3862/1942.)

Valamennyi iskolaszéki elnöktestvérem figyelmébe.

Az egyetemes konvent a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól érkezett alábbi rendelkezést küldötte hozzánk:

„Többszáz iskolaköteles korban levő külföldi magyar gyermeket telepített haza az elmúlt esztendőben a kormány. A székesfehérvári tanker. kir. főigazgató arra irányuló javaslatot terjesztett elő, hogy ezek a tanulók „díjtalan magánvizsgálatot“ tehessenek annak a népiskolai osztálynak az anyagából, amelybe hazatérésük idejébe jártak s a f. 1942—43. iskolai évben a megfelelő magasabb osztályban folytathassák tanulmányaikat. A fent közöltekkel kapcsolatban az alábbiakban értesitem kir. Főigazgató urat. Nincs elvi akadályja annak, hogy a külföldről hazatelepített tanulók díjtalan osztályzó vizsgát tegyenek a népiskola megfelelő osztályának anyagából. A NU 23. §. (10) bekezdésének rendelkezése szerint az osztályzó vizsga ugyancsak a gondviselőnek igazolt szegénysége esetén díjtalan, de méltányosságból a gondviselő szegénységnek vizsgálata nélkül köteles az állami, községi, társulati (egyesületi) és magán népiskola helyi hatósága a hazatelepített iskolaköteles kora gyermeket díjtalan osztályzó vizsgára bocsátani. Az osztályzó vizsga szabályszerű ideje június hó 16—30., illetve augusztus hó 28—31. napjai között van. Az osztályzóvizsgadíj elengedésével egyidejűleg azt is engedélyezem, hogy a visszatelepített tanulók az osztályzó vizsgát folyó évi december hó végéig bármikor letehessék. A visszatelepített gyermek osztályzó vizsgájánál elsősorban arra kell figyelemmel lenni, hogy a gyermek a következő iskolai évben előreláthatóan képes lesz-e pótolni a magyar nyelv

kellő ismeretének hiányát s az esetleges egyéb hiányokat (írás, olvasás, fogalmazás, nyelvi ismeretek, esetleg földrajz, történelem, állampolgársági kötelességek és jogok). Ha a gyermek a hiányokat előreláthatóan pótolhatja és arra értelmi fejlettségénél fogva képesnek látszik, alkalmat kell neki adni arra, hogy a megfelelő magasabb osztályba léphessen. Ha a hiányok pótlására nincs remény, a tanulót abba a népiskolai osztályba kell felvenni, amely az általa félbehagyott idegen népiskolai osztálynak megfelel.”

III. Tárgy: Áttérési adat keresése. (4085/1942.)

Valamennyi lelkésztestvérem figyelmébe.

Budapest székesfőváros polgármestere azt a kérést intézte hozzám, hogy a tiszáninneri egyházkerület területén ismeretlen helyen áttért Leitner István áttérési bizonyítványát küldjem meg. Nevezett Budapesten 1896. április 7-én született, 1918. július 3 és 1929. július 10-e között tért át a református vallásra állítólag a tiszáninneri egyházkerület területén.

Kérem lelképásztortestvéreimet, hogy amennyiben a kért adatot megtalálják szíveskedjenek az áttérési bizonyítványt kiállítani s illetékmenten hozzám megküldeni.

Atyafiságos szeretettel: *Dr. Enyedy Andor*
Miskolc, 1942. október 20. *püspök.*

Az alsóborsodi lelkésztestvérekhez. Szeretettel kérem a következőket: 1. Jelentsék be, a közgyűlés utasítása szerint az esperesi hivatalba november 15-ig, minden olyan nem református iskola nevét, amelyben református vallású növendék tanul, a vallásitanítás idejét és a növendékek számát. — 2. A közalap intéző bizottságának felhívása szerint a reformációi ünnepélyen befolyó perselypénzeket az egyházmegye pénztárába haladéktalanul szíveskedjenek beküldeni. Diósgyőrvasgyár, 1942. évi október hó 21. Szolgálatra kész lélekkel: esperes h. *Nádházy Bertalan* sk. 1. főjegyző.

Az abaúji egyházmegye lelképásztoraihoz. Legutóbbi egyházmegyei közgyűlésünk újból szavazást rendelt el az *egyházmegyei gondnoki* tisztségre, valamint *két lelkészi aljegyzői* és *egy egyházmegyei tanítóképviselői* tisztségre. Felhívom a presbitériumokat, hogy a szabályszerűen kiállított és egy szavazólapra irt szavazataikat, külön zárt borítékban, folyó évi november 10-ig küldjék be az esperesi hivatalba. Gönc, 1942. október 21. *Farkas Elek* esperes.

Alsözempléniek figyelmébe: 1. Kérem lelképásztortestvéreimet, hogy egyházmegyei gyűlésünk határozata értelmében november 1-ig jelentsék be, hogy a vegyesházások nyilvántartására szükséges nyomtatványból 20 évre számítva hány ivre lesz szükségük. — 2. Az október 31-iki perselypénzt minden gyülekezet küldje be az emi. pénztárba. — 3. A Szer. Szövetségi tagdíjakat gyülekezeteink ez évben is belkörüleg gyűjtsék össze s legkésőbb december 1-ig küldjék el a Szer. Szövetségnek. — 4. Az egyházi és iskolai költségvetések, továbbá a választói névjegyzék törvény szerinti időben elkészítendő s előbbiek illetékes számvevőkhöz, utóbbi pedig az esperesi hivatalhoz küldendő. Nagyrósvágy, 1942. évi október 20. Atyafiu szeretettel vagyok: *Janka Péter* esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *v. Bonczos Miklós*: Összefoglaló a Darányi Kálmán diákházról. (Vége.) — *Samu István*: A gömöri egyházmegye új tisztikarának beiktató közgyűlése. — *M. J.*: Országos theol. tanári konferencia. (Vége köv.) — Hírek. — Hivatalos rész.

Összefoglaló a Darányi Kálmán diákházról.

II.

Háborús fokozott felkészülés.

A magyarság élet-halál harcban sorsdöntő órákat él. A háború hatalmas erő- és anyagáldozata rádöbrent bennünket arra, hogy fokozottabban készüljünk fel a nemzet életfeladatainak minél tökéletesebb ellátására.

Sokszor keresünk rendkívüli feladatok megoldására rátermett embert és kivételes tehetséget eredménytelenül! Hyeenkor azután látjuk a kollégiumi nevelés sok helyen eddig még nem alkalmazott hiányát. Ha a magyarság továbbra is helyet kíván magának a fokozódó harcok közepette biztosítani, akkor a békefeladatok ellátására készülő ifjúságát is a kellő ideig tartó családi nevelés előkészítése után a legnagyobb munkára képesítő kollégiumi neveléssel kell kiegészítenie.

Békeélet is harc. Szellemi honvédelem.

Különösen jelentős ez ma, amikor a trianoni határok köröskörül megtörték és mind több és több magyar vezető-értelmiségre van szükségünk. Az első világháború utáni tapasztalatok ráébresztettek bennünket arra, hogy nekünk magyaroknak a békeélet is örök harcot jelent és ezért a szellemi vezetőréteget a szellemi honvédelemre is képessé kell tennünk.

Trianoni és birodalmi szemlélet.

A trianoni megcsönkítés a magyar ifjúság lelkének és szellemének szárnyalását is megszegte. A trianoni szűk szemlélet beidegződött az intelligens társadalom lelkébe és ezalól az ifjúság lendülete sem tudta magát felszabadítani. Emlékezzünk csak rá, hogy a magyar diplomás ifjúság tehetségei miként tengődtek és kallódtak el a trianoni hűz esztendő alatt. Hogy alkudott meg az ügyvéd egy bírósági díjnoki, vagy végrehajtói állással és a mérnök egy villamoskocsi vezetésével és ez még a kisebbik baj volt, de a nagyobb hiba azáltal következett be, hogy a fiatalság szemében egy íróasztal és havi 200 P fix fizetés volt az álmok ne-továbbja és az életüket ezekhez a szűk keretekhez szabták. *Lehúzta őket a nagyok gondja és valljuk*

meg őszintén, nem készítettük elő a fiatalabb generációt a feltámadó új magyar birodalom vezetésére és igazgatására. Nem készültünk fel a magyar birodalmi gondolat megvalósítására és képviselésére. Mi nem rendelkezünk a történelmi szemléletek és európai hivatást is betölteni tudó nemzedékkel. Még szerencsénk, hogy volt egy kultuszminiszterünk, gróf Klebelsberg Kunó, aki legalább az iskolázás és művelés terén gondoskodott arról, hogy vissza ne essünk és tartani tudjuk a szintet. A lelki formálás és történelmi elhivatottság levegője hiányzott a magyar ifjúságból és szárnyaszegett volt az elmúlt hűz esztendő alatt. Ebbe a hibába még egyszer nem eshetünk bele és nekünk fel kell készülnünk arra, hogy mindezt pótoljuk és egyigazi szellemi honvédelmi munkával kiválogassuk, kiműveljük és felneveljük azt a réteget a fiatalságból, amelyik történelmi szerepet is tud vállalni a Dunamedencében, az új Magyar Birodalomban.

Darányi Kálmán.

A magyar megújhodásnak egyik legszerényebb, legszívósabb, legmélyebben magyar munkása, egyben a győri program révén a magyar harcokészség legnagyobb jelentőségű fejlesztője, a magyar diákságnak, őszinte, mindig készséges barátja: Darányi Kálmán volt. Emlékét ma még csak szeretteinek, munkatársainak, tisztelőinek hálás reá gondolása, a magyarság őstönös ragaszkodása őrizi. Puritán egyéniségéhez aligha lehetne méltóbb emléket állítani, a nemzet szellemi megújhodását célzó intézményt.

A megvalósítandó Diákház tehát ebben az összefüggésben viseli majd Darányi Kálmán nevét és hirdeti az ő elgondolásainak megvalósítását, a Szellemi Honvédelem jegyében.

A diákház célja.

A Darányi Kálmán Diákház célja, hogy a magyarság szolgálatára és Isten dicsőségére Budapesten mintegy ezer személyt befogadó, korszerűen felszerelt főiskolás kollégiumot és diákközpontot adjon a nemzetnek.

Ezt a célt a Diákházban vallásos és nemzeti neveléssel kívánjuk biztosítani. A kollégiumi nevelés fegyelme, az ifjúság szervezett együttélése biztosítja azt a lelki formáló erőt, amelyet a jövő ma-

gyar szellemi arisztokráciának a magyar életbe magával kell vinnie. *A kollégiumi élet rendje* reászoktatja az ifjúságot a *tervszerű munkára*, a társadalomban nélkülözhetetlen életformák kialakítására. *A kollégiumban bőséges alkalom nyílik arra*, hogy a fiatalabbak megtanulják az *alárendelést*, az idősebbek pedig *hozzászokjanak példaadó élethez*, a fiatalabbak, a gyengébbek, a *szegényebbek* támogatásához. *Az egységes nevelés lelki közösségekbe olvasztja őket és állandó szellemi folytonosságot és kapcsolatot teremt a szellemi élet különböző területeire már kirepült és a kollégium ifjúsága között.* A kollégium méretei biztosítják majd azt, hogy az újonnan kikerülők az életben már előbb végzett kollégista társaikkal úgyszólván mindenütt találkoznak, akiknek a támogatására és jótanácsaira mindenkor számíthatnak *Ily módon fokozódik a vezető-társadalom egységessége, összefogása, a magyar nép felemelésének szent akarásában.*

A kollégiumi fiatalságban nemcsak az a magvetés kell ki, amit a kitünő nevelő tanárok gondos kezekkel elvetnek a fiatalság lelkében, de a fiatalok egyénisége, egymás lelkének tüzeiben csiszolódik és kristályosodik. Itt nemcsak nevelik a fiatalságot, de az nevelődik önmagától is. Emlékezzünk csak rá, hogy sokszor mennyire hatott reánk, jellemünk és felfogásunk kialakulásánál, egy-egy barátunk lelkiségének a befolyása. Mivel a kollégiumban jelesek, érdemesek és jellemesek vannak többségben, ezek döntő erkölcsi és szellemi befolyása irányítja az egész kollégiumi ifjúságot. *Lélekformáló ereje van a kollégiumnak.*

És egy *különös levegője* van a kollégiumnak, magának az intézetnek, amely szintén *önmagától formál és nevel.*

Végül, egy a kollégiumban felnevelt fiatalság együttélésének és együttvaló kifejlődésének van egy rendkívül előnyös oldala. *Az, hogy ennek a fiatalságnak csalhatatlan értékmérője és értékítétele van.* Ismerik egymást, egymás jó és rossz tulajdonságait, jellembeli, szellemi és erkölcsi értékeit és kiválóságait, jobban ismerik egymást, mint ahogy közülük egyeseket a szülők és tanárok ismernek, mindenkiről tudják, hogy ki mennyit ér, milyen súlyal rendelkezik. Ha ebből a kollégiumi együttesből valaki kikerül az életbe és nem támogatásra és protekcióra lesz szüksége, hanem vezetőállásba kerül és munkatársra és segítségre lesz utalva, könnyű lesz neki munkatársat választani, *mert minden munkakörből jog ismerni értékeket és kiválóságokat, akiket oda lehet állítani feladatok megoldására.*

A mai vezetők nem ismerik egymást, különböző helyekről verődtek össze, vagy ha ismerik is egymást, csak felületesen. Vagy nincs és kifogyott a tehetségek kutja, vagy nem tudjuk, hogy hol keressük és találjuk fel az igazi értéket.

A Darányi Kálmán Diákház egy olyan szellemű vezetőgárdát akar összekovácsolni, akik egymás kezét akkor sem engedik el, ha az élet vezetőpozícióját Isten dicsőségére és hazánk javára elfoglalják.

(Vége.)

v. Bonczos Miklós
igazságügyi államtitkár

A gömöri egyházmegye új tisztikarának beiktató közgyűlése.

Október 8-án, Rimaszécsen tartotta meg a gömöri ref. egyházmegye őszi rendes közgyűlését s ennek keretében ment végbe az egyházmegye új tisztikarának ünnepléses beiktatása.

Baraxa Lajos legidősebb tanácsbíró segedelmet és áldást kérő imádsága után *id. Boross Zoltán* világi tanácsbíró megnyitotta a közgyűlést s a szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvének felolvasatása alapján megállapította, hogy egyhangú szavazat által esperessé *id. Lenkey Lajos* rimaszécsi lelkipásztor, eddigi esperes választatott meg továbbra is esperessé. Üdvözlés után az újonnan megválasztott esperes a szószékre lép, ahol Lukács ev. 9:62 alapján mondotta el nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgatott esperesi szóférfaló beszédét. Vallástétel volt ez a beszéd, amelyben az engedelmes szolga alázatos meghajlását láttuk az egyetlen Főpásztor, az Ur Jézus akarata előtt, amikor az eke-szarvára veti a kezét és előre, arra az egyedüli célra tekint, ami egyházmegyénk javát szolgálja, Istennek, hitünknek, egyházunknak és Hazánknek legfőbb ügye előrevitele érdekében drága eszközként áll. Tehát hithűséggel kívánja végezni szolgálatát. Ebből a hithűségből fakad a felekezeti béke megóvására való törekvése, mert szent meggyőződése az, hogy a felekezeti türelmetlenségben soha nem a saját hitéhez való túlzott ragaszkodás, hanem mindig más érdek, vagy hatalmi vágy használta fel eszközül a lelkek szent tüzeit. Békét kíván, de a harcot kezdeményezőkkel szemben kemény kézzel fog küzdeni. Hithűségből fakad azon szándéka is, hogy a magyar kálvinista egyháznak törvényben biztosított jogait megvédi; egyházi és állami törvényeinket megtartja, de meg is tartatja. Szívének mondhatatlan öröme lenne az, ha látná azon törekvésének gyümölcsét, hogy egyházi és világi munkásai között egyházunknak, lelkészek és tanítók, belhivatalnokok és hívek között a szeretet és békeség csokolgatná egymást. Szólt azért a lelkészekhez, világiakhoz, tanítókhoz és hívekhez, hogy versengés semmiben másban ne legyen közöttük, mint abban, hogy ki tud többet tenni a jobbnak és az üdvösségesebbnek megvalósításáért. Az egyház kormányzásában elől akar járni; a munkában senkitől sem vár többet, csak annyit, hogy minden lelkipásztor a maga gyülekezetének minden ügyét olyan lelkiismeretesen és haladéktalanul intézze, mint ő 82 gyülekezetét. Nem feljebbvaló akar lenni, hanem olyan első a hasonlóak között, aki örömmel vállalja a többi szolgálatát. Új barázdába áll, de régi hűséggel veti kezét az eke-szarvára s még az élete sem lesz drága abban a munkában, hittel, reménységgel és imádsággal szolgálja Isten országának és anyaszentegyházunknak az ügyét. Hiszi, hogy Isten a maga erejét az ő erőtlenségében meg fogja dicsőíteni. — Istenünk kegyelme legyen szolgálatán és áldja meg életét.

Ezután felolvastatja esperes a szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvének az egyházmegyei gondnok választására vonatkozó részét, amelyből meg-

állapítja, hogy egyházmegyei gondnokká a presbiteriumok egyhangú szavazattal *dr. Soldos Béla* Gömör vármegye főispánját választották. Miután esperes az új egyházmegyei gondnokot üdvözlő, hivatalába a törvénykönyv és pecsét átadása mellett beiktatja s Konkoly-Thege István e. m.-i főjegyző olvasása mellett gondnok az esküt leteszi, — üdvözlök: em.-i főjegyző, a beretkei árvaház igazgatója s egy beretkei kis árva, — *dr. Soldos Béla* egyházmegyei gondnok tartja meg székfoglaló beszédét, melynek tartalmából hadd álljon itt néhány gondolat: „A mindenható Isten akaratából és különös kegyelméből foglalom el a gömői református egyházmegye gondnoki tisztét és ezen reám nézve felette megtisztelő és ünnepélyes órában imádságos szívvel és alázatos lélekkel száll fel hálám a Magasságba, hogy kiválasztattam; erősen bízom abban, hogy kijelölt utamon, Anyaszentegyházunk építésében tehetségem szerint kifejtendő munkámban jóságos és áldó kezének melegségét érdemem szerint mindenkor magam mellett fogom érezni!“ A hitnek és a predestinációnak mély gondolatai után, egyházmegyei gondnokunk meghatott szavakkal és meghatódottságot kiváltó érzéseket keltve emlékezik meg arról, hogy mai közgyűlésünket egy nagy világégés közepette tartjuk. S a magyar nép, mint annyiszor ezer év alatt, most is kiállott a harcok mezejére, mert így kívánta a nemzeti becsület és a keresztényiség védelme. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg *vitéz nagybányai Horthy István*, Magyarország Kormányzóhelyettesének hősi haláláról, aki ifjú életét tette le áldozatul a Haza oltárára. Majd imádságos szavakkal kérte Istent, hogy az annyiszor próbára tett szülőknek, Kormányzó Urunknak és Hitvesének adjon enyhülést szívfájdalmukra. A kegyelet szavaival emlékezett meg továbbá báró *Ragályi-Balassa Ferencről*, a volt Gömör-tornai egyházmegye elhunyt gondnokáról. Szíves szeretettel köszöntötte hivatali elődjét, *dr. Zehery István* tb. em.-i gondnokot. A továbbiak során mélyen járó gondolatokkal fejtette ki azokat a célkitűzéseket, amelyeknek nyomán haladni kíván munkájában. Egyházi törvényeink megtartásában — mondotta többek között — úgy magunk, mint másokat illetően változásnak lenni nem szabad, mert törvény. A hitélet ápolása terén azonban alkalmazkodni kell a mindenkor idő kövételmeihez. Az igehirdetésben fontos az alkalmosság s nem a tudományos előadás. A Szentírásnak minden szava az életre szól, tehát megvan benne mindaz, amire ma a lelkeknek szüksége van, hogy hívő hit és bizonyos erő fakadjon az igehirdetés nyomán. Elsőrangú kérdés ma a hadbavonultak hozzátartozóinak látogatása és az általános szociális kérdésekkel való intenzívebb foglalkozás. Egyházi életünk legfontosabb teendőjét ma ebben a rövid mondatban fejezheti ki: „A szív kitermelése és a lélek munkálása!“ Benne van a szívben minden jónak a csirája, azt tehát féltő szeretettel kell ápolni, a lelkeket pedig nem szabad kúfárok kezében hagyni, hanem oda kell vezetni Krisztushoz, egyedüli Urához. Azzal a fajtaival szemben pedig, amely mindenkor hasznot és gondtalan, kényelmes életet akart csupán a magyar földtől s ahhoz semmi más ezenkívül nem

köti — a multakon okult óvatosságot és magatartást kér. Istenféllem és hazaszeretet — ez a két csillag vezesse minden munkáját lelkipásztoroknak és tanítóknak, akik jogos és méltányos törekvéseikben mindenkor támasztás segítő kezet találnak benne.

Ezután következett az új egyházmegyei tisztikar: tanácsbírák, jegyzők, ügyész s tanítóképviselő eskütétele, továbbá hallottuk az esperesi, belmissziói, tanügyi jelentést. Majd megválasztotta közgyűlés az új belmissziói előadót, tanügyi bizottsági elnököt, több tanítót állásába beerősített s letárgyalva a közgyűlési ügyeket, közgyűlésünk délután 4 órakor véget ért. Legyen velünk minden további munkánkban is Istenünk kegyelme, jótetszése és áldása!
Samu István em. jegyző.

Országos theol. tanári konferencia.

Zajtalan, csöndes, de mély és bensőséges ünnepe lett a magyarországi református theológiai tanároknak az a konferencia, amelyet október hó 19. és 20. napjain tartottak Kolozsváron. A visszacsatolás után csak most léphettek először a drága földre, a mindenféle történeti erőt csodálatos öku-
menitással összefogó Bethlen Gábor országába és nézhetek szembe Isten előtti felelőséggel azokkal a feladatokkal és munkákkal, amelyeket Isten úgy-
nek, szent Fia evangéliumának szolgálata éppen ennek a közösségnek a vállaira helyezett s amely evangéliumi munkákat a kolozsvári theol. fakultás az elszakítás nehéz éveiben olyan bámulatos oda-
adással és hűséggel végzett, eifeledhetetlen példát szolgáltatva valamennyi theol. főiskola és egyház-
kerület számára, hogy az áldás, minő gazdagsága következik abból, ha egy theol. főiskola tanári tes-
tületé Istenről adott küldetését teljesíti a közvetlen közelébe eső területen. A kolozsvári theol. fakul-
tást és az erdélyi egyházkerületet, annak vezetőségét a legnagyobb elismerés illeti meg, hogy ezt az áldott együttműködést lehetővé tette és az im-
périum-változás után is változatlan céltudatossággal folytatja, sőt úgy érzi, hogy most már szaba-
dabban és erőteljesebben végezheti. Dr. Gönczy Lajos, a fakultás igazgatója nagyon világos és hit-
valló szavakkal juttatta ezt kifejezésre és ösztönző hatással ragályozta az egész konferencia valamennyi theol. főiskola képviselőire. A debreceni egy-
tem theol. fakultásának résztvevői drága ajándék gyanánt ezt éppen úgy elvihették, mint a budapesti, pápai és sárospataki theol. akadémiák tanárai. Vá-
sárhelyi János püspök is akkor szólt Erdély szívéből, amikor a magyar református egyház számára végzendő közös irodalmi munkára, egy tájékoztató, iránytmutató és iránytszabó folyóirat megindítá-
sára hívta fel — megfelelő út és mód megtalálá-
sával — a theol. tanári konferenciát.

Nem volna ennél termékenyebb és áldottabb valami, ha ez annak elgondolása és célzata szerint megvalósulna.

Kérjük Istent, hogy segítse a nevében megindulókat.

(Vége köv.)

M. J.

HIREK

— **Sárospataki főiskolánk reformációi ünnepe**lyén az ünnepi beszédet *Ablonczy György* gimn. tanár fogja tartani.

— **November 8-án** Vajdácskán, a Ker. Ifjúsági Egyesület és Leánykör körzeti ifjúsági és leánykonferenciát rendez, melyre a környező gyülekezetek ifjait és leányait szeretettel hívja és várja. A konferencia kezdete: reggel 9 óra. Bibliát, énekest, egy napi élelmet mindenki hozzon magával. Jelentkezési díj: 30 fillér.

— **Tájékoztatásul az alsóborsodi választásokhoz.** Beküldötték lapunkhoz hír gyanánt, hogy a miskolci, tiszánánai és mezőkeresztesiegyházak presbitériuma az alsóborsodi egyházmegyei tisztségekre a következőképpen szavazott: **Esperes:** Román Ernő, lelkészi tanácsbíró: **Cseh József**, fiúgimn. tanár képv.: **Soós Mihály**, **Zsupán László**, tanítóképviselők: **Barna Aladár**, **Erdős Károly**, **Lovász Pál**, **Mizsér Lajos**, **Molnár Béla**, **Nagy Dezső**, **Nagy János**, **Szabó András**, **Trencsényi Pál**, **Várhegyi Lajos**. Ismét jelezzük, hogy a fentieket lapunk nem állásfoglalás, hanem tájékoztatás céljából közli. — Azt is közölték lapunkkal, hogy **az alsóborsodi ref. esperes** választás most folyó szavazata során a hejőbábai ref. egyház presbitériuma okt. 18-án tartott gyűlésében **Komjáthy József** diósgyőri lelkipásztorra adta szavazatait. Tanácsbíróul **Solyom Gyula** harsányi lelkipásztorra, tanügyi képviselőül pedig az eddigi tanügyi képviselőkre szavazott.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsözempléniiek figyelmébe.

Őszi egyh. m.-i. gyűlésünk iskolafelügyelet szempontjából egyházmegyénket a következő 6 körzetre osztotta:

1. Királyhelmei körzet: **Ágcsernyő**, **Nagytárkány**, **Kistárkány**, **Bacska**, **Bodrogmező**, **Bodrogszentes**, **Királyhelmei**, **Kisgéres**, **Nagygéres**, **Örös**, **Nagyrosvány**, **Láca**. Szakfelügyelő: **Kántor Mihály** cigándi ig. tanító, helyettese: **Nagy Dezső** cigándi tanító.

2. Cigándi körzet: **Semjén**, **Karcsa**, **Zemplénagárd**, **Révleányvár**, **Kiskövesd**, **Ricse**, **Cigánd**. Szakfelügyelő: **Kató János** lácai ig. tanító, helyettese: **Böszörményi Dezső** ágcsernyői tanító.

3. Sárospataki körzet: **Györgyarló**, **Viss**, **Kenézlő**, **Bodrogolasz**, **Erdőhorváti**, **Bodrogsára**, **Bodroghalász**, **Vajdác**, **Makkoshotyka**, **Sárospatak**, **Tiszakarád**. Szakfelügyelő: **Pósta Sándor** baji ig. tanító, helyettese: **vitéz Makk Sándor** prügnyi tanító.

4. Szerencsi körzet: **Tolcsva**, **Sima**, **Erdőbénye**, **Olaszliszka**, **Tiszaladány**, **Tokaj**, **Tarcal**, **Tállya**, **Ond**, **Monok**, **Golop**. Szakfelügyelő: **Szathmár Ferenc** tan. kép. tanító, helyettese: **Rátkay László** e.-bényei tanító.

5. Megyaszói körzet: **Legyesbénye**, **Sóstófalva**, **Ujcsanános**, **Hernádkaj**, **Berzék**, **Alsódobsza**, **Gesztely**, **Hernádnémeti**, **Sajóhidvég**, **Megyaszó**. Szakfelügyelő: **Angyal László** t.-luci tanító, helyettese: **Jakab Antal** t.-harkányi tanító.

6. Tiszaluci körzet: **Taktakenéz**, **Csobaj**, **Báj**, **Taktaszada**, **Taktaharkány**, **Prügy**, **Tiszaluc**, **Kesznyéten**. Szakfelügyelő: **Filep Sándor** ujcsanáosi tanító, helyettese: **Kiss András** megyaszói tanító.

November 17-én Királyhelmei, 18-án Cigándon, 19-én Sárospatakon, 23-án Hernádnémetiben, 24-én Tiszalucan, 25-én Szerencsen az iskolában körzeti tanügyi értekezlet lesz. Felhívom a tanerőket, hogy a saját körük értekezletén a kitűzött időben d. e. 9 órára jelenjenek meg. Szeretettel hívom a lelkipásztorokat s vallástanárokat is azzal a kéréssel, hogy ezt az értesítést feltétlenül közöljék az érdekelt tanítókkal. Élelmiszert mindenki vigyen magával. Tárty: **Módszeres** vall. tanítás a körzeti felügyelő előadásában, **Minta** vall. és folyó napi tanítás a helybeli tanítók által. Az értekezleteken **esperes** urral, az e. m.-i. szakelőadó urral együtt lehetőleg részt veszünk.

Szakfelügyelők látogatási tervüket megerősítés végett 1943. március 1-ig küldjék hivatalomhoz. A látogatás április 15-ig befejezendő.

Az új ref. tanterv szerinti tananyagbeosztások folyó évre mint próbaévre, fokozatosan előkészítendőek s megerősítés nélkül is használatba veendőek, 1943/44. évre azonban ezeket megerősítés végett 1943. aug. 15-ig a szakfelügyelők útján hozzám be kell terjeszteni. Órarend felülvizsgálás végett folyó évi dec. 1-ig a szakfelügyelőkhez küldendő.

Isteniszteletek a téli időszakban reggelként oly időben tartandók, hogy a tanítás fél 9 órakor feltétlenül megkezdhető legyen.

Kenézlő, 1942. október 27.

Atyafiságos szeretettel:

Pataki Sándor
tanügyi b. elnök.

Az Ungi Segélyegylet (USE) tagjait tisztelettel értesítem, hogy **Szilágyi László** nagyszeretvai lelkész-testvérünk halála folytán a XXXII. számú járulékrészlet befizetése vált esedékessé. Felkérem az egyesület tagjait, hogy az esedékes részletet (hátrálékaikkal együtt) haladéktalanul fizessék be **biancó** csekken a **Nagykaposi Járási Hitelszövetkezet** 71586. sz. csekszámlájára, a csekk második szelvényére ráírva, hogy az „U. S. E. javára”. Csekklapot senkinek nem küldhetek. A most kifizetett segély 1410 pengő volt. Szeretettel szolgáljuk: **Kőmives Sándor**, az USE vezetője.

Az ungi ref. egyházmegye lelkész és tanító egyesület alkotó tagjait november 3-án reggel 10 órakor a ref. Otthon helyiségében **Ungváron** tartandó értekezletünkre, ezennel meghívom. Kérem az alkotó tagok teljes számú megjelenését. Szürte, 1942. október 26. **Gencsy Béla** egyesület elnöke.

Alsóborsodi lelkipásztorok bibliáorájára nov. 3-án, kedden d. e. 9 órai kezdettel, — szeretettel hívjuk mindazokat a lelkipásztor-testvéreket, — más egyházmegyebelieket is, — akik szükségét érzik az egymással való lelkipárhözösség kialakulásának. Megbeszélésünk tárgya: **I. Kor. 5. rész** s ezzel kapcsolatban az egyházfegyelem kérdése. — Lelkésznék bibliáorája ugyanott 12 órakor szintén megtartatik.

A szirmai ref. egyház, hadbavonult tanítóinak helyettesítésére, helyettes tanítót vagy tanítónőt keres. fizetés törvény szerint.

Nyomtatta: **Kisfaludy László** a Ref. Főiskola betűivel
Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNEI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNEI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSEG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Dr. gróf Bethlen Pál*: Felsőházi előadói beszéd. — *Dr. Ravasz László*: Hősies koncentráció. — *Dr. Enyedy Andor* püspök egyházlátogató körútja Ung megyében. — *F. I.*: Torna közgyűlése. — *M. J.*: Országos theol. tanári konferencia. (Vége.) — Hírek. — Hivatalos rész. — Új menetrend. —

Dr. gróf Bethlen Pál felsőházi előadói beszéde

1942. október 21-én.

Nagyméltóságú Elnök Úr! T. Felsőház! A pillanat ünnepélyességének hatása alatt kérek szót.

Egy törvényjavaslat fekszik előttünk; egy törvényjavaslat, amely arra van hivatva, hogy megadja az országgyűlés illő tiszteletét a hősi halált halt vitéz nagybányai Horthy István kormányzó-helyettes úr emlékezetének; egy törvényjavaslat, amely arra is van hivatva, hogy illő módon gondoskodjék a hősi halált halt Kormányzóhelyettes Úrnak korai özvegységre jutott özvegyéről és zsenge gyermekkorát élő kis fiacskájáról.

T. Felsőház! Alig néhány hónapja annak, hogy az országgyűlés a Főméltóságú Kormányzó Úr kívánságára kormányzóhelyetteset választott. Mintha csak tegnap lett volna, hogy tanui voltunk egy történelmi jelentőségű, külsőségeiben is festői jelenetnek, amikor az országház kupolacsarnokában vitéz nagybányai Horthy István urat egyakarattal kormányzóhelyettesnek választottuk. Mintha csak tegnap lett volna, hogy ott álltunk a megválasztott kormányzóhelyettes körül és hazafias örömmel gyönyörködtünk daliásan pompás egyéniségében. A választás széles e hazában megnyugvást, jövőnk iránt pedig sok reménységet váltott ki magából. Az az osztatlan részvét, az a hazafias fájdalom, amelyben ennek a nemzetnek minden jóérzésű és minden jószándéku fia az ő elvesztése felett találkozott, élő bizonyága annak, hogy az a választás bölcs és okos végzés volt.

T. Felsőház! A sors másképp akarta. Az idő lejárt és ma ismét együtt vagyunk abból a célból, hogy ha már ennek így kell történnie, legalább az emlékezetét, legalább a hősi példáját iktassuk törvénybe a késő unokák számára.

T. Felsőház! Történelmünk lapjain nem ritka eset, hogy főpapokat, főurakat, zászlósurakat, az ország első közjogi méltóságainak viselőit ott látjuk a háborúban lóháton a magyar seregek élén, nem egyszer életüket áldozva, ahol a veszély a legna-

gyobb volt. Ilyen előzmények után ma történelmünknek legsúlyosabb harcában tragikus veszteségünket a nemzet osztatlan és kegyeletes megemlékezésének minden ellentétet kiegyenlítő, minden ellentétet megbékítő és kiengesztelő leple borítja. Ennél a lepelnél, ennél a katafalknál meddő és céltalan volna bárki részéről is annak utólagos felhánytorgatása, hogy a veszteségért vajjon ki a felelős és hogy vajjon ennek így kellett-e megtörténnie, ahogy megtörtént. Inkább annak megállapítása látszik helyénvalónak, hogy helyesen, bölcsen és a nemzethez méltóan járt-e el a m. kir. kormány és a miniszterelnök úr, amikor a történetek után, ezt a törvényjavaslatot benyújtotta.

T. Felsőház! A törvényjavaslat célja a hősi halált halt Kormányzóhelyettes Úr emlékének méltó és maradandó megörökítése. A törvényjavaslat — amint mondani szoktuk parlamenti nyelven — kinyomatott, szétosztatott. És én vétenék ennek az ünnepélyes pillanatnak emelt hangulata ellen, ha részletekbe merülve fájdalmas és még friss sebeket érintenék, ha hosszadalmas ismertetésébe kezdenék annak a törvényjavaslatnak, amely egy gyászoló, hálás nemzet osztatlan helyesléssel találkozik. Ennek a törvényjavaslatnak betűi és azok az intézmények, azok a kőbe vésett, azok az ércbe öntött alkotások, amelyek a hősi halált halt Kormányzóhelyettes Úr emlékezetét, életének példáját vannak hivatva megörökíteni, minden beszédnél fényesebben hirdetik mindazt, ami az ő emlékezetével, hősi példájával összefügg.

T. Felsőház! Befejezem és arra kérem a mélyen t. Felsőházat, emlékezzünk hősi halált halt Kormányzóhelyettes Urunkról és vele együtt mindazokról a magyar hős honvédekről, akik ebben a háborúban drága életüket a hazáért áldozták. *(A felsőház tagjai felállanak.)*

Emlékezzük a hősi halált halt Kormányzóhelyettes Úrnak korai özvegységre jutott fiatal hitveséről, emlékezzünk korai árvaságra jutott kis fiacskájáról. Szálljon a mi gondolatunk és hálás ragaszkodásunk ebben az ünnepélyes órában a gyászbaborult főméltóságú kormányzói párhoz. Adjon a jó Isten nekik vigasztalást, országgyarapító Főméltó-

ságú Kormányzó Urunknak pedig erőt és egészséget a további bölcs és szerencsés országláshoz.

A törvényjavaslatot pedig, a m. kir. miniszterelnök úr törvényjavaslatát, amely a hősi halált halt Kormányzóhelyettes Úr emlékének szól, fogadjuk el jó magyar egyetértéssel. (Éljenzés.)

Hősies koncentráció.

Szemelvények

D. Dr. Ravasz László püspök, az ORLE elnöke 1942 nov. 5-én, az ORLE közgyűlésen tartott megnyitó beszédéből.

Gyorsirta: Dr. Gál Lajos lelkipásztor, ORLE jegyző.

Farkas István ott született a Tisza partján, tanult a sárospataki kollégiumban, Miskolcra ment a lelkipásztora, a magyar Felvidék, Rákóczi földjének volt a püspöke. Izzó fajszeretettel ölelte körül a magyar népet, hivatás-tudata szinte naftalággal lobogott fel, szakadatlanul égett és lobogott. Farkas István a maga egész egyéniségében az izzó, kurucos magyar temperamentumnak volt a képviselője. Emlékezete legyen áldott, pihenése csendes a boldog feltámadásig, nevét szívünkbe zárjuk és emlékezetére áldó kegyelettel gondolunk.

Farkas István örökébe lépő Enyedy Andor dr.-nak megáldjuk bejöveteleit, szívünkben könnyünk: Isten áldja meg és fogadja el nagy szolgálatát, amelyre kegyelme elhívta.

A mai idők ezt vetették fel: a magyarság, mint egzisztencia. Ez a háború a magyarságnak a létkérdése, akármelyik álláspontra állott volna, akár megőrizte volna semlegességét, akár nem, ezekben az időkben és ezekben a harcokban a magyarságra nézve az élet és halál kérdése vetetik fel. Ez vetetik fel a bekövetkezendő békében is. Akármelyik fél győzzön, — mi megvagyunk győződve, hogy Isten győzelemmel koronázza ezt a mi harcunkat —, akármely fél győzne is, állhat elé olyan helyzet, amely felveti a magyarságra nézve a lét és a nem lét kérdését. Látni kell azt, hogy akármiképpen fordul a dolog, nem apró politikai állásfoglalásokon, a hatalom döntésén és ítéletén alapszik az, hogy élet és halál kérdése előtt állunk, a magyarság egzisztenciája egész nemzetünkre és benne mindannyiunkra, ez a kérdés van felvetve. Mélységesen meg vagyok győződve arról, hogy ezt a nagy kérdést ez a nemzet meg fogja tudni oldani. Isten keze kedvezőleg fogja megoldani számunkra. Meg vagyok győződve róla, hogy van egy út, amelyen ebből a nehéz helyzetből, egzisztenciális válságból kijuthat. Ez az út pedig az, hogy hadseregének erejét és harcképességét minden erővel fenntartja és fokozza, idehaza az országban a rendet, a békét, a nyugalmat; ezen kívül pedig minden magyar embernek minden lelkierejét összefogja és a vég-sőkig felfokozza, így zárkózik össze és így néz a holnap elébe, akkor meg lesz számára a megmenekedés és a megérkezés.

Hősies koncentrációról van szó, mert az élet és halál nagy kérdésért csak a hősiesség életformájában lehet megoldani. Hősiessé pedig igazán csak

a hit tesz, a kétségbeesés is belekergethet, de olyan hősiességet, amely az összes erőknek áldozatos és mégis bölcs összefoglalása és felfokozása, csak a tiszta és hívő lélek termelheti ki magából.

Ebből pedig az következik, hogy képzelteknek hordozásával, gondolatával és képével ne fogyasszuk el azt az erőt, amelyik a tényleges terhek hordozására van utalva; rémlátásokkal, ijesztgetésekkel ne fogyasszuk el éjszakáinknak, szívünknek a nyugalmat és a hívő embereknek azt a hadseregét, amellyel a holnapba nézünk. Tartózkodjunk minden elkeserítő elégedetlenségtől, nyugtalanságot fokozó és következetesen terjesztett kritikától. Mindenütt van sok hiba és tévedés, a magyar életben is van teméntelen. Minden igazgatás zökkenővel és hibákkal jár, a magyar élet is azzal jár. Ezek a kérdések azonban későbbi megbeszélésnek és számonkérésnek a tárgyai lehetnek csupán, de semmiesetre sem alkalmasak arra, hogy ezeknek a hánytorgatásával és a hozzákapcsolt igazgatással a nemzet erkölcsi erejét és teherbíróképességét nyugtalanítsák.

A magyar vért kímélni kell. Van olyan nyitott seb, amelyen az egész nemzet vérzik, gondatlan sebekből pedig az egész nemzet elvérezhetik. Azért jó gondolni arra, hogy a nemzet élén olyan férfiú áll, mint a mi Kormányzónk, aki a saját szive vérére és a fia vérére tapasztalta meg, amit mindig tudott és gyakorlott, hogy milyen drága a magyar vér.

Azért esett az is olyan nagyon jól, olvasni az újságokból, hogy egy nagy magyar katona, fellelős állásban bátran kijelentette, hogy kímélni akarja a magyar vért! Így olyan katona beszél, aki nem fél kiontani a vért, ha kell; de van akarat védeni akkor, hogyha lehet.

A háborúnak az a természetrajza, hogy a világon minden erőt egy cél felé kíván koncentrálni és értékesíteni és aki ezt a célt arra használja, hogy akár kritizálással, akár nyugtalanítással, akár békétlenségével, akár rémhírek terjesztésével az ellenállóképességnek a leszállításával akadályt gördítsen az elé, hogy a magyar élő hadseregnek szervezett nemzet teste előre haladjon: az tulajdonképpen az ellenség zsoldjában áll, hozzácsatlakozott. Az egész magyarság egy élő akarat, egy hit, egy bizalom és egy óriási áldozat legyen.

Ezután részletesen fejtegette a reverzális elleni harcot.

Dr. Ravasz László.

Dr. Enyedy Andor püspök egyházlátogató körútja Ung megyében.

Minden diszes külsőség és ünneplés kizárásával, de meleg bensőséggel ment végbe a Püspök úr négynapos ungmegyei látogatása. A cél az volt, hogy a visszatért Felvidékkel újra felvehesse a személyes kapcsolatokat és a gyülekezetek megterhelése nélkül minél több egyházat és azoknak ügyeit ismerje meg. Ujlaky Sándor esperes és Illyés Bertalan püspöki titkár kíséretében látogatták meg az ungi egyházmegye délnyugati, 14 gyü-

lekezetét. Nagy József palágyi lelkipásztor autón vitte a Püspök urat a gyülekezetekbe, ahol két-három órát töltöttek el egy-egy helyen. A lelkész és a presbiterium fogadta a legtöbb helyen az érkező püspököt, bár sok helyen a gyülekezet tagjai is tudomást szereztek róla és örömmel mentek be a templomba, ahol a Püspök ur a Szentírás igéi alapján szólott hozzájuk. Egyébként mindenütt presbiteri gyűlést tartott. Az egyházi élet ügyeinek megvizsgálása után már tovább is ment. Csak így tudja azt elérni, hogy a visszatért 120 anya és több mint 100 társ-, fiók- és leánygyeházat néhány év alatt meglátogathatja.

Torna közgyűlése.

A tornai egyházmegye október 14-én Tornán tartotta évi rendes közgyűlését. *Köszeghy Gábor* esperes Fil. 2:1—11. v. felolvasása után buzgó imádságban kérte Isten vezérlő és megsegítő kegyelmét a csaknem teljes számban megjelent alkotó tagok munkájára. *Ostorharits-Horváth Elemér* egyházmegyei gondnok közgyűlést megnyitó beszédében megemlékezett azokról az egyetemes egyházunk és magyar népünk életében a mult közgyűlés óta végbement kiemelkedően fájdalmas és örömteljes eseményekről, melyek egyrészt vitéz nagybányai *Horthy István* kormányzóhelyettes úr őfelméltóságának hősi önfeláldozásával, izzó lelkű nagy püspökünknek: *Farkas Istvánnak* elhalálozásával érte egyházunk és hazánk népét, másrészt pedig arról a nagy nyereségről, mely dr. *Enyedy Andor* egyházkerületünk püspökévé történt választásával érte elsősorban egyházkerületünket.

Az eszméltető, tanító és a mai körülmények között is határozott irányt mutató esperesi jelentés kegyeletes szavakkal emlékezett meg az imádságos lelkű *Pálóczi-Czinke István* volt felvidéki püspök és báró *Ragályi-Balassa Ferenc* a volt gömör-tornai egyházmegye áldozatos munkás gondnoka elhunytáról. — *Fodor Géza* jósvafői lelkipásztor életére nyugalomba vonulása alkalmából Isten sokáig éltető és megsegítő kegyelmét kértük. A 30 pontból álló tárgysorozat letárgyalása után közgyűlést imádsággal és énekléssel fejeztük be. *F. I.*

Országos theol. tanári konferencia.

(Folyt. és vége.)

A konferencia gazdag tárgysorozatából megemlítjük a következőket:

A paróchiális könyvtár könyvkiadási programjának revíziója. Előadók voltak: *Tavaszy Sándor*, dr. *Erdős Károly* és dr. *Nagy Barna*. A két első a legközelebb elvégzendő munkákat jelölte meg, dr. *Nagy Barna* egy rendkívül gazdag program körvonalait vázolta fel. (Ha terünk nyílik, közreadjuk a munkálatát).

Dr. *Trócsányi Dezső*: A theol. utánpótlás kérdéséről még most is, annyi tárgyalás után, tudott megszívlelendő gondolatokat felhozni.

Dr. *Marton János*: Az V. törvény cikk revíziójának a fontosságára hívta fel a figyelmet.

Dr. *Tavaszy Sándor* bevezető előadása kapcsán a theol. tantárgyak előadásánál az egységes szempontú, egymást segítő összedolgozásról folyt a tárgyalás.

Dr. *Mátyás Ernő*, aki akadályozva volt a megjelenésben, gondos áttekintésben mutatott rá azokra a tapasztalatokra, amelyeket idáig már lehetett tenni az új theol. tanterv életbeléptetése folytán. Nem csekély eredménynek könyvelte el a tanulmányi idő 5 évre való felemelését, amely az ifjúságnak lehetővé teszi a pusztán tanulás helyett az elmélyedő, nyugodt tanulmányozást. Több kritikai megjegyzést tett. Többek között hiányosnak tartja azt, hogy az Ige theológiájának az idejében a theologia alapvető tudománya, az exegézis számára kevesebb idő jut, mint az azelőtt érvényben volt tantervben. Érdekes gondolata volt a filozófiai tanulmányok kiterjesztése a theol. tanulmányozás egész idejére. — Értékes dolgozatát dr. *Újszászy Kálmán* olvasta fel.

Két megragadó áhitatot tartott *Nagy András* kolozsvári tanár és *Darányi Lajos* sárospataki kisegítő tanár.

Tiszteletét tette a konferencia *Vásárhelyi János* püspöknél, aki később személyesen is megjelent a konferencián és az ügyeknek nagy indítást, egy új ügynek új elindítást adott.

A testvéri lélek árasztásáért, a meleg, testvéri fogadtatásért mélységes hála szálljon a fakultás valamennyi tanára, az ellátást páratlan szeretetreméltósággal végző professzornék, közöttük is elsősorban dr. *Gönczy Lajos* igazgató felesége és a nagy alkalmat megadó egyházkerület felé. *M. J.*

HIREK

— Az **ORLE nov. hó 5-iki** közgyűléséről egyenlőre csak az elnöki megnyitó részleteit közölhetjük. Az egész beszéd napiparancsként volna lelkési karunknak kiadható.

— **20 százalékos nyugdíjmelést** mondott ki nyugdíjas lelkipásztorainkra és a minden kategóriájú lelkészözevegyekre különbségtétel nélkül 1943 január hó 1-től kezdődőleg a konventi nyugdíjintézeti bizottság nov. hó 6 án tartott ülésében. Nagy örömmel közöljük ezt a hírt, amely talán nem a szükségletnek megfelelő emelés, de mégis a szükség enyhítését jelenti. Kimondotta egyúttal a bizottság, hogy a nyugdíjintézet teherbíró képességének ilyen fokozott igénybevétele folytán hátrálékot nem tűrhet, s a hátrálékokkal szemben könnyörtelenül fog eljárni. A befizetések pedáns teljesítését mindenki természetesen tartja.

— **Lelkészválasztás.** A nyírmadai gyülekezet egyhangú meghívással *Fehér István* színi lelkipásztort, a tornai egyházmegye főjegyzőjét választotta lelkipásztorául.

— **Az alsózempléni tisztújítás eredménye.** *Esperes*: *Janka Péter*; egyházmegyei gondnok: dr. *gróf Bethlen Pál*. Ugy *esperes*, mint egyházmegyei gondnok mellett teljes egyhangúsággal nyilatkozott meg az egyházmegye gyülekezetei presbiteriumainak bizalma. Lelkési tanácsbírák: *Darányi Lajos*,

Hegedüs László, Kiss Pál, Kósa Szabó Pál, Kun Zoltán, dr. Marton János, Rozgonyi Sándor, Tantó János, Verebélyi Dezső és Virágh Béla. Világi tanácsbírák: Asztalos Gyula, dr. Asztalos Kálmán, Bernáth Aladár, Cziganyi Géza, Hodossy Béla, dr. Kérészy Sándor, dr. Meczner Tibor, vitéz Nyitrai Károly, Radácsy György és Zombori Géza. Lelkészi főjegyző: Csathó József. Világi főjegyző: dr. Janka Géza. Lelkészi jegyzők: Benke Kálmán és Keresztury László. Világi jegyzők: dr. vitéz Bálint Zoltán, dr. Bányai Lajos és Cziganyi György. Egyházmegyei ügyészek: dr. Isépy Tihamér, dr. Janka Géza és dr. Persenszky László. Tanítóképviselek: Böszörményi Dezső, Kató János, Kántor Mihály, Károlyi János, Kocsár István és Nagy Dezső. Egy lelk. jegyzői tisztségre pótszavazás lett rendelve.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsözempléniek figyelmébe. Mivel 1 lelkesi aljegyzői tisztségre senki nem nyert általános többséget, az egyházmegyei gyűléstől nyert felhatalmazás alapján a szavazatbontó bizottság egy lelkesi aljegyzői tisztségre új szavazást rendelt el, a két legtöbb szavazatot nyert egyén Faragó György (56 szavazat) és Fidler István (26 szavazat) lelkipásztorok között. A szavazatok lelkipásztor, gondnok és presbiteri jegyző aláírásával, s az egyház pecsétjével ellátva zárt borítékban november 30-ig küldendők be az esperesi hivatalhoz. Nagyrovány, 1942. november 5. Atyafüti szeretettel: *Janka Péter* esperes.

Felhívás lelkipásztor-testvéreinkhez. A Sárospataki Ref. Lapok 1940. november 24-én megjelent XLII. sz. püspöki körlevelére hivatkozással szeretettel kérem lelkipásztortestvéreinket, hogy a *karácsonyi ünnepekre tervbevelt legátus és sublegátus specifikálásokról szóló értesítéseiket presbiteri határozattal s az esperes urak hozzájárulásával ellátva, legkésőbb december 2-ig küldjék be a főiskolai közigazgatói hivatalba.* A később érkezett s presbiteri határozat és esperesi hozzájárulás nélkül igényelt beírásokat az Elekciónális Bizottságnak az ünnepek specifikálására vonatkozó szabályrendelet értelmében nem áll módjában elbírálni. Szeretettel kérjük egyzersmind a lelkipásztortestvéreinket, hogy a specifikálásoknál a szabályrendeletre és az Alma Mater ősi szokásaira szíveskedjenek figyelemmel lenni: *nagy legációkat, amelyek a hittanhallgatók jótéteményeit szolgálják ne kössenek le kezdő legátusoknak.* A befolyó kegyes adományok bejegyzésére a legátusaink pecséttel ellátott íveket visznek magukkal. Szeretettel kérjük lelkipásztortestvéreinket, hogy az *adományokat az adományozók nevének feltüntetésével kizárólag ezekre az ívekre vezettessék rá.* A kitöltött íveket az adományok végső összegezése után a lelkipásztor, a legátus és a gyűjtő aláírásával a legátus ünnep után tartozik beszolgáltatni a főiskolai szeniori hivatalnak. Elekciónális Bizottság nevében azért kell-e felhívást már most közzétennünk, mert az elekciót december 4-én meg kell tartanunk, hogy a *miskolci és rimaszombati* gimnáziumokból legációba menő ifjakat a rendkívüli postaviszonyokat tekintetbe véve idejében kiértesíthessük. Az Elekciónális Bizottság nevében vagyok atyafüti szeretettel Sárospatak, 1942. november 7. *Tárczy Árpád* gimn. és közigazgató.

Királyhelmeceen 1942. november 19-én d. e. 9—d. u 5 óráig lelkészkeri értekezletet tartunk. Szeretettel hívom a körhöz tartozó Bacska, Kistárkány, Zemplénagárd, Ricse, Semjén, Láca, Perbenyik, Kisgéres, Nagy-géres, Szomotor, B.-szentes, Cigánd, Kis és Nagykövesd, Örös, Pácin református lelkipásztorait, valamint a körön kívül érdeklődő lelkipásztorokat. Az értekezlet helye a ref. iskola. Az ebéd megrendelése szempontjából is fontos, hogy 15-ig a résztvevők szándékukat közöljék a királyhelmecei lelkesi hivattal. *Főző László* lelkipásztor.

Az ungi református egyházmegye bemissziói bizottsága november 15-én Ungváron ifjúsági napot rendez, melyre a gyülekezetek ifjúságát ezúton is szeretettel meghívja a bizottság. A konferencia 9-kor kezdődik a Ref. Otthonban. Élelmet, bibliát és zsoltárt mindenki hozzon magával. Jelentkezni november 12-ig lehet az ungvári lelkesi hivatalban.

November 22-én Csapon nőszövetségi és leánykonferencia lesz. Ekkor fog megalakulni az egyházmegyei nőszövetség is. A konferenciára november 20-ig kell jelentkezni a csapi lelkesi hivatalban. Élelmezéséről min-mindenki maga gondoskodik. A konferencia 9-kor kezdődik a templomban. Erre a lelki találkozóra minden református asszonyt és leányt szeretettel hív és vár a belm. bizottság. *Gaál István* belm. előadó.

A csicseri ref. egyház helyettes tanítót keres. Jelentkezni november végéig a lelkesi hivatal címére lehet: Ref. Lelkesi Hivatal, Csicsér. Ung vm.

Keresem Popovics Pál édesatyám szül. anyakönyvi kivonatát. 1830 körül született Ung vagy Zemplén megyében. Illő tiszteletdíjat ajánlok fel. *Popovics Sándor* csapi lakos.

ÚJ MENETREND.

1942. november 2-től kezdve a Máv. vonalain a következő menetrend érvényes:

Sárospatak Miskolc Budapest

Sárospatakról indul Budapest felé: 5:16-kor. Miskolcig személy. Miskolcra 8:26-kor áramvonalas gyors indul tovább Budapestre. Budapestre érkezik 11 óra 26-kor. — Árpád sin-autó Sárospatakról indul 1:22-kor. Budapestre érkezik 16:37-kor. — Személyvonat Sárospatakról indul 16:59-kor. Csak Miskolcig közlekedik. Miskolcra érkezik 19:03-kor. — Sárospatakról személyvonat indul 21:55-kor. Budapestre érkezik 5 órakor.

Budapestről Sárospatak felé: Budapestről áramvonalas gyors indul 7:07-kor. Csak Miskolcig, illetve Kassáig közlekedik. Miskolcra érkezik 10:11-kor. — Személyvonat indul Budapestről 8 óra 26-kor. Sárospatakra érkezik 16 óra 16-kor. — Budapestről személyvonat indul 13 óra 10-kor. Sárospatakra érkezik 21:22-kor. — Árpád sin-autó Budapestről indul 15:40-kor, Sárospatakra érkezik 19:02-kor. — Személyvonat Miskolcra indul 4:52-kor, Sárospatakra érkezik 6:57-kor.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN,
DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS

TARTALOM: *Dr. Enyedy Andor*: Püspöki jelentés. (Folyt. köv.) — *Dr. Nagy Barna*: Kálvin János kommentárja a II. zsoltárhoz. (3. közlemény). — *Bh.*: Szirénfalva ünnepe. — Hirek. — Hivatalos rész.

Püspöki jelentés.

1942. november 12.

Bátor vagyok előre bocsátani, hogy ezen első püspöki jelentésemben, sőt tervem szerint a következőkben is, csupán egyházi, vagy az egyházzal szoros kapcsolatban álló kérdésekkel fogok foglalkozni.

Jelentésem négy főrésze tagozódik. Szólan kívánok benne az egyház helyzetéről, a magyarországi református egyház helyzetéről s azután részletes beszámolót adok a kerületünkbeli egyházi életéről, végül pedig eddig végzett püspöki szolgálatomról.

Az egyház elé a mai világban nem kisebb kérdés mered, mint a saját létjogosultságának, existenciájának a kérdése.

Sokan úgy vélik és mondják, hogy az egyházat a jelenben sorozatos kudarcok érik. Az egyház nem tudta elhárítani az emberiség feje felől sem az első, sem a második világháborút: hangzik az első vád. Az egyház nem tudta kivédeni a tőke uralmának emberszípolyozó kísérleteit s nem volt szava a munkásság mellett: a *laissez faire laissez passer* korszakának erős és gyenge közötti harcában nem állt a győnge pártjára, hanem rendőrje, sőt házörző ebje lett a hatalmasoknak: sivít fel a másik szemrehányás. Egy nemrég elhunyt nagy magyar író középosztályunk mult századbeli hanyatlását sirató egyik regény alakjának ezt a keserű kifakadását adja az ajkára: hol volt az egyház és hol voltak a papok, amikor elindultunk a lejtőn és szó kellett volna, ami visszatartson, kar, amely visszarántson. Az egyházban prédikálják az igazságot, de a világban nem követik; hirdetik a jó erkölcsöt, de nem gyakorolják; szép szavakat mondanak a szertetről, de bent az egyházban, az egyház emberei között is féltékenység, irigység és gyűlölet tombol: vetik felénk megcsalódott, kiábrándult lelkek,

Még több a kétség az egyházzal szemben, ha a jövőről van szó. Azt mondják, hogy a

jövő várható alakulásai végkép nem kedvezők az egyházra nézve. A művelt és haladottabb nyugati államokban, már csak a lakosság 30 százaléka él nagy átlagban egyházi életet. Az egyik országban a templomot veszik el a néptől, a másokban pedig a népet veszik ki a templomból, vonják el az egyház befolyása alól. Az állam saját kezelésébe vonja az iskolát, megoldja a népjólét kérdéseit és főöslegessé teszi az egyházi szegénygondozást. Így aztán az egyháznak nem marad más, mint a prédikálás, ha ugyan még lesznek emberek, akiket ez vonz és érdekel. Ezek a tünetek és jóslások dagasztják az egyháználküliséget és az egyházellenességet: aggasztják az egyház embereit és apasztják az egyházi szolgálatra vállalkozók számát.

Ha azonban mélyére nézünk a dolognak, akkor elmondhatjuk az egyház vádolóinak, hogy az egyháznak tulajdonított kudarcok tulajdonképpen az egyházban, főképpen pedig az egyházon kívül élő emberek kudarcai. A háborúban semmiesetre sem az egyház által táplált lelkeség, hanem a testben fészkelő és a világi dolgokra irányuló hatalomvágy: az egyénekben élő, de a nemzetközökben még inkább felhalmozódó önzés, gyűlölködés állítja egymással szemben és uszítja egymásra a nemzeteket. Krisztus Urunk, amikor egyháza alapját Péter és társai hitében megveti: ugyanakkor figyelmezteti tanítványait: „hallani fogtok háborúkról...“ Tudta ő, s nekünk is megtanította, hogy a háború beletartozik Isten nevelő munkájába: mert a háború mutatja meg, hogy milyen fenevad tud lenni a bűn által megrott ember és viszont mennyi önfeláldozást, hősiességet, erőkifejtést, rendkívüli teljesítményt vált ki az emberből a hit és hazaszeretet. Az egyház nem tudta megfékezni a tőke profit-szomját, nem tudott a munkás menedéke, oltalma, szószólója, nem tudott lejtőre került társadalmi osztályok jótékony korlátja lenni. Ez az igaz; de ne felejtjük el azt sem, hogy a mult század volt a nagy szekularizáció, az elvilágiasodás, az egyháztól való elszakadás, a

magát Isten uralma alól kivonó ember százada. Az egyház szólt, intett, figyelmeztetett, tanácsolt: de mindezt csak urához, mesteréhez hasonlóan tehetette, aki mint a magára alkalmazott próféta iđezetben mondja: „nem verseng és nem kiált: az utcákön senki nem hallja szavát“. Az egyház nem állhatott ki az utcára versenyt kiabálni tetszetős és hangzatos jelszavak hangoztatóival: nem nyujthatta ki mentő és segítő karját azok felé, akik őt messze elkerülték: és nem tehetett semmit azokért, akik mindenfelé kapkodtak, csak a kegyelem forrását vetették meg, magukban és másokban a lelket oltották meg. Az egyház nem tudta e földön teljessé tenni sem az igazságot, sem a szeretetet, sem a tisztaságot: de nyugodtan és bizvást mondhatja, hogy nélküle és munkája nélkül még több lett volna az igazságtalanság, erkölcstelenség, gyűlölködés; viszont a teljességet csak akkor van jogunk remélni, amikor Isten lesz minden mindenkben.

Hogy a művelt államokban a nagy többség nem él egyházi életet: ennek a büntetése, következménye az, hogy Amerikában az alvilág dönti el a felső világ sorsát; hogy Franciaországban láthatatlan kezek bomlasztották a nemzeti erőt. Minden országban kiderül az, hogy a tiszta erkölcs csak akkor kőszikla-alapja a nemzet életének, ha az erkölcsi erőket a valóságos hit forrasztja jellemmé s ha a becsület, szemérem, megbízhatóság, hűség erényei a szentség gyökerein nőnek.

Most is megmondjuk a felelősségét és kötelességét ismerő lélek halk, de komoly, intő és figyelmeztető hangján: A háborút, amelynek győzelmi esélye a kezünkben, győzelmi reménye a szívünkben van: akkor fogjuk megnyerni, ha hős katonáink áldozatával arányba lesz minden magyar ember és minden magyar társadalmi réteg áldozathozása; ha ezt az áldozathozást az államhatalom mindenkitől ki is tudja kényszeríteni, viszont az áldozat alól kibújni akarókra épenúgy le tud sújtani, mintahogy lesújt a büntetés a szökött katonára. Viszont mindent elveszithetünk — megnyert háború esetén is — ha a kevéssel való megelégedés helyett a jövedelemhalmozás, a mindenkire való tekintet helyett az önérdek kíméletlen érvényesítése: a gyengék támogatása helyett az erősek hatalmaskodása talál úrrá lenni a magyar közéleten.

Mindig több oldalról halljuk a megállapítást, hogy a jövő kialakításában az egyházra elsőrendű szerep vár. Amerikai orvosprofesszorok vallják, hogy a divatos idegbetegség ellen a legjobb védekezés a lelket egyensúlyba hozó mély vallásosság. Felvidéki és erdélyi véreinket a templom és az iskola tartotta meg magyarságukban, lelki ellenállásukban. Őh nem az egyházat kell a jövőtől féltetni: hanem azt a jövőt, amiből ki akarják zárni az egyházat.

(Folyt. köv.) Dr. Enyedy Andor

Kálvin János kommentárja a II. zsoltárhoz.

(Nagy Barna fordítása.)

3. közlemény.

(1—2. közleményeket I. a 33—34. számokban.)

3. (*Szaggassuk le*.) Ez megszemélyesítés (prosopoeia), amelynek formájában a próféta ellenségeinek szavát idézi, hogy azok istentelen és szentségtörő tanácsát annál jobban kifejezze; nem mintha nyíltan bevallották volna, hogy ők Isten ellen láznak (sőt inkább mindenféle ürüggyel igyekeztek gyalázatosságukat elleplezni és vakmerően hánytorgatták, hogy Isten az ő pártjukon áll!), de mivel belülről az volt az elhatározásuk, hogy Dávidot minden tőlük telhető módon kivetik a királyi jogából, bármit valljanak szájukkal, mégis az volt a tanácskozásuk értelme, hogy az Istenről rendelt királyságot hogyan dönthetnék meg. Azt sem kétlem, hogy amikor Dávid a maga uralkodását az ő nevükben képletesen *bílnesnek és köteléknek* nevezi, közbevetőleg azok gögjét is érinti, mert úgy idézi őket, mint akik megvetőleg szégyenletes és szolgálai alávetettségről beszélnek. Ugyanígy látjuk, hogy Krisztus összes ellenségei nem kevésbbé méltatlankodnak, amikor arra kényszerülnek, hogy az Ő uralma alatt legyenek, mintha bizony ezzel a legnagyobb gyalázat esnék rajtuk.

4. *Az egekben lakozó neveli az Őr megcsúfolja őket.* 5. *Majd szól nékik haragjában, és megrettenti őket gerjedelmében.* 6. *En kentem ám fel az én királyomat a Sionon, az én szent hegyemen!*

Miután Dávid beszámolt az ellenség zajongásáról, tanácsairól és kevélységéről, készülődéséről és seregeiről, haderejéről és szándékairól, most mindezekkel szembeállítja Isten hatalmát. Abból következteti, hogy Isten hatalma ellenük lesz, mert az Ő határozata ellen tusakodnak. S ahogyan fentebb a föld királyainak nevezte őket s ezzel erőtlenség és mulandó voltukat jellemezte, úgy most viszont, amikor Isten az *egekben lakozónak* nevezi, ezzel a magasztalással az Ő hatalmát emeli ki, mintha azt mondaná: **Isten hatalma ép és sértetlen marad, bármint erőlködjenek is az emberek.** Mert bármennyire felfuvalkodnak is, sohasem fognak az égig érni; sőt, míg arra törekednek, hogy az eget a földdel összekeverjék s úgy ugrálnak, mint a sáskák, addig **az Ő nyugodtan szemléli a magasból eszeveszett háborgásaikat.**

Istenről pedig két okból mondja, hogy neveli őket: Először azért, hogy megtudjuk: Őneki nincs szüksége nagy őrseregekre, hogy az istentelenül dühöngő embereket megfékezze, mintha ez nehéz és fáradságos dolog volna, hanem ő ezt játszva megcselekszi, ahányszor csak akarja. — Azután azt jelzi, hogy Isten nem vesztegel tétlenül, amikor eltűri, hogy Fia országát háborgassák, mintha bizony egyébbel volna elfoglalva, vagy nem tudna segíteni, vagy Fia tisztességével nem törődnék, hanem szándékosan halasztja a megtorlást alkalmas időre, amikor dühöngésüket gúny tárgyává teszi. Jegyezzük meg tehát, hogy **ha Isten nem nyujtja ki azonnal kezét az istentelenek ellen, Ő néki van ideje nevetni**; s jóllehet közben van elég sírni valónk, mégis csillapítja fájdalomunk hevességét.

gét, sőt könnyeinket is letörli az a gondolat, hogy Isten nem azért tesz úgy, mintha egykedvűségből, vagy erő híján figyelmen kívül hagyná az istentelenekeket. Hanem azért, mert bizonyos ideig tartó **nyugodt megvetésével akarja megtörni ellenségei orcátlanságát.**

A *majd* határozószóval az ítélet alkalmas idejét jelöli, mintha csak azt mondaná, hogy miután az Úr látszólag semmibe sem vette azok gonosz törekvéseit, akik Fia országával szembe-szegültek, magatartását hirtelen megváltoztatván kimutatja, hogy semmit sem büntet szigorúbban, mint az ilyen vakmerőséget. — Azután Istennek itt említett „szólása“ nem arra irányul, hogy az emberek tanítsa, hanem ezzel csak esztelenségükről győzi meg őket. Sőt ez a kifejezés: *szól nekik haragjában* — csupán a mennyei haragnak azt a kinyilvánítását jelenti, amelyet az istentelenek csak akkor éreznek meg, amikor azt tényleg tapasztalják. Dávid ellenségei azt hitték, hogy nem sok bajuk lesz az ő elpusztításával, hiszen névtelen kis viskóból származott és vakmerően királyságra áhitozott. Sámuel próféciáját és a felkenést ők csak mesének tartották. Mikor azonban Isten őket elűzve, végül is Dávidot ültette a trónra, nem annyira nyelvvel, mint inkább kezével szólott, ki akarván nyilvánítani, hogy Dávid királyságának Ő a szerzője. Tanuljuk meg tehát, hogy itt tényleges beszédről van szó, amikor Isten egy szót sem szól, s végzését mégis nyilvánvalóvá teszi. Így valahányszor haragjának bizonyosságaival erősíti meg Fiának országát az istentelennel szemben, bár hallgat, valójában mégis hangos szóval beszél.

Azután Dávid Isten szavait idézve, még világosabban kifejti, hogy ellenségei istentelenségükben hogyan támadnak Isten saját személye ellen: t. i. úgy, hogy nem tudják elviselni azt a királyt, akit Ő rendelt föléjük. Egyszóval: **bármennyit orcátlankodjanak is az istentelenek, végre mégis meg fogják érezni, hogy mit jelent az ég ellen hadakozni.**

Az **Én** névmáson pedig különös hangsúly van; ezzel Isten azt jelzi, hogy sokkal messzebb van Ő a földi emberektől, semhogy egymaga dicsőségét azok egész sokasága akár a legcsekélyebb mértékben is elhomályosítsa. Tehát **valahányszor félelmetesnek látjuk az emberek hatalmát, jusson eszünkbe, hogy az egy Istennek mennyivel nagyobb súlya van.**

Egyébként ezekkel a szavakkal Isten változhatatlan végzésére hívja fel figyelmünket, hogy hitünket a világ háborgó zivatarai közt megerősítse; azzal t. i., hogy **Isten az Ő Fiának országát, amelynek Ő a szerzője, kétségtelenül mindvégig oltalmazni fogja. Ezért bármin mesterkedjenek is az emberek, elégedjünk meg azzal az eggyel, hogy az Istentől eredő felkenetést el nem törölhetik.**

Kifejezetten megemlíti a *Sion hegyét*, nem azért, mintha Dávidot először ott kenték volna fel, hanem azért, mert a jövődőlés igazsága a maga idejében végül is az ünnepélyes felszentelés szertartásából ott derült ki és ott nyert tényleges megerősítést. S bár Dávid ezekkel a szavakkal önma-

gát és másokat is Isten ígéretére kívánta emlékeztetni, mégis egyúttal azt is jelezni akarta, az ő királysága szent és Isten templomától elválaszthatatlan. De még fokozottabban talál ez az igazság a Krisztus királyságára, amelyről tudjuk, hogy lelki királyság, a főpapsággal szoros kapcsolatban van az isteni tiszteletnek kiváló része. (Folyt. köv.)

Szirénfalva ünnepe.

Október 28-án feledhetetlen élményben volt része Szirénfalva református népének. Szeretett Püspök urunk tett hivatalos látogatást a drága szülőfaluban, az egykori szülői ház édes gyermekkori emlékeinek színhelyén.

Püspök urat és kíséretét az ünneplőbe öltözött iskolás gyermekcsereg színes mosolygós sorfala, a presbitérium komoly megilletődésben várakozó csoportja és a felnőtt leányok, ifjak, férfiak, asszonyok, idősebb öregek áhitatos csendben álló sokasága fogadta. Karabélyos Géza h. tanító üdvözlő beszéde után Püspök urunk a szívét összeszorító érzésekkel hosszú pillanatokig küzdve, meghatódottságtól könynyezve és mindnyájunkat is megkönnyeztetve, bizonyosságot tett arról, hogy életének milyen nagy áldást jelent a drága szülőföld, mely számára mindig a szeretet földje marad.

A megható fogadtatás után kedves jelenetek következtek. Püspök urunk csodálatos emlékezőtehetséggel (8 éves koráig élt Szirénfalván) egymásután ismerte fel a régi kedves arcokat, a vele most egyidős vagy idősebb egykori tanuló és játszótársakat. Idős asszonyok borultak keblére, kik egykor bölcsőjét ringatták, idős férfiak szorongatták a kezét, kik annakidején a hóban szánkóztatták. És mindenki tudott felemlegetni valamilyen régi kedves közös emléket.

Majd a templomba menve, felcsendül az ének, talán soha olyan erővel és átérzéssel, mint most. Halljuk az alapigét (Kol. 3 : 20—21) és folytatódik az édes és csodálatra gerjesztő visszaemlékezés, mert Püspök urunk bevezető szavaiból tudjuk meg, hogy Szirénfalván ugyanazon Ige alapján tartotta legelső prédikációját, mint legátus-diák. Milyen szépségesek az Isten útjai! Az egykori kis diák és a mostani püspök ugyanazon személyben ugyanazon Igéről a legkedvesebb nép előtt tanít, fejtegetve a boldog családi élet belső törvényeit, utat mutatva a virágzó magyar jövő felé. *Bh.*

H I R E K

— **Egyházkerületi közgyűlés** volt Miskolcon november hó 12-én dr. *Enyedy Andor* püspök és *Farkasfalvi Farkas Géza* elnöklete alatt.

— **Szinyei Merse Jenő** kultuszminiszter tárcája költségvetése tárgyalásakor gazdag tartalmú beszédben előadta, hogy a segédlelkészi illetmények felemelése, a kórpótlék magasabb valorizációja, a tanári óradíj felemelése, a kántori és tanítói javadalmak kettéválasztása a jövő évi költségvetésben újabb rendezést nyertek.

— **Nyugdíjas lelkészek, lelkészözvegyek és árvák drágasági segélye.** Az egyetemes konvent elnökségi tanácsa legutóbbi ülésében aképen rendelkezett, hogy azoknak a nyugdíjas lelkészeknek, lelkészözvegyeknek és lelkészárvának, akik eddig 20%-os drágasági segélyben részesültek, 1943. évi január 1-től kezdve drágasági segélyük 40%-ra emeltesse fel és 20%-os drágasági segélyben azok a nyugdíjas lelkészek is részesüljenek, akik drágasági segélyt eddig nem kaptak.

— **D. dr. Révész Imre** püspök rendkívül súlyos tartalmu és nagy terjedelmű (sűrű nyomással 30 oldal) püspöki jelentése a közgyűlés előtt megjelent (kerületi közgyűlésünk a jövőre nézve a hasonló eljárást Barabási Kun József indítványára szintén kívánatosnak mondotta ki). A jelentés több közegyházi érdekű pontjára visszatérünk.

— **Szabó Zoltán** theol. tanár, országgyűlési képviselő a kultusztárca költségvetési vitájában több érdekes téma felhozása mellett a kultuszminiszter általános programjához szólt hozzá. „Az ezeréves magyar nemzetnek — mondotta, — megvannak a hagyományai: *nevelni Isten és a haza jegyében.* Kulturpolitikánk alapja úgy a multban, mint a jövőben, a *keresztény nemzeti gondolat.* Idetartozik a *népi politika is,* mely az egész nemzet szellemiségében ott kell, hogy éljen. A vallás- és közoktatásügyi miniszter helyett helyesebbnek tartaná a *vallás- és nemzetnevelésügyi miniszter* kifejezést.“

— **Ablonczy György, Harangi László, dr. Maller Sándor, Somogyi Zoltán és Ruszkay András** h. tanárokat rendes tanárokká választotta november 12-én egyházkerületi közgyűlésünk.

— **Október 31-iki ünnepély főiskolánkban.** Sárospataki főiskolánk október 31-iki ünnepélyét a reformáció jelentőségének megfelelően a következő program szerint ünnepelte meg: 1. Bach J. S.: G-moll Praeludium és fuga. Orgonán előadta Gyülvész Barna VIII. o. t. 2. Reményik Sándor: „Az Ige testté lőn“ c. versét szavalta Merényi József V. é. tanítóképzőintézeti növendék. 3. a) Óh mi szent Atyánk (A debreceni „Öreg énekeskönyvből 1778.“ Árokháty feldolgozása. b) Gumpelzhaimer A.: Kánon. Énekelte a gimn. vegyeskar. 4. Ünnepi beszédet mondott: Ablonczy György gimn. tanár. 5. Luther: a) Erős várunk (Orgona-kísérettel); b) Halmos: Az Isten ítél. (Részlet a XCVI. zsolttárból.) Énekelte a főiskolai kórus. 6. Bóka L.: „1941 október 31“ c. versét szavalta Ruszkay Gyula I. é. hittanhallgató. 7. a) Két ősi zsolttár orgonakísérettel (XLIV. és XLVIII.). b) Lasso: Te vagy az áldás; c) Gebhardi: Dícsérjük Öt. Énekelte a tanítóképzőintézet énekkara.

— **Lelkészbekiktatás.** Fodor Géza 4 évtizeden át kúszó szolgálat lelkipásztor nyugdíjazásával megüresedett jósvafői lelkipásztori állásra *Miskolczy József* tornagörgői s. lelkészt választotta meg a jósvafői gyülekezet, akinek beiktatása október hó 25-én ment végbe lélekemelő és megható ünnepség keretében. Az egyházmegye képviselőjében jelen volt az egyházmegye elnöksége. Kösze Gábor esperes a II. Tim. 4:1—5. v. alapján megálló erővel hirdette az Igét és végezte a beiktatási szertartást. Ostorharits-Horváth Elemér egyházmegyei gondnok magas szárnyalású, gondolatokban gazdag és mindenkit magával ragadó beszédben

köszöntötte az új lelkipásztort és gyülekezetet. Az Igével való köszöntések során megható volt látni, amint az utódot köszöntötte a nyugalomba vonult és ott megtelepedett lelkipásztor és ennek perkupai lelkipásztor fia. Az új lelkész beköszöntő beszédének alapjául Gal. 6:2, 5. verseket választotta. *F. I.*

— **Templomi ünnepély.** A miskolci Tóth Pál ref. nőnevelő intézet több növendéke Pap István vallásánár vezetésével Zilizen november 1-én d. u. templomi ünnepélyt, majd a leányegyesülettel testvéri találkozózt rendezett. Az istentiszteleti szolgálatot Pap István látta el, ki Mt. 16:16 alapján hirdette az igét. Helybeli lelkész köszöntése után Gáll Irén VII. g. o. t. imádkozott, ugyan ő mondotta az utóimát is. Kövér Elvira V. g. o. t. Balázs Győző: Ima az emberért c. versét szavalta. Október 31-ről emlékbeszédet tartott Gáll Gizella IV. lic. o. n. Gáll I., Gáll G., Körössy Piroska VI. g. o. t. Vajda Ilona VIII. g. o. t.: „A szeretet hatalmát áldom“ — később pedig „Itt van szívem“ kezdetű éneket énekelték el kétszólamra. Október 31-én (Porkoláb Gyula verse) szavalta Körössy P. Vajda I. előadása erről szólt: „A reformáció Magyarországon.“ Záró beszédet Balázs Győző vallásánár tartott. Az építő, hitelesítő beszédek, a tiszta művészet jegyében elhangzott énekszámokat, szavakat nagy lelkiörömmel hallgatta a gyülekezet, mely a Tóth Pál intézet agilis vallásánárának és kedves növendékeinek ebben az önkéntes kiszállásában a városnak és falunak, a tanult és a falusi leányifjúságnak testvéries kézfogását ismerte meg.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsözempléniék figyelmébe. Az egyházmegyei gyűlés alkotó tagjait f. évi december 15-én d. e. 9 órakor Sárospatakon, a főiskola tanácstermében tartandó rendkívüli közgyűlésre atyafíúi szeretettel meghívjuk. A gyűlés tárgyai: szavazatbontó bizottság jelentése, a megválasztott új tisztikar beörösítése, bizottságok megalakítása, a beérkezett ügyek tárgyalása. Kérjük a gyülekezeteket, hogy a közgyűlés által tárgyalandó ügyeiket december 2-ig küldjék be esperesi hivatalhoz. A bíróság d. e. 12 órakor fog ülésezni. Budapest—Nagyrosvágy, 1942. november 12. *Egyházmegyei Elnökség.*

Az alsóborsobi lelkipásztortestvérekhez. Az Országos Szeretetszövetség tagdíjainak összegyűjtésénél egyházmegyénk azt vállalta, hogy lélekszámszerint a 3 filléres általányt maguk az egyházközségek gyűjtik be és küldik el a központi pénztárba. Az ügyvezető igazgató úr az esperesi hivatalon keresztül arra kéri a lelkipásztortestvéreket, hogy ezeket az összegeket, a nehéz gazdasági helyzetekre való tekintettel december 1-ig küldjék be. Szeretettel kérem fel a lelkésztestvéreket a cselekvésre. Szolgálatra kész lélekkel: esperes h. *Nádházy Bertalan* 1. főjegyző.

Az Abaúji Ref. Tanító Egyesület évi rendes közgyűlését 1942. november 23-án, Kassán, a Kovács utcai áll. iskolában tartja, melyre a tanítói kart és a lelkészi kart tisztelettel meghívom. Abaújvár, 1942. november 8. *Fiedler István* egyesületi elnök.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Dr. Enyedy Andor*: Püspöki jelentés. (Folyt. és vége köv.) — *I. B.*: Egyházkerületi közgyűlés. — *V. K.*: Felsőborsodi egyházmegye közgyűlése. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek. —

Püspöki jelentés.

1942. november 12.

II.

Magyarországi református egyházunk boldog büszkeséggel vallja tagjának államfőként: vitéz Nagybányai Horthy Miklóst. Már eddig is csodálatos, férfias erővel viselte apai szívének nagy fájdalmát. Ha igaz a megállapítás, hogy: „a vihar azt a fát, amit ki nem dönt, erősebbé teszi”: „szívből kívánjuk, hogy Kormányzó Urunk legyen továbbra is erős az Urban és az ő hatalmas erejében.” Vitéz Nagybányai Horthy István kormányzóhelyettesünk, a diósgyőrvasgyári egyházközség főgondnoka, augusztus 20-án indult el a hadak útján a legendák világa felé. Égi magasságba felszárnnyalt lelke mutassa a példát, az irányt egymás nyomába lépő magyar nemzedékeknek, az igazi hazaszeretetre: a Krisztust követő, áldozatos életre. Hazaszállított tetemei felett én végeztem Kassán, augusztus 25-én az első lelkészi szolgálatot, ravatalára pedig elhelyeztem egyházkerületünk koszorúját. Elmondhatjuk, hogy egyházunk a magyar néppel, a magyar nemzettel és a magyar állammal a legszorosabb kapcsolatban áll. Kállay Miklós miniszterelnök nemcsak a maga, hanem az egész nemzet háláját és elismerését fejezte ki a magyar lélek gondját viselő lelképásztori munka iránt. Szinyey Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter az egyházi iskoláztatás különleges értékét és jelentőségét emelte ki. Igaz, hogy ezek az elismerések nem közvetlenül nekünk, reformátusoknak szóltak. Miniszterelnökünk elismerő szavai egy róm. kath. lelkész kitüntetése alkalmával csendültek bele a közvéleménybe. Kultuszminiszterünk véleménynyilvánítása viszont az őszi római katolikus nagygyűlésen hangzott el. Mivel azonban, mint lelképásztorok, mi is századok óta őrítünk a magyar lélek mellett s mint egyház, mi is hordozzuk a magyar közoktatás áldozatos terheit: azt hiszem, hogy a szerénytelen-ség vádja, vagy gyanuja nélkül, mi is részt

kérhetünk az ünnepélyes formában nyújtott megbecsülésből. S amikor illetékes körök részt kínálnak nekünk a hadbavonult katonákról és hozzátartozóikról, főként árváikról való gondoskodásban, a mindinkább mindenkiére kiterjedő honvédelmi szolgálatban, a levante munkában: ezeket a felhívásokat és megbízásokat mi nemcsak megtisztelésnek vesszük, hanem drága alkalomnak is az állam sok támogatásáért érzett hálánk megmutatására: a magyar katona, a magyar hadiözvegy és hadiárva, a magyar ifjúság iránti szeretetünk és szolgálatkészségünk bizonyítására.

Az evangélikus testvéregyház hozzám legközelebb lakó egyházkerületünk területén is illetékességgel bíró püspökével, dr. Turóczy Zoltánnal a megértés és kölcsönösség szellemében működtem együtt. Szeptember hó 8-án együtt végeztük a Somsály bányatelepi protestáns templom avatási szolgálatát. A dunán inneni evangélikus egyházkerület új püspökét: Kardos Gyulát és főfelügyelőjét: Laszkáry Gyulát beiktatásuk alkalmából elnöktársammal együtt szívből üdvözlöttük. E helyről és ez alkalommal is áldást, sikert kívánunk reményteljes működésükre.

Az őszi római kath. nagygyűlésről a lapok új és kedves megnyilatkozás hírére hozták. A nagygyűlés egyik szónoka kifejtette, hogy keresni kell az együttműködést a protestánsokkal, még pedig egymás megbecsülése alapján. Sietek ez alkalommal is kijelenteni, hogy mi erre mindig készek voltunk, most is készek vagyunk és a jövőben is készek leszünk. Azonban azt is meg kell őszintén mondanunk, hogy amint velünk itt-ott elbánnak, ahogy velünk szemben az együttműködés tilalmát érvényesítik: ünnepélyekről, ismertetésekből bántó módon kihagynak; képekről, filmekről egyszerűen lehangolnak, azzal nem igen keltik bennünk a megbecsültetésünk érzését s nem táplálják bennünk az együttműködés reménységét. — A reverzális-kérdésben, hisszük, minden igaz magyar szívén végignyilallott nemzeti nevelésügyünk nagy adakozójának: Zilahy Lajosnak felajdulása. Bár mielőbb el tudnánk jutni e

sokakban sajnó magyar seb gyógyításához, a magyar nemzettestből való eltávolításához. — Egyházunkban a felszabadult részek visszacsatolása, hazatért egyházközségeink szervezeti beépítése, illetve visszaépítése nyomán mind több biztató tünete van a belső lelkiegység kialakulásának is. A Bethlen Gábor Szövetség által kezdeményezett, már is szép eredményt és fejlődést mutató Protestáns Napokon, a különféle konferenciákon minden egyházvidék képviselői adnak egymásnak és szereznek maguknak kedves, testvéri találkozt. Ez évben július 3—4. napján volt a magyarországi református egyház püspökeinek első együttes eszmecseréje, még pedig Miskolcon, lillafüredi és tapolcai kirándulással fűszerezve. Az elsőnap megbeszéléseken résztvett Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületünk főgondnoka is. Határozott lépéseket tesz egyházunk a missziói egyház eszménye felé. A szeptember utolsó napjaiban Mátraházán tartott konventi missziói értekezlet egységes és rendszeres országos missziói program készítését és keresztülvitelét vetette fel és javasolta az egyetemes konventnek. Sok panasz van lelkesítő karunk lelkigondozásának, megfelelő irányításának hiánya miatt. Mindenesetre ebből is fakadnak a lelkipásztori munka, vagy inkább a tétlenség ellen itt-ott felhangzó kifogások és kifakadások. A konfirmációnk nem az, aminek lenni kellene. Sok konfirmált egyháztag reverzális-ügyben adott könnyelmű ígérete mellett még figyelmeztetésre sem hajlandó visszaemlékezni Isten és a gyülekezett színe előtt tett konfirmációi fogadalmára: „egyházamnak holtig hűséges áldozatkész tagja leszek!” És a vallás tanításunk sem oltja be hitünk igazságait átütő, öntudatformáló, életre kiható erővel a fogékony gyermek — és ifjú lelkekbe. Pedig a vallási, szellemi áramlatok, világnézetek mai harcában csak úgy lehet megállni, előrejutni, érvényesülni, ha a tan, az eszme mögött a meggyűződés szent tüze izzik.

(Folyt. és vége köv.) *Dr. Enyedy Andor*

Egyházkerületi közgyűlés.

Egyházkerületünk ezévi rendes közgyűlését Miskolcon, november 12-én tartotta meg. Előző egész nap különböző bizottságok és az esperesi értekezlet vitatta meg a közgyűlés elé kerülő ügyeket, úgy, hogy azok mind alapos előkészítés után kerültek a plénum elé.

A közgyűlést Püspök urunk imádsággal kezdte, majd Főgondnok urunk megnyitó beszéde következett, amelyet rendkívüli figyelemmel hallgatott meg a népes közgyűlés. A beszédben megemlékezett nemzetünk nagy veszteségéről, a Kormányzó-helyettes hősi haláláról és az egyházkerület nagy halottairól. A közgyűlés a Kormányzó-helyettes özvegyének, valamint a Kormányzó Urunknak is táviratilag fejezte ki mélységes együttérzését. Ugyancsak a legteljesebb megértéssel hozott a főgond-

noki megnyitó kapcsán határozatot a közgyűlés a reverzális törvény eltörlésére.

A megnyitás után a szavazatbontó bizottság jelentését hallgatta meg a közgyűlés, amely többek között beszámolt az egyházkerületi főjegyző csaknem egyhangú választásáról is. A jelentés után dr. Szabó Zoltán lelkesítő főjegyző letette az esküt s Püspök urunk meleg szavakkal üdvözölte új tisztességében. Szabó Zoltán dr. megilletődött szavakkal köszönte meg ez új megbízatását.

Ezután a püspöki jelentés következett, amelyből különösen a reverzális és egyke kérdéseket domborította ki a reakövetkező határozat. Egyéb-ként a közgyűlés kimondotta dr. Kun József indítványára, hogy a püspöki jelentést ezentúl a közgyűlés előtt kinyomatják és a közgyűlés hivatalos tagjaihoz eljuttatják.

Különféle bizottságok kiegészítése, konventi tagok választása következett. Lelkesítő rendes tagok: Janka Károly és Román Ernő, póttagok: dr. Lengyel István és dr. Marton János. Világi rendes tagok: Bernáth Aladár és gróf Bethlen Pál, póttagok: Nyomárkay Sándor és Soldos Béla lettek az 1943—45. évi konventi ciklusra megválasztva.

Ezután jött Svingor Jenő belmissziói előadó évi jelentése. A jelentés őszinte képet ad az egyházkerület lelki életéről sokszor nem kímélve, a leg-sötétebben festve egy-egy gyülekezet lelki életét. A missziói előadó, aki már 20 éve működik az egyházmegyéjében és 10 éve a kerületen, mint missziói előadó, e tisztességéről lemondott. A közgyűlés lemondását csak úgy fogadta el, ha a megkezdett áldásos evangélizáló munkáját tovább folytatja, amit Svingor Jenő kész szívvel meg is ígért. Így elfogadta a közgyűlés lemondását és helyébe Főző László alszóempléni belm. előadót választotta meg. — A közép- és elemi iskolák hitoktatásáról szóló jelentés megnyugtató képet adott.

A káplántartó helyek revíziója, amely évek óta kérdése nemcsak egyházkerületünknek, hanem az egész ref. egyháznak, főként az esperesi értekezletet foglalkoztatta. Sajnos nem a káplántartó helyek számának emeléséről, hanem esetleges csökkentéséről van szó. Ezt különben a teológus hiány is ki fogja kényszeríteni. A segédlelkészek anyagi helyzetének a javítása ügyében adott a közgyűlés javaslatot a konventnek, ami főképen azon alapul, hogy szabályrendeletileg fogja a kerület megállapítani a minimális javadalmat.

A Nőszövetségek ügye egyik igen fontos tárgya volt a közgyűlésnek. A gyülekezetek boldogulásának egyik feltételévé lesz a nőszövetségek megalakulása, aminek a révén a gyülekezet bekapcsolódhatik az országos mozgalmakba és azoktól támogatást is nyerhet.

A törpegyülekezet napirenden tartott sorsáról most sem jelentett mást kerületünk, mint azt, hogy ezek a gyülekezetek példái a hősi áldozatkész-ségnek és öntudatos hitnek. Megtartásukhoz ragaszkodunk. — Egy javaslat azt kérte a kerülettől, hogy a miskolci evang. tanítóképzővel kapcsolatban is lehessen kántorokat képezni egyházunknak.

Ugyancsak közfigyelem volt dr. Trócsányi József előadása, aki a sárospataki iskolának egy

szőlő és gyümölcsgazdasági középiskolával leendő kiegyezéséről tárgyalt.

Ezután az egyházmegyei ügyei következtek, amelyek közül a gíbárti, illetőleg a kövecsesi iskolák átadása keltett nagyobb vitát. A közgyűlés ez iskolák megtartására mindent el kíván követni, de feladni nem szándékozik.

A középiskolai előadó, majd a népiskolai előadó ügyei letárgyalása után (több mint 150 pont) a közgyűlés véget ért.

Másnap a bírósági ügyek kerültek sorra.

I. B.

A felsőborsodi egyházmegye közgyűlése.*

Október 9-én, Miskolcon tartotta meg a felsőborsodi egyházmegye évi rendes közgyűlését, melyet a Kövér Pál által vezetett áhitattal kezdtünk meg. A gyűlésen megjelent köztünk dr. Enyedy Andor püspök ur is s üdvözölte az egyházmegyét. Beszédében hangsúlyozta, hogy a mai nehéz idők nekünk nem panaszkodásra adnak okot, hanem inkább a tevékenyebb munka kifejtésére, amelyben ébereknek is kell lennünk, hogy észrevegyük az ellenség aknamunkáját és védekezzünk ellene és pedig közös erővel. Ezért szükséges, hogy a lelkipásztorok minél teljesebb személyes kapcsolatban legyenek egymással, hogy egymás terhére valóban hordozhassák. Ő is mindenkor szívesen megyen oda, ahol a lelkipásztorok összejönnek, mert a személyes érintkezésnek nagy áldása van az egymás építésében és hatása a gyülekezeti munkára is. Ott volt tiszteletbeli gondnokunk Zsóry György is, aki minden évben felhasználja a közgyűlés idejét arra, hogy velünk együtt lehessen, bizonyosságul annak, hogy volt egyházmegyéjéhez a szeretet erős kötelékei fűzik.

Bónis Aladár egyházmegyei gondnok megnyitó beszédében megemlékezett arról a súlyos veszteségről, amely Kormányzóhelyettesünk hősi halálával érte nemzetünket és református egyházunkat. Emlékét jegyzőkönyvünkben megörökítjük.

Tóth János esperes évi jelentésében világos betekintést adott egyházmegyénk gyülekezeteinek életébe. Azokban úgy a megnyugvást adó, mint a hiányosságokat feltűntető jelenségek, egyaránt ösztönzésül szolgálnak a mai megpróbáltatásokkal teljes időkben a még fokozottabb buzgósággal végzendő munkára. Azzal kapcsolatban kimondotta közgyűlésünk egy egyházmegyei missziói lelkesítő állás megszervezésének a szükségességét; felhívta a gyülekezetek lelkészeit a leventegyeseletek szellemi és lelki irányításában intenzív tevékenység kifejtésére, valamint arra, hogy a vasárnapi iskolai és az ifjúsági munkákat személyesen végezzék. Kötelezővé tette a VII. és VIII. osztály beállítását minden olyan iskolánkban, ahol a másfelekezeti iskolákban ezek az osztályok már be vannak állítva.

* Ezt a tudósítást írója ismert pontosságával réggen beküldte lapunkhoz. Csak most elkésve jelenthetett meg.
Szerk.

Elbúcsózott közgyűlésünk a nyugalomba vonult Csiky József rudabányai és dr. Komjáthy Aladár a miskolci gyülekeetbe megválasztott ózdi lelkipásztor testvéreinktől.

A nagybarcai gyülekezetnek újabb példátadó áldozathozataláért, amikor a múltévi templomrenoválás után most ismét nagyobb költséggel új lelkészlakást építtetett, — úgyszintén az építkezést végző ózdi és disznóshorváti, valamint a kis lélekszámú, templomát megújítató sajióivánkai gyülekezeteknek elismerését fejezte ki. A harctéren katonai szolgálatot teljesítő lelkésztársainknak szeretetteljes üdvözlét küldte el.

Beiktatta a közgyűlés világi főjegyzői tisztiségébe dr. Bónis Bertalan vármegyei árvaszéki elnököt. Bekebelezte egyházmegyénkbe: Csorba Géza, Ujjpál Árpád és Horkay József segédlelkészeket; beerősítette új állásaikba: Sonkoly Béla szilvásváradai és Ungvári Mária varbói tanítókat.

A missziói bizottság javaslata alapján elrendelte a közgyűlés Berentén és Szendrőladon ifjúsági, Borsodon pedig presbiteri konferencia tartását, a nyomári árvaház részére minden egyházban legalább 1 q búza értékű termény, vagy ennek megfelelő pénzbeli adomány gyűjtését.

Svingor Jenő tanácsbíró javaslata alapján elhatároztuk évenként egy evangélizáló csendesnap tartását, a lelkipásztorok és tanítók részére kötelező megjelenéssel.

A közgyűlés körzeti iskolafelügyelettel a következő kítűnő minősítésű tanítókat bizza meg: Gööz Pál vadnai, Urbán József bántapolcsányi igazgatókat, Nagy Béla disznóshorváti, Szücs Lajos felsőnyáradai, Béky Miklós edelényi, Földesi László hangácsi tanítókat.

Az egyházmegyei tanács elé utalható ügyeket az elnökség a később kítűzendő tanácsülésre halasztotta.

V. K.

HIREK

— **Templomszentelés Sajóivánkán.** November 15-én templomszentelési ünnepélye volt a sajióivánkai gyülekezetnek, amikor a 7000 P költséggel szépen megújított templomát a Pál Apostol II. Korinthusi lev. 12. rész 9. verse alapján tartott igehirdetés és szentelési imádsággal szentelte fel Tóth János esperes. A templomjavítás történetét Bartha Gyula lelkész ismertette, mely szerint a 300 lelket számláló gyülekezet a 7000 P költséget az egyházi törvények szerint kivétel nélkül és Isten iránti szeretettel ki is fizette, úgy, hogy az egyháznak adósság felvételére nem kellett gondolni. Az urvacsoaraosztást Bodnár László és Cserhádi Zoltán szomszédgyülekezetek lelkészei végezték s délután Cserhádi Zoltán prédikált. A szép és meghatározó ünnepségen a környék nagyszámú érdeklődő közönségével együtt ünnepelt a sajióivánkai gyülekezet.

— **Ricsén** az ifjúság adományából 60 hadbavonult katonát elláttak bibliával. — A Darányi Kálmán Diákház javára a pataki regösök közreműködésével műsoros estet rendeznek november 29-én.

— **Adomány.** Eselinger Lina diakonisa (Sajósenye) 1 láda könyvet adományozott a pataki könyvtárnak. Illesse köszönet érte.

— **A sátoraljaújhelyi ref. egyház** a kebelében működő Lorántfy Zsuzsanna Leányegylet rendezésében október 31-én jól sikerült reformációi emlékünnepelet rendezett, amelyen „Az igazi ker. élet jellege és jelentősége” címen *dr. Zsiros József* theol. tanár mondott ünnepi beszédet. *Tóth Károly* tanítóképzőintézeti ének- és zenetanár művészi orgonaszámokkal működött közre.

— **Főiskolai regősök a Sajó völgyében.** A theológus regőcsoport október 18—24-e között a Sajó-völgyét kereste fel szolgálatával, s vitte el annak községeibe a magyar népdalt, az igazi magyar zenét. A következő községek látták vendégül az úton regőseinket: Sajóecseg, Sajókazinc, Sajószentpéter, Vadna, Sajókaza, Sajóvelezd, Putnok, mindenütt igazi szíves, magyaros vendégszeretettel. „A viszontlátásra” kívánsággal búcsúztak el egymástól gyülekeztek és regősök a néhány kedves nap után. Az úton a következő regősök vettek részt: Berecz Árpád, Szanyi László, Arday László, Jakab Károly, Szebeni István, Vidits György theológusok.

— **Többek érdeklődésére** közöljük, hogy teológiai akadémiánk tanári kara az Egyházkerületi Elnökség jóváhagyásával ebben a tanévben is megrendezi népfőiskolai tanfolyamát. A tanfolyam január 25-én kezdődik és február 7-ig tart. Az eddig beérkezett jelentkezéseket a tanfolyam vezetősége a felvételeknél figyelembe veszi.

HIVATALOS RÉSZ.

Pályázat az egyházlátogatás új rendszerének megállapítása tárgyában.

A f. év november hó 11-én tartott esperesi értekezlet határozata alapján pályázatot hirdetek az egyházlátogatás új rendszerének megállapítására. A pályázatokat főként a következő kérdésekre kell kiterjeszteni:

1. Miként volna biztosítható az egyházlátogatás szakszerűsége, felügyeleti, ellenőrzési, missziói és pásztori jellege?

2. Miként lehetne a pályázatban kifejtett új rendszert sürgősen, simán és egységesen életbeléptetni?

3. Mi volna az új rendszer életbeléptetésének anyagi és egyéb vonatkozása, előnye a régi rendszerrel szemben.

4. Pályázatot névtelenül jelíges levél kíséretében 1943. január 15-ig kérem a püspöki hivatalhoz beadni.

5. A pályázat jutalma 200 pengő.

Miskolc, 1942. november 18. *Dr. Enyedy Andor*
püspök.

A II. lelkészsképesítő vizsgára álló s. lelkésztestvérekkel tisztelettel közlöm, hogy a Bizottság főtiszteletű és méltóságos Elnöksége a vizsga időpontját a következőképpen állapította meg: Írásbeli vizsga február 6-án, szombaton d. e., szóbeli vizsga 8-án hétfőn d. e. A II. lelkészsképesítő vizsgára állók a Lelkészsképesítő Bizottsághoz címzett kérvényeikkkel együtt szolgálati bizonyítványaikat és dolgozataikat a theológiai akadémiai igazgatói hivatalhoz tartoznak beküldeni. Sárospatak, 1942. november 19. *Ujszászy Kálmán* teol. akad. igazgató.

Pályázati hirdetés. Kesznyéten ref. iskolaszéke tényleges katonai szolgálatra bevonult III. sz. tanítója helyettesítésére 21 napi határidővel pályázatot hirdet. Nők is pályázhatnak. Fizetés törvényszerű. Kérvények a kesznyéteni ref. lelkészi hivatalhoz, Zemplén vm. küldendők.

A korláthelmei ref. egyház tényleges katonai szolgálatra bevonult kántortanítójának helyettesítésére pályázat útján helyettes tanítót, vagy tanítónőt keres. Fizetése: 1. 4908 kor-nak megfelelő pengőértékű javadalom. 2. Törvényes áll. segély. Stóla az egyh. hatóság megállapítása szerint. Kötelesség: I—VIII. o. osztatlan iskola vezetése, kántori teendők végzése, belmissziói munkákban való segédkezés. Akadályoztatása esetén lelkész helyettesítése. Pályázati kérvények válaszbélyeggel ellátva a megjelenéstől számított 21 napon belül Ref. Lelkészi Hivatal, Korláthelmei (Ung vm.) címére küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó.

Ricse ref. egyházközsége pályázatot hirdet újonnan szervezett tanítói állásra. Nők is pályázhatnak. Javadalom: kezdő fizetés 10 százaléka, törvényes lakbér, a többi államsegély. Kötelesség: kijelölt osztály tanítása, belmissziói munkában való részvétel. Pályázati határidő megjelenéstől számított 21 nap. Állás a választás meg erősítése után azonnal elfoglalandó. Pályázatok: Ref. Lelkipásztori Hivatal Ricse küldendők.

Az ároktői egyház helyettes tanítót keres 8 osztályú iskolájához. Mielőbbi írásbeli ajánlkozást kérünk. Nyugalmazott tanerő is pályázhat. Állás azonnal elfoglalandó. Iskolaszék, Ároktő.

Szerkesztői üzenetek. L-y L-s, T-th J-s, I-a P-r, D-s S-r, U-y S-r. Pontosan megérkeztek. Pompásak. Jelentést teszek a Ft. Püspök Urnak. A jövő héten jön. — D. V. az első cikk. Már ki van szedve. Aztán a többi.

· UJ MENETREND.

1942. november 2-től kezdve a Máv. vonalain a következő menetrend érvényes:

Sárospatak Miskolc Budapest

Sárospatakról indul Budapest felé: 5:16-kor. Miskolcig személy. Miskolcra 8:26-kor áramvonalas gyors indul tovább Budapestre. Budapestre érkezik 11 óra 26-kor. — *Árpád sinautó Sárospatakról indul* 1:22-kor. Budapestre érkezik 16:37-kor. — *Személyvonat Sárospatakról indul* 16:59-kor. Csak Miskolcig közlekedik. Miskolcra érkezik 19:03-kor. — *Sárospatakról személyvonat indul* 21:55-kor. Budapestre érkezik 5 órakor.

Budapestről Sárospatak felé: Budapestről áramvonalas gyors indul 7:07-kor. Csak Miskolcig, illetve Kassáig közlekedik. Miskolcra érkezik 10:11-kor. — *Személyvonat indul Budapestről* 8 óra 26-kor. Sárospatakra érkezik 16 óra 16-kor. — *Budapestről személyvonat indul* 13 óra 10-kor. Sárospatakra érkezik 21:22-kor. — *Árpád sinautó Budapestről indul* 15:40-kor, Sárospatakra érkezik 19:02-kor. — *Személyvonat Miskolcra indul* 4:52-kor, Sárospatakra érkezik 6:57-kor.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET; A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FOISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSEG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN,
DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS

TARTALOM: *Dr. Enyedy Andor*: Püspöki jelentés. (Vége.) — —: Óriási visszhang egyházkerületünkben a reverzálisok ellen indított mozgalomra. — *Nádházy Bertalan*: Pósa Péter. — Az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat egy éve. — Hírek. — Hivatalos rész.

Püspöki jelentés.

1942. november 12.

III.

Egyházkerületünk életében ünnepi határhő Farkasfalvi Farkas Géza főgondnoki szolgálatainak 10-ik évfordulója. 1932 szeptember 12.-i beiktatása után állt oda Istenben boldogult elődöm, Farkas István mellé s működött vele egyházkerületünk vezérségében a legteljesebb személyi összhang jegye és pecsétje alatt. Most az én Istenadta támaszom. Egyenes lelkével, jellemzilárdságával, ügyeink iránti meleg érdeklődésével, szolgálatkészségével nemcsak

terheimet könnyíti és osztja meg, hanem példát mutat és ösztönzést ad a reánk mért kereszt béketűrő, férfias és hősies hordozására, magasabb szempontok megalkuvás nélküli érvényesítésére. Az évforduló alkalmából bizonyára mindnyájunk érzését fejezem ki azzal a szívbéli kívánsággal, hogy a mindenható Isten, aki az ő eddigi szolgálatát javára fordította egyházunknak, fordítsa a legszentebb szolgálatban töltött időt az ő halhatatlan lelkének is javára s tartsa meg még nagyon sokáig töretlen erőben, lankadatlan munkakedvben s tartsa áldó, védő, ölelő, segítő karjában hűséges hitvesével, szereteteivel együtt.

(Vége.)

Dr. Enyedy Andor

Óriási visszhang egyházkerületünkben a reverzálisok ellen indított mozgalomra.

Hírek futottak be hozzánk, hogy egyházkerületünkben óriási visszhang támadt arra a határozatra, amelyet Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok megnyitó beszéde kapcsán egyházkerületi közgyűlésünk a reverzális törvény eltörlése tárgyában javaslatként kimondott.

A gömöri végektől el az ungi szélekig, Heves megye derekától le a Tisza partjáig, Abaujon át Alsó-borsod és Alsózemplén déli határvonaláig, hét vármegyében és nyolc egyházmegyénkben, kis és nagy falvakban, községekben, városkákban és városokban, ahol csak érzik, forr és izzik a magyar sors, ahol csak fú a történeti idők szele, megzendültek élő, morajló és csengő visszhangként a lelkek s egyértelemmel és egyakarattal kívánják egyházi felettes hatóságaik útján a magyar törvényhozástól a reverzalist kimondó törvénynek, az 1894. évi 32. t.-c.-nek, a Farkasfalvi Farkas Géza súlyos és jellegzetes szavai szerint — „e magyar és keresztyén értékeket pusztító törvénynek“ az *eltörlését* és a egyes házasságból származó gyermekek vallására nézve az 1868. évi 53. t.-c. 12. §-ának a *visszaállítását*:

„A vegyes házasságokból származó gyermekek közül a fiak atyjoknak s a leányok anyjoknak vallását követik. A törvénnyel ellenkező bármely szerződés, vagy rendelkezés ezentúl is érvénytelen.“

Nem egyházi, felekezeti szempontból indult meg egyházkerületünkben ez a mozgalom. Mi álljuk a reverzális küzdelmet. Mi nem félünk tőle. Eredményeket értünk el. Helyrehoztuk veszteségeinket. Al-liberálizmusunk elmúlt. Sőt a liberálizmus bővölete is hol van már? Mi készek vagyunk megőrizni azokat, akiket az Úr nekünk adott, hogy senki azok közül el ne vesszen (János ev. 17₁₂). Ma már és még magas őrálló helyről hangzik: „a Krisztus reformált magyar nyáját *mi magunk* tartozunk hiánytalanul megőrizni, minden lehető gondjával a szeretetnek és minden üdvösséges orvosszerével a fegyelemnek, a néki Istentől rendeltetett akolban“. (D. Dr. Révész Imre: Püspöki jelentés az 1941. nov. 1-től az 1942. október 31-ig terjedő munkaévről. 14. l.).

A mozgalom a nemzeti lélek egysége érdekében indult meg.

És csodálatosképen azon a napon élte át ünnepi módon egyházkerületünk a mozgalom megindításának szükségességét, amelyen a legelső magyar ember, *nagybányai vitéz Horthy Miklós* Kormányzó Urunk jönnek látta üzenetben fordulni a magyar országgyűléshez, atyai, bölcs és uralkodói szavakkal intve: „Az egész világ harcban áll. Ebben a harcban a becsület, a magyar hűség és az élet logikája irányítsa magatartásunkat fajunk és hazánk üdvére.” „Történelmünk során talán még sohasem volt nagyobb szükségünk a nemzeti egységre, mint a most folyó élet halál harcának idején, melynek kimenetele talán évszázadokra fogja eldönteni a magyar nemzet sorsát.”

Herczeg Ferenc is, a lángelméjű, nagy magyar író a Kormányzói üzenetet kommentálva azt mondja:

„Mindannyiunk életéről van szó.”

„Treuga Dei-t” emleget, „amelynek ki kell terjedni a magyar nemzet minden rétegére.”

Mert „Magyarországot mindig sirba fektették, valahányszor előntötte a politikai gyűlölet (a vallási még halálosabb! Szerk.) és a mi népünk halottai- ből mindig feltámadt, valahányszor megtanultuk azt, amit minden afrikai néger törzs tud, hogy szeresse a saját fajtáját.”

Nem római katolikus testvéreink ellen indítjuk e mozgalmat. Ez az ő ügyük is. Egyazonképpen, mint a reformátusoknak. Ők éppen úgy szenvednek, gyötrődnek, sorvadnak és égnek e törvény alatt, mint mi, reformátusok. A magyar törvényhozás által hozott reverzális törvény (1894. évi 32. t.-c.) alatt. A mi magyar törvényünk alatt.

Zilahy Lajos Budapesten a multkor beszélt a reverzális-kérdésről. Azt mondta: „Ugy beszéllek róla, mint tanu. *Nem személyes ügyem, hanem a magyarság tragédiája ez*” — „*A vérző magyar seb*” címen jelent meg Darányi Lajos sárospataki lelkipásztorának is egy kis füzeté 1938-ban. (Sárospataki Füzetek. Kis Füzetek. 6. sz.)

Az az érzés — és gondolkozásmód hat át bennünket, amelynek dr. Ravasz László püspök adott a legújabbban kifejezést: „Ma minden olyan mozdulat, kísérlet, amely magyar embert magyar emberrel szembeállít, meglevő ellentéteket felfokoz: az ellenségnek tett közvetlen szolgálat, — s „bármely egyházhoz tartozunk, mint magyar emberek a legfőbb magyar kérdésekben életre-halálra közösen vagyunk érdekelve.”

Sőt van nemzeti álmunk és keresztyén reménységünk Krisztus egyháza szolgáinak a legszentebb együttműködéséről. Ahogy dr. Ravasz László írja: „A keresztyénség fennmaradása vagy elpusztulása kérdésében Krisztus egyházai közt teljes egyetértés áll fenn. Ha az így nyilló alkalmakra bátorsággal igent mondunk s még meg tudnánk tenni azt a nagyon fontos lépést, hogy egyházi vonatkozásokon kívül társadalmi érintkezésben és együttműködésben, bajtársias szellemet s egymás személyét megbecsülő keresztyén barátságot sajátítanánk el, olyan nagy lépést tennénk előre, mely méltán meglepné a világot.”

Dr. Enyedy Andor püspök elnöklete alatt a miskolci presbitérium már október hó 24-iki ülésében kimondotta, hogy a presbitérium „a magyar lélek épsége és egysége iránti féltő szeretetből kívánja az 1894. évi reverzális törvénynek a magyar törvénytárból való törlését.”

És a tiszáninneni egyházkerület közgyűlése méltán mondhatta ki a reverzális törvényre: „megmérettél a mérlegen és hijjával találtattál” (Dániel k. 5: 27).

Mert ez a törvény közel félszázados története alatt nyilvánvalóvá tette, hogy tömérdek kívánatos házasságkötést megakadályoz, számtalan esetben feldulja a családi békét, ellentétbe sodor szülőket és gyermekeket, családokat és rokonokat, visszavonást szül a társadalmi életben, hátrányosan befolyásolja a gyermekáldást, pásztori megfigyelések szerint annyiszor előidőzője a már-már járvánnyá fajult házassági elvállásoknak, kikerülhetetlen meghasonlást idéz elő a keresztyén vallásfelekezetek közt, a statisztika tanúsága szerint ma már az egyes vallásfelekezetek nyeresi és veszteségi arányát döntőleg nem befolyásolja, ellenben félelmesen felszökkentette az egyházi megáldásban nem részesülő házasságkötések számát.

(Legyen itt idézve d. dr. Révész Imre püspök püspöki jelentéséből egy megdöbbentő adat: „Hányan mellőzték szertartásainkat a házasságkötésnél: 2235 (előző évben: 1424).” (Dr. Révész Imre: i. m. 24. l.)

Zilahy Lajos pedig egy egyetemi magántanár statisztikáját idézi. Eszerint az egyvallásúak házasságából átlag családonként 4,6 gyermek származik. A *vegyes házasságból 1,8 gyermek*.) (Református Élet. 1942—42. sz. 5. l.)

Az államkormány bölcsessége és hazaszere- tete tehet itt döntő lépést. Református egyházi közvéleményünk mélységes tisztelettel vár, kér, sürget erélyes intézkedést.

A nemzeti lelkiismeret indít bennünket. Nem tehetjük, hogy ne szóljunk. Élet-halál harc van. Ne késsetek! Létérdek minden erő összefogása.

A reverzális eltörlendő!

PÓSA PÉTER
1880. július 24—1942. november 21.

A miskolci avasi temetőben kívánt megpihenni. Oda helyezték el szétomló porait az ősi templom közelébe, évszázados sírok szomszédságába. November 23-án délután 4 órakor hullott a hó Pósa Péter barna sirhalmára s fehér lepelbe takaróztak a titokzatos sírok.

Gömörből jött, Nemesradnótról s a réges régi Pósa-családnak ez a szép hajtása 1880 július 24-én rendeltetett a földi életre. Ahogy néztem széles vállait, domború mellét, keménykötésű derekát: mindig eszembe jutott, hogy ez az őseréjű magyar ember bizonyosan vérszerinti rokona annak a Pósa vajdának, aki a tatárjárás idején valahol az erdélyi bércek között forgatta hatalmas fegyverét a magyar föld védelmében és omlott össze az ellenség kímé-

letlen csapásai alatt. Aki a szívébe beletekintett, látnia kellett a szeretet tiszta lángjainak felsugárzó fényét. Ha beszélgettünk véle a világ dolgairól, vagy embereknek a sorsáról: Pósa Lajosnak a melegsége csapta meg a lelkünket. Nem tartozott a szürke kenyérkereső emberek táborába: az anyag, a pénz sohasem lett felette úrrá. Istenbe vetett hite kormányozta, igazgatta a házát, a hivatalát, a belső emberét. Igen sokan emlékezünk a pataki híres széniorra, akinek kedélye, szíve, barátsága soha nem törött meg, hanem nőttön-nőtt és évről-évre gazdagodott, melegített és épített.

Kiskövesdi, tiszatarjáni, cserépfalusi lelkipásztorságának ideje alatt pásztora volt gyülekezetének, hú és igaz pásztora, akinek kemény kezét, meleg szívét sohasem felejtették el. De első gazdája is volt a falujának és a mezőt öröklött földszerelemmel járta. Megfogta az eke szarvát, szívesen suhintotta a kaszát, marokra vett villával játszva hajigálta a buza kévét asztagára: de a bibliát fáradságtalanul forgatta, könyveket vásárolt, olvasott, két könyvet írt, egyházi lapokat soraival felkeresett: együttlépett a haladó teológiai tudományokkal. A föld nem húzta le, de égből ajándékozott hite fényességével a földet is a csillagok világából szemlélte. Közel 10 esztendei miskolci lelkipásztorsága ideje alatt, házából és szívéből a mező illata sugárzott. Sohasem lett egészen városivá, az erdők és rétek színe mindig kellemesen lengte körül kissé gömöries beszédjét és egyéniségét.

Imádságai nagy mélységből szállottak föl és szárnyakat adtak a lehajtott fejű imádkozó gyülekezetnek. Mély zengésű baritonja meleg öleléssel nyugtatta meg az áhitatos lelkeket. Minden szolgálatára lelkiismeretesen, komolyan készült. Nem tartozott azok közé, akik azt gondolják, hogy csak fel kell állaniok és máris a leggyönyörűbb imádságot, vagy prédikációt ragyogtatják a gyülekezet szívébe. Minden más munkájában is alapos, lelkiismeretes volt. Szeretett lassan dolgozni, hogy a felületességet elkerülje. Esperességének száz irányú adminisztrációs gondjai között, hányszor felsóhajtott: mennyire fáj, hogy a gyülekezetével nincs elég ideje foglalkoznia. Annál többet törődött az egyházmegye tisztviselőinek egyéni dolgaival. Mindig jóakarátú és jóindulatú forrásokból eredt minden intézkedése. A kemény és fájó határozatokat kerülte. Enyhe eljárásokról remélte a jó eredményeket sokszoros csalódás után is. A lelke tele volt derüvel és ezt a szelíd sugárt vitte bele kormányzásába.

Nem diplomata természetű volt. Az igazságot tömönatokban mondotta el s a körülírások, mindenkinek tetsző mondatok sohasem voltak inyére. Szerette a barátságot, nem félt attól, hogy kitáruló szívébe belenézhetnek, mert rejtegetni valót, dugárút nem hordozott magával. Lelkét a zsol-tárokban fűrésztötte. Mindeniket tudta, szerette, de a legkedvesebb éneke, amelyiket sirja mellett csak kevesen tudtak énekelni: a CXXX. zsol-tár, „Te-hozzád teljes szívből kiáltok szüntelen“ ...

Hogy tudott szenvedni és az emberek leg-többje előtt hallgatni a panaszai, hogy annál többet beszéljen az Istennel és az ő Megváltó

Krisztusával. A Mindeneket látó látta minden cselekedetének a tiszta indító okát és ebben a hitben, mikor szinte egyedül maradt, magányosan is erős volt. Mondotta: a szívemet összetörte az élet, de a lelkem meggyógyult az Isten kegyelméből.

Mikor rázuhant a nagy megpróbáltatás és hivatali hatáskörében változással kellett számolnia: egy új világot kezdett építeni betegségében a jövődre nézve: gyülekezeti tagokat látogatni, egyházzrészéért élni és minden elmulasztottat, amit az esperesi szolgálat miatt nem cselekedhetett meg, pótolni.

Kedden délután még álmokat álmodott, felgyógyulása után való munkáiról. Készült a halálra, de még messzebb látta a fekete fejedelem komorító alakját. Pénteken hajnalban lopva lépett ágyához az enyészet királya, megszorította jó szívét, ájulásba ölelte; szombaton délelőtt még kétszer tört Pósa Péterre. Így végezte el munkáját Isten akaratára szert.

Arról beszélt sokszor, hogy a temetése egyszerű legyen. Imádsággal, énekekkel kísérte el utolsó földi útjára, nagy és mélyen érző gyülekezete a boldog feltámadás reménysége alatt.

Nádházy Bertalan

Az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat egy éve.

Egyházi életünkre messze kimagasló jelentőséggel bír az a nagy kiterjedésű és folyton növekvő sikerű tevékenység, mit az ORJO fejt ki népünk és a lelkészek szociális és gazdasági életsorsának előbbvitelére érdekében. Mint az igazgatói jelentésből megtudjuk az elmúlt éven különböző címeken, 456.899 P-t sikerült bevinnie a református élet vérkeringésébe, s eddigi működése alatt pedig majdnem 3.000.000 P-t, mind olyan pénzt, melyet eddig idegen tényezők szereztek meg, a mi verejtékes filléreinkből, de csak a maguk önző érdekeiknek szolgálatára. A pénzügyi eredményen kívül még nagyobb értékű az a hatás, mit közvetett uton, hiveink egyederősítése érdekében ér el az ORJO. Magtermelési akciója pl. olyan méreteket öltött már, hogy csak Szabolcsban, több ezer holdon termel sok száz ember és nagyon sok lelkész, különféle kerti és virágmagvakat s érnek el a maguk javára is soha nem remélt hasznot, de szereznek dicsőséget a magyar földművelésügynek is, mert az egész világon legkeresettebbé vált az áldott magyar föld termette sokféle kitűnő mag. Ezenkívül egy egész sereg szociális és gazdasági tevékenykedése tesz bizonyosságot arról, hogy milyen nagy hiányt pótol az ORJO s mennyire érdekében áll mindnyájunknak körülötte összefognunk, sikerét előmozdítanunk. De figyelmeztet az ORJO eredménye arra is, hogy milyen sok kihasználatlan anyagi értéket rejt magában a majdnem hárommillió reformátusság, melyek okos feltárásával és ügyes kihasználásával módunkban lehetne sokféle szükségleteinek kielégítésére fedezetet találni.

Lelkészözvegyek gyorssegély alapja javára küldöttél már valamit?

HIREK

— **Janka Károly és dr. gróf Bethlen Pál** főiskolánk gondnokai november 25—27. napjain hivatalos iskolalátogatást végeztek főiskolánkban.

— **Mélyeséges részvét** kísérte sirjába november hó 23-án *Pösa Pétert*. A parókián felállított ravatalhoz megszámlálhatatlan sorokban vonultak fel a ref. hívek. Patakról Tártsy Árpád közigazgató vezetett egy küldöttséget. A templomi szertartást Román Ernő alsózsolcai lelkipásztor, a sirnál Kádas Miklós dr. lelkész végezte. A szülőföld, Nemesradnót búcsúját Vályi József lelkipásztor tolmácsolta.

— **Ref. ünnepély.** A korláthelmeci ref. egyház vezetősége az ifjúsági vegyeskar közreműködésével október 31-én a reformáció emlékünnepevel egybekapcsolt lélekemelő „Darányi Kálmán” emlékünnepelet rendezett. Az ünnepi beszédet Dévay József lelkipásztor tartotta, a vegyeskart Kovács Sándor kántortanító vezette. Az ünnepély igen szép erkölcsi és anyagi sikerrel zárult.

— **Lelkipásztorok bibliaóráját** december 1-én kedden d. e. 9 órai kezdettel tartjuk miskolcon a szokott helyen. Tártsy: I. Kor. 6. és az ezzel kapcsolatos gyakorlati kérdések. *Lelkésznék* bibliaórája 12 óraker ugyanott. *Benke József*

— **Az ungi ref. egyházmegye** lelkész és tanító egyesületek tagjait 1942. december 1-én kedden délelőtt 8 óraker a Ref. Otthon helyiségében Ungváron tartandó értekezletre szeretettel meghívom. Szürte, 1942. nov. 23. Gencsy Béla egyesület elnöke.

— **Zempléni lelkésznék figyelmébe.** Decembri Bibliaórákat 1-én, kedden d. e. 10 óraker tartjuk a sárospataki lelkészlakáson. Testvéreinket szeretettel várjuk.

— **A beretkei árvaház Naptára 1943.** Ára 0:80 P. Rendkívül ügyes és nagyon tartalmas Naptár. A beretkei árvaház adta ki. Szerkesztette a jó tollú *Gérecz Lajos*, ref. igazgató-tanító, árvaházi igazgató. Szép, megemlékezések vannak b. e. Pálóczi-Czinke Istvánról. Népes és gazdag rovata ifj. Lenkey Lajostól: A gömöri ref. egyházmegye életéből. Csak dicsérni és ajánlani tudjuk ezt a Naptárt.

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás a tiszáninneri e. ker. lelkipásztoraihoz.

E. ker. közgyűlés a lelkészi nyugdíjintézettről szóló törvény állandóan az érdeklődés homlokterében álló revíziójának elintéztetése kérdésében úgy határozott, hogy annak szerencsés kiérleltetését nem tartja tömeggyűléseken lehetőnek, azért minden e. megyéből egy, az e. m. elnökség által kiküldendő lelkipásztorral kibővített esperesi értekezletre bizza egy idevonatkozó revíziótervezet beható és megnyugtató megvitatását és formába öntését, s az mint az e. ker. véleménye fog felterjesztetni az egyet. konvent útján a zsinat előkészítő bizottság elé. Ez a bizottság a püspök ur elnöklete alatt fog működni, s az esperesi értekezlet alulírottat bizza meg azzal, hogy a február elejére összehívandó értekezlet számára készít-

sek egy alaptervezetet, amely előre megküldendő minden esperesnek, s annak alapján történnék az értekezleten az eszmecsere. Az általam készítendő alaptervezetbe én jónak és szükségesnek látnám és szívesen venném az e. ker. lelkipásztori státusának minél szélesebbkörű véleményét megismerhetni, s ennek lehetővé válását oly formában gondolnám, hogy aki komolyan törődik és foglalkozik e kérdéssel: megfontolt tanácsát, komoly, realizálható és kellőképp megindokolt javaslatát december 31-ig közölné velem levélben, én minden komoly javaslatot ismertetnék az esperesi értekezleten, s annak közös elbírálása és határozata a megfelelő beillesztetéssel a kerület nevében felterjesztendő revíziótervezetbe. Testvéri köszöntéssel:

Román Ernő
esperes h.
Alsózsolca, 1942. nov. 24.

Meghívó. A tiszáninneri református egyházkerület vallásoktatási szakosztálya f. évi december 7—8-án egyházkerületi vallásoktatási konferenciát rendez Miskolcon (Pálóczy u. 4. sz. gyülekezeti terem), melyre vallásoktatóinkat szeretettel meghívja. Az ügy iránt érdeklődőket is szívesen látjuk. — Kérjük vallásoktatóinkat, hogy mielőbb, de legkésőbb december 1-ig jelentkezzenek erre a konferenciára Pap István egyh. ker. vallásokt. szakelődőnél (Miskolc, Szentpéteri kapu 48. sz.) jelezvén, hogy igényt tartanak-e szállásra és közös étkezésre. A szállást 12 ember számára a Turista Otthonban biztosítjuk, éjszakánként kb. 1:50 P-ért, közös étkezésünk a Polgári Kaszinóban lesz, ahol reggeli 1:10 P, ebéd 3 P, vacsora 2:75 P a borraloval. A közlekedési jegyeket mindenki hozza magával, Miskolc. 1942. nov. 21-én. Az Elnökég nevében és megbízásából: *Pap István* szakelődő.

Balogványi (Gömör vm.) református iskolaszéke, 21 napi határidővel, pályázatot hirdet a katonai (had)szolgálatra behívott kántortanító helyettesítésére, a katonai szolgálat tartamára. Az iskola egytanerős. Fizetése törvényes. Az állás azonnal elfoglalandó. Cim: Református Lelkészi Hivatal Balogványi; up. Rimaszécs.

Aggtelek református egyház pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Pályázati határidő december 22. Javadalom: az egyháztól lakás, kert, 11 kat. hold szántó, 4 kat. hold első osztályú rét, 4 hold kaszáló, 24 mázsa búza, 3:5 legeltetési jog, 24 méter tűzifa, 23 P készpénz fizetés, stóla, összesen 54 értékegységben. Államsegély. Kötelessége: kántori teendők végzése, reábizott osztályok tanítása, belmissziói munkában segédkezés, énekkar vezetése, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Személyes bemutatkozás kívánatos. Kellően okmányolt kérvények Lelk. Hivatalnak Aggtelek (Gömör vm.) küldendőek.

Keresem; nagyanyám, néhai *Eperjessy Lajosné*, szül. Tóth Erzsébet, kinek édesatyja: n. Tóth József ref. lelkész volt és édesanyja: Szaplanczay Julianna, születési anyakönyvi kivonatát. 1820 táján született. *Dr. Hammersberg Elemér* főorvos. Budapest, Szent István kórház.

Keresem édesatyám: *Wiedermann József* ref. kőműves mester (1918-ban, születésemkor 36 éves) születési anyakönyvi adatait. Teljesen árva vagyok. Egyéb adatom nincs. *Várszegi* (Wiedermann) *József* to. szv. szkv. Gyergyószentmiklós. M. kir. 9/2. honv. élm. fiókraktár.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSEG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTAN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN,
DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Farkasfalvi Farkas Géza*: Közgyűlést megnyitó beszéd. (Vége köv.) — *Németh József*: A falujáró miniszter.— *Dr. Komjáthy Aladár*: Mentsük meg a kövecsesi iskolát. — Hírek. — Hivatalos rész. Menetrend.

Közgyűlést megnyitó beszéd.

— Egyházkerületünk lelki vezére ma elnököl — beiktatása óta először — rendes közgyűlésünkön. Mély tisztelettel, őszinte bizalommal és szeretettel üdvözljük őt ezen alkalomból.

— Az idő kereke egy évet fordult ismét azóta, hogy nagyon szeretett és becsült püspökünket, Farkas Istvánt magához szólította az Ur. Sohasem fogjuk őt, érdemeit és alkotárait elfeledni. Kérem dokumentáljuk kegyeletünket felállásunkkal. Ezen érzéseinkről a főtiszteletű özvegyet jegyzőkönyvi kivonatban értesítsük.

— Mai közgyűlésünkben is úgy mint minden foglalkozásunkból, gondolataink elsősorban hős honvédeink felé szállanak ésszívünk minden dobbanásával velük érzünk, kik messze a keleti haretereken, — a modern technika minden öldöklő fegyverével felszerelt — bolsézizmus ellen küzdenek, melyet a hatalmak egymás iránti bizalmatlansága, versengése, egymástól való félelme, rövidlátása ily nagyra nőni engedett ahelyett, hogy mindjárt kezdetben közös erővel csirájában fojtotta volna el azt a pokolfészket. Pedig ezt a bekövetkezett veszélyt minden elfogulatlan embernek látnia kellett úgy, mint mi is láttuk és közgyűléseinken is csaknem minden évben rámutattunk.

— Ezen a haretéren halt hősi halált *nemzetünk egyik talán legnagyobb reményese is, Horthy Miklósnak, a nemzet legendás, rajongásig szeretett vezérének fia, eszméinek letéleményese, az ő sziklaszilárd karakterében nevelt eszes, kiváló tehetségű és tudású, kötelességteljesítésben — mint láttuk — életét is feláldozni kész, az összes férfias, virtuosos magyar erények megszemélyesítője, a daliás, gyönyörű magyar fiatal férfi.*

— Mily boldog bizakodással, újjongva üdvözlöttük őt, néhány hónappal ezelőtt kormányzóhelyettesétörtént választása alkalmával azon

hitben, hogy a nemzetvezetése hosszú időkre a legjobb kezekben lesz, az Apa és Fiú erős kezeiben. S amidőn értesültünk a szörnyű hírről, hogy a Don mezején lezuhant vele a gépmadár, szinte megfagyott ereinkben a vér. Amikor első kábulásunkból magunkhoz térünk, azon tépelődtünk, hogy azt az üresen maradt helyet hogyan lehet majd méltóan — a nemzet existenciális érdekeinek megfelelően — betölteni. Ezen tépelődésünkre feleletet még a mai napig sem találtunk.

— — — — —
Az egyházkerület elnöksége az egyházkerület mélységes gyászát és fájdalmát táviratban fejezte ki, a rettenetes megpróbáltatást emberfeletti erővel viselő szülőknek és a fiatal özvegynek. Most közgyűlésünkben ismétljük ezt meg mélységes fájdalommal.

— E napon mult tíz éve annak, hogy nagy kultuszminiszterünk, gróf Klebelsberg Kunó messze előrenéző szeme örökre lehuny. Nagy koncepcióju elméje, mindig csak hazájáért küzdő lelke örökre nyugodni tért, kinek sárospataki főiskolánk — mint ezen meggyőződésemet e helyről egy évtizeddel ezelőtt is kifejeztem — Isten után nagy alapítóival egyenlően, legtöbbit köszönhet. Nem mehetünk el e mohosodó határkő mellett szó nélkül. Emlékezzünk meg kegyelettel soha el nem muló hálával róla s ezt özvegyével táviratilag tudassuk.

— A Kormányzó Úr Ófömméltósága legfelsőbb elhatározásával pár hét előtt Szinyei Merse Jenőt, a képviselőház alelnökét nevezte ki Vallás- és Közoktatásügyi miniszterre. Új kultuszminiszterünk fiatal éveit a Vallás- és Közoktatásügyi minisztériumban a legközvetlenebb és legszorosabb kapcsolatban töltötte a nagy gróf Klebelsberg Kunóval, s ez garancia nekünk, különösen, akik közelebbről ismerjük az ő feltétlen lojális, nobilis és a szó nemes értelmében vett úri gondolkozását. Meg vagyok győződve, hogy mint kultuszminiszter az állami gondoskodás terén nem fog különbséget tenni a katolikus és protestáns egyhá-

zak között. Hiszen, hogy amit a katolikus nagygyűlésen mondott a felekezeti iskolákkal kapcsolatba, azt nemcsak saját egyházát illetőleg mondotta, hanem minket illetőleg is. Éspedig, hogy „az egyháznak igenis joga van az iskolához, ahol az embert felkarolja, hogy őt oktattva és nevelve magasabb rendeltetések felé vezérelje.“ *Nagy jelentőségű és bizalmunkat növeli azon kijelentése is, hogy „hazaárulásnak tartjuk és kérlelhetetlen szigorral üldözzük azt a törekvést, amely az iskolák és vele a magyar ifjúság lelkét pártpolitikai szolgálatba akarja bevonnai, vagy pedig az iskolán keresztül gyermekeinket a magyar gondolatától, az örök magyar eszméktől el akarja tántorítani.“*

Valóban huszonnegyedik órája érkezett el annak, hogy illetékes helyről ily határozott nyilatkozat hangozzék el az országban sok helyen folyó, a magyar nemzeti eszmét eszmét veszélyeztető, sőt megcsúfoló céltudatos méregkeverés ellen. Üdvözljük a miniszter urat bizalommal hivatalba lépése alkalmával!

Nem mulaszthatom el, hogy erről a helyről! évről-évre újból hangot ne adjak a magyar lelki élet szörnyű megzavarását előidéző reverzális kérdésnek, a magyar keresztyén társadalom ezen szétválasztó, tagjait egymással szembeállító, hovatovább eminens nemzeti és keresztyén értékeket lerombolással fenyegető reverzális kérdés immár halaszthatatlanná vált ügyének. Szinte bámulatos az, hogy — a mai legsúlyosabb időben, mikor a nemzet egész osztatlan erejének latbavetése feltétlenül szükséges, — az ennek útjában álló akadályt azok, kiknek módjában áll, még mindig nem kívánják elhárítani.

Kivánságunk csak az, hogy a Codex Juris Canonici hatályba lépte előtti (1918. május 19.) régi gyakorlat visszaállíttassék, azaz, hogy a Lambruschini instrukcióval s később az 1909-ben kiadott két rendelettel Magyarország részére a vegyesházasságok tekintetében biztosított kivétel újból életbeléptetessék.

(Vége köv.) *Farkasfalvi Farkas Géza.*

— **Az özörényi református egyházközség** 10.000 P-s költséggel megújította 156 éves templomát. A megújított templomban november 15-én volt az ünnepélyes istentisztelet, melyen az istentiszteleti szent szolgálatot Lenkey Lajos, a gömöri egyházmegye esperese végezte. Igehirdetés után a gyülekezet lelkipásztora: Vásárhelyi Lajos a renoválás történetét ismertette. A zsufoolásig megtelt templomban a környéki lelkipásztorai palástosan jelentek meg. Az özörényi gyülekezet ezúton mond hálás köszönetet mindazoknak, akik a templomjavítás nagy munkájában adományaikkal támogatást nyújtottak. Isten áldása legyen a jókedvű adakozókon, mint ahogy Isten áldása kísérte adományaikat.

A falujáró miniszter.

Falujáró jelzővel b. e. Farkas István magyar lelkipásztortüzeketől hevített püspöüinket illettük. De ezzel a jelzővel kell feldíszítenünk nemrégiben kinevezett m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszterünket: Szinyei Merse Jenőt is. Ez a felelős államférfiu sorrajárja mindazokat a helyeket, — a legeldugottabb falut is, — ahol különösen iskolaügyi panaszok vannak, ahol omladozik, düledezik a hitvalló ősök által fundált és felépített iskola és tanítói lakás. Az országjárás közben mindenek előtt sor kerül azokra a helyekre, amelyeknek lakói idegen elnyomatás, cseh, szerb, vagy román rabság alatt éltek. Így is van az rendjén: az államnak ereje megfeszítésével is segítségére kell sietnie azoknak az iskoláknak, melyek — legyenek azok bármilyen felekezettűek — „Babilon vize“ mellett is képviselői és továbbvivői voltak az izég vérig magyar lelkiségnek. Ezek az iskolák végvárai voltak és ma is azok, tehát a magyar küldetés terhe kettősen nehezedik rájuk. — Szinyei Merse Jenő m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter október 29-én dr. runyai Soldos Béla gömöri főispán, gömör-egyházmegyei gondnok kíséretében egy ilyen végvári iskolában: az uzapanyiti ref. el. népiskolában is megjelent. Szakértelemmel vizsgált felül mindent és 1844 ben épült iskolánk megújításához a legmesszebbmenő állami támogatást ígerte meg.

Örülünk, hogy vallás- és közoktatásügyi miniszterünk a legújabb kor embere s mint ilyen ellátogat mindoda, ahol anyagi orvoslásra van szükség. De ebbeli ígéleténél a gömöri tájakon mást is tett: lelkesen buzdított magyarmentő munkára a népünket hatalmasan pusztító „egyke“ ellen. Bizonyára neki is belevágott szívébe a magyart sajnáló fájdalom és kesereg afelett, hogy Gömörben és Baranyában, meg sok sok magyar megyében jobban pusztul és számában veszedelmebben fogy a magyar, mint mondjuk: a Don füzeiseiben. Érzi, mert felelősségteljesen éreznie kell, hogy nem elég az emiatti szívifájdalom és keseregés, hanem a már nagyon is elkéssett tettet: a gyökeres és azonnali mentést kell megcselekedni.

Örülünk azért is, hogy ezen a téren is hathatós erkölcsi segítséget helyezett kilátásba.

Szinyei Merse Jenő művész lélek is, mint ilyen hamar észrevette a magyarban a szépet, az ideált, a lelket, amikért érdemes és kell harcolni egy életen át. A református keresztyén lelkipásztori és tanítói kar mindig is harcolt ezekért, ma is ezt cselekszi s örömmel, szorgalommal teszi ezt annál is inkább, mert a „felső hatalmasság“ egyik felelős férfja is ugyanezekért hevül és ég el. Isten segítse nagy munkájában Őt és ebben a munkában érezzen mindig egyet: a református lelkipásztorok és tanítók, ha szakadozott palástartal és köntössel is, ugyanezért emésztődnek, áldozódnak, amiért Ő: Istenért és Hazáért!

Uzapanyit.

Németh József.

Mentsük meg a kövecsesi iskolát.

A kövecsesi egyháznak még a cseh megszállás alatt új iskolát és tanítói lakást kellett építeni és emiatt még most is nagy adósság terheli. Három év óta kérelmezi, hogy iskoláját a községnek átadhassa. A kerület nem tudta engedélyezni az átadást. Az elnökség kezébe tette az ügyet. Nem tudjuk, hogy mit eredményez az elnökség fáradozása. Csak azt tudjuk, hogy a legnagyobb lelkiismeretességgel járnak el és ha nem tudnak tenni semmit az iskola megmentése érdekében, nem rajtuk múlik a dolog. Azonban míg ez megtörténhetik, ne várakozzunk, hanem cselekedjünk. Van 300 egyházközsége a tiszáninneri kerületnek. Az ne tudna segíten, nehezen tudnám elhinni. Ha még erre az évre felajánlaná az egyházkerületnek minden gyülekezete a maga 10 pengőjét, az is 3.000 P. lenne. Ha mostan ezt az adományt megismételné három éven át, akkor az adósság felétől már a kövecsesi gyülekezetet már megszabadítaná, ha pedig még három esztendőre vállalná a 10 P-t, akkor adósságaitól mentesülne ez a nehéz helyzetben levő eklézsia. A hitelező intézet is más-képpen beszélne akkor, ha Kövecses mellett tudná az egyházkerület 300 egyházközségét. Jobban is várna a részletekre, mint így. Az egy-egy gyülekezetre eső 10 P-t vesse ki az egyházkerületi elnökség kulturadóba, mert mi még nem tudunk annyira áldozni, hogy önkéntesen adnánk oda a segítségre szorulóknak. Mi még igen messze vagyunk attól a keresztyéni elgondolástól, hogy tizedet adjunk az anyaszentegyháznak.

Ezt a néhány igénytelen sort csak azért írtam, hogy mozduljanak meg a szívek, érezzük a felelősséget minden nehéz helyzetben levő és nyomorúságban vergődő törpe gyülekezetért, mert azok úgyis több terhet viselnek a vállukon, mint a nagyobbak, ahol igen sokszor még azt sem tudják, hogy milyen esemény történik, mert annyira közönyösek és felelőtlenek.

Gömör törpe gyülekezetei 63 iskolát tartottak fenn addig, olyan szám, ami csak dicséretet érdemel. De az iskola hatása és általában az egyház nevelői hatása meg látszik a gömöri népen, ne engedjük ki az iskolánkat a kezünkől, egyetlen egyet sem, mert féltő, hogy ezzel népünket is elveszíthetjük.

Komjáthy Aladár.

Lelkészsözvegyek gyorssegély alapja javára küldöttél már valamit?

HIREK

Kóródy Andorné sz. Szalóczy Ilona

november 24-én, Miskolcon, életének 49. évében mennyei Urához költözött. Mosolygó angyalként lépett be 23 évvel ezelőtt férje életébe s sugározta szeretteire, környezetére s a gyülekezetre az örömet és boldogságot, s fénylő arccal, drága emlékekkel távozott fölülük, mint „a gyülekezet angyala“, övéinek mindene. Koporsója felett Novotny Gyula lelkész hirdette a vigasztalás és örökélet ígét. A B.F.R.A.

Koroknay Károlyné sz. Janka Erzsébet

életének 64-ik, boldog házasságának 44-ik évében hosszú szenvedés után november 30-án elhunyt. Benne Koroknay Károly a Mudrany-alapítvány szegii szülőjének kezelője feleségét, Janka Károly főiskolai lelkészi gondnok testvérét, a főiskola tanári kara és ifjúsága pedig hitével is példásugárzó, kegyes lelkű jöltevőjét gyászolja, aki áldozatos és munkás életének gyümölcseiből néhány hónappal halála előtt tett 5.000 pengős alapítványt szegénysorsú pataki diákok számára. Porrészeit a gyásházánál történt temetési szertartás után Mádon a családi sírhelyen helyezték örök nyugalomra. Emléke legyen áldott!

— Református lelkipásztor kitüntetése.

A Kormányzó Úr Ófömlétsága Lenkey Barnabás jabloncai ref. lelkipásztor, a cseh megszállás alatt tanúsított nemzethű magatartásáért, a „Nemzetvédelmi Keresztrel“ tüntette ki.

— **A kövecsesi iskola megmentésére** egy kis gyülekezet helyett felajánl 10 pengőt dr. Marton János.

— „Keleti származásunk és őshazánk“ című előadásával nyitotta meg Palumbo Gyula gimnáziumi tanár a főiskola tanári kara által évről-évre megrendezett „Péntek Esték“ előadássorozatát. — Az előadássorozat „Kapcsolataink Kelettel“ címet viseli és az előadó sok színnel, melegséggel és a lényegre rátapintóan érzékeltette ezeknek a kapcsolatoknak földrajzi, nyelvi és verségi alapjait. Az előadást, melyet Tárczy Árpád gimn. és közigazgató vezetett be, a főiskola tanácstermét megtöltő közönség hallgatta figyelemmel és épüléssel végig.

— **Lácán** az asszonyok bibliaköre 12 szeretetsomagot küldött karácsonyra a Don partjára, a gyülekezet harcoló tagjainak. A gödöllői árvaház részére pedig egy mázsányi élelmiszert ajándékoztak. Istené legyen a hála érte.

— **A „Magyar Nemzet“** november hó 11-iki számában a 6. oldalon közölt „Lapok szemlé“-je rovat közleménye jó szolgálatot tett a közönségnek és a „Nemzeti Ujság“-nak, amikor bőven ismertette, hosszas szószerinti idézetekkel is a „Nemzeti Ujság“ álláspontját a reverzális kérdésben. Hiszen annyian nem olvassuk állandóan a „Nemzeti Ujság“-ot. Az álláspontját innen világosan megismertük. Majd visszatérünk rá.

— **Presbiteri körzeti konferencia lesz** Zemplén községben december hó 8-án Dobos Sándor esperes, dr. Nagy Sándor Béla, Főző László, Bényey Dániel és Horkay Andor szolgálatával.

— **A Máramarosvármegyei Kaszinó Kulturosztálya** és a Prielle Kornélia Emlékszobor Bizottsága — 1942. évi országos irodalmi pályázatán — Nagy Sándor geleji lelképásztor „Meggyógyít a sárga föld” c. regényét pályadíjjal és díszoklevéllel — nótaszövegpályázatán pedig elismerő oklevéllel tüntette ki.

— **Az Én Hitem** címen jelent meg dr. Ecsedy Aladár új könyve. Ebben a könyvben a hit hőseiről vannak elmélkedések a Zsidókhoz írott levél 11. fejezete alapján s így nagyon alkalmas arra, hogy katonáinkat megajándékozzuk vele. A Bizó András kifejező címlapjával ellátott könyv ára 1.50 P, katonák részére 1 P. Megrendelhető Tahitófalu Pest vm. címen.

HIVATALOS RÉSZ.

XXV. sz. Körlevél.

Tárgy: Kisegítő tanerői szolgálat megszüntetése.

Valamennyi iskolaszéki elnöktestvérem figyelmébe.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak 21.000/1942. VI. ü. o.-nak valamennyi népoktatási kerület kir. tanfelügyelőjéhez intézett rendeletének másolatát tudomásulvétel céljából az alábbiakban szószertint másolatban közlöm:

„Az 1943. évi január hó 1-től kezdődően a kisegítő tanerői szolgálatot megszüntetem. Felhívom az érdekelt népiskolák fenntartóit új tanítói állás megszervezésére. azzal, hogy méltányosnak tartom a már ott működő kisegítő tanerő meghívását.

Több iskolafenntartó a kisegítő tanerőt nem hívta meg, hanem az állást választás útján töltötte be.

Felhívom azért kir. tanfelügyelő urat, tegyen jelentést f. évi december hó 1-ig kimutatás formájában a népoktatási kerülete nem állami népiskoláiban működő ama kisegítő tanerőkről, akiket az iskolafenntartó eddig nem hívott meg, vagy legkésőbb december hó 1-ig nem fog meghívni.

A kimutatás tartalmazza a kisegítő tanerő nevét, állomáshelyét, szolgálati idejét és minősítését.

Jelentéséhez csatolja a tanerők összes működési bizonyítványát is.

A kimutatásba vegye fel kir. tanfelügyelő úr azokat a kisegítő tanerőket is, akik olyan népiskoláknál működnek, ahol az iskolafenntartót új állás megszervezésére eddig nem hívtam fel.

A jelentés felterjesztésére határidőmeghosszabbítást nem adhatok.

Tárgy: Leventék országos vizsgálata.

Vallamennyi közép- és alsófoku iskola vezetőségének figyelmébe.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1942. évi szeptember hó 23-án 24.1187/1942. sz.

alatt kelt rendeletével a leventék országos vizsgálata tárgyában intézkedett. (Megjelent a Hivatalos Közlöny 1942. évi október hó 15.-i számában.)

A miniszter ur ezzel a rendeletével kapcsolatban azzal a felkéréssel fordult valamennyi egyházi főhatósághoz, hogy a főhatóságuk alá tartozó gimnáziumok, liceumok, tanító (nő) képzőintézetek, szakközépiskolák, polgári iskolák, elemi népiskolákra vonatkozólag hasonló módon rendelkezzenek.

Fenti megjelölt rendelethez való alkalmazkodásra felhívom az iskolák vezetőseit.

Atyafiságos szeretettel: *Dr. Enyedy Andor*
Miskolc, 1942. december 2. *püspök.*

Hirdetés. Vallástanári vizsgálat lesz Kolozsváron 1943. február 18-án. Jelentkezés 1943. január 18-ig.

Az Ungi Segélyegylet tagjait értesitem, hogy néhai Pósa Péter lelkészarsunk halála folytán a XXXIII. sz. járulék befizetése vált esedékessé. Kérem, hogy ecimen a nagykaposi járási Hitelszövetkezet 71.586 sz. csekkszámájára bianco csekken „Az Ungi Segélyegylet javára” 15 pengőt befizetni sziveskedjenek. A hátalékosokat megsürgetem. Kész szolgáljuk *Körmives Sándor* református lelkész.

Pótlás. A meghirdetett ricsei tanítói állásnál (17. sz.) az újonnan szervezett ötödik számú állásról van szó.

— **Keresem.** Anyai nagyapámnak, *Farkas Andrásnak* (édesanyám: Farkas Julianna szül. Felsőkelecsényben, 1872-ben) születési anyakönyvi kivonatát az 1840., 1850. körüli évekből. Tiszteletdíj 10 P-t felajánlok. *Tar Lajos* tosz. c. őrmester. Rozsnyóhuta, 57/1—4. ho. órs.

UJ MENETREND.

1942. november 2-től kezdve a Máv. vonalain a következő menetrend érvényes:

Sárospatak Miskolc Budapest

Sárospatakról indul Budapest felé: 5:16-kor. Miskolcig személy. Miskolcra 8:26-kor áramvonalas gyors indul tovább Budapestre. Budapestre érkezik 11 óra 26-kor. — Árpád sinautó Sárospatakról indul 1:22-kor. Budapestre érkezik 16:37-kor. — Személyvonat Sárospatakról indul 16:59-kor. Csak Miskolcig közlekedik. Miskolcra érkezik 19:03-kor. — Sárospatakról személyvonat indul 21:55-kor. Budapestre érkezik 5 órakor.

Budapestről Sárospatak felé: Budapestről áramvonalas gyors indul 7:07-kor. Csak Miskolcig, illetve Kassáig közlekedik. Miskolcra érkezik 10:11-kor. — Személyvonat indul Budapestről 8 óra 26-kor. Sárospatakra érkezik 16 óra 16-kor. — Budapestről személyvonat indul 13 óra 10-kor. Sárospatakra érkezik 21:22-kor. — Árpád sinautó Budapestről indul 15:40-kor, Sárospatakra érkezik 19:02-kor. — Személyvonat Miskolcra indul 4:52-kor, Sárospatakra érkezik 6:57-kor.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Dr. Nagy Barna*: Kálvin János kommentárja a II. zsolthárhoz. (Foly. köv.) — *Farkasfalvi Farkas Géza*: Közgyűlést megnyitó beszéd. (Folyt. és vége.) — *Lenkey Gyula*: Nagyobb figyelmet. — *Román Ernő*: Lelkészözvegyek és árvák segítése Alsóborsodban. — *Dr. Panka Károly*: Tassonyi Ernő halálára. — Hírek. — Hivatalos rész.

Kálvin János kommentárja a II. zsolthárhoz.

(Nagy Barna fordítása.)

4. közlemény.

(1—2—3. közleményeket l. a 33, 34, 46. számokban.)

7. Törvényül hirdetem: az Úr mondá nekem: *Én fiam vagy te; én ma nemzetelek téged.* 8. *Kérjed tőlem és odaadom néked a pogányokat örökségül, és birtokodul a föld határait.*

7. (Törvényül hirdetem stb.) Dávid, hogy az ellenségei tudatlanságukkal se mentegedőzhessenek, Isten rendeletének kihirdetése végett a hírnök szerepét vállalja, vagy legalább is kinyilvánítja, hogy ő nem jött elhivatásának biztos és világos bizonyossága nélkül, mintha azt mondaná: nem vakmerően lépett elő, hogy a királyságot elfoglalja, hanem előmutatja az Istentől kapott megbízatást, mert enélkül csakugyan vakmerően tolokodott volna erre a magas tisztségre. Egyébként ez az igazság méginkább beteljesedett Krisztusban, s kétségtelen, hogy Dávid prófétai lélekkel kiváltképpen Őreá tekintett. Mert az összes istenteleneket az teszi menthetetlenné, hogy Krisztus a maga Istentől kapott törvényes hatalmát nemcsak csodával igazolta, hanem az evangélium hirdetésével nyilvánvalóvá is tette. Sőt ugyanez a bizonyágtétel naponként az egész föld kerekéségén végighangzik. Mert bár kezdetben az apostolok tettek tanubizonyosságot arról, hogy Krisztust az Atya Isten tette meg királlyá, majd meg ő utánuk ugyanerre a tisztre a tanítók (doctores) vállalkoztak: minthogy küldetésükben mindnyájan éppen Krisztus helyett jártak el, joggal és találóan tulajdonítja Krisztus önmagának mindazt, amit ő általuk hajtott végre. Ezért tulajdonítja Pál is a Krisztus személyének, amit az evangélium szolgálai az Ő nevében cselekedtek: „Eljövén — úgymond — békeséget hirdetett a távolvalóknak és a közelvalóknak.” (Ef. 2: 17.) S az evangélium tekintélye is nagyobb megerősítést nyert azzal, hogy bár mások közlik velünk, mégis a Krisztus evangéliumának kell neveznünk. Ennek folytán bizonyosra kell vennünk, hogy vatahányszor emberektől halljuk az evangéliumot, nem ők, hanem az ő szájuk által Krisztus beszél. Az pedig különle-

ges jótétemény, ha Krisztus saját szavával barátságosan hivatgat magához minket, hogy királyságának fensége kétes ne legyen előttünk. Annál inkább óvakodnunk kell attól, hogy gonoszul meg ne vessük azt a parancsolatot, amelyet kihirdetett.

(Én fiam vagy te.) Dávidot ugyan már királyi jogára tekintettel is Isten fiának lehetett nevezni, mert hiszen tudjuk, hogy a fejedelmeket másokkal szembeni kiválóságuk miatt majd isteneknek, majd meg Isten fiainak nevezi az Irás.* De itt Isten Dávidot olyan páratlan jelzővel ékesíti, amellyel nemcsak az összes halandóknak, hanem az angyaloknak is föléje emeli. Ennek a kifejezésnek a súlyát okosan mérlegeli az apostol (Zsid. 1, 5), amikor arra figyelmeztet, hogy Isten ezt még angyalnak sem mondotta soha. Mert bár Dávid alsóbbrendű volt az angyaloknál, mégis — amennyiben Krisztus személyét képviselte — az Ige méltán emeli őt magasan fölébe az angyaloknak. Jegyezzük meg tehát, hogy ezek a szavak nem Istennek valamilyen fiát jelölik a sok közül, hanem az Egyszülöttet, hogy égen-földön egyedül Ő emelkedjék ki.

(Folyt. köv.)

* V. ö. Zsolt. 82, 6 és Ján. 10, 34.

Közgyűlést megnyitó beszéd.

(Folyt. és vége.)

Szavaimat rövidre kívánom fogni. Őszintén szólva megcsömöröltem a ma folyton hallható, hatalmas hullámokban áradó, végnélküli beszédektől. Az üres jelszavak, frázisok, közhelyek tömegétől, amelyekben gyakran az utóbbi évek hihetetlenül gyors felfogásbeli változásai tükröződnek vissza. Ami tegnap erény volt, az ma sokak előtt bűnné változott és viszont; a hazafiasság fogalma is másként és másként állítatik be egész rövid időn belül. A csak saját érdekeiket tekintő, minden hasznosnak vélt fuvallatra nádszálként ingadozó opportunusok, szélkakasok, „színészkedő közéleti emberek” hangját halljuk lépten-nyomon. Jelszavak korát éljük, ma ezért kell lelkesedni,

holnap amazért. S ha valaki ezt nem teszi, azt gyakran szinte megbélyegezik, vagy legalább is szánakozva lekicsinyelik. A jelszavakat szavalókórusokban szinte terrorisztikusan hangoztatták, hogy azokat pár hónap, vagy év elteltével megtagadják.

Nagyszerű megállapítás az, amit nemrégiben egy teológiai tanár tollából olvastam: „Ma a megingathatatlan jelleme épül fel minden“, „pedig a körülöttünk handabandázó emberek között mennyire megcsappant a viharállók száma, mennyire elszaporodtak az élősdiék, akiket minden szél elkaphat, forgathat, sodorhat magával.“ „Ezekben milliószor több a veszély, mint a külső ellenségben“.

A keresztyénség eszményét is elferdítve, gyűlölettől lihegve, kiabálva hirdetik sokan és csak törtető, haszonleső ösztöneik, egyéni boldogulásuk eszközeinek tekintik. Ez profanizálása, sőt káromlása e szent eszmének.

Vajha mi magyar keresztyének meg tudnánk állani abban a hitben, amely egyedül Istenre, Jézus Krisztusra és a Szentlélekre támaszkodik!

Az emberbe vetett hit mulandó és szörnyű csalódásokba visz, „az ember nem is szólja mindig az igazat, hanem álnokság lakozhatik szívében akkor is, amikor ajka igazat szólni látszik“. Így tanít az Írás és óva int: „vigyázzunk, kinek hiszünk.“

Ezen gondolatoktól eltelve, elnöktársammal együtt szeretettel köszöntjük közgyűlésünk alkotó tagjait és az érdeklődőket, a mai napra összehívott közgyűlésünket megnyitom.

Farkasfalvi Farkas Géza

Nagyobb figyelmet!

A közelmúltban-több lelkipásztor-választással kapcsolatosan felmerült a választók névjegyzékének hiányossága, ami azután sok kellemetlenségnek okozója lett. Mély tisztelettel kérném a lelkipásztorokat, hogy az idevonatkozó törvényt (E. T. I. t.-c. 30., 32. §. II. 30. §., 35., 50., 51. 73. f. §. stb.) sokkal komolyabban és figyelmesebben áttanulmányozva készítsék el a névjegyzéket. Azok a tanácsbírók, kiket az egyházmegye választásra kiküld, leghelyesebb, ha olyannak találják a névjegyzéket, mely a választás törvényes végrehajtását kis mértékben is akadályozza, nem vállalják mindaddig, míg a törvényes alap: a választók névjegyzéke, minden szokásos magyarázkodáson kívül, biztos alapot nem képez. Akkor a választások sima és törvényes lefolyása meg lesz teremtve és nem lesz ok e tekintetben a megisméltésre, vagy a megsemmisítésre.

Néhány nélkülözhetetlen komoly pontot kívánok itt feljegyezni ezzel kapcsolatosan, nem tanításként, hiszen mindenki olvashatja a törvénykönyvben, hanem betartásként. Ez pedig a legegyszerűbb dolog.

1. A névjegyzék *betűrendes* (abc) és *névszerinti* beírású legyen, nem pedig az egyforma ne-

vek dettózva, mert ilyen nincs és ezt nem is lehet, de nem is szabad belémagyarázni senkinek.

Ha egyforma nevűek vannak, tessék névszerint kiírni, még a megkülönböztetésül használt mellékneveket is, mert így kétséget kizárólag meg tudják állapítani a személyazonosságot. Tévedések kikerülése végett leghelyesebb, ha az illetőnek a felesége neve is szerepel. — Nem kívánhatja senki, hogy egy választás alkalmával, a nevek keresgetése és igazolása, különösen ha több száz az, napokat vegyen igénybe és az esetleges tanácsoltások megzavarják a választó biztosokat ítélethozatalukban. A választók is megúnják és ok a nem szavazásra, ha egynek a keresgetése a nem betűrendes és névszerinti jegyzékben órákig tart.

2. A névjegyzéken a hitelesítés pontos legyen. A kiállítás dátuma (nov. 1), aláírva lelkész, gondnok, presbiteri jegyző. Ez a kihirdetés legyen benne a presbiteri jegyzőkönyvben is.

A közszemlére kitétel után (nov. 15), dátummal lezárva, ha felebbezés nem adatott be, ha igen, úgy azt tovább folytatni egészen dec. 31-éig, amikor is lezáratik végérvényesen. Ezeknek azonban a presb. jegyzőkönyvben benne kell lenni. — Nem fogadható el az a beírás, hogy nem adatott semmi panasz és mint aki jól végezte dolgát, aláírhatja, ha kell az egész presbitériummal, pedig lehet, hogy ki sem volt hirdetve és fellebbezést, ha valaki akart is. nem volt alkalma. Hogy kik jöhetnek be a névjegyzékbe, azt a törvény világosan előírja. — Rendes elkészített névjegyzék, sok egyházi harcnak elejét veszi. A pásztoráció is könnyebb, ha rendes az adminisztráció. Az Esperes urak itt nagy figyelmet fordítsanak ezekre, mert most van az ideje az elkészítésnek.

3. A szavazók személyazonosságát igazoló kiküldöttek a megbízó levelüket mindenkor csatolják a választási jegyzőkönyvhöz. A szavazatok összeszámlálva, összegezve aláírandók, akkor nincs többé panasz az eljárás miatt, mert van kit felelősségre vonni.

4. A választásra kiküldött bizottság pedig minden tényéről részletes jegyzőkönyvet vegyen fel, melyben indokolva legyen az esetleg panasz tárgyát képező, látszólagos ok.

Ezek a legszükségesebb alaplakatok, melyeknek elvégzése nélkül ne várjon senki törvénytől rendes választást és ne okolja senki a bizottságot, kik nem tudnak eligazodni a zavarosban.

Legyen mindentűt rend és akkor — rend lesz.

Kérem a szíves elnézést, de ezt meg kellett írnom, adott esetekből kifolyólag.

Lenkey Gyula t.-bíró, lelkész.

— **özv. lic. Rác Kálmán**né előfizetést hirdet lapunk útján is b. e. férje, *lic. Rác Kálmán*, a pápai ref. gimnázium volt vallástanárának *imádkönyvére*. A mű előfizetési ára 1942 december 31-ig vászonkötésben 4:80 pengő.

— **Az alsómihályi női bibliakör** 30 szeretet-csomagot készített és küldött a fronton harcoló katonáinknak. Mindenik csomagba egy imádságos könyvet is helyeztek.

Lelkészözvegyek és árvák segélyezése Alsóborsodban.

Az alsóborsodi lelkipásztorok Istennek és embernek egyaránt tetsző gondolatot érleltek meg lelkesértekezletük alkalmával, amelyet másnap szankcionáltattak az egyház megyei gyűlés által is: azt hogy erejük megfeszítésével bár, de jelentős összeggel segíteni kívánnak a lelkészözvegyek és árvák tarthatatlan helyzetén s az 1942. évre, átlagosan fejenként 100 pengőt ajánlottak fel e célra a kebelbeli özvegyek és árvák számára december 1-i befizetéssel, hogy a tél beállta előtt minden igényjogosult arraszorult, egy összegben kaphassa azt. Alulírott elnöklete alatt egy hat tagú bizottság bizatott meg azzal, hogy a szükségelt összeget a kebelbeli lelkészekre a teljesítőképesség arányában rója ki, a begyűlt segélyt a rászorultság arányában ossza fel. A bizottság rövid idő alatt befejezte az előkészítő munkát s a lelkipásztorokat beosztotta hat csoportba: 40, 50, 80, 100, 120 és 150 pengőt fizetők csoportjába. Ebből 60 lelkipásztor után be kell folyni 5760 pengőnek. Minden beosztás nélkül a Főtiszteletű Püspök Ur felajánlott 500 pengőt, de ebből a többi egyházmegyék is részesedni fognak, továbbá báró Botlik István egyházmegyei gondnok úr szintén 500 pengőt ajánlott fel és fizetett be a nemes célra s egyben ajánlotta, hogy az egyházmegye többi hivatalosai, általában a világi rendje hívassék fel tehetsége szerinti áldozathozatalra. Így a rendelkezésre álló fedezet 6000 pengőn felül mutatkozik. A továbbiakban a bizottság a kebelbeli segélyreszorult özvegyeket és árvákat vette számba, kiknek a száma 25. Ezeket az arra szorultság figyelembe vételével 5 csoportba osztotta, mely szerint a részükre kiosztandó ez évi segély összege 200, 250, 300, 400 és 600 pengő lesz. Ez utóbbi két csoportba sajnos csak egy-egy özvegyet sorozhattunk, akik több gyermeket nevelnek és taníttatnak. E beosztás szerinti szükséglet 7100 pengő, tehát fedezetlen hiány is mutatkozik, amit azonban a bizottság kipótolhatónak és biztosítottnak hisz, részint az egyházközségek adományából, amelyet a püspöki kar ezirányú felhívására adnak válaszul, aminek már örvendetes előjelei mutatkoznak, pl. a miskolci egyház e célra 120 pengőt, a hevesi kis egyház pedig 31 pengőt küldött. Továbbá más irányból várható segélyekből. Amilyen lelkes együttérzéssel történt a felajánlás; hiszszük és várjuk, hogy ugyanúgy fog végbe menni annak realizálása is.

Egyben nem dicsekedésből, de a nemes ügy iránti buzgóságtól áthatottan ajánljuk az alsóborsodi lelkipásztorok példaadásának kerületivé, sőt országossá való kiszélesítését. Annak is örülve, ha mások felülhaladnának bennünket az áldozatvállalásban, mert egyszer már rá kell ébrednünk és döbbernünk egyik egyházi vezéremberünk helyes és bölcs megállapítására: a lelkészözvegyek és árvák siralmas sorsának, a jobbrafordítását hiába várjuk bárki mástól, annak megoldása az élő és azt a sorsot egyedül átérezni tudó lelkipásztori kar kötelessége.

Román Ernő

Tassonyi Ernő halálára.

Nemrégiben nagy veszteség érte a magyar közéletet. Meghalt november 16-án Tassonyi Ernő okl. bányamérnök, miniszteri tanácsos és a P.D.O.Sz. Budapesti Egyesületének alelnöke. Megboldogult diáktestvérünk Taktaszadán született 1881. január 13-án Középközpontú Sárospatakon végezte, azután a selmecbányai bányászati akadémián bányamérnöki oklevelet szerzett, majd a budapesti egyetemen államtudományi államvizsgát tett. Tanulmányai elvégzése után előbb a dr. Lipták-féle szénbánya vezetője lett, majd állami szolgálatba lépett és legutóbb a budapesti bányakapitányság vezetője volt. Már Patakon kitűnt nagy tehetségével. Mint VIII. gimn. tanuló a Kazinczy aranydíjat nyerte el. Selmecbányán pedig ő volt az ifjúság vezére. A bányászati kérdések tanulmányozása végett hosszabb időt töltött Angliában és az ő buzgólkodására vezették be nálunk a szénporrobbanás okozta bányászterencsétlenségeket megakadályozó angol eljárást. Nagy munkásságot fejtett ki a bányászat terén. Egyik bányászati munkáját az Akadémia is kitüntette. A szépirodalom terén is munkálkodott. „Aki a párját keresi” című és a selmecbányai bányászdiák-életet megkapóan megrajzoló regénye nagy elismerést keltett az olvasók táborában. A szövetségek lelkes tagja volt. Ő tartotta az ünnepi beszédet az 1923. május 31-én Patakon a Budapesti Egyesület által leleplezett hősi emléktáblánál. A világháborúban részt vett és mint tüzérhadnagy szerelt le. A kitűnő és melegszívű diáktestvér temetése a pataki diákok nagy részvéte mellett november 19-én volt a budapesti Farkasréti-temetőben. Sirjánál dr. Keéky István alelnök beszélt.

Keéky István írta Tassonyi Ernőről: „Nagy és mélyhitű magyar volt, aki úgy hitt fajtája lelki gazdagságában és történelmi hivatottságában, mint a szentháromságban. Láta és megismerte egy másik kulturvilágnak anyagiakban, szociális vívmányokban és szellemi kiteljesítésekben magasabb jelenségeit, de ezek nem keltették benne az idegen nagyság imádatát. Azok közé a magyarok közé tartozott, akik a magyar rögből akarták kivájni, kicsákányozni fajtánk sorsstartó és sorsvivő kincseit. Vesztett vele a sárospataki gondolat és az igazi magyar lelkeség, mely csak akkor lehel szárnyas és világitó, ha olyan lángokból van összetéve, mint Tassonyi Ernőé volt.”

Dr. Panka Károly

H I R E K

— Lapunk legközelebbi száma december 23-án jelenik meg.

— Nagybányai Vitéz Horthy Miklós Kormányzó Urunk névünnepén, dec. 6-án Sárospatak összes templomaiban hálaadó imádság szállt az ünneplő szívek mélyéről a magasságba Kormányzó Urunk drága életéért. A ref. gyülekezeti templomban Darányi Lajos lelkipásztor hirdette az Igét.

— **Győry Elemér az új dunántuli püspök.** Lapzártakor értesülünk róla, hogy a dunántuli egyházkerület gyülekezetei a *Medgyasszay Vince* püspök nyugalomba vonulásával megüresedett püspöki tisztségre az egyházkerület 303 egyházközségéből beérkezett 576 szavazatból 521-gyel *Győry Elemér* győri lelkipásztort, egyházkerületi főjegyzőt választották meg. Beiktatása februárban lesz.

— **Román Ernő alsózsolcai lelkipásztor lett az alsóborsodi esperes.** A Pósa Péter lemondása, majd halála folytán megüresedett esperesi tisztre az egyházmegye választóinak bizalma Román Ernő alsózsolcai lelkipásztort választotta meg. Román Ernő egyházi közéletünk régi érdemes munkása. A tiszáninneri egyházkerület 1934-ben az egyetemes konvent tagjává, 1935-ben tanácsbírájává választotta. Megbízataiban józan meggondoltsággal, odaadó hűséggel, elmélyedő gonddal és hozzáértéssel járt el. Új tisztségben is maradjon a régi: a hűség, munka, rend, higgadt bölcsesség, jóakarát és szeretet embere. Ad multos annos!

— **Új theol. doktor.** Örömmel adunk hírt róla, hogy *Fürjész István* kovácsvágási lelkipásztor theol. doktorátust szerzett a debreceni Tisza István-tudományegyetem theol. fakultásán. Doktori értekezésének címe: *Egyházunk falumissziója.*

— **A Pálóczi-Czinke István Emléklapok** lapunk kiadásában a Sárospataki Kis Füzetek 15. számaként megjelent. Dr. Enyedy Andor, dr. Magda Sándor, Varga Imre, Tornallyay Zoltán, dr. Gulyás József, dr. Csomár Géza, Hodossy Béla, Román Ernő és Marton János megemlékezéseit, cikkeit tartalmazza. Ára 50 fillér. Lapunk szerkesztőségénél rendelhető meg.

— **Felkérem azokat a lelkipásztor testvéreket,** akik a sárospataki lelkészi-baráti körhöz tartozónak érzik magukat földrajzilag, vagy lelkileg, hogy december 17-én, csütörtökön, jelenjenek meg a régi 6. theol. előadóteremben. Ebédet mindenki hozzon magával. *Darányi Lajos.*

— **Kérelem több lelkipásztor-testvérhez.** Legátusaink viszik el a *P. Czinke István Emléklapokat* azon lelkipásztortestvéreinkhez, akik ezt a füzetet megrendelték. Most szabad legyen kérnem a megrendelőket, hogy a füzetek árát a legátusokkal szíveskedjenek elküldeni. A lehetőségig legnagyobb pontossággal. A legátusok ugyanis elszámolni kötelesek. Némi kis összeget takarítunk meg, vagy törekszünk megtakarítani jótékony célra. Posta-költséget se vonjunk le a jótékony célra szánt összegből. *Dr. Marton János,* a füzet szerkesztője.

— **Egyházkerületi lelkipásztoraink figyelmébe.** A Magyar Keresztény Leányegyesületek Nemzeti Szövetsége 1943. január 4-től február 28-ig leánynépfőiskolai tanfolyamot rendez, amelyre minden falusi leányt szívesen meghív. A tanfolyam helye: Tordas, Fejér m. A jelentkezés a M. K. L. N. Sz. Központjába Budapest XI., Bocskay-ut 77. Az egyéb részletes tudnivalókat a jelentkezés után küldi szét a résztvevőknek A Magyar Keresztény Leányegyesületek Nemzeti Szövetsége.

— **A királyhelmecci lelkészi kör** tagjainak, legközelebbi összejövetele december 21-én délelőtt 9 órakor lesz Királyhelmeccen.

HIVATALOS RÉSZ.

Körlevél.

1. Az ORSZ igazgatója azt a kérést intézte hozzánk, hogy az egyházaink részéről járó adományainkat még december hó elején juttassunk el hozzájuk, mert a mai viszonyok közt égetően szükségük van rá. Kérem lelkésztestvéreimet, hogy a korábbi évek gyakorlata szerint a gyűjtést ejtsék meg és mielőbb küldjék be, hogy gyorsaságunkkal is segítségül legyünk (bis dat, qui citó dat!).

2. A Tomay-féle vas. isk. vezérfonál megrendelése és elküldése felől intézkedtem mindazon lelkészi hivatalok számára, ahová nem jár az Igazság és Élet. Ha vaiaki nem kapta volna meg, szíveskedjék közölni. Árárt kérem vagy azonnal postára tenni a fenti lap kiadóhivatalának, vagy az egyházlátogatóság fogja beszédni. Nagyon melegen ajánlom, mint igen hathatós pedagógiai eszközt, az aranymondás bélyegek és az azok beragasztására való kis könyvecskék megrendelését is, együtt 50 fillér. A gyermekek szívesen megveszik és szeretik. Kérem, hogy vezessük be a persely gyűjtést is, filléres adományokkal, a gyermekek közt, a „saját-árva“ mozgalomra. Egyházlátogatáskor számon kérjük.

3. Illetékes helyről azt az értesítést kaptuk, hogy a minisztérium konkrét adatokat kér a végrehajtás végett kiadott egyházi tartozások behajtását nem teljesítő közig. tényezőkről, illetve ilyen esetekről. Mivel ilyenek nagy számmal találhatók, kérem lelkésztestvéreimet, hogy tegyenek hozzám egy hét alatt jelentést, hogy hol, kik, milyenösszegű és mennyi idő óta halogató behajtásokat nem eszközölnek. E jelentéseket együttesen rendeltetési helyére szeretném juttatni, hogy ezzel segítségére legyek az illetékeseknek.

4. A katonák és újabban a leventék származásának igazolására sok anyakönyvi kivonatot kérnek s mivel azok kiállítási díjára nézve már több irányban megkeresés érkezett hozzám, úgy gondolom, hogy ajánlatos az egységes állásfoglalás. Véleményem szerint minden, a származás igazolására szolgáló aktív kivonatért jogunk van a már régebben megállapított 1 P kiállítási díjat kérni, tekintet nélkül arra, hogy kinek számára készül.

5. Költségvetési, gondnoki számadási és nyugta ürlapok még kaphatók; vál. névjegyzék Miskolcon szereshető be, Ferencinél. Méltóztassatok a felsoroltakat *idejében elkészíteni* és betérjeszteni, mert a mulasztásért bírság jár!

6. A kir. tanfelügyelőség arra kér, hogy iskoláinkban az alkoholelleses propagandát, mint egyik fontos nevelőeszközt, el ne hanyagoljuk, mert ezt állami rendelkezések is előírják. Itt közlöm, hogy a 30.666/934. V. o. 1. sz. VKM rendelet az iskolák, helyiségében a táncmultságokat eltiltja, amit a kívülről jövő iskoláinkat ily célra felhasználni kívánó törekvésekkel szemben mindig érvényesíthetünk. Különben konventi rendelkezés sem engedi meg.

Áldott és idvességes karácsonyi ünneplés kívánásával,
Sajóvelezd, 1942. dec. 3.

Tóth János
esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN, DR. ZSIROS JÓZSEF és DARÁNYI LAJOS**

TARTALOM: *Brunner-Bíró*: Jézus Krisztus. — *Dr. Csomár Zoltán*: Az ungi egyházmegye nőszövetségének megalakulása Csapon. — *Faragó György*: Az alsózepléni egyházmegye rendkívüli közgyűlése. Tartalomjegyzék. — Hírek. — Hivatalos rész.

Jézus Krisztus.

Ha holnap az lenne benne az újságban, hogy a palesztinai Bethlehembben egy egészen csodálatos tulajdonságú forrás tört fel; aki ebből a forrásból iszik, az egészséges lesz, — micsoda zarándoklás indulna meg Bethlehembbe. „Egyedül csak ott van gyógyulás”, mondanák az emberek. Igen, és lám, nagyobb dolog történt Betlehembben: ott az Isten forrása tört fel és aki abból iszik, az „nem hal meg soha örökké”. Hogyan lehetséges ez? Mit jelentsen az?

Jézus valódi ember is. Azonban ebben az emberi életben történt valami, ami különben nem történik: Benne Isten akarata, Isten világterve, Isten maga, kit mi nem ismerünk, hanem csupán sejteni vagyunk képesek, megismerhetővé lett. „Aki engem lát, látja az Atyát”. Jézus Krisztusnak hívják az egyetlen „helyet”, ahol az ember képes látni; és amennyiben mi ott Istent meglátjuk, meglátjuk magunkat is, úgy, amint mi magunkat különben nem vagyunk képesek látni: az igazságban. Önmagukból mi nem tudjuk, hogy mi kik vagyunk; nem tudjuk igazán (helyesen), mit jelent: Isten az embert a maga képére teremtette; de azt sem tudjuk igazán, hogy mi bűnösök és elveszettek vagyunk.

Mindkettőt csak akkor képes tudni az ember, ha Istent megismerte; mi azonban nem ismerjük meg Istent. Kicsoda Isten és kik vagyunk mi, azt nekünk Jézus Krisztusban maga Isten jelenti ki. Istennek mint embernek kellett hozzánk jönnie, hogy nekünk önmagunkat, a mi teremtetésünket és a mi tulajdon bűneinket megmutassa. Azonban ő jött és megmutatta nekünk magát és önmagunkat, hogy minket a hazugságból az igazságba, a bajból az üdvre, az elveszettség állapotából és a halálból az életre és boldogságra vezéreljen.

Azonban nem úgy, hogy Isten nekünk egy képet állított oda, valami varázstükröt, vagy ablakot, melyen keresztül mi minden dolgok központjába, Istennek a titkába és a magunk titkába képesek lennénk belelátni. Mint pusztán nézők,

nem vagyunk képesek Jézusban a Krisztust meglátni, hanem csak úgy és akkor, ha magunkat Tőle megszólítottak tudjuk, kiket Ő felelősségre vont és a döntésbe állított bele. Jézust, mint a Krisztust csak az az ember ismerheti meg, ki saját magát Benne: (Krisztusban) Istentől megszólítani engedi. Mielőtt maga ehez az isteni híváshoz: (megszólításhoz) igen-t mond, semmit sem „lát” az ember, semmit, mint ezt az érdekes embert — Názáreti Jézust. Ha mások mondják: Ő a Megváltó — az neked semmit sem használ, éppen oly kevésbé, mintha más valaki egy képet szépnek talál, neked abban nincsen gyönyörűség. Neked magadnak kell Őt megismerned, hogy igent tudj mondani Hozzá. Ez jelenti: hinni. Nem a szemlélő: bámészködő számára, nem a gondolkodó, nem a kutató, nem a történelem ismerője számára Jézus a Krisztus, hanem egyes egyedül annak a számára, aki hisz. „Aki hisz éubennem, ha meghal is, él az”, egyedül ez az ember, az ilyen ember iszik az életnek a forrásából.

Mindeneknek hirdettetett: Nézzetek oda, Istennek a sátora az emberek között! Ime, az Isten báránya, ki a világ bűnét hordozza! Nézd, amott az, akiben Isten neked felfedte istentelenségedet és ennek dacára téged az ő gyermekének hív! Azonban az a kérdés, hogy: vajjon mi ezt az üzenetet csupán hallgatjuk-e csak, vagy pedig minket ez az üzenet szíventalál, vajjon mi ezt az üzenetet, mint igazságot ismerjük-e meg, és ez azt jelenti: vajjon mi Jézusban Istent magát látjuk-e meg, amint hozzánk jön és meghalljuk-e, amint minket magához hív? Ahol ez történik, ott Jézus nem csupán Názáreti Jézus, a nagy szent, hanem ott nekünk is az történik meg, ami Péternek: „Bizony Te vagy Krisztus, az élő Istennek a Fia.” Ott Ő hozzád is szólani fog: Boldog vagy te, mert nem hús és vér jelentették azt ki neked, hanem az én Atyám az égben. Ott, ahol ez történik, ott megszületett Ő: ott karácsony van.

Brunner-Bíró.

Az ungi református egyházmegye nőszövetségének megalakulása Csapon.

Az ungi ref. egyházmegye belmissziói bizottsága november hó 22-én az egyházmegye asszonyai és leányai részére konferenciát rendezett abból a célból, hogy megalakítja az egyházmegye nőszövetségét.

A konferencia — melyre egybegyűlt kb. 120 asszony és leány — istentisztelettel kezdődött. Az igeszoigalatot Balogh Sándor eszenyi lekipásztor végezte II. Kor. V. 17. verse alapján. Ujlaky Sándor esperes, mint a konferencia elnöke Ap. Csel. IX. 36—43. v. alapján mélyenszántó szavakkal nyitotta meg az alakuló gyűlést, utalva arra az áldozatos szolgálatra, arra a hivatásra, mely a mai háborús nehéz időkben a női lelkekre vár. Király Zoltán helybeli lekipásztor a vendéglátó gyülekezet nevében üdvözölte a konferenciát.

A belmissziói bizottság javaslata alapján a konferencia tagjai egyhangú lelkesedéssel kimondják az ungi ref. egyházmegyei Nőszövetség megalakulását. Gaál István, a javaslat előadója hangsúlyozta, miszerint az egyházmegye területén a jövőben, a megalakult Nőszövetség, mint átfogó szerv, átveszi a nőszövetségi munka egységes irányítását. A Nőszövetség tisztikara a következőképpen alakult: elnöki tisztségre: Főtiszteletű dr. Magda Sándorné és Nagytiszteletű Ujlaky Sándorné, titkárokul: Király Zoltánné és Csomár Gézánné; jegyzőkül: dr. Csomár Zoltánné és Orémus Kálmánné, pénztárnokul: Gaál Istvánné nagytiszteletű asszonyok választották meg. A konferencia ad hoc jegyzője dr. Csomár Zoltán lekipásztor lett.

A megalakulás és tisztikar választás után előadások következtek. Király Zoltánné a nőszövetségi munka sürgős időszereüségéről szólva, a női munka nélkülözhetetlenségét és a férfi munkával egyenrangú értékét emelte ki.

Gaál István belm. előadó történelmi visszapillantást vetve a nőszövetség munkájára, a mult felemelő példáival lelkesítette és buzdította a konferencia tagjait. Gencsy Béla szürtei lekipásztor berekesztő imádságával és a Himnusz, valamint a LXVI. zsoltár első versének elénekülésével a konferencia déli része véget ért.

A konferencia tagjai délután vallásos műsoros ünnepélyen vettek részt. Igeszozigalatot végzett: dr. Csomár Zoltán lekipásztor. János ev. III. 1-9. v. alapján. Előadást tartottak: Kocsis Lajos csapi áll. isk. ig. tanító és B. Krizsán József tisztaásványi lekipásztor. Mindkét előadás nagy építő hatással volt a jelenlevőkre. Az előadások között énekszámok, szavalatok hangzottak el a jelenvolt leánykörü tagok részéről.

Király Zoltán helybeli lekipásztor köszönő szavaival és a LXXXIV. zsolt. 3. versének elénekülésével a konferencia befejezést nyert. A jelenvolt asszonyok és leányok hitben megerősödve, a lelki munkára szent indítást nyerve tértek meg otthonaikba.

Dr. Csomár Zoltán.

Az alsózempléni egyházmegye rendkívüli közgyűlése.

December hó 15-én tartotta az alsózempléni egyházmegye rendkívüli közgyűlését. Janka Péter esperes bibliaolvasással és lélekből fakadó imádságával emelte szívünket az örökkévaló Isten elé, akitől áldást kérünk munkánkra és féltőn szeretett hős honvédeinkre. Különös örömet adott az a szeretet és ragaszkodás, amellyel az egyházmegye megválasztotta újból esperesét, gondnokát, lelkészi és világi tanácsbírát. Szavazatbontó bizottság jelentése után esperes ur tett ígért az egyházmegyei tisztikar nevében a hűséges és pontos szolgálatra. Közgyűlés Janka Károly ny. esperes szavaival válaszolt: mi pedig követjük őket, mert ismerjük hűségüket és megpróáltuk erejüket.

Közgyűlés egyházmegyei pénztárossá újból Veress Imre lelkészt választotta meg, majd újonnan választott Makó Dezső tanügyi biz. lelkészi elnök, Varga János missziói előadó, Faragó György lelkészi aljegyző és Nagy Dezső tanító képviselő tettek esküt.

Nagy figyelemmel hallgatta közgyűlésünk Egerházy Lajos előadását a magtermelésnek gyülekezetünk tagjai között való megszervezéséről.

Megválasztottuk az egyes bizottságok tagjait, majd egyes gyülekezetek ügyeiben hozott közgyűlésünk határozatot. 38 pontból álló tárgysorozatunk végével Csathó József lelkészi főjegyző imája bocsátott el jóakarát és békeség reménységével az adventi úton a karácsony felé. Faragó György

H I R E K

Lapunk minden olvasójának Istentől gazdagon megáldott karácsonyt kíván
a Szerkesztőség.

— Kállay Miklós felsőházi beszédeben méltán hivatkozott a nemzeti egységre úgy külpolitikai szempontból, mint a belső frontot illetően, amelyet gyöngíteni minden tisztességes magyar ember előtt hazaárulás számba megyen.

— Főrangú családok felsőházi tagválasztásnál magas szavazatszámot kapott dr. gr. Bethlen Pál főiskolánk világi gondnoka.

— Dr. Magda Sándor püspököt és Ujlaky Sándor esperest választotta felsőházi taggá Ung vármegye.

— Bay Bertalan felsőházi tag beszéde a költségvetési vitában. Bay Bertalan egyházközségi főgondnok, alsóborsodi egyházmegyei tanácsbíró, felsőházi tag a költségvetési vitában felszólalt. „Lelkészeink békebeli korpótlékuknak — mondotta többek között —, még a költségvetés előirányzata szerint is még mindig csak 75 százalékát kapják. Méltányos volna, ha felfokozott munkájuk végzéséért legalább korpótlékaikat teljes egészében megkapnák. A tanítói és tanári kezdőfizetés elenyészően csekély. Ez károsan befolyásolja nemcsak a pálya iránti érdeklődést, hanem a pályán már elhelyezkedett egyének kiegyensúlyozot-

ságát, munkakészségét és családalapítási lehetőségeit. Méltánylandónak tartom a lelkesedésnek a kedvezményes vasúti jegy iránt megnyilvánult kívánságát." Bizony rendezésre nagyon megérett kérdések ezek.

— **Nem versenyzünk és nem versengünk**, írja hitvalló lélekkel dr. Tavaszy Sándor theol. tanár, egyházkerületi főjegyző a *Református Szemlében* (34. szám) a már Erdélyben is jelentkező felekezetieskedő szellemmel szemben. „Sem a hitbéli, sem egyházi kizárólagosság minket nem köthet, ennél fogva engedelmeskedünk Krisztusnak, minden Anyaszentegyház egyedüli fejének. Azt valljuk, hogy a polemiák kora a mi részünkről már elmúlt. Többé nem az a fő gondunk, hogy Isten igéjének igazságát más egyházakkal szemben vitassuk, hanem az, hogy hirdessük, tisztán és el-egyítetlenül, nem versenyzésből, annál kevésbé versengésből, hanem egyszerűen engedelmességből és hálaadátosságból. Nem azért küzdünk, hogy ezt a világot megnyerjük, hogy földi hatalmat szerezzünk, hogy nagy lélekszámmal dicsekedjünk, hogy előljárjunk, fényelgjünk és pompázzunk, mert folyton előttünk ragyog a mi Urunk kérdése, s egyben felelete: „Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de az ő lelkében kárt vall.” (Máté 16—26.)

— **A tornai református egyházmege** f. évi december hó 16-án megtartott rendkívüli e. m.-i közgyűlésén erősítette be az általános tisztújítás alkalmából megválasztott tisztikart, mely a következő: Esperes: Kőszeghy Gábor, e. m.-i gondnok: O. Horváth Elemér, lelkészi főjegyző: Batta Pál, világi főjegyző: dr. Papszász József, lelkészi jegyző: Kalydy Miklós, világi jegyző: Dobronoky Zoltán, lelkészi tanácsbírák: Cseh István, Lenkey Barnabás, Fodor Lajos, Ferencz Lajos, világi tanácsbírák: Papp János, Meczner Lajos, dr. Tamás Aladár, Kerekes Pál. E. m.-i ügyész: dr. Kemenczky Kálmán. Tanító képviselők: Lovász Bertalan, Héjjas György, Besse Gyula, Gutay Károly. Egyházmegei közgyűlés tanügyi bizottsági elnökké Batta Pált, missziói előadónak Fodor Lajost választotta meg. Az egyházmegei lelkészegyesület tisztújítása alkalmából elnökké: Batta Pált, jegyzővé: Kalydy Miklóst, pénztárossá: Cseh Istvánt választotta meg.

— **A Magyar Református Templomok** című kétkötetes és 1248 képpel illusztrált mű nyomásával az Athenaeum nyomda elkészült. Most kezdte meg a könyvek kötését, így azok szétküldését az előfizetők számára még a karácsonyi ünnepek előtt megkezdí a kiadóhivatal.

— **Református tanügyi értekezletek Alsózemplénben.** Az egyházmegei tanító egyesület javaslatára a f. évi őszi egyházmegei közgyűlés kimondotta, hogy az új református Tanításterv tanulmányozása, református szellemű tanítói munka megalapozása végett a tanítóság, hitoktató lelkészek és segédlelkészek részére tanügyi értekezleteket rendez. Az egyházmege területén ezen értekezleteket — összesen hatot, minden felügyeleti körzetben egyet már meg is tartották. Az első Királyhelmeceken november 17-én, az utolsót Sáros-

patakon december 15-én. Az értekezletek tárgyai voltak: 1. A vallásoktatás módszere. Tartotta az illetékes körzeti felügyelő. 2. Mintatanítás. Bemutatta a helybeli tanító. 3. Irányelvek a Tanterv és Utmutatások gyakorlati alkalmazásánál. Előadta Kántor Mihály. Az értekezleteket Pataki Sándor tanügyi b. elnök vezette. Jelen volt több helyen az egyházmege fáradhatatlan esperese, Janka Péter, továbbá iskolaszéki elnökök, hitoktató lelkészek és tanítók. A tárgysorozatot minden helyen igen bő és magas színvonalú nevelésügyi eszmecsere követte úgy a lelkészek, mint a tanítók részéről. Az élelmézést otthoni tarisznyából oldották meg. Igen jó alkalom volt ez a közismert alsózempléni pap-tanítói testvéri jóviszony további elmélyítésére. Komoly munka volt, és sok áldás fakad belőle.

— **Csorba Zoltán:** Miskolcz és Borsod az irodalomban címen komoly, derék könyvet írt (160 l.). Részletesen fogjuk ismertetni.

— **A nagybarcai** gyülekezet, amely csak a közelmúltban újította meg templomát 8000 P-ös önkéntes adakozással, most 23.000 P-ös költséggel parókiát épített. Az új lelkészlakást a hívek részvételével bensőséges ünnep keretében avatta fel és áldotta meg Tóth János felsőborsodi esperes. Egyedül Istené a dicsőség.

— **„Miért?”** Bereczky Albert lelképásztor három aktuális kérdéstről tartott előadását adta közre egy 40 lapos könyvecskében. *„Miért tűri az Isten?”*

— *„Miért szenvednek az ártatlanok?”* — *„Miért éppen én?”* A füzet ára 80 fillér és 6 fillér portó. Megrendelhető a szerző címén: Budapest, Pozsonyi-út 58., — vagy a „Református Igéihirdető” 11-968 számú csekkjén.

— **Dr. Incze Gábor:** „Nincsen saját igazságom” címen értékes, élettől duzzadó könyvet adott ki. Kedvezményes áron rendelhető meg.

— **Naptár ismertetés.** „Segítetek” Az O.R.Sz. naptára 1943. évre. X. évfolyam. Legnagyobb példányban közkezenforgó naptár. Főcélja az O.R.Sz. munkáinak ismertetése. Népszerűségét és közkedveltségét azonban főképen gazdag szépirodalmi és közhasznú cikkeinek köszönheti. Különös figyelmet érdemel a falu problémáival foglalkozó cikksorozata. Terjesztése egyházi körökben.

HIVATALOS RÉSZ.

XXVI. sz. Körlevél.

Lelkész társaimhoz!

Jelen sorokkal beköszöntök hozzátok, mindnyájatokhoz, hogy boldog karácsonyt és áldott újévsztendőt kívánjak Nektek.

Tudom, hogy a karácsony és az újév reggele, ha kegyelemből felvirrad reátok — Titeket is abban a nehéz külső helyzetben talál, amiben van most úgyszólván minden ember és minden nemzet. Vannak közöttetek, akik harctérről, harctéri szolgálatból gondolnak hazafelé. Vannak lelkészi ottho-

nok, ahonnan a harctéri szolgálatban távollevő családapa, fiú, testvér, rokon után száll pillanatonként a megtartásáért esdő imádságos sóhaj. Ahol pedig mindenki otthon van: ott a kenyérből, tüzelőanyagban, öltözőruhában, a házonkívül tanított diákgyermek költségeinek fedezésében van hiány. Vagy egészség nincs, vagy béke a szívben, vagy egyetértés a lelkek között.

És azt is tudom, hogy kiáltó szók vagytok közömbös lelkek pusztájában: pásztorok széledező, vagy már el is széledt nyáj mellett: isteni titkok sáfárai ott, ahol ezekre a titkokra, vagy a titkok nyitjára senki nem kíváncsi.

Ezért kívánok nektek boldog karácsonyt. Örömteli tapasztalását annak, hogy amikor az ég lehajlik a földhöz: ebben a lehajlásban, Isten és az ember szívének egybedobbanásában a ti hitetek és igehirdetésetek igazolása, a ti szolgálatotok felmagasztalása és eredménye is benne van. Kívánom nektek az együttlét és együvé tartozás ünnepi óráit azokkal, akik a családban, a rokonságban, baráti körben, vagy a gyülekezetben hozzátok tartoznak.

És kívánok mindnyájatoknak áldott újévet. Alkalmat, időt a megtérésre és a szolgálatra, a hibák, mulasztások felismerésére, helyrehozására és pótlására, a lelki magvetésre és aratásra.

De amikor mindezeket kívánom Nektek: ugyanakkor kérem is tőletek a fokozott kötelelességteljesítést az Ur szőlőjében, gondotokra és felelősségekre bízott lelkek körül.

Vigasztaljátok az Isten népet: különösen, akikre lecsapott a háború szörnyű vérvizátára és elsodorta tőlük kedvesüket. Vigasztaljátok azokat is, akik csonkán, bénán, betegen jöttek vissza a kötelelességteljesítés mezejéről. Vigasztaljátok hadbavonult, talán eltűnt véreink családtagjait. Vigasztaljátok a csüggedőket, aggodalmaskodókat, rémhírek és sötét képzelődések áldozatait. Hirdessétek azt a vigasztalást, amit az első karácsony éjszakáján betlehemi mezőkön angyali seregek sokasága zengett: „Született néktek Megtartó, aki az Ur Krisztus, a Dávid városában“. (Lukács 2: 11.) Hirdessétek azt a vigasztalást, hogy Jézust, Urunkat és mesterünket csak úgy követhetjük, ha mi is felvesszük és viseljük a magunk keresztségét. (Máté 10: 38.) Hirdessétek azt a vigasztalást, hogy sok háborúszágon által kell nekünk az Isten országába bemennünk (Ap csel. 14: 22.) s a nagy Magyarországot, az új magyar életet, a győzelmet, eljövendő békés korszakok jótéteményét könnyel, vérrel, verejtékkel, áldozattal kell megvásárolnunk. De ne csak szóval vigasztaljátok, hanem nyugodt magatartásotok, hívő bizakodástok példájával: főként pedig könyörülő és segítő szeretetek munkájával is.

Amikor pedig vigasztaljátok, intsétek is a népet. Intsétek, hogy dologtalanul, henyén, fényüzve és tobzódva élni ma: hazaárulás. Halmozni, rejtegetni, másoktól elvonni azt, amire a köznek, a nemzetnek élethalál-harcában szüksége van: annyi, mint az ellenséggel cimborálni, magunk sírját ásni, magunk gyilkosának lenni. Ellentéteket szítani, vagy rémületet terjeszteni, lázongani vagy másokat lázítani: mint szeretteink életébe mérget keverni.

És építsétek a lelkeket. Családi otthonotokban ne legyen étkezés, lefekvés, vagy felkelés, imádság nélkül: ne muljon el nap Isten beszédének olvasása és hallgatása nélkül. Buzdítsátok és segítsétek a lelki felfegyverkezésben, lelki fegyverforgatásban a gyermekeket, a leányokat, az ifjakat, a felnőtteket és a véneket. Legyetek szorgalmasak és ötletesek a lelki munka körüli nehézségek leküzdésében, a lelki épülés alkalmainak szerzésében és nyújtásában. Imádkozzatok a nyájért és az egyes lelkekért, munkátok sikeréért, a Sátán erősegeinek lerontásáért, a béke eljövételéért, Isten Szentlelkének ajándékáért.

Olyan legyen a karácsonyotok és újévi munkátok, egész életek, hogy azt az ítéletnek ama nagy napján Urunk és Főpásztorunk, Jézus Krisztus róla szóló hitvallásnak fogadja el és számítsa be.

Testvéretek az Úrban:

Dr. Enyedy Andor püspök.

Valamennyi iskolaszéki elnökséghez.

Felhívom az iskolaszéki elnökségeket, hogy hivatalos közlönyünket: a Sárospataki Református Lapokat egy példányban, a beiratási díjakból befolyó összeg terhére — évi 4 (négy) P — a tanítói könyvtár részére 1943. I. 1-től rendeljék meg s a lap összegyűjtött példányait bekölte őrizték meg a könyvtárban.

Atyafiságos szeretettel:

*Dr. Enyedy Andor
püspök.*

Miskolc, 1942 december 17.

A Sárospataki Református Egyház pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett óvónői állásra. Javadalma: államtól 75 százalék, egyháztól 25 százalék. Törvény szerinti lakbér, vagy javadalmi lakás. Kötelese az óvodai munkán felül az egyházi egyházépítő munkában való segédkezés. Pályázási határidő 1943. január 25. Állás 1944. március 1-én foglalandó el.

A hejőpapi ref. egyházközség pályázatot hirdet három tanerős iskolájánál megüresedett II. sz. tanítói állásra. Javadalom 8 hold szántóföld, 18 mm. tűzifa, 17 értékegységben és államsegély. Pályázati határidő január 6. Állás azonnal elfoglalandó. Orvos, vasut, posta helyben. Hejőpapi, Lelkipásztor.

Keresem Bogdány (Bogdál?) Mihály és Seres Eszter házasságkötését 1870 körül, és Bogdány Mihály születését 1830—40 között. Valószínű Alsóborsodban található. Kivonatokat származásra kérem, díjat azonnal küldöm, Szilva Sándor lp. Átány.

Keresem Kovács János (szül. Szemere. Abauj-Torna vm.) és Terbócs Mária (szül. Büttös, Abauj-T. vm.) házassági anyakönyvi kivonatát, Házasságot kötöttek kb. 1870—85 között Abauj-T. megyében. Értesítést kér: Ref. lelkész hi. Szászfa, Abauj-T. vm.

Az egyetemes konvent elnöksége a 149/1915. számú egyetemes konventi határozattal reáruházott hatáskörében **Örös** községben (Zemplén vármegyében), az 1910. évben született **Csontos Zoltán** lelképásztor részére a tiszántúli református egyházkerület lelkészképesítő bizottsága által 1933. évi október hó 7. napján 169/1933. szám alatt kiállított s állítólag elveszett első lelkészképesítő bizonyítványát érvénytelennek nyilvánította s a másodlat kiadására engedélyt adott.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
Sárospatakon.